CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIÆ
Vtriusque testamenti, Christiano
Massæo Cameracenate
authore,
LIBRI VIGINTI.

A la Libreria del Conv.to de los Remedios de Carmelitas descalços de Sevilla.

ANTVERPIÆ EXCVDEBAT
IOANNES CRINITVS
ANNO M. D. XL.

Cum Priuilegio cesareo.

J.

Esta visto y corregido este libro. Por comission del S.to Off.o desta ciudad de Sevilla segun el Catalogo desteaño de 1612. Fray Melchior de la Presentacion

esta expurgado por comision de los señores inquisidores de Sevilla conforme al expurgatorio de l'año de 1640

fr Pedro de xi[illegible]

CANDIDO LECTORI S.

Nter eos qui historias conscripsere alijs alij laudibus commendati sunt. Neq; vero habendi postremo ij mihi loco videntur, qui ab alijs prodita memorię diligentius scrutati, pugnantia aut à veritate aliena, obscurè minusue diligẽter pro dignitate scripta, inter sese conferre, & restituere in integrum conantur. Quod genus plerisq; maximis & eruditissimis viris placuisse, in eoq; nõ parum operę collocatum esse comperio. Fuere sanè illis sua tempora de quibus bene mererẽtur. At nostris, quæ cum illis collata siue varietatem siue magnitudinem rerum gestarum consyderemus, nullis præteritorum minora, pleraq; etiam antecellere inuenientur, tentauerunt idem nonnulli digni commẽdatione posteritatis. Sed inter alios Christianus Massęus Cameracenas nequaquàm silentio prætereundus est, qui chronicon viginti libros ab origine mundi ad hunc vsq; annum sua manu scriptorũ opus, noluit inuidere posteritati. Quod cum legẽdum mihi obtulisset, probaui sane quæ ab eo super eis quæ vetus instrumentum concernũt digesta sunt. In quibus multa ad exactiorem normam redegit, alia perperã inuersa, concisa, mutilata, lucida, integra, suoq; constantia robore reddidit. Temperans interim à multitudine allegoriarum, quibus nonnulli non contemnendi aliàs, plus iusto sua infarciere. In cõferendis autem probatissimis autoribus non parum insudauit, desumptis è prima classe quos vel imitaret̃ vel sicubi necessum esset refelleret, vulgo suæ sibi habere iusso, adeò vt ausim dicere in collatione temporum eorundemq; vera definitione neminẽ adhuc mihi visum qui primas huic pręripiat. In ijs autem quę aduentum saluatoris nostri sequuta sunt, sanctã & ecclesiasticam prosequitur hystoriam. Et videri poterit nonnullis quemadmodum corrupta sunt hęc secula sequutus tenue argumẽtum fuisse, sed viro sancto, & ab ineũte ætate in sancta religione imbuto, cui placere deo magis q̃ hominibus cordi fuit, arrisit. Credo: quia præuidit fore vt negligentia & contemptus dei, & honestatis inualescerẽt, quod iã passim proh dolor videmus, & interiret apud obcæcatos auaritia & libidine mortaliũ animos iusti & æqui reuerentia, cumq; eadẽ sanctorũ virorũ memoria oĩs. Accedit quod vt poeta ait. Ornari res ipsa negat, cõtẽta doceri. Neq; tamẽ nõ poterũt Belgę, & quotquot antiquitatis studiosi sunt lõge plurima huic accepta ferre, quũ eorũ hystorias diligẽter sit scrutatus, summoq; labore iudiciũ etiam adhibuerit non vulgare. In hac enim tela cõtexenda plus. 50. annis impendit, veterũ & neotericorũ exẽplaria iuxta rimatus. Nonnunq̃ fateor, res humiles prosequitur, sed eædẽ sua nouitate oblectare possunt lectorem. In summa, voluit & ipse talẽtum à deo concessum vsurę committere, nulla id ambitione glorię aut fauoris, sed ad laudẽ illius qui cogitationes hominũ dijudicat, quiq; retributurus est vnicuiq; secundum opera sua. Quare turgidis istis & inflatis humana prudẽtia, vt minime satisfaciat, bene tamen de illis meritus esse censeri debet, qui solidam sectantur cognitionem veritatis. Vale lector & boni consule.

KALENDARIVM QVADRVPLEX

Vadruplex calendarium,quo ſacræ literæ & earum interpretes paßim uſi ſunt:Aegyptium,Hebraicum,Macedonicum,& Romanum.¶Aegyptij incipiebant annum 4.kl.Septembris.Menſes eorum duodecim.Singuli.30.dierum.Quibus finitis,intercalabant quinq; dies,ſex autem in biſextili.¶Hoc uſi dicuntur Hebræi in Aegypto uſq; ad Moyſen, qui iuſſu domini,octauum dixit primum:nonum,ſecundum. Et ita reliquos ordinali tantum numero differentes. Poſt,acceſſerunt & nomina,Niſan, Iiar,& cætera. Poſt finem duodecimi, intercalabant quinq; uel ſex dies iuxta temporis exigentiam.¶In diebus autem Neemiæ,menſes ad medium lunæ motum,dieſq; feſtos ordinauerunt.Incipientes à nouilunio menſis ſeptimi,quod autumnali proximum fuit æquinoctio.Cuiuſmodi obſeruant hodieq; Iudæi.¶Macedonici menſes cum Romanis dierum numero concurrebant.Quorũ annus innouabatur kl.Decembris. ¶His præmißis,ad ipſum concinnandum accingamur.

Romanum.	Macedonium.	Aegyptium	Hebræum.		Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebræum.	
A	1	6	11	IANVARIVS.I.Et	f	3	9	14	
b	2	7	12	Sydumeus.2.	g	4	10	15	
c	3	8	13		a	5	11	16	
d	4	9	14		b	6	12	17	
e	5	10	15		c	7	13	18	
f	6	11	16		d	8	14	19	
g	7	12	17		e	9	15	20	
a	8	13	18		f	10	16	21	
b	9	14	19		g	11	17	22	
c	10	15	20		a	12	18	23	
d	11	16	21		b	13	19	24	
e	12	17	22		c	14	20	25	
f	13	18	23		d	15	21	26	
g	14	19	24		e	16	22	27	
a	15	20	25		f	17	23	28	
b	16	21	26		g	18	24	29	
c	17	22	27		a	19	25	30	
d	18	23	28		b	20	26	1	Adar.12.
e	19	24	29		c	21	27	2	
f	20	25	30		d	22	28	3	
g	21	26	1	Sabat.11.	e	23	29	4	
a	22	27	2		f	24	30	5	
b	23	28	3		g	25	1	6	Phamenoth.7.
c	24	29	4		a	26	2	7	
d	25	30	5		b	27	3	8	
e	26	1	6	Mechir.6.	c	28	4	9	
f	27	2	7		d	1	5	10	MARTIVS.3.Et
g	28	3	8		e	2	6	11	Diſtrus.4
a	29	4	9		f	3	7	12	(canoris
b	30	5	10		g	4	8	13	Ieiuniũ Heſter.Oaa us Ni-
c	31	6	11		a	5	9	14	Feſtũ ſortiũ et Mardochæi
d	1	7	12	FEBRVARIVS.2.Et	b	6	10	15	
e	2	8	13	Pyritius.3.	c	7	11	16	

Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebraeum.	
d	8	12	17	
e	9	13	18	
f	10	14	19	
g	11	15	20	
a	12	16	21	
b	13	17	22	
c	14	18	23	
d	15	19	24	
e	16	20	25	
f	17	21	26	
g	18	22	27	
a	19	23	28	
b	20	24	29	
c	21	25	30	
d	22	26	1	Intercalares.
e	23	27	2	
f	24	28	3	
g	25	29	4	
a	26	30	5	
b	27	1	1	Nisan heb.1.Et Phar-
c	28	2	2	muti.8.Aegyptiorum.
d	29	3	3	
e	30	4	4	
f	31	5	5	
g	1	6	6	APRILIS.4.Et
a	2	7	7	Xandicus.5.
b	3	8	8	
c	4	9	9	
d	5	10	10	Iosue transit Iordanem.
e	6	11	11	
f	7	12	12	
g	8	13	13	
a	9	14	14	Agnus comestus ad uesperũ
b	10	15	15	Prima pascha & exitus de
c	11	16	16	Aegypto.
d	12	17	17	
e	13	18	18	
f	14	19	19	
g	15	20	20	
a	16	21	21	
b	17	22	22	
c	18	23	23	
d	19	24	24	
e	20	25	25	
f	21	26	26	
g	22	27	27	
a	23	28	28	
b	24	29	29	
c	25	30	30	
d	26	1	1	Iiar qui & Ziu.2.Et

Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebraeum.	
e	27	2	2	Pachoni Aegyp.9.
f	28	3	3	
g	29	4	4	
a	30	5	5	
b	1	6	6	MAIVS.5.Et
c	2	7	7	Artemisius.6.
d	3	8	8	
e	4	9	9	
f	5	10	10	
g	6	11	11	
a	7	12	12	
b	8	13	13	
c	9	14	14	
d	10	15	15	
e	11	16	16	
f	12	17	17	Prima dies diluuij.
g	13	18	18	
a	14	19	19	
b	15	20	20	
c	16	21	21	
d	17	22	22	
e	18	23	23	
f	19	24	24	
g	20	25	25	
a	21	26	26	
b	22	27	27	
c	23	28	28	
d	24	29	29	
e	25	30	30	
f	26	1	1	Siban.3.Pauni.10.
g	27	2	2	
a	28	3	3	Lex data in Sinai die.50.ab
b	29	4	4	immolatione agni.
c	30	5	5	
d	31	6	6	
e	1	7	7	IVNIVS.6.Et
f	2	8	8	Dioscorus.7.
g	3	9	9	
a	4	10	10	
b	5	11	11	
c	6	12	12	
d	7	13	13	
e	8	14	14	
f	9	15	15	
g	10	16	16	
a	11	17	17	
b	12	18	18	
c	13	19	19	
d	14	20	20	
e	15	21	21	

Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebræum.		Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebræum.	
f	16	22	22		g	5	12	12	
g	17	23	23		a	6	13	13	
a	18	24	24		b	7	14	14	
b	19	25	25		c	8	15	15	
c	20	26	26		d	9	16	16	
d	21	27	27		e	10	17	17	
e	22	28	28		f	11	18	18	
f	23	29	29		g	12	19	19	
g	24	30	30		a	13	20	20	
a	25	1	1	Tamuz.4. Et Epiphi.11.	b	14	21	21	
b	26	2	2		c	15	22	22	
c	27	3	3		d	16	23	23	
d	28	4	4		e	17	24	24	
e	29	5	5		f	18	25	25	
f	30	6	6		g	19	26	26	
g	1	7	7	IVLIVS.7.Et	a	20	27	27	
a	2	8	8	Pauemus.8.	b	21	28	28	
b	3	9	9		c	22	29	29	
c	4	10	10		d	23	30	30	
d	5	11	11		e	24	1	1	Elul.6. Et quinq; dies inter
e	6	12	12		f	25	2	2	calares Aegyptiorum.
f	7	13	13		g	26	3	3	
g	8	14	14		a	27	4	4	
a	9	15	15		b	28	5	5	
b	10	16	16		c	29	1	6	Thoth primus mẽsis Aegyp
c	11	17	17	Ieiunium Iudæorum ob	d	30	2	7	
d	12	18	18	fractas in Sina tabulas.	e	31	3	8	
e	13	19	19		f	1	4	9	SEPTEMBER.9.Et
f	14	20	20		g	2	5	10	Gorpicius.10.
g	15	21	21		a	3	6	11	
a	16	22	22		b	4	7	12	
b	17	23	23		c	5	8	13	
c	18	24	24		d	6	9	14	
d	19	25	25		e	7	10	15	
e	20	26	26		f	8	11	16	
f	21	27	27		g	9	12	17	
g	22	28	28		a	10	13	18	
a	23	29	29		b	11	14	19	
b	24	30	30		c	12	15	20	
c	25	1	1	Ab uel Af.5.Et Messor.12	d	13	16	21	
d	26	2	2		e	14	17	22	
e	27	3	3		f	15	18	23	
f	28	4	4		g	16	19	24	
g	29	5	5		a	17	20	25	
a	30	6	6		b	18	21	26	
b	31	7	7	Nabuz cõbußit Hierusalẽ.	c	19	22	27	
c	1	8	8	AVGVSTVS.8.Et	d	20	23	28	
d	2	9	9	Dorus.9.	e	21	24	29	
e	3	10	10	Nabuzardan combußit	f	22	25	30	
f	4	11	11	templum domini.	g	23	26	1	Tisseri.7. Festum tubarum.

Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebræum.	
a	24	27	2	
b	25	28	3	Ieiunium propter mortem
c	26	29	4	Godoliæ.
d	27	30	5	
e	28	1	6	Phaosi.2.
f	29	2	7	
g	30	3	8	
a	1	4	9	October.10.Hypboreus.11.
b	2	5	10	Festum propiciationis.
c	3	6	11	
d	4	7	12	
e	5	8	13	
f	6	9	14	
g	7	10	15	Festum scenophegiæ, siue ta
a	8	11	16	bernaculorum.
b	9	12	17	
c	10	13	18	
d	11	14	19	
e	12	15	20	
f	13	16	21	Festum palmarum.
g	14	17	22	Festum Cœtus & Collectæ
a	15	18	23	
b	16	19	24	
c	17	20	25	
d	18	21	26	
e	19	22	27	
f	20	23	28	
g	21	24	29	
a	22	25	30	
b	23	26	1	Bul siue Mareschuan.8.
c	24	27	2	
d	25	28	3	
e	26	29	4	
f	27	30	5	
g	28	1	6	Athir.3.
a	29	2	7	
b	30	3	8	
c	31	4	9	
d	1	5	10	NOVEMBER.11.Et
e	2	6	11	Dius.12.
f	3	7	12	
g	4	8	13	
a	5	9	14	
b	6	10	15	
c	7	11	16	
d	8	12	17	
e	9	13	18	
f	10	14	19	
g	11	15	20	
a	12	16	21	

Romanum.	Macedonium.	Aegyptium.	Hebræum.	
b	13	17	22	
c	14	18	23	
d	15	19	24	
e	16	20	25	
f	17	21	26	
g	18	22	27	
a	19	23	28	
b	20	24	29	
c	21	25	30	
d	22	26	1	Casleu.9.
e	23	27	2	
f	24	28	3	
g	25	29	4	
a	26	30	5	
b	27	1	6	Chorac.4
c	28	2	7	
d	29	3	8	
e	30	4	9	
f	1	5	10	DECEMBER.12.Et
g	2	6	11	Apuleus primus Macedoniũ
a	3	7	12	
b	4	8	13	
c	5	9	14	
d	6	10	15	
e	7	11	16	
f	8	12	17	
g	9	13	18	
a	10	14	19	
b	11	15	20	
c	12	16	21	
d	13	17	22	
e	14	18	23	
f	15	19	24	
g	16	20	25	Dedicatio tẽpli per Macch
a	17	21	26	
b	18	22	27	
c	19	23	28	
d	20	24	29	
e	21	25	30	
f	22	26	1	Tebeth.10
g	23	27	2	
a	24	28	3	
b	25	29	4	
c	26	30	5	
d	27	1	6	Tybi.5.
e	28	2	7	
f	29	3	8	
g	30	4	9	
a	31	5	10	

Aetas mundi.	Ante incarñ	Adam.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Adam.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Seth.	
1	3962	1	¶Anno	1	2	1		1	2	1	
2	3961	2	primo mũ	2	1	2		2	1	2	
3	3960	3	di, sexta	3	3910	3		3	3860	3	
4	9	4	die factus	4	9	4		4	9	4	
5	8	5	est & la-	5	8	5		5	8	5	
6	7	6	psus Adã.	6	7	6		6	7	6	
7	6	7	Cuius an-	7	6	7		7	6	7	
8	5	8	no primo	8	5	8		8	5	8	
9	4	9	natus est	9	4	9		9	4	9	
10	3	10	Cain &	60	3	60		110	3	110	
1	2	1	soror eius	1	2	1		1	2	1	
2	1	2	Calmana.	2	1	2		2	1	2	
3	3950	3	Vixit Adã	3	3900	3		3	3850	3	
4	9	4	annis.930	4	9	4		4	9	4	
5	8	5	Genesis.5.	5	8	5		5	8	5	
6	7	6		6	7	6		6	7	6	
7	6	7		7	6	7		7	6	7	
8	5	8		8	5	8		8	5	8	
9	4	9		9	4	9		9	4	9	
20	3	20		70	3	70		120	3	120	
1	2	1		1	2	1		1	2	1	
2	1	2		2	1	2		2	1	2	
3	3940	3		3	3890	3		3	3840	3	
4	9	4		4	9	4		4	9	4	
5	8	5		5	8	5		5	8	5	
6	7	6		6	7	6		6	7	6	
7	6	7		7	6	7		7	6	7	
8	5	8		8	5	8		8	5	8	
9	4	9		9	4	9		9	4	9	
30	3	30		80	3	80		130	3	130	
1	2	1		1	2	1		1	2	1	Seth secũdus
2	1	2		2	1	2		2	1	2	ab Adam na-
3	3930	3		3	3880	3		3	3830	3	tus est anno
4	9	4		4	9	4		4	9	4	131. patris sui
5	8	5		5	8	5		5	8	5	Vixit annis
6	7	6		6	7	6		6	7	6	912. Gene.5.
7	6	7		7	6	7		7	6	7	
8	5	8		8	5	8		8	5	8	
9	4	9		9	4	9		9	4	9	
40	3	40		90	3	90		140	3	10	
1	2	1		1	2	1		1	2	1	
2	1	2		2	1	2		2	1	2	
3	3920	3		3	3870	3		3	3820	3	
4	9	4		4	9	4		4	9	4	
5	8	5		5	8	5		5	8	5	
6	7	6		6	7	6		6	7	6	
7	6	7		7	6	7		7	6	7	
8	5	8		8	5	8		8	5	8	
9	4	9		9	4	9		9	4	9	
50	3	50		100	3	100		150	3	20	

Aetas mundi.	Ante incarñ	Seth.	Aetas mundi.	Ante incarñ	Seth.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Enos.
1	2	1	1	2	1		1	2	6
2	1	2	2	1	2		2	1	7
3	3810	3	3	3760	3		3	3710	8
4	9	4	4	9	4		4	9	9
5	8	5	5	8	5		5	8	20
6	7	6	6	7	6		6	7	1
7	6	7	7	6	7		7	6	2
8	5	8	8	5	8		8	5	3
9	4	9	9	4	9		9	4	4
160	3	30	210	3	80		260	3	5
1	2	1	1	2	1		1	2	6
2	1	2	2	1	2		2	1	7
3	3800	3	3	3750	3		3	3700	8
4	9	4	4	9	4		4	9	9
5	8	5	5	8	5		5	8	30
6	7	6	6	7	6		6	7	1
7	6	7	7	6	7		7	6	2
8	5	8	8	5	8		8	5	3
9	4	9	9	4	9		9	4	4
170	3	40	220	3	90		70	3	5
1	2	1	1	2	1		1	2	6
2	1	2	2	1	2		2	1	7
3	3790	3	3	3740	3		3	3690	8
4	9	4	4	9	4		4	9	9
5	8	5	5	8	5		5	8	40
6	7	6	6	7	6		6	7	1
7	6	7	7	6	7		7	6	2
8	5	8	8	5	8		8	5	3
9	4	9	9	4	9		9	4	4
180	3	50	230	3	100		80	3	5
1	2	1	1	2	1		1	2	6
2	1	2	2	1	2		2	1	7
3	3780	3	3	3730	3		3	3680	8
4	9	4	4	9	4		4	9	9
5	8	5	5	8	5		5	8	50
6	7	6	6	7	1	Enos ter-	6	7	1
7	6	7	7	6	2	tius ab Adã	7	6	2
8	5	8	8	5	3	natus est	8	5	3
9	4	9	9	4	4	anno.106	9	4	4
190	3	60	240	3	5	patris sui.	90	3	5
1	2	1	1	2	6	Vixit an-	1	2	6
2	1	2	2	1	7	nis.905.	2	1	7
3	3770	3	3	3720	8	Genesis.5.	3	3670	8
4	9	4	4	9	9		4	9	9
5	8	5	5	8	10		5	8	60
6	7	6	6	7	1		6	7	1
7	6	7	7	6	2		7	6	2
8	5	8	8	5	3		8	5	3
9	4	9	9	4	4		9	4	4
200	3	70	250	3	5		300	3	5

Aetas mundi	Ante incar	Enos.		Aetas mundi	Ante incar.	Cainan		Aetas mundi	Ante incar.	Malalehel.	
1	[illegible]	6		1	2	6		1	2	6	Vixit annis
2	1	7		2	1	7		2	1	7	897.Gene.5
3	3660	8		3	3610	8		3	3560	8	
4	9	9		4	9	9		4	9	9	
5	8	70		5	8	30		5	8	10	
6	7	1		6	7	1		6	7	1	
7	6	2		7	6	2		7	6	2	
8	5	3		8	5	3		8	5	3	
9	4	4		9	4	4		9	4	4	
310	3	5		360	3	5		410	3	5	
1	2	6		1	2	6		1	2	6	
2	1	7		2	1	7		2	1	7	
3	3650	8		3	3600	8		3	3550	8	
4	9	9		4	9	9		4	9	9	
5	8	80		5	8	40		5	8	20	
6	7	1		6	7	1		6	7	1	
7	6	2		7	6	2		7	6	2	
8	5	3		8	5	3		8	5	3	
9	4	4		9	4	4		9	4	4	
320	3	5		370	3	5		420	3	5	
1	2	6		1	2	6		1	2	6	
2	1	7		2	1	7		2	1	7	
3	3640	8		3	3590	8		3	3540	8	
4	9	9		4	9	9		4	9	9	
5	8	90		5	8	50		5	8	30	
6	7	1	Cainan.4	6	7	1		6	7	1	
7	6	2	ab Adam	7	6	2		7	6	2	
8	5	3	natus est	8	5	3		8	5	3	
9	4	4	anno pa-	9	4	4		9	4	4	
330	3	5	tris sui.91	380	3	5		430	3	5	
1	2	6	Vixit an-	1	2	6		1	2	6	
2	1	7	nis.910.	2	1	7		2	1	7	
3	3650	8	Genesis.5.	3	3580	8		3	3530	8	
4	9	9		4	9	9		4	9	9	
5	8	10		5	8	60		5	8	40	
6	7	1		6	7	1		6	7	1	
7	6	2		7	6	2		7	6	2	
8	5	3		8	5	3		8	5	3	
9	4	4		9	4	4		9	4	4	
340	3	5		390	3	5		440	3	5	
1	2	6		1	2	6		1	2	6	
2	1	7		2	1	7		2	1	7	
3	3620	8		3	3570	8		3	3520	8	
4	9	9		4	9	9		4	9	9	
5	8	20		5	8	70		5	8	50	
6	7	1		6	7	1	Malalehel	6	7	1	
7	6	2		7	6	2	5 ab Adá	7	6	2	
8	5	3		8	5	3	natus est	8	5	3	
9	4	4		9	4	4	anno pa-	9	4	4	
350	3	5		400	3	5	tris sui.71.	450	3	5	

Aetas mundi	Ante incarñ	Iared.	
1	2	6	
2	1	7	
3	3510	8	
4	9	9	
5	8	60	
6	7	1	
7	6	2	
8	5	3	
9	4	4	
460	3	5	
1	2	1	Iared se-
2	1	2	xtus ab
3	3500	3	Adam na-
4	9	4	tus est an
5	8	5	no patris
6	7	6	sui.66
7	6	7	Vixit an-
8	5	8	nis.962.
9	4	9	Genesis.5.
470	3	10	
1	2	1	
2	1	2	
3	3490	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
480	3	20	
1	2	1	
2	1	2	
3	3480	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
490	3	30	
1	2	1	
2	1	2	
3	3470	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
500	3	40	

Aetas mundi	Ante incarñ	Matusalam.	
1	2	1	
2	1	2	
3	3460	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
510	3	50	
1	2	1	
2	1	2	
3	3450	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
520	3	60	
1	2	1	
2	1	2	
3	3440	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
530	3	70	
1	2	1	
2	1	2	
3	3430	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
540	3	80	
1	2	1	
2	1	2	
3	3420	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
550	3	90	

Aetas mundi	Ante incarñ.	Iared.	
1	2	1	
2	1	2	
3	3410	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
560	3	100	
1	2	1	
2	1	2	
3	3400	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
570	3	110	
1	2	1	
2	1	2	
3	3390	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
580	3	120	
1	2	1	
2	1	2	
3	3380	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
590	3	130	
1	2	1	
2	1	2	
3	3370	3	
4	9	4	
5	8	5	
6	7	6	
7	6	7	
8	5	8	
9	4	9	
600	3	140	

Aetas mundi.	Ante incarñ	Enoch.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Enoch.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Matusalam.	
1	2	1		1	2	9		1	2	4	
2	1	2		2	1	30		2	1	5	
3	3360	3		3	3310	1		3	3260	6	
4	9	4		4	9	2		4	9	7	
5	8	5		5	8	3		5	8	8	
6	7	6		6	7	4		6	7	9	
7	6	7		7	6	5		7	6	20	
8	5	8		8	5	6		8	5	1	
9	4	9		9	4	7		9	4	2	
610	3	150		660	3	8		710	3	3	
1	2	1		1	2	9		1	2	4	
2	1	2		2	1	40		2	1	5	
3	3350	3		3	3300	1		3	3250	6	
4	9	4		4	9	2		4	9	7	
5	8	5		5	8	3		5	8	8	
6	7	6		6	7	4		6	7	9	
7	6	7		7	6	5		7	6	30	
8	5	8		8	5	6		8	5	1	
9	4	9		9	4	7		9	4	2	
620	3	160		670	3	8		720	3	3	
1	2	1		1	2	9		1	2	4	
2	1	2		2	1	50		2	1	5	
3	3340	1	Enoch ſe-	3	3290	1		3	3240	6	
4	9	2	ptimus ab	4	9	2		4	9	7	
5	8	3	Adã natus	5	8	3		5	8	8	
6	7	4	eſt anno	6	7	4		6	7	9	
7	6	5	patris ſui	7	6	5		7	6	40	
8	5	6	163. Vixit	8	5	6		8	5	[illegible]	
9	4	7	annis.365	9	4	7		9	4	2	
630	3	8	Deinde ra	680	3	8		730	3	3	
1	2	9	ptus eſt in	1	2	9		1	2	4	
2	1	10	paradiſũ	2	1	60		2	1	5	
3	3330	1	terreſtrem	3	3280	1		3	3230	6	
4	9	2	Geneſis.5.	4	9	2		4	9	7	
5	8	3		5	8	3		5	8	8	
6	7	4		6	7	4		6	7	9	
7	6	5		7	6	5		7	6	50	
8	5	6		8	5	1	Matuſalam	8	5	1	
9	4	7		9	4	2	octauus	9	4	2	
640	3	8		690	3	3	ab Adam.	740	3	3	
1	2	9		1	2	4	Natus eſt	1	2	4	
2	1	20		2	1	5	anno pa-	2	1	5	
3	3320	1		3	3270	6	tris ſui 66	3	3220	6	
4	9	2		4	9	7	Vixit an-	4	9	7	
5	8	3		5	8	8	nis.969.	5	8	8	
6	7	4		6	7	9	Geneſis.5.	6	7	9	
7	6	5		7	6	10	Defunctus	7	6	60	
8	5	6		8	5	1	eſt anno	8	5	1	
9	4	7		9	4	2	diluuij.	9	4	2	
650	3	8		700	3	3		750	3	3	

Aetas mundi.	Ante incarñ	Matusalam.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Matusalam.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Lamech.	
1	2	4		1	2	4		1	2	4	
2	1	5		2	1	5		2	1	5	
3	3210	6		3	3160	6		3	3110	6	
4	9	7		4	9	7		4	9	7	
5	8	8		5	8	8		5	8	8	
6	7	9		6	7	9		6	7	9	
7	6	70		7	6	120		7	6	170	
8	5	1		8	5	1		8	5	1	
9	4	2		9	4	2		9	4	2	
760	3	3		810	3	3		860	3	3	
1	2	4		1	2	4		1	2	4	
2	1	5		2	1	5		2	1	5	
3	3200	6		3	3150	6		3	3100	6	
4	10	7		4	9	7		4	9	7	
5	8	8		5	8	8		5	8	8	
6	7	9		6	7	9		6	7	9	
7	6	80		7	6	130		7	6	180	
8	5	1		8	5	1		8	5	1	
9	4	2		9	4	2		9	4	2	
770	3	3		820	3	3		870	3	3	
1	2	4		1	2	4		1	2	4	
2	1	5		2	1	5		2	1	5	
3	3[illegible]0	6		3	3140	6		3	3090	6	
4	9	7		4	9	7		4	9	7	
5	8	8		5	8	8		5	8	1	Lamech no-
6	7	9		6	7	9		6	7	2	nus ab Adã
7	6	90		7	6	140		7	6	3	natus est an
8	5	1		8	5	1		8	5	4	no patris
9	4	2		9	4	2		9	4	5	sui 188.
780	3	3		830	3	3		880	3	6	Vixit annis
1	2	4		1	2	4		1	2	7	777. Ge. 5
2	1	5		2	1	5		2	1	8	
3	3180	6		3	3130	6		3	3080	9	
4	9	7		4	9	7		4	9	10	
5	8	8		5	8	8		5	8	1	
6	7	9		6	7	9		6	7	2	
7	6	100		7	6	150		7	8	3	
8	5	1		8	5	1		8	5	4	
9	4	2		9	4	2		9	4	5	
790	3	3		840	3	3		890	3	6	
1	2	4		1	2	4		1	2	7	
2	1	5		2	1	5		2	1	8	
3	3170	6		3	3120	6		3	3070	9	
4	9	7		4	9	7		4	9	20	
5	8	8		5	8	8		5	8	1	
6	7	9		6	7	9		6	7	2	
7	6	110		7	6	160		7	6	3	
8	5	1		8	5	1		8	5	4	
9	4	2		9	4	2		9	4	5	
800	3	3		850	3	3		900	3	6	

Aetas mundi.	Ante incar.	Lamech		Aetas mundi.	Ante incar.	Lamech		Aetas mundi	Ante incar.	Lamech	
1	2	7		1	2	7		1	2	7	
2	1	8		2	1	8		2	1	8	
3	3060	9		3	3010	9		3	2960	9	
4	9	30		4	9	80		4	9	130	
5	8	1		5	8	1		5	8	1	
6	7	2		6	7	2		6	7	2	
7	6	3		7	6	3		7	6	3	
8	5	4		8	5	4		8	5	4	
9	4	5		9	4	5		9	4	5	
910	3	6		960	3	6		1010	3	6	
1	2	7		1	2	7		1	2	7	
2	1	8		2	1	8		2	1	8	
3	3050	9		3	3000	9		3	2950	9	
4	9	40		4	9	90		4	9	140	
5	8	1		5	8	1		5	8	1	
6	7	2		6	7	2		6	7	2	
7	6	3		7	6	3		7	6	3	
8	5	4		8	5	4		8	5	4	
9	4	5		9	4	5		9	4	5	
920	3	6		970	3	6		1020	3	6	
1	2	7		1	2	7		1	2	7	
2	1	8		2	1	8		2	1	8	
3	3040	9		3	2990	9		3	2940	9	
4	9	50		4	9	100		4	9	150	
5	8	1		5	8	1		5	8	1	
6	7	2		6	7	2		6	7	2	
7	6	3		7	6	3		7	6	3	
8	5	4		8	5	4		8	5	4	
9	4	5		9	4	5		9	4	5	
930	3	6	Adam de-	980	3	6		1030	3	6	
1	2	7	functus est	1	2	7		1	2	7	
2	1	8	cũ esset an	2	1	8		2	1	8	
3	3030	9	norũ.930.	3	2980	9		3	2930	9	
4	9	60		4	9	110		4	9	160	
5	8	1		5	8	1		5	8	1	
6	7	2		6	7	2		6	7	2	
7	6	3		7	6	3	Enoch	7	6	3	
8	5	4		8	5	4	trãsfertur	8	5	4	
9	4	5		9	4	5	in paradi-	9	4	5	
940	3	6		990	3	6	sum terre-	1040	3	6	
1	2	7		1	2	7	strem.Ge.5	1	2	7	
2	1	8		2	1	8	Eccli.44	2	1	8	Seth frater
3	3020	9		3	2970	9		3	2920	9	Abel defun-
4	9	70		4	9	120		4	9	170	ctus est an-
5	8	1		5	8	1		5	8	1	no mundi
6	7	2		6	7	2		6	7	2	1042. com-
7	6	3		7	6	3		7	6	3	pleto.Gen.5.
8	5	4		8	5	4		8	5	4	
9	4	5		9	4	5		9	4	5	
950	3	6		1000	3	6		1050	3	6	

Aetas mundi.	Ante incar.	Noë.		Aetas mundi.	Ante incar.	Noë.		Aetas mundi	Ante incar.	Noë.	
1	2	7		1	2	5		1	2	5	
2	1	8		2	1	6		2	1	6	
3	2910	9		3	2860	7		3	2810	7	
4	9	180		4	9	8		4	9	8	
5	8	1		5	8	9		5	8	9	
6	7	2		6	7	50		6	7	100	
7	6	1	Noe10.ab	7	6	1		7	6	1	
8	5	2	Adā,natus	8	5	2		8	5	2	
9	4	3	est anno	9	4	3		9	4	3	
1060	3	4	patris sui	1110	3	4		1160	3	4	
1	2	5	105. Vixit	1	2	5		1	2	5	
2	1	6	600 annis	2	1	6		2	1	6	
3	2900	7	ante dilu-	3	2850	7		3	2800	7	
4	9	8	uiū. Postea	4	9	8		4	9	8	
5	8	9	350. Sūma	5	8	9		5	8	9	
6	7	10	950. Ge.7	6	7	60		6	7	110	
7	6	1	& 9. capi.	7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1070	3	4		1120	3	4		1170	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2890	7		3	2840	7		3	2790	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	20		6	7	70		6	7	120	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1080	3	4		1130	3	4		1180	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2880	7		3	2830	7		3	2780	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	30		6	7	80		6	7	130	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1090	3	4		1140	3	4	Enos obyt	1190	3	4	
1	12	5		1	2	5	anno mun	1	2	5	
2	1	6		2	1	6	di.1140.	2	1	6	
3	2870	7		3	2820	7	Genesis.5.	3	2770	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	40		6	7	90		6	7	140	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1100	3	4		1150	3	4		1200	3	4	

Aetas	Ante	Noë.		Aetas	Ante	Noë.		Aetas	Ante	Noë.	
mundi.	incar.			mundi.	incar			mundi	incar.		
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2760	7		3	2710	7		3	2660	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	150		6	7	200		6	7	250	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1210	3	4		1260	3	4		1310	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2750	7		3	2700	7		3	2650	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	160		6	7	210		6	7	260	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1220	3	4		1270	3	4		1320	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2740	7		3	2690	7		3	2640	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	170		6	7	220		6	7	270	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1230	3	4		1280	3	4	Malalehel	1330	3	4	
1	2	5		1	2	5	defunctus	1	2	5	
2	1	6		2	1	6	est anno	2	1	6	
3	2730	7		3	2680	7	mũdi com	3	2630	7	
4	9	8		4	9	8	pleto1280	4	9	8	
5	8	9	Cainan ui	5	8	9	Genesis.5.	5	8	9	
6	7	180	tæ præsen-	6	7	230		6	7	280	
7	6	1	tis ultimus	7	6	1		7	6	1	
8	5	2	Genesis.5.	8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1240	3	4		1290	3	4		1340	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2720	7		3	2670	7		3	2620	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	190		6	7	240		6	7	290	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1250	3	4		1300	3	4		1350	3	4	

Aetas mundi.	Ante incar.	Noë.		Aetas mundi.	Ante incar.	Noë.		Aetas mundi	Ante incar.	Noë.	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2610	7		3	2560	7		3	2510	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	300		6	7	350		6	7	400	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1360	3	4		1410	3	4		1460	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2600	7		3	2550	7		3	2500	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	310		6	7	360		6	7	410	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1370	3	4		1420	3	4		1470	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6	Iaredo bijt	2	1	6	
3	2590	7		3	2540	7	ante incar	3	2490	7	
4	9	8		4	9	8	nationem	4	9	8	
5	8	9		5	8	9	Christi	5	8	9	
6	7	320		6	7	370	2541.Ge.5	6	7	420	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1380	3	4		1430	3	4		1480	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2580	7		3	2530	7		3	2480	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	330		6	7	380		6	7	430	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1390	3	4		1440	3	4		1490	3	4	
1	2	5		1	2	5		1	2	5	
2	1	6		2	1	6		2	1	6	
3	2570	7		3	2520	7		3	2470	7	
4	9	8		4	9	8		4	9	8	
5	8	9		5	8	9		5	8	9	
6	7	340		6	7	390		6	7	440	
7	6	1		7	6	1		7	6	1	
8	5	2		8	5	2		8	5	2	
9	4	3		9	4	3		9	4	3	
1400	3	4		1450	3	4		1500	3	4	

Aetas mundi.	Ante incarñ	Noë.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Sem		Aetas mundi.	Ante incarñ	Sem	
1	2	5		1	2	5		1	2	3	
2	1	6		2	1	6		2	1	4	
3	2460	7		3	2410	7		3	2360	5	
4	9	8		4	9	8		4	9	6	
5	8	9		5	8	9		5	8	7	
6	7	450		6	7	500		6	7	8	
7	6	1		7	6	1		7	6	9	
8	5	2		8	5	2		8	5	50	
9	4	3		9	4	1	Sem filius	9	4	1	
1510	3	4		1560	3	2	Noë.21 ab	1610	3	2	
1	2	5		1	2	3	Adã,natus	1	2	3	
2	1	6		2	1	4	est anno	2	1	4	
3	2450	7		3	2400	5	patris sui	3	2350	5	
4	9	8		4	9	6	503.Ge.21	4	9	6	
5	8	9		5	8	7		5	8	7	
6	7	460		6	7	8		6	7	8	
7	6	1		7	6	9		7	6	9	
8	5	2		8	5	10		8	5	60	
9	4	3		9	4	1		9	4	1	
1520	3	4		1570	3	2		1620	3	2	
1	2	5		1	2	3		1	2	3	
2	1	6		2	1	4		2	1	4	
3	2440	7		3	2390	5		3	2340	5	
4	9	8		4	9	6		4	9	6	
5	8	9		5	8	7		5	8	7	
6	7	470		6	7	8		6	7	8	
7	6	1		7	6	9		7	6	9	
8	5	2		8	5	20		8	5	70	
9	4	3		9	4	1		9	4	1	
1530	3	4		1580	3	2		1630	3	2	
1	2	5		1	2	3		1	2	3	
2	1	6		2	1	4		2	1	4	
3	2430	7		3	2380	5		3	2330	5	
4	9	8		4	9	6		4	9	6	
5	8	9		5	8	7		5	8	7	
6	7	480		6	7	8		6	7	8	
7	6	1		7	6	9		7	6	9	
8	5	2		8	5	30		8	5	80	
9	4	3		9	4	1		9	4	1	
1540	3	4		1590	3	2		1640	3	2	
1	2	5		1	2	3		1	2	3	
2	1	6		2	1	4		2	1	4	
3	2420	7		3	2370	5		3	2320	5	
4	9	8		4	9	6		4	9	6	
5	8	9		5	8	7		5	8	7	
6	7	490		6	7	8		6	7	8	
7	6	1		7	6	9		7	6	9	
8	5	2		8	5	40		8	5	90	
9	4	3		9	4	1		9	4	1	
1550	3	4		1600	3	2		1650	3	2	

Aetas mundi.	Ante incarñ	Arphaxat.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Sale Heber.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Phalech.	
1	2	3	Lamech	1	2	8	nis.433.	1	2	8	
2	1	4	obijt an=	2	1	9	Genesis.11	2	1	9	
3	2310	5	nos natus	3	2260	10		3	2210	30	
4	9	6	777.G.5	4	9	1		4	9	1	
5	8	7		5	8	2		5	8	2	
6	7	8	Hic factũ	6	7	3		6	7	3	(diuisæ.
7	6	9	diluuium.	7	6	4		7	6	4	Hic linguæ
8	5	100		8	5	5		8	5	1	Phalech fi=
9	4	1	Arphaxat	9	4	6		9	4	2	lius Heber 15
1660	3	2	filius Sem	1710	3	7		1760	3	3	ab Adam,na
1	2	3	natus est	1	2	8		1	2	4	tus est anno
2	1	4	cum pater	2	1	9		2	1	5	patris sui.35.
3	2300	5	eius.100	3	2250	20		3	2200	6	Aetatis autẽ
4	9	6	esset a-no	4	9	1		4	9	7	secundæ.102
5	8	7	rum,bien=	5	8	2		5	8	8	uixit an.239
6	7	8	nio post	6	7	3		6	7	9	
7	6	9	diluuium.	7	6	4		7	6	10	
8	5	10	Genesis.11	8	5	5		8	5	1	
9	4	1	Vixit an=	9	4	6		9	4	2	
1670	3	2	nis.338.	1720	3	7		1770	3	3	
1	2	3		1	2	8		1	2	4	
2	1	4		2	1	9		2	1	5	
3	2290	5		3	2240	30		3	2190	6	
4	9	6		4	9	1	Heber fi=	4	9	7	
5	8	7		5	8	2	lius Sale	5	8	8	
6	7	8		6	7	3	14.ab Adã	6	7	9	
7	6	9		7	6	4	natus est	7	6	20	
8	5	20		8	5	5	anno pa=	8	5	1	
9	4	1		9	4	6	tris sui.31	9	4	2	
1680	3	2		1730	3	7	Vixit an=	1780	3	3	
1	2	3		1	2	8	nis.464.	1	2	4	
2	1	4		2	1	9	Ab hoc di	2	1	5	
3	2280	5		3	2230	10	cti sunt	3	2180	6	
4	9	6		4	9	1	Hebræi.	4	9	7	
5	0	7		5	8	2		5	8	8	
6	7	8		6	7	3		6	7	9	
7	6	9		7	6	4		7	6	30	
8	5	30		8	5	5		8	5	1	Reu filius
9	4	1		9	4	6		9	4	2	Phalech.16
1690	3	2		1740	3	7		1790	3	3	ab Adam,na
1	2	3		1	2	8		1	2	4	tus est anno
2	1	4		2	1	9		2	1	5	patris sui.31.
3	2270	5		3	2220	20		3	2170	6	Vixit an.239
4	9	1	Sale filius	4	9	1		4	9	7	
5	8	2	Arphaxat	5	8	2		5	8	8	
6	7	3	13.ab Adã	6	7	3		6	7	9	
7	6	4	natus est	7	6	4		7	6	10	
8	5	5	anno pa=	8	5	5		8	5	1	
9	4	6	tris sui.36	9	4	6		9	4	2	
1700	3	7	Vixit an=	1750	3	7		1800	3	3	

Aetas mundi	Ante incarñ	Reu Saruch		Aetas mundi	Ante incarñ	Nachor		Aetas mundi	Ante incarñ	Thare	
1	2	4		1	2	2	lius Sa-	1	2	3	
2	1	5		2	1	3	ruch.18.	2	1	4	
3	2160	6		3	2110	4	ab Adam	3	2060	5	
4	9	7		4	9	5	natus est	4	9	6	
5	8	8		5	8	6	anno pa-	5	8	7	
6	7	9		6	7	7	tris sui.31.	6	7	8	Ninus rex
7	6	20		7	6	8	ætatis se-	7	6	9	Assyriorum,
8	5	1		8	5	9	cundæ 194	8	5	30	regnasse dici
9	4	2		9	4	10	Vixit an-	9	4	1	tur annis.52.
1810	3	3		1860	3	1	nis.148	1910	3	2	
1	2	4		1	2	2	Genesis.11	1	2	3	
2	1	5		2	1	3		2	1	4	
3	2150	6		3	2100	4		3	2050	5	
4	9	7		4	9	5		4	9	6	
5	8	8		5	8	6		5	8	7	
6	7	9		6	7	7		6	7	8	
7	6	30		7	6	8		7	6	9	
8	5	1		8	5	9		8	5	40	
9	4	2		9	4	20		9	4	1	
1820	3	1	Saruch fi-	1870	3	1		1920	3	2	
1	2	2	lius Reu	1	2	2		1	2	3	
2	1	3	17ab Adã	2	1	3		2	1	4	
3	2140	4	natus est	3	2090	4		3	2040	5	
4	9	5	anno pa-	4	9	5		4	9	6	
5	8	6	tris sui,nõ	5	8	6		5	8	7	
6	7	7	36.sicut	6	7	7		6	7	8	
7	6	8	quidã cor-	7	6	8		7	6	9	
8	5	9	ruperunt	8	5	9		8	5	50	
9	4	10	sed tantũ	9	4	1	Thare fi-	9	4	1	
1830	3	1	33.Vixit	1880	3	2	lius Na-	1930	3	2	
1	2	2	annis.230	1	2	3	chor.19.	1	2	3	
2	1	3	Genesis.11.	2	1	4	ab Adam	2	1	4	
3	2130	4		3	2080	5	natus est	3	2030	5	
4	9	5		4	9	6	anno pa-	4	9	6	
5	8	6		5	8	7	tris sui.30	5	8	7	
6	7	7		6	7	8	Vixit an-	6	7	8	
7	6	8		7	6	9	nis.205.	7	6	9	
8	5	9		8	5	10	Genesis.11	8	5	60	
9	4	20		9	4	1		9	4	1	
1840	3	1		1890	3	2		1940	3	2	
1	2	2		1	2	3		1	2	3	
2	1	3		2	1	4		2	1	4	
3	2120	4		3	2070	5		3	2020	5	
4	9	5		4	9	6		4	9	6	
5	8	6		5	8	7		5	8	7	
6	7	7		6	7	8		6	7	8	
7	6	8		7	6	9		7	6	9	
8	5	9		8	5	20		8	5	70	
9	4	30		9	4	1		9	4	1	Abramfilius
1850	3	1	Nachor fi	1900	3	2		1950	3	2	Thare.20.

Aetas mundi.	Ante incarñ	Abram		Aetas mundi.	Ante incarñ	Abram		Aetas mundi.	Ante incarñ	Isaac	
1	2	3	ab Adam	1	2	3	Zameis	1	2	3	natus est an
2	1	4	natus est	2	1	4	regnauit	2	1	4	no patris sui
3	2010	5	anno pa-	3	1960	5	annis.38.	3	1910	5	101.Vixit an
4	9	6	tris sui 71	4	9	6		4	9	6	nis.180.
5	8	7	ætatis ter-	5	8	7		5	8	7	Genesis.35
6	7	8	tiæ primo	6	7	8		6	7	8	
7	6	9	Vixit.175	7	6	9	Anno	7	6	9	
8	5	10	Semiramis	8	5	60	Abraæ.59.	8	5	10	
9	4	1	relicta	9	4	1	defunctus	9	4	1	
1960	3	2	Nini,re-	2010	3	2	est Noë	2060	3	2	
1	2	3	gnauit	1	2	3		1	2	3	
2	1	4	Aßyrijs	2	1	4		2	1	4	
3	2000	5	adhuc an-	3	1950	5		3	1900	5	
4	9	6	nis.42.	4	9	6		4	9	6	
5	8	7		5	8	7		5	8	7	
6	7	8		6	7	8		6	7	8	
7	6	9		7	6	9		7	6	9	
8	5	20		8	5	70		8	5	20	Aßyriorũ.5.
9	4	1		9	4	1		9	4	1	Aralius an-
1970	3	2		2020	3	2		2070	3	2	nis.40.
1	2	3		1	2	3		1	2	3	
2	1	4		2	1	4		2	1	4	
3	1990	5		3	1940	5		3	1890	5	Hic iuxta
4	9	6		4	9	6	Annus	4	9	6	Iosephum,
5	8	7		5	8	7	Abraæ76	5	8	7	iussus est
6	7	8		6	7	8	fuit habi-	6	7	8	Isaac immo-
7	6	9		7	6	9	tionis eius	7	6	9	lari.Gen.22
8	5	30		8	5	80	primus in	8	5	30	
9	4	1		9	4	1	terraCha	9	4	1	
1980	3	2		2030	3	2	naan.	2080	3	2	
1	2	3		1	2	3		1	2	3	
2	1	4		2	1	4		2	1	4	
3	1980	5		3	1930	5		3	1880	5	
4	9	6		4	9	6		4	9	6	
5	8	7		5	8	7		5	8	7	
6	7	8		6	7	8		6	7	8	Hic Sara de
7	6	9		7	6	9		7	6	9	fũcta ē.127.
8	5	40		8	5	90	Aßyriorũ	8	5	40	Rebecca nu-
9	4	1		9	4	1	4.Arius	9	4	1	psit Isaac,
1990	3	2		2040	3	2	regnauit	2090	3	2	Gen.24.25.
1	2	3		1	2	3	annis.30.	1	2	3	
2	1	4		2	1	4		2	1	4	
3	1970	5		3	1920	5		3	1870	5	
4	9	6		4	9	6		4	9	6	
5	8	7		5	8	7		5	8	7	
6	7	8		6	7	8		6	7	8	
7	6	9		7	6	9	Abram di	7	6	9	
8	5	50		8	5	100	&9 Abraã	8	5	50	
9	4	1		9	4	1	Isaac filius	9	4	1	
2000	3	2	Aßyrio.3	2050	3	2	Abraæ	2100	3	2	

Aetas mundi.	Ante incar.	Iacob.		Aetas mundi.	Ante incar.	Iacob.		Aetas mundi	Ante incar.	Iacob.	
1	2	3		1	2	3		1	2	3	ætatis Ioseph
2	1	4		2	1	4		2	1	4	
3	1860	5		3	1810	5		3	1760	5	
4	9	6		4	9	6		4	9	6	
5	8	7		5	8	7		5	8	7	
6	7	8		6	7	8		6	7	8	Iacob hic ab
7	6	9		7	6	9		7	6	9	ãgelo dictus
8	5	00	Xerxes.30	8	5	50		8	5	100	est Israël.
9	4	1	Iacob fi-	9	4	1		9	4	1	
2110	3	2	lius Isaac	2160	3	2		2210	3	2	
1	2	3	natus est	1	2	3		1	2	3	Baleus Assy-
2	1	4	anno pa-	2	1	4		2	1	4	rioru nonus
3	1850	5	tris sui.61	3	1800	5		3	1750	5	regnauit an
4	9	6	Vixit an-	4	9	6		4	9	6	nis.52.
5	8	7	nis.147.	5	8	7		5	8	7	
6	7	8	Gene.47	6	7	8		6	7	8	
7	6	9		7	6	9		7	6	9	
8	5	10		8	5	60		8	5	110	
9	4	1		9	4	1		9	4	1	
2120	3	2		2170	3	2		2220	3	2	
1	2	3		1	2	3		1	2	3	
2	1	4		2	1	4		2	1	4	
3	1840	5		3	1790	5		3	1740	5	
4	9	6	Abraam	4	9	6		4	9	6	
5	8	7	defunctus	5	8	7		5	8	7	
6	7	8	est cum Ia	6	7	8	Assyriorũ	6	7	8	
7	6	9	cob esset	7	6	9	8.Belo-	7	6	9	
8	5	20	annorũ.15	8	5	70	chus re-	8	5	120	Isaac obijt
9	4	1		9	4	1	gnauit an	9	4	1	
2130	3	2		2180	3	2	nis.35.	2230	3	1	Ioseph filius
1	2	3		1	2	3		1	2	2	Iacob cum
2	1	4		2	1	4		2	1	3	esset annorũ
3	1830	5		3	1780	5		3	1730	4	30.princeps
4	9	6		4	9	6		4	9	5	Aegypti con
5	8	7		5	8	7	Anno æta	5	8	6	stitutus est à
6	7	8		6	7	8	tis suæ.77	6	7	7	Pharaone.
7	6	9		7	6	9	Iacob be-	7	6	8	Durauit prĩ
8	5	30	Armami-	8	5	80	nedictus à	8	5	9	cipatus eius
9	4	1	tres Assy-	9	4	1	patre fugit	9	4	10	annis.80.
2140	3	2	riorum.7.	3190	3	2	in Syriam	2240	3	1	Quorũ pri-
1	2	3	regnauit	1	2	3	à facie fra	1	2	2	mus fuit ante
2	1	4	annis.38.	2	1	4	tris sui, &	2	1	3	Romã.982.
3	1820	5	ab anno	3	1770	5	seruiuit	3	1720	4	
4	9	6	Iacob.30.	4	9	6	ibi Laban	4	9	5	Temporibus
5	8	7		5	8	7	auunculo	5	8	6	his floruit
6	7	8		6	7	8	suo an.20	6	7	7	Hercules Pri
7	6	9		7	6	9		7	6	8	scus Libycus
8	5	40	Esau duxit	8	5	90		8	5	9	
9	4	1	uxores.2.	9	4	1		9	4	20	
2150	3	2	Gene.26.	2200	3	2	Primus	2250	3	1	

Aetas mundi.	Ante incar.	Ioseph		Aetas mundi.	Ante incar	Seruitus.		Aetas mundi	Ante incar.	Seruitus.
1	2	2		1	2	2		1	2	2
2	1	3		2	1	3		2	1	3
3	1710	4		3	1660	4		3	1610	4
4	9	5		4	9	5		4	9	5
5	8	6	Iacob de-	5	8	6		5	8	6
6	7	7	functus est	6	7	7		6	7	7
7	6	8	in ægypto	7	6	8		7	6	8
8	5	9	cum esset	8	5	9		8	5	9
9	4	30	annorum	9	4	80		9	4	50
2260	3	1	147.	2310	3	1	Seruitus	2360	3	1
1	2	2	Gene.47	1	2	2	hebræorũ	1	2	2
2	1	3		2	1	3	in ægypto	2	1	3
3	1700	4		3	1650	4	supputatur	3	1600	4
4	9	5		4	9	5	à morte	4	9	5
5	8	6		5	8	6	Ioseph an	5	8	6
6	7	7		6	7	7	nis.144.	6	7	7
7	6	8		7	6	8		7	6	8
8	5	9		8	5	9		8	5	9
9	4	40		9	4	10		9	4	60
2270	3	1		2320	3	1		2370	3	1
1	2	2		1	2	2		1	2	2
2	1	3		2	1	3		2	1	3
3	1690	4		3	1640	4		3	1590	4
4	9	5		4	9	5		4	9	5
5	8	6		5	8	6		5	8	6
6	7	7		6	7	7		6	7	7
7	6	8		7	6	8		7	6	8
8	5	9		8	5	9		8	5	9
9	4	50		9	4	20		9	4	70
2280	3	1		2330	3	1		2380	3	1
1	2	2		1	2	2		1	2	2
2	1	3		2	1	3		2	1	3
3	1680	4		3	1630	4		3	1580	4
4	9	5		4	9	5		4	9	5
5	8	6		5	8	6		5	8	6
6	7	7		6	7	7		6	7	7
7	6	8		7	6	8		7	6	8
8	5	9		8	5	9		8	5	9
9	4	60		9	4	30		9	4	80
2290	3	1		2340	3	1		2390	3	1
1	2	2		1	2	2		1	2	2
2	1	3		2	1	3		2	1	3
3	1670	4		3	1620	4		3	1570	4
4	9	5		4	9	5		4	9	5
5	8	6		5	8	6		5	8	6
6	7	7		6	7	7		6	7	7
7	6	8		7	6	8		7	6	8
8	5	9		8	5	9		8	5	9
9	4	70		9	4	40		9	4	90
2300	3	1		2350	3	1		2400	3	1

Aetas mundi.	Ante incarñ	Serui- tutis.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Moy- ses.		Aetas mundi.	Ante incarn	Iudicũ	Sab ter.	
1	2	2		1	2	2		1	2	1		Sineiudice
2	1	3		2	1	3		2	1	2		fuit Israel
3	1560	4		3	1510	4		3	1460	3		annis 10.
4	9	5		4	9	1	Moyses	4	9	4		
5	8	6	Sparetus	5	8	2	præfuit he	5	8	5		
6	7	7	Aſſyriorũ	6	7	3	bræisin de	6	7	6		
7	6	8	15. regna-	7	6	4	serto 40.	7	6	7	2	
8	5	9	uit an. 40	8	5	5	annis. ante	8	5	8		
9	4	100		9	4	6	Romã con	9	4	9		
2410	3	1		2460	3	7	ditam. 758	2510	3	10		
1	2	2		1	2	8		1	2	1		Othoniel
2	1	3		2	1	9		2	1	2		filius Cea
3	1550	4		3	1500	10		3	1450	3		nez detri
4	9	5	Moyses an	4	9	1		4	9	4	3	bu Iuda
5	8	6	norũ. 40.	5	8	2		5	8	5		iudicauit
6	7	7	fugit à Pha	6	7	3		6	7	6		Israel 40
7	6	8	raone in	7	6	4		7	6	7		annis, añ
8	5	9	Madian,	8	5	5		8	5	8		Romam
9	4	110	ubi mansit	9	4	6		9	4	9		conditam
2420	3	1	annis 40.	2470	3	7		2520	3	10		701.
1	2	2		1	2	8		1	2	1	4	
2	1	3		2	1	9		2	1	2		
3	1540	4		3	1490	20		3	1440	3		
4	9	5		4	9	1		4	9	4		
5	8	6		5	8	2		5	8	5		
6	7	7		6	7	3		6	7	6		
7	6	8		7	6	4		7	6	7		
8	5	9		8	5	5		8	5	8	5	
9	4	120		9	4	6		9	4	9		
2430	3	1		2480	3	7		2530	3	20		Belochus
1	2	2		1	2	8	Aegyptus	1	2	1		iunior Aſ
2	1	3		2	1	9	regnauit	2	1	2		ſyrior. 18.
3	1530	4		3	1480	30	Aegyptijs,	3	1430	3		regnauit
4	9	5		4	9	1	à quo no-	4	9	4		annis 25.
5	8	6		5	8	2	mẽ illis re-	5	8	5	6	
6	7	7		6	7	3	mansit.	6	7	6		
7	6	8		7	6	4		7	6	7		
8	5	9		8	5	5		8	5	8		
9	4	130		9	4	6		9	4	9		
2440	3	1		2490	3	7		2540	3	30		
1	2	2		1	2	8		1	2	1		
2	1	3		2	1	9		2	1	2	7	
3	1520	4		3	1470	40		3	1420	3		Primus Io
4	9	5		4	9	1	Iosue suc-	4	9	4		bel siue Iu
5	8	6	Ascatades	5	8	2	cessorMoy	5	8	5		belæus in
6	7	7	Aſſyriorũ	6	7	3	si præfuit	6	7	6		Israel.
7	6	8	16. regna-	7	6	4	annis 7.	7	6	7		
8	5	9	uit an 40	8	5	5		8	5	8		
9	4	140		9	4	6		9	4	9	8	
2450	3	1		2500	3	7	I. Sab ter.	2550	3	40		

Aetas mundi	Ante incarñ.	Iudicum.	Sabter.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iudicum.	Sabter.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iudicum.	Sabter.	
1	2	1		Aod ex tri	1	2	1		Tantalus	1	2	1		
2	1	2		bu Benia=	2	1	2		rex Phry=	2	1	2		
3	1410	3		min iudica	3	1360	3		gũ floruit	3	1310	3		
4	9	4		uit.80.an.	4	9	4			4	9	4	23	
5	8	5		Belepares	5	8	5	16		5	8	5		
6	7	6	9	Aßyriorũ	6	7	6			6	7	6		
7	6	7		19.regna=	7	6	7			7	6	7		
8	5	8		uit an.30.	8	5	8			8	5	8		
9	4	9			9	4	9			9	4	9		
2560	3	10			2610	3	60			2660	3	30		
1	2	1			1	2	1			1	2	1	24	
2	1	2			2	1	2	17		2	1	2		
3	1400	3	10		3	1350	3			3	1300	3		
4	9	4			4	9	4			4	9	4		
5	8	5			5	8	5			5	8	5		
6	7	6			6	7	6			6	7	6		
7	6	7			7	6	7		Solares Aſ	7	6	7		Pãnias Aßy
8	5	8			8	5	8		ſyriorũ.21	8	5	8	25	riorũ.23. re=
9	4	9			9	4	9	18	regnauit	9	4	9		gnauit annis
2570	3	20	11		2620	3	70		annis.20.	2670	3	40		45.
1	2	1			1	2	1			1	2	1		Gedeon de
2	1	2			2	1	2			2	1	2		tri. Manaſſæ
3	1390	3			3	1340	3			3	1290	3		præfuit Iſra=
4	9	4			4	9	4			4	9	4		eli an.40.
5	8	5		Cadmus et	5	8	5			5	8	5	26	
6	7	6		Phœnix	6	7	6	19		6	7	6		
7	6	7	12	apud Sido	7	6	7			7	6	7		
8	5	8		nem cla=	8	5	8			8	5	8		
9	4	9		ruerunt.	9	4	9			9	4	9		
2580	3	30			2630	3	80			2680	3	10		
1	2	1			1	2	1		Barach de	1	2	1		His diebus
2	1	2			2	1	2		tribu Nep	2	1	2	27	Tyrũ condi=
3	1380	3			3	1330	3	20	talim cum	3	1280	3		tam ſcribit
4	9	4	13		4	9	4		Debbora	4	9	4		Ioſephus.
5	8	5		Lãprides	5	8	5		40.annis.	5	8	5		
6	7	6		Aſſyriorũ	6	7	6			6	7	6		
7	6	7		20. regna=	7	6	7		Lãpares	7	6	7		
8	5	8		uit an. 32.	8	5	8		Aſſyriorũ	8	5	8		
9	4	9			9	4	9		22. regna=	9	4	9	28	
2590	3	40			2640	3	10	21	uit an.30.	2690	3	20		
1	2	1	14		1	2	1			1	2	1		
2	1	2			2	1	2			2	1	2		
3	1370	3		Secundus	3	1320	3		Tertius	3	1270	3		Quartus
4	9	4		Iubelæus.	4	9	4		Iubelæus.	4	9	4		Iubelæus.
5	8	5			5	8	5			5	8	5		
6	7	6			6	7	6			6	7	6	29	
7	6	7			7	6	7	22		7	6	7		
8	5	8	15		8	5	8			8	5	8		
9	4	9			9	4	9			9	4	9		
2600	3	50			2650	3	20			2700	3	30		

Aetas mundi	Ante incarn̄.	Iudicum.	Sabter.		Aetas mundi.	Ante incarn̄	Iudicum.	Sabter.		Aetas mundi.	Ante incarn̄	Iudicum.	Sabter.	
1	2	1			1	2	5			1	2	2	44	
2	1	2			2	1	6	37		2	1	3		
3	1260	3	30		3	1210	7			3	1160	4		
4	9	4			4	9	8			4	9	5		
5	8	5			5	8	9			5	8	6		
6	7	6			6	7	20			6	7	7		
7	6	7			7	6	1			7	6	8		
8	5	8			8	5	2			8	5	9	45	
9	4	9			9	4	1	38	Iepthe fi-	9	4	20		
2710	3	40	31	Abimelech	2760	3	2		lius No-	2810	3	1		Heli ſacer-
1	2	1	/	Noth9 ã.3	1	2	3		thus Ga-	1	2	2		dos ſtirpis
2	1	2		Soſarmus	2	1	4		laad præ-	2	1	3		Ithamar præ-
3	1250	3		Aſ.24.ã.19	3	1200	5		fuit an.6.	3	1150	4		fuit an.40.
4	9	1		Thola ex	4	9	6			4	9	5		
5	8	2		tribu Iſa-	5	8	1		Abbeſſan	5	8	6	46	
6	7	3		char an.23	6	7	2	39	de tribu Iu	6	7	7		
7	6	4	32		7	6	3		da præfuit	7	6	8		
8	5	5			8	5	4		annis.7.	8	5	9		
9	4	6			9	4	5			9	4	10		
2720	3	7			2770	3	6			2820	3	1		
1	2	8			1	2	7			1	2	2		
2	1	9			2	1	1		Abidon	2	1	3	47	
3	1240	10			3	1190	2	40	de tribu	3	1140	4		
4	9	1	33		4	9	3		Zabulon	4	9	5		
5	8	2			5	8	4		annis 10.	5	8	6		
6	7	3			6	7	5			6	7	7		
7	6	4			7	6	6			7	6	8		
8	5	5			8	5	7			8	5	9		
9	4	6			9	4	8			9	4	20	48	
2730	3	7			2780	3	9	41		2850	3	1		Thineus Aſ-
1	2	8	34	Mitreus	1	2	10			1	2	2		ſyriorū.28.
2	1	9		Aſſyrio.25	2	1	1		Abdō.8.ā.	2	1	3		regnauit ā.30
3	1230	20		regnauit	3	1180	2	\	Troia hic	3	1130	4		
4	9	1		annis 27.	4	9	3		capta fuit	4	9	5		
5	8	2			5	8	4			5	8	6		
6	7	3			6	7	5		Aeneas re-	6	7	7	49	
7	6	1		Iair de tri-	7	6	6	42	gnat in Ita	7	6	8		
8	5	2	35	bu Manaſ-	8	5	7		lia.	8	5	9		
9	4	3		ſe ann.22.	9	4	8			9	4	30		
2740	3	4			2790	3	1		Sāpſon de	2840	3	1		
1	2	5			1	2	2		Dan.20.ā.	1	2	2		
2	1	6			2	1	3		¶Eo.Ten-	2	1	3		
3	1220	7		Quintus	3	1170	4		teus Aſſyr	3	1120	4	50	¶Sab. & Iu-
4	9	8		Iubelæus.	4	9	5	43	40. annis	4	9	5		belæus coin-
5	8	9	36		5	8	6			5	8	6		cidunt.
6	7	10			6	7	7			6	7	7		
7	6	1			7	6	8			7	6	8		
8	5	2			8	5	9			8	5	9		
9	4	3			9	4	10			9	4	40		
2750	3	4			2800	3	1			2850	3	1	51	Samuel ſtirpis

Aetas mundi	Ante incarñ.	Regñ	Sab ter.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Regñ	Sab ter.		Aetas mundi.	Ante incarñ	Re. Iud.	Re. Isr.	Sab ter.	
1	2	2		Ijaar fra-	1	2	2		Assyrio.30	1	2	2			
2	1	3		tris Amrã	2	1	3		regnauit	2	1	3			
3	1110	4		præfuit an	3	1060	4		annis 38.	3	1010	4			
4	9	5		nis.38.	4	9	5			4	9	5			
5	8	6			5	8	6			5	8	6		66	
6	7	7			6	7	7	59		6	7	7			
7	6	8	52		7	6	8			7	6	8			
8	5	9			8	5	9			8	5	9			
9	4	10			9	4	20			9	4	30			
2860	3	1		Dercylus	2910	3	1			2960	3	1			
1	2	2		Assyriorũ	1	2	2			1	2	2			
2	1	3		29.regna-	2	1	3			2	1	3		67	
3	1100	4		uit an.40	3	1050	4	60		3	1000	4			
4	9	5	53		4	9	5			4	9	5			
5	8	6			5	8	6			5	8	6			
6	7	7			6	7	7			6	7	7			
7	6	8			7	6	8			7	6	8			
8	5	9			8	5	9			8	5	9			
9	4	20			9	4	30			9	4	40		68	
2870	3	1			2920	3	1	61		2970	3	1	1		Roboam
1	2	2	54		1	2	2			1	2	2	2		an.17.&
2	1	3			2	1	3			2	1	3	3		Hieroboã
3	1090	4			3	1040	4			3	990	4	4		annis 21.
4	9	5			4	9	5			4	9	5	5		Sesac Ae-
5	8	6			5	8	6			5	8	6	6		gyptius
6	7	7			6	7	7			6	7	7	7	69	subiecit
7	6	8			7	6	8	62		7	6	8	8		Hierusalẽ
8	5	9	55		8	5	9			8	5	9	9		
9	4	30			9	4	40			9	4	10	10		
2880	3	1			2930	3	1		Salomon	2980	3	1	1		
1	2	2			1	2	2		filius Da-	1	2	2	2		
2	1	3			2	1	3		uid regna-	2	1	3	3		
3	1080	4			3	1030	4		uit an 40	3	980	4	4	70	Pyricia-
4	9	5			4	9	5	63	Anno.4.	4	9	5	5		des Assyr,
5	8	6	56		5	8	6		fundauit	5	8	6	6		annis.30.
6	7	7			6	7	7		templum.	6	7	7	7		
7	6	8			7	6	8			7	6	1	8		Abia an.3
8	5	1		Saul 2.an.	8	5	9		Laosthe-	8	5	2	9		
9	4	2			9	4	10		nes Assyr.	9	4	3	20		
2890	3	1		David rex	2940	3	1		31 regna-	2990	3	1	1	71	Asa ã.41
1	2	2		cœpit ante	1	2	2	64	uit an.45.	1	2	2	1		Nadab.2
2	1	3	57	Romã 322	2	1	3			2	1	3	2		
3	1070	4		regñ.ã.40	3	1020	4		Iubelcus 9	3	970	4	1		Baasa.23
4	9	5			4	9	5			4	9	5	2		
5	8	6		Codrus rex	5	8	6			5	8	6	3		
6	7	7		Athen.sbõ	6	7	7			6	7	7	4		
7	6	8		te occubuit	7	6	8			7	6	8	5	72	
8	5	9		pro popu-	8	5	9	65		8	5	9	6		
9	4	10	58	lo suo.	9	4	20			9	4	10	7		
2900	3	1		Eupales	2950	3	1			3000	3	1	8		

Aetas mundi	Ante incarñ	Iuda.	Iſrael.	Sabb terræ		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iuda.	Iſrael.	Sabb terræ		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iuda.	Iſrael.	Sabb terræ	
1	2	2	9			1	2	1	1		Ochozias	1	2	1	9		
2	1	3	10			2	1	2	2		annis.2.	2	1	2	10	87	
3	960	4	1			3	910	3	1	80	Ioram.12.	3	860	3	1		
4	9	5	2	73	Zara Ae.	4	9	4	2			4	9	4	2		
5	8	6	3		thiops cõ	5	8	5	3			5	8	5	3		
6	7	7	4		tra Iudam	6	7	1	4		Iora an.8.	6	7	6	4		
7	6	8	5			7	6	2	5			7	6	7	5		
8	5	9	6			8	5	3	6			8	5	8	6		
9	4	20	7			9	4	4	7			9	4	9	7	88	
3010	3	1	8			3060	3	5	8	81		3110	3	40	1		Ioas.15.
1	2	2	9	74		1	2	6	9			1	2	1	2		Amaſias
2	1	3	20			2	1	7	10			2	1	2	3		regnauit
3	950	4	1		Ophrate9	3	900	8	1			3	850	3	4		annis.29.
4	9	5	2		Aſſyr. 20.	4	9	1	2		Ozias an.1	4	9	4	5		
5	8	6	3			5	8	1	1		Athalia	5	8	5	6		
6	7	7	1		Hela zãri	6	7	2	2		annis 6.	6	7	6	7	89	
7	6	8	1		Amri ſup	7	6	3	3	82	Eodẽ Iehu	7	6	7	8		
8	5	9	2	75	Iſraël.12.	8	5	4	4			8	5	8	9		
9	4	30	3			9	4	5	5			9	4	9	10		
3020	3	1	4			3070	3	6	6			3120	3	10	1		
1	2	2	5			1	2	1	7		Ioas prim.	1	2	1	2		
2	1	3	6			2	1	2	8		ex Nathã	2	1	2	3		
3	940	4	7			3	890	3	9		regnauit	3	840	3	4	90	
4	9	5	8			4	9	4	10	83	annis 40.	4	9	4	5		
5	8	6	9	76		5	8	5	1			5	8	5	1		Hieroboã
6	7	7	10			6	7	6	2			6	7	6	2		11.Eodẽ an
7	6	8	1			7	6	7	3			7	6	7	3		no cœpit
8	5	9	2			8	5	8	4			8	5	8	4		Sardanapa
9	4	40	1		Achab ã.22	9	4	9	5			9	4	9	5		lus aſſyrijs
3030	3	1	2			3080	3	10	6			3130	3	20	6	91	regnauit
1	2	1	3		Ioſaphat	1	2	1	7	84		1	2	1	7		annis.15.
2	1	2	4	77	annis.25	2	1	2	8			2	1	2	8		
3	930	3	5		Ophrata=	3	880	3	9		Aſcraza=	3	830	3	9		
4	9	4	6		nes. Aſ.50.	4	9	4	20		pes Aſ.42	4	9	4	10		
5	8	5	7			5	8	5	1			5	8	5	1		
6	7	6	8			6	7	6	2			6	7	6	1		Idem Hiea
7	6	7	9			7	6	7	3			7	6	7	2	92	roboãpoſt
8	5	8	10			8	5	8	4	85		8	5	8	3		patrem
9	4	9	1	78		9	4	9	5			9	4	9	4		ann.41.
3040	3	10	2			3090	3	20	6			3140	3	1	5		Ozias.52
1	2	1	3			1	2	1	7			1	2	2	6		Eodem an
2	1	2	4			2	1	2	8			2	1	3	7		no Phul
3	920	3	5		Iubelæ.11.	3	870	3	1		Ioachas	3	820	4	8		Belochus
4	9	4	6			4	9	4	2		annis 17.	4	9	5	9	93	Aſſyr. 48.
5	8	5	7			5	8	5	3	86		5	8	6	10		
6	7	6	8	79		6	7	6	4			6	7	7	1		
7	6	7	9			7	6	7	5			4	6	8	2		
8	5	8	20			8	5	8	6			8	5	9	3		
9	4	9	1			9	4	9	7			9	4	10	4		
3050	3	20	2			3100	3	30	8			3150	3	1	5		

Aetas mundi	Ante incarñ	Iuda.	Israel.	Sabb terræ		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iuda.	Israel.	Sabb terræ		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iuda.	Sabb terræ	Olympiad.	
1	2	2	6	94		1	2	10	1			1	2	8			manorũ.2.
2	1	3	7			2	1	1	2			2	1	9			annis 43.
3	810	4	8			3	760	2	3			3	710	1		17	Manasses
4	9	5	9			4	9	3	4			4	9	2			annis.55
5	8	6	20			5	8	4	5			5	8	3			
6	7	7	1			6	7	5	6			6	7	4	109		
7	6	8	2			7	6	6	7	102		7	6	5		18	
8	5	9	3	95		8	5	1	8		Achaz.16	8	5	6			
9	4	20	4			9	4	2	9			9	4	7			
3160	3	1	5			3210	3	3	20			3260	3	8			
1	2	2	6			1	2	4	1		Sñ rege 10	1	2	9		19	
2	1	3	7			2	1	5	2		Roma con	2	1	10			
3	800	4	8			3	750	6	3		Romulus	3	700	1	110		
4	9	5	9			4	9	7	4	103	rex an.37	4	9	2			
5	8	6	30	96		5	8	8	5		eius 2.fuit	5	8	3		20	
6	7	7	1			6	7	9	6		pri.Salmã	6	7	4			
7	6	8	2			7	6	10	7		Assar.ã Assy	7	6	5			
8	5	9	3			8	5	1	8			8	5	6			
9	4	30	4			9	4	2	9			9	4	7		21	
3170	3	1	5			3220	3	3	10			3270	3	8	111		
1	2	2	6			1	2	4	1	104	Osee an.9.	1	2	9			
2	1	3	7	97		2	1	5	2			2	1	20			
3	790	4	8			3	740	6	3			3	690	1		22	
4	9	5	9			4	9	1	4		Ezechias	4	9	2			
5	8	6	40			5	8	2	5		annis.29.	5	8	3			
6	7	7	1			6	7	3	6			6	7	4			
7	6	8	1		Zacharias	7	6	4	7			7	6	5	112	23	Homerus
8	5	9	1		Sellum	8	5	5	8	105		8	5	6			olympico
9	4	40	1	98	Manahen.	9	4	6	9		Migrat Is-	9	4	7			certamine
3180	3	1	2			3230	3	7	Fi-		rael in As.	3280	3	8			triũphauit
1	2	2	3			1	2	8	nis.		Sennache-	1	2	9		24	
2	1	3	4			2	1	9			cœpit ã.7	2	1	30			
3	780	4	5			3	730	10			Ezechiæ.	3	680	1			
4	9	5	6			4	9	1			regnauit	4	9	2	113		
5	8	6	7			5	8	2		106	annis 7.	5	8	3		25	
6	7	7	8	99		6	7	3				6	7	4			
7	6	8	9			7	6	4			Assar Adõ	7	6	5			
8	5	9	10		Teglat 25	8	5	5			Assyr.ã.10	8	5	6			Ben Mero
9	4	50	1		Phaceia 2	9	4	6			post hunc	9	4	7		26	dac Chald.
3190	3	1	2		Phacee.20	3240	3	7			præualere	3290	3	8			regnauit
1	2	2	1		Olympi I.	1	2	8			cœpit mo-	1	2	9	114		annis.21
2	1	1	2		Ioatham	2	1	9		107	narchia	2	1	40			
3	770	2	3	100	regnare ce-	3	720	20			Chaldeorũ	3	670	1		27	Tullus Ho
4	9	3	4		pit an. 4.	4	9	1				4	9	2			stilius Ro
5	8	4	5		Olympia.	5	8	2				5	8	3			manorũ.3
6	7	5	6		prim.quæ	6	7	3				6	7	4			regnauit
7	6	6	7		cepit ã.50	7	6	4			Merodach	7	6	5		28	annis.32.
8	5	7	8		reg.Oziæ.	8	5	5			ã.adhuc 41	8	5	6	115		
9	4	8	9			9	4	6		108		9	4	7			
3200	3	9	10	101		3250	3	7			Numa Ro	3300	3	8			

Aetas mundi.	Ante incarñ	Iuda.	Sabb terræ	Olympia		Aetas mundi.	Ante incarñ	Deſo Hie	Sabb terræ	Olympia		Aetas mundi.	Ante incarñ	Iudæorũ	Sab. terræ	Olympia	
1	2	9		29		1	2	1				1	2	9		54	
2	1	50				2	1	1			Ioachim et	2	1	40			
3	660	1				3	610	2		42	Sedech.11.	3	560	1	130		
4	9	2				4	9	3	125			4	9	2			
5	8	3	116	30		5	8	4				5	8	3		55	Cyrus Per
6	7	4				6	7	5			Ezechiel	6	7	4			ſa an.27
7	6	5				7	6	6		43	cœpit pro	7	6	5			priuſquam
8	5	1			Amõ an.2.	8	5	7			phetare.	8	5	6			factus eſt
9	4	2		31	Nab.priſ.35	9	4	8				9	4	7		56	monarcha.
3310	3	1			Ioſias 31.	3360	3	9				3410	3	8	131		
1	2	2				1	2	10	124	44		1	2	9			
2	1	3	117			2	1	1				2	1	50			
3	650	4		32		3	600	1			Deſolatio	3	550	1		57	
4	9	5				4	9	2			Hieruſalẽ	4	9	2			
5	8	6				5	8	3		45	annis.70.	5	8	3			
6	7	7				6	7	4				6	7	4			
7	6	8		33		7	6	5				7	6	5	132	58	
8	5	9				8	5	6	125			8	5	6			Reg Aſſar
9	4	10	118			9	4	7		46		9	4	7			annis 3.
3320	3	1				3370	3	8				3420	3	8			
1	2	2		34		1	2	9				1	2	9		59	Lab Aſſar
2	1	3			Hieremias	2	!	10				2	1	60			dach.6
3	640	4			propheta-	3	590	1		47		3	540	1			
4	9	5			re cœpit.	4	9	2				4	9	2	133		
5	8	6		35	Ancus mar	5	8	3	126			5	8	3		60	
6	7	7	119		tius Ro.4	6	7	4				6	7	4			
7	6	8			regnauit	7	6	5		48		7	6	5			Balt.Aſſar
8	5	9			annis 24	8	5	6				8	5	6			annis.4.
9	4	20		36		9	4	7			Thales flo	9	4	7		61	
3330	3	1				3380	3	8				3430	3	8			
1	2	2				1	2	9		49		1	2	9	134		Darius ã.1
2	1	3				2	1	20	127		Cameracus	2	1	70			Cyrus an.3
3	630	4	120	37		3	580	1			fundata à	3	530	1		62	Zorobabel
4	9	5				4	9	2			Cambrone	4	9	2			annis 68
5	8	6				5	8	3		50	rege Belga	5	8	3			Cãbyſes.7
6	7	7				6	7	4			rum.	6	7	4			Tarqui.ſu
7	6	8		38		7	6	5			Tul.ſer Ro	7	6	5		63	perbus an.
8	5	9				8	5	6			6.an.44	8	5	6	135		25. Cœpit
9	4	30				9	4	7	128	51	Euil.Mero	9	4	7			cũ Dario.
3340	3	1	121			3390	3	8			dach.29.	3440	3	8			
1	2	1		39	Ioachas et	1	2	9				1	2	9		64	
2	1	2			Ioakim 11.	2	1	30				2	1	10			Smerdes et
3	620	3				3	570	1		52		3	520	1			Darius Hi
4	9	4			Nabucho	4	9	2				4	9	2			ſtaſpis an.
5	8	5		40	donoſor	5	8	3				5	8	3	136	65	circiter.37
6	7	6			magnus 45	6	7	4	129			6	7	4			
7	6	7	122			7	6	5		53		7	6	5			
8	5	8				8	5	6				8	5	6			
9	4	9		41	Tarq.Priſ.	9	4	7				9	4	7		66	
3350	3	10			Rom.5.38	3400	3	8				3450	3	8			

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.		Ordo et nomina Romanorum Coſs.
1	2	9				¶Poſt exactos reges Romæ bini cõ
2	1	20	157			ſules creati ſunt. Incipientes ab urbe
3	510	1		67		condita anno. 245. quo anno quinq;
4	9	2				conſules fuerunt.
5	8	3				
6	7	4				L. Iu. Bru. L Tarq. P. Val. M. Horat.
7	6	5		68	Mutius Scæuola & Chlœlia	P. Val. 2. Titus Lucretius
8	5	6			uirgo Romana laudantur à	P. Valerio 3. M. Horatius 2.
9	4	7	158		ſuis, quòd alter manum ſuam	Spurius Largius T. Herminius
3460	3	8			exußit, quia alium q̃ Porſenã	M. Voleſus P. Poſthumius
1	2	9		69	occidiſſet. Altera obſes data	P. Valerius 4. T. Lucretius 2.
2	1	30			Porſenæ obſidẽti Romã quòd	P. Poſthumius 2. Agrip. Menenius
3	500	1			decepit cuſtodiã, aſcẽdit equũ	Spu. Caßius Opiter. Virginius
4	9	2			tranauit Tiberĩ, Romã rediit	Poſth. Cominius T. Larg. Flau. Dict-
5	8	3		70	& ob id equeſtri ſtatua Ro-	Seruius Sulp. M. Manlius Longus
6	7	4	139		mæ donata fuit.	P. Veturius T. Ebutius Helua.
7	6	5				T. Largius 2. Quintius Chlœlius
8	5	6				Au. Sempronius M. Minutius
9	4	7		71		A. Poſthumius Titus Virginius
3470	3	8			¶Tarquin. Cumis obiit.	Ap. Claudius P. Seruilius
1	2	9				Aulus Virginius Titus Vetuſius
2	1	40			¶Tribuni plebis creati ſunt	Spu. Caßius 2. Poſth. Comi. 2.
3	490	1	140	72	bini.	T. Geganius. P. Minutius
4	9	2				Au. Sempronius 2. M. Minu. 2.
5	8	3				Qu. Sulp. Cameri. C. Tullus Iulius
6	7	4				Sp. Nautius. Sextus Furius
7	6	5		73		C. Aquilius Titus Sicinius
8	5	6				Proculus Virgin̄. Spu. Caſſius. 3.
9	4	7			Xerſes regnauit Perſis an. 13.	Qu. Fab. Vibula Seruil. Cornel.
3480	3	8	141			Lucius Aemilius Mamerc. Cæſo. Fab.
1	2	9		74		M. Fab. Vibul. L. Vale. Potitus
2	1	50				Qu. Fab. Vib. 2. C. Tullus Iulius 2.
3	480	1			Xerſes mouit in Græcos	Cæſo. Fab. 2. Spurius Furius
4	9	2				M. Fab. Vibu. 2. Cn. Manlius Cincin.
5	8	3		75		Cæſo. Fab. 3. T. Virgin̄. Rutilus
6	7	4				L. Aemil. 2. Caius Seruilius
7	6	5	142			Cneus Horatius. T. Menenius Lana
8	5	6				Spu. Seruilius Aulus Virgin̄.
9	4	7		76		Pub. Valerius. Caius Nautius
3490	3	8				L. Furius Caius Manlius Volſo.
1	2	9				L. Aemilius 3. Iulius Vopiſcus
2	1	60		\	Artabanus menſibus 7.	Pub. Furio. Lucius Pinnarius
3	470	1		77 \	Aſſuerus maritus Heſter	T. Quintius Capitol. Ap. Cl. Sabinus
4	9	2	143		annis 47.	L. Val. Poti. 2. Titus Emilius
5	8	3				A. Virgin. Cœlimontanus T. Numit.
6	7	4				T. Quintius 2. Qu. Seruilius
7	6	5		78		T. Emilius 3. Qu. Fab. Vibulanus
8	5	6				Qu. Seruil. 2. Spurius Poſthumius
9	4	7			Luſtrum à Quintio conditũ,	T. Quintius 3. Qu. Fabius Vibul. 2
3500	3	8			& cenſus actus.	A. Poſthumius Spurius Furius

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum. (mortui.
1	2	1	144	79		Resa dux Iudæ annis 66.	L.Ebutius P.Seruil. Ambo peste
2	1	2					L.Lucre.T.Veturius. Geminius
3	460	3				Carnem Romæ pluit.	P.Volũnius Amẽt.Ser.Sul.Cam.
4	9	4					P.Val 2.C.Cl. Sab.et L.Quint.
5	8	5		80		Anaxagoras cœlum sibi	Qu.Fab.3.L.Corñ. Cẽsus actus
6	7	6				patriam dixit. Solem deũ	L.Minutius Ca. Nau. Qu.Fab.
7	6	7				esse negauit.Ideo in exiliũ	Qu.Nau.C.Hor.Decẽ trib.ple.
8	5	8	145			exactus est.	M.Val.Max.Spu.Vergin.Celim.
9	4	9		81			T.Romulius.Caius Veturius
3510	3	10					Spu.Tarp.A.At.Pro legibus itũ
1	2	1			1	Hic hebd.Danie.initium.	P.Curat.Sex.Quint.allatæ leges
2	1	2					L.Mene.P. Sextius et Sp.Fabius
3	450	3		82			10.uiri Cl.Ap.cũ so.A n.302.li.3
4	9	4					Ap.Cl.p ui cõtinuat pricipatũ.
5	8	5	146				L.Val.Pot.M. Hora.Ap.exulat
6	7	6					Sp.Hermin.T.Virgiñ.Cœlimon
7	6	7		83			M.Geganius Ca. Tullus.Iunius
8	5	8			2		T.Quintius 4.Aul.Furius
9	4	9					M.Genutius P.Curiatius Philo
3520	3	20					A.Sẽp.L.Pap.Trib.mil Pot.Cos
1	2	1		84		Herodotus scripsit histo-	M.Geganius 2.T.Quintius 5.
2	1	2	147			riam teste Pli.li.12.cap.4	M.Fab.Vibul. Posth.Ebut.Hel.
3	440	3					C.Furius M.Papyrius Crassus
4	9	4				Multi præ fame se in Ti-	Proculus Geganius L Menenius
5	8	5		85	3	berim præcipitauerunt.	T.Quintius 6. Agrip.Menenius
6	7	6				T.l.4.	Tri.Mil.M.Aem.L.Qu.occ.le:
7	6	7					M.Gegan.3.L.Serg.Fidenas
8	5	8					M.Cor.Malu. L.Papyr.Crassus
9	4	9	148	86			C.Iun.2. L.Virginius Tricostus
3550	3	30					C.Iu.3.L.Virgiñ 2.
1	2	1					Manlius Qu.Sulpi.Cossus
2	1	2			4		Tri.mil.potest.cõs.M.Fa.M.Fo.
3	430	3		87			Tri.mil.L.Pin.L.Fur.Posth.Al.
4	9	4					T.Quint.Pœnus. Cn. Iul.mento
5	8	5					L.Papyr.2.L.Iulius Tullus
6	7	6	149				L.Sergius 2 Hostil.Lucretius
7	6	7		88			A.Cor.Cossus T.Quin.Penus 2
8	5	8					C.Seruil. Hala.L.Papyr.Mugil
9	4	9			5	Xerxes.2.mẽ.Sogdianus 8	T.mil. Titus Quin.Ca.Furius
3540	3	40				Darius Nothus annis 19.	T.Mil. A.Sempro. L.Quintius
1	2	1		89			T.mil.Ap.Claudius Spu.Neuius
2	1	2					A.Sẽpro.Atratinus Qu.Fa.Vib.
3	420	3	150				L.Man.Qu.Antonius Tri.mil.
4	9	4					Cn.Fa.T.Qu.et interrex L.Pa.
5	8	5		90			Tri.L.Quintius.Sext.Furius etc
6	7	6			6		Tri.Agrip.Menenius P.Lucret.
7	6	7					Tri.L.Ser. Fidenas M.Papyrius
8	5	8					Tri.Agrip.2.C.Seruilius
9	4	9		91			Tri.A.Sempro.M.Papyrius 2
3550	3	50	151				Tri.P.Corñ.Cn.Valerius

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum conſulum.
1	2	1				Poſth. propter arrogan-	Tri.Mil.Cn.Cor.L.Va.et Poſth.
2	1	2				tiam ſuam ſuit lapidatus	Au.Corñ. L. Furius Medulinus
3	410	3		92	7	à militibus.	Qu Fab.Amb.C.Furius Petilius
4	9	4					C.Nautius Rut.Publius Atrat.
5	8	5					M.Aemil.Mamer.C.Val.Potitus
6	7	6					Cn.Cor.Coſſus L.Fur.Medul.2.
7	6	7	152	93		His.15.ann.nõ fuerũ Coss.	Tri.G.Iulius Tul.G.Cor.Coſſus
8	5	8				ſed tantũ tribuni militũ	Tri.L.Furius 2.Ca. Seruilius 2:
9	4	9				poteſtate cõſulari.ñ dign.	Tri.P.Cor.Coſ.2.Gn.Cor.Coſ.3
3560	3	60			8	¶ Artaxerſes Perſa ab an	Tri.T.Quin.Cap.T.Quin.Cin.
1	2	1		94		no.3.Olympiad.93.regna	Tri.C.Va.Potitus Ga.Cornelius
2	1	2				uit annis 40.	Tri.M.Aemil.L.Val.Potitus.
3	400	3					Tri.C.Seruil.Hala.Qu.Ser.Fide
4	9	4	153				Tri.L.Val.Potitus.M.Fur.Cam.
5	8	5		95			Tri.P.Manlius P.Licin.Caluus
6	7	6					Tri.M.Vetur.T.Titinius Lõgus
7	6	1			9	Ioanna præfuit annis 53.	Tri.L.Val.Potitus M.Val.Max.
8	5	2				Eodem Socrates Athenis	Tri.L.Iulius Tullus L.Furius
9	4	3		96		in carcere toxico perijt	Tri.P.Liciñ filius Calui L.Tit.
3570	3	4				quòd deos eorũ irriſiſſet.	Tri.P.Cor.Coſſus P.Cor.Scipio
1	2	5	154				Tri.M.Fur.Cam.L.Fur.Medul.
2	1	6					Lucius Lucretius Sergius Sulp.
3	390	7		97			L.Valerius.Potitus M. Manlius
4	9	8			10	M.Fur.Camillus exulat	Tri Mil.L.Lucret.Serg.Sulpit.
5	8	9				Roma capta à Gallis.Pli.	Tri.Mil Qu Fab. Amb.P.Sulp.
6	7	10				33.cap.1 Statim Camillus	Tri Au.Val L.Verg.Vol.Deleti.
7	6	1		98		reuocatus.Dictator fit.	Tri.T.Quin.Quint.Ser.Fidenas
8	5	2	155			Gallos fugat.tribunos ab-	Tri.L.Papyr.Cur.Cn.Ser.Fide.
9	4	3				ijcit.Romam reparat.Et	Tri.M.Fur.Cam Ser.Cor.Malug
3580	3	4				alios trib.creat.Au.Val.etc	ſine magiſt.ordina.Pl.16.c.44
1	2	5		99	11	¶ Sine magiſt. apud Plin.	Tri.Au.Man.Pub.Cor.cũ ſocijs
2	1	6				ſic intellige:ſine Coss.ſine	Tri.Sergius Cor.P. Val.Potitus
3	380	7				tribunis militũ.Erat autẽ	Tri.L.Valer.Au.Manlius
4	9	8				dictator A. Cor.Coſſus et	Tri.L.Papyr.2.Sergius Corñ.
5	8	9	156	100		magiſter equitum Qu.Ca	Tri M.Fur.Camil.7.A.Poſthu.
6	7	20				pitolinus.	Tri.L.Valerius 5.P. Valerius 3.
7	6	1					Tri.P.Manlius. Caius Manlius
8	5	2			12		Tri.Spu.Fur.Qu.Seruil.Fidenas
9	4	3		101			Tri.L.Aemil.5.Pub.Valerius 4
3590	3	4				Rurſum Roma quinquen	¶ Ca.Licinius L Sextius
1	2	5				nio ſine magiſtratu T.li.6	C.Liciñ. L.Sextius
2	1	6	157			Quia Licinius et Sextius	C.Liciñ.L Sextius
3	370	7		102		erant duntaxat tribuni	C.Liciñ.L Sextius
4	9	8				furentis plebis.	C.Liciñ.L.Sextius
5	8	9			13		Tri.L. Furius Aulus Manlius
6	7	30					Tri.Qu.Seruil.C.Veturius
7	6	1		103			Tri. Titus Quintius Ser. Corñ.
8	5	2					Tri P.Valerius C.Licini.Stolo
9	4	3	158			¶ Perſis Ochus annis 26.	Tri.A.Corñ.M Corñ.
2600	3	4				Hic redijt dignitas conſu- (laris.	Lu Aemil.L Sextius Coss.

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum. (obiit.
1	2	5		104			Qu.Seruil.L.Genut.¶ Camillus
2	1	6			14		T Sulp.Peticus C.Liciñ.Stolo
3	360	7					C.Genut.L.Aemil.2.
4	9	8					Qu.Seruil.Hala.2.L.Genutius2
5	8	9		105			L.Sulp.Peticus C.Liciñ Caluus
6	7	40	159				M.Fab.Ambustus C.Petil.Balb.
7	6	1					M.Popil.Lenas Gn.Manlius
8	5	2					G.Fabius Amb. C.Plaut.Procu.
9	4	3		106	15		C.Martius Gn.Mãlius Capitol.
3610	3	4					M.Fab.2.M.Popil.2.
1	2	5					C.Sulp.3.M. Valerius Liui.7.
2	1	6					M.Fab.3.M.Popil.3.
3	350	7	160	107			C.Sulp.4.Marcus Valerius 2
4	9	8					P.Val.C.Murtius 2.
5	8	9					Anterrex C.Sulp.Marc.Fabius
6	7	50			16		C.Sulp.Petiaus T.Quint.Pœnus
7	6	1		108			M.Popil.Lenas L.Cor.Scip.Ar.
8	5	2					L.Furius Camil. Ap.Cl.Crassus
9	4	3					M.Val.Coruinus.M.Pop.Lenas
3620	3	1	161			Iudas Hircanus annis.14	T.Manlius.Caius Plaut.Venox
1	2	2		109			M.Vale.Cor.2.Caius Petilius
2	1	3					M.Fab. Dorsus Seruius Sulpit.
3	340	4			17		C.Martius 3.T.Manlius
4	9	5					M.Val.3. Aulus Cornel.Cossus
5	8	6		110		Persaram Arses annis.4.	Cl.Marcius Qu.Seruilius
6	7	7					C.Plau 2.L.Aemilius
7	6	8	162				T.Manl.Torquatus P.Dec.Mus
8	5	9					T.Aemil.Mamer.P.Philo.
9	4	10		111		Persarũ Darius ulti.an.6	L.Furius Camil.2.C.Menius
3630	3	1			18		C.Sulp.Longus P.Elius Petus
1	2	2					L.Papyr.Crass.Cæso.Duillius
2	1	3					M.Val.Cor.4.M.Atti.Regulus
3	330	4		112			T.Veturius Calui.Sp.Posth.Cal.
4	9	1	163			Ioseph Priscus annis 7.	L.Corñ.C.Domi.¶Cẽsus actus
5	8	2				¶ Alexãder magnus an.6.	M.Cl.Mar.T.Va.Veneficæ.170
6	7	3				A quo incipit monarchia	L.Papyr.2.L.Plaut.Venox.2.
7	6	4		113	19	Græcorum iuxta s.Danie	L.Aemil.Mamer.6.Plautius
8	5	5				lem cap.8.	P.Plau.3.P.Cor.Scapula.
9	4	6					L.Cor.Lentulus P.Philo 2.
3640	3	7					C.Petilius L.Papyr.Cursor 2.
1	2	1	164	114		Abner Semei annis 11. Et	L.Furius 3.Ca.Iunius Brutus
2	1	2				Alexandri duces annis 12	C.Sulp.Longus 2.Qu.Aurelius
3	320	3					Qu.Fab.Lucius Fuluius
4	9	4			20		T.Ve.Sp.Po.Caudinæ furcæ.li.9
5	8	5		115			P.Phil.3.Interreges Fab.et Cor.
6	7	6					L.Papyr.3.Qu.Aurelius Cerit.2
7	6	7					L.Folius L.Plaut.Venox.2.
8	5	8	165				C.Iuñ.Bubulcus Qu.Aem.Bar.
9	4	19		116			Sp.Nautius M.Popilius
3650	3	10					Qu.Fab.dict.Qu.Aurel.magi-

(ster equit.non Coss.

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	1			21		L.Papyr.4. Qu. Pub.Philo 4.
2	1	1				Helib Mathathias an.12.	C.Sulp.M.Petilius Libo.
3	310	2		117			P.Papyr.Cursor.C.Iuñ.Bubul.2
4	9	3					M.Val.Maximus P.Decius mus
5	8	4	166				Ca.Iuñ.3.Qu. Aemilius Barb.2.
6	7	5					Qu.Fab.2.C. Martius Rutilius
7	6	6		118			Qu.Fab.3.P.Decius Mus 2.
8	5	7			22		Ap.Claud.L.Volũnius Flam.
9	4	8					P.Cor.Aruina Qu.Mart.Trem
3660	3	9					L.Posth.T.Minut.Augur
1	2	10		119			P.Sul.Auerrio P.Sẽpro.Sophus
2	1	1	167				L.Genutius Ser.Corñ.Rufus
3	300	2					Qu.Pau.Aemil.M.Liuius Den.
4	9	1				Asaar Maath annis 9.	M.Val.Coruinus 5.Qu. Apule:
5	8	2		120	23	Torquatus equo lapsus	M.Ful.T.Torqua.M.Val Corui.
6	7	3				obijt,Coruinus 6.succeßit	L.Corñ.Scipio Gn. Ful.Centu.
7	6	4				A cuius primo consulatu	Qu Fab Max.4.P.Dec.Mus 3.
8	5	5				ad hunc exclusiue 46.an	Ap.Cl.2.L.Volũnius Flamma.2
9	4	6	168	121		ni fuerũt,test.Plin.et Vale.	Qu.Fab.5. P.Decius Mus.4.
3670	3	7					L.Posthumius M.Attil.Regulus
1	2	8					L.Papyr.Cursor Spu. Caruilius
2	1	9			24		Qu.Fab.Gurges Dec.Iuñ.Bru:
3	290	1		122		Artaxat Nagge annis 10	L.Posth.3.C.Iun.Bubulcus 3.
4	9	2					P.Corñ.Rufus M.Curi Dẽtatus
5	8	3					M.Val.Iun.Qu.Seditius noctua
6	7	4	169				Qu.Mart.Trem.2.P.Cor Ruf.2
7	6	5		123			M.Cl.Marcel.Caius Nautius
8	5	6					M.Val.iu.2 C.Aelius Pætus
9	4	7			25		C.Cl.Canius M.Aemil Lepidus
3680	3	8					C.Seruil.Tucca L.Cæcil.Metel.
1	2	9		124			P.Cor.Dolo. Gn.Domit.Calde.
2	1	10					C.Fabrit.Qu.Aemilius Papus
3	280	1	170			Aggai Esli annis 8.	L. Aemil.Barb.Qu.Marc.Phil.
4	9	2					P.Val. Leuinus T. Coruncanus
5	8	3		125			P.Sulp.Auerrio P.D.Pyrrhicus
6	7	4			26		C.Fabri.2.Qu. Aemil Papus 2.
7	6	5					P.Cor.Ruf 3.C.Iuñ.Brutus.
8	5	6					Qu.Fab.Gurges 2.C.Gen.Clep
9	4	7		126			M.Curius Dẽt.2.L.Cor.Lentul.
3690	3	8	171				Ser.Cor.Merenda M.Cu.Den.3.
1	2	1				Masloth Nabũ annis 7.	C.Fabri.3.C.Claudius Cinna.
2	1	2					L.Papyr.Cursor.2.Sp Car.2
3	270	3		127	27		C.Quintius L.Genut.Clepsina.
4	9	4					C.Genut.Clep 2 Gn.Cor.asina.
5	8	5					Qu.Fab.Pictor.L.Quint.Gulo
6	7	6					P.Sempro.Sophus Ap.Cl.Rufus
7	6	7	172	128			M.At.Regul.2.L.Iulius Libo
8	5	1				Amos Sirach annis 14	M.Fab.Pictor.D.Iunius Pera
9	4	2					M.Val.Maximus Qu Mã.Vitu.
3700	3	3			28	Principium.1.belli Punici	Ap.Cl.Pulcer Qu.Ful.Flaccus

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	4		129			M. Val.2.M Octacilius Crassus
2	1	5					L.Posthu.Qu.Manlius 2.
3	260	6					L Val.Flac.L.Octacilius Crass.
4	9	7	173				Gn.Cor.Asina Ca.Duilius
5	8	8		130			C.Aquilius Florus L.Cor.Sapio
6	7	9					C.Sulp.Paterculus A.Attil.Cal.
7	6	10			29		Gn.Cor.Blesus M.Att.Regulus
8	5	1					Qu.Seditius Lon.L Man.Reg.
9	4	2		131		M.Att.Reg.captus pœnis	M.Aemil.Paulus Ser.Ful.Nobi.
3710	3	3					C.Corne.Scipio.A.Atti.Calat.2
1	2	4	174				C.Sēpro.Cæpio C.Sēpro.Blæsus
2	1	1				Mathat Silia annis.10.	C.Aurelius Cot.P.Seruil.gemin.
3	250	2		132			L.Cæcil.Metel.C.Furius Placid.
4	9	3			30		C.At.Reg.Seranus L.Mā.Vol.2
5	8	4					Ap.Cl.Pulcer L.Iunius Pullus
6	7	5					P.Seruil.2.C.Aurel.Cotta 2.
7	6	6		133			L.Cæcil.Metel.2.M.Fab.Buteo
8	5	7	175				M.Fab.Licinius M.Octacilius 2
9	4	8					M.Fab.Buteo 2.C.Att.Balbus
3720	3	9					A.Mā.Atticus C.Sēpro.Blæsus 2
1	2	10		134	31		C.Fundanius C.Sulp.Gallus
2	1	1				Ioseph Arses annis.60.	C.Luctatius Cat.A.Posth.Albus
3	240	2				Q. luct. 1.bel.pu.finitu e	Qu.Luctat.Cat.A.Mā.Attius 2
4	9	3				ait Liuius. 30. Statim &	C.Cl.Cēto.M.Sēpro.Tuditanus
5	8	4	176	135		eodem anno inundatio et	C.Man.Lucrinus Qu.Val.Flac.
6	7	5				ignis uastauit Romam.	T.Sempro.Grac. Gn.Val.Fulco
7	6	6					L.Cor.Lēt.Qu. Fuluius Flaccus
8	5	7			32		C.Licin. Varus P.Cor.Lentulus
9	4	8		136			T.Mā Torquatus C.At. Balbus 2
3730	3	9					L.Posth. Albinus Spur.Caruil.
1	2	10					Qu.Fa.Verucosus M.Pōponius
2	1	1	177				M.Aemil Lepidus M.Oblit.M al
3	230	2		137			Hic noīa Coss.desunt.Incertū
4	9	3					M.Pōponius 2.C.Papyr.Massus
5	8	4			33		M.Aemil.Barbu.M.Iunius Pera
6	7	5					L.Posth.Albinus 2.Gn.Fuluius
7	6	6		138			Qu.Fab.Ver.2. Sp.Caruilius 2.
8	5	7					P.Val.Flac.M.Attilius Regulus
9	4	8	178				L.Apustius M.Val.Leuinus
3740	3	9					C.At.Regul.L. Aemil.Catulus
1	2	20		139			T.Man.Tor.2.Qu.Ful.Flac.2
2	1	1			34		C.Quintius Flā.P.Furius Philo
3	220	2					M.Cl.Marcel. Cn.Cor.Scipio
4	9	3					P.Cor.Asina.M.Minut.Rufus
5	8	4		140			L.Veturius Leuin.C.Luctatius.
6	7	5	179				M.Liuius L.Aemil.Paulus
7	6	6				Principium 2.belli Punici	P.Cor.Scipio T.Sēpro.Longus
8	5	7					Cn.Seruil.ge.C.Quinti.Flami.2
9	4	8		141	35		L.Aemil.Pau.2.Terētius Varro
3750	3	9					L.Posth.3.T.Sempro.Grac.2

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	30					Qu.Fab.Ver.4.M.Cl.Marcel.3
2	1	1					Qu.Fa.prioris fil.T.Sēp.Grac.3
3	210	2	180	142			Qu.Ful.3.App.Claudius Pulcer
4	9	3					P.Sulp.Galba Gn.Ful.Centum.
5	8	4					L.Val.Leuinus 2.M.Cl.Marc.4.
6	7	5			36		Qu.Fab. Ver.5. Qu.Ful.Flac.4.
7	6	6		143			M.Cl.Marcel.5.T.Quint Crisp.
8	5	7					C.Cl.Nero M.Liuius Salinat.2
9	4	8					L.Veturius Philo.Qu.Cæ.Met.
3760	3	9	181				P.Cor.Scip.P.Liciñ.Crassus
1	2	40		144			M.Cor.Cethegus P.Sēp.Tudita.
2	1	1					Cn.Ser.Cepio Cn.Seruil.Gemi.
3	200	2			37		T.Cl.Nero M. Seruil.Geminus
4	9	3					Cn.Cor Lentul. P.Elius Pætus
5	8	4		145			Ser.Sulp Galba C. Aurel.Cotta
6	7	5					L.Cor.Lent.P.Iul.Appulus
7	6	6	182				T.Quint.Flami.Sext.Eliu s Pet
8	5	7					Cn.Cor.Cæth.Qu.Minut.Ruf.
9	4	8		146			L.Furius Fur.M.Cl.Marcel.5
3770	3	9			38		L.Val.Flac.M.Porcius Cato
1	2	50					P.Cor.Scip.2.Sempro.Long.
2	1	1					L.Cor.Merula Qu.Minut.Ther
3	190	2		147			L.Qu.Flami.Cn. Domit.Aeno.
4	9	3	183				Scip. Nasica.M. Attil.Glabrio
5	8	4					L.Cor.Scip.C.Lælius Aphrica.
6	7	5					M.Ful.Nobilior.Cn.Māl.Volso
7	6	6		148	39		M.Val.Messala.C.Liuius Salin.
8	5	7					M.Aemil. Læpid. C.Qu.Flami.
9	4	8					Sp.Posth. Albus Q.Mar.Phil.
3780	3	9					Ap.Cl.Pulc.2.M.Sēpro.Tudita.
1	2	60	184	149			P.Cl.Pulcer.L.Porcius Licinius
2	1	1				Ianneus Hircanus præfuit	M.Cl.Mar.Qu.Fab.Labeo
3	180	2				annis.16	Cn.Bæbius Pāph.L.Aemil.Pau.
4	9	3			40		Cor.Lent.Cæthegus.M.Bæb.Pā
5	8	4		150			A.Posth.Albinus.C.Calfur.Piso
6	7	5					Qu.Ful.Flac.Manl.Accidinus
7	6	6					M.Attil.Volso.M.Iuñ.Brutus
8	5	7	185				C Cl.Pulc.T.Sempro. Gracchus
9	4	8		151			Cn.Cor.Hispal.Q.Petil.Spur.
3790	3	9					Q.Mut.Scæuola M.Aemil.Le.
1	2	10			41		Spu.Posth.Pau.P. Mut.Scæuola
2	1	1					L.Posth.Al.M. Popilius Lænas
3	170	2		152			C.Popi.Lænas P.Aelius Ligo
4	9	3					P.Licin.Crassus C.Cassius Lōg.
5	8	4	186				C.Hostil. Mācinus C.Att.Sera.
6	7	5					Qu Mart.Phil.2. Qu.Ser.Cæp.
7	6	6		153			L.Aemil.Pau.2.C.Licin.Crassus
8	5	1			42	Iudas Macchabeus an.6.	Q.Aelius Petus M.Iun.Pænus
9	4	2					M.Clau.Mar.C.Sulp.Gallus
3800	3	3					T.Manl.Torquat.Cn.Octauius

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	4		154			A.Mãl.Torq.Qu.Caßius Lõg.
2	1	5	187				T.Sempro.Grac.2. M.Iuuentius
3	160	6					P.Scip.Nasica.C.Mart.Figulus
4	9	1				Ionathas Macchab.an.18	M.Val.Messa.C.Fannius Strab.
5	8	2		155	43		L.Annit.Gallus.M.Cor.Cæthe.
6	7	3					C.CorDolobel.M.Ful.Nobilior
7	6	4					M.Aemil.Lep.C.Popil.Lænas 2
8	5	5					Sex.Iul.Cæsar L.Aurel.Orestes
9	4	6	188	156			L.Cor.Lent.Ca.Mart.Figulus 2
3810	3	7					P.Cor. Nasica M. Cl.Marcel.2
1	2	8					Qu.Opimius L. Posth.Albinus
2	1	9			44		Qu.Ful.Nob. T.Annius Fusius
3	150	10		157			M.Cl.Mar.3.L.Val.Flaccus
4	9	1					L.Licin.Lucul.A.Posth.Albinus
5	8	2					L.Qu.Flam.M.Acilius Balbus
6	7	3	189				L.Mart.Censorinus M.Manlius
7	6	4		158			Sp.Posth.Magnus L.Piso.Cæso
8	5	5					P.Scip.Aphri.C.Liuius Drusus
9	4	6			45	Corinthus & Carthago	Cn.Cor.Lent.L.Mũmius Achai.
3820	3	7				deletæ	Qu.Fab. Aemilia.L. Hostilius
1	2	8		159			Ser.Sulp.Galba L.Aurel.Cotta
2	1	1				Simon Macchab.an.8	Ap.Cl.Pulc.Qu.Cæcil.Macedo.
3	140	2	190				Qu.Metel.Calu.Qu.Fab.Max.
4	9	3					Qu.Seruil.Cepio.Qu.Põp.Ne.
5	8	4		160			C.Lælius Qu.Seruil.Cæpio.
6	7	5			46		Cn.Calp.Piso M.Popil.Lænas
7	6	6					P.Scip.Nasi.D.Iunius Brutus
8	5	7					M.Aemil.Lepi.C.Hostil.Manc.
9	4	8		161			P.Fur.Philo.Sex.Attil.Seranus
3850	3	1	191			Ioannes Hircanus an 31.	Ser.Ful.Flac.Qu.Calphur.Piso
1	2	2					P.Scip.Aphri.2.C.Ful.Flac.
2	1	3					C.Muti.Scæuola L.Calfur.Piso
3	130	4		162	47		P.Popili. Lænas C.Sulp.Galba
4	9	5					P.Licin.Crassus.L.Val.Flac.2
5	8	6					Ap.Cl. Lent.M.Perpen. Nepos
6	7	7					C.Sempro.Tudit.M.Aquilius
7	6	8	192	163			Gn.Octaui.2.T.An.Rufus
8	5	9					L.Caßius Long. L.Cor.Cinna.
9	4	10					M.Aemil.Lepi.2.L.Au.Ores.2
3840	3	1			48		M.Plautius Hysæus M.Ful.Flac.
1	2	2		164			C.Cas.Longinus Sext.Domit.
2	1	3					Qu.Cæcil.Met. T.Qu.Flami.
3	120	4					Cn.Domit.C.Fannius Fabius
4	9	5	193				L.Opimius Qu.Fab.Maximus
5	8	6		165			P.Manl.C.Papyr.Balbus
6	7	7					L.Cæcil.Metel.L.Aurel.Cot.
7	6	8			49		M.Porci.Cato Qu.Martius
8	5	9					L.Cæcil.2.Q .Mut.Scæuo.
9	4	20		166			C.Licin.Geta.Q .Maximus
3850	3	1					M.Cæci.Met.M.Aemil.Scaurus

Aetas mundi	Ante incar.	Iudaeorum.	Sabba. terrae.	Olympiad.	Heb. dan.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	2	194				M.Acilius Bal.M Porcius Cato
2	1	3					C.Caec.Met.Capra.C.Pap.Car.
3	110	4		167			M.Liuius Drusus L.Piso.Caso.
4	9	5			50		P.Scip Nasica.L.Calfur.Bestia
5	8	6					Qu.Minut.Ruf.Sp.Posth. Albi.
6	7	7					Qu.Caecil.Metel.M.Iul.Sillanus
7	6	8		168			Ser.Sul.Galba M. Aemil.Scau.2
8	5	9	195				L.Cas.Lōgin.C.Marius Nepos
9	4	30					C.At.Seranus Qu.Seruil.Caepio
3860	3	1					P. Rutil.Rufus C. Manl.Maxi.
1	2	1		169	51	Aristobolus regnauit an.1	C.Marius 2.C Flaccus Fimbria
2	1	1				Alexāder praefuit an.27.	C.Marius 3 L.Aurelius Orestes
3	100	2					C.Marius 4.L. Luctat Catulus
4	9	3					C.Marius 5.M.Aquilius Catul.
5	8	4	196	170			C.Marius 6.L.Valerius Flaccus
6	7	5					M.Antoninus A.Posth.Albinus
7	6	6					C.Caeci.Metel.T.Didyus Vinius
8	5	7			52		Gn.Cor.Lentu.P.Licin.Crassus
9	4	8		171			Cn.Domit.Aenob.C.Cas.Long.
3870	3	9					P.Lic.Cras.2 Qu.Mut.Scaeuola
1	2	10				Romanorum monarchia	C.Caelius Cal L.Domit.Aenob.
2	1	1	197				C.Val.Flac.M.Herennius
3	90	2		172			P.Cl.Pulc. M Perpenna.Nepos
4	9	3					L.M.Philip.Sext.Iulius Caesar
5	8	4			53		C.Iulius Caesa P.Rutil.Lupus
6	7	5					Cn.Pōpeius Strabo L.Por.Cat.
7	6	6		173			L.Cor.Syl.Qu.Pompeius Rufus
8	5	7					Cn.Octauius L.Cor.Cinna
9	4	8	198				C.Marius 7.L. Cor.Cinna.2
3880	3	9					Cn.Papyr.Carbo L.Cinna.3
1	2	20		174			L.Cor.Cinna.4.Cn.Pap.Car 2
2	1	1			54		L.Cornelius Scip.C.Norbanus
3	80	2					Cn.Pa. Car.3.C. Marius Iunior
4	9	3					M.Tul.decola. Gn.Cor.Dolob.
5	8	4		175			L.Cor.Sylla 2.Qu Metel.Pius
6	7	5	199				P.Seruil.Vatia.Ap.Cl.Pulcer
7	6	6					M.Aemil.Lep.Qu.Luct.Catul.
8	5	7					M.Aemil.Mamercus D.Iul.Bru.
9	4	1		176	55	Alexandra Alexandri re	Cn.Octa.2.C.Scribonius Curius
3890	3	2				licta an.9.	L.Aurel.Cot.L.Octa.Manlius.
1	2	3					L.Licin.Lucul.M.Aurel.Cotta
2	1	4					C.Cas.Varius M.Licin.Lucul.
3	70	5	200	177			L.Gel.Publico. Cn.Cor.Lentulus
4	9	6					P.Cor.Lent.Cn. Aufid.Orestes
5	8	7					Gn.Pōp. Magnus M.Lici.Cras.
6	7	8			56		Qu.Horte.Nepos Qu.Cae.Met.
7	6	9		178			L.Metel.Creticus Qu.Mar.Va.
8	5	1				Hircanus Alexādri filius	C.Calfur.Piso M.At Glabrio
9	4	2				annis 27.	M.Aemil.Lepid.L.Iul.Tullus.
3900	3	3	201				L.Aur.Cot.2.L.Manlius 2.

Aetas mundi	Ante incar.	Iudæorum.	Sabba. terræ.	Olympiad.	Heb. dañ.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	4		179			L.Iulius cæsar Qu. Mart.Ther.
2	1	5				Coniuratio Sergij Catili=	M.Tullius Cicero. C.Antonius.
3	60	6			57	næ.Et Iudæa subiecta Ro	D Iuni. Syllanus. L.Murena.
4	9	7				manis.	M.Pupius Piso M.Vale.Messala
5	8	8		180			L.Afranius Qu.Cæcil.met.celer
6	7	9				Iulio decreta Gallia in 5.	C.Iuli.Cæsar M. Calfur.Bibulus
7	6	10	202			Cice.exulat, & mense.16.	L.Piso cæsonianus Aulus Gabin
8	5	1				reuocatur	P.Cor.Lent.Qu. Metell.Nepos
9	4	2		181		(cum exercitu	Cn.Lent. Marcel.L. Mart.Phil.
3910	3	3			58	Crassus perijt in Perside	Cn.Põ.Magnus.2. M.Li.Cras.2
1	2	4				Romæ pars magna incen	Ap.Cl.Pul.L. Domit. Aenobar.
2	1	5				dio perijt	Cn.Domit.Calui.M. Val.Messa
3	50	6		182			Cn Pom.3 Qu.Metel.2
4	9	7	203				M. Cl.Marcel. Serui.Sulp.Ruff.
5	8	18					L.Aemil.Pau.C.Cl.Marcellus
6	7	9					C.Cl.Marcel.2. L.Lentulus
7	6	20		183	59		C.Iul.2.P Seruil.Isauricus
8	5	1					Qu.fur Calenus Pub.Vatcanus
9	4	2					C Iul.3 M. Aemil.Lepidus
3920	3	3					C Iul.4 Fab.Maximus
1	2	4	204	184			C Iul.5 M.Antonius
2	1	5				C.Oct.Cæsar imp.an.57.	Hir Pansa C. Octa.Qu.Pædius
3	40	6				Cicero decollatus	M Aemil.Lep.2 L Munat.Plan
4	9	7			60		P Seruil.2 L. Anto.Pætus
5	8	1		185		Antigonus	Cn.Domi.Cal.2 C Asini.Pollio
6	7	2					L Porcius Cẽsori.C Caluis.Sabi
7	6	3					Ap.Cl.Pul.C Norbanus Flac.
8	5	1	205			Herodes Ascalonita.37.	M Agrippa C. Caninius gallus
9	4	2		186			L.Gellius Pub. M Cocce.Nerua
3930	3	3					Sextus Põpeius L. Cornificius
1	2	4			61		L.Scribon.Libo L Atratinus
2	1	5					C.Octa.2 L.Vulcatius
3	30	6		187		Fons olei erupit Romæ	Cn.Domit.Aenob.Caius Sossius
4	9	7				Bellum Cæsaris Actiacum	C.Octau.3 M.Valerius Messala
5	8	8	206			Anton. & Cleopa mortui	C Octauius 4 M Licia.Crassus
6	7	9				Octa.hic dictus Augustus	C Octauius 5. Sextus. Apuleius
7	6	10		188			C Octauius 6.M Agrippa 2
8	5	1			62		C Octauius 7.M Agrippa 3
9	4	2					C Octauius 8.Titus Statilius
3940	3	3					C Octauius.9.M Iunius Syllanus
1	2	4		189			C Octa.10. C Norbanus Flac.2
2	1	5	207				C Octauius.11. Cn Calfur. Piso
3	20	6					C Cl.Marcel.L Aruntius
4	9	7					M Lollius.Qu Lepidus
5	8	8		190	63		M Apuleius P. Silius Nerua
6	7	9					C Sẽtius Saturn.Sp.Lucr.cinna
7	6	20					Cn Cor.Lentul.P Cor.Lentulus
8	5	1					L Furnius C.Iunius Silanus
9	4	2	208	191			L Domit. Aenobar. 2 P.Scipio
3950	3	3					M Liuius Drusus.L Calfur.Piso

Aetas mundi	Ante incar.	Iudaeorum.	Sabbat. terrae	Olymp. piad	Heb. dan.		Ordo & nomina Romanorum consulum.
1	2	4					M. Lici Craſ Gn. Lentul. Augur
2	1	5			64		Cl. Tib. Nero P. Quintil. Varus
3	10	6		192			M. Val Meſ. 2. P. Sulp. Quirinus
4	9	7					Q. Elius Tubero P. Fab. Maxi.
5	8	8					Iulius Antonius Fab. Aphrican.
6	7	9	209				Druſus Nero L. Quint. Criſpi
7	6	10		193			C. Mart. cēſorinus C. Aſinius gal
8	5	1					Cl. Tib. Nero. 2. Gn. Piſo Calfur.
9	4	2			65		Decius Læl. Bal. C. antiſti uetus.
5960	3	3					C. Oct. 12. L. Sylla iun̄.
1	2	4		194			C. Caluiſ. 2. L. Patienus Ruffus.
2	1	5					C. Lēt. Getulus M. Valer. Meſſal.

GENEALOGIAE

DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI EXPLANATIO.

IN iuxta ſanctæ ſcripturæ fidē, & hebraicam ueritatem, quam ſecutus ſum, facile perſpicis ætatem mundi ante incarnationem Chriſti nec plus nec minus habuiſſe annorum, quàm ter mille nongentos ſexaginta duos. ¶ Chriſtus autem a quibus ſecundum carnem duxit originem, ſequēs pagina patefaciet. Qua per ordinem omnes ab Adā uſque ad ipſum ſine ulla interpolatione digeſti ſunt: Vna cum ſerenatione difficillimæ quæſtionis, quam Matthæus & Lucas inter ſe facere uidebantur. ¶ Vt igitur ante dicta uel ex parte repetam. Dauid in ſpiritu præuidens quod de regno ſuo poſt ſe futurum erat, uoluit à minimo filiorum incipere. Regem conſtituit Salomonem: & ait illi: Fili mi, ſcito deum patris tui, & ſerui ei corde perfecto, & animo uoluntario. Si quæſieris eum, inuenies: Si autem dereliqueris eum, proijciet te in æternum. Et quia caſurum præuidebat, eiuſq; ſtirpem omnino delendam, conſtituit ut ea ceſſante, proximus illi natu ſuccederet Nathan. Quem propterea cognominauit Abiaſar id eſt fratrem principis: & Mathat, hoc eſt, donatum tempore ad ſuccedendum. Et exinde poſteri eius omnes dicti ſunt Abiaſarim & Mathatim, expectantes oportuno tempore coronam regni. Et in ſtatuti memoriam, dedit ei tribum Beniamin poßidendam. Hinc eſt quod decem tribubus recedentibus, ſolus Iuda dicitur adhæſiſſe filio Salomonis. Cui & Beniamin quoties opus erat, fideliter adſtitit. ¶ Regnauit ergo poſteritas Salomonis uſq; ad ſeptimam generationem hoc ordine: Salomon, Roboam, Abia, Aſa, Ioſaphat, Ioram, Ozias. In cuius morte, tota poſteritas Salomonis interijt. Iamq; nihil aliud reſtabat, quàm ut Nathanitæ ſuccederent. Sed iam quadraginta duos eorum occiderat Iehu. Reliquos omnes occidit Athalia mater Oziæ, inuidens illis ſucceßionem. Nullus euaſit niſi Ioab recens natus, adoptiuus Oziæ, ſubtractus neci per Ioſabet uxorem Ioiadæ, & clam nutritus in domo domini. Et hic primus regū ex domo Nathan. In cuius coronatione, ſeptuageſimus quartus pſalmus decantatus fuit, in gratiarūactio nem, quòd ſeruaſſet dominus ſemen domui Dauid. Ipſe uero cognominatus Helib, Simeon, quaſi præparatus à domino, & exauditus. ¶ Inſpice nunc ſubiectam ſeriem, & facile peruidebis euangeliſtarum in Chriſti genealogia concordiam. Quam nemo ueterum Porphyrio ſatis declarare præualuit: maxime propter Zorobabel & Salathiel in medio poſitos. Quos ſi alter euangeliſtarū & non uterq; poſuiſſet: ſola fuiſſet difficultas in fine de patre Ioſeph, quem iam fruſtra inquirebant: relicto in medio, longe maiore ſcrupulo.

1 Adam	12 Arphaxar	23 Iudas
2 Seth	13 Sale	24 Phares
3 Enos	14 Heber	25 Esrom
4 Cainan	15 Phalech	26 Aram
5 Malalehel	16 Reu	27 Aminadab
6 Iared	17 Saruch	28 Naason
7 Enoch	18 Nachor	29 Salmon
8 Matusalam	19 Thare	30 Booz
9 Lamech	20 Abraam	31 Obed
10 Noë	21 Isaac	32 Iesse
11 Sem	22 Iacob	33 Dauid
Ab Abraã ad Dauid nulla omnino	Salomon	34 Nathan Abiasar
est euangelistarum discrepantia. A	Roboam	35 Mathata Abiasar
Dauid autem solus Lucas recta li-	Abia	36 Menna Abiasar
nea incedit ad Christũ. Matthæus	Asa	37 Melcha Abiasar
uero potius per profunda mysterij	Iosaphat	38 Eliachim Abiasar
q̃ per historiæ plana expaciatur.	Ioram	39 Iona Abiasar
Deniq; sciens quia reges Iuda uel	Ozias	40 Ioseph Abiasar
nomine, uel opere, uel utroq; portẽ		41 Iudas Abiasar
derent ueru regem Christum: con-		42 Simeon Helib, Ioas rex
gruum putauit & illos ponere, à		43 Leui, Amasias rex
quibus, licet nõ esset exortus, esset		44 Mathat, Ozias rex leprosus
tamẽ præfiguratus. Nec tamẽ om-		45 Iorim, Ioatham rex
nes assumere placuit, sed tantũ qua		46 Eliezer, Achaz
tuordecim. Septẽ ex linea Salomo		47 Iesus, Ezechias
nis, id est omnes illius: & totidem		48 Her, Manasses
ex altera, sed non omnes. ¶ Quod		49 Helmadan, Amon
autẽ a recta linea recedit post Zo		50 Cosan, Iosias
robabel, hoc sine dubio fecit, ut ad		51 Addi, Ioakim, Iechonias
Ioseph perueniret. Qui nõ de Resa		52 Melchi, Ioachin, Iechonias
sicut domina nostra: sed de Abiud		53 Neri, Asir, Iechonias
eius fratre descendit ¶ Ioseph uero		54 Salathiel, Mezebeel
propterea dicitur filius Helib apd'		55 Zorobabel, Barachia
Lucam, quia filiam eius Mariam	Abiud	56 Resa, Misciolla
duxit. De quorum sacratißimo ma		57 Iohanna, Ben resa
trimonio in historia diui Ioseph	Eliachim	58 Iudas Hircanus
alibi diximus.		59 Ioseph Priscus
	Azor	60 Semei, Abner
		61 Mathatias Helib
	Sadoch	62 Maath, Asaar
		63 Nagge
	Achim	64 Esli, Agat
		65 Naum Masloth
	Eliud	66 Amos, Sirach
		67 Mathat, Silia
	Eleazar	68 Ioseph, Arses
		69 Ianne
	Mathan	70 Melchi
		71 Leui
	Iacob	72 Mathat
		73 Helib, Ioachim
	Ioseph gener Helib	74 Maria uirgo
		75 IESVS CHRISTVS.

RATIO CVR

SEQVENTI TABVLAE CYCLVS DECEMNOVENALIS *numeri, & literarum dominicalium insertus sit.*

ICVT in præcedenti tabula multũ certitudinis attulit sabbatorum et olympiadũ annotatio: ita in subsequente plurimum iuuat (expertus loquor) adsignatio literarũ dominicalium, & aurei numeri. His enim multæ historiæ ab alijs expulsæ ad locum proprium reuocantur. Et literas quidẽ habemus à diebus Iulij cæsaris, qui post cædẽ Pompeiorũ fastos & calẽdarium reformauit. Quæq; Iudæis prima sabbati, ethnicis dies solis, nobis dominica nominatur. 2 lunæ. 3 martis. 4 mercurij. 5 Iouis. 6 ueneris. 7 saturni. ¶ Aureus autem numerus ex regulis hebræorum ad celebrandum pascha decimaquarta luna, conflatus est. Qui temporibus apostolorum usui fuit, in niceno concilio ob nimiã uetustatẽ omissus est, & nouus Eusebij Pamphili institutus. Qui & ipse nunc opus habet reformatione: quod nihil stabile sub sole permaneat. Quippe quod tunc fuit uernale æquinoctium uigesima-prima Martij, nunc ad decem ferme dies ante uenit. Cyclus iste. 19. annis peragitur. Quorum tertius, sextus, octauus, nonus, decimusquartus, decimussextus, & decimusnonus, embolismales sunt, siue tredecim lunarum: Cæteri communes sunt. ¶ Cyclus literarum (quem solarem dicimus) uiginti & octo completur annis. Quorũ primus hoc anno. 1532. inceptus est, & bisextilis g f literis dominicalibus.

aureus nũerus	Literæ dñical.	Dñica 70mæ	Dñica 40mæ	Dies paschæ	Dñica Roga.	Dies Pentec.
16		Ianuar.	Febru.	Mart.	April.	Maij.
5	d	18	8	22	26	10
	e	19	9	23	27	11
13	f	20	10	24	28	12
2	g	21	11	25	29	13
	a	22	12	26	30	14
10	b	23	13	27	1 Ma.	15
	c	24	14	28	2	16
18	d	25	15	29	3	17
7	e	26	16	30	4	18
	f	27	17	31	5	19
15	g	28	18	1 April	6	20
4	a	29	19	2	7	21
	b	30	20	3	8	22
12	c	31	21	4	9	23
1	d	1 Febr.	22	5	10	24
	e	2	23	6	11	25
9	f	3	24	7	12	26
	g	4	25	8	13	27
17	a	5	26	9	14	28
6	b	6	27	10	15	29
	c	7	28	11	16	30
14	d	8	1 Mar.	12	17	31
3	e	9	2	13	18	1 Iuñ
	f	10	3	14	19	2
11	g	11	4	15	20	3
	a	12	5	16	21	4
19	b	13	6	17	22	5
8	c	14	7	18	23	6
	d	15	8	19	24	7
	e	16	9	20	25	8
	f	17	10	21	26	9
	g	18	11	22	27	10
	a	19	12	23	28	11
	b	20	13	24	29	12
	c	21	14	25	30	13

Vsus istius tabulæ est talis:

Prima litera dominicalis sub aureo numero posita, dies festos indicat. Exempli gratia: Anno. 1531. fuit aureus numerus. 12. Litera dominicalis. a. Ergo septuagesima fuit quinta Februarij, et dies paschæ nona Aprilis.

¶ Quod si numerus & litera in eadem linea conueniunt, tunc sumenda est octaua, ut, Si numerus est. 5. & litera d. non est septuagesima 18. sed 25. Ianuarij, & pascha uigesimanona Martij.

¶ Simili modo in anno bisextili, si uenerit sabbato, tunc nõ prima litera dominicalis sed secũda diem festum exhibebit, ut anno 1532. aureus numerus 13. incidit sabbato, quare non g proxima, sed sequens seruiuit usq; ad festum beati Matthiæ. Exinde successit f litera, usq; ad finem anni dominicã exhibens.

Anni dñi.	Hebræorum.	Romanorum	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	Hebd. Danie.	Olympiad.	Anni nouãtur hic kl. Iañ uñ I.æta. Christi cõtinet tãtũ dies septẽ	Romanæreipublicæ Consules.
1	6	2	17	b	4			Iesus Christus nascitur	Augustus 13. Plaut.
2	7	3	18	a	5			Circũcisio. Innocẽtes	Lentulus & Piso
3	1	4	19	g	6		195	Archelaus regnauit	Caius & Paulus
4	2	5	1	fe	7	66		annis 9.	Vinicius et Alphen.
5	3	6	2	d	8				Seruilius & Lamia
6	4	7	3	c	9				Aelius & Sentius
7	5	8	4	b	10		196		Cinna & Valerius
8	6	9	5	ag	1				Lepidus et Arũtius
9	7	50	6	f	2				Cæcilius & Lycin.
10	8	1	7	e	3				Furius & Nonius
1	9	2	8	d	4	67	197		Sulpit. et Poppæus
2	1	3	9	cb	5			Herodes Tetrarc. 23.	Dolobel. & Silanus
3	2	4	10	a	1				Lepidus et Statilius
4	3	5	1	g	2				Cæsar ger. et Fõteius
5	4	6	2	f	3		198		Plancus & Silius
6	5	7	3	ed	4			Octau. obijt 19. Aug.	Põpeius et Apuleius
7	6	11	4	c	5			Tiberius cœpit 15. Se	Drusus et Norban.
8	7	12	5	b	6	68		ptembris. durauit an.	Statilius 2. & Libo
9	8	3	6	a	7		199	22. mensib. 6. diebus 3	Põpon. et Cælius 2
20	9	4	7	gf	8				Tib. 3. & Germa. 2
1	10	5	8	e	9				Silanus et Norban.
2	1	6	9	d	10				Valerius et Aurelius
3	2	7	1	c	1		200		Tib. 4. & Drusus 2
4	3	8	2	ba	2			An. dñi. 24. in aprili	Haterius et Sulpit.
5	4	9	3	g	3	69		cœpit an. urb. 775.	Asinius et Antistius
6	5	10	4	f	4			Ergo ĩ parte cõuenit	Cor. Cæth. et Varro
7	6	1	5	e	5		201	cu. 9 Tib. et cõsulatu	M. Asinius Cor. Cos.
8	7	2	6	dc	1			Asinij, ut recte Plin.	Caluisius, Getulicus
9	8	3	7	b	2			ait 33. cap. 2.	Piso & Crassus
30	9	4	8	a	3				Silanus & Silius
1	20	5	9	g	4		202	Ioãnes prædicat Lu. 3	Rubel et Fusius ge.
2	1	6	10	fe	5	70		Christus baptizatus	M. Vinicius, Cassius
3	2	7	1	d	6			Aqua uinum factum	Serg. Galba L. Sylla
4	3	8	2	c	7			Bapt. decol. 25. Mart.	Vinicius et Lõginus
5	4	9	3	b	8		203	Christus passus est	Sulpitius & Sylla
6	2	20	4	ag	9			8. kl. Aprilis, habens	Priscus & Vitellius
7	3	1	5	f	10			ætatis annos 33. men	Gallus et Nouianus
8	4	2	6	e	1			ses 3. & diem unum.	Galienus et Plautius
9	5	1	7	d	2	Huc usq; sabba		Tib. 16. Mar. mortuo	Acerõnius et Niger
40	6	2	8	cb	3	ta & Olympia		Caligula successit 23	Iulius & Asprena
1	7	3	9	a	4	des perduxisse		eiusdẽ. Regnauit an-	Publicola et Nerua
2	8	4	1	g	5	sufficit nobis. tu		nis 3. men. 10. dieb. 8.	C. Cæsare solo
3	9	1	2	f	1	interim nota		Claudius cœpit mẽse	Claudius et Iulianus
4	10	2	3	cd	2	Christũ passum		Ianuario. Regnauit	Clau. 2. Saturninus
5	1	3	4	c	3	in medio septua		annis 13. mẽsibus 10.	Saturni. 2. Venustus
6	2	4	5	b	4	gesimæ hebdo-			Tiberius & Gallus
7	3	1	10	a	5	madæ, sicut fue-			Crispinus et Taurus
8	4	6	7	gf	6	rat prædictum.			Vinicius, Asiaticus
9	5	7	8	e	7				Tibe. 2. Vitellius
50	6	8	9	d	8				Vitel. 2. Publicola

Anni dni.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	In. dict.		Romanæ reipub. Consules ordinarij.
1	7	9	10	c	9		Veranus & Gallus
2	8	10	1	b a	10		Veter & Nerulianus
3	9	1	2	g	1	Tres soles uisi.Pli.2.ca.31.	Cl.5.& Ophito
4	20	2	3	f	2		Siluanus & Siluius
5	1	3	4	e	3		Tib.3.& Domitius
6	2	4	5	d c	4	Nero cœpit.14.Octob.	Marcellus & Auiola
7	3	1	6	b	5	an.56.Imperauit paulo	Ser.Galb.Silanus.Otho Siluius
8	4	2	7	a	1	minus annis.14.	Silanus 2.Domitius 2.
9	5	3	8	g	2		Nero & Veter
60	6	4	9	f e	3		Nero 2.& Piso
1	7	5	1	d	4		Nero 3.& Messala
2	8	6	2	c	5		Nero 4.Cornelius Cossus
3	9	7	3	b	6		Cæsooius Pætus. Tur pil.Petrus
4	30	8	4	a g	7		P.Marius L. Asinius Gallus
5	1	9	5	f	8		Crassus & Bassus
6	2	10	6	e	9		Siluanus Paulinus
7	3	1	7	d	10		Censinus & Apuleius
8	4	2	8	c b	1		Capito & Ruffus
9	5	3	9	a	2		Italicus & Turpilianus 2.
70	6	4	10	g	3	Pe.et Pau.Occi.fit p.Linus	Siluanus & Otho
1	1	1	1	f	4	Galba.Otho Vitel.men.9	Ser.Galb.2.T.Iunius
2	2	1	2	e d	5	Vespasianus imperauit an	Vespasianus & Titus
3	3	2	3	c	1	nis 10.Cœpit kl.Iulij	Vespasianus 2.Titus 2.
4	4	3	4	b	2		Vespasianus 3.Cocc.Nerua
5	5	4	5	a	3		Vespasianue 4.Titus 3.
6	6	5	6	g f	4		Vespasianus 5.Titus 4
7	7	6	7	e	5		Vespasianus 6.Titus 5
8	8	7	8	d	6		Vespasianus 7.Titus 6
9	9	8	9	c	7		Commodus & Ruffus
80	10	9	1	b a	8		Vespasianus 8.Titus 7
1	1	10	2	g	9	Titus cœpit 26. Iunij an.	Vespasianus 9.Titus 8
2	1	1	3	f	10	81.regn.an.2.mẽ.2.di.20.	Siluanus Saturninus
3	2	2	4	e	1	Papa Cletus annos 12	Domitianus Messalinus
4	3	1	5	d c	2	Domitianus à 14.Septem	Domitianus 2.Ruffus 2
5	4	2	6	b	3	bris regnauit annis 15.	Domit.3.& Sabinus
6	5	3	7	a	4	diebus 5.	Domit.4.Ruffo.3.
7	6	4	8	g	5		Domit.5.Dolabella
8	7	5	9	f e	1		Domit.6 Ruffo 4
9	8	6	10	d	2		Flauius & Traianus
90	9	7	1	c	3		Domit.7 Nerua 2
1	10	8	2	b	4		Traianus 2 Gabrio
2	1	9	3	a g	5		Domit.8 Saturni.2
3	2	10	4	f	6		Siluanus Priscus
4	1	1	5	e	7	Papa Clemens annis 9	Asprenas Clemens
5	2	2	6	d	8		Domit.9 Clemens 2
6	3	3	7	c b	9		Nerua 3 Ruffus iuñ.
7	4	4	8	a	10		Fului.Valens & Veter
8	5	5	9	g	1	Cocceius Nerua regnauit	Sabinus 2 Antoninus
9	6	1	1	f	2	anno 1 men. 4.diebus 10.	Nerua 4 Traiano 3.
100	7	1	2	e d	3	Traianus à Ianua.an.20.	Senetio Palma Plinio

Anni dñi.	Ponti-ficum.	impera-torum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	In-dict.		Romanæ reipublicæ Consules ordinarij.
1	8	2	3	c	4		Traia 4. & Fronto
2	9	3	4	b	5	S.Clemens obijt 23.No-	Traianus 5. & Orphitus
3	1	4	5	a	1	uembris feria 4.Succeßit	Senetius 2. & Sura
4	2	5	6	gf	2	Anacletus,deide Euaristus	Traia.6.Maximus
5	3	6	7	e	3	Quorum tempora distin-	Senetius 3.Sura 2.
6	4	7	8	d	4	guere nequeo . Illud inue-	Vrbanus & Marcellus
7	5	8	9	c	5	nioquod Anacletus scribat	Candidus & Quadratus
8	6	9	10	b a	6	se successorem Clementis.	Commodus 2.Cerealis
9	7	10	1	g	7	Euaristus aũt decretalem	Senetius 4.Sura 3.
110	8	1	2	f	8	scripsit Gallo etBard.cos.	Gallus & Bardua
1	9	2	3	e	9	Papa Alexander à 16.No	Aphricanus Crispinus
2	1	3	4	dc	10	uembris sedit an.10.men.5	Crispinus 2.Solenus
3	2	4	5	b	1	dieb.19.	Piso & Rustiaus
4	3	5	6	a	2		Traianus 7.Aphricanus 2.
5	4	6	7	g	3		Celsus & Crispinus Iu.
6	5	7	8	fe	4		Asta & Piso 2.
7	6	8	9	d	5		Messala & Pædo
8	7	9	1	c	1		Emylius & Veter
9	8	10	2	b	2	Traia.mortuus 7.Martij	Piper. Apronianus
120	9	1	3	a g	3	Helius Adrianus impera-	Varus & Alexan.
1	10	2	4	f	4	uit annis 21.	Adrianus & Salinator
2	1	3	5	e	5	Papa Sixtus à 29.Maij se	Adrianus 2.Rusticus
3	2	4	6	d	6	dit annos 10.men.11.di.13	Seruilius & Fuluius
4	3	5	7	c b	7		Verus & Augurius
5	4	6	8	a	8		Auiola & Pansa
6	5	7	9	g	9		Paternus et Torquatus
7	6	8	10	f	10		Gabrio & Apronianus 2.
8	7	9	1	ed	1		Asiaticus & Quintus
9	8	10	2	c	2		Verus & Ambiguus
130	9	1	3	b	3		Gallicanus,Ticianus
1	10	2	4	a	4		Torquatus 2.Libo
2	1	3	5	gf	5		Celsus & Marcellinus
3	1	4	6	e	1	Papa Telesphorus à nona	Pontianus & Ruffus
4	2	5	7	d	2	Aprilis sedit an.6.mensi-	Augurinus Sergius
5	3	6	8	c	3	bus 9.diebus 2.	Tiberius & Silanus
6	4	7	9	b a	4		Sergius 2.Verus
7	5	8	1	g	5		Pompeianus & Attilianus
8	6	9	2	f	6		Pompei.2.Commodo.3
9	7	20	3	e	7		Lælius & Albinus
140	1	1	4	d c	8	Pa.Hyginus an.3.men 11.	Camerinus Nigrianus
1	2	1	5	b	9	di.28. Antonius Pius	Antonius & Præsens
2	3	2	6	a	10	regnauit annis.23	Antonius & Præsens 2.
3	4	3	7	g	1		Seuerus & Siluanus
4	1	4	8	fe	2	Papa Pius à 15.Ianuarij	Rufinus Torquatus
5	2	5	9	d	3	sedit annis 11.mensibus 5.	Torquatus 2.Herodes
6	3	6	10	c	4	diebus 28.	Auiola & Maximus
7	4	7	1	b	5		Antonio 3.Aurelius
8	5	8	2	a g	1		Gratus Seleucus
9	6	10	3	f	2		Antonius 4.Aurelius 2.
150	7	10	4	e	3		Largus & Messalianus

Anni	Penti.	impera	aureus	Literæ	In-		Romanæ reipub.
dni.	ſicum.	torum.	nũerus	dñical.	dict.		Conſules ordinarij.
1	8	1	5	d	4		Torquatus 3 Iulianus
2	9	2	6	cb	5		Orphitus clarus Seuerus Priſcus
3	10	3	7	a	6		Gabrio & Veter
4	1	4	8	g	7		Gordianus & Maximus
5	1	5	9	f	8	Papa Anicetus à 25. Iulij	Gabrio 2. & Romulo
6	2	6	1	ed	9	ſedit an.9.men.8.dieb.27	Præſente 3. & Ruffo
7	3	7	2	c	10		Commodus Lateranus
8	4	8	3	b	1		Verus & Sabinus
9	5	9	4	a	2		Siluanus & Augurinus
160	6	20	5	gf	3		Barbarus & Regulus
1	7	1	6	e	4		Tertullus & Sacerdos
2	8	2	7	d	5		Quintilius & Priſcus
3	9	3	8	c	1	Mar.Ant.Ve.L.Annius	Verus 2 Bradua
4	10	1	9	ba	2		Marcus & Annius Auguſti
5	1	2	10	g	3	Papa Sother à 5 Maij ſe-	Ruſticus Aquilinus
6	2	3	1	f	4	dit annis 8.menſibus 11.	Lælianus & Paſtor
7	3	4	2	e	5	diebus 18.	Macrinus & Celſus
8	4	5	3	dc	6		Orphitus & Pudens
9	5	6	4	b	7		Pudens 2 Pollio
170	6	7	5	a	8		Verus 3 Quadratus
1	7	8	6	g	9		Apronianus Paulus
2	8	9	7	fe	10		Priſcus & Apolliñ.
3	9	10	8	d	1		Cethegus & Clarus
4	1	1	9	c	2	Papa Eleutherius à 24	Seuerus Herennius
5	2	2	1	b	3	Maij ſedit annis 20.men-	Orphitus & Pluto
6	3	3	2	ag	4	ſe 1.diebus 3.	Seuerus 2.Pompeianus
7	4	4	3	f	5		Gallus & Flaccus
8	5	5	4	e	1		Piſo & Iulianus
9	6	6	5	d	2		Polio & Aper
180	7	7	6	cb	3		Commodus & Quintilius
1	8	8	7	a	4		Orphitus & Ruffus
2	9	1	8	g	5	L.Aurel.Commodus filius	Commodus 2. et Verus
3	10	2	9	f	6	Veri defuncto patre,adhuc	Præſens & Gordianus
4	1	3	10	ed	7	annis.15	Commodus 3.Birrus
5	2	4	1	c	8		Mamertinus & Ruffus
6	3	5	2	b	9		Commodus 4.Victorinus
7	4	6	3	a	10		Marullus Helianus
8	5	7	4	gf	1		Maternus & Bradua
9	6	8	5	e	2		Commodus 5.Gabrio
190	7	9	6	d	3		Criſpinus Helianus 2.
1	8	10	7	c	4		Fuſcianus Silanus
2	9	1	8	ba	5		Commodus 6.Septimianus
3	20	2	9	g	1		Apronianus Bradua
4	1	3	1	f	2	Papa Victor an.10.di.28.	Commodus 7.Gabrio 2.
5	2	1	2	e	3	Helius Saluius Didyus	Flaccus Clarus
6	3	1	3	dc	4	Seuerus pertinax impera	Seuerus & Albinus
7	4	2	4	b	5	uit annis.17.	Tertullus Clemens
8	5	3	5	a	6		Dexter & Priſcus
9	6	4	6	g	7		Lateranus & Ruffinus
200	7	5	7	fe	8		Saturninus & Gallus

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.		Romanæ reipub. Consules ordinarij.
1	8	6	8	d	9		Anolinus & Fronto
2	9	7	9	c	10		Seuerus 2.& Victor
3	10	8	10	b	1		Fabianus Mutianus
4	1	9	1	ag	2	Papa Zepherinus ab Au-	Seuerus 3.Antoninus
5	2	10	2	f	3	gusti 10.sedit annis 17.	Geta & Plautianus
6	3	1	3	e	4	diebus totidem	Chilo & Libo
7	4	2	4	d	5		Anto.2.Geta 2
8	5	3	5	cb	1		Albinus Aelianus
9	6	4	6	a	2		Aper & Maximus
210	7	5	7	g	3		Anto.3.Geta 3
1	8	6	8	f	4		Pompeianus,Auitus
2	9	7	9	ed	5		Faustinus Ruffus
3	10	1	1	c	6	Ant. Aurel.Caracal.an.6.	Sentianus & Bassus
4	1	2	2	b	7		Duobus Aspris
5	2	3	3	a	8		Anto.4.Albinus 2.
6	3	4	4	gf	9		Messala Sabinus
7	4	5	5	e	10		Lætus & Cerealis
8	5	6	6	d	1		Sabinus 2.Venustus
9	6	1	7	c	2	Ophil.Macri.an.1.men.2.	Præsens & Extricatus
220	7	1	8	ba	3	Heliogabalus an.2.men.8	Antonius Aduentus
1	1	2	9	g	4	Papa Calixtus annis 5.	Anto.2.Sacerdos
2	2	3	10	f	5	mense 1.diebus 15.	Anto.3.Comazontes
3	3	1	1	e	1	Alexander filius sanctæ	Alexan.Antonius
4	4	2	2	dc	2	Mameæ annis 13	Maximus,Helianus
5	5	3	3	b	3		Iulianus,Crispinus
6	1	4	4	a	4	Papa Vrbanus à 21.Octo	Fuscus & Dexter
7	2	5	5	g	5	bris sedit annis 3.mẽsibus	Alexander 2.Marcellus
8	3	6	6	fe	6	7.diebus 7	Annianus,Maximus
9	4	7	7	d	7		Albinus Maximus iu.
230	1	8	8	c	8	Papa Põtianus à 25.Iunij	Modestus,Probus
1	2	9	9	b	9	sedit annis 5.mensibus 4.	Alexander 3.& Dionysius
2	3	10	1	ag	10	diebus 28	Pompeia.Felicianus
3	4	1	2	f	1		Lupus,Paternus
4	5	2	3	e	2		Maximus iu.2.Vrbanus
5	1	3	4	d	3	Papa Antherus diebus 25	Seuerus,Quintianus
6	1	1	5	cb	4	Fabianus an.14. ¶Iulius	Maximinus Aphrica.
7	2	2	6	a	5	annis 3	Perpetuus,Cornelianus
8	3	3	7	g	1		Balbinus & Proculus
9	4	1	8	f	2	Gordianus imp.annis 6.	Gordianus,Auiola
240	5	2	9	ed	3		Sabinus,Venustus
1	6	3	10	6	4		Gordianus 2.Pompeianus
2	7	4	1	b	5		Atticus,Prætextatus
3	8	5	2	a	6		Arrianus,Pappus
4	9	6	3	gf	7		Peregrinus,Emilianus
5	10	1	4	e	8	Duo Philippi annis 5	Philippus Aug.Titianus
6	1	2	5	d	9	Primi principũ Christiani	Præsens,Albinus
7	2	3	6	c	10		Philippus 2.Philippus iuniore
8	3	4	7	ba	1		Philippus 3.Iunior 2.
9	4	5	8	g	2	(30 mensibus	Emilianus,Aquilinus
250	1	1	9	f	3	Pa.Cor.ann.2.Duo Decij	Decius & Gratus

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.		Romanæ reipub. Consules ordinarij.
1	2	2	1	e	4		Decius 2. & Rusticus
2	3	1	2	dc	5	Gallus et Volusianus an.2	Gallus & Volusianus
3	1	2	3	b	1	Papa Lucius.	Apronianus. Decius iuni.
4	2	1	4	a	2	Valer.Galienus imp.an.15	Volusianus & Maximus
5	1	2	5	g	3	Papa Stephanus anno 1.	Valerianus,Galienus
6	1	3	6	fe	4	Papa Sixtus 2.a 25.Augu	Valerianus 2.Galienus 2.
7	2	4	7	d	5	sti sedit annis 2.mensib.11	Maxi.2.Glabrio
8	3	5	8	c	6		Valerianus,Galienus 3.
9	1	6	9	b	7	Papa Dionysius ab 11.Se	Tuscus & Bassus
260	2	7	10	ag	8	ptembris sedit annis 9.	Aemilianus,Bassus iuni.
1	3	8	1	f	9	mensibus 3.diebus 17.	Sæcularis,Donatus
2	4	9	2	e	10		Galienus 4.Gentianus
3	5	10	3	d	1		Galienus 5.Victorinus
4	6	1	4	cb	2		Albinus & Maximus
5	7	2	5	a	3		Galienus 6.Saturninus
6	8	3	6	g	4		Valerius,Lucellus
7	9	4	7	f	5		Galienus 7.Sabinillus
8	10	5	8	ed	1		Paternus Arcesilaus
9	1	1	9	c	2	Pa.Felix an.6.Claudius 2	Paternus 2.Marinus
270	2	2	1	b	3		Claud.Aug.Paternus iu.
1	3	1	2	a	4	Aurelianus impe.annis 6	Antiochianus Orphitus
2	4	2	3	gf	5		Valerianus & Bassus
3	5	3	4	e	6		Quietus,Voldumianus
4	6	4	5	d	7		Tacitus,Placidianus
5	1	5	6	c	8	Papa Marcus annis 7	Aurel.Aug.Capitolinus
6	2	6	7	ba	9	mensibus 4.diebus 5.	Aurel.2.Marcellus
7	3	1	8	g	10	Tacitus Florianus Aequi.	Aequit.Prob.Aug.Paulinus
8	4	2	9	f	1	annis 6.	Probus 2.Paternus 2.
9	5	3	10	e	2		Probus 3.Paternus 3.
280	6	4	1	dc	3		Messala & Gratus
1	7	5	2	b	4		Probus 4.Tiberianus
2	8	6	3	a	5		Probus 5.Victorinus
3	1	1	4	g	1	Pa.Euthianus.Carus an.2	Carus Aug.Carinus
4	1	2	5	fe	2	Pa.Gaius an.12.me.3.di.25	Carus 2 Numerianus
5	2	1	6	d	3	Diocletianus & Maxi-	Diocletianus,Aristobolus
6	3	2	7	c	4	mianus annis 25.	Maximus & Aquilinus
7	4	3	8	b	5		Diocletianus 2.Maximianus
8	5	4	9	ag	6		Maximianus 2.Ianuarius
9	6	5	1	f	2		Bassus Quintianus
290	7	6	2	e	8		Diocletianus et Maximianus 3
1	8	7	3	d	9		Tiberia.2.& Dionus
2	9	8	4	cb	10		Annibali,Asclepiodotus
3	10	9	5	a	1		Dioclet.Maximianus 4
4	1	10	6	g	2		Constantius,Maximus
5	2	1	7	f	3		Tuscus,Anolinus
6	1	2	8	cd	4	Pa.Marcellinus a 4.Maij	Diocle.5.Constantius 2.
7	2	3	9	c	5	sedit an.6.men.11.dieb.23.	Faustus & Gallus
8	3	4	10	b	1		Dioclet.6.Maximianus 5.
9	4	5	1	a	2		Constantius 3.Maximus 2.
300	5	6	2	gf	3		Titianus,Nepotianus

Anni diu.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũcrus	Literæ dñical.	Indict.		Romanæ reipub. Conſules ordinarij.
1	6	7	3	c	4		Conſtan.4.Maximo.3.
2	7	8	4	d	5		Diocle.7.Maximianus 6.
3	1	9	5	c	6	Pa.Marcellus an.5.men.8.	Diocletianus 8.Maximianus 7
4	2	20	c	b a	7	ℭEodem anno Conſtan.	Conſtan.5.Maximus 4.
5	3	1	7	g	8	eſt lectus Cæſar,& biẽnio	Conſtan.6.Maximus 5.
6	4	2	8	f	9	poſt Auguſtus.	Diocletianus 9.Conſtantinus
7	5	3	9	e	10		Diocletianus 10.Maximianus 6
8	6	4	1	d c	1		Maxent.Galerius
9	1	5	2	b	2	Pa.Euſebius men.7.di.29	Maximo 7.Aurelius
310	1	1	3	a	3	Pa.Melchiades an.3. Eo-	Maximinus 2.Seuerus
1	2	2	4	g	4	dem Conſtan.cœpit.impe	Conſtan.2.Licinius
2	3	3	5	f e	5	rauit annis 27.	Conſtan.3.Licinius 2.
3	1	4	6	d	1	Papa Silueſter an.22.di.4	Voluſianus,Annianus
4	2	5	7	c	2.		Conſtan.4.Licinius 3.
5	3	6	8	b	3		Sabinus,Rufinus
6	4	7	9	a g	4	S. Petrus Alexandrinus	Gallicanus,Baſſus
7	5	8	10	f	5	pro Chriſto occubuit.	Licinius 4.Criſpus
8	6	9	1	e	6		Conſtan.5.Licinius iu.
9	7	10	2	d	7		Conſtan.6.Conſtan.iu.
320	8	1	3	c b	8		Criſpus 2.Conſt.2.
1	9	2	4	a	9		Probinus & Iulianus
2	10	3	5	g	10		Seuerus,Rufinus
3	1	4	1	f	1		Criſpus 3 Conſt.3.
4	2	5	2	e d	2	Synodus Nicena. Aureus	Paulinus Iulianus
5	3	6	3	c	3	numerus immutatus,ut 16	Conſtan.7.Conſt.iu.4.
6	4	7	4	b	4	antiquorum fuerit primus	Conſtan.5.Maximus
7	5	8	5	a	5	noui cycli	Ianuarius,Iuſtus
8	6	9	6	g f	1		Conſtan.8.Conſt.6.
9	7	20	7	e	2		Conſtan.7.Symmachus
330	8	1	8	d	3		Baſſus,Ablabius
1	9	2	9	c	4		Pacatia.Hilarianus
2	20	3	10	b a	5		Dalmatius,Zenophilus
3	1	4	1	g	6		Optatus,Paulinus
4	2	5	2	f	7	(nio.	Conſtantius,Albinus
5	1	6	3	e	8	Pa.Marcus 2.ferme bien-	Nepotianus,Facundus
6	2	7	4	d c	9	Pa.Iul,an.15.men.5.die.19	Felicianus,Titianus
7	1	1	5	b	10	Conſtantinus & fratres	Vrſus & Polemius
8	2	2	6	a	1	cius.	Conſtan.2.Conſtans
9	3	3	7	g	2		Acyndinus & Proculus
340	4	4	8	f e	3		Marcellinus Probinus
1	5	5	9	d	4		Conſtan.3.Conſtans 2.
2	6	6	1	c	5		Placidus,Romulus
3	7	7	2	b	1		Leontius,Saluſtius
4	8	8	3	a g	2		Conſtan.4.Conſtans 4
5	9	9	4	f	3		Amantius,Albinus
6	10	10	5	e	4		Procoss.eiſdem
7	1	1	6	d	5		Rufinus,Euſebius
8	2	2	7	c b	6		Philippus,Sallia
9	3	3	8	a	7		Limenius,Catulinus
350	4	4	9	g	8		Sergius,Nigrianus

Anni	Ponti-	impera	aureus	Literæ	In-		Romanæ respub.
ani.	ficum.	torum.	nũerus	dñical.	dict.		Consules ordinarij.
1	5	5	10	f	9		Procoss.eijdem
2	1	6	1	ed	10	Papa Liberius ab 8.Maij	Constan.5.& Gallus Cæsar
3	2	7	2	c	1	mansit annis 14.	Const.6.Gallus 2.
4	3	8	3	b	2		Constan.7.Gallus 3.
5	4	9	4	a	3		Arbitrio;Lollianus
6	5	20	5	gf	4		Constab.8.Iulianus apo.
7	6	1	6	e	5	Papa Felix 2.in diebus Li	Constan.9.Iulianus 2.
8	7	2	7	d	1	berij.	Titianus,Cerealis
9	8	3	8	c	2		Eusebius,Hippatius
360	9	4	9	ba	3		Constan.10.Iulianus 3.
1	10	5	1	g	4		Taurus & Flo rentius
2	1	1	2	f	5	Iulianus Apostata annis 2	Mamertinus,Neuita
3	2	2	3	e	6		Iulianus 4.Salustius
4	3	1	4	dc	7	Iouianus mensibus 8.	Iouianus Aug Baroni.
5	4	1	5	b	8	Valentiñ et Valens an.14	Valentinianus,Valens
6	1	2	6	a	9	Papa Damasus à prima	Gratianus Gadalaiphus
7	2	3	7	g	10	Maij sedit annis 18.mensi	Lupicinus,Iouinus
8	[illegible]	4	8	fe	1	bus 7.diebus 15.	Valentinianus 2.Valens 2.
9	4	5	9	d	2		Valenti.N.P.Victor
370	5	6	10	c	3	Sanctus Hieronymus in	Valentinianus 3.Valens 3.
1	6	7	1	b	4	eremo cæsus	Gratianus 2.Probus
2	7	8	2	ag	5		Modestus, Aruntheus
3	8	9	3	f	1		Valentinianus 4.Valens.4.
4	9	10	4	e	2		Gratianus 3.Aequitius
5	10	1	5	d	3		Procoss.eisdem
6	1	2	6	cb	4		Valens 5.Valentinianus iu.
7	2	3	7	a	5		Gratianus 4.Merobaudes
8	3	4	8	g	6		Valens 6.Valentinianus 2.
9	4	1	9	f	7	Theodosius magnus an.16	Ausonius Olybrius
380	5	2	1	ed	8		Gratianus 5.Theodosius
1	6	3	2	c	9		Euagrius,Eucherius
2	7	4	3	b	10		Antonius,Siagrius
3	8	5	4	a	1		Merobaudes.2.Saturninus
4	1	6	5	gf	2	Papa Syritius à.2. Ianua-	Ricimerus,Clearchus
5	2	7	6	e	3	rij sedit annis 15.	Arcadius & Bauto
6	3	8	7	d	4		Honorius,Euodius
7	4	9	8	c	5		Valentinianus 3.Eutropius
8	5	10	9	ba	1		Theodosius 2.Cynegius
9	6	1	10	g	2		Timasius & Promotus
390	7	2	1	f	3		Valentinianus 4.Nectarius
1	8	3	2	e	4		Titianus & Symmachus
2	9	4	3	dc	5		Arcadius 2.& Rufinus
3	10	5	4	b	6		Theodosius 3.Abundantius
4	1	6	5	a	7		Arcadius 3.Honorius 2.
5	2	1	6	g	8	Arcadius & Honorius	Olybrius Probinus
6	3	2	7	fe	9	Huni obsederunt Antio-	Arcadius 4.Honorius 3.
7	4	3	8	d	10	chiam.	Atticus,Cæsarius
8	5	4	9	c	1		Honorius 4.Eutychianus
9	1	5	1	b	2	Pa.Anastasius à 15.Martij	Manlius V.C.solus
400	2	6	2	ag	3	sedit an.5.mense 1.dieb.14	Stilico & Aurelianus

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.		Romanæ reipub. Consules ordinarij.
1	3	7	3	f	4		Vincentius & Fabritius
2	4	8	4	e	5		Arcadius & Honorius 5.
3	5	9	5	d	1		Theod. & Rumoridus
4	1	10	6	cb	2	Pa.Innocentius an.12.Pau	Honorius 6.Aristhenes
5	2	1	7	a	3	la obijt.	Stilico.2.Anthemius
6	3	2	8	g	4		Arcadius 6.Anetius Probus
7	4	3	9	f	5		Honorius 7.Theodosius 2.
8	5	1	10	ed	6	Theodorius 2.cum Hono	Bassus & Philippus
9	6	2	1	c	7	rio patruo suo	Honorius 8.Theodosius 3.
410	7	3	2	b	8		Varro Flauius solus
1	8	4	3	a	9		Theodosius 4.solus
2	9	5	4	gf	10		Honorius 9.Theodosius 5.
3	10	6	5	e	1		Lucius Vir.Cla.solus
4	1	7	6	d	2	(uentæ.	Constantius,Constans
5	2	8	7	c	3	Reliquiæ s.Stephani in-	Honorius 10.Theodosius 6
6	1	9	8	ba	4	Papa Zozymus anno 1	Theodosius 7.Palladius
7	2	10	9	g	5	mensibus 4.diebus 10.	Honorius 11.Constans 2.
8	1	1	1	f	1	Pa.Bonifa.ã.3.mẽ.9.di.22	Honorius 12.Theodosius 8.
9	2	2	2	e	2	Pharamũdus reg.Francis	Monaxius,Plinta
420	3	3	3	dc	3	S. Hieronymus defunctus	Theodosius 9.Constans 3.
1	4	4	4	b	4	est.	Agricola,Eustathius
2	1	5	5	a	5	Papa Cœlestinus annis 12	Honorius 13.Theodosius 10.
3	2	6	6	g	6	mensibus 5.diebus 8.	Asclepiodotus,Marinus
4	3	1	7	fe	7	Valentinianus 3.	Castinus & Victor
5	4	2	8	d	8		Theodosius 11.Valentinianus
6	5	3	9	c	9		Theodosius 12.Valentinianus 2
¶7	6	4	10	b	10	Clodio Capillatus regna-	Hierius Ardaburis
8	7	5	1	ag	1	uit Frãcis apud Francfor	Felix & Taurus
9	8	6	2	f	2	diam annis.18.In Gal.2	Florentius,Dionysius
430	9	7	3	e	3		Theodosius 13.Valentinianus 3.
1	10	8	4	d	4		Bassus & Antiochus
2	1	9	5	cb	5	Papa Sixtus 3.à 18.Apri-	Aëtius,Valerius
3	2	10	6	a	1	lis annis 8.	Theod.14.Maximus
4	3	1	7	g	2		Aspar,Ariobinda
5	4	2	8	f	3		Theodosius 15.Valentinianus 4
6	5	3	9	ed	4		Isidorus & Senator
7	6	4	1	c	5		Aëtius 2.Sigiswuldus
8	7	5	2	b	6		Theodosius 16.& Faustus
9	8	6	3	a	7		Theodosius 17.Festus
440	1	7	4	gf	8	Papa Leo à 28.Februarij	Valentinianus 5.Anatolius
1	2	8	5	e	9	annis 21.mẽse uno,dieb.13	Cyrus V.C.solus
2	3	9	6	d	10		Dioscorus,Eudoxius
3	4	20	7	c	1		Maximus 2.Paternus
4	5	1	8	ba	2		Theodosius 18.Albinus
5	6	2	9	g	3	¶Clodio traduxit Fran-	Valentinianus 6.Nonius
6	7	3	10	f	4	cos in Gallias.	Aëtius 3.Symmachus
¶7	8	4	1	e	5	¶Merouæus regnauit Frã	Alipius,Ardaburis
8	9	5	2	dc	1	cis annis 12.	Posthamianus,Zeno
9	10	6	3	b	2		Asturius,Protogenes
450	1	7	4	a	3		Valentinianus 7.Auienus

Anni dn̄i.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nūerus	Literæ dn̄ical.	Indict.		Romanæ reipub. Consules ordinarij.
1	2	8	5	g	4		Martianus,Adelphius
2	3	9	6	fe	5		Herculanus,Asperatus
3	4	30	7	d	6		Opilio,Vincomalus
4	5	1	8	c	7		Aëtius 4.Studius
5	6	1	9	b	8	Maximus & Auitus Se-	Valentinianus 8.Anthemius
6	7	2	1	ag	9	natoor annis 3.	Varanus,Ioannes
7	8	3	2	f	10		Constantinus,Rufus
8	9	1	3	e	1	Maioranus et Leo magn9	Ardaburis,Maximianus
ℭ9	20	2	4	d	2	ℭ Francis Childericus an	Leo & Maioranus Aug.
460	1	3	5	cb	3	nis 26.	Ricimerus,Patricius
1	2	4	6	a	4		Magnus & Apollonius
2	1	1	7	g	5	Pa.Hilarius ā.7.m.3.di.10	Seuerinus,Dagalaifo
3	2	2	8	f	1	ℭ Eodem cœpit imperare	Leo 2.Seuerus Aug.
4	3	3	9	ed	2	Italiæ Seuerus,Anthemius	Basilius,Viuianus
5	4	1	10	c	3	Glicerius, Nepos & Au-	Rusticus,Olybrius
6	5	2	1	b	4	gustulus successiue per an	Arminerieus,Basiliscus
7	6	3	2	a	5	nos ferme decem.	Leo 3.
8	7	4	3	gf	6		Pusæus,Ioannes
9	8	5	4	e	7		Anthemius 2.Aug.
470	1	6	5	d	8	Papa Simplicius à 7.Au-	Martianus,Zeno
1	2	7	6	c	9	gusti an.15.mē.6.dieb.28.	Seuerus & Iordanus
2	3	8	7	ba	10		Leo 4.Probianus
3	4	9	8	g	1	(pote obijt.	Festus,Martianus
4	5	10	9	f	2	Leo Leone substituto ne-	Leo 5.solus
5	6	1	1	e	3	Leo paucis post mensem,	Leo iunior solus
6	7	2	2	dc	4	tradidit imperiū Zenoni	Eodem proconsule
7	8	3	3	b	5	qui regnauit annis 17.	Basiliscus 2. Armatus
8	9	4	4	a	1		Procoss.idem.
9	10	5	5	g	2		Illus V.C.solus
480	1	6	6	fe	3		Zeno 2.Aug.
1	2	7	7	d	4		Basilius.Iunior
2	3	8	8	c	5		Placidus V.C.solus
3	4	9	9	b	6		Seuerinus V.C.solus
4	5	10	10	ag	7		Faustus V.C.solus
ℭ5	1	1	1	f	8	Papa Felix 3.annis 9. Cū	Theodoricus rex,Venantius
6	2	2	2	e	9	quo Clodouæus Francis	Symmacho V.C.solus
7	3	3	3	d	10	regnauit annis 30.	Decius & Longinus
8	4	4	4	cb	1		Flauius Boëtius solus
9	5	5	5	a	2	Ostrogothi ingressi sunt	Dynamius & Siphidius
490	6	6	6	g	3	Italiam.	Probinus,Eusebius
1	7	7	7	f	4		Faustus iunior solus
2	8	1	8	ed	5	Anastasius hæreticus im-	Olybrius V.C.solus
3	9	2	9	c	1	perauit annis 27.	Anastasius Aug.Rufus
4	1	3	1	b	2	Papa Gelasius à 10.Mar-	Albinus V.C.solus
5	2	4	2	a	3	tij sedit an.4.mē.8.di.17.	Asterius,Præsidius
6	3	5	3	gf	4		Viator V.C.solus
7	4	6	4	e	5		Paulus V.C.solus
8	1	7	5	d	6	Papa Anastasius 2.mē.11.	Anastasius Aug.2.
9	1	8	6	c	7	Papa Symmachus præfuit	Paulinus,Ioannes
500	2	9	7	ba	8	annis 15	Ioannes solus

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.		Romanæ reipublicæ Consules ordinarij.
1	3	10	8	g	9		Patritius, Hippatius
2	4	1	9	f	10		Auienus, Pompeius
3	5	2	10	e	1		Auienus iu. Probus
4	6	3	1	dc	2		Cetheus V.C.ſolus
5	7	4	2	b	3		Theodoricus, Sabinianus
6	8	5	3	a	4		Meſſala Ariobinda
7	9	6	4	g	5		Anaſtaſius 3. Venantius 2.
8	10	7	5	fe	1		Venantius iunior, Celer
9	1	8	6	d	2		Importunus V.C.ſolus
510	2	9	7	c	3		Boëtius V.C.ſolus
1	3	20	8	b	4		Felix & Secundinus
2	4	1	9	ag	5		Paulus, Muſcianus
3	5	2	1	f	6		Probus & Secundinus 2.
4	6	3	2	e	7		Caßiodorus, Senator
515	1	4	3	d	8	P.Hormiſda ã.9.di.11.Clo	Florentinus, Anthemius
6	2	5	4	cb	9	tarius Francis annis 50.	Petrus V.C.ſolus
7	3	6	5	a	10		Euthạricus, Iuſtinus
8	4	7	6	g	1		Iidem Processs.
9	5	1	7	f	2		Anaſtaſius 4.
520	6	1	8	ed	3	Iuſtinus ſenior imperauit	Ruſticus, Vitalis
1	7	2	9	c	4	annis 7.	Valerius, Iuſtinianus
2	8	3	10	b	5		Symmachus, Boëtius
3	9	4	1	a	1		Maximo V.C.ſolus
4	1	5	2	gf	2	Papa Ioannes an.2.men.9	Opilio, Iuſtinus 2.
5	2	6	3	e	3		Probus, Philoxenus
6	3	7	4	d	4		Olybrius V.C.ſolus
7	1	1	5	c	5	Papa Felix 4. Iuſtinianus	Maburtius ſolus.
8	2	2	6	ba	6		Iuſtiniano Aug.2.
9	3	3	7	g	7		Decius V.C.ſolus
530	4	4	8	f	8		Lampadius, Oreſtes
1	1	5	9	e	9	Papa Bonifacius 2. biẽnio	Idem processs.
2	2	6	1	dc	10		Iuſtinianus Aug.3.
3	1	7	2	b	1	Ioannes 2. annis 2.	Iuſtinianus 4. Paulinus
4	2	8	3	a	2		Beliſarius Patricius ſolus
5	1	9	4	g	3	Agapitus papa menſib.11	Idem processs.
6	1	10	5	fe	4	Papa Siluerius anno uno.	Alter eiuſdem proconſulatus.
7	1	1	6	d	5	Papa Vigilius à 27. Iunij	Ioannes V.C.ſolus
8	2	2	7	c	1	annis 17	Appius V.C.ſolus
9	3	3	8	b	2		Iuſtinus Iunior ſolus
540	4	4	9	ag	3		Baſilius V.C.ſolus
1	5	5	10	f	4		Huc uſq; Senator, id eſt, Caßio-
2	6	6	1	e	5		dorus, enumerauit Coss. Per V.
3	7	7	2	d	6	S.Maurus ijt in Gal. S.Be-	uiram. Per VV. uiros. Per C. cla-
4	8	8	3	cb	7	nedictus obijt.	riſſimum. Per CC. clarißimos in
5	9	9	4	a	8		dicauit.
6	10	20	5	g	9		
7	1	1	6	f	10		
8	2	2	7	ed	1		
9	3	3	8	c	2		
550	4	4	9	b	3		

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	5	5	1	a	4	
2	6	6	2	gf	5	
3	7	7	3	e	1	
4	1	8	4	d	2	Papa Pelagius annis 11. ɑ Finis regni Gothorum in Italia
5	2	9	5	c	3	
6	3	10	6	ba	4	
7	4	1	7	g	5	
8	5	2	8	f	6	
9	6	3	9	e	7	
560	7	4	10	dc	8	
1	8	5	1	b	9	
2	9	6	2	a	10	
3	10	7	3	g	1	
4	1	8	4	fe	2	
ɑ5	1	9	5	d	3	Papa Ioannes 3.an.12.Chilpericus regnauit Francis an.23
6	2	1	6	c	4	Iustinus iunior annis 10.
7	3	2	7	b	5	
8	4	3	8	ag	1	
9	5	4	9	f	2	
570	6	5	1	e	3	
1	7	6	2	d	4	
2	8	7	3	cb	5	
3	9	8	4	a	6	
4	10	9	5	g	7	
5	1	10	6	f	8	
6	2	1	7	ed	9	Tiberius imperat annis 7.
7	1	2	8	c	10	Papa Benedictus annis 5.
8	2	3	9	b	1	
9	3	4	10	a	2	
580	4	5	1	gf	3	
1	5	6	2	e	4	
2	1	7	3	d	5	Papa Pelagius 2.annis 8.
3	2	1	4	c	1	Mauricius imperauit annis 20.
4	3	2	5	ba	2	
5	4	3	6	g	3	
6	5	4	7	f	4	
7	6	5	8	e	5	
ɑ8	7	6	9	dc	6	¶Francis regnauit Clotarius 2.annis 44.
9	8	7	1	b	7	
590	.o.	8	2	a	8	
1	1	9	3	g	9	Papa Gregorius Magnus tertia Septembris consecratus,
2	2	10	4	fe	10	Indictione 8. rexit ecclesiam annis 13.mensibus 6.dieb.10.
3	3	1	5	d	1	
4	4	2	6	c	2	
5	5	3	7	b	3	
6	6	4	8	ag	4	
7	7	5	9	f	5	
8	8	6	10	e	1	
9	9	7	1	d	2	
600	10	8	2	cb	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	1	9	3	a	4	
2	2	20	4	g	5	
3	3	1	5	f	6	Phocas imperauit annis 8.
4	4	2	6	ed	7	
5	1	3	7	c	8	Papa Sabinianus anno 1 mensibus 10.
6	2	4	8	b	9	
7	1	5	9	a	10	Papa Bonifacius 3.mensib.10.
8	1	6	1	gf	1	Papa Bonifacius 4. annis 6.
9	2	7	2	e	2	
610	3	8	3	d	3	
1	4	1	4	c	4	Heraclius imperauit annis 30.
2	5	2	5	ba	5	
3	6	3	6	g	1	
4	.o.	4	7	f	2	
5	1	5	8	e	3	Papa Theodotus annis 3.
6	2	6	9	dc	4	
7	3	7	10	b	5	
8	1	8	1	a	6	Papa Bonifacius 5. annis 5.
9	2	9	2	g	7	
620	3	10	3	fe	8	
¶1	4	1	4	d	9	¶Lidericus Hedus primus princeps Flandriæ rexit an.55.
2	5	2	5	c	10	
3	1	3	6	b	1	Papa Honorius annis 13.
4	2	4	7	ag	2	
5	3	5	8	f	3	
6	4	6	9	e	4	
7	5	7	1	d	5	
8	6	8	2	cb	1	
9	7	9	3	a	2	
650	8	20	4	g	3	
1	9	1	5	f	4	
¶2	10	2	6	ed	5	¶Francis regnauit Dagabertus annis 14.
3	1	3	7	c	6	
4	2	4	8	b	7	
5	3	5	9	a	8	
6	.o.	6	10	gf	9	
7	1	7	1	e	10	Papa Seuerinus anno uno.
8	.o.	8	2	d	1	
9	1	9	3	c	2	Papa Ioannes 4. mensibus 11.
640	1	30	4	ba	3	Papa Theodorus an.6.
1	2	1	5	g	4	Heracleonas imperauit
2	3	2	6	f	5	
3	4	1	7	e	1	Constantinus 4. annis 27.
4	5	2	8	dc	2	
5	6	3	9	b	3	
¶6	1	4	1	a	4	Papa Martinus sedit annis 6. mensibus 4. diebus 8. ¶Cum
7	2	5	2	g	5	Martino cœpit regnare Francis Clodoueus 2. Regnauit
8	3	6	3	fe	6	an.17.
9	4	7	4	d	7	
650	5	8	5	c	8	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	6	9	6	b	9	
2	.o.	10	7	a g	10	Vacauit Romana sedes.
3	.o.	1	8	f	1	
4	1	2	9	e	2	Papa Eugenius annis 2.
5	2	3	10	d	3	
6	1	4	1	c b	4	Papa Vitalianus ab ultima Iulij annis 14.mensibus 6
7	2	5	2	a	5	
8	3	6	3	g	1	
9	4	7	4	f	2	
660	5	8	5	e d	3	
1	6	9	6	c	4	
2	7	20	7	b	5	
ℭ3	8	1	8	a	6	Francis Clotarius 3.regnauit annis 4.
4	9	2	9	g f	7	
5	10	3	1	e	8	
6	1	4	2	d	9	
ℭ7	2	5	3	c	10	Francis Theodoricus regnauit annis 27
8	3	6	4	b a	1	
9	4	7	5	g	2	
670	1	1	6	f	3	Papa Adeodatus annis 4.Constantinus 5.annis 17.
1	2	2	7	e	4	
2	3	3	8	d c	5	
3	4	4	9	b	1	
4	1	5	10	a	2	Papa Donus annis 5.
5	2	6	1	g	3	
ℭ6	3	7	2	f e	4	ℭAnt.Hedus rexit Flandriam annis 16.
7	4	8	3	d	5	
8	5	9	4	c	6	
9	1	10	5	b	7	Papa Agatho annis 3.
680	2	1	6	a g	8	
1	3	2	7	f	9	
2	1	3	8	e	10	Papa Leo 2.mensibus 10.
3	1	4	9	d	1	Papa Benedictus 2.mensibus 10.
4	1	5	1	c b	2	Papa Ioannes 5 mensibus 11.
5	1	6	2	a	3	Papa Conon mensibus 11.
6	2	7	3	g	4	
7	.o.	1	4	f	5	Iustinianus 2.annis 10.
8	1	2	5	e d	1	Papa Sergius annis 13.mensibus 8.
9	2	3	6	c	2	
690	3	4	7	b	3	Sanctus Amatus obijt.
1	4	5	8	a	4	
ℭ2	5	6	9	g f	5	ℭFlandria sine principe annis centum.
3	6	7	10	e	6	
ℭ4	7	8	1	d	7	Francis Clodouæus 3.regnauit annis 4.
5	8	9	2	c	8	
6	9	10	3	b a	9	
7	10	1	4	g	10	Leo Patricius imperauit.2.annis
ℭ8	1	2	5	f	1	ℭFrancis,Childebertus regnauit annis 18.
9	2	3	6	e	2	
700	3	1	7	d c	3	Absymarus imperauit annis 7.

Anni dñi.	Ponti-ficum.	impera-torum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	4	2	8	b	4	Sanctus Maruntus obijt
2	1	3	9	a	5	Papa Ioannes 6.annis 3
3	2	4	1	g	1	
4	3	5	2	fe	2	
5	1	6	3	d	3	Papa Ioannes 7.annis 3
6	2	7	4	c	4	
7	3	1	5	b	5	Iuſtinianus iterum annis 6.
8	1	2	6	ag	6	Papa Siſynnius dies 10.Deinde Conſtantinus annis 7.
9	2	3	7	f	7	
710	3	4	8	e	8	
1	4	5	9	d	9	
2	5	6	10	cb	10	
3	6	1	1	a	1	Philippus, Anthemius, Theodoſius uicißim ferme triennio
4	7	2	2	g	2	
5	1	3	3	f	3	Papa Gregorius 2.annis 16.
¶6	2	1	4	ed	4	Leo 3.imperauit annis 25. ¶Eodem anno, Dagobertus 2.
7	3	2	5	c	5	cœpit regnare Francis. Qui poſt annos quatuor Clotariũ
8	4	3	6	b	1	quartum habuit ſucceſſorem. Cui ſucceßit iuſſu Martelli
9	5	4	7	a	2	Chilpericus 2.alio nomine Daniel.
¶720	6	5	8	gf	3	
1	7	6	9	e	4	
¶2	8	7	1	d	5	
3	9	8	2	c	6	
4	10	9	3	ba	7	
5	1	10	4	g	8	
¶6	2	1	5	f	9	Frãcis Theodericus 2.annis 15.Deinde Childericus ſecũdus
7	3	2	6	e	10	annis 9.Deinde monaſterio intruſus.
8	4	3	7	dc	1	
9	5	4	8	b	2	
730	6	5	9	a	3	
1	1	6	10	g	4	Papa Gregorius 3.à 19. Martij ſedit annis.11. menſibus 8.
2	2	7	1	fe	5	
3	3	8	2	d	1	
4	4	9	3	c	2	
5	5	20	4	b	3	
6	6	1	5	ag	4	
7	7	2	6	f	5	
8	8	3	7	e	6	
9	9	4	8	d	7	
740	10	5	9	cb	8	
1	1	1	1	a	9	Conſtantinus impijßimus imperauit annis 34.
2	1	2	2	g	10	Papa Zacharias à 6.Decembris anni præcedentis ſedit an
3	2	3	3	f	1	nis 10.menſibus 3.diebus 10.
4	3	4	4	ed	2	
5	4	5	5	c	3	
6	5	6	6	b	4	
7	6	7	7	a	5	
8	7	8	8	gf	1	
9	8	9	9	e	2	
750	9	10	10	d	3	

Anni dñi.	Ponti= ficum.	impera torum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	10	1	1	c	4	Pipinus dux Brabantiæ fit rex Francorum.
2	1	2	2	b a	5	Papa Stephanus 2.à 28.Martij sedit annis 5.mense uno
3	2	3	3	g	6	
4	3	4	4	f	7	
5	4	5	5	e	8	
6	5	6	6	d c	9	
7	1	7	7	b	10	Papa Paulus à 2.Maij sedit annis 10.diebus 30.
8	2	8	8	a	1	
9	3	9	9	g	2	
760	4	20	1	f e	3	
1	5	1	2	d	4	
2	6	2	3	c	5	
3	7	3	4	b	1	
4	8	4	5	a g	2	
5	9	5	6	f	3	
6	10	6	7	e	4	
7	1	7	8	d	5	Papa Constantinus anno uno
¶8	1	8	9	c b	6	Papa Stephanus 3.annis 4.¶Eodem anno cœpit Carolus
9	2	9	10	a	7	Magnus regnare Francis.
770	3	30	1	g	8	
1	4	1	2	f	9	
2	1	2	3	c d	10	Papa Adrianus à 7.Ianuarij sedit ann.23.men.11.dieb.24
3	2	3	4	c	1	
4	3	4	5	b	2	
5	4	5	6	a	3	
6	5	1	7	g f	4	Leo 4.imperauit annis 5.
7	6	2	8	e	5	
8	7	3	9	d	1	
9	8	4	1	c	2	
780	9	5	2	b a	3	
1	10	1	3	g	4	Constantinus 7.cum matre annis 10.deinde 7.
2	1	2	4	f	5	
3	2	3	5	e	6	
4	3	4	6	d c	7	
5	4	5	7	b	8	
6	5	6	8	a	9	
7	6	7	9	g	10	
8	7	8	10	f e	1	
9	8	9	1	d	2	
790	9	10	2	c	3	Constantinus fugauit matrem
1	20	1	3	b	4	
¶2	1	2	4	a g	5	Lidericus Harlebecanus rexit Flandriam annis 44.
3	2	3	5	f	1	
4	3	4	6	e	2	
5	4	5	7	d	3	
6	1	6	8	c b	4	Papa Leo 3.præfuit ecclesiæ annis 20.
7	2	7	9	a	5	
8	3	1	1	g	6	Hirene mater Constantini imperauit annis 3.
9	4	2	2	f	7	
800	5	3	3	c d	8	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	6	1	4	c	9	Carolus magnus Pipini filius cum regnasset in Francia di-
2	7	2	5	b	10	citer 33 annos, factus est etiam Rom[illegible]um imperator.
3	8	3	6	a	1	Imperium tenuit cum regno annis.14.
4	9	4	7	gf	2	
5	10	5	8	e	3	
6	1	6	9	d	4	
7	2	7	10	c	5	
8	3	8	1	ba	1	
[illegible]	4	9	2	g	2	
810	5	10	3	f	3	
1	6	1	4	e	4	Bellum Rolandi apud Ronceual.
2	7	2	5	dc	5	
3	8	5	6	b	6	
4	9	4	7	a	7	
5	20	1	8	g	8	Ludouicus imperauit annis.26.
6	1	2	9	fe	9	Papa Stephanus.4.mensibus.7.
7	1	3	1	d	10	Papa Paschalis annis.7.
8	2	4	2	c	1	
9	3	5	3	b	2	
820	4	6	4	ag	3	
1	5	7	5	f	4	
2	6	8	6	e	5	
3	7	9	7	d	1	
4	1	10	8	cb	2	Papa Eugenius.2.sedit annis.3.
5	2	1	9	a	3	
6	3	2	10	g	4	Papa Valentinus.40.diebus.
7	1	3	1	f	5	Papa Gregorius.4.annis.17.
8	2	4	2	ed	6	
9	3	5	3	c	7	
830	4	6	4	b	8	
1	5	7	5	a	9	
2	6	8	6	gf	10	
3	7	9	7	e	1	
4	8	20	8	d	2	
5	9	1	9	c	3	
6	10	2	1	ba	4	Inguelramus princeps Flandriæ præfuit annis.18.Dicitur
7	1	3	2	g	5	aliâs Engeramus.Deinde filius eius Audacer annis.10.
8	2	4	3	f	1	
9	3	5	4	e	2	
840	4	6	5	dc	3	Lotarius imperauit annis.15. Frater eius Carolus Caluus
1	5	1	6	b	4	regnauit Francis annis.36.
2	6	2	7	a	5	
3	1	3	8	g	6	Papa Sergius.2.annis.3.
4	2	4	9	fe	7	
5	3	5	10	d	8	
6	1	6	1	c	9	Papa Leo.4.annis.8.
7	2	7	2	b	10	
8	3	8	3	ag	1	
9	4	9	4	f	2	
850	5	10	5	e	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	6	1	6	d	4	
2	7	2	7	c b	5	
3	8	3	8	a	1	
4	1	4	9	g	2	Papa mulier Angla.
5	2	5	1	f	3	
6	1	1	2	e d	4	Papa Benedictus 3 annis 3. ¶ Eodem anno Ludouicus cœ
7	2	2	3	c	5	pit. Imperauit annis. 19.
8	3	3	4	b	6	
9	1	4	5	a	7	Papa Nicolaus circiter annis. 10.
860	2	5	6	g f	8	
1	3	6	7	e	9	
2	4	7	8	d	10	
3	5	8	9	c	1	
¶4	6	9	10	b a	2	Balduinus Ferreus rexit Flandriam annis. 17. Post ipsum
5	7	10	1	g	3	Balduinus Caluus annis. 39.
6	8	1	2	f	4	
7	9	2	3	e	5	
8	10	3	4	d c	1	
9	1	4	5	b	2	Papa Adrianus. 2. annis 5.
870	2	5	6	a	3	S. Hermes Rothnacensi ecclesiæ datur ab imperatore Lu
1	3	6	7	g	4	douico 6. Iulij feria 5.
2	4	7	8	f e	5	
3	5	8	9	d	6	
4	1	9	1	c	7	Papa Ioannes 8. annis 10.
5	2	1	2	b	8	Carolus Caluus imperauit annis 2.
6	3	2	3	a g	9	
7	4	1	4	f	10	Carolus Grossus annis 12.
¶8	5	2	5	e	1	Frãcis regnauit Ludouicus Balbus annis 2. Deinde Northi
9	6	3	6	d	2	annis. 5. ¶ Postea Carolus Grossus regnauit etiam Francis
¶880	7	4	7	c b	3	annis 5.
¶1	8	5	8	a	4	
2	9	6	9	g	5	
3	10	7	10	f	1	
4	1	8	1	e d	2	Papa Martinus 2.
¶5	1	9	2	c	3	Papa Adrianus 3.
6	1	10	3	b	4	Papa Stephanus 5. annis 6.
7	2	1	4	a	5	
8	3	2	5	g f	6	
9	4	1	6	e	7	Arnulfus imperat annis 11.
¶890	5	2	7	d	8	Odo regnauit Frãcis annis 9. Deinde Carolus simplex 27
1	6	3	8	c	9	
2	1	4	9	b a	10	Papa Formosus annis 5. mensibus 6.
3	2	5	1	g	1	
4	3	6	2	f	2	
5	4	7	3	e	3	
6	5	8	4	d c	4	
7	6	9	5	b	5	Papa Bonifacius 6. & Stephanus 6.
8	1	10	6	a	1	Papa Romanus & Theodorus 2.
¶9	1	1	7	g	2	Papa Ioannes 9. annis 3.
900	1	1	8	f e	3	Ludouicus 3. imperauit annis 12.

Anni dñi.	Ponti-ficum.	impera-torum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	In-dict.	
1	2	2	9	d	4	
2	3	3	10	c	5	
3	1	4	1	b	6	Papa Benedictus 4.triennio
4	2	5	2	ag	7	
5	3	6	3	f	8	
6	1	7	4	e	9	Papa Leo 5.dies 40.Papa Christophorus menses 7.
7	1	8	5	d	10	Papa Sergius 3.annis 7.
8	2	9	6	cb	1	
9	3	10	7	a	2	
910	4	1	8	g	3	
1	5	2	9	f	4	
2	6	1	1	ed	5	Conradus imperat annis 7.
3	7	2	2	c	1	
4	1	3	3	b	2	Papa Anastasius 3.annis 2.
5	2	4	4	a	3	
6	1	5	5	gf	4	Papa Lando mensibus 7.
7	1	6	6	e	5	Pap Ioannes 10.annis 13.
8	2	7	7	d	6	
9	3	1	8	c	7	Henricus imperat annis 18.
920	4	2	9	ba	8	Arnoldus Priscus præfuit Flandriæ annis 37.
1	5	3	10	g	9	Balduinus iunior annis 14.Arnoldus iunior 18.
2	6	4	1	f	10	Balduinus Barbatus an.47.
3	7	5	2	e	1	
4	8	6	3	dc	2	
5	9	7	4	b	3	
6	10	8	5	a	4	
ℂ7	1	9	6	g	5	Francis Rodulfus annis 2.Ludouicus 4.annis 27.
8	2	10	7	fe	1	
9	3	1	8	d	2	
930	1	2	9	c	3	Papa Leo 6.mensibus 7.
1	1	3	1	b	4	Papa Stephanus 7.an.2.
2	2	4	2	ag	5	
3	1	5	3	f	6	Papa Ioannes 11.an.5.
4	2	6	4	e	7	
5	3	7	5	d	8	
6	4	8	6	cb	9	
7	5	1	7	a	10	Otho Magnus imperauit an.37.
8	1	2	8	g	1	Papa Leo 7.an.3.
9	2	3	9	f	2	
940	3	4	10	ed	3	
1	1	5	1	c	4	Papa Stephanus 8.annis 3.
2	2	6	2	b	5	
3	3	7	3	a	1	
4	1	8	4	gf	2	Papa Martinus 3.an.3.
5	2	9	5	e	3	
6	3	10	6	d	4	
7	1	1	7	c	5	Papa Agapitus 2.an.7.
8	2	2	8	ba	6	
9	3	3	9	g	7	
950	4	4	1	f	8	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	5	5	2	e	9	
2	6	6	3	dc	10	
3	7	7	4	b	1	
4	1	8	5	a	2	Papa Ioannes 12.annis 8.
5	2	9	6	g	3	
¶6	3	20	7	fe	4	Francis, Lotarius 5.annis 30. Deinde filius eius Ludouicus
7	4	1	8	d	5	quintus anno uno. Cuius defuncti regnũ inuasit Hugo Ca-
8	5	2	9	c	1	petus anno.987.
9	6	3	10	b	2	
960	7	4	1	ag	3	
1	8	5	2	f	4	
2	1	6	3	e	5	Papa Benedictus 5.mensibus 6.
3	1	7	4	d	6	Papa Leo 8.anno uno.
4	1	8	5	cb	7	Papa Ioannès 13.annis 7.
5	2	9	6	a	8	
6	3	30	7	g	9	
7	4	1	8	f	10	Otho transtulit ossa sanctorum Theodorici & Rotardi
8	5	2	9	ed	1	Cameracensium pontificum.
9	6	3	1	c	2	
970	7	4	2	b	3	
1	1	5	3	a	4	Papa Benedictus 6.mensibus 18.
2	2	6	4	gf	5	
3	1	7	5	e	1	Papa Donus 2.& Bonifacius 7.
4	2	1	6	d	2	Otho secundus imperauit annis 10.
5	1	2	7	c	3	Papa Benedictus 7.annis 8.
6	2	3	8	ba	4	
7	3	4	9	g	5	
8	4	5	10	f	6	
9	5	6	1	e	7	
980	6	7	2	dc	8	
1	7	8	3	b	9	
2	8	9	4	a	10	
3	1	10	5	g	1	Papa Ioannes 14.& Ioannes 15.
4	1	1	6	fe	2	Otho tertius imperauit annis 18.
5	1	2	7	d	3	Papa Ioannes 16.annis 10.
¶6	2	3	8	c	4	¶Francis regnauit (ut dictum est) Ludouicus mensibus 18
¶7	3	4	9	b	5	¶Hugo Capetus inuasit regnum contra Carolum Lota-
8	4	5	1	ag	1	ringum patruum defuncti.
9	5	6	2	f	2	
990	6	7	3	e	3	
1	7	8	4	d	4	
2	8	9	5	cb	5	
3	9	10	6	a	6	
4	10	1	7	g	7	
5	1	2	8	f	8	Papa Gregorius 5.annis 2.
¶6	2	3	9	ed	9	¶Francis regnauit Robertus 35.
7	1	4	10	c	10	Papa Ioannes 17.intrusus.
8	1	5	1	b	1	Papa Siluester 2.annis 4.
9	2	6	2	a	2	
1000	3	7	3	gf	3	

Anni dñi.	Ponti- ficum.	impera torum.	aureus nũerus	Literæ dñical	Indict.	
1	4	8	4	e	4	Papa Ioannes 18.
2	1	1	5	d	5	Henricus 2. qui & sanctus, imperauit annis 25.
3	1	2	6	c	1	Papa Ioannes 19 annis 4.
4	2	3	7	b a	2	
5	3	4	8	g	3	
6	4	5	9	f	4	
7	1	6	1	e	5	Papa Sergius 4. annis 3.
8	2	7	2	d c	6	
9	3	8	3	b	7	
1010	1	9	4	a	8	Papa Benedictus 8 annis 12.
1	2	10	5	g	9	
2	3	1	6	f e	10	
3	4	2	7	d	1	
4	5	3	8	c	2	
5	6	4	9	b	3	
6	7	5	10	a g	4	
7	8	6	1	f	5	
8	9	7	2	e	1	
9	10	8	3	d	2	
1020	1	9	4	c b	3	
1	2	10	5	a	4	
2	1	1	6	g	5	Papa Ioannes 20. annis 11.
3	2	2	7	f	6	Hasprea fit sancti Vedasti anno 28. regis Roberti. Indict. 6
4	3	3	8	e d	7	
5	4	1	9	c	8	Conradus 2. imperauit annis 15.
6	5	2	1	b	9	
7	6	3	2	a	10	
8	7	4	3	g f	1	
9	8	5	4	e	2	
1030	9	6	5	d	3	
¶1	10	7	6	c	4	¶ Francis regnauit Henricus annis 30.
2	1	8	7	b a	5	
3	1	9	8	g	1	Papa Benedictus 9. annis 13.
4	2	10	10	f	2	
5	3	1	10	e	3	
6	4	2	1	d c	4	¶ Balduinus Insulanus Flandriam rexit annis. 33.
7	5	3	2	b	5	
8	6	4	3	a	6	
9	7	5	4	g	7	
1040	8	1	5	f e	8	Henricus 3. imperauit annis 17.
1	9	2	6	d	9	
2	10	3	7	c	10	
3	1	4	8	b	1	
4	2	5	9	a g	2	
5	3	6	1	f	3	Papa Siluester 3. diebus 56.
6	1	7	2	e	4	Papa Gregorius 6. annis 2.
7	2	8	3	d	5	
8	1	9	4	c b	1	Papa Clemens 2. & Damasus 2.
9	1	10	5	a	2	Papa Leo 9. annis 5
1050	2	1	6	g	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	3	2	7	f	4	
2	4	3	8	cd	5	
3	5	4	9	c	6	
4	1	5	10	b	7	Papa Victor 2. annis 3.
5	2	6	1	a	8	
6	3	7	2	gf	9	
7	1	1	3	e	10	Papa Stephanus 9. Henricus 4. annis 50.
8	1	2	4	d	11	Papa Benedictus 10.
9	1	3	5	c	12	Papa Nicolaus 2. annis 3.
1060	2	4	6	ba	3	
1	3	5	7	g	4	¶ Francis regnauit Philippus annis 49.
2	1	6	8	f	5	Papa Alexander 2. annis 10.
3	2	7	9	e	1	
4	3	8	1	dc	2	
5	4	9	2	b	3	
6	5	10	3	a	4	
7	6	1	4	g	5	
8	7	2	5	fe	6	¶ Balduinus Montensis Flandriæ præfuit annis 3. Deinde
9	8	3	6	d	7	filij Arnoldus & Balduinus anno uno.
1070	9	4	7	c	8	
1	10	5	8	b	9	Robertus Friso rexit Flandriam annis 22.
2	1	6	9	ag	10	Papa Gregorius 7. annis 12.
3	2	7	10	f	1	
4	3	8	1	e	2	
5	4	9	2	d	3	
6	5	20	3	cb	4	
7	6	1	4	a	5	
8	7	2	5	g	1	
9	8	3	6	f	2	
1080	9	4	7	ed	3	
1	10	5	8	c	4	
2	1	6	9	b	5	
3	2	7	1	a	6	
4	1	8	2	gf	7	Papa Victor 3. annis 2.
5	2	9	3	e	8	
6	1	30	4	d	9	Papa Vrbanus 2. annis 13.
7	2	1	5	c	10	
8	3	2	6	ba	1	
9	4	3	7	g	2	
1090	5	4	8	f	3	
1	6	5	9	e	4	
2	7	6	10	dc	5	
3	8	7	1	b	1	¶ Robertus Iunior Flandriam rexit annis 18.
4	9	8	2	a	2	Ab hoc anno cœperunt Atrabatenses episcopum habere
5	10	9	3	g	3	proprium.
6	1	40	4	fe	4	
7	2	1	5	d	5	
8	3	2	6	c	6	
9	1	3	7	b	7	Papa Paschalis 2. annis 18.
1100	2	4	8	ag	8	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nūerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	3	5	9	f	9	
2	4	6	1	e	10	
3	5	7	2	d	1	
4	6	8	3	cb	2	
5	7	9	4	a	3	
6	8	10	5	g	4	
7	9	1	6	f	5	Henricus 5.imperauit annis 19.
8	10	2	7	ed	1	
9	1	3	8	c	2	
¶1110	2	4	9	b	3	¶Francis regnauit Ludouicus 6.annis 28.
1	3	5	10	a	4	Balduinus Securicula rexit Flandriam annis 8.
2	4	6	1	gf	5.	
3	5	7	2	e	6	
4	6	8	3	d	7	
5	7	9	4	c	8	
6	8	10	5	ba	9	
7	1	1	6	g	10	Papa Gelaſius 2 anno uno,diebus 15.
8	1	2	7	f	1	Papa Calixtus 2.annis 6.
9	2	3	8	e	2	¶Carolus ſanctus rexit Flādriam annis plus octo.Deinde
1120	3	4	9	dc	3	Vuilhelmus Normannus menſibus 15.
1	4	5	1	b	4	
2	5	6	2	a	5	
3	6	7	3	g	1	
4	1	8	4	fe	2	
5	2	9	5	d	3	
6	3	1	6	c	4	Lotarius 2.annis 11.
7	4	2	7	b	5	
8	5	3	8	ag	6	
9	1	4	9	f	7	Papa Innocentius 2.annis 15.
1130	2	5	10	e	8	¶Theodoricus Elſatius rexit Flandriam annis 42.
1	3	6	1	d	9	
2	4	7	2	cb	10	
3	5	8	3	a	1	
4	6	9	4	g	2	
5	7	10	5	f	3	
6	8	1	6	ed	4	
7	9	1	7	c	5	Conradus 3.annis 15.
¶18	10	2	8	b	1	¶Francis Ludouicus 7.annis 43.¶Hoc anno,dominica
9	1	3	9	a	2	die.24.Septemb.cænobij Viconienſis templū dedicatū fuit.
1140	2	4	1	gf	3	
1	3	5	2	e	4	
2	4	6	3	d	5	
3	5	7	4	c	6	Papa Cœleſtinus 2.
4	1	8	5	ba	7	Papa Lucius 2.
5	1	9	6	g	8	Papa Eugenius 3.annis 9.
6	2	10	7	f	9	
7	3	1	8	e	10	
8	4	2	9	dc	1	Nono kl.Aug.iacta ſunt fundamenta Cambronenſis eccle-
9	5	3	10	b	2	ſiæ ſabbato.
1150	6	4	1	a	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	7	5	2	g	4	
2	8	1	3	fe	5	Fredericus imperauit annis 38.
3	9	2	4	d	1	
4	1	3	5	c	2	Papa Anastasius 4.
5	1	4	6	b	3	Papa Adrianus 4. annis 5.
6	2	5	7	ag	4	
7	3	6	8	f	5	S. Vuilhelmus obijt die dominica Februarij 10.
8	4	7	9	e	6	
9	5	8	1	d	7	
1160	1	9	2	cb	8	Papa Alexander 3. annis 22.
1	2	10	3	a	9	
2	3	1	4	g	10	
3	4	2	5	f	1	
4	5	3	6	ed	2	
5	6	4	7	c	3	
6	7	5	8	b	4	
7	8	6	9	a	5	
8	9	7	10	gf	1	
9	10	8	11	e	2	
1170	1	9	2	d	3	
1	2	20	3	c	4	Philippus Elsatius à kl. Febru. rexit Flandriam annis 20.
2	3	1	4	ba	5	
3	4	2	5	g	6	
4	5	3	6	f	7	
5	6	4	7	e	8	
6	7	5	8	dc	9	
7	8	6	9	b	10	
8	9	7	1	a	1	
9	20	8	2	g	2	
1180	1	9	3	fe	3	
ℂ1	2	30	4	d	4	Philippus Augustus 2. regnauit Francis annis 43.
2	1	1	5	c	5	Papa Lucius 3. annis 4.
3	2	2	6	b	1	
4	3	3	7	ag	2	
5	4	4	8	f	3	
6	1	5	9	e	4	Papa Vrbanus 3. annis 2.
7	2	6	10	d	5	Papa Gregorius 8.
8	1	7	1	cb	6	Papa Clemens 3. annis 3.
9	2	8	2	a	7	
1190	3	1	3	g	8	Henricus 6. imperauit annis 8.
1	1	2	4	f	9	Papa Cœlestinus 3. annis 7. Et Bald. Hannoniæ annis 4.
2	2	3	5	ed	10	Iste comes fundauit canonicos aulæ Valenceñ.
3	3	4	6	c	1	
4	4	5	7	b	2	
5	5	6	8	a	3	ℂBalduinus Constantinopolitanus durauit annis 12.
6	6	7	9	gf	4	
7	7	8	1	e	5	
8	1	1	2	d	1	Papa Innocentius 3. annis 18. Philippus Henrici frater im
9	2	2	3	c	2	perauit annis 10.
1200	3	3	4	ba	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	4	4	5	g	4	Balduinus prædictus coronatus fuit anno 1202. quinta
2	5	5	6	f	5	Maij, dominica Iubilate. Perijt Andronopoli Indictione 9
3	6	6	7	e	6	
4	7	7	8	dc	7	
5	8	8	9	b	8	
6	9	9	10	a	9	
7	10	10	1	g	10	Ferdinandus uulgo Ferrand fit comes Flandriæ.
8	1	1	2	fe	1	Otto 4. imperauit annis 5.
9	2	2	3	d	2	
1210	3	3	4	c	3	
1	4	1	5	b	4	Fredericus 2. imperauit annis 35.
2	5	2	6	ag	5	
3	6	3	7	f	1	
4	7	4	8	e	2	Ferrandus Flander captus à Francis.
5	8	5	9	d	3	
6	1	6	1	cb	4	Papa Honorius 3. annis 11.
7	2	7	2	a	5	
8	3	8	3	g	6	
9	4	9	4	f	7	
1220	5	10	5	ed	8	
1	6	1	6	c	9	
2	7	2	7	b	10	
3	8	3	8	a	1	
¶4	9	4	9	gf	2	¶Francis regnauit Ludouicus 8. annis 4. Deinde Ludo-
5	10	5	10	e	3	uicus 9. qui & sanctus regnauit annis 44.
6	1	6	1	d	4	
7	1	7	2	c	5	Papa Gregorius 9. annis 14.
8	2	8	3	ba	1	
9	3	9	4	g	2	
1230	4	20	5	f	3	
1	5	1	6	e	4	
2	6	2	7	dc	5	
3	7	3	8	b	6	¶Ioanna relicta Ferrãdi rexit Flandriam annis 5. Postea
4	8	4	9	a	7	cum Toma adhuc 7. annis.
5	9	5	1	g	8	
6	10	6	2	fe	9	
7	1	7	3	d	10	
8	2	8	4	c	1	¶Tomas Sabaudius rexit Flandriam annis 7.
9	3	9	5	b	2	
1240	4	30	6	ag	3	
1	1	1	7	f	4	Papa Cœlestinus 4.
2	.o.	2	8	e	5	
3	1	3	9	d	1	Papa Innocentius 4. annis 12.
ι	2	4	10	cb	2	
5	3	5	1	a	3	¶Margarita rexit Flandriam annis 34.
6	4	1	2	g	4	Lantgrauius tenuit imperium annis 3.
7	5	2	3	f	5	
8	6	3	4	ed	6	
9	7	1	5	c	7	Vuilhelmus imperauit annis 6.
1250	8	2	6	b	8	

Anni	Ponti-	impera	aureus	Literæ	In-	
[illegible]	ficum.	torum.	nũerus	dñical.	dict.	
1	9	3	7	a	9	
2	10	4	8	gf	10	
3	1	5	9	e	1	
4	2	6	1	d	2	
5	1	1	2	c	3	Papa Alexander 4.annis 7.Ricardus imperauit annis 18
6	2	2	3	ba	4	
7	3	3	4	g	5	
8	4	4	5	f	1	
9	5	5	6	e	2	
1260	6	6	7	dc	3	
1	7	7	8	b	4	
2	1	8	9	a	5	Papa Vrbanus 4.triennio.
3	2	9	10	g	6	
4	3	10	1	fe	7	
5	1	1	2	d	8	Papa Clemens 4.annis 4.
6	2	2	3	c	9	
7	3	3	4	b	10	
8	4	4	5	ag	1	
9	.o.	5	6	f	2	
1270	.o.	6	7	e	3	
[illegible]	1	7	8	d	4	Papa Gregorius 10.annis 5. ℭPhilippus 3.Francis an.15.
2	2	8	9	cb	5	
3	3	1	1	a	1	Rodulfus imperauit annis 18.
4	4	2	2	g	2	
5	5	3	3	f	3	Papa Innocentius 5.
6	1	4	4	ed	4	Papa Adrianus 5.
7	1	5	5	c	5	Papa Ioannes 21.
8	1	6	6	b	6	Papa Nicolaus 3.annis 3.
9	2	7	7	a	7	ℭGuido post matrem rexit Flandriam annis 26.
1280	3	8	8	gf	8	
1	1	9	9	e	9	Papa Martinus 4.annis 4.
2	2	10	10	d	10	
3	3	1	1	c	1	
4	4	2	2	ba	2	
5	1	3	3	g	3	Papa Honorius 4.annis 2.
[illegible]6	2	4	4	f	4	ℭFrancis Philippus 4.qui Pulcer est dictus annis 28.
7	o.	5	5	e	5	
8	1	6	6	dc	1	Papa Nicolaus 4.annis 4.
9	2	7	7	b	2	
1290	3	8	8	a	3	
1	4	1	9	g	4	Adolfus imperauit annis 8.
2	o	2	1	fe	5	
3	.o.	3	2	d	6	
4	1	4	3	c	7	Papa Cœlestinus 5.
5	1	5	4	b	8	Papa Bonifacius 8.annis 9.
6	2	6	5	ag	9	Hoc anno Pulcri turpe facinus.
7	3	7	6	f	10	
8	4	8	7	e	1	
9	5	1	8	d	2	Albertus imperauit annis 10.
1300	6	2	9	cb	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	7	3	10	a	4	
2	8	4	1	g	5	Bellum Curtracense 11.iulij.
3	9	5	2	f	1	
4	1	6	3	ed	2	Papa Benedictus 11.
5	1	7	4	c	3	Papa Clemens 5.annis 7. ¶ Et Robertus Niuernus rexit
6	2	8	5	b	4	Flandriam annis 18.
7	3	9	6	a	5	
8	4	10	7	gf	6	
9	5	1	8	e	7	Henricus 7.imperauit annis 5.
1310	6	2	9	d	8	
1	7	3	1	c	9	
2	8	4	2	ba	10	
3	9	5	3	g	1	
4	.o.	.o.	4	f	2	Vacauit simul Sedes, Imperium, Regnum.
5	.o.	1	5	e	3	Ludouicus Bauarus imperauit annis 32.
6	1	2	6	dc	4	Papa Ioannes 22.annis 19.
¶7	2	3	7	b	5	¶ In regno Franciæ eodem quo Bauarus anno regnauit
8	3	4	8	a	1	Ludouicus 10. mensibus 11. Post hunc Philippus Longus
9	4	5	9	g	2	annis 5. Deinde Carolus 4.annis 6.
1320	5	6	10	fe	3	
1	6	7	1	d	4	
2	7	8	2	c	5	
3	8	9	3	b	6	¶ Ludouicus Kerciacensis præfuit Flandris annis 24.
4	9	10	4	ag	7	
5	10	1	5	f	8	
6	1	2	6	e	9	
7	2	3	7	d	10	
8	3	4	8	cb	1	¶ Francis Philippus 6.Valesius regnauit annis 23.
9	4	5	9	a	2	
1330	5	6	1	g	3	
1	6	7	2	f	4	
2	7	8	3	ed	5	
3	8	9	4	c	1	
4	9	20	5	b	2	
5	1	1	6	a	3	Papa Benedictus 12.annis 7.
6	2	2	7	gf	4	
7	3	3	8	e	5	
8	4	4	9	d	6	
9	5	5	10	c	7	
1340	6	6	1	ba	8	
1	7	7	2	g	9	
2	1	8	3	f	10	Clemens Papa 6.annis 11.
3	2	9	4	e	1	
4	3	30	5	dc	2	
5	4	1	6	b	3	
6	5	2	7	a	4	
7	6	1	8	g	5	Carolus 4. imperauit annis 32. ¶ Et Ludouicus Malensis
8	7	2	9	fe	1	præfuit Flandriæ annis 34.
9	8	3	1	d	2	
1350	9	4	2	c	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
ℂ1	10	5	3	b	4	Francis regnauit Ioannes annis 13.
2	1	6	4	ag	5	
3	1	7	5	f	6	Papa Innocentius 5 annis 10.
4	2	8	6	e	7	
5	3	9	7	d	8	
6	4	10	8	cb	9	
7	5	1	9	a	10	
8	6	2	10	g	1	
9	7	3	1	f	2	
1360	8	4	2	ed	3	
1	9	5	3	c	4	
2	10	6	4	b	5	
3	1	7	5	a	1	Papa Vrbanus 5.annis 8.
4	2	8	6	gf	2	ℂFrancis Carolus 5.annis 17
5	3	9	7	e	3	
6	4	20	8	d	4	
7	5	1	9	c	5	
8	6	2	1	ba	6	
9	7	3	2	g	7	
1370	8	4	3	f	8	
1	1	5	4	e	9	Papa Gregorius 11.annis 7.
2	2	6	5	dc	10	
3	3	7	6	b	1	
4	4	8	7	a	2	
5	5	9	8	g	3	
6	6	30	9	fe	4	
7	7	1	10	d	5	
8	1	2	1	c	1	Papa Vrbanus 6.annis 12.
9	2	1	2	b	2	Vincislaus imperauit annis 22.
1380	3	2	3	ag	3	
ℂ1	4	3	4	f	4	ℂFrancis Carolus 6.annis.42.
2	5	4	5	e	5	
3	6	5	6	d	6	
4	7	6	7	cb	7	Philippus Audax præfuit Flandriæ annis 21.
5	8	7	8	a	8	
6	9	8	9	g	9	
7	10	9	1	f	10	
8	1	10	2	ed	1	
9	12	1	3	c	2	
1390	1	2	4	b	3	Papa Bonifacius 9.annis 15.
1	2	3	5	a	4	
2	3	4	6	gf	5	
3	4	5	7	e	1	
4	5	6	8	d	2	
5	6	7	9	c	3	
6	7	8	10	ba	4	
7	8	9	1	g	5	
8	9	20	2	f	6	
9	10	1	3	e	7	
1400	1	2	4	dc	8	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	2	1	5	b	9	Robertus Bauarus imperauit annis 10.
2	3	2	6	a	10	
3	4	3	7	g	1	
4	5	4	8	fe	2	¶Ioannes Burgundus fit comes Flandriæ.
5	1	5	9	d	3	Papa Innocentius 7 annis 2.
6	2	6	1	c	4	
7	1	7	2	b	5	Papa Gregorius 12.
8	2	8	3	ag	1	
9	3	9	4	f	2	Papa Alexander 5.in diebus Gregorij.Et Ioannes 23.
1410	4	10	5	e	3	
1	5	1	6	d	4	Sigismundus imperauit annis 27.
2	6	2	7	cb	5	
3	7	3	8	a	6	
4	8	4	9	g	7	
5	9	5	10	f	8	
6	.0.	6	1	cd	9	
7	.0.	7	2	c	10	
8	1	8	3	b	1	Papa Martinus 5.annis 13.
9	2	9	4	a	2	Ioannes Burgundus occisus 10.Septembris.
1420	3	10	5	gf	3	Philippus Burg.succeßit patri.Præfuit annis circiter.47.
1	4	1	6	e	4	
2	5	2	7	d	5	
¶3	6	3	8	c	1	¶Francis Carolus 7.annis 38.
4	7	4	9	ba	2	
5	8	5	1	g	3	
6	9	6	2	f	4	
7	10	7	3	e	5	
8	1	8	4	dc	6	
9	2	9	5	b	7	
1430	3	20	6	a	8	
1	1	1	7	g	9	Papa Eugenius 4.annis 16.
2	2	2	8	fe	10	
3	3	3	9	d	1	
4	4	4	10	c	2	
5	5	5	1	b	3	
6	6	6	2	ag	4	
7	7	7	3	f	5	
8	8	1	4	e	1	Albertus 2.imperauit annis 2.
9	9	2	5	d	2	
1440	10	1	6	cb	3	Fredericus 3.imperauit annis.53.
1	1	2	7	a	4	
2	2	3	8	g	5	
3	3	4	9	f	6	
4	4	5	1	ed	7	
5	5	6	2	c	8	
6	6	7	3	b	9	
7	1	8	4	a	10	Papa Nicolaus 5.annis 8.
8	2	9	5	gf	1	
9	3	10	6	e	2	
1450	4	1	7	d	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	5	2	8	c	4	
2	6	3	9	b a	5	
3	7	4	10	g	1	
4	8	5	1	f	2	
5	1	6	2	e	3	Papa Calixtus 3.annis 3.
6	2	7	3	d c	4	
7	3	8	4	b	5	
8	1	9	5	a	6	Papa Pius 2.annis 6.
9	2	20	6	g	7	
1460	3	1	7	fe	8	
1	4	2	8	d	9	¶ Francis Ludouicus 11.annis 23.
2	5	3	9	c	10	
3	6	4	1	b	1	
4	1	5	2	a g	2	Papa Paulus 2.annis 7.
5	2	6	3	f	3	
6	3	7	4	e	4	
7	4	8	5	d	5	Carolus Burgundus præfuit Flandriæ annis 10.
8	5	9	6	c b	1	
9	6	30	7	a	2	
1470	7	1	8	g	3	
1	1	2	9	f	4	Papa Sixtus 4.annis 13.
2	2	3	10	e d	5	
3	3	4	1	c	6	
4	4	5	2	b	7	
5	5	6	3	a	8	
6	6	7	4	g f	9	
7	7	8	5	e	10	¶ Carolus Burg. occisus. Successit ei Maria filia eius. Quæ
8	8	9	6	d	1	nupsit Maximiliano. Genuit ei Philippum & Margaritã.
9	9	40	7	c	2	
1480	10	1	8	b a	3	
1	1	2	9	g	4	
2	2	3	1	f	5	
3	3	4	2	e	1	
4	1	5	3	d c	2	Papa Innocentius 8.annis 9. ¶ Frãcis Carolus 8.regnauit
5	2	6	4	b	3	annis 14.
6	3	7	5	a	4	
7	4	8	6	g	5	
8	5	9	7	fe	6	
9	6	50	8	d	7	
1490	7	1	9	c	8	
1	8	2	10	b	9	
2	9	3	1	a g	10	
3	1	1	2	f	1	Papa Alexander 6.annis 11. ¶ Eodem anno Maximilianus
4	2	2	3	e	2	post patrem annis 26.
5	3	3	4	d	3	
6	4	4	5	c b	4	
7	5	5	6	a	5	
8	6	6	7	g	1	¶ Francis regnauit Ludouicus 12.annis 17.
9	7	7	8	f	2	
1500	8	8	9	c d	3	

Anni dñi.	Pontificum.	imperatorum.	aureus nũerus	Literæ dñical.	Indict.	
1	9	9	1	c	4	
2	10	10	2	b	5	
3	1	1	3	a	6	Papa Pius 3.mense uno
4	1	2	4	gf	7	Papa Iulius 2.annis 9.
5	2	3	5	e	8	
6	3	4	6	d	9	
7	4	5	7	c	10	
8	5	6	8	ba	1	
9	6	7	9	g	2	
1510	7	8	10	f	3	
1	8	9	1	e	4	
2	9	20	2	dc	5	
3	1	1	3	b	1	Leo Papa decimus annis.9.
4	2	2	4	a	2	
5	3	3	5	g	3	Franciscus regnare cœpit Francis.
6	4	4	6	fe	4	
7	5	5	7	d	5	
8	6	6	8	c	6	
9	7	1	9	b	7	Carolus.5.imperat
1520	8	2	1	ag	8	
1	9	3	2	f	9	
2	1	4	3	e	10	Papa Adrianus.6.annis.2
3	2	5	4	d	1	
4	1	6	5	cb	2	Papa Clemens.7 sedit annis.10.mensibus 10.diebus.29.De
5	2	7	6	a	3	functus est 25.Septembris,anno.1534.feria 6.
6	3	8	7	g	4	
7	4	9	8	f	5	
8	5	10	9	ed	1	
9	6	1	10	c	2	
1530	7	2	1	b	3	
1	8	3	2	a	4	
2	9	4	3	gf	5	
3	10	5	4	e	6	
4	1	6	5	d	7	Papa Paulus.3.electus fuit.11.Octobris. Coronatus tertia
5	2	7	6	c	8	Nouembris feria 3.Præfuit annis
6	3	8	7	ba	9	
7	4	9	8	g	10	Continuatur bellum inter cæsarem & regem Franciæ.
8	5	20	9	f	1	Carolus Cæsar & Rex Franciæ facti sunt amici.
9	6	1	1	e	2	Moritur Isabella imperatrix
1540			2	dc	3	

CHRONICORVM
MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusque testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER PRIMVS.

N principio creauit Deus cœlũ & terrã. ¶In principio scilicet tẽporis. Non ante tẽpus, nõ post tẽpus, nõ in tẽpore, sed cũ tẽpore. Cœlũ empyreũ, & in ipso angelos. Et terrã: quatuor elementa. Quòd aũt quidã aiũt: In principio, id est, in filio, allegoricũ est. ¶Terra erat inanis et vacua, sine gramine, plantis, animãtibus, aquis vndiq; tecta. ¶Et tenebræ erãt super faciẽ abyssi. Super illã indistinctam elemẽtorũ cõfusionẽ. ¶Spiritus aũt sanctus ferebatur super aquas, sicut volũtas artificis super opus suũ. ¶Dixitq; Deus. Non strepitu verborũ: sed æternã volũtatis suæ cognitionẽ in operis effectu prodens. ¶Fiat lux: qua nihil spirituali creaturæ propinquius, nihil purius, nihil sui diffusiuius est. Hæc ab oriente cõsurgẽs, cõpleto vnius diei spacio, ad inferiora descẽdit. Similiq; modo diẽ secũdũ, ac tertium peregit, eo tamen à sole differens (ait Beda) quòd caloris fotu carebat. ¶Viditq; deus lucem, quòd esset bona. Hæc visio approbatio est. ¶Et diuisit lucem à tenebris. Vt nunquàm simul essent. Tũc quoq; diuisit reprobos spiritus ab angelis lucis. Nam diabolus in veritate non stetit. Falluntur, qui putant eum non potuisse breui tempore facere, quæ eũ fecisse prophetæ cõmemorant. De his d. August. Spiritus tenebrarũ vt facti sunt: lux facti sunt. Illuminati sunt vt sapiẽter & beate viuerẽt. Ab hac illuminatione auersi, nõ solũ non obtinuerũt excellentiã sapiẽtis & beatæ vitæ, sed etiã rationalẽ vitã sic insipientẽ habent, vt nõ possint amittere. Et factũ est vespere: finis diei præcedẽtis. Et mane: finis noctis præteritæ. Dies vnus: horarum. 24.

Genesis primo. *Quatuor rerum genera sunt coæua: Cœlũ, Terra, Tempus, & Angelus.* *Hieronymus.* *Ambrosius.* *Beda de tempor.* *Ioannis. 8.* *Isaiæ. 14.* *Ezechielis. 28.* *Augustinus de ciuitate lib. 11. ca. 11*

SEcundo die fecit Deus firmamentum in medio aquarum. Ipsum est cœlum sidereum, intra se cuncta sensilia continens. Inter ipsum autem & empyreum aquæ sunt mediæ: quæ cœlum crystallinum appellantur. Sidereũ Deus scribitur extẽdisse sicut pellem, & superiora eius texisse aquis: ad quod apostolus iuxta quosdam raptus fuit.

Psal. 103. *2. Corint. 12.*

TErtio die reliquas sub firmamẽto aquas cõtraxit ad partẽ, atq; dẽsauit: vt appareret arida: q̃ statim, plãtis & herbis ornata, protulit fructꝰ verno tẽpore: quos primi parẽtes nostri tũc comedisse legũtur

Genesis. 3.

QVarto die luminaria cœli facti sunt: sol, luna, stellæ. Luna plena, nõ prima fuit opposita soli. Stellarum propria quibusq; vis est & differens claritas. Partim firmamẽto fixæ. Partim erraticæ: quarum numerum & nomina, solus nouit qui fecit.

Beda de tempor. *Psal. 146.*

QVinto die ex aqua pisces facti sunt & volatilia. Quorum quædam (licet omnia munda mundis) lex decreuit immũda: quòd vel corporalẽ immundiciã generent, vel mentalem significent. Tot

Tit. primo. *Leuit. 11.*

Appianus cilc. piſcium ſpecies inueniri dicit Appianus: quot Petrus traxit ad litus
Ioannis.21.B. 153. ſignificans ex omni natione quoſdam ſaluandos per apoſtolicam
Hieronymus lib. 14. ſuper Ezech. prædicationem, vt ait Hieronymus noſter.

SExto die beſtiæ factæ ſunt reliquæ. Quarum nulla tam fera, quæ nocuiſſet, niſi præceſsiſſet peccatũ: nullaq; ſuperflua, licet cauſam neſciamus. ¶Deinde dixit dominus: Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Magna dignitas hominis, quòd æterno cõſilio ſanctæ trinitatis factus eſt, ad imaginem & ſimilitudinem creatoris. ¶Locus, vbi factus fuit, oſtenditur apud Hebron in tribu Iuda. Illinc tranſtulit eum Deus in paradiſum terreſtrem: vt operaretur, & cuſtodiret eum. ¶Eſt autem paradiſus in ſummo terræ cacumine ſitus: non ſuſpenſus in aëre, nec diluuio diſsipatus, vt imperiti diſputant. ¶De cuius medio fons egrediens. quatuor efficit flumina: Phiſon, Geon, Tigrin, & Euphraten. Horũ primus etiam Ganges, ſecundus Nilus appellatur. Poſt egreſſum de paradiſo: abſorbentur in terram, & alibi emergunt. Hinc eſt quòd hiſtoriæ gentium, aliã eorũ originem narrant. ¶Hoc loco deliciarum poſitus Adam cum Eua coniuge (quam dominus ei dormienti de coſta ipſius fecerat) quantæ fœlicitatis fuerit, oſtendit b. Auguſtinus ita ſcribens: Viuebat homo in paradiſo ſicut volebat, quamdiu volebat, quod Deus iuſſerat. Viuebat fruens Deo: ex quo bono erat bonus. Viuebat ſine vlla egeſtate, ita ſemper viuere habens in poteſtate. Cibus aderat, ne eſuriret: potus, ne ſitiret: lignum vitæ, ne illum ſenecta diſſolueret. Summa in carne ſanitas, in animo tanta trãquillitas. Sicut in paradiſo nullus æſtus, aut frigus: ſic in eius habitatore, nulla bonæ volũtatis offenſio. Nihil omnino triſte, nihil inaniter lætum. Gaudium verũ perpetuabatur ex Deo, in quem flagrabat caritas ex corde puro. Concors mentis corporiſq; vigilia: mandati ſine labore cuſtodia. ¶Sed homo cum in honore eſſet, non intellexit. Vnde ſtatim vbi præceptum acceperat de ligno ſcienciæ boni & mali nõ edere, ſerpentis aſtu, mulieris ſuggeſtu, præuaricatus eſt. Ilico in ſe contrariam legem ſentientes, erubuerũt, delituerunt, & eodem die ſexto poſt meridiem eiecti ſunt: terraq; maledicta in operibus eorũ. Relati ſunt aũt in Hebron: ibiq; reconditi.

Locus ubi factus Adam. — *Locus, ubi paradiſus.* — *Geneſis.2.* — *De ciuit. lib.14 cap.26.* — *Paradiſi delitiæ.* — *Pſalmo.48.* — *Geneſis.3.* — *Ioſ.14.*

SEptimo die compleuit dominus opus ſuum, & requieuit. Idcirco vocauit eum ſabbathum, id eſt requiem. Iſti ſunt dies ſacro numero celebres, quos Iudæi, patreſq; priores, primam, ſecundam, tertiam, quartã, quintã, ſextã, ſabbathi & ſabbathũ appellabãt. Ethnici à planetis nomina poſuerũt. Beat. aũt Silueſter (teſte Beda) ferias nũcupauit.

De ſex ætatibus & duratione earum vera.

Hæc ſupputatio hebraicæ ueritatis eſt.

TOtius aũt tẽporis fluxus in ſex ætates diſtinguitur. ¶Prima ab initio mundi ad diluuium cõtinet annos. 1656. ¶Secũda à diluuio ad Abraã, cõſtat annis. 292. ¶Tertia exĩde ad Dauid. 941. ¶Quarta à Dauid vſq; ad ſubuerſionẽ Hieruſalẽ per Chaldæos: 473. ¶Quinta deĩde ad Chriſtũ. 600. ¶Sexta à natiuitate Chriſti vſq; ad nouiſsimũ diem.

Porro

¶Porro secundũ errores.70. interpretũ, prima continet annos.2242. Sic enim supputant: Adam.230.Seth.205.Enos.190.Cainan.170.Malalehel.165.Iared.162.Enoch.165.Mathusalã.167.Lamech.188. Noe.600. Quorũ vltimo diluuiũ fuit. ¶Ex hac supputatione sequitur Mathusalã vixisse post diluuiũ annis.14.cũ tamẽ in arca nõ fuerit. ¶Secũdæ tribuũt annos.1072. Dicũt enim sic: Sem post diluuiũ annos.2. Arphaxat.135.Cainan(qui nunquã fuit)130. Sala.130. Heber.134. Phalech.130. Ragau.132.Seruch.130.Nachor.79.Thara.70. ¶Tertiæ summa cõcordat veritati. Licet quædã partes eius discordẽt. ¶Quarta trãscendit annis vndecim. Pertingit enim ad primũ annũ olympiadis.47. quæ iuxta veritatẽ finitur anno.2.olympiadis.44. ¶Quintæ dãt tãtũ 589. Causas errorũ diffuse tractat b. Augustinus in lib. de ciuit. Dei. Putabãt fuisse primogenitos qui nominãtur. Porro deridẽdũ potius, quàm credẽdũ, eos tã diu vixisse sine generatione, si de veris annis solaribus loquerẽtur. Persuadebãt ergo de breuibus annis intelligendũ, quorũ centũ fiũt nostri decẽ. Addiderunt ergo centũ vt viginti significarẽt. Igitur vbi dicũt Adã fuisse.230.annorũ(quãdo genuit Seth)23.significãt. Et ita de cæteris, quibus centũ addiderũt, & postea detraxerũt, vt summa cõgrueret: videlicet in Seth, Enos, Cainan, & Enoch. In Iared cõcordãt cũ veritate. In Mathusalã vero prius detrahũt annos.20. & postea addũt. In Lamech sex addũt, deinde triginta tollunt. ¶In summam fiunt ab Adam ad Christum iuxta veritatem hebraicam tantum anni,3952. Secundũ errores autem.70.interpretum.5328. Nos veritatem sequimur.

Supputatio.70. interpretum infinitis scatet erroribus.

Augustinus li.15. de ciuita. cap.11.

Electus adã de paradiso, statim genuit Cain, & post multos Abel. ¶Sunt autem hi duo fratres duarum ciuitatum discordantium ciues, singularum singuli, Hierusalem & Babel. Altera visionem pacis, altera confusionem sonat. Illa construitur ex amore Dei ad contemptum sui. Ista ab amore sui pergit ad contemptum Dei. Illa peregrinam se exhibet super terram, non magnopere curat que temporalia sunt, sed iuxta nomen suum ad visionem supernæ pacis anhelat. Hæc e contrario contemptis æternis se fundat in terra, & in transitoriis requiescit. Et recte, secundum beatum Augustinum, prius nascitur ciuis Babylonis, quàm ciuis Hierusalem, vt ostendatur ex damnata propagine nasci malum, & nisi gratia saluatoris adiuuerit, permanere malum. ¶Docuit eos pater timere Deũ, offerre sacrificia. Cain auarus agricola, viliora quæq; obtulit. Abel pastor ouium, optima Deo dedit, quæ statim, cœlitus missa flamma, consumpsit. Quod vbi Cain aduertit, fratricidium destinauit. Quo perpetrato, maior est, inquit, iniquitas mea, quàm vt veniam merear. Respondit dominus: Interfici metuis, nõ ita fiet: sed longo cruciatu vitam finies. Quicunq; enim occiderit Cain, multipliciter punietur. Præterea posuit in eo signum tremoris, ne quis occideret eum.

Abel & Cain cõparantur Hierusalem & Babel.

De ciuita. lib.15. cap.primo.

Genesis.4.

Genesis.4.

Generatio Cain & opera eorum.

EGressus autē à domino vagabatur in terra,genuit Enoch,sed diu ante mortem fratris.Enoch autem genuit Irad patrē Mauiahel. Cuius filius Mathusahel genuit Lamech.Qui digamus ex altera suscepit Iabel,patrē habitantiū in tētoriis atq; pastorū, & Iubal patrē canētiū cythara & organo. Ex altera natus est Tubalcain, malleator & faber.Eius soror Noemma.Quorsum hæc?Vt ostēdatur quàm diuersa fuerint studia mortaliū.Ciues Hierusalē festinant ad patriā. Ciues Babel enochiā condūt,opere contestantes se aliā requiē nō inquirere. Illi persecutionē sustinēt.Isti persequuntur.Illi ad similitudinē suam deicolas generant:Isti posteros educāt patricidas.Illi simplicē vitam transigunt:Isti mechanicas artes excogitant,quibus occupentur. Numerantur autem ciues Babel ex Cain vndecim.Quo numero transgressio decalogi significatur. Sed & ipse numerus fœmina clauditur Noemma , quæ voluptas interpretatur . A quo sexu initium peccati factum est:per quod omnes morimur.

Ex lib.15.de ciui. cap.20.

Seth.

Genesis.2.4.5.

ANno.130.vitæ suæ Adam genuit Seth, qui interpretatur positio. De quo pater ait.Posuit mihi Deus aliud semē pro Abel, quem occidit Cain. Certū est secundū August. Cain fuisse primū omniū ex muliere natū.Sed inter ipsum & Abel per annos centū multi fuerunt filii & filiæ.Et rursum per annos triginta inter Abel & Seth,multi intercesserūt,quos omnes silencio præteriit Moyses , quia ad rationem suscepti operis eius nō pertinebant.Multos aūt fuisse homines quando Abel occubuit ostendit Cain,dicens: Omnis qui inuenerit me,occidet me.Rursum patet quòd Abel iuuenis obiit, quoniā adhuc virgo.Nā propositū cōtinentiæ nō habebāt patres illi:quibus præceptū erat replere terrā . Ridiculæ aūt sunt fabellæ (quas perperam sancto Methodio tribuūt)fleuisse Adā centū annis mortem filii, priusquam alium generaret.Quòd autem sacerdos & martyr Abel defunctus sit & virgo,vox est & sententia plurimorum.

De ciuit.lib.15. cap.15.

Abel cœlebs , sacerdos , & martyr.

Enos.

Genesis.4. & 5.

ANno.105.vitæ suæ Seth genuit Enos . Iste cœpit inuocare nomen domini.Quid hoc? Nunquid pater eius & auus non inuocabant dominum?Quis vnquam iustus non inuocauit dominum?An nemo iustus antequā iste nasceretur?Cur ergo vni & soli tribuitur propriū quod est omniū cōmune bonorū?Sed oportebat in Enos , secūdum b. August.præfigurari hominum societatem piorum:quòd non viribus terrenæ prosperitatis,sed secundū Deum viueret. eò quod Enos primus natus commemoretur de patre ciuium ciuitatis Dei.Non ergo tanquàm simpliciter primus omnium hominū, sed primus post fundatorem ciuitatis Dei . Nam Seth in loco Abel primus fundator, id est, primus generator extitit ciuium ciuitatis sanctæ,sicut Cain ciuitatis contrariæ . Non enim ciuitas Dei magis quàm ciuitas sathanæ cœpit ab Adam,sed à posteris eius.

Enos inuocat nomen domini.

Lib.15.de ciuit. cap.18.

Cainan.

Genesis.5.

ANno vitæ suæ nonagesimo Enos genuit Cainan. Hic est in ordine patrū quartus ab Adam in generatione iustorū , sed tertia ge

neratione

neratione genitus. Prima enim generatione natus est Seth. Secunda Enos. Tertia Cainã. Quarta Malalehel. Quinta Iared. Sexta Enoch Septima Mathusalam. Octaua Lamech. Nona generatione nascitur Noe, qui decimus est ad Adã. Nã proprie secundũ August. principiũ Adæ nõ fuit generatio: sed plasmatio. Licet idem doctor super illud euangelii: nõ dico tibi vsq; septies, etiã plasmationẽ Adæ, inter generationes numerat: vt sit ipse in prima, Seth in secunda, Enos in tertia & sic consequenter. Et iste modus est vsitatior. De ciu. dei lib. 15. cap. 10.

Malalehel.

ANno septuagesimo vitæ suæ Cainan genuit Malalehel. Quod Macrobius solis Aegyptiis tribuit, fuerat rectius hebræis tribuendũ. Semper apud eos certũ anni fuisse modũ: qui, secundũ August. circuitu solis animaduersus est. Tantus olim vt nũc. 12. mensiũ, tãtus mensis vt nunc, quẽ Luna cœpta finitaq; concludit. Tantus tũc dies vt nunc. 24. horarũ. Meritoq; refutat errores eorum, qui volebant annos huius ætatis decuplo breuiores fuisse, quàm nũc sunt. Quòd falsum esse certa scriptura testatur. Diluuium sexcentesimo anno vitæ Noe cõtigisse, mense secundo: mensis aũt decimo septimo die: & cessasse eodem mense sequentis anni die vigesima. Vbi & mensis vndecimus legitur. Ex quibus patet, non pauciores menses in anno tunc fuisse, quàm nunc sunt. ¶ Sicut aũt multo diutius vixerunt, quàm nunc viuimus: ita multo maiora corpora, quàm nunc, habuisse cõstat. Deniq; scribit idem doctor se apud Vticã vidisse molarẽ hominis dentẽ tantæ magnitudinis, vt cẽtũ nostrorũ dentiũ particulatim diuisus facere potuisset. Subditq; sententiã Plinii. Quanto magis excursus temporum præterit, tanto minora corpora generari. Genesis. 5. Macrob. in saty. Lib. 4. de tri. cap 4. Et de ci. 15. ca. 14. Genesis. 7. & 8. Lib. de ci. 15. ca. 9.

Iared.

ANno vitæ suæ. 65. Malalehel genuit Iared. Olim disputatum & scriptu traditum, patres illius æui nequaquã fuisse tam diu sine prole, quoadusq; nasceretur, qui nominatur. Sed cũ scriptor sacræ historiæ ad ortum vitamq; Noe per successiones generationum notatis temporibus, intenderet peruenire: eos vtiq; nominauit, qui recta linea ad Noe perducunt. Genesis. 5. De ci. 15.

Enoch.

ANno. 162. vitæ suæ Iared genuit Enoch, qui interpretatur dedicatio. ¶ Duo fuerũt Enoch. Alter primogenitus Cain, alter septimus in linea iustorũ. Prioris nomine ciuitas in terra fundatur. Quia iuxta b. Gregoriũ reprobi in hac vita, quæ ante est, semetipsos ædificãdo dedicãt. Electi verò ædificationis suæ dedicationẽ in fine tẽporis, id est, in septimo expectant. Posterioris sanctitas patet, quòd cũ Deo scribitur ambulasse: quòd prophetasse de futuris temporibus: quòd in terrestrẽ paradisum trãslatus, expectare cũ Helia martyriũ in fine mũdi. Nã distulisse mortẽ, nõ euasisse, dicit Gregor. Venient enim aduersus Antichristũ, prædicabunt in Hierusalẽ dies. 1260. Deinde occidentur ab eo. Quarta die ascendent ad cœlestia. Post dies aũt viginti Antichristus & ipse conatus ascendere, de mõte Olivueti cadet, interfectus à domini spiritu, secundum scripturas. Genesis. 5. Gre. 16. moraliũ. Genesis. 5. In epist. Iudæ & Ecclesiastiã. 44. Gregor. de ascen. Danielis. 11. et. 12. 2. Thessalo. 2. Apocalyp. 11.

Mathusalam,

ANNO.65.vitæ suæ Enoch genuit Mathusalam. Hic in serie sacrorum octauus ab Adam inter omnes homines quos scriptura cõmemorat, longissimæ vitæ fuit, præfigurans octauam resurgentiũ. Quæ in nouissimo die sumet exordium, nũquam deinceps habitura finẽ. ¶Græca trãslatio (quam.70.vocant interpretum) fons errorũ, in annis Mathusalæ seipsam confundit. Nam q̃ solet addere centum annos ad hebraicũ numerũ vt breues annos confingeret, habilemq; generationi suaderet ætatem: hic minus viginti continet. Dicitq; Mathusalam annorum fuisse tantum.167.quando genuit Lamech, cum 178. Et post natiuitatem Lamech eosdem viginti annos addit dicẽs: quod vixerit adhuc annis octingentis & duobus. Consequẽter quoq; errorẽ errori copulans, ait filiũ eius Lamech fuisse cẽtum octoginta octo annorũ quando genuit Noe, cuius.600.anno factum est diluuiũ. Fiunt igitur ab ortu Lamech ad diluuium anni.788.& non.802. quos dixit vixisse Mathusalã, extendens ætatem eius vsque ad.14. imò vigesimum annũ post diluuium. Nam Lamech nõ erat nisi.182.annorũ quando genuit Noe. Et ita diluuium sex annis propinquius ortui Lamech contigit, quam dicta translatio memorat. ¶Itaque quiqui fuerint, qui primi diuinas scripturas ausi sunt non vertendo, sed peruertendo falsare, eorũ fallacia diu latere nõ potuit. Dũ enim nimis prudentes esse volunt, & callide suũ cælare cõmissum: subito & priusquã aduertant, tragœdiam cõmentari se produnt. Quis eis de cætero fidẽ arrogabit: quos statim in principio narrationis suæ tam manifeste vĩdet imposibilia scribere. Non enim possumus sentire contra scripturam: aliquem hominem tempore diluuii mortem euasisse præter eos qui fuerũt in Arca, quos tam historia geneseos, quàm Petrus apostolus octo tamen fuisse testatur. Si quis ergo (quod absit) adhuc repertus fuerit pertinax.70.defensor, respondeat huic famosæ quæstioni quam S. Hieronymus super genesim dicit omniũ ecclesiarũ disputatione ventilatam esse. Doceat vbi vel quomodo Mathusalam vixerit post diluuium. Quod cũ facere non potuerit, colla submittat hebraice veritati. Quam & S. Augustinus incunctanter asseruit esse tenendam dicens. Recte fieri nullo modo dubitauerim vt cum diuersum aliquid in vtrisq; codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum, vtrunq; esse non potest verum, ei linguæ, scilicet hebrææ potius credatur, vnde est in aliam facta translatio. Et infrà: Illa inquit, numerorum varietas q̃ inter codices hebræos inuenitur, & nostros si quid habet ita diuersum vt vtrunq; verum esse non possit, rerum gestarum fides ab ea lingua repetenda est, ex qua interpretatũ est, quod habemus. Quod autem in aliis q̃ aliquo modo concordari possunt, prophetasse putauit, nec aliquem vnum interpretem tanto virorum numero præferendum, tempori concedendum est. Adhuc nomen & opus septuaginta florebat, pro quibus & multi vel amore veteris vel odio recẽtis æditionis cõtentiosissime decertabãt. Alii.70

Genesis.7. & 1. Petri.3.

Hiero.sup.genes.

De ciui.dei.lib.15 Cap.13.

Lib.15. Cap.14.

cellulas

cellulas fabricauerant. Alii iudaicam corruptionem prætenderant. Alii sub nomine S. Hieronymi, in Aphrica epistolam seminauerant, qua pœniteret eum transtulisse codices Iudæorum, in quibus nulla esset veritas.

VVlt aũt plenius nosse lector quàm iusto iudicio in ecclesia legi cessauerint. Referam paucis. Missa faciam plurima quæ apud eos vel intelligi nequeunt, vel sensum ridiculum præferunt. In historia S.Iob paulo minus octingentos versus omiserũt. In Hester plurimos addiderunt. In Esdra veris apocripha miscuerunt. In Daniele sic omnia confunderunt, vt præter syllabas legat nemo. In tãtum vt ante annos ferme trecentos, quàm S.Hieronymus trãsferret, in ecclesiis non legeretur. Quæ cũ ita se habeant, dolenda satis nescio quorũ peruersitas, qui mentiri ausi sunt .70. interpretes singulos singulis inclusos cellulis, singulas æditiones fecisse ita consonas vt ne in verbo quidem discreparent. Idque Ptolomeũ fieri voluisse vt fidẽ interpretum exploraret. Cũ manifestissime scribat ipse qui præsens erat Aristæus & longo post tempore Iosephus in vna basilica eos transtulisse nõ prophetasse. Vnde recte miratur S.Hieronymus, quis primus fuerit tantæ præsumptionis, qui .70. cellulas Alexandriæ mendacio suo construxerit. Etenim absq; vllo certo autore, imò contra certam autoritatem Aristæi, hic error diuulgatus est. ¶Quòd autẽ dicunt sanctũ Iustinum vidisse cellulas, nihil pro se facit. Quis enim nesciat vnumquenq; suam habuisse cellulam, ad cõmodum & quietẽ suã. Vnde mane prodibant ad salutandũ regem. Deinde ad præfatam basilicã conuenerunt, & contulerunt simul, quid & quomodo trãsferrent. Quod verò fingunt magnũ miraculũ, vt tot viri diuersis locis tam consone scriberent, vt ne in verbo quidem discreparent: non paruam iniuriã spiritui sancto faciunt. Ipsum erroris arguẽtes, vt quæ semel in prophetis locutus est, in septuaginta retractauerit. ¶Quòd aũt apostoli non nunquã eorũ testimonia ponunt: mouere non debet. Nam plura testimonia poëtarum, quàm .70. interpretum, ponit apostolus Paulus non tamen eos inter sanctos habuit prophetas.

Aristæus & Iosephus.

S.Hieronymus.

S.Iustinus.

Lamech.

ANNO .187. vitæ suæ Mathusalam genuit Lamech. post cuius ortũ vixit adhuc .782. annis, & mortuus est anno diluuii. Quòd aũt S.Augustinus profert tres græcas æditiones & vnam latinam, vnãq; syram, secundũ quas putauit mortuũ Mathusalam sex annis ante diluuium: facit pro hebraica veritate. Nam propter illas facile credidit vulgatam æditionem corruptam esse vicio scriptoum, non voluntate interpretum. Concessit ergo viginti annis minus vixisse Mathusalam post Lamech natũ, quàm .70. continent. Sed rursum ipsum Lamech sex annis tardius genuisse Noe quàm hebræus habet. Et sic ab ortu Lamech vsque ad diluuium sex annos computat vltra verũ numerum. Quia secundum historiæ veritatẽ, fuerũt anni tantũ .782. cum numeret .788. Quòd si voluisset in annis Lamech eadem quinq;

Gene.5.

Lib.5.de.ciui.dei Cap.13.

volumina sequi: sicut necessitate cōpulsus fecit in annis Mathusalæ, vtiq; inuenisset eum anno diluuii mortuũ. Sed de his satis. Eamus ad Lamech, qui nonus ab Adam, eo tempore natus est, quo cœpit abundare malitia super terram. Non solum in societate ciuium terrenorũ qui de Cain descenderant, verumetiã inter eos qui sanctorũ filii vocabantur. Ipse vero Lamech non modo iustus, sed etiã propheta fuit, cum diceret, iste consolabitur nos. ¶Anno eius. 57. protoplastus Adã defunctus est, ante incarnationem domini annis ter mille triginta duobus. ¶Anno Lamech. 113. raptus est Enoch in paradisum terrestrem. de quo suprà diximus. ¶Anno. 168. Seth frater Abel defunctus est. Quorũ frater Cain, ob causas supra dictas, profugus habitauit in terra ad orientalē plagam Eden, hoc est, regionis damascene circa libanum quæ dicebatur hebraice Eden, græce paradisos, latine hortus, propter ipsius loci mirabilē amœnitatem. ¶Solent narrare peregrini qui Damascum & Libanum perambulauerunt, adhuc ingentis molis ibi fundamēta monstrari, q̃ ab incolis eius loci vocatur ciuitas Cain. Sunt qui putent hoc loco nomen Eden significare quandã vrbē, quæ temporibus Moysi notissima fuit in regione Phenicis, q̃ & ipsa Libanum habet, ad orientem sui. Siue igitur Moyses campos damascenos siue dictam vrbē intelligit: idem sensus est, habitasse Cain circa montem Libanum, ibiq; ciuitatē suam Enochiã extruxisse. ¶Vnde quidã incaute dixit, hoc loco Eden significare paradisum terrestrem, & ad orientalē plagam eius habitasse Cain. Cum vltra paradisum illũ ad orientē, nullus sit habitabilis locus, sed ipse sit in orientis extremo situs. Præterea si Cain habitasset ad orientē illius, vnde Adam eiectus est, & relatus ad terrã originis suæ, ac sepultus in Hebron, non potuissent posteri eius iustorum filii cum posteris Cain miscere cōnubia, propter nimiã locorũ distantiã, quòd est contra scripturã. Mansit ergo Cayn circa Libanũ, & vixit vsq; ad tempora Lamech: à quo fuisse peremptũ fabulantur hebræi. Cæterũ longe melius mihi sensisse videtur b. Augustinus quòd Cain à nemine sit occisus, quòd inter ipsũ & Lamech nullus fuerit homicida, & quòd verbum ipsius Lamech septuplũ vltio dabitur de Cain hũc sensum habeat. Grauiter quidē prædicebatur puniēdus, quisquis occidisset Cain homicidam primũ: ego aũt dico, multo grauius punietur, quicũq; præsumpserit occidere me homicidam secundum. Et nota quòd proprio cordis iudicio sententiam proferat, non spiritu prophetiæ. Vnde non cogimur credere quòd quisquis eum occidisset, septuagies septies fuisset punitus. Potuit enim timore mortis ista confingere, vt quilibet audiens timeret eum occidere, quem secutura videretur tam grauis vindicta. Quòd autem præmittit occidi virum in vulnus meum, & adolescentulũ in liuorem meũ: non duos, sed vnum tantũ se necasse testatur, ipsumq; non senē, sed iuuenem. In vulnus meum & in liuorē meũ verba sunt pertimescentis talionē. Vnde callide terret vniuersos, quòd occisor

Genesis. 5. *Adam obijt.* *Enoch raptus.* *Seth obijt.* *Mansio Cain.* *Genesis. 6.* *Lib. prim. quæstionũ ueteris ac noui testamenti.*

suus esset septuagies septies puniendus. Noe.

ANno.102.vitæ suæ Lamech genuit Noe dicens: Iste cõsolabitur nos ab operibus & laboribus manuũ nostrarũ in terra, cui male dixit dominus. Deinde vixit adhuc.595.annis,& mortuus est quinquẽnio ante diluuiũ. Porro Noe filius eius, cũ quingentorũ esset annorũ, genuit tres filios, Sem Cam & Iaphet. Nõ quòd simul oẽs vno tẽpore nati sint, sed quòd ante quingentesimũ annum nullũ eorum genuerit Genesis.5.

¶Supra dictum est priores ipsis iuuenes genuisse, & multos habuisse filios, antequàm illi nascerenrur, qui nominãtur. Cur ergo solus Noe tãto tempore sine prole fuit? Sine dubio nec serius puber, nec tardius duxit vxorem, quàm temporis illius erat consuetudo. Sed quia domi nus præordinauerat ipsum & domum eius ab aquis seruare, nec plures quàm octo seruari voluit: ideo diuinitus dispensatum est, vt tam ipse, quàm filii eius longe tardius quàm patres eorum generarent.

¶Sem secundum b. August. præfigurabat Christum: & primitiuã ecclesiam de Iudæis. Iaphet plenitudinem gentium. Porro Cham in medio positus tanquã se ab vtroq; discernẽs & inter vtrũq; remanẽs, significabat hereticos in medio fluctuantes,& ecclesiã perturbantes. De ciuita. lib.16. cap.2.

POst cõmemorationem natiuiratis filiorum Noe, statim subditur causa diluuii: videlicet humana malicia, quæ longe prius vehemẽter increuerat. Cumq; cœpissent homines multiplicari super terram & filias procreassent: videntes filii Dei filias hominum, quòd essent pulchræ, acceperũt sibi vxores. Vbi nos habemus filii Dei, in hebræo habetur filii heloim. Est autem cõmunis numeri. Nam indifferenter Deum, Deosq; significat. Vnde et Aquila præsenti loco filios deorũ interpretatus est, videlicet sanctorum. Vocat igitur scriptura filios Dei, siue deorum omnes qui de Seth descenderant: hominis autẽ, stirpis Cain. Præceperat Adã, ne filii Seth, filiis Cain sociarentur. Quod diu seruatum fuit, sed postea feruore sanctitatis deficiente, filii Seth videntes pulchras esse filias Cain, acceperunt vxores. Dixitq; Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est. Quidam putabat, hunc spiritum esse imaginem Dei in homine, et in diluuio periisse. Contra quẽ errorem pulchre scribit Epiphanius ciprius. Non permanebit spiritus meus, quem inspiraui, quia nimis car naliter viuunt, sed perdam eos in diluuio post annos cẽtum viginti. Præsciuit ergo Noe per annos.120.futuram cladem priusquã inciperet generare. Nã hæc illi reuelata sunt anno vitæ ipsius.480.non.500. teste etiam b. Augustino. Genesis.6 Epipha. contra Origenem. De ciuita. lib.15. cap.24.

GIgantes autem erãt super terram in diebus illis. Postquàm enim ingressi sunt filii Dei supradicti ad filias hominum, illæq; genue runt, subauditur nati sunt ex eis gigantes. Isti sunt (ait Moyses) potẽtes à sæculo, id est, ab antiquo tẽpore viri famosi, malæ famæ. Nã à diluuio ad Moysen multũ tẽporis fluxerat, vt merito diceret à sæculo. Multaq; facinora de eis vulgata erãt: vt recte vocaret eos potẽtes et famosos Genesis.6.

famosos. Sed et post diluuiũ alii nati sunt: et nunquã id genus defuit.

Genesis.6. Videns aũt Deus quòd multa hominũ malicia esset in terra: pœnituit eũ fecisse hominẽ. Non quòd passio cadat in Deũ: sed quòd scriptura loquatur de Deo cõsuetudine humana. Nã (vt verbis vtar *De ciuita. lib.15 cap.25.* Augustini) non ita Deum sicut hominẽ cuiuscunq; facti sui pœnitet. Cuius est de omnibus rebus tam fixa sententia, quàm certa præscientia Sed si non vtatur scriptura talibus verbis, nõ se quodam modo familiariter insinuabit omnibus: vt & terreat superbientes, & excitet negligentes, & exerceat quærentes, & alat intelligentes. Quod nõ faceret, si non se prius inclinaret, & quodam modo descẽderet ad iacentes. Quòd etiam cæterorum animãtium interitũ denunciat: magnitudinem futuræ cladis effatur. Hæc ille. ¶Porro Noe vir iustus atq; *Genesis.6* perfectus in generationibus suis, cum Deo ambulauit. Grande præconium sanctitatis, quòd nõ solum iustus & perfectus: sed quòd etiã cum Deo dicitur ambulasse. Cui dixit dominus: Fac tibi arcã. Quæ qualis fuerit, speculentur qui legerint. Et quidem facilis esset intelligentia: si non iuxta græcorũ corrupta volumina, omnes fere conarentur exponere. Nunc aũt duplicis laboris est, & dediscere scilicet quæ prius didiceras, & nouũ intellectum inquirere. Has difficultates peperit nobis. 70. translatio. q̃ pro lignis leuigatis, quadrata. Pro mansiunculis: nidos. Pro fenestrã in arca facies: colligens facies arcam. Pro cœnaculis & tristegis: inferiora, bicamerata & tricametata facies, continet. Ab his ergo memoriam reuocantes, rem gestam videamus. Fac *Arca qualis.* tibi arcam non nauem. De lignis indifferentibus, vt ait Ambrosius, *Ambrosius in libro de Noe.* nõ de lignis sethim imputribilibus, nõ de cedris libani: sed de lignis simpliciter leuigatis, & fabrefactis artificum manu. Mansiunculas in arca facies tam in infimo, quàm in medio, ac summo tabulatu, differẽtes tamen. Nam in infimo quadrupedia: in summo volucres: aliis & aliis mansiunculis indigebant, vt singulæ specis singulis mansiunculis ordinatissime locarentur. Aliis homines in medio commorantes. Et bitumine liniuit extremos parietes aquis oppositos. Trecentorũ cubitorum erat longitudo arcæ, quinquaginta latitudo, et triginra altitudo, rectis æquisq; lateribus. Deinde tectum ex tabulis suprapositũ, vnius cubiti consummabatur angustia. ¶Hanc domum, vt verbis *De ciuit. lib.15. cap.27.* vtar b. Augustini, nullus misit in mare conatus hominum, sed leuauit vnda veniens naturali ordine ponderum. Magisq; diuina prouidentia, quàm humana prudẽtia natantem gubernauit, ne incurreret vbicunq; naufragium. Ostium eius deorsum fuit in latere orientali, vt de plano quadrupedia possent intrare. Non quindecim cubitis à terra, sicut quidam putauit, ne per ipsum influerent aquæ: non attendens quòd clauserit aforis ostium dominus, quòdq; per scalas bruta non ascenderũt. Cœpit hanc ædificare Noe anno vitæ suæ. 523. videlicet ante diluuium, Beroso teste, septuagesimo octauo.

ANno aũt ſexcenteſimo menſe Iiar, quinta, ni fallor, Maii: dixit dominus Noe: poſt dies ſeptem futurum diluuiũ. Intra quam ſeptimanam, diſpoſuit domum ſuam, ſupellectilem, cõmeatum, & ſi quid aliud reliquũ fuit, inferebant in arcam. Porro cæteri deridebãt eum, velut inſanum, quòd futurum ſomniaret interitũ. Deniq; ſicut in euangelio ſcriptum eſt, erant comedentes & bibentes, nubentes & nuptum tradentes, vſq; ad eum diem, quo intrauit Noe in arcam. Et non cognouerunt donec venit diluuium, & perdidit omnes. Et bene dicit: Non cognouerunt, id eſt, cognoſcere noluerunt. Non quòd eis nunciatũ non eſſet: ſed quòd credere cõtemnerent. Prædicauit enim eis Noe, tam verbo quàm opere. Nam ſecundum Auguſtinũ, arcæ fabricatio, quædam prædicatio fuit. Sed ipſi fuerũt increduli, vt ait Petrus apoſtolus, & expectabant Dei pacientiam, vtiq; deridendo comminationes eius, inſtar illorum, qui dicebãt: Vbi eſt verbum domini? Veniat. Et illud: In tẽpora longa ille prophetat. Itemq;: Percuſsimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cum tranſierit, non veniet ſuper nos. Interea, tranſactis diebus, intrauit in arcam decimo ſeptimo die menſis ſecundi, quem diximus Iiar appellari. Et ecce ſubitò confluxerunt ad eum vniuerſi generis animantia, non hominis actu, ſed diuino miraculo. Non enim cœperat ea Noe, ſed venientia permiſit intrare. Nec plura venerũt, quàm immundorum duo, mas & fœmina. Mundorum ſeptem, mares quatuor, fœminæ tres. Quorum mas vnus ſacrificio poſt diluuium præparatus eſt. Reliqua generationi reſeruata ſunt. ¶ Qui putãt immundorum fuiſſe quatuor, mundorum quatuordecim, quia ſcriptum eſt, duo & duo, ſeptena & ſeptena, adhuc opus habẽt grãmaticen diſcere. Quòd autem plura mundorum ſeruata ſunt: poſteris Noe conſultũ eſt. Quibus eſus carniũ cõceſſus eſt, vt cito haberent magnã copiam.

Geneſis.7. *Matthæi.24.D.* *Lucæ.17.F.* *Auguſti. ad Euo.* *1.Petri.3.* *Hieremiæ.17.* *Ezechielis.28.* *Iſaiæ.28.*

INgreſsis omnibus clauſit oſtium dominus. Satimq; rupti ſunt fontes abyſsi, & cataractæ cœli apertæ ſunt. Et facta eſt pluuia quadraginta diebus & quadraginta noctibus. Quindecim cubitis altior erat aqua cũctis montibus. Omnia mortua ſunt, exceptis piſcibus, & quicquid in imis terræ viſceribus perdurare potuit. Obtinuerũt aquæ terram. 150. diebus. Nec eſt intelligendum, quòd deinde terra ſtatim ſiccata ſit, ſed quòd tanto tẽpore creuerint aquæ, donec ad ſummũ peruenirent. Deinde ſtatim decreſcere cœperint. Tantumq; decreſcebãt ipſo die. 17. octobris vt arca ſuper montes Armeniæ maneret immobilis. Porro. 22. decẽbris viſa ſunt cacumina montium. Vltima verò ianuarii, aperta feneſtra Noe miſit coruũ, qui ſtatim reuertebatur ſecundum hebræos: nunquàm reuertebatur ſecundũ græcos. Tu veritatem ſequere. Miſit & columbam, q̃ & ipſa ilico reuerſa eſt, non inueniens ubi requieſceret pes eius. Poſt ſeptem dies, rurſum miſit columbam q̃ rediit veſperi portans ramũ oliuæ virẽtibus foliis. Intellexit ergo ſiccatam terram. Expectauit nihilominus adhuc. 7. alios dies, & emiſit

Geneſis.7. *Geneſis.8.*

emisit columbam,quæ non est reuersa vltra ad eum. Ille tamen non statim egressus est,sed expectauit domini iussionẽ. Dominus aũt exire non iussit,ante.27.diem mensis secundi. Patet eum anno integro decemq; diebus in arca mansisse.Sed in Hebræo,Chaldæoq;(testis est Eugubinus)legitur.17.tantũ.Et ita præcisæ, anno vno fuerũt inclusi.

Scriptura solaribus annis & mẽsibus utitur. ¶Constat etiam sacram scripturam semper & vbiq; solaribus annis, & æqualibus vsam mensibus.30.dierum , sicut ab Adam & Noe constitutum fuisse,multarũ gentium tradit antiquitas:& *Berosus Chaldæ.* Berosus in tertio libro cõmemorat. Qui in primo quoq; de diluuio,& antecedentibus ita profatur:Ante aquarum cladem famosam,qua vniuersus periit orbis,multa præcesserunt secula,quæ à nostris chaldæis fideliter fuerunt seruata. Scribũt illis temporibus circa Libanũ fuisse Enoch vrbem magnam gigantum,qui vniuerso orbi dominabantur,ab occasu solis ad ortum.Hi vastitate corporis & robore cõfisi, inuentis armis omnes opprimebãt.Inuenerunt papiliones,instrumenta musica, omnesq; delicias.Manducabant humanam carnem. Cõmiscebantur matribus,filiabus, sororibus, masculis, & brutis . Nihil erat sceleris, quod omitterent.Tum multi prædicabant, et lapidibus inscribebãt futuram cladem.Sed illi deridebant omnia, cœlestium illos ira perurgente . Vnus aũt gigantum fuit prudentissimus omnium in Syria. Huic nomen Noa,cum tribus filiis,Samo,Iapeto,Chem, & vxoribus Titea magna,Pandora,Noela, & Noegla . Is timẽs quã ex astris præuidebat cladẽ anno.78.ante inundationẽ , nauim instar arcæ coopertam fabricari fecit. Anno autem ab inchoata naue.78. ex improuiso exundauit oceanus,& omnia maria,flumina, fontes, ab imo inundauerunt super omnes montes, accedentibus & e celo copiosissimis im*Error Chald.* bribus.Ita mortalium genus omne periit, excepto Noa cum familia sua:quæ naui erepta est, quã aquæ leuabãt in verticem Gordici montis.Cuius adhuc aliqua pars esse dicitur,ex qua,sublato bitumine, ad expiationem vtuntur.Hucusq; Berosus, qui cum suis Chaldæis in eo deceptus est:quòd putauit Noam ex astris præuidisse diluuiũ, & non potius ex diuina reuelatione. Sed non minus turpiter quidam theologus ,omnẽ legem edoctus,errauit cum suis sociis,omnia fatis astro*Omnia ex astris peruenire.* rum tribuens,quæ de diluuio,de Abraam,de Moyse,de lege data Iudæis,de subuersione Chananæorum,de aduentu Christi, & passione eius,& si quid aliud in humana republica contigit: vt quantũ in ipsis *Picus Mirãdula.* fuit,omnẽ pene Dei prouidentiã tollerent.Aduersus quorũ ineptias, Ioannes Picus Mirandula pulcherrimum opus ædidit. Vbi satis superq; declarãt,nihil vnquàm certitudinis,nihil vnquã sodalitatis illos habuisse,sed à probis viris semper fuisse cõtemptos:errores eorũ tam iure ciuili,quàm pontificio condemnatos.Benedictus dominus, qui semper aliquos in ecclesia suscitat,qui noxia prodant . Ipsi honor &gloria sempiterna.

LIBRI PRIMI FINIS.

Prologus

Svperiorem librum diluuij fine conclusimus, à quo rursus exordimur, ut ea quæ deinceps usq; ad natiuitatem Abrææ gesta sunt, explicemus. His enim terminis, secunda ætas clauditur. Continet autem, ut dictũ est, secundum hebraicam ueritatem annos tantũ. 292. Cui summæ consentit & Iosephus in primo libro iudaicarum antiquitatum, & Philo doctißimus libro primo de temporibus. Iosephus. Philo.

CHRONICORVM MVLTIPLICIS HISTORIAE

vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER SECVNDVS

PRimus igitur annus huius ætatis, est vitæ Noe. 61. De quo Moyses: Sexcẽtesimo primo anno vitę Noe, primo mense, & prima die mensis, imminutę sunt aquæ super terram. Primum mensem dicit Nisan. Non ꝙ tunc primũ imminutæ sunt: sed ꝙ tunc aperto tecto viderit siccatam superficiem terræ. Sequitur: Mense secundo. 27. die dixit dominus Noe: Egredere de Arca. Poterat siccata terra statim exire. Sed (vt beatus Ambrosius ait) qui cœlesti fuerat ingressus oraculo: cœleste debuit, vt egrederetur, expectare responsum. Egressus autẽ ædificauit altare domino, & obtulit de pecoribus & volucribus holocaustum. Antè dominus admonuit eum quæ faceret, & ita fecit. Has verò spõtaneas oblationes, nullum legimus præcessisse pręceptũ. Nam iuxta diuũ Ambros. dominus nõ debuit quasi auarus mercedẽ gratiæ postulare, & iustus intellexit verã gratiarum actionẽ esse, q̃ nõ iubetur, sed defertur. Vnde nec passus est dilationẽ. Etenim grata animi virtus, passionẽ dubitationis excludit. ¶Benedixit dñs Noe, & filiis eius, & dixit ad eos: Crescite & multiplicamini. Quòd ait Crescite, quidã indifferenter, tã ad Noe quàm ad filios eius dictũ intelligũt, quidã ad solos filios eius restringũt. Et illi quidẽ nituntur ethnicorũ historiis. Hi verò sacrã scripturã proferũt ita dicẽtẽ Tres isti filii sunt Noe, & ab his disseminatũ est omne genus humanũ super terrã. Sed aduerte ꝙ nõ ait ab his tribus, sed ab his: vt patrẽ intelligas cõprehendi. Vnde & b. Ambros. ait: Tẽpore diluuii vir iustus & filii eius non petebant copulam coniugalem: sed illo finito ad seminariũ cæterorum vsus eis fuit, & cura coniugii. Expresius ista gentiles scripserũt Aramęi, Scythę, Chaldęi, Tusci, Ianigenę. Quorũ crebro meminit Berosus & Annius. Prior in secũdo libro sic: Necesse est ergo nos ex pręmissis cõfiteri, quod & Chaldęi & Scythę scribũt: siccato ab aquis orbe, nõ fuisse nisi doctos octo homines in Armenia Saga, & ab his omne genus humanũ seminatũ. Atq; ob id Scythas recte dicere Noam omniũ deorũ patrẽ, gentis autorẽ. Chaos & semen mundi. Titæã verò terrã in quã Chaos semen posuit, & ex qua cũcti prodierũt. Pręter verò tres priores Noa post diluuiũ plures genuit, quorũ

Genesis. 8.

Ambrosius de arca.

Vbi sup. cap. 22.

Genesis. 9.

Vbi sup. cap. 21.

Berosus in. 2. lib.

ista sunt nomina, Tuyscon, Gigas, Titan, Prometeus, Iapetus iunior, Macrus, Thetis, Oceanus, Typhœus, Cranaus, Araxa. Pādora iunior, Regina, Cranus & Crana. Quod autem Armeniam vocat Sagam, id est sacram & pontificiam, dicit propter solenne sacrificium ibi factū à Noe. Saga dysir, hoc est, sancto pōtifice sub quercu. Quo completo, concessit dominus esum carnium sanguine interdicto. Deinde osten dit eis iridē, dicens: Hoc signum inter me & vos, quòd non erit vltra diluuium. De quo scribit & beatus Gregorius. Arcum omnipotens Deus inter se & homines in signo posuit: vt vltra mundum diluuio non deleret. In arcu color aquę & ignis simul ostēditur, qui & ex parte cæruleus est, & ex parte rubicundus: vt vtriusq; iudicii testis sit, vnius faciendi & alterius facti. Quia mūdus quidem iudicii igne cremabitur, sed aqua iam diluuii non delebitur. His gestis Noe adorato domino animantia dimisit vnumquodq; in viam suam. Quę sequuntur, ex tertio Berosi libro sumpsimus.

Genesis.9. *Super Ezechielē homil.8.* *Berosus in tertio.*

A Refacta terra Noe cum familia sua de monte descendit in subiacentem planiciem plenam cadauerū, quā adhuc vocant Myrri, Adam, id est, euisceratorū hominū. Et inscripsit in lapide rem gestam in memoriam. Cōpressæ coniugibus fœminæ, perpetuo geminos edebant, marem & fœminam. Neq; enim vnquàm Deus vel natura rerū defuit necessitati. Ita breui in immēsum, aucto humano genere, opus erat nouas sibi sedes quærere. Tunc senissimus omnium pater Noa, iam antea edoctus theologian, & sacros ritus, cœpit eos erudire humanam sapiētiam, multaq; naturalium rerum secreta mandauit literis: quæ solis sacerdotibus creduntur. Cæterorum nemini legere fas est, sicut nec rituales illius libros. Ex quibus illi primum Saga nomē fuit inditum, id est sacerdos. Docuit & astrorū cursus, & distinxit annum ad cursum Solis: & duodecim menses, ad motū Lunæ. Qua scientia prædicebat eis quid futurum contingeret. Vnde & diuinæ cum naturæ participem autumabant, & ob id olibama & arsa nominabāt, quod cœlum solemq; significat. Cumq; abiisset ad regendā Kitim quā nunc Italiam vocāt, desiderium sui reliquit Armeniis. Cui post mortem etiam diuinos honores tribuerunt, nuncupantes eum animam mundi, Deum pacis & sanctimoniæ portantem sceptrum, duasq; claues religionis, & fœlicitatis. Nec minus Titæam matrem deorū Aretiā, id est, terram & estam, hoc est ignem cognominauerunt post mortem, quòd regina sacrorum esset, docuissetq; puellas sempiternū ignē seruare inextinctum. Hucusq; Berosus.

Olibama.i. cœlū. *Arsa, id est sol.* *Kitis, id est Italia.*

Q Vòd aūt Moyses ait ipsum plātasse vineā, inebriatū vino, nudū in tabernaculo irrisum à Chā, coopertū à Sem & Iaphet & cęte. mirū videtur: quare magis Chanaā maledictus fuerit quàm pater: cū scriptū sit: Non portabit filius iniquitatē patris. Itē. Si filius pro patre puniendus erat, cur magis Chanaan quàm fratres eius seniores? Dicendum, quòd nec filius portauit iniquitatem patris, nec propter eius

Ezech.18

commissa

commiſſa, punitus eſt: magis autem propter maliciam propriam. Credimus enim probabiliorem eſſe opinionem eorum, qui putãt & Chanaan ſimul auum irriſiſſe cũ patre: ſed Noe virum ſanctum noluiſſe maledicere illi, quem vna ſecum à domino nouerat benedictũ. Maledixiſſe autem nepoti, quem præſentibus & futuris exigentibus meritis ſeruiturum præuidit Iſraëli. Quod temporibus Ioſue magis aũt Dauid & Solomonis impletum eſt. Quodq; ſubdit: Dilatet Deus Iaphet, & habitet in tabernaculis Sem: Sic beatus Hieronymus interpretatur. De Sem (inquit) hebræi, De Iaphet gentium populus naſcitur. De nobis ergo prophetatur, qui in eruditione & ſcientia ſcripturarum eiecto Iſraële verſamur. Quod autem hęc hiſtoria longo poſt diluuium tempore contigit, oſtendit Beroſus his verbis. Geneſis. 9. Hieronymus ſuper Gen.

ANtequàm Noa diſcederet ab Armenia, docuit illos ſimplicẽ agri culturam, magis curans religionem & mores, quàm diuitias, quę libidinem prouocant & cœleſtium iram nuper induxerant. Primus omnium inuenit vites, & vinum conficere docuit. Quo potus in terram cecidit impudicè nudatus. Erat illi, vt diximus, ex tribus primis filius iunior Cham qui & Zoroaſt propter magicam cui ſtuduit. Hic patrem Noam odio habuit, quòd minus aliis amaretur. Is itaq; virilia patris cõplexus carmine magico ſterilia fecit: ita vt ille deinceps nullam fœminã fœcundare potuerit. Ob beneficiũ aũt inuentę vitis: Ianus, id eſt, vinifer dictus eſt. Cham vero corruptor humani generis, nõ modò cũ filiabus, ſed etiã cũ brutis fœda cõmiſit. Fugatus à patre, Cham Eſſenua, id eſt, infamis & impudicus dictus eſt. Suſceptũ eũ Aegyptii ſaturnum iuniorem nuncupauerunt, & Cham vrbem ei poſuerunt cuius ciues nũc vſq; Chammenicas dicimus. Hęc ille. Cuius illud in dubiũ vertitur, quòd ait Zoroaſt caſtraſſe patrem. Neq; enim vero ſimile eſt ſecundũ Noe magicis artibus fuiſſe deluſum, maxime cum dicat Moyſes vidiſſe tantum, non etiam complexum. Vixit aũt Noe trecẽtis & quinquaginta annis poſt diluuium. Reliqua geſta eius ex gentilium libris expetenda. Beroſus. 3. Noe cur dictus Ianus. Concor. Pſalmo. 104.

DE filiis eius prioribus ait Moyſes. Hę ſunt generationes filiorum Noe: Sem, Cham, Iaphet. Filioſq; Iaphet enumerat ſeptem, totidemq; nepotes. Filios Cham quatuor: poſteros viginti ſeptem. Filios Sem quinque: poſteros viginti. Fiũt ſimul ſeptuaginta nomina. Quorum quædam cum ſint pluralis numeri nõ tam vnum hominẽ, quàm nationem ſignificant. ¶Item per hæc nomina nõ intendit exprimere diuerſitatem linguarum (quòd quidam putabant) quia multos nominat, qui tempore confuſionis adhuc nati non erant. Neq; ex hoc loco poteſt cõſtare, quòd linguarum diſcrimina fuerint. Quia nec omnes nominat, qui propriam gentem condiderunt, nec omnes condiderũt qui nominantur. Sed eos vel maxime nominare curauit, quos vel ſuo tempore, ſcilicet poſt exitum de Aegypto, vidit famoſiores vel ſuo populo præuidit exercitio poſt futuros. Geneſis. 10.

Berosus quando. Berosus autem (qui temporibus Alexandri floruit) multos à Moyse dictos omittit, multos alios nominat, quos iã videbat implesse prouincias. *Idem in tertio.* Reddidit causas omissionis, dicēs: Has igitur principum origines ex nostris Chaldæis & scythicis libris abbreuiauimus, multos omittentes, qui nihil ad nostram accurationem faciũt. Hæc ille. Qui nõnunquàm aperte contra sacram scripturam scribit. Quod miror non aduertisse quosdam, qui tantum Beroso tribuunt, vt Moysi cõparent. Sit proinde prudens lector, non omnia reprobans, non omnia comprobans quę legũtur in ethnicis. *Sententia Augu. de ciuitate lib.18 cap.40.* Semper sit illius Augustini sententię memor. Quicquid secularium literarum cum sacra scriptura concordari non potest: non dubitamus esse falsissimum.

IAm dicēdũ de Noe posteris. Filii Sem, Elam, Assur, Arphaxat, Lud, & Aram. Ab Elam nati sunt elamitæ, principes Persidis, de quibus in Isaia scriptum est: *Isaiæ.21.* Ascende Elam. Ab Assur assyrios descendisse nemo priorum dubitauit, dicente Moyse hunc egressum de Babylone, *Genesis.10.* ædificasse Niniuen assyriæ gentis Metropolim: ad quam Ionas mis- *Ionæ.1.* sus est, Ad quam etiam Tobias captiuus abductus est. *Tob.1.* De cuius subuersione Naum prophetauit. *Naum.3.* Satisq; miror quomodo quidam nuper alium finxit Assur, Assyriæ gentis conditorem. Cum nullũ fide dignũ authorem proferat, cui merito cuncti priores sint postponēdi. Certe si credere noluit Moysi, saltem Beroso suo credere debuisset, *Berosus.3.* qui vnũ & solum Assyrium nominat filium Sem missum à Nemroth ad condendum illud regnum. Siue aũt missus siue ꝓpria volũtate exiuerit, vt Moysi verba sonant, parui refert, modo eadem persona teneatur. Et quàm ridicule alterũ Assur putat, Ninum missum ab auo suo ad condendam Niniuen, deinde patrem ibi regnasse post filium, ac rursum, mortuo patre, filiũ regnare cœpisse. Profecto puerilia sunt hęc. Postremo, non Babylonii, non stirpis Nemroth fundauit Assyriam. (ꝙ Chaldæi fingũt) sed magis è cõtrario factũ est. Deniq; sanctus Isaias iuxta verum sensum literalem scribit: Ecce terra Chaldæorum Talis populus nõ fuit, Assur fundauit eam. Et re vera fundauit Assur Babyloniam vna cum fratribus suis. Primum quando linguæ diuisę sunt. Deinde etiam posteri eius Assyrii dominati sunt Babyloniis ciui- *Isaiæ.23.* tatem illã muris fossisq; mirũ in modũ extulerunt. Quod & latinæ & gręcæ testantur historiæ. Lege Trogũ, Iustinũ, Herodotũ. Lege Hiero- *Hieronymus. super Isaiam.* nymũ super Isaiã, & vide quã male quidã ad Tirũ detorqueat, quã nullus vnquã assyrius, sed Phœnicis posteri ædificauerũt. ¶Ab Arphaxat Chaldęi dicũtur exorti. Quę illi forte ꝓpterea primogenitũ Sami vocãt, sacrę scripturę cõtradicētes. *Genesis.10.* Nã statim post diluuiũ generari cœptum: Arphaxat verò biennio post diluuiũ genitus est: Ab Aram syri Nam vsq; hodie Syria dicitur Aram: & Aramim syri. Quorũ Metropolim testatur Isaias fuisse Damascum. *Isaiæ.7.* Hi primum habitauerunt in *Amos.9.* Mauritania cirenēsi, vt ait sanctus Amos. Hus (quem Berosus Auson vocat) primum possedit Traconitidem regionem, patriam sancti Iob

Post multũ

Post multum verò temporis ad Italiam venit, partemq; tenuit, quã suo nomine vocauit Ausoniam, nunc Apuliam dicunt. ¶Mes siue Mesa genuisse fertur Meseos. Sale filius Arphaxat, genuit Heber: à quo dicuntur hebræi. Qui de Chaldæa profecti, partem Mesopotamiæ possederunt, deinde Aegypti, postea Chananitidem. Vnde rectè nuncupantur hebræi, hoc est, transitores. Pertransierũt enim de gente in gentem, & de regno ad populum alterum. Huius tantum duos è multis filiis scriptura nominat, Phalech, & Iectan: qui alio nomine dictus est Hister: cuius filii, relicta Chaldęa, abierunt ad Mesam sua nomina locis indentes. E quibus est Hister fluuius, Epirus, Sarmatia, Dalmatia & cęt. ¶Filii Iaphet Gomer & Magog. Iaphet qui & Atlas & Cephus, multis annis habitauit in Aphrica. Gomer qui & Gallus, fundauit Galathas & Italos. Magog primo Cœlesyriam tenuit, vbi grandem ciuitatem ædificauit Magogibi, quæ iuxta Plinium Hieropolis & Bambice dicitur. Horũ meminisse putatur Ezechiel. Deinde venit ad Schythiam. Madai Medos dicũt. Ab Iauan, iones. A Tubal, hispani. Mosoch ipse à Beroso Moscus dicitur. Thyras, thracũ pater Ascenez, rhegynorum. Riphat, paphlagonum. Thogorma, phrygũ. Ab Elisa nati sunt elisæi. Cethim pater cithiorũ in Italia, cuius pars Macedoniæq;, terra Cethim dicta est. Vnde egressus scribitur Alexãder magnus. ¶Filii Cham, Chus &cęt. De quibus diuus Hieronimus Chus hodieq; ab hebręis æthiopia nuncupatur. Mezraim, Aegyptus Phut, Libies. à quo Mauritaniæ fluuius, & ommis circa eum, regio phutensis. Porro Chanaam obtinuit terram quã Iudæi deinceps possederunt. Mezraim (teste Beroso) dictus est etiam Osiris. Phut, Phaëton, & Chanaan, & Phœnix. ¶Filii Chus Saba. De Saba sabæi, quorum & mensio fit in libro Iob. Nemroth, primus rex Babyloniæ. Ciuitates eius Babel Arach, Achat, Chalanne, quam Isaias (teste Hieronymo) Chalanno vocat. Mezraim genuit Ludim & cæter. Berosus ita: Osiris genuit Lydum, Anameonem, Caslæum, Petreium, Libyum, cognomento Herculem, & Neptunum patrem Lestrigonis. Igitur à Lydo gens lydorũ nascitur, quorũ & Isaias meminit. Anameon fundauit meones, secundum Berosum, quibus centum quinquaginta annis regnauit. De Caslæo, capadoces, & palestini prodierunt, quorum priores relinquentes Capadociam natale solum, venerunt ad Euæos qui habitauerunt in asarim vsq; Gazan, vt habetur Deuterono. 2. & amos vltimo. Petreius parti arabiæ præfuit, quam vocant Petreiam Cuius & Isaias meminit. à Libyo pars aphricæ dicta est Libya. Hic est primus Hercules, mirabilium patrator operum: quæ Græcia mendax alteri falso tribuit. Hic lestrigones ab Italia tyrannydem exercentes expulit ¶Filii Chanaan, Sidon, Cethæus, Iebusæus, amoræus, Gergesæus, Euæus, aruchæus, asinæus, aradius, Samaræus, & Amathæus, Horũ terminus possessionis erat à Sidone ad Gazã, & mare mortuum: quos postea vicère Iudęi. E hę familię Noe, ait Moyses.

Psalmo. 104.
Ezechielis. 38.
1. Macha. primo.
Hieronymus. super Genesim.
Iob primo.
Isaiæ. 10.
Isaiæ. 66.
Deuteronomij. 2.
Amos. 9.
Isaiæ. 16.
Hercules mag.
Genesis. 10.

Berosus autem multo plures nominat, inter quos notiores sunt isti: Mannus, Teutanes, Sueuus, Vuãdalus, Hunus, Hercules, Marsus, Alã Dacus, Cethim, Siculus & soror eius Roma, cum septem pleiadibus. Gog, pater Gãgis & Indi. Triton, Ammon, Dionysius, Geta, Geriones, Tuscus, Galatas, Agatyrsus, Ato, Pipinus, Turrenus, Tospiades, Iasius, Coriban, Dardanus, & posteri eius reges Troiæ. ¶Porro Sem filius Noe anno ætatis suæ centesimo genuit Arphaxat, biennio post diluuium. Ex hoc patet, vel Sem nõ esse primogenitum, vel Noe plus habuisse quàm quingentos annos, quãdo generare cœpit. Nam prætermissos annos non admittimus. Iudæi dicunt Iaphet fuisse primogenitum: cæteri negant. Iudæi verbum ambiguũ sub genitiuo casu legunt maioris: quod nostra translatio habet in ablatiuo sic: De Sem quoq; nati sunt patre omnium filiorum Heber fratre Iaphet maiore. Veritas patebit alibi. Iam reliqua videamus.

Genesis.11.

Genesis.10.

ARphaxat anno vitæ suę.35. genuit Sale, deinde vixit annis adhuc 303. ¶Quòd aũt Sale non fuerit nepos, sed filius ipsius Arphaxat patet non solum per hebraïcam veritatem, chaldaicamque, sed etiam per.70.& alios interpretes, qui Genesis decimũ trãstulerũt. Arphaxat genuit Sela. Sela genuit Heber. Similiter fecerunt primo Paralipomenon primo. Quæ cum ita se habeant, satis mirari non possumus, vnde nouus Cainã emerserit, aut quis primus autor fuerit istius erroris, vt Genesis vndecimo legeretur. Arphaxat genuit Cainan, patrem Sale. Non enim videtur.70. interpretibus imputandum, quos videmus ante & post fideliter trãstulisse. Aut ergo librariorum iniquitas, eorũ translationi hoc nomen inseruit, aut certe nimis inconstanter egerũt, vt quod paulo ante iuxta veritatem transtulerant, tam cito, mendaci assertione subuerterẽt. Siue autem illi, siue nescio quis alius hoc presumpserit: grandis & continui scandali materiã prębuit, quo tam multi & magni sanctiq; scriptores impegerunt. Heu quãtos hic videmus ingenia sua contriuisse, nec tamen potuisse hoc scãdalum declinare. ¶Qui pro.70. laborant, euangelium proferunt, testimoniũ certe credibile nimis & insolubile (sicut existimant) argumentum. En, inquiũt, beatus Lucas plenus Spiritu sancto vulgatam æditionem.70. cõprobans, ait: Qui fuit Sale, qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxat. Nunquid errauit & iste? Quis hoc vel cogitare non timeat? Ecõtrario, veritatis hebraicę defensores, multas in mediũ responsiones opponunt. Nescio tamen an sicut prudenti, sic etiã contentioso lectori satisfaciant. ¶In primis ergo dubium videri potest, vtrum ne beatus Lucas sic scripserit. Quis enim audeat affirmare, quod probari non potest? Quis autẽ nõ videat potuisse contingere, vt non ab ipso, sed ab aliis græcis post mortem eius insertum sit, si videamus Euãgelium in variis Bibliis discrepare. Quod fieri non debuisse confitebantur in eo maxime loco, vbi generationis series scribebatur, vbi facillime putari potuit, nõ voluntate, sed inaduertentiam affuisse scriptoris: quemadmodum hodie quoque multa legimus

Genesis.10.

1.Paralip.1.

Genesis.11.

Iuxta græcos, errores.

Lucæ tertio.

legimus in scripturis, quæ authores nesciebant, sed passim vel addidit vel mutavit scriptor postea. Sed esto. Beatus Lucas ita voluit, ita scripsit. Etiam sic libere possumus dicere, & ibi nullum fuisse Cainan, secundū historiæ veritatem, & tamen secundum causam, bene & optime posuisse. Quod enim nullus fuerit Cainan ex supradictis ostēditur testimoniis, & multiplici temporum supputatione cōfirmatur. Innumeri pene scriptores fuerāt ante Christi nativitatem, latini, græci, barbari, qui nullam habentes Christi notitiam, nullam fecere scripturæ scientiā, simpliciter rem gestā scribere promittebāt. Cumq; locis & linguis & temporibus multum differrent, in hoc tamen mirabile memoratu convenerunt, non plures ad Ninum à diluvio fuisse, quàm ducentos quadraginta tunc annos. Nini vero .43. genitū Abraā, nemo qui dubitet. Quod utiq; verum esse non posset, si quotlibet annos Cainan inserere volueris. Quod autem nomen illud in evangelio recte positum sit, (quāvis Cainan persona nunquā in fuerit) ex historia beati Lucæ discimus. Ipse enim Antiochenus, natione Syrus, apostolorum discipulus, post ascensionem domini vocatus ad fidem, græcæ linguæ peritus, hebræas literas nunquā didicerit. Porro græcam æditionem, quæ 70. dicebatur, notissimam habēs, quam & ante baptismū sæpe legerat, potuit, authenticam esse non dubitavit. Siquidem nomen eorum floruit inter gentes, & grandis authoritatis habebātur in mūdo. Nulla super discrepantia veritatis hebraicæ quæstio erat. Nec opinabatur homines aliter in fontibus sapere quàm in rivis. Simpliciter credebant sermonē hebraicum in græcas voces fuisse mutatū. Nec [illegible] de veritate [illegible]. Sed nec apostoli de- .2.Tit.4.
[illegible]
& inepta [illegible] prædicationi cælestis gratiæ, & [illegible]
[illegible] & providentes bona, non solum coram Deo, sed etiam coram ho- Roman.12.
minibus. Quare [illegible] in exordio nascētis ecclesiæ vulgatam æditionem reprobassent. Dissimulaverunt potius & dissimulare necesse fuit, quod non, ne quos offendiculum præberēt infirmis, [illegible] inter neophytos, ne suæ gentis interpretes sugillasse viderentur. Sicut & quasdam legis ceremonias iam tunc mortuas observabant, ut quodam honore, iuxta Augustinū, dy- Augustinus ad Hieronymum.
[illegible] ad sepulchrum. Itaque beatus Lucas valde rationabiliter fecit, qui tenuit, quod habebat. Posuit absq; suspicione, quod in vulgatis pene omnibus reperit exemplaribus. ¶ At illud [illegible] quod apponunt Spiritum sanctum non permisisse evangelistā suum errare, & ponere nomen illud, si non fuisset. Dicendum quòd non permisit errare, sed permisit authenticam illo tempore scripturam sequi. Sicut nunc permittit sanctam ecclesiam in psalterio uti ea æditione, quam Hieronymus [illegible] scripsit.

Heber.

SAle anno vitę suę trigesimo, genuit Heber, deinde vixit adhuc quadringentis tribus annis. ¶In huius Heber familia, remansit lingua Genesis.11.

quę prius erat humano generi cõmunis, quę deinceps hebręa dicta est. ¶Item nisi vixisset adhuc Heber, quando linguę diuisę sunt (ait Augustinus) non ex eius nomine, nomen accepisset lingua, quæ apud illum potuit permanere. De poena autẽ venit linguarum diuisio: sine qua debuit esse populus Dei. Nec paruum signum iustitiæ apparet huius gentis, quòd cum alii plecterentur mutatione linguarum: ad istam non peruenit tale supplicium.

Augustinus de ciuita. lib. 16. cap. 5

Phalech.

HEber anno ætatis suæ .34. genuit Phalech. Deinde vixit adhuc quadringentis triginta annis. Phalech interpretatur diuidens. Qui propterea tale sortitus est nomen, quòd tempore diuisionis linguarum natus fuit, vt ostendit beatus Augustinus, & Beda. Eius frater Iectan duodecim filios habuit, quos tempore diuisionis quidam tantæ ætatis fuisse putat, vt singuli grandes familias iam haberẽt diuisas in genera linguarum duodecim: quòd penitus stare non posse peruides, si dies ætatis Heber attendas. Homo quippe tantum triginta quatuor annorum, nõ potuit auus esse tantorum nepotum, ab vno filio descendentiũ: multoq; minus posteritatũ ipsorum. ¶Causa verò confusionis linguarum fuit, presumptio ædificantium Babel turrim, quam volebãt vsq; ad cœlũ extollere, & celebrare sibi nomen. Huius autorem fuisse Nenroth, sentit Augustinus, violentũ oppressorẽ hominum. Dominum verò descendisse, suam effectu ostendisse præsentiam. Descẽdit autem per angelos, in quibus erat, ad quos ait: Venite, per quos effectum suum expleuit. Conuenit aũt illis venire semper ad Deum, sanctis motibus, consulentes immutabilem eius veritatẽ, tanquàm legem æternam in cœlesti curia. Meritò vero malus affectus in lingua punitus est (in qua consistit imperium damnantis) vt nõ intelligeretur homo iubens homini: qui noluit intelligere, vt obediret iubẽti Deo. ¶Quot verò discrimina linguarum fuerint, ex illo possumus suspicari, quod scriptum est: Quãdo diuidebat altissimus gẽtes quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum, iuxta numerum filiorum Israel. Hoc est, iuxta numerum hebræorum, cum Iacob descendentium in Aegyptum; videlicet computatis omnibus, septuaginta. Nam iuxta numerum linguarum, fuerunt termini constituti, dum vnusquisq; ab eo quem nõ intelligebat (teste Augustino) discederet, necesse, nisi ei cũ quo loqui poterat, aggregaret. Postea verò multiplicatis hominibus: termini quoq; multiplicati sunt possessionis. ¶Aliquãtisper autem à diuisione linguarum exiit cum suis Assur de Babylone ad aliã regionem quam de suo nomine vocauit Assyriã. In qua statim ædificauit ciuitatẽ sui nominis, & regnauit in ea. Quæ postea Ninus à Nino rege dicta est, & in sacris appellatur Niniue. Creuit paulatim hoc regnum, & tandem totius Asiæ factũ est caput. Vnde non recte seculares literæ, vel Belum vel Ninum primum fuisse regem assiriorum tradiderunt.

Genesis. 11.

Augusti. de ciuit. libro. 16. cap. 11.

De ciuitate li. 16 cap. 4. 5.

Deuterono. 32.

De ci. li. 16. ca. 4

Assur fundat Assyriam.

Genesis. 10.

Reu.

Phalech

PHalech anno vitæ suæ trigesimo genuit Reu, postea vixit adhuc annos ducentos nouē. Primus annus vitæ Reu, primus fuit regni Nemroth in Babylone: vbi regnauit quinquaginta sex annis. ¶ Anno autem septimo vitæ Phalech: Noe pater, sumptis coloniis, venit per Tiberim in Vaticanum atq; Ianiculum, ibiq; eas constituit, rursumq; in Scythiam reuersus est. Filiumq; suum Tuysconem regem Sarmatię designauit. ¶ Anno aūt decimo ætatis Reu. Gomer Gallus filius Iaphet colonias posuit in Italia. ¶ Porro biennio postea Iubal cōdidit celtiberos, ac deinde Samotes sapiētissimus omnium, celtas. ¶ Anno decimo quinto oceanus ad Nilum Aegipti cōsedit, & multos ex Thetide sorore filios suscepit. Interea miser ille Cham, Ezemius superuenit, ipsosq; magicam docuit. ¶ Anno decimo octauo Gog adolescentior cum patre suo Sabo, Sabæam Arabiam fœlicem tenuit. Triton Libyam. Iaphet Aphricam. Chus Aetiopiā. Getulus Getuliā. ¶ Anno 25. Mesa cum filiis Iectan priscos fundauit Mesios.

Ex Bero. et ānio. Tuyscon. Gomer. Iubal. Samotes. Oceanus. Cham. Gog iuue. Triton. Chus. Mesa.

Saruch.

REu anno vitæ suæ non. 35. (vt quidam codices male habent) sed tantum trigesimo secundo genuit Saruch. Et postea vixit adhuc ducentis & septem annis. ¶ Anno eius sexto pater Noe traduxit alios in Hircaniam. ¶ Anno octauo Ganges obtinuit Indiam. Deinde quidam ex Mesiis Getulisq; Massagetas in ipsa India. ¶ Anno. 24. Nemroth subito raptus à diis infernalibus, vltra nō comparuit. Successit ei filius in regno Iupiter Belus, & regnauit annis. 62.

Genesis. 11. Finis Nemroth. Iupiter Belus.

Nachor.

SAruch anno vitæ suæ. 30. genuit Nachor. Ac deinde vixit adhuc ducētis annis. ¶ Eius temporibus venit Noe inuisere Tritonē in Libya. Interea Chām egressus Aegyptū, accessit ad Gomeros in Italiam, eosq; suis impietatibus corrumpere cœpit. Quem fortiter adiuuabant aduenæ & conuenæ, quos secum adduxerat, qui postea sunt aborigenes appellati.

Aborigenes.

Thare.

NAchor anno vitæ suę. 29. genuit Thare. Deinde vixit adhuc. 119. annos, Iste Thare in iuuētute sua genuit Arā & Nachor. Postea verò ex alia vxore suscepit Abram. Filii Aram fuerūt Lot, Sara, quæ & Iescha, & soror eius Melcha. ¶ Anno Thare. 28. Ninus rex gentis Asyrię imperare cœpit & Babyloniis. Deinde etiā multis aliis. Regnauit quinquaginta duobus annis, omnesq; dies suos cruentis bellis consumpsit, ait Orosius. Cui & ipsi rectissime conuenit illud ex Suetonio distichon. Aurea mutasti Saturni secula Cęsar.

Incolumi nam te, ferrea semper erunt.

Genesis. 11. Genesis. 20. Ninus.

Siquidem omne tempus à diluuio vocatum est aureum seculū, quo natura ipsa viuebatur, ait Maseas Phœnix, donec ad Ninū ventū est. Quis autem fuerit iste Ninus non immerito quæritur. Chaldæi de primatu regni gloriantes, scribūt eum fuisse filium quidem Beli, filii Nemroth de genere Cham, & nihilo minus regē fatentur Asyriorū. A quo deinceps vsq; ad Sardanapalum, quicquid à Monarchia gestū est, obliteratis quodam modo Babyloniis, Asyriorum nomini adscribunt: quos

Maseas Phœnix. Quis fuerit Ninus.

bunt:quos de Sem constat descendisse. Et vnde prouenit hoc vobis ô Babylonii? Quare propriũ nomẽ quomodo perdidistis, vt quicquid domini vestri fecerunt, adscribatur Assiriis? Aliquid hic latere videtur. Suspicionem nobis generat apppellationis ista mutatio. Credo si velletis dicere veritatem, id respõderetis, quòd beatus Augustinus tacentibus vobis eloquitur, Exortos de genere Sem, qui regnũ gigantis vestri obtinerent. Et manifestius Ninum proferens testatur ingenti ꝓsperitate regnasse. Quod & vestra semiramis attestatur vxor Nini, filia Beli: quã de adulterio Dirces ascalonitæ susceperat. Inscribẽs enim columnam triumphalem, maritũ vt alienum à sanguine Beli, secludit dicẽs. Mihi pater Iupiter Belus, auus Saturnus Babylonicus, proauus Chus Saturnus Aethiops, abauus Saturnus ægyptius, atauus Cęlus Phœnix Ogyges. Ab Ogyge ad meum auum, sol orbem suum circumlustrauit semel & trigies ac centies. Ab auo ad patrem meum, sexies & quinquagies. A patre ad me, bis atq; sexagies columnam, templum, statuas, Ioui Belo socero, & eius matri Rheę, in hoc olympo semiramis diua. ¶Ecce à diluuio ad mortem Beli patris sui, tantũ. 249. supputat annos. Deinde se regnasse dicit vtiq; cũ marito, qui pro tanto dicitur filius Beli, quòd filiam eius vxorem duxit, & in regno successit. ¶Hic fertur in memoriam parẽtum erexisse statuam, ad quam confugientibus reis offensas remisisse. Creuit hic error, vt tanquam deos inciperent colere: quos vt homines mortuos esse sciebant. ¶His temporibus vltimam profectionem suam Noe fecit in Italiam. Vbi reperit humani generis corruptorem Cham Ezenuum. Resipiscere nolẽtem à se fugauit. Ianiculũ in Tuscia sedem sibi fecit. Iura scripsit, Cranum filium creauit coritum, hoc est reipublicę rectorem, quem quiritem, quasi Iouem hastatũ romani nuncupant. Porro Vesta vxor Noe, ignem sempiternum puellas seruare docuit. Hinc error vestaliũ virginum. Noe quoq; defuncto sacra instituerunt, eumq; Iani nomine coluerunt.

Augustinus de ciuitate lib.16.ca.3 cap.10.

Colũnæ Semiramidis.

Initium idolorũ.

Quirites.

Noe & Vestæ finis.

Abram.

ANno septuagesimo vitę suę Thare genuit Abram, ante genuerat Nachor & Aram ex alia coniuge. Aram genuit Loth, Melchã & Ieschã, quę & Sarai. Et mortuus est patre superstite in Hur ciuitatula Chaldæorum. Melcham, Nachor. Ieſcham duxit Alram.

SECVNDI LIBRI FINIS.

PROLOGVS IN LIBRVM TERTIVM.

HVcusq; secũda ætas extenditur. Tertia ab Abram sumit exordiũ. à quo & Eusebius Pamphili multiplices temporum canones explicat. Qui si veritatem hebraicam tenuisset: plurimum poterat conferre posteris. Sed quia gręcos secutus est codices, sępe sequaces suos in errorem abducit. Quę autẽ ex gentilium libris affert, non curaui multa assumere, nisi forte quæ sacra dilucidant.

Chronicorũ

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER TERTIVS.

Nnus igitur primus ætatis Abraæ, ipse est à diluuio 293. Nini. 44. Ante Romam conditam, 1263. ¶ Huius patriarchæ fides (vt ait Augustinus) tam admirabilis fuit, vt cęteri iusti credulitatis patrem habere se gaudeant. Natura Chaldęus, fallacis astrologiæ discipli nis imbutus, nihil tamen astris, nihil genesi tribuens totam spem suam in Deo constituit. Bis audiuit à domino: Egredere de terra tua, bis egressus est. Semel cũ patre ex Hur oppido chaldęorũ quãdo tulit ille familiã suã, & abiit in Haran. Causam narrat Achior, in libro Iudith, quia noluerunt adorare deos Chaldęorum, sed vnum tantum Deum celi, qui pręcepit eis vt abirent. Iterum quando relicto patre, exiuit de Haran ingressurus terrã Chanaan. Nachor aũt noluit exire cũ patre, postea tamen secutus est. à quo & Haran vrbs, Nachor dicta est. Vbi etiam Thare deos coluit sicut scriptum est. Trãs fluuiũ habitauerunt patres vestri ab initio Thare pater Abraam & Nachor, seruierũtq; diis alienis. Tuli ergo patrem vestrum de Mesopotamia finibus, & adduxi eum ad terram Chanaan. Quod autem beatus Stephanus ait Deũ glorię apparuisse Abraæ in Mesopotamia, priusquàm habitaret in Charrã, ostendit eum adhuc tũc fuisse in Mesopotamiæ Sennaar, in terra natiuitatis suæ cum patre. Tũc (inquit) exiuit de terra chaldæorum, hoc est, de Mesopotamia sennaar in Mesopotamiam syriæ. Et habitauit in Charran, quæ hebraicè dicitur Haran. Mesopotamia generali nomine cõtinet quicquid situm est inter Tigrin & Euphraten. hoc est, Syriam, Assyriam, Sennaar. Cuius est Hurcoa, quam Iudæi dicunt Hur casdim, nos Hur chaldæorum. Inde igitur egressus Abram cum patre venit in Haran. Post aliquot annos de Haran venit in terram Chanaan, cum nepote Lot, magnaq; familia, cum esset annorũ. 75. patre in idolorum seruitute relicto, nõdum corpore mortuo, licet beatus Stephanus cõtrariũ dicere videatur. Sed simpliciter ad verba geneseos respicit, quibus per anticipationem mors Thare memoratur, priusquã egressio Abraę recitetur. ¶ Annus igitur Abraæ 76. iuxta veritatẽ historiæ primus est habitationis eius in terra Chanaan, primusq; repromissionis salutis gentium ad eum factæ. Ab hac ad datam legem in monte Sinai fluxerunt anni. 430. quos commemorat apostolus ad Galatas. Morabatur in terra promissionis tanquàm in aliena, in casulis habitãs. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem, cuius artifex & cõditor Deus. ¶ Post aliquot annos ob inopiam victualium intrauit in Aegyptum, vt aleretur ibi. Dixitq; Sarã esse sororem

Genesis. 11. *Iosephi. 1. cap. 8.* *Augustinus lib. 5. q. uet. et no. testa.* *Genesis. 11.* *Iudith. 5.* *Gene. 12. 24. 32.* *Iosue. 24.* *Actuum. 7.* *Annius contra quosdam.* *Galat. 3.* *Hebræ. 11.* *Genesis. 12.*

esse sororem suam, quia propinqua, sicut eadem propinquitate dictus
De ci.li.16.ca.19. est Lot frater eius. Augustinus. Vxorem tacuit, non negauit, & insidias
Iosep.primo. cauet vt homo. Tradidit autem Aegyptiis, teste Iosepho, Arithmeticę & Astronomię disciplinas. Egressus Aegyptū diuisit inter se & Lot
Qui recessit ab oriente & mansit in Sodomis: Abraā in Hebron. Post
Genesis.13.14. hæc captus Lot liberatur ab Abraam, cui victori occurrit Melchisedech rex Salem, sacerdos Dei altissimi, alio nomine Sem filius Noe,
Hebræ.7. panem & vinum obtulit. Quem propterea vocat apostolus sine genealogia, quòd illic parentes eius scriptura tacuerit. De loco autem
Hieronymus ad Euagri. dicit Hieronymus. Salem est oppidum iuxta Scytopolim, quod vsq; hodie appellatur Salem, & ostenditur ibi palacium Melchisedech ex magnitudine ruinarum veteris operis ostendens magnificentiam.
Genesis.16. ¶Anno autem ætatis suæ.86. Abram genuit Ismaëlem ex Agar ancilla. ¶Ab vxore causa prolis ancilla traditur: à marito causa prolis ac-
De ci.li.16.ca.25 cipitur. Ab vtroq; nō culpę luxus, sed naturę fructus exquiritur. Erat Agar Aegyptia, superbiens contra dominam, afflictaq; fugiens, & ab angelo regredi monita, typum gerit hęreticorum quærentium se molestiam ab ecclesia sustinere, non aduertentium se propter inobedien-
Gene.17. & 18. tiam suā pati. ¶Annus Abram nonagesimus nonus voluebatur quando dominus mutato nomine vocauit eum Abraam, id est, patrē multarū, subauditur gentiū: & Sarai Saram, id est, principem, de qua promisit Isaac nasciturum. Instituit circuncisionem fieri octaua die, quæ significabat perfectam circūcisionē post sabbathum legis, in Christo
Hierony. de locis. nobis esse donandam. ¶Eodem anno tres angelos suscepit hospicio,
Genesis.19. pedes lauit, & stans sub ilice ministrauit ad mensam. Arbor durauit vsq; ad imperium Constantii iunioris. ¶Eodem anno subuertit do-
Ezech.16. minus Sodomam, Gomorram, Adamam, & Seboim. Causam scribit Ezechiel. Hęc fuit iniquitas Sodomæ: superbia, saturitas panis, abun-
Sapien.10. dantia, & ocium. Manum egeno non porrigebant, & fecerunt abomi-
Hieronymus lib. 14. sup. Ezech. nationes contra naturam. Locus nunc dicitur mare mortuum, & circa locum deserta terra. Hieronymus. Nihil quod spiret reperiri potest. Deniq; si Iordanis auctus imbribus pisces illuc influens rapuerit, statim moriuntur, & pinguibus aquis supernatant. Prius aūt educto Lot, cuius vxor (quia contra mandatum retrospexit) in statuam salis
Genesis.19. versa est. Eius filiæ ex ebrio patre conceperunt, de quibus Moabitæ, & Ammonitæ nati sunt.

Pallas. IN diebus Abraæ Iupiter Libycus apud Tritonem Lacum expositā reperit infantulum Pallada: quam fingunt ex Iouis natam cerebro, quia nesciatur origo eius. ¶Ninus Scytarum iugum ab Asia sustulit: Cham Esenuū fines eius inuadentem, obtruncauit. Paulo post & ipse mortuus est. Post ipsum Semiramis vxor adhuc regnasse dicitur an-
Trebeta. nis.42. Babyloniam cinxisse muro, Indos irritasse bello, Trebetam prioris mariti filium expulisse, quod cum ipsa cubare noluisset: tandem à proprio filio interfectam, ad opus simile prouocato. Trebetam ædificare

ficare cœpisse vrbem Treuerim. ¶Isis Aegyptia, Iuno soror,& vxor Osiris nata. ¶Saron rex Celticę Gallię,studia literarum instituisse ad ferociam gentis mitigandam fertur. ¶Annum adhuc agenti centesimum Abraę,natus est Isaac,filius promissionis. De cuius matre beatus Augustinus ita scribit: Quòd Sara sterilis,fructum non potuit facere,significat ꝙ natura generis humani peccato vitiata, & ideo iure damnata,nihil veræ fœlicitatis in posterum merebatur.nisi per gratiam ei daretur. *Isis.* *Scholæ gal.* *Augustinus de ciuit.lib.15. capi.2.*

Isaac.

ANnus primus Isaac fuit ætatis tertiæ.101. Ante Romam conditā 1163. Anno.5.ætatis Isaac, factum est cōuiuiū in die ablactationis eius. Vbi lusit Ismaël,hoc est,secundū Apostolū, persecutus est Isaac. aduersus eum,vt maioris ætatis, ioco sibi & ludo primogenita vendicās. Quam ob rem eiectus habitauit in deserto Pharan,vbi.12. duces genuit. ¶Hoc loco palam discreuit dominus inter filium carnis & spiritus. ¶Ab anno sexto ipsius Isaac,vsq; ad exitum de Aegypto supputantur anni.400.quibus illud benedictum semen futurum esset peregrinum. ¶Cum esset annorum.25.secundum Iosephū, iussus est Isaac immolari in monte Moria,vbi postea tēplū ædificatū fuit. ¶Triplici tentatione probata fides & obediētia Abraæ. Prima,ꝙ iussus est exire de terra sua,nesciens quo iret. Secunda,ꝙ in senectute circuncisus est Tertia,ꝙ vnigenitum suum,quantum in se fuit,immolauit. ¶Annos habebat Isaac.37.quādo mater eius Sara defuncta est, & sepulta est in Hebron. Nunciatúmq; est Abraæ, ꝙ Melcha peperisset Nachori hos filios: Hus primogenitum,de cuius stirpe natus est sanctus Iob, vt ait beatus Hieronymus,nō de Esau. Frater Hus dicebatur Buz,à quo descendit Heliu Buzites, qui & Balaam in historia Moysi. Tertius erat Camuel pater Damascenorū. Vltimus omniū Batuel,pater Rebeccę. *Genesis.21.* *Galat.4.* *Hiero.sup.Gene.* *Genesis.15.* *Iosephus libro.1.* *2.Paralip.3.* *Hebræ.11.* *Genesis.23.* *Hiero.sup.Gene.* *Iob.32.* *Nume.24.*

ANno.40.misit Abraam seruum suum Damascum Eliezer ad vrbem & domum Nachor iam defuncti,vt inde sumeret vxorem filio suo. Rebecca cōsentit,& proficiscitur. In tabernaculum Sarę introducitur. Fit vxor Isaac. ¶Postea Abraam duxit Cethuram de qua genuit sex infantes iam decrepitus. Quid hoc? Absit enim (ait beatus Augustinus) vt incontinentiam suspicemur. Sed vt Agar & Ismaël significant carnales testamenti veteris: ita Cethura cum suis,noui. *Gene.24.&.25.* *Genesis.25.* *Augusti.de ciuit. libro.16.cap.34.*

¶Anno sexagesimo rogauit Isaac dominum, vt sterilis vxor fœcunda fieret, Exaudiuit eum dominus,& Rebecca cōcepit geminos, Esau & Iacob. Ille rufus & hispidus,venator,agricola. Iste vir simplex in tabernaculo. ¶Eodem anno regnare cœpit Assyriis monarcha sextus. Baleus cognomento Xerxes, id est, victor, & triumphator. Extendit imperium suum vsq; ad Indiam. *Genesis.25.* *Berosus.* *Xerxes bel.*

ANnus primus ætatis Iacob,ipse est ætatis tertię.161. Ante Romā conditam.1103.annos habebat.15. quādo auus eius defunctus est, annorū.137.sepultus in Hebrō. Postea perrexit Isaac in Palestinā, vbi & ipse coniugem suam(sicut pater fecerat)dixit esse sororem suam. *Genesis.25.* *Genesis.26.*

¶His tēporibus apud Hispanos regnauit Thogorma, qui & in Caspiam & in Albaniam sui nominis colonias misisse memoratur. Cuius meminit & Ezechiel. ¶Anno.30.regnare cœpit Assyriis Armamitres. Regnauit annos.38. ¶Anno.40. Esau duxit duas vxores chananitidas. ¶Anno .51. Archiuis dicitur regnasse Phoroneus, legifer argiuorum, cuius frater & socius regni Phegous. Tempora per menses & numeros distinxit. Horum velut antiquissimorū temporū, meminit Plato. ¶Anno.61.factum est (secūdum Horosium) in Achaia sæuum diluuiū quo Cyclades diu latuere sub aquis. ¶Anno.63. defunctus est Ismaël, cum esset annorū.137. Cuius posteri dicti sunt etiam Madianitæ Agareni, lateq; vagantes Barchei. ¶Anno.68.regnare cœpit Assyriis Belochus, id est Beli amator, quia cum regno vsurpauit etiam sacerdotio Beli Iouis. ¶Annos.77.vitæ fere compleuerat Iacob, quando benedictus fuit à patre, & missus in Haran, vt iram fratris euaderet, & coniugem acciperet. Videns Esau displicere parentibus vxores suas, iuit ad Ismaëlitas, & accepit tertiam.

Ezech.27. *Horosius.* *Genesis.25.* *Berosus.* *Genesis.27.* *Genesis.28.* *Genesis.29.*

ANno ætatis suæ.78.Iacob seruire cœpit Laban auunculo suo, seruiuitq; pro Rachel annis septē, quibus expletis, Lia supponitur ignoranti, dictumq; non esse consuetudinem, vt minores ante nubāt. Expectet dies septem, & alteram quoq; accipiat: modo velit post eius copulam adhuc septem annis seruire. Acquieuit. Octauo die duxit Rachelem. Quæ cum ita se habeant, multum aberrant, qui putant eum seruisse quatuordecim annis, priusquàm Racheli coniunctus sit. ¶Anno.85.natus est Ruben. Anno sequenti Simeon. Tunc videns infœcūdam se Rachel, tradidit Balā, ex qua natus est Dan, deinde Neptalim. Quòd quidam putāt Liam peperisse quatuor filios antequàm Iacob intraret ad Balā: ex scriptura non intellecta colligunt. ¶Anno 87. Lia peperit Leui, & anno proximo Iudam. Deinde sentiens quòd parere desisset, Zelpham ancillā marito dedit: ex qua natus est Gad & Aser. ¶Anno autem nonagesimo Lia peperit Isachar, deinde Zabulon, & Dinā. ¶Anno nonagesimo primo concepit Rachel, & peperit Ioseph. ¶Tun proposuit Iacob redire ad patrem, sed detentus à socero, rursum seruire cœpit pro gregibus. ¶Anno nonagesimo septimo vocatus ab Italis ex Aegypto Mezraim, Osiris. Iupiter consultor & perpetuus (vt fingunt) regnator Olympi. Gigantes ab Italia pepulit. Ianigenis Lestrigonem sibi ex filio nepotem præfecit. Reuersus in Aegyptum à Tiphone fratre perēptus est, & inter deos relatus. Hinc sacra Iouis Olympii. ¶Anno nonagesimo octauo, reuertens Iacob ad Haran, luctatus est cum angelo. Israel nomen accepit. Fratri reconciliatus est. Habitauit apud Sichem. Egressa Dina violatur. Simeon & Leui fraudulēter vlti sunt stuprum. ¶Iacob progressus in Bethel, audit à domino, adhuc reges egressuros de lūbis suis. Ex quo patet, nōdum tunc fuisse natum Beniamin, de quo Saul, & Hisboseth reges descenderunt.

Genesis.30. *Genesis.31.* *Berosus.* *Iupiter ægyptius* *2.Machab.6.* *Genesis.32.* *Genesis.33.* *Genesis.34.*

¶Anno

¶Anno.103. regnare cœpit Assyriis Baleus iunior. Regnauit annis.52. His tēporibus Hercules Libyus, pręfati Iouis filius, ab Hispania venit, apud Celtas ex Galatæa Galaten genuit, eorum postea regē: à quo primum Galatæ dicti sunt, nunc Galli. Ab Italia Lestrigones fugauit. Reuersus ad Gades defunctus est, vbi templum ei & diuinos honores tribuerunt. Berosus. Hercules Libyus

ANno.108. Ioseph natus annos sedecim, venditus est Madianitis. Deinde ęgyptiis, vbi seruiuit Putiphari principi exercitus regii, Deinde quia noluit dormire cū domina sua: carceri traditus biennio mansit clausus. ¶Eodē anno quo Ioseph vēditus est, frater eius Iudas duxit vxorē nomine Sue, de qua tres suscepit filios, Her, Onā, & Sela, Duos priores (quia nequam erāt) percussit dominus. ¶His temporibus apud Argos regnauit Apis. Hunc putant numen ægyptiū, primo Soros Apis, deinde Serapis appellatum, & statutum capitali sententia ne quis hominem fuisse diceret. ¶Anno.120. cōpleuit Isaac ætatis suæ centesimū octogesimum annum, defunctusq;, sepultus est in Hebron. ¶Anno sequente Ioseph exposuit somnia Pharaonis. Genesis.37. Genesis.38. Ex Augustino, Varrone, Eusebio. Genesis.35.

¶Principium principatus Ioseph.

ANno Iacob.122. Filius eius Ioseph annos natus.30. præfectus est Aegypto, versoq; nomine, dictus est Saphanetphane, quod hebraice dicitur, absconditorum repertor. Egyptiacè aūt, saluator mundi. Ante Romam conditam, anno.982. Tertię verò ętatis.282. Præfuit annis.80. ¶Anno principatus eius.8. cœpit in toto mundo fames, quā prædixerat: Durauit septennio. Anno secundo famis, decem filii Iacob intrauerunt Aegyptum, vt emerent alimenta. Omnia illa gesta, Genesis.42.43.44.45. describuntur. Genesis.41.

¶Descensus Iacob in Aegyptum.

ANno principatus eius decimo (qui fuit ante Romā conditā.973.) descendit Israel in Aegyptum in animabus.70. computo Ioseph & duobus liberis eius. Tunc interrogatus à Pharaone, quot annos haberet. Respondit.130. paucos & malos. ¶A.13. Spartus filius Phoronei, Spartam dicitur condidisse. ¶Anno principatus Ioseph.26. pater eius annos natus.147. data filiis benedictione, defunctus est & sepultus in Hebron. ¶Anno.34. regnauit Assyriis Altadas, sub quo floruit in Arcadia Prometheus, primus (vt aiunt) è luto fictor imaginum, suaq; sapiētia prauos hominū ritus, bonis mutasse moribus. ¶Anno.66. regnauit Assyriis Mamithus. ¶Annus octogesimus prīcipatus Ioseph, fuit centesimus decimus & vltimus vitæ illius, quo completo, defunctus est coram filiis, fratribus, & nepotibus suis, & sepultus in Aegypto. Prophetauit exitū de Aegypto. Rogauit vt tunc deferrent ossa ipsius in terram promissionis. Hucusq; liber Genæseos. Genesis.45.6.7. Augustinus de ciuitate dei lib.18. cap.4. Genesis.49.50.

TERTII LIBRI FINIS.

PROLOGVS IN LIBRVM QVARTVM.

TEstatur Apostolus omnia, quæ sacris literis continentur, ad nostram scripta esse doctrinam: ut per paciẽtiam & consolationem scripturarum spem habeamus. Pacientia quidem necessaria est omnibus uolentibus pie uiuere. Consolatio uerò non modice roborat pacientem. Vnde & nunc lecturi sumus Israelis antea seruitutem, deinde libertatem, quæ reliquis Moysi libris: Exodo, Leuitico, Numeris, ac Deuteronomio continentur.

CHRONICORVM MVLTIPLICIS HISTORIAE

vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER QVARTVS.

Nnus ętatis tertię.362. Ante Romam conditam.902. supputatur primus hebraicę seruitutis. Licet nõ statim mortuo Ioseph seruire cœperint. Durauit annis 144. De quibus ait & beatus Augustinus. Defuncto Ioseph p reliquos.144. annos, donec exiretur de ægypto, in modũ incredibilẽ illa gens creuit. ¶Anno.4. seruitutis Mispharmutosis regnauit ægyptiis. Gratiose tractauit hebræos. ¶Anno.16. regnauit Assyriis Manchaleus. Cuius temporibus in Germania regnauit Alemannus. ¶Kithim qui & Cethim apud Ianigenas, à quibus ob mentis excellentiam cognominatus est Italus. Vnde nomen Italiæ. Hic filiam suam nomine Romam reginam constituit aboriginum, quæ sui nominis oppidulum condidit, anno Manchalei.27. ¶Anno.24. Leui frater Ioseph defunctus est, cum esset annorũ.137. ¶Anno.30. Teuthemosis regnauit ægyptiis. Nec iste molestus hebręis. ¶Anno.39. ægyptiis regnauit Amenophis cognomẽto lapis loquẽs. Durus hebręis. Primũ oppressit eos luto & latere, deĩde iussit occidi masculos. Sed obstetrices, timentes Deum, non occiderunt. Quapropter dominus ipse ædificauit eis domos, id est, fœcunditatem magnam dedit. Vnde posteritas earum multũ creuit. ¶Anno 46. Spherus regnare cœpit Assyriis, cuius anno secũdo natus est Deucalion. Vbi notandũ quàm consonet hebraicæ veritati etiam gręcus Archilocus, pręter morẽ gentis suæ. Dicit enim à diluuio nouimestri quo totus mũdus interiit vsq; ad secũdũ annũ spheri, quo Deucalion natus est, supputari pręcise.700. annos. Et certè nec vno iota discrepat à veritate scripturæ, cum tamen scripturam penitus ignorauerit.

Augustinus de ciuit.lib.16.ca.43. *Berosus.* *Alemannus.* *Italus.* *Roma.* *Exodi.6.* *Deucalion.* *Archilocus rectè supputat.*

¶Anno sexagesimo secundo natus est Aaron frater Moysi. ¶Anno aũt sexagesimo tertio præcepit Amenophis submergi paruulos hebręorũ. Patet exodi septimo. Nã Aarõ sine periculo natus est, sed nõ Moyses. Quòd autem scriptura prius meminit submersionis, quàm natiuitatis Aaron: iunctim narrat persecutiones, ne reliqua turbatur historia, quam de Moyse subtexuit. Moyses.

Annus

ANnus sexagesimus quintus, ipse est primus ætatis Moysi. Quem filia Pharaonis adoptauit sibi, & erudiri fecit omni sapiētia ægyptiorum. De quo legitur in Apocryphis, quòd paruulus impositum sibi diadema, commotus abiecerit. Quod astantes permouit. Hunc quem oraculo futurum audierant regni sui vastatorem. Contrà, quidam ætati tribuebant, nōdum habere eum rerum discretionem. Deniq; prunas ori eius applicitas cum lingua tetigisset, euasisse quidem iudiciū mortis: sed impeditioris linguæ deinceps permansisse. Cumq; adoleuisset, ducem Aegyptiorum factum aduersus Aethiopas duxisse exercitum, ciuitatem Sabam, tradente Tharbe, per deditionem cœpisse, sed ea conditione, vt Tharben quoq; vxorem acciperet. ¶Anno seruitutis sexagesimo sexto, Mamelus regnauit Assyriis. Anno septuagesimo regnauit Orus Aegyptiis. Hic nō submersit paruulos. ¶Anno septuagesimo tertio Romanessus filius Romæ, factus est regulus aboriginum, regnāte Belgio Celtis. A quo Gallia Belgica iuxta quosdam. ¶Anno nonagesimo sexto Sparetus regnauit Assyriis. ¶Anno. 99. Primus rex Atheniensium Cecrops fundator vrbis regnare cœpit. Vocatis omnibus ad dedicationem, & nominis impositionem, viri appellabant Neptunum, mulieres Athenam. Et quia numerus fœminarum vna maior erat, quàm virorum, nomen Athenæ permansit. Tum diabolus Neptuni nomine fallēs, immissis aquis minabatur vrbis euersionem. Quem vt placarent triplici pœna fœminas mulctauerunt, ne publicis consiliis interessent, ne puellæ maternum nomen acciperēt, ne vocarētur Athenæ. Quorum meminit beatus Augustinus de ciuitate dei. ¶Anno. 104. Moyses negauit se filium filiæ Pharaonis, malēs affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iocunditatē. Occidit Aegyptiū, & fugit in Madian, nō procul à mōte Sinai. Huius vrbis sacerdos eo tempore Raguel, suscepit eum in domum suam, deditq; ei Sephoram filiam suam vxorem. Mansit ibi Moyses. 40. annis & pauit gregem. ¶Anno. 106. natus est Caleb filius Iephone. Porro Iosue fuit senior eo, circiter annis. 24. Præterea tot paruuli sub annū vigesimum egressi sunt Aegyptum: vt numerus eorum cum his, qui per nouemdecim annos nati sunt, ascenderit ad sexcenta millia & mille septingentas triginta animas, exceptis leuitis. Constat ergo non diu submersionem durasse paruulorum. ¶Anno. 108. Acengeres regnauit Aegyptiis. Et anno. 120. Achoris, quo defuncto clamauit Israēl ad dominum. Succesit Achori Chencres. ¶Anno. 129. contigit diluuium Thessaliæ. & anno sequenti Phaētontis incendium. Horosius libro. 2. Diluuium illud vastauit Thessalos, paucis euadētibus, quos benignè suscepit rex Deucalion in mōtis Pernasi iugis. Pòst adeò grādis æstus incanduit, vt Sol per deuia transuectus, vniuersum orbem nō calore affecisse, sed igne torruisse dicatur. Impressumq; feruorem, & æthiops plus solitū, & insolitū Scytha non tulerit. Ex quo quidā ridiculā Phaētontis fabulam texunt. ¶Anno. 136. Ascadates regnauit Assyriis.

Exodi. 2. *Actuum. 7.* *Tharbe uxor Moysi Aethiop.* *Gallia Belgica.* *Cecrops Athen.* *De ci. li. 18. ca. 10* *Exodi. 2. Hebræ. 11. Actuum. 7.* *Iosue. 14.* *Nume. 26.* *Exodi. 2.* *Diluuiū Thessaliæ.* *Incendiū Phaet.*

Exodi.3. ANnus.144.fuit ætatis tertiæ.505.Moysi autem octogesimus.Quo iussus est ire ad fratres suos,eosq; liberare ab Aegyptiis.Eunti cũ liberis & vxore mortem minatur dominus, quòd non circuncidisset filios.Quo facto,mulier indignata, relicto viro,pueros domum retu
Exodi.4. lit. Post hæc occurrit Aaron in Horeb fratri suo. Simul facultatem eundi petierunt à Pharaone,qui noluit acquiescere. Sed & Iamnes &
2.Timot.3. Mãbres malefici Pharaonis,arte magica miracula faciebãt,& Moysi maxime restiterũt. Percussit ergo dominus eodem anno, mẽse duodecimo,qui noster est martius,Aegyptũ plagis nouem. Nam decima primo mense facta,est anni sequentis.Quæ cõtinentur his versibus:

¶Prima rubens vnda.Ranarum plaga secunda.
Inde culex tristis.Post musca nocentior istis.
Quinta pecus strauit.Vesicam sexta creauit.
Inde subit grando. Post bruchus dente nefando.
Nona tegit solem.Primam necat vltima prolem.

Berosus libro.5. Quàm desipiat hoc loco Berosus,quantum ad rem gestam:quàm verò consentiat hebraicæ veritati,quantum ad tempus historiæ,verbis eius ediscimus. Chencres(inquam) cũ hebræis de magica pugnauit, & ab eis submersus est.Et infrà.Ascadatis anno nono Chẽcres victus hebræorum magica,periit in mari.

Exodi.12. ANno mundi.2454.mense Nisan prima die mensis,quę fuit martii.27.Moyses annorum octoginta audit à domino. Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni. Prius vsi fuerunt ægyptio kalendario,diuiso anno in menses duodecim.Menses æquales dierum triginta.Incipientes annum.29.augusti.Finientes mensem duodecimũ,vigesima tertia augusti. Cui cõnectebãt quinq; dies intercalares,sex aũt in bisextilibus.Sed in exitu, Pharmuti mensem octauũ vocabant primum,Et ita duodecimus implebatur vigesima prima martii.Deinde intercalabant quinque dies. Quod si aduertissent quidam, non mirarentur Hieronymũ & Augustinũ dicere legem fuisse datam quinquagesimo die.Sit ergo mensis iste primus in mensibus anni.Primus dies huius,ipse est primus post sabbathũ primum,Nam dies octauus in initio mundi, ipse est dies,quo mundi conditor olim resurget ab inferis, ¶Huius mẽsis die decimo prouiderũt sibi agnum,spoliabant Aegyptum.Paratiq; simul apud Ramessen,expectabant diem & horam immolationis. Itaq;.14. mẽsis ad vesperam agnũ assum manducabant cum lactucis agrestibus. Interim percussit dominus omne primogenitum Aegyptiorũ,deosq; contriuit.Summo diluculo mouerunt de Ramesse sexcenta millia virorũ cum paruulis & mulieribus, vulgoq; promiscuo aliorum nationum innumerabili cum eis.Habitatio autem filiorum Israel,qua manserunt in Aegypto
Exodi.12. fuit quadringentorum triginta annorum. Quibus expletis, egressus
Galat.3. est omnis exercitus domini eadem die.¶Caath ingressus est cum Iacob in Aegyptũ.Vixit annis.133.Filius eius Amram.137.Moyses octoginta.

ginta.qui simul fiunt.350.Constat ergo nō habitasse eos ibi.430. annos nisi incipias numerare ab anno primo, quo venit Abraam in terram Chanaan.Et propterea septuaginta interpretes noluerūt vertere, vt in hebręo habetur,sed ædiderunt hoc modo: Habitatio aūt filiorum Israel,qua habitauerūt in Aegypto,& in terra Chanaan, ipsi & patres eorū,anni.430. ¶Præcessit eos in die colūna nubis:In nocte columna ignis.Persecutus eos Pharao,submersus est in mari rubro. Quorum arma collegit israel miraculose(iuxta Iosephum)ad litus adnatantia. Transierunt autem mare,ni fallor.19.mensis.Vigesima prima venerūt in Marath.Cuius aquas iniectum lignum, potabiles fecit. In Helim duodecim fontes,&.70.palmas inuenerunt. Trigesima aūt prima die venerūt in Sin:vbi conspersa farina defecit.Vesperi venit multitudo coturnicum.Sequenti die descendit manna.Quod deinceps quotidie (præterquam sabbathis)recens decidit. Sapor eius vt panis oleati generaliter omnibus.Porrò bonis omne delectamētū exhibuit.Species eius vt album semen coriandri.Post hęc venerunt in Raphidim,vbi fluxit eis fons aquarum de petra Horeb.Vbi orāte Moyse, victus est Amalech.Interea defuncto Raguele socero Moysi, filius eius Iethro in pontificatu successerat.Qui tulit Sephoram sororē suam, & filios eius,& attulit Moysi.Deditq; consilium de substituēdis iudicibus.Et gaudens in terrā suam reuersus est. Porrò frater eius Obab Moysen comitatus est. ¶Die autē.48.venerunt ad radices montis Horeb, qui & Sinai.Iussitq; dominus paratos esse in diem tertiū. Quo illucescēte 23.Maii,descendit dominus in Sinai cum sonitu & igne terribili, deditq; eis decem verba decalogi,quę scripsit eodem die Moyses ex ore domini in libro.Populus aūt nimio terrore cōcussus,ait ad Moysen: Loquere tu nobis,& non loquatur nobis dominus,ne moriamur.Respondit dominus: Bene omnia sunt locuti. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorū similem tui. Qui eum audire noluerit, ego vltor existā. Augustinus. Quinquagesimo die post celebratū pascha per ouis immolationem, data est lex,signans post veri agni immolationem & resurrectionem,Spiritus sancti gratiam quinquagesimo die vēturam in discipulos eius. ¶Postera die Moyses obtulit duodecim vitulos.Verba fœderis replicauit,Aspersit & sanguine populū,dicens Hic est sanguis fœderis.Assumptisq;.74 viris secum,ascendit aliquantulum in montem.Ibi viderunt Deum,comederunt & biberunt. Sequenti die cum solo Iosue conscendit ad altiora, ceteris ad populum remissis.Tunc operuit nubes mōtem.Hac ergo die.30.mensis Nisan, Moyses & Iosue ieiunare cœperunt.Septimo dehinc die solus Moyses euocatus est in mōtis cacumē,Iosue in priori loco manēte.Octaua die factus est vitulus,& die sequenti adoratus. Et ait dominus Moysi: Descende cito:Peccauit populus tuus. Venit ergo Moyses ad Iosue, qui ait, Vlulatus pugnę auditur in castris.Respōdit Moyses.Non est clamor adhortantiū ad pugnā,sed vocem cātantiū ego audio. Patet

Exodi.14. *Manna quale.* *Aqua de petra.* *Moyses uxorem recipit.* *Exodi.18.* *Promittitur Christus.* *Exodi.24.* *Exodi.32.* *Fit ui tulus in Horeb.*

hoc loco Iosue nō descendisse de monte prius: sed per.40: dies ibi dul
citer quieuisse. Eodem die comminuit vitulum, proiecit in torrētem,
Deuterono.9. qui de monte descendit. Potauit ex eo populum. Iussit occidi plurimos, dixitq; residuis altero die: Peccastis peccatum maximum: Ascendam ad dominum, si quo modo quiuero eum deprecari pro scelere vestro. Igitur decima Iulii rursum ascendit ad montem, & mansit.40. diebus. Causam refert dicens: Procidi ante dominum, sicut prius.40.
Deuterono.9. diebus &.40. noctibus, Panem non comedens, & aquam non bibens, propter omnia peccata vestra. Timui enim indignationē & irā illius, qua delere vos voluit. Descendit autem.19. Augusti, & ait: Hæc dicit dominus: Populus duræ ceruicis es, semel descendam in medio tui, & delebo te. Iam nunc depone ornatum tuum. Deposuerūt igitur tapetia, quæ suspenderant circa paruum tabernaculum: & mōtem Horeb. Cumq; deposuissent omnia, tulit ipsum quoq; tabernaculum Moyses & tetendit procul à castris. ¶Vicesima autem tertia mensis Augusti, dixit ad dominū: Si inueni gratiam, ostende mihi faciem tuā. Respondit: Facies mea præcedet te. Ait: Nisi tu ipse præcedas, ne educas nos de loco isto. Respondit: Quod locutus es faciam: inuenisti enim gratiam corā me, & te noui ex nomine. Qui ait: Ostende mihi gloriā tuā.
Exodi.34. Respōdit: Non videbit me homo & viuet. Præcide tibi duas tabulas, instar priorū, & esto paratus mane, vt ascendas in verticē mōtis. Nullus ascendat tecū. Igitur.24. Augusti iam tertia vice in montem ascendit, & mansit.40. diebus. Prociditq; pronus ante dominū & ait: Obsecro vt gradiaris nobiscum, vt auferas iniquitates nostras, nosq; possideas. Mense septimo quem Tisseri vocāt, decima die mensis, hoc est, secunda nostri octobris, ieiuniū Moysi completum est, & nouę tabulę inscriptę decē pręceptis. Descendit Moyses ita radians, vt nō possent in eum intendere. Sed ille velabat faciem suam, & ita loquebatur ad eos. Tertia octobris cœpit exponere, quid dominus præcepisset, vt omnis voluntarius offerret in opus domini: aurum, argentum, æs, hiacynthum, purpuram, coccum bis tinctum, byssum, pilos caprarum, pelles arietum rubricatas & hyacynthinas, ligna sethim, lapides Onychinos, & gemmas. Statimq; tanta oblata sunt, vt auri fuerint talenta 29. & septingēti triginta sicli. Argenti centum talenta, & mille septingēti septuaginta quinq; sicli. Aeris verò septuaginta duo millia talēta, & quadringenti sicli. Vnumquodq; talentum sicut accipitur in sacris,
Talentum. continet tria millia siclorum. Siclus autem viginti obulos habet.
Beselehel. ¶Principes artificū tabernaculi fuerūt Beselehel, & Ooliab. Quis fuerit Beselehel multi fallūtur. Audiāt, discāt antequàm doceāt. Esrom
1. Paralip.2. filius Phares intrauit cū Iacob in Aegyptū, vbi genuit Caleb, deinde cum esset sexagenarius, aliam duxit vxorē. Ergo Caleb natus est ad minus.76. annis ante Moysen. Interim Caleb genuit Hur, virū Mariæ sororis Moysi. Primogenitus Hur fuit Caleb, Secundus Huri pater Beselehel. ¶Patet nimium errare eos, qui dicunt Hur virū Marię

fuisse

fuisse filiũ Caleb socii Iosue. Constat enim tres fuisse nomine Caleb, videlicet filium Esrom, filium Hur, & filium Iephone socium Iosue.

ANno secundo ducatus Moysi mẽse primo, prima die mẽsis, sexto kl. Aprilis, erectum, inunctum, & dedicatum est tabernaculum. Eodẽ die primus, iuxta legem, pontifex Aaron cõsecratus est, & iussus permanere in tabernaculo dies septem. Eodem die cœperunt & principes offerre donaria. Moyses in illis oblationibus vtebatur aliorum adiutorio, sicut ante fecerat, quando vitulos obtulit. Octaua autẽ die, quæ fuit Aprilis nostri tertia, cœpit Aaron exercere pontificatus officium. Eodem die descendit ignis in altare, quem nutriebant quotidie sacerdotes lignorum appositione, vsq; ad captiuitatem babylonicam. Tunc in cisternam missus, & post annos septuaginta, à Neemia quæsitus, non ignis inuentus est, sed aqua crassa, quæ rursum diuinitus est accensa. ¶Eodem die Nadab & Abiu offerẽtes ignem alienum, extincti sunt ab igne domini, sed vestes eorum nõ sunt adustæ. Die dicima quarta celebratum Phase, nõ tamen (ni fallor) .14. luna. nusquã enim Moyses ætatẽ lunę præcipit inquirere, sed hoc dicit: Obserua mẽsem nouarum frugum, vt facias Phase domino deo tuo, quoniã in isto mẽse eduxit te dominus Deus tuus de Aegypto. Mẽsis aũt nouorum (vt dicta repetam) incepit illis, etiam diuo Ambrosio teste, sexto kl. aprilis, & finiebatur .7. kl. maii, qui inter alia sic ait: Nos secũdũ Aegyptios celebraturi sumus Pascha mense primo, id est .7. kl. maii, qui est tricesimus dies Pharmutii mensis. Nec absurdum arbitror, vt inde obseruandi mensis trahamus exemplum, vbi primum Pascha celebratum est. Vnde & in niceno concilio eum diem endecateride (si quis diligẽter attendat) statuerunt: & ipsum mensem nouorum recte custodierunt. Quia in Aegypto hoc primo mense noua secantur frumenta. Hic mensis & primus est secundũ ægyptiorum prouentus, & primus secundum legem, & octauus secundum consuetudinem nostram. Indictio enim septembri mense incipit. Hæc beatus Ambrosius. ¶Eodẽ anno, sexto. kl. maii, inuentus est populi numerus à viginti annis & suprà, sexcentorum trium millium, quingentorum & quinquaginta. Leuitarum verò ab vno mense .22300. Eorum aũt numerus à tricesimo anno vsq; ad quinquagesimum annũ, qui ministrarent in tabernaculo fuit .8580. Qui cum oblati fuissent, ait dominus: A .25. annis & suprà ingredientur vt ministrent. Cumq; quinquaginta ætatis annos impleuerint, seruire cessabunt. ¶Eodẽ anno secundo & mense secundo, vigesimo die mẽsis, videlicet .15. Maii quo Spiritus sanctus in apostolos venturus erat, eleuata est nubes de tabernaculo fœderis. Et profecti sunt filii Israel per turmas suas. Tunc ait Moyses ad Obab filiũ Raguelis cognatum suum: Veni nobiscum, vt bene faciamus tibi. Qui rennuit primum, sed postea acquieuit, & iuit cũ eis. Genuit Cin, à quo cinei, de quibus Numeri .24. Iudicum .1. & .1. Regum .15. ¶De Sina post triduũ venerunt ad sepulchrum concupiscentiæ, vbi ab igne cœlesti inuasi sunt.

Exodi.34. Leuitici.9. & .6.

Leuit.19.

2. Machab.1.

Ambrosius in libro de celebratione paschæ.

Numer.1.3.8.10.

Obab pater Cinæorum.

Nume.11.

inuasi sunt. Tantumq; repēte coturnicum aduolauit, vt vndiq; castra circundarent vnius diei itinere. Collegeruntq; singuli ad minus decē

Numeri.12. coros. ¶ Inde venerunt in Aseroth, vbi Maria propter æthiopissam

Numeri.13. murmurans, septē dies leprosa fuit. Post hæc in Rethma, petente populo, missi sunt exploratores duodecim. Quorū decem post .40. dies

Deuteronomij.1. reuersi, dissoluerūt cor populi. Iurauit ergo dominus, nemine eorum, qui numerati fuerant, peruenturū ad terram promissam: præter Caleb & Iosue, sed reciperēt iniquitates suas .40. annis. Ab hoc loco vsq; ad principium anni quadragesimi, ad certum tempus non referūtur.

Berosus. Rebellio corę. Leuitarum inobedientia. Miraculū frondentis virgæ.

ANno .31. ducatus Moysi Atho Meonum princeps partē agri mæonici Dardano dedit aboriginum regulo. Qui mox omni iure Italiæ relicto, contulit se ad nouam possessionem, & condere cœpit ciui-

Troja conditur. tatem, quam de suo nomine Dardaniam appellauit, quę postea Troia dicta fuit. ¶ Hucusq; Berosus historiam texuit. Quem sequitur Ma-

Manetho. netho sacerdos ægyptius, qui & ipse regum tempora studiose notauit Eius liber hoc habet exordiū: Berosus inter chaldęos historicos probatior, deflorauit omnia breuissimis adnotationibus, de potioribus regnis à diluuio maximo, vsq; ad regnum Troię conditum. Nos, vbi ipse reliquit, prosequemur ea, quæ ex nostris historicis consecuti sumus. ¶ Annus trigesimus secundus, ipse est primus Troiæ, & primus

Archilocus. Aminthæ regis Assyriorum. ¶ Archilocus gręcus consentiens Beroso, Masęę & Manethoni sic ait: A diluuio ad Troiam supputantur anni 828. In qua regnauit Dardanus annis .31. Ericthonius .75. Tros à quo Trię nomē .60. Ilos (vnde & Ilion dicta) 55. Laomedon .36. Priamus .40.

Numeri.20. Sub quo periit. ¶ Anno .40. ducatus Moysi venit Israel in Cades, vbi Maria defuncta est, mense primo, secundum Iosephum .10. die mēsis.

Numeri.33. Deinde venerunt ad montē Hor, vbi defunctus est Aaron, prima die mēsis quinti, videlicet, vigesima quinta Iulii. Loco patris sui successit

Numeri.21. Eleazar. ¶ Post hæc vbi manna fastidiunt, à serpētibus vulnerati sunt ¶ Deinde percusserunt Seon regem Esebon, & Og regem Basan. Nouissime castra posuerunt in campestribus Moab, supra Iordanem cō tra Hiericho, vbi contigit historia Balaam, fornicatio, & punitio Madianitarū. Nouus populus numeratur. Moysi Iosue substituitur. Ruben, Gad, & dimidia tribus Manasse possessionē accipiunt. Promissa terra describitur. Quadraginta octo leuitarū vrbes separari iubētur. ¶ Anni eiusdē, mense vndecima, prima die mensis, quæ fuit vigesima prima nostri Ianuarii, cœpit Moyses explanare legem, vt continetur in Deuteronomio. Quem librum iussit poni in latere Arcę. Describi & legi semper à regibus. Initiis quoq; sabbathorum terræ, in festo tabernaculorum recitari populo, vt discerent timere Deum. Seruantibus legem, benedictiones replicauit: & nō seruantibus, maledictiones.

Deuterono.34. Deinde benedictione singulis (præter quàm Simeoni) pronunciata. Moyses ascēdit in montē Nebo, vidit terrā promissionis. Defunctus ibidem

ibidem sepelitur ab angelis: & nõ cognouit homo sepulchrum eius. Quod cũ diabolus prodere vellet, prohibitus est ab angelo Michaele. Erat. 120. annorũ quãdo defunctus est. Non caligauit oculus eius, nec dentes illius moti sunt. Planxerunt eũ. 30. diebus. Et ita quadragesimus annus ducatus eius expletus est. *In epistola Iudæ.*

QVARTI LIBRI FINIS.

PROLOGVS IN LIBRVM QVINTVM.

Tertia pars ætatis tertiæ iuxta præfatam partitionem ab Iosue usq; ad regnum Dauid, historiam comprehendit. 396. annorum. In qua liber Iosue, Iudicum, Ruth, & Regum primus includitur. Quorum argumenta beatus Hieronymus exprimit his uerbis: Veniam ad Iesum Naue, qui typum domini non solum in in gestis, uerumetiam in nomine præfert. Transit Iordanem, hostium regna subuertit, diuidit terram uictori populo: & per singulas urbes, uiculos, montes, flumina, torrentes, atq; cõfinia, ecclesiæ, cœlestisq; Hierusalem spiritualia regna describit. In Iudicum libro quot principes populi, tot figuræ sunt. Ruth Moabitis Isaiæ uaticinium explet dicentis: Emitte agnum domine dominatorem terræ de petra diserti ad montem filiæ Sion. Samuel in Heli mortuo, & in occisione Saul ueterem legẽ abolitam mõstrat. Hæc ille. Qui in eo quod ait Iesum Naue, sequitur. 70. interpretes, qui pro Iosue, Ben, Nun, transtulerunt Iesum filium Naue. *Isaiæ.16.*

CHRONICORVM MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER QVINTVS.

Anno igitur ætatis tertię. 546. & ante Romam conditã. 716. Iosue qui & Iesus, & Osee, filius Nun, de tribu Ephraim, administrationem iniit principatus. Qui statim mense primo, misit exploratores: quos Raab meretrix gratiose tractauit. Quibus post triduũ reuersis: iussit populo propinquare Iordani, quem post aliud triduũ transituri essent. Itaque decima die, mensis primi, nonis Aprilibus, diuiso Iordane, populus terrã promissionis intrauit. Castra metati sunt in Galgala nõ procul ab Hebal & Garizim montibus in cãpestribus Hiericho. Vbi secũdo circuncisus est populus, qui per annos. 40. circũcisus nõ fuerat. Deinde tertiũ Pascha celebratũ est. Nã primũ in Ægypto secundum in Sina præcesserat. Reliquo tempore Moysi intermissum dicitur, sicut & circuncisio. Incircuncisi enim Pacha celebrare non poterant, Exodi. 12. ¶Decima quinta dicti mensis cessauit manna, & comedere cœperũt de frugibus præsentis anni, terræ Chanaan, panes azimos & polentam. ¶Eodẽ die sanctus Michael pręcepit Iosue, vt per sex reliquos dies azymorũ circuirent Hiericho semel, die autẽ septimo, septies. Quod cum fecissent, muri Hiericho corruerunt. Cuius aurum, argentum, æs, & ferrum, domino consecrata sunt. Reliqua gladio, flammaq; perierunt: præter Raab cum suis, quam postea Salmon de tribu Iuda duxit vxorem. ¶Post euersionem Hiericho

Iosue.1.2.3. *Introitus in terrã promissionis.* *Iosue.4.* *Iosue.5.* *Iosue.6.* *Iosue.7.*

Iosue.8. Hiericho lapidatus est Achan,& cōbustus cū omnibus, quæ ad ipsum pertinebāt:eò quòd furatus esset de anathemate. Deinde percusserūt vrbem Hai, statimq; Iosue reuersus ad castra,perrexit ad mōtem Hebal,& altari facto,benedictiones & maledictiones replicatæ sunt.

Iosue.9. ¶Interea Gabaonitæ deceperūt Iosue,quē laudat beatus Ambrosius, quòd de sua mente alios ęstimans,neminem crederet fraudulentum.

Lib.3.officiorum cap.10. ¶Post hæc Adonisedech volens expugnare Gabaon, quòd ad Iosue confugisset,contritus est.Pluēte domino lapides, & Solem Lunamq; sistente ne festinarent occumbere spacio vnius diei.Et hæc omnia primo anno Iosue.Porro contra Zabin vel primo vel secundo dimicatum est.Numerus occisorum ab Iosue regum, triginta & vnius erat.

¶Annus quintus Iosue,ipse est ab ortu Isaac.450. post quē dicit diuus

Actuum.13. Paulus terram Iudęis fuisse diuisam.¶Anno sexto iussit dominus terram distribui.Quòd nō solum auctoritate apostoli, sed etiam verbis Caleb comprobatur : qui dicit hunc quintum & quadragesimum esse annum,ex quo missus est ad explorandam terram . Constat aūt quòd

1.Regū.4.&.7. anni secūdi principio,missus fuit post exitum de Aegypto . Quòd aūt non prius diuiserit patet ratio,quia dominus ante non iusserat.Et incongruum videbatur præuenire iussionem. Transtulit autem tabernaculū & arcā testamēti in silo:vbi māsit vsq; ad mortē Heli. Quòd

Exodi.23. autem dominus noluerit omnes hostes perdere, ante sortium distributionem,tres reddit causas.Prima:ne increscerent malæ bestiæ.Secunda: ne populus torperet ignauia . Tertia:vt probaretur populus,

Iudicum.3. vtrum ne diligeret Deum an non.Eodem tēpore Iosue remisit Rubenitas.& socios ad possessionem vltra Iordanem.

Leuitici.25. ANno.7.celebratum fuit primum sabbathum terrę,atq; remissi-

Deutero.15. onis,quo neq; serere neq; metere licebat:sed anno.6. terra protulit fructus duplos imo trium annorum , qui sufficerent vsq; ad annū nonum . Tenebatur remittere seruos hebræos.& mutuū pauperibus præstitum.Sex(inquit)annis seruiet tibi.Intellige:si primo post sabbathum,sin postea:tanto minus restabat seruitutis.Nam sic dictum est: Sex annis seruiet tibi,sicut dictū est, sex diebus operaberis . Similiter de mutuo:Caue (inquit) ne tibi surripiat impia cogitatio , & dicas in corde tuo:Appropinquat septimus remissionis annus, & auertas oculos tuos à paupere,nolens ei,quod postulat,commodare. De mutuo loquitur,pauperibus suę gentis non alienis,commodato.Reliqua debita mercaturæ,mercedes laborum & similium repeti poterāt,& red

Hierem.34. di debuerunt.Itaq; sic intellige remissionem mutui pauperum , sicut dimissionem seruorum.Quos cum pręsumerēt ad seruitutem retrahere:grauiter Deum offendisse leguntur . ¶Et hoc notandum,quòd annus remissionis siue sabbathum terræ,non incœpit prima die mensis primi sexto.kl.Aprilis:sed decima die mensis septimi, sexto nonas Octobris.Est enim illis duplex anni principium.Alterum cum mēse Nisan,quòd scriptura semper attēdit,quoties de ordine mensiū facit mentionem

mentionem. Alterum institutum per legis interpretes, post terrę pro missionis ingressum, propter sabbathũ terræ & iubilæum, quo vtuntur in venditionibus & emptionibus. Quod si Iosephus attẽdisset, nõ dixisset diluuium factum mense Nouẽbri. ¶Post hęc Iosue cõuocatũ populum instantissime monuit idola relinquere. Deinde defunctus est. kl. (vt aiunt) Septembris, cum esset annorum centum & decem. Cuius neq; planctum scriptura, neq; tempus principatus eius memorat, significans eum qui dicit: Nolite flere super me. Cuius regni nullus est finis. ¶Ad literam verò Iosephus putat eum præfuisse annis. 26. Sed hic neq; græcos sequitur, neq; hebræos, & persępe recedit à veritate. Eusebius tribuit ei annos. 27. Excusaretur aliquo modo, si tribuisset. 28. vt patet supputanti ab exitu ad quartum Salomonis. 480. annos. Vulgaris interpres pollicitus sequi veritatem hebraicam: tantum ab eius sensu dissẽtit, vt nemo magis. Deniq; totũ tẽpus à morte Moysi, vsq; ad mortẽ Othonielis in. 40. tantum cõtrahit annos. Tu si diligenter scripturæ intenderis, inuenies eum vltra septimũ annum non multum vixisse. ¶Sub Iosue memoratur Busirin ægypti condidisse Thebam. Cirenen Libyæ conditam, & facinus hypermestre.

Iosue. 24.

Lucæ. 23.

POst mortem Iosue, seruiuit Israel domino lõgo tẽpore, sed hostes partim non curabant debellare: partim non valebant. Filii Iuda comprehenderunt Adonibesech tyrannum. Cuius absciderunt manuum pedumq; summitates: reddentes quod fecerat. Nam septuaginta reges eo modo truncauerat. Ceperunt, & combusserũt Hierusalem non tamen diu possederũt. Nam Beniamin permisit secum habitare Iebusæos qui paulatim superiores facti, tenuerũt eam vsq; ad Dauid. ¶Filii Dan percusserunt Lesem, quę & Lais, quam rursum ædificãtes vocabant eam Dan in extremis finibus Iudęę ad aquilonem. Statimq; idola coluerũt, quę de domo Michę violenter abstulerant. ¶Eodem fere tempore contigit exterminium Beniamin (demptis paucis), ꝑpter vxorem leuitæ. Paulatimq; secuti deos alienos, traditi sunt in manus Chusanrasathaim regis Mesopotamiæ, & seruierunt ei octo annis. Misertus eorum Deus, suscitauit eis saluatorẽ Othonielem, & alios: & neq; illos quidem audire voluerunt. Et audientes mandata domini omnia fecerunt contraria, citoq; deseruerunt viam domini. Intellige synecdochicos. Nam multi domino fideliter adheserunt, multi cito reliquerunt ipsum.

Iudicum primo.

Iudicum. 18.

Iudicũ. 19. 20. 21.

OThoniel autẽ filius Cenez, frater Caleb iunior, vir sanctus de tribu Iuda, pręfuisse scribitur Israeli annis quadraginta. Qui supputantur ab anno decimo octauo ingressus eorum in terram illam, & ante Romam conditam. 701. Sine iudice fuerant annis decem. Notandum, in libro Iudicum numerari, centum & vndecim seruitutis annos, quos (contra quendã cuius nomini parco) oportet intra Iudicũ tempora includi, propter scripturã, quæ dicit annũ quartũ regni Salomonis, fuisse quadringentesimum octogesimum ab exitu de Aegypto.

Iudicum. 3.

Nec audiendi sunt, qui putant istos seruitutis annos à scriptore libri Regũ prætermissos. Multoq; facilius inueniri poterit solutio seruilis numeri, quàm euacuatio scripturę sanctæ, quę, teste domino, solui nõ potest. Nam admisso mendacio in sacris: omnia vacillant, vt Augustinus ad Hieronymum abunde probat. Possumus ergo dicere primos octo præcesisse, vel inclusos initiis Othoniel. Octodecim sub Aoth. Viginti sub Debbora & Barach. Septem sub Gedeõ. Octodecim sub Iair. Porro post Abdon, seruierũt Philistinis annos. 40. sub qua floruit Samson, per annos. 20. non tamen à seruitute liberauit. Reliquos. 20. sub Heli. Vt ergo seruierunt toto tempore Samsonis, Heli, Samuelis, & Saul: ita debemus & de aliis sentire, & cum diuo Augustino firmiter credere, non fuisse plures annos ab exitu vsq; ad fundatum templum, quàm quadringentos & octoginta. ¶ Anno principatus Othonielis. 20. regnare cœpit Assyriis Belochus iunior. Regnauit annis. 25. ¶ Anno. 33. primus Iobel siue Iubilęus legalis sumpsit exordiũ. Est aũt Iobel remisio. Nam quinquagesimo quoq; anno ab introitu in terrã promisionis, tenebantur dimittere debita fratrum suorum, seruos & ancillas, relinquere liberos, intermittere culturam agrorũ, & vinearũ sicut in sobbatho terræ. Idem semper exordiũ habuit Iubilęus, quod sabbathum terrę, scilicet festum propitiationis, diem decimum mensis septimi.

Ioannis. 10. *Augustinus de ciuitate dei lib. 18.* *Primus Iobel.* *Leui. 25.*

Aoth.

Iudicum. 3. Aoth. 2.

OThonieli succesit Aoth Ambidexter de tribu Beniamin. Supputatur principatus eius. 80. annorum. ab anno ante vrbem conditã 661. Et notandum, quòd iudices non prçerãt populo tanquàm domini: sed tantum vt adiuuarẽt in afflictionis suæ tempore, aduersarios debellando. Itaq; post liberationẽ, quam fecit Othoniel propter noua peccata, dominus tradidit eos Eglon regi Moab, qui subiectos tenuit annos. 18. Cui cũ detulisset Aoth munera, & vidisset idola Moabitarũ incitatus spiritu, ait regi: Verbũ Dei habeo ad te. Igitur omnibus exire iusis, vt secreto colloquerentur, infixit sicam in ventrem regis, & aufugit. Collegitq; socios, & interfecit decem millia Moabitarum. Quieuitq; terra à præliis annis octoginta. Nota, quòd ait à pręliis, nõ ab omni seruitute. Post hunc fuit Sangar, filius Anath, qui percusit de Philistiim sexcentos viros vomere. Et ipse quoq; defendit Israel. Floruit in diebus Barach, & Debboræ. ¶ Anno quinto principatus Aoth regnauit Assyriis Belipares. Regnauit autem annos triginta. Paulo prius apud Celtas regnare cœperat Paris, ciuitatis nunc famatisimæ (vt aiunt) conditor. ¶ Anno decimo septimo, Achaia condita ab Achæo rege. ¶ Anno vigesimo octauo, Cadmus & Phœnix à rubro mari profecti, apud Sidonem regnauerũt. Post septennium Cadmus docuit rudem Græciam, & regnauit Thebis, ait Manetho. Eusebius ait Phœnicem docuisse Sidonios nonnullas literas. ¶ Anno trigesimo quinto regnare cœpit Assyriis Lamprides. Regnauit annis triginta duobus. ¶ Anno quadragesimo tertio cœpit secundus Iubilęus.

Iudicum. 3. *Cadmus. Phœnix.*

¶ His tem-

¶His temporibus apud Phrygas regnauit Tantalus. Cui ob raptum Ganymedis filii sui, Tros Dardanię rex bellum intulit: vt scribit Phanocles. Frustra igitur fabula Iouis & raptrix aquila fingitur. Apud Pytium quoq; prima vates Phemonoe versibus hexametris futura prædixit. ¶Anno.67.regnauit Assyriis Sosares. Regnauit annis.20. ¶Anno.70. Mars Italus, regnauit Aboriginibus. Inter deos ipsorum princeps. ¶Anno.72. apud Argiuos regnauit Acrisius pater Danaes, quã vitiauit Iupiter, auro dato custodibus eius.

Tantalus. *Phemonoe uates.* *Mars.* *Danae.*

POst mortem Aoth addiderũt filii Israel facerę malũ in conspectu domini. Qui tradidit eos Iabin regi Chanaan. Cuius princeps exercitus Sisara.900.habebat falcatos currus, & per viginti annos vehemẽter oppressit Israelem. Erat autem Debbora prophetis vxor Lapidoth: quę iudicauit populum. Quæ vocauit Barach filium Abinoem de cedes Neptalim, pręcepit ei, vt collectis decem millibus bellatorũ inuaderet Sisaram. Ille autem sine ipsa nõ audebat exire. Respondit: Ibo quidem tecum, sed victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Commisso prælio fugit Sisara. Intrauit tentorium Iahel vxoris Aber Cinæi. Quæ dormientis caput transfixit clauo tentorii sui. Tunc cecinit Debbora cãticum domino, quieuitq; terra.40.annis. Qui supputantur ab anno ante vrbem conditam.581. ¶Anno eius septimo regnare cœpit assyriis Lãpares. Regnauit annis 30. ¶Anno.13.cœpit in Israel tertius iubilęus. ¶His tẽporibus Amphion rex Thebarum solebat saxa, id est, dura mortalium corda mouere cantu citharæ. Dionysius quoq; Liberpater ad Indorum bella proficiscẽs, tam mulieres quàm viros armauit, eius in Machabæis fit mentio. ¶Anno.37.regnare cœpit Assyriis Pannias. Regnauit annos.45.

Iudicum.4. *2.Mac.4.*

DEfuncto Barach succesit Gedeon cognomẽto Hierobaal de tribu Manasse. Dies principatus eius supputantur anni,40.quorum primus erat ante Romam conditam.541. Eius gesta vel maxime mirabilia. Seruierat Israel Madianitis annos septem. Clamantibus aũt ad dominum propheta quidam missus est, qui eos ingratitudinis arguit. Deinde iussit angelus domini Gedeoni liberare populũ de manu Madian. Oblato sacrificio, destructoq; luco Baal: conuocauit exercitum. Signa victorię accepit in vellere, quod primo quidem rore maduit, secundo autem siccitas erat in vellere, & ros in omni terra. Exercitus erat.32.millium. Quorum.22.millia formido inuasit: ideoq; domũ remissi sunt. Reliquos probauit bibendi modo. Nam trecenti qui honeste biberant, admissi sunt. Quos diuisit in tres turmas in Gyro castrorum hostilium, Dedit vnicuiq; tubam, & lampadẽ coopertam. Cumq; media nocte tuba caneret, reliqui simul conclamabant domino & Gedeoni, confringẽtes hydrias. Misitq; dominus gladium inter hostes: qui mutuo se truncabant. Et ceciderunt ibi centum viginti millia cum principibus suis Zeb & Oreb. Porro Zebee & Salmana cum reliquis viginti quinq; millibus fugiendo comprehensi sunt.

Iudicum.6.

Poſt victoriam, cum vellet eum populus conſtituere dominum ſuũ, ait:Non dominabor veſtri, ſed dominus. Accepit autem poſtulatas in aures & fecit Ephod veſtẽ ſacerdotalem & regiam : quali Samuel quoq; & Dauid vſi ſunt. Et mortuus eſt in ſenectute bona,relictis.70. liberis, & vno naturali Abimelech Sichimita.

Iudicum.8. MOrtuo Gedeone dereliquit Iſrael dominum, percuſsitq; fœdus cum Baal,vt eſſet ipſorum Deus. Interea præfatus Abimelech

Iudicum.9. conſtitutus eſt rex in Iſrael à viris Sichem. Regnauit.3.annis.Interfe cit omnes fratres ſuos ſuper lapidem vnũ,pręter Ioatham minimum natu,qui latẽter effugit. Qui pulchro paradigmate Sichimitas ingra titudinis arguit:quòd regem ſibi conſtituiſſent rhamnũ non oliuam, non ficum,non vitem. Miſit autem dominus ſpiritum peſsimũ,inter Abimelech,& Sichimitas. Quorũ vrbe capta cunctos interfecit Abimelech,& ſeminauit in ea ſalem. In obſidione autem Thebis,mulier quædam de muro iecit fragmen molæ in caput eius. Qui cito vocauit armigerũ ſuum, ſe iuſsit interfici, ne diceretur occiſus à fœmina. ¶Anno eius ſecũdo regnare cœpit Aſſyriis Soſarmus,qui regnauit an

Hydra. nis.19. ¶His temporibus Hydram callidiſsimũ fuiſſe ſophiſtam Plato cõmemorat. Hinc fabula multorum capitum.

POſt Abimelech ſurrexit dux in Iſrael Thola, vir tribus Iſachar. Pręfuit annis.23. Quorum primus fuit ante Romam conditã.498 Hoc loco deficit gręca trãſlatio quę nõ adſcribit huic iudici,niſi tan-

Hercules Thebanus. tum.22.annos. ¶Anno eius ſecũdo natus eſt Hercules,Amphitrionis piratarum maximus. Qui cũ vixiſſet annos circiter.52. in Vulcanũ ſe pręcipitẽ dedit. Huic Gręcia mẽdax prioris Herculis virtutes adſcribit. ¶Anno.18.regnauit Aſſyriis Mitreus. Dominatus eſt annis.25.

Iudicum.10. SEptimus in ordine iudicum Iair Galaadites de tribu Manaſſe. Iudicauit Iſrael.22.annis. Quorũ primus fuit ante Romam conditã 475. Habuit.30.filios principes.30.ciuitatũ: quæ dictę ſunt Auoth Iair,

Nume.32. id eſt,oppida Iair. In libro Nume.dicitur Iair occupaſſe vicos Galaad

Deutero.3. qui in Deuteronomio & Ioſue dicuntur vrbes ſexaginta munitiſsimę

Ioſue.13. in Baſan & Galaad quas poſſederunt filii Manaſſe,Iair,& Machir. Nõ in perſona propria illi duo,qui ante Moyſen defuncti fuerãt, ſed po ſteri eorum,qui nomine patrum ſuorum,appellauerũt loca poſſeſsio

Iudicum.10 num ſuarũ. Quorum exemplo & iſti ciuitates ſuas Auoth Iair nuncu parunt. ¶Temporibus his peccauit Iſrael cum diis Syrię, Moab,Am mon,Sidonis,atq; Philiſtiim. Quare traditi ſunt in manus Ammõ & vehementer oppreſsi annis.18. Interea defuncto Iair,clamauerunt ad dominum. Qui reſpondit. Inuocate deos,quos elegiſtis. Ipſi vos liberent. At illi:Redde tu nobis quicquid placet:tantum nunc libera nos Et hęc dicẽtes,omnia de finibus ſuis idola ꝓiecerũt, & ſeruierũt domino,qui doluit ſuper miſeriis eorũ,& per Iepte liberare diſpoſuit. ¶Anno.7.cœpit quintus iubilęus Iudęorũ. ¶Anno.17. Apud Celtas regnauit Remus. ¶Anno.22.regnauit Aſſyriis Tautanes. Regnauit.32.ãnis.

Defuncto

DEfuncto Iair succesit Iepte, & ipse Galaadites de tribu Manasse Iudicum.11.
octauus in ordine. Præfuit sex annis. Qui secundum hebraicam veritatē supputātur immediate post Iair ab anno .266. introitus eorũ in Chanaanitidē. Nec audiendi sunt qui dicunt .18. annos intercesisse à morte Iair vsq; ad Iepte. Fuit autem Iepte filius Galaad naturalis, & ob eam causam eiectus à fratribus suis, ne cum ipsis hæreditatē acciperet. ¶ Anno autem supradicto, qui fuit ante Romam cōditam .453. reuocatus à maioribus populi sui, rogatus est suscipere principatum, & pugnare contra filios Ammon. Acquieuit. Misit ad Ammon, expostulans super oppresione. Respondētibus illis, repetere se terram suã, quã tulerat Israel ab Amorręis anno vltimo vitę Moysi. Ait Israelem per trecētos annos terrã illã iusto titulo possedisse. Excedit aũt in tempore. Nam si supputes à morte Seon vsq; ad Iepte, inuenies tãtũ .267. annos. Quod si numeres ab eo tempore, quo petiit Israel transitũ per terrã Moab (quod Iepte cōmemorat) reperis plus minus .300. Ammonitis aũt pertinaciter imminentibus, factus est super Iepte spiritus domini. Et cōgregato exercitu, votũ vouit domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunq; fuerit primus egressus de foribus domus meę, mihiq; occurrerit reuertēti in pace, eũ holacaustũ offerã domino. ¶ Rude vulgus illius ęui, teste Dauid, immolare solebat Psal.105.
filios suos dęmoniis, videlicet, Baal. & aliis cũ quibus, mortuo Gedeone, fœdus percusserãt. Credētes eò magis placere se, quò pignora cariora cōsumerēt. Tale sacrificiũ credebat Iepte domino placiturũ, cum indiscretè voueret. Statimq; ꝓcesit ad pugnã. Victor euasit. Viginti ciuitates eorũ obtinuit. Tradidit enim dominus Ammonitas in manus eius. Non vtiq; ꝓpter votũ: sed (vt scriptũ est) quia doluit super miseriis eorũ, qui pœnitentiã agebãt, & idola sua proiecerãt. Reuertenti Iepte occurrit vnigenita filia cũ tympanis & choris. Qua visa, scidit vestimēta sua, dicēs: Heu me filia mea. Decepisti me, & ipsa decepta es. Aperui enim os meũ ad dominum, & aliud facere non potero. Quę respōdit: Pater mi, fac mihi quodcunq; pollicitus es. Hoc solum mihi præsta, quod deprecor: Dimitte me, vt duobus mensibus circueam mōtes, & plangam virginitatē meã cum sodalibus meis. Respondit: Vade. Expletisq; diebus, reuersa est ad patrē: qui fecit ei, sicut vouerat. Exinde mos increuit in Israel, vt semel in anno conueniant in vnũ iuuēculę, & plangant filiã Iepte diebus .4. Fingunt hoc loco Iudęi votũ Iepte fuisse mutatũ per Phineez pōtificem, quasi vero simile sit, tũc adhuc vixisse illũ, qui tēporibus Moysi princeps fuit, & ductor exercitus cōtra Madian, & nonus ab eo Sadoch in diebus Dauid inuenitur. Certe non potest dici oēs illos fuisse genitos inter Iepte & Dauid. Porro de prudētia & sanctitate illius tēporis, qui votũ interpretari debuissent quid ꝓferes? Cũ Iudęi ipsi fateãtur oēs fuisse tã criminosos, vt summo sacerdotio priuari mererētur, quod paulo post diuina iustitia ad Heli trãstulit. Quis putas cōfirmauit pactũ illud inter Baal & po

Isaiæ.24. Osee.4. Vtiq; tūc quoq; dici potuit. Et erit sicut populus, sic & sacerdos. Qui paulo prius gloriosum duxerant filios immolare dæmoniis: non iudicabant malū offerre Deo, maxime propter votū emissum: propter quod & parta victoria videbatur. Et certe historia per se tā clara est: vt sancti doctores de ea nunquā dubitauerint.

Iudicum.12. ¶Reuerso Iepte: tribus Ephraim minabatur incendium, quòd sine ipsis exisset ad pugnam. At ille repugnans fortiter, prostrauit ex eis quadraginta duo millia virorum. ¶Anno primo Iepte supradictus Hercules instituisse fertur Agonem olympicum. cuius & Apostolus meminit.

Agon Olymp. 1.Corinthio.9.

POst Iepte Iudicauit Israel Abessan de Bethleem: annis septē. Quorum primus erat ante Romam conditam .447. Eius anno primo apud Aborigenes regnauit Latinus, à quo deinceps latini dicti sunt.

Latinus regnat.

DEcimus iudex Ahialon Zabulonites, iudicauit Israëlem decem annis, quorum primus fuit ante Romam conditam .440. Huius iudicis neq; nomen, neq; tempora græci codices habuerūt. Vnde non paruus error priscis chronographis accidit.

Iudicum.12. POst Ahialon iudicauit Israel Abdon de tribu Ephraim. Pręfuit annis octo, qui supputantur ab anno.430. ante Romam conditā. Habuit.40. filios, & ex eis 30, nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinarum. ¶Anno primo principatus eius iuxta supradictam Archiloci supputationem, Troia capta fuit à græcis.

Troia capta. Quam expugnationem, bellum decennale pręcesserat. Causa belli, raptus extitit vnius mulieris. Cum enim Alexander cognomento Paris à Priamo troianorum rege missus in Græciam, Spartæ hospitatus esset in domo Menelai principis Spartanorum, Helenam cōiugem eius secum abduxit in Phrigiam. Quod facinus, Græci concordi sententia vindicare statuerunt. Quinquennio se preparabant: deinde inæstimabiles copias perduxerunt. Deniq; præter magnam pedestris exercitus multitudinem, etiam bellicas naues (vt Dyctys ait) ad vndecies cētenas habuerunt. ¶Hucusq; beatus Hieronymus chronicon Eusebii simpliciter è gręco traduxit. ¶Porro à capta Troia deinceps etiam multas historias (vt in prologo confitetur) alienas interseruit. Vnde negligentes quinq; falluntur historici, adscribētes Eusebio, quę Hieronymi sunt.

Augustinus de ciuitate dei lib.18. cap.19. ¶Post captam Troiam, Aeneas troianus cum viginti nauibus, secundum beatum Augustinum, in Italiam venit. Victoq; Latino, successit ipse, annò ante vrbem conditam.426.

Iudicum.13. MIrabilibus gestis priorum iudicum: succedunt mirabiliora Samsonis: De quo, priusquàm scriptura loquatur seruitutē, qua genus Israël premebatur, commemorat, dicens: Rursum filii Israël fecerunt malū in conspectu domini, qui tradidit eos in manus Philistiim quadraginta annis. Hos quidam supputant à Morte Abdon, vsq; ad vigesimum annum Heli. Quo nescio quid absurdius magisq; scripturę contrarium dici posset. Certe necdum eo tempore natus erat Samson, quando seruitus premere cœpit. Vnde sequeretur vel tēpus prin

cipatus

cipatus eius ſupputari cœptum, antequàm naſceretur, vel ſub Heli iudicaſſe, vel inter Abdon & heli principatũ vacaſſe.40.annis. Cum tamen à morte Abdon vſq; ad Dauid,non reſtarent niſi cẽtum anni. Quorũ octoginta fuerunt Saul,Samuelis,& Heli. Videãt hinc quàm bene ſibi cõſuluerint,qui contẽti vulgatis cõmentariis, malint omnĩbus diebus ſuis errare,ne dicam & errata defendere, quàm ſcripturas ſcrutari,& cauſam,quam neſciunt,diligentiſsime cum ſancto Iob inueſtigare. ¶Si vigilanter attenderis,videbis hanc ſeruitutem duraſſe *Iob.29.* pluſquàm centum quinquaginta annis.A temporibus enim Iair, vſq; ad aliquot annos regni Dauid,ſemper aliqua ſeruitute philiſtinorum preſſus eſt Iſraẽl.Primus enim Dauid tulit frenum tributi, de manu *2.Regum.8.* Philiſtiim. Quàmuis enim dominus coërcuerit eos per Samuelẽ, ne penitus vaſtarent hebræos, tamen iugum tributi non abſtulit, quòd ante tẽpora Samſonis poſitum erat. Poſtquàm enim miſerabilis populus pactum fecit cum diis gentium, mox inter ſe bellis inteſtinis laborabãt,& inimicis ſunt traditi.Quorum Philiſtiim tributum exigebant.Ammonitę trãs Iordanẽ totam prouinciam deprædati ſunt. Et hos quidẽ dominus debellabat per Iepthe:ſed nõ illos.Vnde factũ eſt vt à diebus Iair ſemper aliquod dominiũ prętẽderint ſuper Iſraẽl. Summe cauentes,ne congregarẽt exercitum,ne fabricarent arma,ne libertatis amore,quandoq; rebellionẽ molirẽtur. Sed & iſraẽl eorum potentiam veritus,tales conditiones eorum & pacta ſubierant:vt ne Samſon quidẽ(licet ad hoc natus videretur) præſumeret illis inferre bellum,niſi prius aliquam occaſionem,quam iure prætenderet,inueniſſet.Igitur dictum tempus ſeruitutis non à morte Abdon,ſed vſque ad mortem eius ſupputandum.Et quàmuis multo diutius durauerit, non debuit ſcriptor hiſtoriæ extendere longius,quàm vſq; ad Samſon, in quem ſtatuerat hiſtoriam claudere. Alioquin oportuiſſet ad Dauid procedere. Quod libro Regum multo decentius reſeruatum eſt. Et credo primum ſcriptorem libri Iudicum vſq; ad finem illius ſeruitutis non vixiſſe,vt totam ſummã potuiſſet exprimere. ¶Tem- *Iudicum.13.* poribus ergo ſeruitutis. venit angelus ad vxorem Manue viri de ſtirpe Dan,& ait:Sterilis es,ſed concipies & paries filium.Caue ne bibas vinum & ciceram,nec immundũ quicquam comedas,quia concipies, & paries filium,cuius nõ tanget caput nauacula.Erit enim nazaræus Dei ab infantia,& ex vtero matris.Et ipſe incipiet liberare populum *Nota uerbũ incipiet,nõ perficiet.* de manu Philiſtiim. Quod cum audiſſet Manue, orauit dominum, vt iterum veniret nuncius ille.Rurſum ergo venit angelus ad mulierem. Quæ ſtatim cucurrit ad maritum.Qui venit ad angelũ,putãs eum prophetam eſſe,& inuitauit ad prandium. Reſpondit: Non comedam panes tuos. Si vis holocauſtũ facere, offer illud domino. Cũ ergo poſuiſſet hœdum & libamen ſupra petram,aſcendit flamma altaris in cœlũ.Peperit mulier.& vocauit eum Samſon. Cui benedixit dominus.& cœpit ſpiritus domini eſſe cum eo. ¶Adultus aũt amauit *Iudicum.14.*

quandam philistęam,quam petiit sibi dari vxorem. Contristatis parẽ tibus,quòd alienigenam peteret,ait se occasionẽ quęrere cõtra Philistiim.Præcedentibus illis ad petendam eam,subsequentem Samsonẽ inuasit leunculus,quem protinus dilacerauit & proiecit è via. Factis autẽ sponsalibus.Post dies aliquot rediit vt acciperet eam. Vidit aũt examen apum in ore leonis & fauum mellis. Tempore nuptiarũ dede rũt ei Philistiim triginta sodales,quibus problema proposuit,promisit & pręmiũ soluẽtibus illud intra septem dies conuiuii, triginta sindones,& totidem tunicas. Aut si non soluerent,darent illi.Responde runt:Propone.De comedente(inquit)exiuit cibus: & de forti egressa est dulcedo.Quod cũ per se non possent,à muliere minis & precibus didicerunt,atq; soluerunt.Et irruit in eum spiritus domini. Descẽdit in Ascalonẽ.Percussit ibi triginta viros.Vestes eorum dedit illis. Et iratus nimis,domum rediit.Interea puellę pater, credens factum repudiũ,dedit eam alteri.Quod ille vt resciuit, ait: Ab hac die faciam
Iudicum.15. vobis mala.¶Perrexit ergo & cœpit trecentas vulpes, ligauit caudas ad caudas,& in medio faces accensas,& emisit eas in segetes iam maturas,& succenderunt eas.Sed & vineas & oliueta vastabant. Audien tes illi quòd fecerat ista Samson in vltionem ablatæ coniugis: combusserũt eam & patrem eius.Quibus ait Samson:Licet hæc feceritis, tamẽ adhuc ex vobis expetam vltionẽ,& tunc quiescam. Percussitq; eos ingenti plaga,surã super femur.Sic enim est in hebręo.Erat enim illis quidam modus loquendi,atq; prouerbium,quo,iuxta beatũ Augustinum,nihil aliud significabatur,quàm percussit eos valde,& ingẽ ti facilitate,ita vt omnes mirarentur.Quod Iudęi hodie non intelligentes,in promptu est,quàm ridicula confingant.¶His gestis descen dit Samsón,& habitauit in spelunca petræ cuiusdam. Irati Philistiim vindicare volebãt in oẽs Iudæos, nisi traderetur eis Samson vinctus, Vinxerunt Iudæi Samsonem, & opposuerunt eum castris hostilibus, indignãtes ei,quòd prouocasset dominos suos.Propinquantes illi, vo lebant eum abducere.Irruit autem in eum spiritus domini. Vincula sua rupit,repertaq; asini mãdibula,percussit mille viros. Parta victo ria,mirabiliter sitiebat.Clamabat ad dominum:En siti morior.Aperuit illi dominus molarem dentem in maxilla, & egressæ sunt aquæ, quibus haustis, vires recepit. Et iudicauit Israel in diebus Philistiim
Iudicum.16 20.annis.¶Abiit quoq; Gazam ad meretricem quandam.Gauisi Philistiim,posuerunt in porta custodias,vt exeuntem occiderent.Dormi uit autem vsq; ad medium noctis. Inde consurgẽs apprehẽdit ambas portæ fores cum postibus suis & sera.Impositasq; humeris suis,asportauit ad verticem montis.¶Post hæc amauit Dalilam. Cui dixerunt principes Philistiim: Disce ab eo in quo habeat tantam fortitudinẽ. Quæ tam diu illi molesta fuit,donec audiret nazaræum esse,nec radi posse sine damno fortitudinis.Tunc illa dormientem in sinu suo tonderi fecit. Quẽ statim raptũ,orbatúmq; luminibus molere coegerũt, quo no-

quo nouissima seruitus indicatur. ¶Post paululum, crescēte cęsarie, Philistiim magnificas immolabāt hostias Dagon Deo suo. Inter epulas aūt adduxerūt eum ad illudendum. Tunc ille, inuocato domino, concussit columnas domus, quę cecidit super omnes qui aderant, circiter tria millia hominum. Et ita multo plures interfecit moriens, quàm ante viuus occiderat.

HVcusq; protenditur historia libri Iudicum. Nam quæ sequuntur in eodem volumine: antea contigisse perspicuum est. Quorum primum est impietas Michæ & Danitarum, qui sibi deos conflatiles erexerunt. Secundum est internecio ferme tribus Beniamin, propter abusum vnius fœminę. Tertium est historia Ruth, quam temporibus Iair contigisse existimo. Nec opus est dicere, tres fuisse Booz, patrem, filium, nepotē. Salmon in diebus Othoniel non ante genuisse dicitur Booz de Raab. Booz aūt cum esset ducentorū annorū iuxta quosdam genuit Obed ex Ruth, miraculose magis quàm naturaliter. Vnde scriptum est, quòd dominus dederit vxori illius vt conciperet, & pareret filium, tāquàm alias impossibile. Obed vero genuit Isai patrē Dauid, qui temporibus Saul fuit admodum senex & grandeuus inter viros. ¶Anno primo Samsonis regnauit Assyriis vigesimus septimus Tenteus. Durauit regnū eius. 40. annis. Et francus apud Celtas. A quo nomē dicitur ortū genti. ¶Anno. 14. primus floruit Homerus ex octonario numero Smyrnensis, & præfectus Demophōtis regis Atheniēsis.

HEli sacerdos generis Ithamar, post mortē Samsonis iudicauit populū annis. 40. Sed & summum sacerdotium (quod ad stirpē fratris eius Eleazar pertinebat) domino decernēte vsurpauit, posterisq; reliquit vsq; ad Solomonem, qui filiis Eleazar pontificiam dignitatē restituit. Et licet Eleazar & Ithamar fuerint fratres, tamen propter zelum Phineez diuinitus ei decretum est, summum sacerdotiū sempiternum, magis quàm filiis Ithamar. Sed procedente tempore cum negligerent cultum Dei, dixit dominus ad Heli, & ad patrem eius, ꝙ ministrarent coram domino pro filiis Eleasar in sempiternum. Verū cum & isti populum auaritia sua luxuriaq; scandalyzarent, reuocauit sententiam, dicens: Absit hoc à me. Sed quicunq; honorificauerit me, glorificabo eum. Qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Statimq; subdit de Samuele, dicens: Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem & cætera, quæ sequuntur. ¶Anno Heli. 21. regnare cœpit assyriis Thinęus. Durauit annos. 30. ¶Anno. 34. Sabbathū terrę. 50. & septimus iubilęus coinciderūt. ¶Anno. 40. capta fuit Arca à Philistiim. Ab hoc loco vsq; ad regnū Dauid, pręfuerūt populo Samuel & Saul. Quorū tempus simul ponitur actuum. 13. quadraginta annorū. Quorum. 38. sunt Samuelis, reliqui duo Saulis.

1. Regum. 2.

1. Regum. 2.

Samuel.

SAmuel leuita quidem fuit, sed non ex posteris Aaron, Ephratæus de ciuitate Ramathaim tribus Ephraim. ¶Anno eius primo Philistiim remiserunt Arcam domini. Quam cum Bethsamitæ nudā inspicerent,

1. Regum. 2.

1.Regum.6. ſpicerent, percuſsi ſunt de clarioribus viris.70. De vulgo autem.50. millia. Tunc viri Gabaa que & Cariathiarim, tulerunt eam & ſeruauerũt.
1.Regum.7. ¶Anno vndecimo regnauit Aſſyriis Dercylus. Durauit annos quadraginta. ¶Anno vigeſimo trãſtulit Samuel Arcam in Maſphat. Fœdus domini renouauit populo, vt abiectis idolis, ſeruirẽt domino ſoli. Tunc venerunt Philiſtiim contra eos in prælium. Sed offerente illo ſacrificiũ, exterruit eos, atq; cecidit dominus. Cũq; iam ſenuiſſet
1.Regum.8. conſtituit filios ſuos iudices loco ſuo, qui per auaritiam peruerterunt iudicium. ¶Anno trigeſimo octauo petentibus Iudęis regem, conſtituit Saul filium Cis, de tribu Beniamin. Qui poſt aliquot dies victo Naas, confirmatus in regnum, iuſſus eſt expectare Samuelem in Galgala, vt ſacrificium offerret ibi. Interea Philiſtiim redierunt ad prælium. Septimo die rex ipſe ſacerdotis functus officio, ſacrificiũ obtulit. Et ait illi Samuel: Sultè feciſti. Nequaquam regnum tuum vltra
1.Regum.13. cõſurget. Quæſiuit dominus ſibi virum iuxta cor ſuum. Patet hic nõ biennio: ſed ne octiduo quidem Saulem in rectitudine perſtitiſſe. ¶Anno ſuo primo Saul percuſsit Amalech, Agag reſeruato. Et impleta eſt ſcriptura, quã Balaam prophetauerat. Tolletur propter Agag
Nume.24. rex eius. ¶Perrexit Samuel Bethleem ad domum Iſai. Filium eius no-
1.Regum.16. uiſsimum Dauid vnxit regem. Qui ſtatim factus armiger Saul. Per-
1.Regum.17. cuſsit Goliam. Vnde tantum fauoris & gloriæ conſecutus eſt, vt cane-
1.Regum.18. rent. Percuſsit Saul mille: & Dauid decẽ millia. Hinc Saul iratus ait: Quid ei supereſt, niſi ſolum regnum? ¶Anno ſecũdo Saul, defunctus
1.Regum.25. eſt Samuel. Et abiit Dauid ad regem Geth, manſit ibi quatuor men-
1.Regum.31. ſibus, quorum vltimo occiſus eſt Saul à Philiſtæis. ſepultus autem à viris Iabes.

QVINTI LIBRI FINIS.

PROLOGVS IN LIBRVM SEXTVM.

Aetas quarta ſeculi, cum regno Dauid exoritur. Continet annos.473. ut facile patet ſupputanti tempora regum Iuda, uſque ad exuſtionem Hieruſalem. Sed dices: Si facile patet, cur uix unus & alter hãc ſummam exhibet? Videlicet quia non ſatis conferunt Paralipomena: Daniel, Hieremiam, Ezechiel, cum libris Regum, iuxta hebraicam duntaxat ueritatem.

Chronicorũ

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER SEXTVS.

Ortuo Saule, Dauid annos natus.30. susceptus est Iudæis rex in Hebron. Et Hisboseth filius Saul super Israel, ante Romam conditam.322. ¶Anno secundo latrones occiderunt Hisboseth: omnisq; populus venit ad Dauid. ¶Anno quarto fuit octauus iubilæus. ¶Anno sexto Codrus rex Atheniẽsis audito responso Apollinis, cum populum vincere, quorũ rex occumberet. Rustico schemate Spartiatas in tantũ irritauit, vt ipsum occiderent. Cognito autem rege, recesserũt quasi iam victi. ¶Anno.8. expugnatis Iebuseis, facta est Hierusalem, ciuitas Dauid. ¶Anno.9. subiecit Philistiim & alios hostes Israel. ¶Anno.11. mœchatus cum Bethsabee, paruulum suscepit, pro quo ieiunauit. Tertio dehinc anno, natus est ei Salomõ, ne putes duodennẽ cœpisse regnare. Propter adulteriũ multa passus est. Hinc Amnon corrupit Thamar. Hinc Absolõ occidit Amnon cõstupratorem sororis, post bienniũ. Hinc fugit & triennio latuit. Deinde post duos annos reconciliatus est patri. Post annos quatuor, persecutus est patrem. Post.4. inquam, non.40. Sic habet Iosephus, & veteres codices. ¶Post hæc Abisai occidit Iesbidenob gigãtem. Sobochai autem interfecit Zaph fratrem eius. Adeodatus vero, Goliath: fratrẽ Goliæ, quem occiderat Dauid. Qui anno.40. regni sui constituit regẽ Salomonem. Deditq; ei descriptionem templi, sicut de manu domini scriptum acceperat. Et sic appositus est ad patres suos, annos natus septuaginta. Temporibus eius Mycene quæ & Cuma. Ephesus quoq; & Carthago conditæ memorantur. Codrus.

SAlomon regnare cœpit ante Romam conditam anno.282. Regnauit annis.40. Hic bonis initiis (ait beatus Augustinus) malos exitus habuit. Et secundæ res magis ei obfuerunt, quàm profuit sapientia. ¶Anno.1. frater eius Adonias interfectus & Ioab. Sadoch aũt cõstitutus est summus sacerdos, Abiathar secũdus. ¶Ordo sacerdotum fuit iste ab initio:. Aarõ. Eleazar, Phineez, Abisue, Bocci, Ozi, Zaraias, Meraioth, Deinde stirpis Ithamar, Heli, Phineez, Achitob, Achimelech, Abiathar. Quo primũ eiecto, deinde admisso vt esset secundus. Stirps Eleazari restituta est in dicto Sadoch, qui fuit filius Achitob alterius filii Amariæ filii Meraioth supradicti. ¶Anno.4. regni sui (qui fuit ab exitu de Aegypto quadringẽtesimus octogesimus) mense Maio Salomon cœpit ædificare templũ domini in mõte Moria, & anno vndecimo cõsummauit mẽse Nouẽbri. ¶Anno duodecimo mẽse Ethanim siue Tisseri octaua die mensis inceperunt dedicationem. Decima, intulerunt Augustinus de ciuit.lib.17.ca.20. Templũ fundatũ. 3.Regum.8.

lerunt arcam in templum. Et ait dominus: Elegi locum istum mihi in domum sacrificii. Exinde cessauit licentia sacrificandi in eccelsis. quod ante licuerat. ¶Decima quinta cœpit festum tabernaculorum, durās & ipsum dies septem. Vigesima secunda die, fecerūt collectam sicut lex præceperat. Dieq; sequenti abierunt vnusquisq; ad tabernacula sua lætantes. ¶Expletis ędificiis, Salomon dedit Hiram adiutori suo. 20. ciuitates in tribu Neptalim, quæ deinceps dicta est Galilęa gētium, ad distinctionem alterius Galilææ in tribu Zabulon. Per idem ferme tempus regina Saba venit audire sapiētiam eius. Attulit ei munera multa: sed multo plura ab eo reportauit. Habuit vxores multas quę auerterūt eum à domino. In tantū, vt adoraret deos earū, & idola fabricaret, quæ permanserūt ibi vsq; ad tempora Iosię. Hinc sumitur argumentū impœnitentię eius. Ait illi dominus: Scindam regnū tuū & dabo illud seruo tuo. Tribum vnam dabo filio tuo, propter Dauid Mortuus est autem Salomon cum esset annorum circiter. 66.

Leuit. 23.

3. Regum. 10.

3. Regum. 12. 2. Paralip. 10.

ANte Romam conditam anno. 242. cōuenit omnis Israel in Sichē vt facerent sibi regem Roboam filium Salomonis. ¶At illo duriora minâte, reliquerūt eum decem tribus, videlicet Ruben, Simeon Isachar, Zabulon, Dan, Neptalim, Gad, Aser, Manasse. & Ephraim. Et elegerunt Hieroboam filium Nabat Ephratęum. Et ita regnum diuisum est. Nec secutus est quispiam domū Dauid, præter tribum Iuda solā. Porro tribus duodecima, scilicet Beniamin, data fuerat Nathan fratri Salomonis. Nathanitæ autem domini Beniamin, quoties opus erat, fideliter adiuuerunt Iudam. Igitur Roboam regnauit super Iudā annis. 17. Hieroboam vero super Israel annis. 22. Et hic factis vitulis, peccare fecit Israel. ¶Roboam bene se gessit annis tribus. Quarto aūt dereliquit dominum, & adorauit sculptilia. Quinto venit Sesac rex Aegypti Hierusalem. Ait dominus obsessis: Reliquistis me, relinquam vos. Responderunt: Iustus est dominus. Et ille: Quia humiliati sunt, non disperdam eos per Sesac. Veruntamen seruient ei, vt sciant distantiam seruitutis meę, & seruitutis regni terrarum. Sustulit ergo Sesac thesauros templi, domusq; regiæ & recessit.

3. Regum. 13. 3. Regum. 14.

2. Paralipo. 12.

Abia.

ROboe successit Abia filius eius. Regnauit annos tres. Quorum primus fuit ante Romam conditam. 225. Pugnauit. 40. millibus armatorum, contra Hieroboam Habētem. 80. millia, quos perterruit dominus, eo quòd Iuda clamasset ad dominum. Et ceciderunt hostiū quinquaginta millia.

3. Regum. 15. 2. Paralip. 13.

Asa.

ABiæ filius Asa regnare cœpit anno. 20. Hieroboe nondum finito. Regnauit annis. 41. Fecit rectum sicut Dauid. Amouit matrem à sacris Priapi. Effœminatos & omnes sordes idolorum abstulit. Præcepit Iudę, vt seruirēt domino. Habebat pacem, & erercitum paratū, in tempus opportunum. De Iuda trecenta millia bellatorū. De Beniamin vero ducenta & octoginta millia. ¶Anno eius secūdo, Nadab filius Hieroboę regnare cœpit in Israel. Regnauit biennio. Quē Baasa de tribu

3. Regum. 15. 2. Paralip. 14.

de tribu Isachar percussit, omneq; domũ Hieroboæ. Regnauit annis 24. ¶Anno decimo quinto venit contra Iudam Zara æthiops, cum exercitu vndecies centum millium, curribusq; trecentis, qui domino cædente, contriti sunt. ¶Anno vigesimo sexto (qui in Paralipomenis scribitur. 36) venit aduersus eum Baasa, sed impediuit eum Benadab rex Syrię vocatus ab Asa. Quẽ corripuit sanctus Anani, quòd neglecto domino, quęsisset adiutorium gẽtium. Iratus Asa, prophetam misit inneruum, & propterea pedes ipse postea doluit. Trigesimus sextus vicio scriptorũ accidit. Nisi dixeris Asam regnare cœpisse cũ patre, sub auo suo Roboam. Nam quòd aliqui supputant à cæsis Mauris, multipliciter scripturæ contrarium est: & exemplũ de Nabuchodonosor omnino falsum. ¶Eodem anno vigesimo sexto, mortuo Baasa, regnare cœpit Hela filius eius. Quem post bienniũ percussit Zamri seruus eius, & regnauit diebus septem. Occidit omnem domũ Baasæ. Octauo die succesit Amri, regnauit annos duodecim: sex in Thersa, & sex in Samaria, quam extruxit in sedem regni. ¶Anno trigesimo iuxta veteres codices cœperunt contra Asam bella cõsurgere. ¶Anno trigesimo octauo regnauit Ahab filius Amri, cum quo regnauit ferme biennio. Deinde adhuc annis. 22. omniũ regũ pessimus. Sub eo floruit sanctus Helias. ¶Anno. 39. cœpit Asa laborare dolore pedum vehemẽtissimo. Et nec in infirmitate sua quæsiuit dominũ: sed magis in medicorũ arte confisus est. Defunctũ cõbusserũt, ambitione nimia. 2.Paralip.14.15. 3.Regum.16. Sanctus Helias.

SVccesit ei filius eius Iosaphat, anno quarto regni Ahab, qui alio respectu fuit secundus. Regnauit annis. 25. Abstulit excelsa consecrata dæmoniis: sed non etiam illa, quæ ad honorem Dei fuerant extructa, & auferri debuerãt post dedicationem templi. ¶Anno tertio, misit principes, leuitas, & sacerdotes cũ libro legis, per ciuitates regni vt docerent populum timere Deum. Vnde factũ est vt omnia regna terrarum in Gyro timerent eum. ¶Anno. 13. fuit vndecimus iubileus. ¶Anno. 16. Benadab rex Syriæ cum. 32. regibus obsidens Samariã fugatus est à pedissequis. ¶Anno proximo rursum cæsi ad. 127. millia. ¶Eodem anno constituit vnum è. 72. filiis regnare secum Ochoziam regem impiissimum. Deinde lapidauit Ieszabel sanctũ Naboth: quia noluisset tradere vineã suam. ¶Anno. 18. regnare cœpit & Ioram frater Ochoziæ. ¶Anno. 20. Iosaphat vix euasit è prelio contra Syros, in quo solus Ahab occubuit. Rursum Iosaphat reuocauit vniuersum populũ ad cultum domini. Constituit eis iudices, & ait: Quodcunq; iudicaueritis, in vos redundabit. Sit timor domini vobiscum, & cum diligẽtia cuncta facietis. Deinde veniẽtibus barbaris, audiuit: O Iuda & Hierusalem, nolite timere. Cras egrediemini cõtra eos, & dominus erit vobiscum. Ita factum est. Mutuis vulneribus ad internecionem cęsi sunt. ¶Anno. 21. naues eius perierunt, quas miserat cum Ochozia. ¶Anno. 22. Iosaphat regnare fecit Ioram primogenitũ suum: quando cecidit Ochozias per cancellos cœnaculi sui, & misit ad cõsulendum 3.Regum.22. 2.Paralip.17.20 4.Regum.3. 2.Paralip.20 2.Paralip.21.

Raptus Helias. Beelzebub. Et raptus Helias, relictus Helisæus. ¶ Anno. 23. Iosaphat, (qui fuit secundus filii eius) mortuo Ochozia, regnauit frater eius solus adhuc annis duodecim. Qui statim misit ad Iosaphat, vt secum pergeret cõtra Moab. Cumq; deesset exercitibus aqua: impetrauit eã Helisæus. ¶ Anno vigesimo sexto iã incœpto, defunctus est Iosaphat. Regnauit hinc Ioram annis octo.

2. Paralip. 21. IOram confortato regno, fratres suos occidit, idola fabricatus est, peccare fecit populum. Allatæ sunt ei literæ Heliæ prophetę (quas vel ante raptum prophetauit, vel ex paradiso trãsmisit (cum nihil sit impossibile Deo) hæc continentes: Quoniam non ambulasti in viis Iosaphat, & occidisti fratres tuos, percutiet te Deus. Statim Philistiim abstulerunt omnem substantiã eius, vxores & filios, excepto Ioachaz, quem secum regnare fecit, percussus alui languore incurabili, quo & mortuus est, cum biennio languisset.

IOachaz regnare cœpit anno vndecimo Ioram regis Israel, cum patre, & anno eiusdem. 12. post patrem. Vno regnauit solus. Variis nominibus appellatur. Ozias, Ochozias, Ahazias, & Ioachaz. ¶ Fuerunt itaq; duo reges Ozię: Prior hic filius Iorę stirpis Salomonis vltimus. Alter ex Nathan filius Amasiæ. Hinc perspicitur quàm prudẽter Beatus Matthæus euangelista dixerit. Ioram autem genuit Oziam: Deinde non ad personam, sed tantum ad nomen retulerit, quod sequitur. Ozias autẽ Ioatham. ¶ Aetas eius varia scribitur. Alibi. 22. Alibi. 42. annorum fuisse dicitur, quando regnare cœpit. Vtrumq; verum non fuit, quomodocunq; saluare coneris. Certe nõ potuit filius senior esse patre, qui iuxta scripturę fidem quadragenarius obiit, vel ad summũ non transiit. 44. Pręterea regnum Iorę, quo regnauit post patrem, cœpit anno ætatis quartæ centesimo sexagesimo septimo: Ex quo sequitur (si regnauit viginti octo annis) durasse vsq; ad annum. 194. & anno sequenti filiũ eius Oziam (qui vno tantum anno regnauit) interfectũ ab Iehu, qui tunc primũ regnare cœpit, quando reges occidit. Annus autem. 195. non est primus Iehu, sed vigesimus. Similiter in linea regũ Iuda non erat principium regni Ozię, sed. 14. regni Ioas. quem pręcesserat Athalia cũ sex annis suis. Non recte ergo dicitur, quòd ad vitandum errorem historię. 20. anni Ioram copulati sunt vitę filii eius. Nã si addantur, fiet error inexcusabilis, omnisq; contextus & series historiæ de regibus subuertetur. Et miror quænam hæc licentia commentandi, vt audeas dicere Ioram octo annis satis bene se habuisse, cum mali plurimum de eo: boni verò nihil scriptum sit. Esto tamen: Bonus primum fuerit. Ergo ne consequens est, prætermissum esse, quo malus regnauit? Nonne tales ante eum fuerunt: Salomon, Roboam, & Asa? Nonne post eum talis Ioas? Aut nunquid melior fuit hic patre suo, vt merito regnum viginti annorũ patri ademptum, daretur ei? Aut quomodo fuit adhuc iuuenis & natu minimus, si fuit quadraginta duorum annorum? Videtur ergo dicendum, quòd in Paralipo

menis error

menis error inoleuerit, typographorum negligētia. Itaq; iuxta librū Regum, defuncto patre, abiit cum Ioram rege Israel contra Syros. Vulneratū Iorā inuisit in Iezrahel. Supuenit Iehu. Interfecit vtrūq;. alterum in loco, alterum in fuga captum. Quem sepeliri iussit, eo quod esset nepos Iosaphat. ¶Pergēs autem Iehu de Iezrahel in Samariam, obuios habuit principes Iuda, fratres Ochoziæ, & filios fratrum eius quadraginta duos viros, & occidit eos. Præmisit scriptura omnes fratres Ochoziæ interfectos fuisse, priusquàm ipse regnare inciperet. Qui sunt ergo nunc fratres eius? Ipsi sunt Nathanitæ: de quibus statim ex Philone recitabimus historiā. ¶Interim Athalia mater Ochoziæ videns occubuisse filium suum, & consequēter omnem successionem Salomonis esse finitam, nihilq; restare, quin fratres principis Nathanitæ succederent: quicquid cædi Iehu supererat, quæsiuit ad mortē. Regnauit sex annis. Subtractus est neci Ioas anniculus, adoptiuus Ochoziæ, & clam nutritus in domo domini ab Iosabet sorore Ochozię Nathanitide, vxore Ioiade pontificis. De quibus omnibus Philo scribit in hunc modum: Orta lite inter filios Dauid, quos ex Bethsabee susceperat, quis regno præcederet: Dauid edicto statuit, à iunioribus inchoari, & vt alter succederet, vbi posteritas alterius deficeret. Itaq; à Salomone minimo cœptum est, & à Nathan illi natu proximiore filio, dicto Ahiasar & Mathat, & posteris eius Ahiasarim & Mathatim. Hoc est. Vt dicerētur & essent fratres principis & donati tempore ad succedēdum. Hinc vsq; ad Iosaphat & Ochoziam, posteritas Nathan, dicta est Ahiasarim, id est, fratres principis. Nam quos occidit Iehu, posteros Nathan, fratres Ochozię dicti sunt. Similiter infantes eorum dicti sunt fratres Ochoziæ, cum tamen Ochzias vnus & solus ex Ioram superstes esset. Quo perempto, omnem stirpem Ahiasarim Athalia delere conata est, nisi prouidētia Iosabet sororis Ochoziæ ex Ahiasarim, saluatus fuisset minimus ex Ahiasarim, infans Heli qui & Heliakim. Nam synonyma sunt syris, Heli & Heliakim & Ioachin. Cognominatus est autem infans Heli Ioas, primus ex Nathan, pro quo mizmor à dextro & læuo choro decantatus fuit, quia à septuaginta senioribus, septuagesimus quartus ponitur. Et sub Ioiada cantari institutus, ne disperderet deus domum Dauid, vbi finita erat proles Salomonis. Ab isto Ioas & deinceps, in rememorationem, reges binomii vel trinomii fuerunt. Nam iste primus dictus est Heli, Ioas, Simeon. Item Her, Manasses, Ezechias, Iesus. Et eiuscemodi. Hęc Philo qui librum suum scripsit annno domini. 103.

2. Paralip. 22.

Fratres prīcipis sunt Nathanitæ.

Mizmor dicitur psalmus.

IGitur Athalia relicta Iore, mulier impia regnare cœpit anno primo Iehu. Porro Iehu regnauit viginti octo annis. Deleuit domum Ahab. Occidit cultores Baal. Sed à peccatis Hieroboę non recessit. Ideoq; non in sempiternum, sed vsq; ad quartam generationem, posteri eius regnaturi prędicuntur.

4. Regum. 10.

IOas qui & Heli & Simeon, vt etiam beatus Lucas Philoni cõsonat, primus regnauit de domo Nathan. Regnare cœpit anno Iehu.7. Erat annorum septẽ cum regnare cœpisset. Regnauit annis.40. Bene se gessit, quàm diu vixit Ioiada summus sacerdos, qui eum docuerat. Sed pontifice defuncto (qui vixerat annos.130.) dereliquit dominum. Corripientem Zachariam filium Ioiadæ, lapidauit inter templum & altare. Deinde permodicus exercitus Syriæ spoliauit Hierusalẽ, cunctis prĩcipibus interfectis. Postremo rex ipse à seruis suis in lecto suo occisus est in vltionẽ dicti martyris Zachariç. ¶ Anno Ioas decimo tertio regnare cœpit assyriis Astrazapes Regnauit annis.42. Eius temporibus floruisse Licurgum memorant legislatorem spartanorum. Anno vigesimo tertio regnare cœpit Ioachaz filius Iehu super Israel. Regnauit annis.17. ¶ Anno.37. Dictus Ioachaz cõstituit filium suum Ioas regnare secum. Regnauit cum patre triennio: post eum sedecim. ¶ Anno.39. iam lapidato Zacharia, Azahel rex Syriç: capta Geth, sumptoq; thesauro, quẽ misit ei lapidator prophetç, ne Hierusalem quoq; expugnaret, rediit in Damascũ. ¶ Annus quadragesimus erat primus Ioas regis Israel. Sub quo defunctus est. s. Helisæus. Ad quẽ ægrotantem cum venisset Ioas, audiuit ab eo, quod tribus vicibus percuteret Syriam. Inter alia mirabilia etiam mortuus mortuũ suscitauit. Defunctum aiunt. kl. iulii, sepultum in Carmelo, translatum Samariam. Nunc Rauennæ quiescere apud regulares.

Nota quòd Ioiada dictus est etiã Barachias. Matthæi.23.

Licurgus floruit.

S. Helisæus.

AMasias qui & Leui, secundus ex Nathan regnare cœpit anno secũdo Ioas regis Israel. Regnauit annis.29. Inuasit Idumços. Anno autem decimo quarto regni sui, secundum Iosephum, prouocans cõtra se regem Israel. Captus est, & murus Hierusalem dissipatus quadringentis cubitis, eo quòd adorasset deos alienos. ¶ Anno decimo quinto regni Amasiç, Ioas rex Israel constituit regem filium suũ Hieroboam. Deinde vixit annis ferme vndecim. Post cuius mortẽ regnauit filius adhuc annis.41. ¶ Eodẽ anno regnare cœpit Assyriis Sardanapalus. Quem cum Arbaces præfectus Medorum reperisset semel inter scorta nentem colo purpuram, ait suis: Parcere non possum ei, qui se fœminam esse, quàm virum malit. Statimq; mouit in eum exercitum. At ille desperans posse euadere, structa pyra secum regia concremauit. Successit Phul Belochus. Cum Arbace monarchiam partitus est, vt ipse Babyloniis & assyriis: ille Medis & Persis imperaret. ¶ Anno vigesimo quinto Amasie, iuxta veritatem historiç, defunctus est Ioas rex Israel. Cur autem vterq; diutius vixerit, quàm regnasse legatur, scire non possumus, maxime Ioas. Nam Amasiam constat fugatum à suis.

4. Regum.14. 2. Paralip.25.

Sardanapalus.

Phul Belochus.

OZias, qui & Mathat & Azarias filius Amasiæ, statim post fugam patris constitutus est rex à populo. Regnauit annos.11. ante mortem patris. Deinde.41. ¶ Anno eius.11. Iudçi comprehẽsum patrẽ illius

occiderunt

occiderunt in Lachis. Tunc Ozias ædificauit Ailat,& restituit eã Iudæ. Erat exercitus eius trecentorum & septem millium & quingentorum. Quos reliquit sub manu principum. Ipse verò fuit agriculturæ deditus. Cumq; roboratus esset, abolere voluit incensum in templo domini, statimq; lepra percussus est. ¶Anno vigesimo septimo, prophetauit Amos de captiuitate decem tribuũ. Hinc elapso ferme biennio, contigit maximus in Iudæa terremotus, vel naturaliter, vel alia causa nobis incognita: non propter sacrificiũ Oziæ. ¶Anno. 30. regnare cœpit Latinis Amulius Siluius, qui fratrem Numitorem expulit à se, & filiam eius coëgit virginẽ fieri vestalem, ne quis ex ea ad regnũ nasceretur. Quæ cum postea gemellos, Remum & Romulum, peperisset, viua defossa est. Paruulos expositos, vt mergerentur, Faustulus pastor reperiens: Laurentiæ vxori suæ detulit. Cumq; adoleuissent, collecta pastorum manu occiderunt Amulium: Numitore in regnũ restituto. Deinde Romam condiderunt. ¶Anno. 38. regnare cœpit Zacharias filius Hieroboe super Israel. Regnauit tantum sex mensibus. ¶Anno. 39. regnauit in Israel Sellum, mense vno, quem percussit Manahen, voluitq; regnare, sed multi noluerunt eũ suscipere: donec violenter coacti sunt. Hic indixit diuitibus mulctã argẽti, vt daret Phul regi assyriorum adiutori suo munera. ¶Anno. 49. regnare cœpit assyriis Teglat, Phul, Assar. ¶Anno. 50. regnauit in Israel Phaceia, filius Manahen. ¶Eodem anno cœpit Olympiadũ supputatio, certissimus græcorum calculus. Erat agon gymnicus apud montem Olympum celebratus de quinquennio in quinquẽnium. kl. Maii. Vnde quatuor annos vnaquęq; Olympias continet. ¶Anno quinquagesimo secundo Ozias factus est leprosus. ¶Eodem anno Phacee filius Romelię, percussit Phaceiam, & regnauit pro eo annis. 20.

Amos. 1. Zacha. 14.

Remus et Romulus.

Roma conditur.

4. Regum. 15.

Census à diuitibus tantum accipitur.

Olympiadum exordium.

IOatham filius Oziæ regnare cœpit anno secundo Phacee, qui fuit annus quartus Olympiadis primæ, sicut & Hieronymus noster & Iulius aphricanus nobis astipulantur. Regnauit annis sedecim. Fecit vt pater, excepto quòd nõ vsurpauit officium sacerdotũ, in quo pręfert eum scriptura patri. Oppositum scripsit quidam, quasi minus fecerit non auferendo excelsa: cum neuter excelsa demolitus sit. Fecit portã templi sublimissimam. Subiecit & Ammonitas. Hunc in prima Tessarescedecade octauum ponit euangelista, transiens ab Ozia nouissimo stirpis Salomonis ad Oziam Nathanitam, dicens: Ozias genuit Ioatham. ¶Anno tertio regni Ioathæ, pater eius obiit. Quo mortuo, vidit Isaias gloriam Christi.

2. Paralip. 27.

Matthæi primo.

Isaiæ. 6. Iohelis. 12.

ACHaz, qui & Heliezer regnare cœpit patre adhuc viuente, anno decimo septimo Phacee regis Israel. Viginti annorum fuit, cum regnare cœpisset. Regnauit annis. 16. De hoc nihil omnino boni legitur, sed mala multa, Propterea tradidit eum dominus Syriæ & Samarię regibus. Quorum prior magnã prędã ab eo adduxit Damascum. Alter vno die cẽtũ viginti millia virorũ eius occidit, & ducẽta millia

4. Regum. 16. 2. Paralip. 28

paruulorum & mulierum minauit in Samariam. Verũ hortatu sancti Obed remisit omnes domũ. Paulo post, dicti reges redire statuerunt. At Isaias prædixit hoc non futurum. Cęterum rex incredulus auxiliũ petiit à Teglat assyrio, qui occidit Regẽ Syriæ, & de regno Israel multa cœpit. Sed & Achaz ipsum tributo subdidit. ¶Anno tertio Achaz qui fuit patris eius adhuc viuentis.20.¶Ozee filius Hela, percussit dominum suum Phacee, voluitq; regnare pro eo: sed impeditus fuit ferme decennio, à Teglat, & Salman, regibus Assyriorum.

Isaiæ.7.

ANno quinto, Roma condita, natalitius dies eius celebrari consueuit in festo Palilium, videlicet.11.kl. Maii, quòd tunc extructio eius incœpta sit, à Remo & Romulo, super antiqua Saturni Atlãtis, & filię eius Romę fundamẽta, & aucta septẽ collibus. Vnde Propertius:

Palilia fuerunt festa Palis, deæ pabuli.
Multi scribũt parilia.

Vrbi festus erat, dixere Palilia patres:
Hic primus cœpit mœnibus esse dies.

Velleius autem paterculus sic ait: Sexta Olympiade post annos.22. quàm prima constituta fuerat, Romulus Martis filius, vltus iniurias aui, Romam vrbem parilibus in palatio condidit. ¶Huic rectissimè concordat beatus Augustinus, quòd quintus annus regni Achaz, & primus vrbis fuerit.719.habitationis hebręorum, in terra promissionis: Mox autem vt condita est, duos simul dominos habere non potuit. Remum Romulus interfecit. Regnauit annos.37. Instituit centũ patres senatores, qui reipub. pręsiderent, regẽq; iuuarent. ¶Anno eius secundo, regnare cœpit Salman Assar. Regnauit annos septemdecim. ¶His temporibus floruit Sibylla Erythræa. Cuius de Christo versus allegat beatus Augustinus.¶Anno.14.quem scriptura vocat duodecimum, videlicet à morte patris eius. Præfatus Osee regnũ obtinuit Israel. Tenuitq; annis nouem.

Augustinus de ciuitate dei lib.18. cap.22.
Sibylla Eryth.
4.Regum.17.

EZechias qui & Iesus filius Achaz annorũ.25. regnare cœpit anno tertio regis Osee, iam prope finito. Vnde & Iosephus ait regnare cœpisse anno quarto. Erat pessimi patris filius optimus. Regnauit.29. Quorum primo, mense Nisan, restituit cultũ Dei. Omnes idolorum sordes fecit asportari: vt Pascha celebrarent: vniuersum Israel inuitauit mense secundo, quia primo nondum erant parati.¶Serpentem cõtriuit æneum, quia populus eum adorabat.¶Anno quarto Salman Assar cœpit obsidere Samariam. Quam post triennium obtinuit, & transtulit Israelem in Assyriam. Vnde nouæ coloniæ missę sunt Samariam. Hi propter impetum leonum, compulsi sunt Deum colere, licet idola sua non relinquerent. Pentateuchum Moysi tantum recipiunt.¶Eiectus est aũt Israel de terra sua anno.65. ab illa commina tione, qua dixerat Amos. Israel captiuus migrabat de terra sua: sicut hoc edocet Isaias. ¶Anno.7.regnauit Assyriis Sennacherib, qui.14. anno regni Ezechię, obsedit Hierusalem. Cuius exercitum strauit angelus domini, ad.185.millia. Corpora redegit in cineres (ait Augustinus) ne aêrem fœtore corrumperent. Fugit rex cum paucis in Niniuẽ

4.Regum.18.
Iosephus.libro.9. cap.14.
2.Paralip.29
Samaritæ qui.
Amos.7.
Isaiæ.7.
Augustinus ad Ere.serm.25.

vbi.45. die,à suis filiis occisus est in tẽplo. Successor eius Assar. Adon regnauit annos decẽ. ¶ Floruit tunc ibi sanctus Tobias vterq;. Senior vixit.102.annis: Defunctus est sub Manasse. Iunior.99.sub Iosia, quan do rex Medorũ Cyaxares vastauit Niniuen, teste Hieronymo super Ionam. ¶ Eodem anno.14.sanauit dominus ægrotum regem Ezechiã vitam eius prolõgauit ad annos quindecim. Solem retrocedere fecit horis decẽ. Obstupuit orbis terrarum. Merodach Babylonius misit Hierosolymam, scire cupiens, cur tale portentum accidisset. ¶ Anno 24. Merodach regnare cœpit Assyriis, ait Metasthenes, in libro de censura temporũ, quẽ scripsit.300. annis post desolationẽ Hierusalem. ¶ Hic Persa primo reprobat scriptores gręcos. laudat Berosum. Enu merat dominos à diluuio ad Sardinapalum, qui Babyloniæ dominati sunt. Deinde dicit se duntaxat vti susiana bibliotheca pro tẽporibus reliquorum ad Alexandrum magnum. Semper vnum idemq; fuisse regnum assyriorũ & chaldęorũ pręsupponit. Contra sacram scripturam sic distinguentẽ. Grex dispersus Israel: leones eiecerunt eum. Primus comedit eum rex Assur. Iste nouissimus exossauit eũ Nabuchodonosor rex Babylonis. Propterea hęc dicit dominus exercituũ deus Israel: Ecce ego visitabo regẽ Babylonis, & terram eius: sicut visitaui regẽ Assur. Quòd si forte cõtentiosus es, & apertissimam scripturam falso commento subuerteris: confutabit te beatus Isaias: historia Regum & Paralipomenon. Quibus certius certo constat, eo tẽpore, quo Sennacherib vastauit Iudęam: alium regem fuisse Babylonię nomine Merodach Baladan filium Baladan alterius: qui statim misit ad Ezechiam, quæsituros cur sol retrocescisset. ¶ Secundo cõtra scripturam est hebraicæ veritatis, quòd supputat à morte Sennacherib, ad Nabu chodonosor annos.118.cum nõ fuerint nisi centum & septem, vt facile patet supputãti ab anno.14.regis Ezechię, vsq; ad quartũ Ioakim, quo regnare cœpit Nabuchodonosor, vt crebro testatur etiã Hieremias. ¶ Tertius error ex dicto sequitur, quòd ab eadem morte Sennacherib vsq; ad expugnationẽ Babyloniæ, colligit annos.207.cum vix fuerint 195. Illud quoq; falsissimum, quòd ait Berosum digessisse omnes reges assyriorum, vsq; ad Sardanapalum: cum dicat Berosus ipse se vltra Ascatadem non processisse. Eumq; secutus Manetho, incipiensq; ab Amynte successore Ascatadis dicat se ibi incipere, vbi Berosus reliquit. Quòd autem allegat susianam bibliothecam: credo quòd non satis peruiderit eam. Equidẽ concedo, quòd iste Merodach fuerit rex Babyloniæ, sed non etiã Niniues, Concedo quòd regnauerit.52. annis sed nõ post Assar Adon. Et duodecimum intelligo annum, quem ille posuit primum. ¶ Anno.26. tradunt subito disparuisse Romulũ apud paludẽ capreę.7.kl. Augusti. Posteaq; sub nomine Quirini inter deos relatũ. Ante vero quàm alius succederet, senatores regebãt rempub. anno vno. Quod tẽpus interregnum vocatũ est. ¶ Anno.27. Numa Pompilius romanorum secũdus, regnum adeptus, regnauit annis.43.

Tobiæ primo. *Tobias vterq;.* *4.Regum.20.* *2.Paralip.32.* *Errores Metast.* *Hieremiæ.50.* *Numa Põpilius secundus rex romanorum.*

Ianuarium & Februarium anno romanorum addidit. Quē Romulus incepit à martio, finiuit decembri. Reliquos ad martium dies, intercalares nũcupauit. Capitolium fundauit. De ſacrificiis deorum multa ſcripſit, ſed ædere nõ audebat, ne eos offenderet. Tot autem deos inſtituit (ait diuus Auguſtinus) vt ſedibus plenis locũ ſibi nõ reliquerit.

4. Regum. 21. MAnaſſes qui & Her filius Ezechiæ. 12. annorum erat, cum regnare cœpiſſet. Regnauit annos. 55. Quorum primus erat vrbis conditæ. 42. Deum contempſit. Idola, phitones, ariolos, aruſpices coluit. 2. Paralip. 33. Impleuit Hieruſalem innocentum ſanguine. Iſaiam ſerra medium fidit, quē ſocerũ eius fuiſſe Iudæi affirmant. Seduxit ſuos, vt plura facerēt mala: quàm gẽtes. Miſit in eũ dominus principes regis aſſyriorũ: qui captiuum duxerũt in Babylonem. Vbi doluit ſuper commiſsis & egit pœnitentiam valde. Quem dominus reſtituit regno. Reſtitutus abſtulit idola, ſeruiuit domino. ¶ Anno eius. 25. Magnus homerus qui & octauus olympico certamine victor triũphauit. Hic patria Mæon poetarum maximus. Grãmaticę pręcepta primus ædidit. ¶ Anno. 36. Babylonię regnare cœpit Ben Merodach. Regnauit annis. 21. ¶ Anno 41. Romanorum. 3. regnare cœpit Tullus Hoſtilius. Regnauit annos 32. Hic primus purpuram induit, tandem cum domo ſua fulmine cõflagrauit. Floruit his diebus Zalencus inſignis locrēſium legiſlator, qui vnicum filium ſuũ conuictum adulterii, priuari iuſsit vtriſq; luminibus: ne generale ſtatutum in ſuis caſſaret. Tãdem prece populi reclamantis, ita ſententiam moderatus eſt: vt alterum ſibi, alterum filio iuſserit oculum erui.

Homerus poeta floret.

Tullus Hoſtilius

Zalencus claret.

4. Regum. 21. Ioſephus lib. 10. capite. 4. AMon qui & Helmadan Manaſſe filius, regnauit tãtum biennio, quod & Ioſephus conteſtatur. Cœpit anno vrbis. 97. Hoc loco Græci codices infiniti erroris occaſionem dederunt hiſtoricis, tenentes eum regnaſſe annos. 12. Patris ſui peccata ſecutus eſt, & multo maiora deliquit. Tandē occiſus eſt à ſeruis ſuis in domo ſua. ¶ Anno eius ſecũdo regnare cœpit Nabuchodonoſor Priſcus. Regnauit annos. 35.

2. Paralip. 33.

IOſias qui & Coſan filius Amon, cum octo eſſet annorum rex à populo conſtitutus eſt. Regnauit annis. 31. quorum primus erat vrbis 99. ¶ Anno octauo regni ſui cũ adhuc puer eſſet, quęrere cœpit deum patris ſui Dauid. ¶ Anno duodecimo, mũdauit Iudam & Hieruſalem ab excelſis & lucis, & ſimulachris. Oſſa quoq; ſacerdotum combuſsit in altaribus idolorũ. Sed & in vrbibus Manaſſe, & Ephraim, & Simeõ, vſq; ad Neptalim cuncta ſubuertit. Cũq; vidiſſet in Bethel ſepulchrũ viri Dei, qui hæc futura ante. 352. annos prædixerat. Interrogauit, quis ēſt titulus ille, quem video? Reſponderunt ei ciues vrbis illius. Sepulchrum eſt qui iſta prædixit. ¶ Ad minus. 92. fluxerant anni, ex quo migrauit Iſrael in Aſſyriã. Qui ſunt ergo ciues iſti? Vtiq; qui manus aſſyriorum effugere potuerant, & cum nouis coloniis habitabant. ¶ Illud quoq; notandum, quantę autoritatis fuerit ſanctus Ioſias, vt demoliri potuerit idola nationum per totam terram Iſrael, inuitis aſſyrioriorũ coloniis

coloniis. ¶ Anno.13.prophetare cœpit Hieremias,qui sanctificatus in vtero matris etiam virgo permansit. ¶ Anno.16.romanorũ.4. Ancus Martius regnare exorsus,regnum tenuit annis.24.Auentinum montem & ianiculum vrbi addidit,& supra mare.16.ab vrbe miliario hostiam condidit.Ad extremum morbo periit. ¶ Anno.18.Iosias celebrauit phase:quale nũquàm fuit in Israel. Misit ei põtifex Helchias Deuteronomiũ casu repertum in lecto.Quo lecto,scidit vestimenta,misit ad Holdam prophetissam.Quæ respondit:Omnia quidem vẽtura quę dominus fuerat cõminatus:sed post obitum regis. ¶ Anno igitur 31.venit Nechao rex Aegypti contra regem assyriorum.Iosias autem cupiens impedire transitum eius per Iudæam, perrexit ad resistendũ, Et ille:Quid(inquit)mihi & tibi rex Iuda?Nõ aduersum te hodie venio:sed cõtra aliam pugno domum : ad quam me Deus festinato ire præcepit.Desine aduersum Deũ facere,qui mecũ est,ne interficiat te. Noluit Iosias reuerti , nec acquieuit sermonibus Nechao ex ore dei. Vulneratus à sagittariis,relatus est Hierusalẽ.Vniuersus luxit eũ,Hieremias maxime.Cuius lamẽtationes vsq; hodie super Iosiam replicãt

Sanctus Hieremias prophetare cœpit.

2.Paralip.35.

FIlii Iosię fuere .4. Primogenitus Iohannan cum patre defunctus. Secundus Heliachim,Ioakim,Iechonias & Addi.Tertius Ioachaz & Sellum.Quartus Mathanias,& Sedechias.Tulit ergo populus Ioachaz,& regẽ constituit.Regnauit tribus mensibus, quem sanctus Ezechiel Leonem vocat:quia populũ violẽter oppressit. ¶ Interim Nechao potitus victoria,venit Hierusalem. Tributarium fecit Ioachaz, vinctum in ægyptum misit. Fratrem eius Heliachim regnare iussit. Regnauit annis vndecim,quorum primus fuit vrbis conditæ.130.
¶ Anno secundo filium suum Ioachin cognomento Iechoniam , secũ regnare constituit.Tunc accessit ad eos Hieremias & ait de primogenito Iosiæ:Nolite flere mortuũ.Mox de tertio subdit:Plangite eũ qui egreditur.Quia hæc dicit dominus ad Sellum filiũ Iosiæ, qui regnauit pro Iosia patre suo,nõ reuertetur huc amplius,sed in loco,ad quẽ transtuli eũ,ibi morietur. Deinde ait de secũdo : Hæc dicit dominus ad Ioakim filium Iosiæ:Sepultura asini sepelietur.Ac demũ ad filium eius adiecit.Viuo ego dicit dominus.Mittam te & matrem tuam quę te genuit in Babylonem:ibiq; moriemini.Porro de Sedechia nihil ibi locutus est, &si quibusdam aliter visum sit.

4.Regum.23.
2.Paralip.36
Ezechilis.19.

Hieremiæ.22.

CIrca initiũ regni Ioakim & Ioachin , Nabuchodonosor adolescẽs missus à patre obsidit Hierusalẽ anno tettio Ioakim,cœpit ipsum cum multis aliis,inter quos erat & Daniel & socii eius, & quàm celerrime potuit,traxit eum in Babylonẽ. ¶ Interea Nechao collecta multitudine ægyptiorum,lydorum,æthiopum,& aliorum venit vindicaturus se de chaldęis,quòd vectigales suos assyrios abegissent in Babylonem. ¶ Anno igitur quarto Ioakim Babylonia captiuitate detenti, cõmissum est præliũ apud Charchamis:vbi rex vterq; cecidit. Chaldæi vero superiores effecti,tulerunt ab ægyptiis , quicquid illi abstulerant

Danielis primo.

Hieremiæ.46.

lerant assyriis. Tunc restitutus est Ioakim regno suo. Et hic primus annus est regni Nabuchodonosor: vt patet ex Danielis & Hieremiæ historia. Ipse idem quartus annus, est tantum vigesimus tertius ab eo quo cœpit prophetare Hieremias. Qui hoc anno quarto prophetauit multas naciones bibituras de calice Babylonis. Et post septuaginta annos etiam Sesach bibituram, hoc est, Babylonem, vt postea manifestius ait de Babel. Quomodo capta est Sesach? Quod quidam indoctus ad regem Aegypti retulit. ¶Eodem anno quarto fere completo, & mense octauo, rex Ioakim, interfecto Vria propheta: etiam Hieremiam incarcerauit. Hieremias autem mense nono cum iam annus quintus regni Ioakim incœptus esset misit Baruch notariū suum cum libro quem scripserat ad populum in templo congregatum, atq; ieiunia celebrantē. Deinde legit principibus in domo regis. Qui responderunt. Vade abscondere tu & Hieremias. Soluerunt ergo prophetā, & nunciauerūt regi verba libri: quem ille statim legi & cōburi fecit. Hieremiam & Baruch quęsiuit ad mortē: sed abscondit eos dominus. Qui iussit alium librum scribi, ideo additum est, quòd ob prioris libri combustionem, cadauer Ioakim proiiceretur ad ęstum per diem, & gelu per noctem. ¶Eodem anno quinto, vel incipiente iam sexto, vidit Nabuchodonosor anno secūdo regni sui nondū finito, mysticā statuam: quam sanctus Daniel interpretatus est. ¶Anno septimo, rebellauit Ioakim, nolens seruire Chaldæis, ægyptiorum auxilio fisus. ¶Annno. 9. regnare cœpit Romæ Tarquinius priscus. Durauit annis 38. Capitolium erexit. Circum ædificauit. Numerum senatorū auxit. Tādem à filiis Anci occisus est. ¶Anno vndecimo Nabuchodonosor occisum Ioakim proiecit bestiis. Regnum confirmauit Iechoniæ, Ioachin, Melchi: qui iam annos decē cum patre regnauerat. Regnauitq; post patrem menses tres & dies decem. Malicia simillimus patri, nomine dissimilis. Pater (Hieronymo teste) scribitur per k & m. Filius per chi & n. Et hoc loco Matthæus euāgelista sub vno nomine Iechoniæ duas personas intelligit, dicēs: Iosias genuit Iechoniam & fratres eius in transmigratione Babylonis. Et post transmigrationem Babylonis Iechonias quidem nomine, sed non filius Ioakim, genuit Salathiel Quòd si Porphyrius attendisset, nō arguisset euangelistam falsitatis. ¶Post tres autem menses, cum anni circulus volueretur, videlicet vno tempore Nabuchodonosor rursum obsedit Hierusalem. Ad quē exiuit Ioachin & mater eius & alii multi: inter quos Ezechiel, & trāstulit eos in Babylonem. Vbi Ioachin carceri traditus est, nec vltra vox eius audita est super mōtes Israel. Ipse enim est leunculus ille, de quo ista dixit Ezechiel, nō pater eius. Cuius vox sæpe fuit audita in Israel post reditum suum de Babylone. ¶Et hæc est proprie dicta transmigratio nō captiuitas. Migrauit Iuda de terra sua completis. 858. annis ab eo tēpore, quo sub Iosue terram ipsam intrauerat. Meminit huius frequenter Ezechiel. ¶Translato Iechonia, Nabuchodonosor constituit Matha-

Danielis. 2.

Tarquinius Priscus.

Hieronymus super Matthæū & Danielem.

2. Paralip. 36

Ezechilis. 19.

Transmigratio.

4. Regum. 24.

tuit Mathaniam quartum filium Iosiæ regem. Fecitq; iurare per nomen domini, quòd fideliter seruirent Chaldæis. In signum cuius vertit nomē eius Sedechiam, quòd iustitiā domini sonat. Regnauit annis 11. decimus tertius ex domo Nathan. ¶Anno primo regni eius, vidit Hieremias ficus optimas & pessimas positas ante templum. Priores significare transmigrationem iam dictam: Posteriores futuram captiuitatem. Statimq; ad transmigratos scripsit, quòd post septuaginta annos reuerterentur. ¶Erant ibi duo senes, qui accusabant Susannam, Ahab & Sedechias: quos lapidare populus properabat, sed eos maluit rex incendio tradere, sicut prædixerat Hieremias. ¶Anno. 5. mense. 4. quinta mensis prophetare cœpit Ezechiel in Babylone. Cui præcepit dominus, inter se & ciuitatem Hierusalem sartaginē ferream ponere pro muro: qui remedium cœlestis auxilii capiēdis excluderet. Deinde iussit eum, assumptis iniquitatibus Israel, dormire super latus suū sinistrum. 390. diebus. &. 40. diebus super latus dextrū, assumptis iniquitatibus Iuda, qui simul fiunt. 430. dies. Per quorū singulos non potuit cibum sumere, nisi quantum. 20. stateres appendebant edulii de frumento, hordeo, faba, lente, milio, viciaq; confecti, litiq; fimo bubulo. Potus eius exiguum aquæ. Et hæc omnia portendebant arctissimam ciuitatis obsidionem famemq; futuram, propter perpetratas iniquitates. Non est autem intelligendum, quod propheta iacuerit quasi mutus, aut mortuus tot diebus. Si enim continuo dormisset, nō poterat comedere dictam portionem, & alia facere, quę se fecisse testatur. Sed ita accipiēdum, quòd die quidem domi manserit, agens quę oportuit. Noctu verò dormierit super latus iniunctum. Et tunc dabantur sup eum vincula. Hoc est, diuina virtute ligabatur, ne se vertere posset in latus alterum. Assumpsisse autem dicitur iniquitates ipsorum, quia videlicet memoria tenebat, verbo testabatur, opere figurabat illos talia passuros propter peccata. ¶Quęritur autem quid sibi velit iste numerus annorum (Nam diem pro anno posuit) & vtrū tanto tempore peccasse, an peccata luere dicantur. ¶Qui punitionem pro peccatis accipiunt, computant à Manahen vsq; ad. 28. annum Assueri. 390. seruitutis annos, putātes tunc exaltatum Mardochæum, & libertati redditum Israelem. Similiter annos Iuda supputant à transmigratione Iechoniæ, vsq; ad datam à Syro licentiam redeundi. Sed vtraq; supputatio multum fallitur. Nam Manahen regnare cœpit annis decē ante principium Olympiadum. A quo vsq; ad tertium annum Olympiadis centesimæ, quem putant. 28. Assueri, non sunt anni tantum. 390. sed. 409 Sed neq; sub Manahen cœpit Israel peccata luere. Sępe fuit & ante vexatus à regibus Damascenis. Assueri quoq; tēporibus non fuerunt libertate donati, licet à morte tūc liberati. Præterea sequeretur Mardochęum, qui cum Iechonia translatus fuit, vixisse plusquàm ducentis annis, ante exaltationem suā. Cum scribat Philo quasi miraculum, totum tempus vitæ illius fuisse. 193. annorū. Postremo, scriptura non dicit

2. Paralip. 26
Hieremi. 24. 29.
Danielis. 13.
Hieremiæ. 29.
Ezechielis. 1. 4.
Quæstio notabilis.

non dicit Israelem.390.seruiturum,& statim postea liberandum. Sed dedi(inquit)tibi annos iniquitatis eorum, numero dierum .390. dies. ¶De Iuda quoq; notissimum est,quòd non.40.sed.70.annis in Babylone seruierint,priusquàm à Cyro dimitterentur.¶Qui verò præteritos annos accipiunt,supputant à diebus Iudicum, sed frustra laborãt:cum & in ægypto & in deserto & sub iudicibus,vsq; ad.20. annum Samuelis idola coluerint, vt Moyses,Amos, Ezechiel , & Stephanus contestantur . Similiter iudaicam supputationem frustra perducunt à Manasse ad Sedechiam,cum legãtur & aliis temporibus crebro peccasse. ¶Quapropter oportet alia nos ingredi via, si nolumus à prophetico sensu discedere.¶Sæpe dominus fuerat cõminatus vltionem peccatorum: sed semel tantum expressit autorum nomina , propter quos vel maxime eraderentur de terra.Hieroboam,qui peccare fecit Israel:& Manassen,regem Iuda.Constat verò non solum Iuda,sed & Israel per partes & partes eiectũ fuisse, magnoq; labore sudatum, nec tamen exisse rubiginem eorum,neq; per ignem. Certum & illud extremam partem Israelis emigrasse cum Iuda : videlicet desolationis Hierusalem anno.4.qui fuit regni Nabuchodonosor.23.Nam vsq; ad tempus illud semper aliqui morabantur,qui priores potuerãt captiuitates effugere.Quales erant ciues Bethel , & alii multi , quos Iosias inuitauit ad Phase.Quàm diu verò tales reliquiæ supererant, non penitus abrasi fuerant,quod prophetæ futurum prędixerant.¶Iam numeremus ab anno quarto desolationis sursum annos .40 . & inueniemus.18.annum Iosię, primum esse , quo dominus absoluta sententia, firmauit præteritas cõminationes: quòd propter Manassen auferret Iudam à facie sua . Deniq; quòd ibi radix supputationis figi debeat, innuit isipse propheta dicens:Et factum est in.30.anno,in quarto, scilicet mense,In quinta mensis.&cęt.Ecce trigesimum annum dicit,nõ ętatis suę(teste etiam beato Hieronymo)sed ab anno decimo octauo Iosię:quo nouit vtiq; definitũ diuino iudicio,ciuitatis excidium fuisse reuelatum prophetis,& propalatum populo. ¶Similiter ab eodem desolationis anno quarto,ascendendo numera.390.annos , & inuenies octauo anno Hieroboæ,dictũ ab Ahia propheta : Percutiet dominus Deus Israelem,sicut moueri solet arundo in aqua , & euellet de terra propter peccata Hieroboam. ¶Dicit ergo:Tot diebus dormies in latere:quot anni fuerũt à die quo dixi:propter Hieroboam & Manassen populum funditus eradendum de terris suis,vsq; ad extremam illius sententiæ consummationem. Et quia portentum dedi te,non solum repręsentabis annos diebus tuis,sed etiam dies tui significabunt totidem obsidionis dies vltimæ captiuitatis eorum.¶Anno sexto Sedechiæ, raptum se dicit Ezechiel , & in spiritu ductum in Hierusalem, ibiq; vidisse tantas abominationes,vt mirum non fuerit, si pateretur famem & exterminium.Sed & aliam causam refert,quę vel maxime mouit Nabuchodonosor subuertere Hierusalem , quòd Sedechias innixus

Explanatio capitis quarti Ezech

Ezechielis.24.

Ezechielis primo

Ezechielis.8.

innixus ægyptiis rebellasset. ¶Anno septimo idem propheta replicauit populo beneficia Dei, semperq; fuisse rebelles imperio. ¶Anno. 9. mense decimo, decima die mensis, venit Nabuchodonosor, & obsedit Hierusalem anno vno, mensibus sex, diebus quinq;. Nisi quòd medio tempore propter ægyptios duobus mensibus abfuerunt. Huius anni, mensis, atq; diei, meminit & Ezechiel, quòd tũc defuncta sit vxor eius in signum futurę desolationis templi. ¶Anno decimo Sedechię, dixit ei Hieremias, quòd ciuitas incenderetur, & rex non effugeret, non tamen gladio moreretur. Quam ob causam clausit rex prophetam ad dies aliquot. Postea dimisit eum, & cõuocata plebe, pręcepit vt vnusquisq; dimitteret seruos. Intrabat enim septimus annus, hoc est, sabbathum terræ. 124. Iussa compleuerunt, & in signum firmitatis, inter partes conscissi vituli transierũt, imprecantes sibi nouissimas pœnas nisi pacta seruarent. Interea rex Aegypti venit in Syriam: promissum Iudæis allaturus auxilium. Quòd vbi compertum habuere chaldæi, soluentes obsidionem: pergebant obuiam ægyptiis, eosq; retrocedere cõpellebãt. Hęc vndecimo mense contigisse colligitur ex Ezechiele, qui statim mense duodecimo, prima die mensis, eiusdẽ anni, prophetauit propter hoc Aegyptum esse vastandã. Interim absentibus chaldęis, statim Iudęos benefacti sui pœnituit, & retraxerunt seruitia sua. Dixitq; dominus: Vos non audistis me, vt pędicaretis libertatẽ. Ecce ego prædico libertatem ad gladium, &cęt. ¶Voluit autem tunc ire Hieremias in Anathot viculum, vnde fuit oriundus: sed comprehensus à custodibus, in carcerẽ missus est. Paulo post vocatus à rege, dixit ipsum capiẽdũ. Et quia nõ cessauit pędicare, immiserũt eũ principes in lacũ lutosum, ut moreretur ibi. Sed conniuẽte rege, extraxit eũ Abdemelech æthiops. Propter hoc beneficium, & maxime quia semper confidebat in domino: audire meruit: Non tradèris in manus virorum, quos tu formidas. ¶Interea fugatis ægyptiis, continuata est obsidio Hierusalem. ¶Anno autem vndecimo, prima mensis, prophetauit Ezechiel contra Tyrũ. Cuius principem affirmabat sapientiorẽ Daniele, viro iam tunc magni nominis, & famę, propter interpretationem somniorum regis, liberationemq; Susannæ. ¶Eodem anno comparuit Ezechiel Pharaonem Assyrio: quòd sicut Medi vastauerunt Assyrium, ita chaldæi vastarent regnum ægyptium. ¶Eiusdem anni mense quarto, quinta mensis, irruperunt chaldæi exteriorem murum Hierusalem, & intrauerunt vsq; ad portam interiorem. Ad cuius irruptionem occupati fuerunt dies quatuor. ¶Intra quod tempus, fugientem Ezechiam comprehenderũt in campo hierichuntino, & adduxerunt regi Antiochiam. Qui occisis filiis eius, eruit oculos eius, & misit Babyloniam: Impletũq; verbũ domini, quod dixerat: Adducam eũ in Babylonem, & ipsam non videbit. ¶Hierusalem verò capta est tertia Iulii, & vltima eiusdem mensis exusta. Porro tertia mensis augusti, cõbustũ est & templum, q̊uod ædificatũ fuerat annis. 429. & mensibus

4. Regum. 25. Hieremiæ. 34. 52. Iosephus lib. 10. cap. 10. Ezechielis. 24. Hieremiæ. 34. Hiere. 37. 38. 39. Ezechielis. 26. Ezechielis. 12.

tribus. Relicti sunt illic pauperes ad colēdam terram, quorum præfectus Godolias post duos mēses proditoriè occisus est vigesima quinta septembris. Reliqui fugerunt in Aegyptum cogentes secum proficisci Hieremiam: quem (quia non destitit prędicare) lapidauerunt ibi. Quem honorātes ægyptii sepelierunt, iuxta sepulchra regum suorū. ¶Post horū fugam, emerserūt alii iudæi de locis vicinis, ad quæ profugerant & dixerūt. Vnus erat Abraham & possedit terram. Nos autē multi. Nobis data est terra. Quibus respondit dominus: quòd frustra conarentur. Satisq; miror, quosdam putasse, nullū Iudæum post mortem Godoliæ, & fugam dictorum, habitasse in terra sua, ante Cyri licentiam. Cum apertissimè dicat Ezechiel, post menses quindecim à morte Godoliæ istos gloriatos datam sibi terram. Certè non distulerūt illi tam diu fugam suam: Nec tales erant, quales hic propheta describit. Illi manere noluerūt: isti voluerunt. Illis promissa securitas, si manerent: istis dicitur, quòd pestilentia, fame, gladio caderent. Illos occidit Nabuchodonosor in Aegypto: istos partim cæsos in Iudæa, partim translatos ad Nabuzardan constat, anno domini sui vigesimo tertio. qui fuit quartus desolationis Hierusalem, vt supra dictum est, sub anno quinto Sedechiæ. ¶In fuga priorū, ætas quarta finita est: & cœpit terra sabbathizare sabbathum septuaginta annorū, vt patet 2. Paralip. vltimo & Danielis nono.

Comestor.

Ezechielis. 33.

SEXTI LIBRI FINIS.

PROLOGVS IN LIBRVM SEPTIMVM.

Septimus à sabbathismo terræ sumet exordium, & extenditur in illum annum, qui incarnationem domini proxime præcessit, totūq; tēpus ætatis quintæ cōplectitur, quæ præcise durauit sexcētis annis, ut facilè patet supputanti ab anno secundo olympiadis. 44. quo Hierusalem desolata fuit, usq; in annū tertium olympiadis. 194. quo dominus incarnatus est. His enim extremitatibus exclusus ne aliquis annus semel & iterum numeretur, sunt in medio anni sexcenti. Cumq; per olympiades certissima supputatio sit: miror quomodo quidam super hac ætate uel maxime dubitarint. Sed pergamus.

Chronicorū

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER SEPTIMVS.

Nno primo desolationis Hierusalem (qui fuit Melchi Iechoniȩ duodecimus) mense decimo, quinta mẽsis Thebet, vigesima sexta decembris, venit quidam fugitiuus de Hierusalem in Babylonem ad Ezechiel dicens: Capta est ciuitas. Vnde colligitur, nõ statim post captionem suam Iudeos fuisse missos iu Babylonem: sed locis oportunis detentos, donec de victa Tyro, Sydone, Biblo, & aliis, rex triumphaturus reuerteretur domũ. Quarum Tyrus magno labore superata est. Nec est de ea merces reddita militibus. Nam potentiores quiq; ciues iam thesauros suos in Cyprũ auexerãt. vrbem ferme vacuam relinquentes. Cuius desolatio durauit annos septuaginta sicut prædixerat Isaias. ¶ Eodem anno, mense duodecimo prima mensis, Ezechieli dominus reuelauit, quòd Nabuchodonosor vastaturus esset Aegyptum. Causam reddit, quòd dederit terrorẽ suũ in terra viuentium, hoc est, iudȩorum, & patriarcharũ: quos propter noticiam & cultum Dei, dominus in euangelio viuentes appellat. Ezech.26.et.29. Isaiæ.23. Ezech.32. Matth.22.

¶ Anno quarto, omnes reliquiȩ iudæorum numero.775.animȩ translatȩ sunt in Babylonem, Deinde rex adorare fecit statuam suam. Cuius occasione sancti principes: Ananias, Azarias, & Misael, in igne triumpharunt. Post hæc vidit somnium arboris succidendȩ, quo suam didicit futuram eiectionem. Quæ monitu Danielis propter eleemosynas ad annum ferme dilata est. Deinde versus in amẽtiã, tanquàm bestia syluas incoluit, annis septem. Postea sanitati regnoq; restitutus est. Hierem.52. Danielis.3. Danielis.4.

¶ Anno octauo inter Cyaxarem Medum & Lydium Alyattẽ, bellum quinquennale exortum. Tandem pax firmata studio Labyneti babylonii, qui in sacris dicitur Euil Merodach, & tẽpore paternȩ deiectionis palatio præfuit. ¶ Anno duodecimo, Hierusalem subuersam putant: qui græcorum sequuntur errores. ¶ Anno decimo tertio, contigit solis eclypsis, quam prȩdixerat Thales. ¶ Anno .14. nonis aprilibus, vidit Ezechiel ecclesiæ sacrosancta mysteria sub figura ciuitatis & templi super montem ædificandi. ¶ Anno decimo sexto, mense primo, prima mensis, dixit dominus Ezechieli, se daturum regi Babylonis Aegyptum pro mercede laboris sui, quo seruierat ipsi cõtra Tyrũ. ¶ Anno vigesimo primo, Nabuchodonosor iturus aduersus ægyptios incarcerauit Ioachin regem Iuda: ne fugam fortè meditaretur. Herodotus.lib.1. Ezech.40.

¶ Anno vigesimo quinto, romanorum sextus regnare cœpit Seruius Tullus. Regnauit annis quadraginta quatuor, quorum vltimus erat vrbis.176. Hic census romanorum ciuium primus instituit.

¶Anno.26.mense duodecimo, defunctus est Nabuchodonosor, anno regni sui.45. Et filius eius Euil Merodach successit ei, vigesima quinta die eiusdē mensis. Statimq; pullulauit cornu domus Israel: vt Ezechiel prædixerat. Nam tertia die regni sui, dictus Euil Merodach leuauit Ioachin de carcere, & honorauit eum super omnes principes Babylonis. Tunc populus (teste Philone) nominauit eum Neri, quod interpretatur lucerna mea. Sed & filius eius Asir Iechonias eadē causa dictus est Neri: quia reluxit è carcere, vbi cum patre fuerat detentus. Qui genuit Mezebehel cognomēto Salathiel, patrem Barachię, qui & Zorababel cognominatus est. ¶His tēporibus fabulator Aesopus, & Phalaris tyrannus fuisse memorātur. Phalaridi Perillus faber excogitauit bouem æneum, ad cruciandos homines. At ille dignam mercedem tribuēs, coēgit eum experiri cruciatum illum.

Ezechielis.29. *4.Regum.25.* *Esopus.* *Phalaris.*

¶Anno .43. qui fuit primus olympiadis .55. Cyrus regnare cœpit in Perside. Sed hoc principiū nōinsinuat nobis scriptura, quę dicit anno primo Cyri relaxatam captiuitatē. ¶Anno.56. Reg Assar filius Euil Merodach regnare cœpit in Babylone, regnauitq; triennio. Eius tempore Cyrus victo Crœso, subiugauit Lydiam. ¶Anno quinquagesimo nono, Lab Assardach frater Reg Assaris regnare cœpit in Babylone. Regnauit annis sex. ¶Anno sexagesimo quinto, Balt Assar priorum frater, regnum Chaldęorū adeptus, tenuit ipsum annis quatuor. Quòd autem Metasthenes ait hos fuisse filios Euil Merodach, optime cōsonat scripturæ sacrę dicenti. Seruient ei omnes gentes, & filio eius, & filio filii eius. ¶Anno primo, regni Balthasar vidit sanctus Daniel mysteria monarchiarum, chaldæorum, persarum, græcorum & romanorum. ¶Anno tertio vidit idem propheta futuram desolationem Hierusalem, quam facturus erat Epiphanes sub Maccabæis.

Crœsus uictus. *Pro Balt, Assar usus habet Balthasar.* *Hieremiæ.27.* *Danielis.7.* *Danielis.8.*

¶Interea Cyrus & auunculus eius Darius rex Medorum, obsidebant Babylonem. Balthasar autem vacabat cōuiuiis, & vinum bibit ex vasis domini. Quapropter eadē nocte, capta ciuitate, percussus interiit. Cui successit præfatus Darius annos natus.62.

Danielis.5.

REGNVM
MEDORVM.

Hucusq; iuxta sanctum Danielem, capitis aurei atq; Leænæ durauit imperium, regnum scilicet Chaldæorum. Nunc sequitur pectus argenteum: & rursus habens in ore suo tres ordines dētium: qui sunt Medorum, Persarum, & Chaldæorum populi, in unam redacti monarchiam, uel certe post paulum redigendi. Quòd autem è duobus regibus solus Darius succeßit in regnum, Cyrumq; præceßit, beatus Hieronymus triplicem aßignat rationem: quia senior, quia auunculus, quia potentioris regni dominus.

Anno

Nno igitur ætatis quintę.siue desolationis.69. sexagesimæ primæ Olympiadis anno tertio, regnare cœpit Darius Medus, etiam super Chaldęos. Regnauit anno vno. Quo Daniel, inuidia principum eius, in lacum leonum missus est. Sed domino protegente, permansit illæsus. ¶Eodem anno videns idem propheta, propinquare terminũ desolationis, orauit dominũ in ieiunio, sacco, & cinere, vt reducere dignaretur eos in terrã suam. Cui respondit angelus Gabriel: exauditas esse preces eius. Et insuper reuelauit ei: quãdo templũ, quando ciuitas rursum ędificaretur: Quodq; maius erat omnibus, prædixit ei tempus, quando vera libertas Christus venturus esset. ¶Tu (inquit) animaduerte sermonem & intellige visionẽ. Septuaginta hebdomades abbreuiatę sunt super populum tuũ &cęt. Scito ergo & animaduerte: Ab exitu sermonis vt iterum ædificetur Hierusalẽ. Hoc est: Ab eo die quo misit Esdrã rex persarũ reædificare Hierusalem, vsq; ad Christum ducem, hoc est, vsq; ad illũ diem, quo pater cœlestis constituet vnigenitum suum ducem, ac præceptorem populis, septem & sexaginta duę hebdomadę complebuntur annorũ. Quod vtiq; fecit in baptismate, quando dixit: Hic est filius meus dilectus. ¶Hebdomadã verò postrema, confirmauit pactũ multis. Condidit enim Euãgelium Christus. Deinde passus est anno quarto, hoc est, in medio eiusdẽ nouissimæ hebdomadæ. Cessauitq; legalis hostia, & nouũ per apostolos testamentum publicari cœpit. Nec ignorauit Daniel (vt quidam fingũt) quo tempore sermo regis exiret de reædificanda Hierusalem. Ideoq; nec termini supputationis suæ fuit ignarus. Numerat ergo ab anno vigesimo regis Asueri, vsq; ad quartũ annũ post passionem domini. Omnesq; falluntur (ait diuus Augustinus) qui putant ante passionem fuisse completas. Nam prædixit angelus occiso Christo in medio nouissimæ septimanæ, cessaturum sacrificiũ legis. ¶Eodẽ anno.69. regnare cœpit Romanis Tarquinius Superbus. Regnauit annis.25. ait Liuius libro primo. ¶Anno.70. desolationis, mortuo Dario Medo, Cyrus Persa monarchiam regnorum adeptus est. Hunc annum vocat scriptura primũ: quo Iudæis redire concessit in patriam. Redeuntium numerus ascendit ad quinquaginta millia. Dux eorum fuit præfatus Zorobabel, annos natus (ait Philo) septem decim. Summus sacerdos Iesus, filius Iosedech. ¶Statim cõstruxerũt altare domino in loco templi: & cœperunt offerre sacrificia, à primo die mẽsis septimi: & præparare materiam ad nouũ templum. ¶Anno tertio Cyri, reuelatũ est Danieli adhuc tres reges staturos in Perside, priusquàm Xerxes in Gręcos moueret bellum: Cambysen, Smerden, Darium. ¶Eodem anno, mense Maio, templum reædificari cœptum est, statimq; ab hostibus impeditum. Cyrus autem bellis intentus, nouissime duxit in Massagetas: quem Tomyris regina captum occidit: Caput eius immersit sanguini, dicens: Satia te sanguine quem sitisti.

Danielis.6. *Danielis.9.* *Augustinus ad Esychium.* *Tarquinius Superbus.* *2.Paralip.36.* *Danielis.11.* *Mors Cyri.*

Herodotus præfertur Metasth.

Cambyses filius successit in regnum.¶Est autem dissentio inter Herodoton & Metasthenē,tam de numero annorū, quàm de ordine regum Persarum.Herodotus,qui sub Asuero floruit,videtur magis tenēdus: vt qui multa coràm videre potuit,& audire.Sed & ea q̄ scribit bella eorū cū Grecis tā nota sunt, vt nemo nesciat eius rei studiosus. Quin & sacris sepius cōsonat. Alter verò ferme ducētis annis posterior erat.Cābyses igitur regnare cœpit anno Romę conditę .224.Regnauit annos.7.mēses.5.Cui Samaritę scripserūt de Iudęis, ꝙ ciuitatē rebellē ędificabāt.Sed mētiebātur:quia tēpli tantū muros incœperāt. Cābyses autem,qui & Asuerus,& Artaxerxes nimiū credulus,inhibuit opus.Tūc vnusquisq; rē suā curabat,& opus domini neglexerūt. Iesus aūt & Zorobabel reuersi sunt in Babylonē,tēpus oportunū expectātes si tādē fortè regē flectere possent.Rex aūt bellabat aduersus ægyptios quibus deuictis,inuasit æthiopes.At comeatu deficiēte,rediit in Aegyptum.Quo tēpore cōtigit apparere ægyptiis apidē , vitulū videlicet nigrum,nonnihil albedinis fronte præferentem, maximum ipsorum numen.Quod præstigio dæmonum,incertis temporibus apparebat. Cunctis ergo plaudentibus , pro viso numine , putabat rex lætitiam istam de infausta profectione sua venire.Sed re cognita,derisit eos,& vitulū interfecit.Et ecce paulo post,furere cœpit,quòd propter apidis mortem,interpretati sunt accidisse.

Smerdes regnat.

¶Interea Smerdes Medus frater Patizitis custodis curię, per dolū regnare cœpit in Perside . Quo comperto Cambyses,festinauit reuerti domum. Sed veniens Ecbatanis casu vulneratus,interiit: sexagesimæ quartæ olympiadis anno secundo:Smerdes,his cognitis,iam securius regnans , vt in gratia permaneret,immunitatem tributorum, & vacationē militiæ in trienniū dedit.Cumq; regnasset mensibus septem,multis indiciis cognosci cœpit nō esse qui putabatur.Et interfectus est à principibus octauo mense regni sui vnà cum fratre suo,anno tertio pręfatæ olympiadis. Diē interfectionis celebrāt Persæ solēnitate præcipua, vocantes eam Magophoniam,id est,magorū cædē.

Darius regnat.

¶Erat ibi tunc vir primarius inter Persas Darius filius Histaspis præfecti susiani . Qui monitu cari sui Zorobabel , votum fecerat Deo cœli restauraturum se templū eius: si regem fieri cōtingeret.Nec est fraudatus à desiderio suo . Nam statim communi consensu,regales infulas suscepit.

HISTORIA IVDITH.

Iudith primo.

Er hæc ferme tempora contigit historia Iudith.Arphaxat enim Medus, quem Astyagem & Dariū nuncupant, post expugnatam Babyloniam , constructis Ecbatanis,gloriabatur quasi potens in potentia sua. Et ecce Nabuchodonosor Assyrius anno.12.regni sui insurrexit in eū,& vicit. Qua elatus victoria, statuit & alios expugnare.Missus Holofernes de Niniue perrexit ad sinistrū Ciliciæ in Mesopotamiam,& Damascum,& Syriam tempore messis,

& succendit

& succendit sata eorum. Tunc Heliachim qui & Ioachim summus sacerdos loco patris absentis,& Ozias princeps populi,loco Zorobabel restituerunt ei,& domino disponente per Iudith victoriam consecuti sunt.Qui autem putāt hunc Nabuchodonosor fuisse Cambysen , nō satis verba Iudith & Esdræ perpendunt.Scrutētur scripturas.Interim nos redeamus ad Dariū Persen,qui regnare cœpit anno .3. Olym.64. Quorum primo concessit Zorobabeli,& sociis eius redire,& cōsummare domum domini.Reuersus ergo Zorobabel & Iesus pōtifex, inuenerunt populum graui penuria laborantem.Fuerant enim anni steriles.¶Anno secundo Darii,mense sexto,prima die mēsis prophetare cœpit Aggęus,qui corripuit eos,quòd negligētes fuissent in opere domini: ideoq; sterilitatem terræ accidisse. Cœperunt ergo rursum parare materiam vigesima quarta die præfati mensis. Porro vigesima prima die mensis septimi,promisit dominus aduentū Christi.¶Eodē anno mense octauo , prophetare cœpit & Zacharias filius Barachiæ, filii Addo.¶Vigesima autem quarta mensis noni , fundare cœperunt rursus in domo domini,qui fuit Decēbris nostri.15.dies quādo(inquit Hieronymus)nulla futurarum frugum signa sunt: sed omnia latitāt in terra.Sed quia templum ædificare cœperunt: promittitur eis omnium frugum abundantia:& de stirpe Zorobabel Christus dominus prædicitur nasciturus.¶Mense autem vndecimo nomine Sabat.24. mensis,audiuit Zacharias angelum Michaelem orātem ad dominū: Vsq; quo tu non misereberis Hierusalem & vrbium Iuda,quibus iratus es?Iste septuagesimus annus est. Ac si dicat:Cur tam diu differs restaurare Iudæam,cum iam transacta sit septuagesima , quam olim in eos decreuisti.Quidam putant hunc annum præcisæ fuisse septuagesimum desolationis Hierusalem.Sed hoc angelus non dixit.Alioquin frustra dilationem causaretur, si terminus præfixus,nondum præteritus esset.Nunc aūt cōgrue dicit.Vsq;quo non misereberis Hierusalem cū iste septuagesimus annus desolationis eius.Iste sabbathismus terrę primum prophetatus: deinde toleratus:nunc longe præteritus sit.Et respondit dominus verba consolatoria, quòd Hierusalem reædificaretur,& templum in ea.Et iterum:Manus(inquit)Zorobabel fundauerunt domum istam,& manus eius perficient eam.¶Notandū verò quòd ab isto secundo anno Darii,vsq; ad Christi natiuitatem sint anni.518.quod Iudæi quoq; fatētur(ait Mirādula.¶Anno quarto mense Casleu,quarta mensis,mouit propheta populum, diligere veritatem & pacem potius,quàm infructuose ieiunare.¶Anno sexto Darii,mensis Adar,die tertia,templum consummatum est.Prosperabatur enim in manibus ipsorum,iubente Deo Israel,& iubēte Cyro,& Artaxerse regibus Persarum.Inter Cyrum & Darium omittit Cambysen. Similiter post Darium,relicto Xerse,transit ad Artaxersen, qui propterea nominatur, quòd reædificare Hierusalem,permisit Neemię. Fecerūt autem dedicationem domus Dei in gaudio,& obtulerunt oblationes

Aggæi primo. *Aggæi secūdo.* *Zachariæ primo* *Picus Mirandula.* *1.Esdræ.6.*

1.Esdræ sexto. & Phase suo tempore celebrarũt,gaudẽtes,quòd dominus cõuertisset cor regis Assur ad eos. Hic datur intelligi Darium fuisse regem etiã Assyriorum,qui Medos antè contriuerant. Deinde sub Iudith cõtriti sunt. Postremo reliquiæ amborum Dario facile paruerunt, quippe digno victoriis:qui & Deum cœli coluit, & templũ eius extrui iussit.

Pythagoras floruit. ¶His temporibus floruisse Pythagoras memoratur. Cuius auditores quinquennè silentium obseruabant, vt postea loquerentur eruditi. ¶Anno decimo quarto Darii,adhuc annus.244.vrbis conditæ voluebatur,& necdum tertius expirauerat Olympiadis sexagesimę septimę Cum ecce subito Tarquinius Superbus romanorũ rex, cum suis omnibus vrbe pulsus est, vigesima prima Februarii, eò quòd filius eius

Lucretia. violasset Lucretiam vxorem Collatini. Quæ, vocatis parentibus & amicis,vt rem exposuit,seipsam occidit.Eius vltima vox & epitaphiũ fertur huiusmodi:

Procedant testes,me non fauisse tyranno,
Ante homines sanguis,spiritus ante deos.

Consules. EXacto rege,constitutum fuit,vt quotannis bini consules remp,regerent.Quòd si quem ante perfunctionem muneris defungi cõtingeret,alius in locum defuncti succederet.Inde factum est,vt anno primo quinq; fuerint:Iunius Brutus,Tarquinius Collatinus, Publius Valerius,Spurius Lucretius,& Marcus Horatius. Alios vno tantum die:Alios vix tribus horis cõsulatum gessisse comperio. Multos enumerat Liuius,multos omittit.Fatetur etiã ignorare se quandoq;, qui fuerint.Quare non potest per solos consules haberi temporum certitudo. Verùm quia pleriq; solis ipsis tempus adnotant : necessarium duxit Cassiodorus,eorum nomina(quę ex Tito Liuio,Aufidio Basso, Paschaliq; collegerat)ordinatim ponere : quę nos hic imitati sumus. ¶Anno Zorobabel.25.Porsena rex Aetruriæ, conatus est armata ma-

Mutius Scæuola. nu Tarquinium restituere. Quando Mutius Scęuola se castris illius ingessit, vt ipsum interficeret : sed alium nescius pro rege percussit, suamq; dexteram,quòd errasset,exussit flammis. ¶Anno vigesimo nono,P.Valerius post quartum consulatum,adeò pauper obiit : vt sumptu publico contemptor diuitiarum,sepeliretur. ¶Eodem anno Censu Romæ agitato,inuenta sunt ciuium.120.millia. ¶Anno.32.Dictaturæ dignitas Romæ creata est. Primus dictator T.Largius consulibus additus est,quasi moderator & præses eorum. ¶Darius autẽ post Asiam Macedoniãq; deuictas,ab atheniensibus fugatus est,& ducenta millia persarum amisit.Cumq; reparare conatur exercitum, defun-

Xerses regnat. ctus est,Olimpiadis.73. Successit ei filius Xerses, qui regnauit annos tredecim.Hic(iuxta sanctum Danielem & Herodoton) quartus post Cyrum,diues opũ super omnes priores, concitauit omnes aduersum græcos.Deniq;,conuocatis principibus,ita profatus est: Ex quo imperium hoc à medis eripuimus, Astyage per Cyrum amoto, nunquam cõquieuimus,sed ita deus & multa nobis sibi obsequẽtibus, in melius confert.

confert. Atq; ea quidem quæ Cyrus, Cambysesq; ac pater meus fecerunt & quas gentes imperio addiderunt, nō attinet referre, apud probe scientes. Ego verò postea quàm hanc sedem accepi: dedi operā ne ab eis degenerarem, néue minus potentiæ persis acquirerem. Si græcos eorumq; finitimos redegerimus, persidem ætheri cōterminā reddemus. Nullam enim regionem spectabit sol finitimam nostræ. Sed ego omnem permensus Europen: cunctas regiones in vnam redigam ¶ Igitur anno quinto regni sui mouit exercitum, quo nūquàm maior visus. Deniq; decies septies cētena millia pedestris exercitus: Equitū 80. millia, præter currus & camelos Arabum: Nauesq; mille ducentas & octo habuisse memoratur, quando transiit Hellespontum. Quod mare, nauibus iunctis ita cooperuit: vt exercitus super naues, tanquā super pontem transiret. ¶ Anno sexto, media æstate, pugnauit apud Thermopilas. Deinde exussit Athenas. Cuius ciues in nauibus erāt, apud Salaminam greciæ, vbi persarum exercitus ita cæsus est: vt rex ipse fugeret in Asiam. Relicto Thessaliæ triginta myriadum præsidio, hoc est, trecentorum millium armatorum, qui proximo vere grecorum reliquias dissiparent. Sed è contrario græci persas ita debellabant, vt vix pauci euaderent. Victores ex præda facti sunt diuites. Ex decima pecunia tripos aureus in delphis factus. Iupiter aureus decē cubitorū in Olympia. Neptunus aureus in Isthmo cubitorū septem. Xerses autem domi à suis occisus est. Successerunt ei filii: Artabanus, & Artaxerses. Prior regnauit mensibus septem. Posterior qui & Asuerus annis ferme. 47. qui supputantur ab anno. 4. septuagesimæ sextæ Olympiadis. Regnauit autem ab India vsq; ad Aethiopiam super. 127. prouincias. ¶ Anno tertio regni sui fecit grande conuiuium principibus suis. Reginam Vasthi repulit à consortio suo, quòd vocata venire noluisset. Et multas fecit adduci virgines: è quibus vnam eligeret loco Vasthi. Erat ibi Mardocheus translatus de Hierusalem cum Iechonia. Qui filiam fratris sui, defunctis parētibus, educauit Hester. Hanc adamauit rex super omnes, & fecit regnare pro Vasthi, anno. 7. regni sui, mense. 10. Tebet. Quam nemo putabat iudeā, quia dominus ita disposuit, vt opportune innotesceret. ¶ Eodem anno septimo sed nouē mensibus ante nuptias Hester, cœpit ascendere prima die mensis primi, sanctus sacerdos Esdras, frater Iosedech de Babylone, Hierusalem. Quo peruenit prima die mensis quinti, cum sociis mille septingentis septuaginta quinq;, vt repararet legem Dei, & populū doceret Erat enim doctissimus. Qui nō solum exustos codices reparauit: sed etiam nouos characteres adinuenit: quibus vsq; hodie vtūtur. Seruatur apud prædicatores Bononiæ volumen (vt aiunt) ipsius manu scriptum. ¶ Tradunt Iudæi temporibus eius, diuinam maiestatem apparuisse in ignea cathedra. Nouos eleazarum canones instituisse, ad totius anni festa, secundum lunę cursum, celebranda: cum ante id tempus solares annos & menses obseruarent. Cumq; difficulter nouum modum

Herodotus lib. 8. & 9.

Finis Herodoti.

Asuerus regnat.

Hester. 2.

Esdras.

modum addiscerent, sæpeq; dubitarent, quo die Pascha celebrãdum esset: tandē Rabbi Gamaliel certas ob id regulas ædidit, quibus & hodie Iudæi vtuntur. Incipientes annum à noua luna mensis Tisri, autumnali æquinoctio proxima. ¶Eiusdem septimi anni mense nono cũ audisset Iudęos habere vxores ethnicas, vehementer doluit. Constituit iudices, qui separarēt externas cum natis earum à populo suo.

ANno decimo regis Asueri Resa Misciolla filius Zorobabel, successit patri in principatu Iudæorum: quorum pontifex Ioachim scripsisse dicitur historiam Hester. ¶Anno duodecimo mense primo Aman secũdus à rege suggesit ei vt omnes Iudæos iuberet interfici: eò ꝙ Mardochæus noluisset ipsum adorare. Tũc impletum est quod prophetauerat sanctus Daniel vrso persico suggerendũ. Surge comede carnes plurimas. Hoc est, Fac Iudęos interfici. Cõsensit rex, & missa sors est, quãdo id fieret. Et exiuit mensis duodecimus. Ita ferme per totum annũ necesse habebãt expectare diē executionis huius. Interea prodidit Hester genus suum, totamq; gentem liberauit. Suspensus est Aman. Exaltatus est Mardochęus, qui (teste Philone) vixit annos. 198. Porro frater eius multo iunior eo, filiam genuit in senectute sua: quã Edissam, id est, delicatam fœminam, & Hester absconditã appellabãt, & in tempore præparatam, quæ nomina ipsi rectissime quadrabant.

Danielis. 7.

ANno vigesimo regis Asueri ab vrbe cõdita .300. Olympiadis aũt 81. ¶Anno tertio mense Casleu, venerunt quidã de Hierusalem ad Neemiam pincernam regis, & narrauerunt miseriam eorum, qui erant in Iudęa. Quibus auditis, orauit dominũ diebus multis vt inueniret gratiam coram rege. Mense autem Nisan, impetrauit à regē & regina Hester, quę sedebat iuxta eũ, vt posset instaurare Hierusalem. Hoc ergo die egressus est sermo à rege persar ũ (vt prædixerat) vt iterum ædificaretur Hierusalem. Et ab eodem die supputantur hebdomadæ, quarum supra memini, quæ terminantur in mortem Tiberii. Post quem Gaius poni fecit abominationē desolationis, hoc est, imaginem suam in templo sub nomine Iouis maximi. Quæ dicta est (inquit) à Daniele: qui legit, intelligat. Non intelligit, qui putat de lunaribus annis dictum. Non intelligit: qui ante .81. olympiadem incipit numerare. ¶Cœpit autem Neemias ædificare quarta die mensis Af, & vigesima quinta mensis Elul cõsummauit intra. 52. dies. Adiuuantibus eum principe sacerdotum Eliasib filio Ioachim, & Resa Mosollã filio Zorobabel, aliisq; principibus plebis. Et ꝓpter insultus hostium, vna manu tenebant gladium, & altera faciebant opus. Completo muro iussit populum cõgregari ad primum diem mensis septimi. Tunc Esdras recitauit legem, & celebrarunt festa mensis illius. Die aũt vigesima quarta, conuenerunt in ieiunio & saccis, & humus super capita, cõfitentes peccata sua. Rursumq; separatum est semen alienũ. Promiserunt etiam cum iuramento: seruare legem, & annũ septimũ, & decimas. Rexit autē Neemias populum annis .12. Deinde rediit ad

Neemiæ. 1.

Neemiæ. 2.

Matth. 24.

Neemiæ. tertio.

Asuerum anno.32.regni eius,sicut promiserat. Post paululũ rediit in Iudęam,librumq; scripsit eorũ quæ gessit,& in sancta senectute quieuit. ¶Anno ab vrbe cõdita.302.populus romanus magistratum ferre non sustinens,loco cõsulum creauit decẽuiros. Quibus data potestas condendarum legum atticarum.Miserunt Athenas,& ex libris Solonis collegerunt iura duodecim tabularum.¶Anno sequente Appius primus decemuir seipsum recreauit,singulis dati fasces. Cõputatoq; dictatore & magistro equitũ, duodecim reges procedere videbantur. ¶Anno quarto post trecentesimum,Appius constuprare conatus filiã cuiusdam virginii militis,à concurrente populo,incarceratus est, omnisq; decemuiratus eiectus. ¶Anno tertio, olympiadis.88. defuncto Asuero,successit Xerses.Regnauit menses duos. Post hũc Sogdianus menses octo.Cui successit anno proximo Darius Nothus. Regnauit annos nouendecim. ¶Anno tertio,olympiadis.93. Persis regnare cœpit Artaxerses cognomento Memor. Regnauit annos.40. ¶Anno.3. olympiadis.94.Dionysium Siculum exercuisse tyrannidem signat Eusebius. ¶Anno tertio,olympiadis.95. Iohanna filius Resæ præesse Iudæis cœpit.Præfuit annis.53.¶Eodem anno Socrates (quia deos risit) Athenis in carcere venenum bibit.¶Anno tertio olympiadis.97.Galli Senones Romam inuaserunt,excepto capitolio, quod & ipsum cœpissent, nisi custodes eius garritibus anseris excitati tempestiue restitissent. Quapropter anseri tanquàm saluatori suo sacrificium obtulerunt.Porro Sena vrbs Italiæ,iuxta mare Adriaticum, ante annos ferme ducentos condita fuerat,& à Gallis possessa. Vnde Gallia cisalpina,apud Polybium libro tertio.Reuersos autem postea gallos Camillus extinxit,Romamq; libertati restituit. ¶Anno secũdo, olympiadis 100.mortuus est,teste Plinio,Mausolus rex Careæ.Cuius vxor Artemisia mirabile ei condidit sepulchrum. A quo præclara monumenta mortuorum,mausolæa vocamus.¶Eadem olympiade terribili terrę motu Achaia cõtremuit,duęq; ciuitates:Elice,Buraq; deuoratę sunt. ¶Romę autem,Genutio Seruilioq; consulibus,grauissima pestis grassabatur. Pontifices ergo persuaserũt populo oportere scenicos ludos institui,quibus dii placati pestilentiam facerent conquiescere. Itaque pro temporali corporum peste depellenda, sempiternus animarum morbus introductus est.¶Sequenti cõsulatu Potiti & Licinii, Romæ in medio foro terra dissiluit,& horribiliter inferna patuerunt.Respõderũt aruspices,barathrum claudi posse,si nobilis quispiam se vellet immergere.Tũ Marcus Curtius,sumptis armis, & ascẽso caballo se præcipitem dedit.Statimq; terra reclusa est.¶Anno tertio,olympiadis.103. regnare cœpit Persis Artaxerses Ochus. Regnauit annos.26. ¶Aiunt his temporibus apud romanos institutas militum legiones. quarum singulę fuerunt sex millium armatorum.¶Olympiadis.107. saxea grando de nubibus decidit, veris lapidibus terram verberans. ¶Anno quarto,olympiadis.108.apud iudęos Iudas Hircanus patri successit.

Titus Liuius lib.5.

Socrates.

Roma capitur.

Plinius libro.36. capite.5.

Liuius & Horosius.

Legiones.

cessit. Præfuit annis quatuordecim. Tũc & Plato mortuus est. Cuius discipulus Aristoteles egregiè floruit. ¶Anno.1.olympiadis.110. per sarum regnum suscepit Arses. Regnauit annis quatuor. Initio sequentis olympiadis, persarum vltimus regnare cœpit Darius. ¶Eadem olympiade, Manasses frater Iaddi pontificis iudæorũ, cõtra legem extruxit templum in monte Garisim. ¶Eadem Alexander Macedo in persas mouit. Apud Hierosolymam, monente Iaddo pontifice, victimas immolauit. ¶Anno.2.olympiadis.112. pręsidere iudęis cœpit Ioseph Priscus. Quo tempore Darium vicit Alexander, & monarchiam persarũ subuertit. ¶Igitur ab anno tertio olympiadis iam dictæ, monarchia græcorum incœpit. Quòd autem dicitur Alexander primus, regnasse in Græcia: ideo dicitur, quia primus monarcha fuit. Quòd autem dicitur annis regnasse duodecim, variatur opinio, vel ab initio regni eius in Macedonia, vel à morte Darii. Sed vtrũlibet dixeris: supputatio regni Gręcorũ in Macchabæis, nõ sumit exordium ab Alexandro sed à Seleuco. Nec falsus est numerus in Macchabæis, nec confictus à Iosepho, quod quidam falsi tradiderunt. ¶Olympiade.113. pugnauit Alexander aduersus indos. Quo tempore hispani, belgæ, morini, eius amicitiam petierũt. Reuersus Babyloniam, veneno periit, moriensq; diuisit regnum pueris suis. Quorum vnusquisq; partẽ suã tenuit annis ferme duodecim. Philippus Aridęus frater Alexandri, Macedoniam. Ptolemeus Lagi filius, Aegyptum. Antigonus Pamphiliam. Seleucus Nicanor Babyloniam. Qui tandẽ omnibus imperauit à Phrigia vsq; ad Indiam. ¶Anno.1 olympiadis.113. Veturius & Posthumius cõsules cũ exercitibus suis sub iugum ducti sunt à samnitibus apud caudinas furculas, maxima ignominia romanorũ. ¶Eiusdem, anno.3. M. Cla. Marcello & Valerio Flacco consulibus, Romę matronarũ.170. deprehensas, ait Liuius: multo plures Horosius, pręparasse venena in mortem proximorum. ¶Anno.1.olympiadis.114. In principatu Iudæorum successit Abner Semei. Præfuit annis vndecim. Sub quo Ptolemęus Sother ægyptius, venit Hierosolymam, & plurima iudęorũ millia dolose capta, transtulit in Aegyptũ. ¶Ab anno.4 olympiadis.116. Helih Mathathias, pręfuit reliquiis iudæorũ annis.12. ¶Anno.1.olympiadis 117. Seleucus Nicanor, satrapa chaldæorum, imperare cœpit & Syriæ. Tandemq;.72. obtinuit satrapias, & factus est inclitus super omnes. Regnauit annis.32. præter tempus, quod præcesserat à morte Alrim, ad pręfatam olympiadem. Ab hoc dicti sunt posteri eius seleucidę. Et quotiescũq; Macchabæi mentionem faciunt regni gręcorum: ab hoc supputant loco. Industria præcidentes octodecim annos à morte Darii. Necesse enim habebãt tenere suputationẽ vbiq; vulgatam à multis annis, à seleucidis introductam. ¶Anno.4.olympiadis.119. Asaar Maath factus est princeps Iudæorum. Præfuit annis nouem.
¶Anno sequẽti, iuxta Plinium, cœperũt romani tonsoribus vti: Nam barbas anteà non raserunt, libro.7.cap.59. ¶Anno.1.olympiadis.122.

Nagid, qui

Templum in Garisim.

Alexãder magn.

Græcorũ monar.

Regnum Græcorum in sacris. A Seleuco.

Nagid qui in Euangelio Nage dicitur, patri successit in principatu Iudæorum. Præfuit annis decem. ¶Anno eiusdem. 2. Eleazarus apud iudæos pontificatum suscepit, quem tenuit triginta annis. ¶Anno primo olympiadis. 124. apud ægyptios regnare cœpit Ptolemęus Philadelphus. Regnauit annis triginta octo. Hic omniū regū terræ studiosissimus, literarum amator. Innumera penè librorum volumina comportauit Alexandriam. Inter quæ præcipuum fuit volumen legis Mosaicæ, quam sibi transponi fecit per. 72. interpretes. Quorū gesta primus descripsit Aristęus. Deinde Iosephus rememorat. Audiens enim rex diuinam legem esse Hierosolymis, statim de trāslatione solicitus fuit. Et vt facilius obtineret, ilico manu misit omnes regni sui seruos iudæos, amplius centum millibus. Quos prius ipse redemit ab ægyptiis pro quolibet capite, centū viginti drachmis argenti distributis. Deinde templo domini multa munera misit, obsecrās sibi transmitti legē, virosq; peritos, qui possēt grçcè trāsferre. Statim misit Eleazarus septuaginta duos interpretes, qui breuitatis causa dicūtur vulgò septuaginta. Quos ille suscipiens Alexandriæ triduo permagnificè tractauit. Postea cōmendauit eos Demetrio librario suo, qui designauit eis Basilicam, ad quam quotidie certis horis conuenirent, ad legis interpretationē. Quā inter septuaginta dies interpretati sunt. Cautè potius quam sincere, vt supra quoq; meminimus. Completa translatione remisit eos rex, ad propria maximis præmiis honoratos. Hic est Philadelphus, de quo sanctus Daniel ꝓphetauerat, quòd diuitiis excederet patrem suū, quòd multa foret illius dominatio, quòd filia eius beronice nuberet Antiocho Theo, causa firmādæ pacis, quam tamen obtinere diu non posset, eò quòd morti traderetur, ab alia dicti regis vxore. ¶Anno tertio olympiadis. 124. Principatum iudæorum suscepit Aggai Esli Præfuit annis octo. ¶Anno primo olympiadis. 125. Seleucidarum secundus assumptus Antiochus Sother. Regnauit annis 19. His diebus è fontibus fluxisse cruorem, & lac de nubibus manare visum. ¶Anno tertio olympiadis. 126. Iudæorum princeps Nahum Maslot successit patri. Præfuit annis septem. Per ea tempora floruit Aratus poëta. Cuius sententiam assumit apostolus. Ipsius enim & genus sumus. ¶Olympiadis. 127. primum Romæ argenteus nummus figuratus est, cum anteà vilioribus vterentur. ¶Iudæorum princeps Amos Sirach ab anno secūdo olympiadis. 128. Præfuit annis. 14. Cuius anno septimo Seleucidarum tertius Antiochus Theos regnare cœpit in Syria. Durauit annis quindecim. ¶Eodem anno, iuxta Philonem, Manasses factus est pontifex Iudęorū. Pręfuit annis. 27. ¶Interim Appio Claudio, & Q. Fuluio consulibus. Primū bellū punicū inceptum fuit ab ipso Claudio. Durauit. 23. annis. Quorū decimo M. Attilius Regulus à Pœnis captus, quinquennio detentus carcere. Deinde missus Romam, vt pacem impetraret, è contrario persuasit ne pacē componerent. Et ita rediit ad aphros, qui crudeli eū morte interfecerunt.

Lucæ. 3.
Philadelphus.
72. interpretes.
Danielis. 11.
Aratus.
Actuum. 17.
Bellum Punicum
M. Att. Regulus.

¶Anno.4.olympiadis.131.principatũ Iudęorũ suscepit Mathathia Silia.Præfuit annis decem.Cuius anno octauo regnare cœpit Seleucus Gallinicus seleucidarũ quartus. Regnauit annis.20.Eodẽ anno regnũ ægypti sumpsit Ptolemæus Euergetes,hoc est,Beneficus . Quod tenuit annis.26.Hic(vt prædixerat Daniel)debellauit Gallinicũ. Obtinuit Syriã,Iudæam,Ciliciam,& alia multa. Cũq; audisset in Aegypto seditionem moueri,diripuit ex regno Seleuci quadraginta millia talenta argenti,& vasa præciosa: deorũq; simulachra duo millia quingẽta.In quibus erant & illa,quæ Cambyses ab Aegypto asportauerat:& ita rediit in terram suam.¶Anno secundo olympiadis.134.Principatũ Iudæorũ Ioseph Arses suscepit.Præfuit annis.60.Dicit hunc Iosephus plurimũ promouisse remp. & ab Euergete cõstitutũ principem tributorũ Samariæ,Phœnicis,& Syriæ.¶Anno tertio olympiadis.136. Sũmus sacerdos(teste Philone)apud Iudæos factus est Simon iustus. Præfuit anuis octo.Meminit eius & Iesus Sirach , Ecclesiastici.50.

Danielis.11.

Iosephus libr.12. cap.4.

¶Anno tertio olympiadis.138. Seleucidarũ quintus Seleucus Ceraunos filius Gallinici,regnare cœpit in Syria,& debellare duces Euergetis,sed anno.3. ab eis occisus est . Quod audiens Antiochus magnus, frater eius festinãter ex Babylone ascẽdit.Debellauit duces ægyptios & obtinuit Syriam,quã tenuit.36.annis. ¶Interea Ptolemæus Philopator,parentibus suis cum fratre peremptis,inuasit regnũ eorũ,anno quarto Antiochi,quem debellauit,Syriamq; recepit.Verũ Antiochus reparato exercitu,deuicit hostes,& omnia recuperauit,vt Daniel prophetauerat.Philopatore mortuo,cũ filius eius Epiphanes in regnum ægypti successisset,misit Scopan ducem:qui Iudæam sibi partemq; Syriæ subiugauit.Antiochus autem adiutorio Iudæorũ,fugauit Scopan. Stetit in terra inclyta,fraude conatus obtinere Aegyptũ . Despondit Cleopatram filiam suam Epiphani,vt licẽtius ægyptũ inuaderet.Ille vt dolũ sensit,cauit sibi.Antiochus igitur aliò se diuertit . Rhodum, Samũ & alia cœpit ex Asia.Tandem victus à Scipione romano, intra Taurũ regnare iussus est.Inde fugit in Apamiam. Cũq; aduersus Elimaæos pugnaret,cũ omni est deletus exercitu,quemadmodũ sanctus Daniel prophetauerat. Eius filii fuerunt Antiochus Epiphanes & Seleucus Philopator.Prior erat Romæ obses, alter indignus decore regio,regnauit ab anno secundo olympiadis.148. annis vndecim : quos Daniel vocat dies paucos,respectu patris.Tũc apud Iudęos summus sacerdos erat sanctus Onias,Simonis iusti filius.Ad quẽ scripsit Arius rex spartanorũ,amicus & frater & filius Abraæ.¶Anno secũdo olympiadis.149.Ianneus Hircanus filius Arsis,princeps factus in Iudea,pręfuit annis.16.Hic(iuxta Philonẽ) fuit vltimus princeps de domo Dauid.Nam eo defuncto,Macchabæi tam principatũ quàm sacerdotiũ tenuerũt,vsq; ad Herodem.¶His diebus supradictus Seleucus, multa donaria misit in sacrificia,& templũ honorauit . Sed postea Simon quidam rebellis Oniæ,indicauit Apollonio ille Seleuco,plenum esse

Danielis.11.

Danielis.11.

Danielis.11.

Iosephus lib.12. cap.5. S. Onias.

2.Machabæo.3.

Hiero

Hierosolymis ærariũ pecunia. Illuc missus Heliodorus, ab angelis cęsus, vix euasit. ¶Anno.2.olympi.150. Ptolemęus Philometor regnare cœpit ægyptiis vnà cũ fratre suo Phiscone. ¶Anno.1.olympiadis.151. qui fuit seleucidarũ.137. Pręfatus Seleuc9 cupiẽs liberare fratrẽ suũ ab vrbe Roma, misit eis filiũ suũ Demetriũ ĩ locũ eius. Cũq; dimissus Antiochus adhuc esset in via, ecce subitò frater eius occisus est, non in furore, nec in prelio, sed ꝓditoriè ab Heliodoro familiari suo, sicut Daniel prophetauerat. Antiocho aũt primũ nõ est datus honor regius ab his qui Ptolomęis fauebãt. Verũ postea (quia callidissimus erat) simulatione clemẽtiæ obtinuit Syriã. Principes aũt Ptolemæorũ Eulęus & Lemæus repetẽtes Syriã mouerunt ei bellũ. Pugnatũ inter Pelusiũ & montẽ Casiũ. Victi Aegyptii. Victor Antiochus ascẽdit Memphim, & ibi ex more, Aegypti regnũ suscepit: simulãs se cõsulere cõsobrinis suis Ptolemęis: fecit quæ nõ fecerũt patres eius. Nullus enim regũ Syrię, sic vastauit Aegyptũ. Cũq; per hæc suspectus fieret Ptolemęis, bellũ repetitũ est. Verũ Antiochus omnia innocẽter se fecisse fingẽs, pacauit eos, atq; recessit, onustus eorum spoliis. Quẽ statim adiit Iason frater Oniæ pontificis. Petiit fieri quod erat frater. Promisitq; regi argẽti talenta.590. Consensit rex. Tũ ille facto gymnasio sub arce, transtulit gentẽ suã ad ritus gentilium, & optimos quosq; Epheborũ in lupanaribus posuit. Facta sunt hæc sub olympiade.152. Cuius anno.3. misit Iason Menelaũ quẽdã de tribu Beniamin, vt ferret regi pecuniã. Qui protinus obtinuit sibi sacerdotiũ: fugatoq; Iasone, sedem illius inuasit. Sed quia non cito dedit pollicitas regi pecunias, amotus est & frater eius Lisymachus subrogatus. Tũc quoq; sanctus Onias occisus est Antiochiæ: quo fugerat à facie Iasonis fratris sui. Menelaus aũt nõ ferẽs eiectionẽ suã, concitata plebe, fratrẽ suũ interfecit: resumpsitq; sacerdotiũ. ¶Interea rex Antiochus secundã parabat profectionẽ in Aegyptũ. Intellexerat enim se priuatũ à negotiis regni. Sed iuxta sententiã Danielis nõ erat nouissimum priori simile. Cum enim apud Alexandriam haberet exercitum, ilico Romanorum naues applicuerunt, ad subuctionem Aegyptiorum pręparatas. Marcusq; Popilius romanorum legatus regi præcepit, vt ab amicis populi romani recederet. At ille: Deliberabo (inquit) cum cõcilio meo. Tunc Marcus sceptro suo circunscripsit in arena regẽ, & ait: Senatus, & populus romanus pręcipiunt, vt hic respondeas. Territus ille dixit: Si hoc placet Romanis, recedendum est. Mouit igitur exercitum furibundus, & eodem anno mense Casleu venit Hierusalẽ, armis obtinuit.80. millia ciuium interfecit.40. millia vinxit, nõ minus vęnum dedit intra triduũ. Et ablatis tẽplo.1800. argẽti talẽtis velociter rediit Antiochiã. Sed brachia ex eo steterũt iuxta Danielẽ. Reliquit enim principes ad affligẽdã gẽtẽ, qui post mortẽ plurimorũ tulerũt & iuge sacrificiũ. ¶Anno enĩ.145. regni grecorũ seleucidarũ, qui fuit.1.olymp.153. cõpulerũt Iudęos relinquere legẽ Dei, & in tẽplo posuerũt imaginẽ Iouis olympii.15. mẽsis Casleu.

Danielis.11.

2.Machabæo.4.

2.Machabæor.5.

Danielis.11.

Danielis.11.

2.Maccabæo.5.

1. Macchabæ. 1. Cui sacrificare cœperunt vigesima quinta mensis eiusdem. In monte
2. Macchabæ. 6. autem Garisim posuerũt imaginem Iouis hospitalis. ¶Tunc Eleaza-
2. Macchabæ. 7. rus scriba nonagenarius interfectus est, quòd noluisset comedere car
nes porcinas. ¶Tunc septem iuuenes vnà cum matre terribili morte
1. Macchabæ. 2. consumpti sunt. ¶Tunc Mathathias sacerdos de filiis Ioarim vindicauit legem. Hortansq; filios vt viriliter agerent. Defunctus est anno
Iudas Macchabæ gręcorum siue seleucidarum. 146. Cuius loco surrexit filius eius Iudas Asmonai, hoc est, pugnax siue macchabæus. ¶Ab hoc ergo die, supputatur regnum asmonaim, siue macchabæorũ, vsq; ad Herodem, annis 134. Iudas principatum tenuit annis sex. Qui scribitur fuisse decimus siue decanus, sicut apud romanos decurio, q̃ fuit dignitas officii apud
2. Machabeæo. 5. eos. Non aũt decimus pontificũ, vt quidam scripsit. Ait enim scriptura: Qui fuerat decimus, videlicet iam officio perfunctus, antequàm
1. Machabæor. 3. pontifex fieret. Hic anno primo ducatus sui, contriuit exercitũ Apol
1. Machabæo. 4. lonii ducis cęlessyrię, deinde Seronẽ Syriæ principem. Quod cum audisset Antiochus, commisit Lysiæ bellũ, & abiit in Persidẽ, colligere tributa regionum. Lysias autem anno. 147. misit in Iudęam. 47. millia bellatorum, sed prę̃ter cædem, fugamq; suorum, nihil consecutus est. ¶Anno aũt. 148. venit Lysias ipse cũ. 65. millibus, & victus est. Cumq; iam nouos pararet exercitus, Iudas ascendit Hierosolymam. Purgauit templum à sordibus idolorum. Obtulit sacrificiũ vigesima quinta die mensis Casleu. Completo triennio desolationis, celebrauerũt dedicationem altaris octo diebus. Statuerũt vt singulis annis ageretur.
Ioannis. 10. Cuius & in euangelio mentio fit. ¶Mense autem martio subsequente
2. Macha. 6. & 9 voluit Antiochus spoliare templũ Elimaidis in Perside, sed fugatus
Appianus in Syrico. à ciuibus, fugit per Babyloniam in Ecbatanas: vbi audiuit prospera
Danielis. 8. iudæorum, furibundusq; proposuit omnes perdere, sed subito à vermibus consumptus, interiit. Impletaq; est prophetia, qua dixerat: sine manu conteretur. His Lysias cognitis, constituit filiũ illius Eupatora regem, Iudamq; debellare conatus, ab ipso debellatus est. Pacem petiit, & accepit ab eo. ¶Igitur decima quinta mensis aprilis, consensit rex iudæos ambularè in legitimis suis. ¶Eodem quoq; die, legati romanorũ familiares literas amicitiæ signa scripsere iudæis. Mense aũt iunio, Lysias ad eosdem suas misit, & abiit Antiochiam. Iudæi verò
2. Machabæor. 2. agriculturæ operam dabant. Sed reliquiæ nationum non sinebant in pace agere. Compulsus ergo Macchabæus, expugnauit illos, & cœpit obsidere arcem in Hierusalem. Quod vbi rex audiuit, venit cũ Lysia & exercitu forti circa autumnũ, sabbatho terræ. 187. ad debellandum Iudam. Cum quo semel & iterum congressus, multos suorum amisit.
Leuitici. 25. Bethsuram tamen iudęis abstulit per deditionem, eò quòd non essent alimenta conclusis, eò quod essent sabbatha terrę, & quæ reposita fuerant iuxta legem, iam alienigenę consumpserant. ¶Post hæc obsedit arcem Syon, hoc est, templum, quo se Iudas receperat. Sed audiens Philippum quendam dominari Antiochiæ, postulauit à Iuda pacem, iurans se

iurans se nihil facturum mali. Acquieuit Macchabęus. Rex ingressus templum, sacrificium obtulit. Iudam osculatus est. Et fecit eum principem à Ptolomaide vsq; ad Gerrenos. Sed cõtra iuramentum suum destruxit partem murorum templi, ne fortè post discessum suum, occasione præsidii rebellarent. Philippus aũt fugit ad Philometora regem Aegypti. ¶Quem Onias quoq; filius Onię sancti, paulo post secutus est. Et impetrato loco apud Heliopolim templum extruxit, instar illius quod erat in Hierusalem, fingẽs hoc modo se implere scripturã quæ dixerat. In die illa erit altare domini in medio terræ Aegypti. Isaiæ.19.

¶Post triennium verò, quàm templum à Macchabęo purgatum est, exiit ab vrbe Roma Demetrius antè dictus, & sedit in throno patrũ suorum. Cuius fauore tam Eupatora quàm Lysiam proditoriè peremerũt. Porrò filius Eupatoris Alexander aufugit. Regnauitq; Demetrius annis.9. quorũ primus erat vltimus olympiadis.154. Quẽ statim adiit Alchimus quidam, qui tempore Iasonis & Menelai, fuerat vnus ex principibus sacerdotum, sed propter idololatriam, fugatus à Iuda. Petiit & se restitui in sacerdotium, & interfici Iudam, quo superstite, nũquàm futuram pacem. Missus ilico Bacchides cũ exercitu, magno constituit Alchimum principem sacerdotum, datisq; militibus, vt Iudam debellaret, regressus est ad regem. Iudas è contrario debellauit Alchimum. Qui regressus ad regem impetrauit nouum exercitum, ducemq; Nicanorem. Nicanor autem metuens cum Iuda confligere, pacem cum eo fecit. Hortabatur vxorem ducem. Nuptiis interfuit, cõmuniterq; viuebant. Quæ videns Alchimus, tertio regẽ aggressus omnia detulit. Ille commotus, præcepit vt Iudam caperet. Iudas aũt tempestiuè subtraxit se, cõmissoq; prelio, Nicanor occubuit, decima tertia die mensis Adar, qui fuit postremus anni.151. Constituitq; præfatum diem quotannis festiuè celebrari, ad memoriam cœlestis victoriæ. ¶Hucusq; secundus Macchabæorum liber extenditur. Reliqua priore continentur. ¶Statim igitur post mortem Nicanoris, Iudas Romam misit, amicitias romanorũ & auxilia postulans. Qui sine mora scripserunt Demetrio, ne Iudęos amplius molestaret. At ille prius pararat exercitũ, missoq; rursum Bacchide, vnà cum Alchimo, mense primo Nisan, annis.152. Iudam fortiter extinxerat. ¶Cuius frater Ionathas rogatu populi, principatum suscepit. Pręfuit annis octodecim Cuius anno secũdo, summus ille sacerdos Elchimus, cœpit destruere muros sancti sanctorum, & opera prophetarum. Sed subitò percussus est paralysi, mortuusq; tormento magno. Quod videns Bacchides, rediit ad terram suam. Sed post duos annos, reuocatus à falsis iudęis, victusq;, fecit pacem cum Ionatha. Et ablatus est gladius ex Israel.

1.Macchabæ.7.

2.Macchab.14.

¶Anno autem.160. qui fuit vltimus olympiadis.156. Alexãder, cognomento nobilis, filius Eupatoris, occupauit Ptolomaidã cõtra Demetriũ. Demetrius autem veritus ne fortè Ionathas adhæreret Alexandro, festinauit facere cum eo pacem. Dedit licentiam congregandi

exercitum,& fabricandi arma. Reddidit omnes munitiones,prȩter arcem & Bethsurā,obsidesq; restituit. ¶Interea scripsit & Alexander dicēs:Rex Alexander fratri Ionathæ salutē. Audiuimus de te,quòd vir potens sis viribus,& aptus,vt sis amicus noster. Et nunc constituimus te summū sacerdotē gentis tuȩ,& vt amicus voceris regis. Placuit Ionathȩ,& induit se stolā sanctā,mense septimo eiusdē anni,in die solenni tabernaculorū. Tūc & Alexander occidit Demetriū,& misit ad Philometra regē Aegypti,petens sibi filiā illius vxorē dari. Cōsensit ille, venitq; Ptolomaidā cū Cleopatra filia sua,anno .2. olympiadis .157. Quò vocatus & Ionathas,occurrit ibi duobus regibus. Indutusq; purpura,sedit cū Alexandro. ¶Anno tertio eiusdem olympiadis, cœptū est tertium bellum punicū. Et post tres annos deleta Chartago, quā ferūt arsisse diebus septendecim. Causa belli fuit: ficus allata Charthagine ante triduum à Catone senatui ostensa, dictūq;: Tam prope à muro habemus hostem. ¶Anno primo olympiadis.158. Demetrius secundus filius superioris surgens à Creta,venit in Syriam, vt debellaret Alexandrū,sed impediuit eum Ionathas, & in prȩmium accepit ab Alexandro fibulā aureā, & Accharon cum finibus suis in possessionē. ¶Interea Philometor occupauit dolo regnū generi sui,qui fugit in Arabiā. Post aliquot dies occiderūt arabes Alexandrū, miseruntq; Philometori caput illius. Quo viso,& ipse mortuus est post triduū. Tūc ergo præualere cœpit Demetrius,& regnauit sex annis. In Aegypto successit Euergetes secūdus. ¶Anno secūdo præfatæ olympiadis subuersa Carthagine,etiā Corinthus periit,sub consule Mūmio,subactiq; Macedones. ¶Anno tertio, cœpit Ionathas obsidere arcem in Hierusalē. Sed Demetrius mandauit ei,ne hoc faceret, magis autem festinaret venire Ptolomaidam ad regale colloquiū. Acquieuit,accessit,impetrauit immunitatem Iudȩȩ ab omnibus exactionibus. Videns autem Demetrius se pace frui, dimisit exercitus suos. Quorū ob hoc indignationē incurrit,quòd noluit stipendia dare diebus pacis. Igitur Diodotus cognomēto Triphon,dux militum,relicto Demetrio, abiit in Arabiam,ad Antiochum filium Alexandri,vt regem constitueret. Ionathas autem rogauit Demetriū,vt eiiceret satellites arcis. Promisit ille vt faceret, modò mitterentur sibi iudæi milites Antiochiā: vbi iam multi aduersus eum conspirabant. Missi protinus ter mille viri,vix aulā regis ingressi sunt: & ecce centū & viginti millia de ciuitate insurrexerunt in eum. Iudæi verò tam viriliter pugnauerunt, vt hostibus interfectis,etiam ciuitatē succenderent. Porro rex ingratus, mentitus est,& alienauit se à Ionatha. Paulo post reuersus Triphon & Antiochus,fugauerūt Demetrium. Interim Ionathas renouauit amicitiam cū romanis,& à Triphone deceptus,& captus est anno secūdo olympiadis.159. Statimq; Simon frater eius successit. Præfuit annis.8. Super omnes gloria claruit. ¶Anno principatus sui secūdo, ad deditionē compulit custodes arcis. Quibus eiectis,intrauit in eam, mense Ziu,

Plinius libro .15. capite.18.

1.Macchabæ.10.

1.Macchabæ.11.

1.Macchabæ. 13.

se Ziu, vigesima tertia die mensis, cũ ramis palmarũ & cãticis. Filiũq; suũ Iohannem Hircanum constituit militię principem. ¶Anno quarto olympiadis. 159. Triphon occidit proditoriè dominũ suũ Antiochũ vt regnaret ipse. Demetrius autem fugit in Mędiam, vbi captus ab Arsace, & missus fuit in carcerẽ. Porrò frater eius Antiochus Sidetes apud Cretam constitutus, audiens casum fratris, primo quidem cogitauit debellare Triphonem, deinde fratrem liberare. Sed ne iudæi resisterent, scripsit Simoni gratiosam epistolã, adiiciens ad indulta priorum, etiam proprii nomismatis percussurã. Cœpitq; bellare. Sed quia spreuit Simonis auxilia, iusto iudicio Triphon effugit, qui regnauerat circiter vno anno. Sidetes nouẽ. ¶Anno primo olympiadis. 161. Simõ perambulans ciuitates iudęę, & solicitudinem gerens earum. Descendit Hiericho cum Iuda & Mathathia filiis ad generum suum Ptolomęũ, qui dolo occidit socerum, & filios eius, sedentes ad mensam suã, mense Sabat: & misit ad regem, auxiliũ petens, vt ei traderet regionẽ. Sed Ioannes Hircanus supradictus, statim exurgẽs loco patris, viriliter se opposuit. ¶Hucusq; Macchabęorum liber historiam continet. Quæ sequũtur excerpta sunt ex chronicis Hegesippi, Iosephi, Trogi, Eusebii, Hieronymi, & Horosii, qui reliqua persecuti sunt. ¶Igitur dũ cursores Ptolomęi regem adeunt: Hircanus velocissime Hierusalem venit, populum confortauit, pontificatum suscepit, hostias obtulit, & ita demũ in Ptolomęum profectus est. Quem diu conclusum tenuit in castro Doch, non tamen comprehendit. Effugit enim in Philadelphiam. Rex autem Hierosolymam (quo Ioannes pręuenerat) multiplici vallo circundedit. ¶Mense autem septimo anni secundi pręfatæ olympiadis, cum esset sabbathum terrę, festumq; scenopegiæ propinquaret, Hircanus obtinuit ab eo septem dierum inducias. Solennitate transacta, rursum rogauit eum concedi sibi legitima sicut fecerant alii reges. Respondit Antiochus, facturũ se, si traderent arma, si tributa subirent, si custodes militũ in arcem admitterent. Iudæi necessitate compulsi, primas conditiones susceperunt, custodiam refutabant, sed loco eius, multos obsides (inter quos erat Ioannis filius) & trecenta argenti talenta prębuerunt. Quibus rex acceptis, soluit obsidionem. Graui labore paternũ regnũ, occiso Triphone, recuperauit. ¶Bellum verò ipsius in parthos, ita dissonè scriptores cõmemorant, vt difficile sit historiæ cognoscere veritatẽ. Magis videtur Appiano credendum, qui proprium volumen de seleucidis ædidit. Scribit itaq; post mortem Triphonis, Antiochũ intentasse bellum Phrahatæ regi parthorũ, nisi redderet fratrem Demetrium. Quo reddito, nõ tamen abstinuisse ab impugnatione gentis illius, à quibus tãdem occisus sit. Hircanus autem statim vt rex abscessit, misit Romã, qui de facta sibi violentia quererentur. Cæterum, præter bona verba, nihil audio consecutum. ¶Anno secundo olympiadis. 161. Romæ puer natus est monstrosus, quadrupes, quadrimanus, & cętera. Vastos ignes Aetna Siciliæ

1. Macchabæ. 15.

Appianus in Syrico.

mõs euomuit,& proxima queq; cõbusſit. In bononienſi agro, fruges in arboribus natę ſunt. Serui ſiculi ad.70.millia cõtra dominos ſuos cõci tati, atrocia bella mouerũt. ¶Anno.3.eiuſdem olympiadis, Numantiã Hiſpaniæ vrbem (quę multis annis romanos oppreſſerat) obſedit Sci pio. Ciues nimia cruciati fame, incenderũt ipſi vrbẽ, ſeſeq; oẽs morti tradiderunt. ¶Anno ſequente Mutio Calphurnioq; conſulibus. Tibe rius Gracchus tribunus plebis, agros priuatorum promiſcuæ plebi adiudicauit. Ad hęc comitiorũ die, continuare voluit principatum, & in officio permanere. Cæterum ob hoc infenſus ſenatui, ſubſelliorũ fragmentis contactus occubuit. ¶Tunc & Attalus rex Pergami dece dens ſine liberis, theſauros ſuos & regnũ, quod à romanis dono acce- perat, romanis reddidit. Quod ęgrè tulit defuncti frater Ariſtonicus Regnum occupauit. Aduerſus quem miſſus conſul Licinius Craſſus, & vitam propriam, & nõ paruam exercitus ſui partem amiſit. Quod vt reſciuit ſenatus, & ſequentis anni conſul Marcus Perpenna inuaſo rem regni cœpit, Romam miſit. Miſſus in carcerem, ſtrangulatus in teriit. Proximo conſulatu Sempronii & Aquilii P. Scipio Aphricanus qui Carthaginem Numantiamq; ſubuerterat, accuſatus ab inuidis. Pro concione reſpondit egregie. Mane autem in lectulo ſuo repertus eſt mortuus. Ab vxore Sempronia, quidam affirmant ſtrangulatum, quæ fuit de Gracchorũ familia. ¶Apud Syriam verò poſt Antiochũ Sideten, frater eius Demetrius regnaſſe dicitur annis quatuor. Dein- de fugatus ab vxore, deſertus à militibus, & mortuus Tyri. In cuius locum intraſſe Alexandrum quendam cognomento Zebennam. De- inde duos aiũt regnaſſe fratres Antiochos, Gryppum, & Cyzicenum. Viciſsim tamẽ & per cõtẽtiones. ¶Anno tertio olympiadis.163. Aetna vaſte tremore globis igneis exundauit. ¶Lipara & mare vicinum ita efferbuit, vt & rupes diſſoluerit & piſces coxerit. ¶Anno ſequente Plautio Fuluioq; conſulibus, Aphricã inaudita prius afflictio preſsit. Locuſtarum immenſę multitudines, omni ſpe frugum deuorata, con ſumptis arborũ foliis, repentino vento, in mare raptatæ ſunt. Quarũ acerui ad litora pulſi tam peſtiferum odorem exalarunt vt aues, pe- cudes, homines, morerẽtur. Deniq; in Numidia regno Mycipſę octin genta millia hominum conſumpta memorãt. Apud Vticam vno die mille quingentos obiiſſe. ¶Eodem anno (qui fuit ſeleucidarum.183.) compilatus eſt liber Macchabæorum ſecundus, & per modũ epiſtolę miſſus in Aegyptũ ad Iudæos ibi commorantes, præcipuè ad Ariſto- bolum magiſtrũ Ptolomęi Phiſconis. In cuius exordio ſcribitur An tiochi mors, in templo Nanęę perpetrata. Queritur autem, cuius An tiochi? Non vtiq; magni. Quia Iudæi cum illo non bellauerunt. Qui diu ante tempora Macchabæorum mortuus erat. Sed nec Epiphanis quia ille ſine manu contritus eſt. Videtur ergo de Antiocho Sidete ſcriptum, quòd poſt recuperationem paterni regni, fecerit ebullire de Perſide aliiſq; nationibus homines peſtilentes in Iudæos, ac demũ reuerſus

Numantia deleta — *Mors Attali.* — *Mors Scipionis.* — *Horoſius.*

reuersus sit in Persidē,deceptusq; sacerdotum Nanęę consilio, macta tus & diuisus membratim . ¶ Quòd autem quidam putat epistolam scripsisse Iudam Macchabæum,& computasse ab Asuero,penitus absurdum est,nec opus habet alio redargutore,seipsum destruit. Volēs enim declarare,quo tempore Danielis hebdomadæ initium sumpserint,palum affigit anno.5.Sedechię,qui secundum hebraicam veritatem fuit annus quartus olympiadis.42. à quo reliquos annos eius numerat sex. Nam vltimus(inquit) Sedechiæ, fuit primus captiuitatis. Captiuitatem durasse dicit.52.annos. Hoc est,ab anno secundo olympiadis.44.vsq; ad primum.57. Deinde Cyrum regnasse annis tribus. Cambysen sex . Deinde Asuerū annis quadraginta . Eius duodecimo exaltatum Mardochęum.Postea Darium annis vndecim.Eius sexto consummatum fuisse templum.Inde secutum Alexandrum, & regnū græcorum.Cuius anno centesimo octagesimo octauo purgatum templum à sordibus epiphanis & scriptam epistolam.Porrò templū post purgationem adhuc stetisse annis.266. priusquàm à Tito subuerteretur.Iubet autem detrahere.42.annos, quibus passio Christi præcesserit,vt doceat ipsum passum anno primo olympiadis.165.hoc est,centū & octodecim annos antequàm natus esset. Et Alexandrum suscepisse Monarchiam Asiæ.136.annis ante Iudamq; Macchabæum scripsisse de templi purgatione,ante centū & septuaginta duos annos, quàm templum fuisset pollutum . Quæ omnia cum reliquis ineptiis sequi ex pręmissis facile deprehendes,si per olympiades supputaueris quas hic penitus ignorauit.¶ Anno secundo olympiadis.164.Metello & Flaminio consulibus,romani Carthaginem,missis coloniis,reparauerūt.¶ Eodem anno C.Gracchus,frater Tib.interfecti, non minorē seditionem excitauit.Tribunatum vi biennio cōtinuauit. Agros pro libitu suo distribuit.Tandem ab Opimio consule oppressus est.Aetna mons vltra solitum exarsit:ita vt & vrbem Catinam exusserit. Cuius leuandæ gratia senatus annorum decem vectigalia Catinensibus remisit.¶ Anno quarto supradictæ olympiadis.Fab.consul occurrit Bitinto regi auernorum Galliæ,properanti romanorum fines inuadere. Bitintus,vt vidit romanorū paucitatem:vix(inquit)sufficient ad escā canibus meis.At inito certamine,terga vertit,centumq; & octoginta millia bellatorum amisit,qui partim gladio,partim Rodano submersi perierunt.Ipse cum vrbe sua captus.¶ Olympiade.165.Ioannes Hircanus dux & pontifex Iudęorū,expugnatam Samariam funditus subuertit.¶ Anno tertio eiusdem olympiadis.Q.Martius consul,Gallos sub radice alpium inuasit.Inuasi,cum se viderent impares, occiderūt primū coniuges & liberos suos.Deinde sese flāmis exusserunt,ne quis eorū subiiceretur seruituti romanorum . ¶ Anno secūdo olympiadis 167.P.Scipio Nasica,& L.Calp.Bestia consulibus, Senatus Iugurthæ regi Numidiæ bellum indixit . Causa belli,quòd Iugurtha mycipsæ regis adoptiuus & hęres, cohęredes suos filios eius alterū Hyepsalem interfecit:

Carthago restituta.

Vrbs Catina exusta.

Bitintus rex Auernorū galliæ.

Deus superbis resistit.

Samaria deleta.

Bellum Iugurthinum.

interfecit: alterum Adherbalem ex Aphrica pepulit. Calphurnium consulē pecunia corrupit, ad fœdera turpia perduxit. Romam occasione fœderis venięs, multos sibi muneribus copulauit. Exiens vrbē: O venalē (inquit) & cito peritura, si emptorē inueneris. ¶Anno sequēte Au. Posthumium Spurii consulis fratrē oppressit. Deinde à Quinto Metello consule victus, multa promisit, obsides dedit, ablata restituit. Sed cum militares excursus non prohiberet, C. Marius consul in eum missus. Cuius aduentu territus, auxilium Bocchi regis Mauritaniæ petiit, & accepit. Post multa prælia Bocchus relicto Numida, pacem cum Mario fecit. Iugurtham dolo captum Mario tradidit. Marius eum ante currum suum Romæ cum liberis eius ire coëgit. Vbi tandē in carcere strangulatus interiit. Collega Marii L. Cassius Tigurinos vsq; ad octauum persecutus, tandem ab eis circunuentus, occisus est. Scipio proconsul Tolosa Galliæ capta, centena millia ponderis auri, & centum decémque argenti, è templo Apollinis sustulit.

Tigurini.

¶Aliquot præcedentibus annis, Tigurini, Ambrones, Cimbri, Teutones aduersus imperium conspirarunt. Missos in se consules, consulumq; legatos, Carbonem, Sillanum, Cępionem, Macilium, Cassium, Aurelium, & alios occiderunt. Apud Rodanum (præter mortem. 60. millium calonum atq; lixarum) etiam de exercitu romano. 80. millia percusserunt, omnemq; prædam pessunderunt: rationales de arboribus suspenderunt. Bruta submerserunt Rodano. Aurum, argentum, vestes, arma frustatim concisa disperserunt. Ita nihil prædæ victor, nihil misericordiæ victus agnouit. Tum maxime trepidare Romani, ne Barbari, transcensis alpibus, delerent Italiam. Quem opponerent tantis hostibus præter Marium, magis idoneum nō inuenerunt. Qui iam tertio consul, maximum exercitus apparatum fecit. Quarto autē consulatu, castra posuit eo loco, vbi Rodanus & Isara conueniunt. Se certamini dedit: victoriam obtinuit. Ducenta millia hominum eo prælio mortua. 80. millia capta. Vix tria millia euasisse dicuntur. Hæc autem Tigurinis, & Ambronibus acta sunt. Paulo post apud aquas sextias cum Teutonibus conflixit, & vicit. Quorum trecentæ matronæ, cum aliis se viris tradendas didicissent, rogauerunt consulem, vt templo Cereris & Veneris in seruitium traderentur. Quod cum non impetrarent, cæsis paruulis, mane mortuæ sunt repertæ: suffocatis laqueo faucibus, & mutuis cōplexibus se tenentes. Reliqui Teutones, vnà cum Cimbris, transcensis niuibus alpium, Italię plana depopulati sunt. Quibuscum Marius quintò consul, & Catulus conflixerunt. Et. 40. millibus captis. 150. millia teste Paterculo mactauerunt. Mario veluti præmium meritorum ob id sextus consulatus decretus est.

Hieronymus ad Gerundam. In vetere,

¶Anno quarto olympiadis. 168. supradictus Hircanus Iudęorum dux pontifex, & propheta defunctus est: teste Iosepho anno pontificatus sui. 31. Quod autem idem alibi dicit regnasse diutius, accipiendum est ab eo die, quo pater eum constituit principem populi loco suo.

Iosephus libr. 13. cap. 18. Et de bello Iudaico libro. 1. cap. 8.

¶Anno

¶Anno primo olympiadis.169. Filius & successor eius Aristobolus nō contentus parentum gloria, vt dux & pōtifex diceretur, etiam regem seipsum fecit. Statimq; matrem & fratres (Præter Antigonum) incarcerauit, quem tamē paulo pòst occidit. Mater autem in carcere fame periit. Post hæc tyrannus ipse, laceratis visceribus, ore sanguinem vomens, interiit. Soluit vxor eius vinctos. Et Alexandrum regem constituit fratrē illius, qui crudelissimè regnauit viginti septem annis. Fratrem proprium & multos ciuium interfecit, multas vrbes suorū euertit, Pellam, Gerasan, Gaulonem, Gemellam. Octingentos viros vrbis Bemeselel crucifixit. Coràm adductas coniuges ac liberos eorum iugulauit, eò quòd dixissent: Non aliter quàm tua forsitan morte, cōciliabis tibi animos populi. Et hæc fieri lætus inter epulas prospectabat.

ERant diebus illis apud Iudęos sectę tres: Pharisęorum, Saducęorū & Esseorum. Primi reputabant se cunctis mortalibus meliores. Magnificabant fimbrias, seruabant ficta ieiunia. Orabant libenter in publico, vt viderentur ab hominibus, & vocarentur ab eis rabbi.

¶Saducęi verò nec angelum, nec spiritum, nec resurrectionem credebant, sed animam interire cum corpore. ¶Essei aūt in communi viuebant. Vestes habere mundas studuerunt. Vitabant mulieres. Ante solis ortum orabant. Vesperi sub silencio manducabant. Et quia sobrii, longæ vitæ fuerūt. ¶Anno tertio olympiadis.172. Sociale bellū Italiæ cœptū toto biennio.300. millia hominum absumpsit. Priore anno consul Rutilius. Posteriore Cato Portius, interfecti. Hoc bellū prodigia quædam præcesserunt. Globus ignis in cœlo visus. Apud Aretinos per cōuiuia, sanguis è panibus fluxit, & per septē continuos dies lapidum grando terram latissime verberauit. Domestica relictis animalia stabulis, ad syluas aufugerunt. ¶Anno primo olympiadis.173. Sociali bello nondum sopito, mox alia duo exarserunt: Ciuile & Mithridaticum Marius affectauit septimum consulatum, & mitti aduersus Mithridatē: Restitit Cornelius Sylla consul. Hoc bellum (quod ferme decem annis protractum est) plusquàm.150. millia romanorum perierūt. Porrò mithridaticum durauit annis viginti sex. Mithridates rex Ponti & Armeniæ, moliebatur Nicomedem Bithyniæ regem priuare regno. Monitus à romanis, vt quiesceret: Contemptis minis eorum, statim Bithiniā, Capadociā, aliasq; prouincias inuasit. Apud Ephesum publico præcepit edicto, vt per totam Asiam vna die romani delerentur. Numerus occisorum ascendisse dicitur, ad octoginta millia ciuium, viginti duas calluit linguas. Tandē Pharnaces filius eius obsedit eum in turri quadam. Qui cum iam capiendus esset, dedit venenum domesticis primū. deinde sibi. Sed quia non statim moriebatur, Gallum quendam militem, iam fracto muro, inuitauit: eiq; iugulum præbuit. Hunc finem habet Mithridates, annos natus septuaginta quinq;, Ciceronis & Antonii consulatu. ¶Anno.4. olympiadis.174. L. Cor. Sylla, Romę creatus est dictator perpetuus, cum priores ad certum tempus fierent,

Bellum ciuile.

Bellum Mithridaticum.

fierent. Permisitq; sub se creari consules: M. Sillium, & G. Dolobellã. ¶ Anno sequente, seipsum creauit consulem, & Q. Metellum. ¶ Anno proximo rogatus vt consulatum susciperet, renuit. Insuper & dictatura se exuit, vixitq; priuatus. ¶ Anno primo olympiadis .176. Relicta pontificis Iudæorum Alexandra loco viri regnare cœpit, adiuuãtibus eam pharisæis. Regnauit annis nouem. Hircano filio seniore creato pontifice: qui sacris tantum præsideret. ¶ Anno quarto eiusdem olympiadis. Aliquot gladiatores, qui Capuæ docebantur, diffugerunt à ludo. Collegerunt socios ad multa millia. Cædibus, stupris, rapinis, incendiis omnia repleuerunt. Aduersum quos anno proximo noui consules missi, Gel. Lentulusq; frustra laborabant. Quippe graui clade accepta, fugere compulsi sunt. Deinde missus prioris anni consul Cassius, ab eis occisus est. Nouissimè Crassus à senatu missus, cum legionibus consulum, paulò minus centena millia strauit, consulatumq; promeruit. ¶ Eadem olympiade, secundum beatum Hieronymum, L. Lucullus Armenia, Mesopotamia, Nisibiq; deuictis: ab exercitibus suis dictus est imperator. Põpeius vniuersam subiugauit Hiberiam, Marcusq; Lucullus de Bessis triumphauit. ¶ Anno tertio olympiadis .177. Vergilius nascitur Andes, qui pagus non procul à Mantua, consulatu Pompei & Crassi. Vixit annos circiter .52. Mortuus est consulatu Sentii & Lucretii. Moriens epitaphium sibi dictauit huiusmodi:

Bellum gladiato.

Vergilius.

Mantua me genuit, Calabri rapuere. Tenet nunc
Parthenope, cecini Pascua, Rura, Duces.

¶ Anno secũdo olympiadis .178. Hircanus pontifex iudæorum, & Aristobolus frater eius de prælatura contendentes, occasionem dederunt romanis, vt Iudæam inuaderent. Nam Aristobolum regnare volentẽ conclusit frater in Hierusalem. Quã facile cœpisset, nisi scaurus vnus de principibus Pompei, tunc in oriente bellantis superuenisset, qui iussit solui obsidionem. Acceperat enim pecunias ab obsesso. Quod cernens Hircanus, adiit ipse Pompeium in Damasco, de violentia cõquestus est. Ilico Pompeius & ipse venit in Iudęam. Cumq; esset apud Hierichum, audiuit mortuũ esse Mithridatem, ibiq; paululum substitit. Quo Aristobolus quoq; ad ipsum venit, magnã pecunię vim promisit, & ciuitatẽ tradere, modò regnare permitteretur. Pompeius aũt retento illo, misit alios Hierosolymam, qui pecunias susciperẽt. At ciues exclusere legatos. Vnde irritatus Põpeius obsedit vrbẽ. Et quidẽ fautores pontificis aperire volebant, sed pars Aristoboli non permisit Tandem pars Hircani præualuit: cæteris ad templum fugientibus, quod tribus fere mensibus tenuerunt.

ANno igitur secũdo olympiadis .179. Gn. Ant. & M. Tul. Cic. coss. ante natiuitatẽ domini .61. Pompeius, capto tẽplo, vsq; ad sancta sanctorum accessit. Iudæam vectigalem fecit. Eius procuratorem Antipatrum Herodis Ascalonitę patrem constituit. Hircano sacerdotiũ firmauit. Aristobolum & filios eius captiuos abduxit. At Alexander

vnus ex filiis in itinere diffugit,& congregatis militibus, patruum debellare aggressus est. Verum à Gabinio (qui Scauro successit) variis præliis superatus, ac nouissime à Scipione securi percussus est.

¶Gabinius autem Iudæam in quinque toparchias, siue curias partitus est. Singulis singulas metropoles assignauit: Hierosolymam, Doram: Amathunta Hierichum:& Sefforim Galileę. Sicq; Iudei regali dominatione liberati sunt. ¶Eodem consulatu Ciceronis, Coniuratio Sergii Catilinæ, Lentuli, Cethegi,& sociorum Romæ habita: sed in Ethruria, ciuili bello post triennium extincta est. *Bellum Catilinarium.*

¶Anno secundo olympiadis.180. Iulio Cęsare,& M.Bibulo Coss. Ipse Iulius in Gallias missus, diuturno eas bello subiugauit. In Britanniam quoq;(quæ nunc Anglia) bis traiecit. Scribit Velleius plusquàm.400. millia hostium ab eo cæsa. Plura capta tempore gallicani belli, quod annis nouem protractum est. *Velleius Paterculus.*

¶Anno secundo olympiadis.181. Crassus iterum consul, collega Pompei profectus ad Parthos, intrauit Hierosolymam. Spoliauit templũ. Transgressus Euphraten, cum filio interfectus est, totúsque ferme deletus exercitus: quia non dederat honorem Deo.

¶Anno quarto olympiadis.182. Cæsar absens, petiit secundum consulatum. Contradixit Marcellus consul. Senatus etiam decreuit, ne intraret vrbem, nisi dimisso exercitu. Iratus Cęsar ex Rauenna, traiecto Rubicone, venit Ariminum. Senatus interim fugit Dirrachium. Cæsar ingressus Romam, ærarium expilauit. Massiliam (quæ ei noluerat aperire) obsidione cinxit. Statim profectus in Hispaniam, Pompei duces vicit. Massiliam rediit, ciues (libertate concessa) rebus exuit. Mox Dirrachium (quò iam multi reges ad suppetias Pompei cõuenerant) perrexit. Deinde in campis Pharsalicis Põpeius victus, fugit in Aegyptum. Vbi statim, vt littus attigit, iussu Ptolemæi, in gratiam Cæsaris decollatus est, consulatu Cęsaris.2.& P.Seruilii. Corpus in mare proiectũ: caput Cæsari missum est. Quo viso, fleuit. Ingressus Cęsar Alexandriam, ad bellum prouocatus est & vicit. Regina classem incendit. Flamma bibliothecam Philadelphi inuasit.400. millia librorum exussit. Rursum rex ęgyptius rebellauit, & captus est. Dimissus autem, tertio processit in pręlium, & cum toto est deletus exercitu. Regnum eius datum Cleopatrę. Cęsari properanti, in Ponto occurrit Pharnaces Mithridatis filius, qui primo certamine occubuit. Reuersus Romam: Dictator creatus est, ac tertiò cõsul cum M.Lepido. Mox in Aphrica põpeianos expugnauit.60. cœpit elephãtos. Cato desperãs posse euadere, seipsum apud Vticã occidit. Iuba rex, alteri dato precio, iugulum prębuit. Scipio quoq; atq; Petreius sese iugulauerunt. Ilico reuersus Romam, quartò consul creatus, abiit in Hispaniam.

Filios Pompei interfecit:& menſe Octobri Romam rediit. Kalendarium, & ſtatum reipublicæ reformauit.

¶Proximis comitiis,quintum accepit cōſulatum. Cuius collega M. Antonius vnà cum populo pœne omnes in vnum honores contulerunt. Deniq; patrem patriæ, perpetuúmque dictatorem ſalutabant. Quintilem mēſem, quòd eo natus eſſet, Iulium dici decreuerūt.Pro templis imagines:in theatro coronam: ſuggeſtum in curia: in domo faſtigium ei poſuerunt .Cæterum diu durare non potuit collatus honos.Nam veriti nimiam eius poteſtatem, volentéſq; reſtituere reip. libertatē,Brutus & Caſsius ſenatores, facta cōſpiratione, palā ipſum idibus Martiis occiderūt. Quo mortuo,Publius Dolobella ſuſcepit eius faſces imperii.

INterea Cæſaris adoptatus filius & ipſe Cæſar Octauius habens ætatis menſes fere ſex, & annos octodecim, audiens auunculum ſuum interfectum, feſtinus ex Apollonia Romam venit, vt hæreditatem ſuſciperet,& mortem Cæſaris vindicaret.Cúmque ſperaret in his ſibi conſulem Antonium fore ſubſidio: ille magis è contrario reſtitit. Indignans illum ſibi teſtamento Cæſaris eſſe prælatum. Hinc bella ciuilia repetita ſunt: Dum alter extinguere iuuenem,alter vim vi repellere parat. ¶Partibus Cæſaris acceſsit Decius Brutus. Quem circa finem anni conſul Antonius obſedit Mutinæ.Quapropter(autore Cicerone) hoſtis patriæ iudicatus eſt. Et menſe Ianuario miſſus aduerſus eum Cæſar Octauius, vnà cum nouis conſulibus Hirtio & Panſa. Quorum alter in acie, alter ex vulnere periit eiuſdem belli. Cæſar autem victoriam obtinuit decima quarta die menſis Aprilis. Fugit Antonius ad Lepidum & Munatium, qui tum Galliis præſidebant. Miſitq; Cæſar vnum ex ducibus ſuis Romam ſextili menſe, petens primum cōſulatum. Cúmque petitio quibuſdam diſpliceret, quod contra legem, antequàm tricenarius eſſet, hoc poſtularet. Reſpondit legatus: Niſi vos dederitis, iſte dabit, gladium ſuum oſtentans. Perterritus ergo ſenatus, acquieuit. Iniit honorem hunc vigeſima ſecunda die menſis Septembris,eodem anno,quo Panſa & Hirtius mortui ſunt,pridie quàm vigeſimum ætatis annum impleſſet. Cuius collega (teſte Paterculo)fuit Quintus Pedius.

Tres ſimul orti ſoles Romæ.

Bos Romæ locutus.

¶Inter alia tūc portēta Romæ tres ſimul orti ſoles, in vnū paulatim orbem coierūt.Sed & bos in ſuburbano vrbis ad arantem locutus eſt: fruſtra ſe vrgeri. Non enim frumenta,ſed homines breui defuturos. Statim Cæſar Lepidus & Antonius amicitia copulati, apud Confluentes inter Mutinam & Bononiam conuenerunt in vnum, nouoque nomine magiſtratum Triumviratus inierunt. Specie quidem, quaſi rempublicam promoturi:re autem vera ſupra modum afflicturi.Cæſarem vindicta Iulii.Lepidum ſpes diuitiarum. Antonium ira exagitabat in eos,qui hoſtem ſe iudicauerant.

¶Igitur

¶Igitur intra triduũ duo millia equestris ordinis, senatores verò .300. proscripserunt. Inter quos & Cicero cum suis secundum Orosiũ proscriptus est, Paulo pòst Romę tantam cędem perpetrabant: vt capita nobilium pro rostris ostendi iam vsitatissimum esset. Saciati strage præsentium, ad occisores Iulii, qui ad Asiæ Syriæq; loca transfugerãt, cõuersi sunt. Itaq; relicto reip. custode Lepidò: Cæsar & Antonius aduersus Brutum Cassiumq; profecti sunt. Quibus sublatis, Antonius in oriente remansit. Cęsar in Italiam reuersus est, consulatu M. Emilii Lepidi iterum, & Planci Munatii. Quo anno Popilius & Herennius occiderunt Ciceronem iussu Antonii annos natum .63. Caput eius cũ manu dextera pro rostris positum. Iuxtaq; coronata imago Popilii militis, qui eũ occiderat. ¶Eodem anno natus est Tiberius, decima sexta die Nouẽbris. ¶Proximis .kl. Ianuariis. Seruilius Hisauricus & Lucius Antonius Triumviri frater, creati sunt consules. Bellũq; gestũ Cæsaris cõtra Lucium, & consequenter aduersus Triumvirũ: qui & victus est. Sed orante senatu, rursum Triumvir ab Octauio in gratiam est receptus. ¶Eodem anno Curtius Thalassus in arde territorio, cum quatuor cohortibus viuus combustus est: quòd tributa grauius exegisset. ¶Anno sequenti. Gn. Domitio iterum, & C. Asinio Coss. Parthi Syriam peruagãtes, & prece ac precio prouocati, ab Antigono fratruele Hircani pontificis Iudæorum, eundem Hircanum abduxerunt captiuum, Antigono violenter intruso, circa festũ pentecostes. Qui patruo suo priusquàm abduci permitteret, aures amputauit, ne forte reuersus aliquando resumeret sacerdotium. ¶Ab eisdem tũc comprehensus est etiam Phaselus dux regionis Hierosolymitanæ, qui colliso ad saxum capite, cum manus liberas non haberet, mortem sibi accelerauit. Erat hic frater Herodis Ascalonitę, filius autem Antipatri Idumęi Licet Nicolaus Damascenus dicat, Iudęi. Fortè proselytus erat Antipater, & ita religione Iudæus, non natione. Quem Iulius Cæsar (quia fideliter ipsum iuuerat in expeditione Aegyptia) liberum, ciuémque romanum, ac totius Iudęę tutorem fecerat, murisq; Hierosolymæ restruendis, à Pompeio destructis, plenam contulit facultatem. Itaque refectis illis, Phaselum Iudææ. Herodem verò Galilęę præfecit. Ipse velut omnium pater, solicitè cunctis superintendit. At imminẽte bello Philippensi Malchus quidam circa festum tabernaculorũ, veneno eum extinxit. Quod vbi Cassius audiuit ad dictũ bellũ iam properãs rescripsit Herodi vt se de morte patris vindicaret. Statim ergo Malchus ab Herode peremptus est. Qui Parthorum postea vix manus effugiens, ad Cleopatram in Aegyptum abiit. Inde velociter asperrima licet hyeme Romam venit. Antonio, Cæsarique suas calamitates exposuit. Quibus auditis, Antigono vehementer irati, quòd ipsis omissis, ad Parthos confugisset. Herodem creauerunt Iudæorum regẽ, anno primo olympiadis cẽtesimę octogesimę quintę nondũ finito, sed

Occisus Ciceronis.

Maio proximo finiendo, datisq; auxiliariis ad ipsum debellandũ remiserunt. Antonius etiam paulo post ad orientale remeauit imperium. Herodes ergo reuersus in Iudęam, quęrebat omni modo suscipere regnum: sed Iudæis pertinacissimè renitẽtibus, toto biennio parũ profecit. ¶Anno autem tertio, mense tertio, in celebratione ieiuniorũ. M. Agrippa, & L. Caninio Gallo Coss. Terręq; sabbatho. 205. Romę conditæ. 717. Ante incarnationem. 35. Vi armorum Hierosolymis captis, regnare exorsus est. Sicut nõ solum Iosephus, sed & Philo testatur in secundo breuiarii libro. Quæ cum ita se habeant, miror quid mouerit Eusebium, vt dicat eum regnare cœpisse quinquennio posterius. Quo & reliqua tẽpora iudaici regni confudit, & omnes sequaces suos fecit errare. Regnauit autem à prædicta Hierosolymorum expugnatione annis paulo minus. 37. Quod autem quidam hos supputant ab eo die, quo Romæ rex designatus est, multum à veritate aberrant, & sibi ipsis contradicunt. Alioqui fuisset mortuus, ante incarnationem domini, cum tamen innocentes occiderit.

Genesis. 49. REgnante Herode, constat impletam esse prophetiam. Non auferendum sceptrum de Iuda, donec veniret Christus dominus, ex-

Sceptrum ablatũ pectatio gentium. Quid autem fuerit sceptrum illud, vel quoto eius anno sublatum sit, variè traditur. Alii dicunt fuisse principes è domo Dauid, vsq; ad Herodem alienigenam: Alii Herodem non fuisse receptum à Iudæis, ante eum annum, quo Christus natus est, tyrannidis herodianę. 32. Sed neutrũ ne apparentiã quidẽ veritatis habet. Cũ & Macchabæi ducatũ simul cum sacerdotio ex domo Dauid, ad seipsos (etiam Philone teste) trãstulerint, qui erant ex tribu Leui, & neq; Herodes tot annos regnauerit, antequàm reciperetur à populo, neq; Christus tunc natus. ¶Restat ergo sceptrum aliud, de quo apud Iu-

2. Paralipo. 26. dæos volumen proprium est Zanedrin: Videlicet iudiciariæ & publicæ potestatis, quod in Paralipomenis vocatur concilium seniorum. vt olim romanus, & nũc parisianus senatus, ordinatum in summi pontificis adiutorium, ad dicendum ius populo. Vnde & rex Dauid iuxta templum eos Basilicam habere disposuit, ad australem eius partem. Porro Salomon paterni testamenti fidelis executor, huic cõsilio pręfecisse dicitur fratrem suum Nathan, & posteros eius, quos Patriarcha vocauerit duces illius Zanedrin, siue sceptri, quod non auferetur nisi instante iam Christi natiuitate. Testatur autem Philo sic euenisse Nempe Herodem deleuisse sceptrum ex domo Dauid, & aliũ ex proselytis substituisse magistratum, sororémq; suam Salomen, & eius virum de tribu Iuda, sed & propriũ filium ex vxore Iudaitide occidisse, quòd diceretur Christus esse natus. Verum Iosephus ait Salomen diu vixisse post fratrem.

¶Anno tertio olympiadis. 186. Cæsar Octauius secundum petiit consulatum, & proximis kalendis Ianuariis, vbi signatur in tabula quartus, cõ

tus,conſecutus eſt.Cumq; cerimonias conſulares peregiſſet,poſt paucas horas illa ſe functione priuauit,aliúmque ſubſtituit.

¶Anno ſequente lunę curſus,apud romanos deprehenſus eſt.¶Anno ſecũdo olympiadis.187. Cæſar octauius tertium ſuſcepit conſulatũ,& continuauit annis nouem.¶Eodem anno(teſte Ioſepho) maximus in Iudæa terræmotus fuit,& peſtis animalium. *Ioſephus libro.15 cap.6.* ¶Eodem conſulatu Cæſaris tertio, & Meſſalæ Coruini famoſum illud certamen Cæſaris & Antonii(teſte Paterculo)geſtum eſt apud Actium.Cauſa belli fuit,ꝙ Antonius,repudiata ſorore Cęſaris, reginã Aegypti Cleopatrã duxiſſet vxorem.Quæ & ipſa cum ſuis certamini adfuit, & prima aufugit. Antonius ilico reginam ſecutus,pugnantes milites ſuos deſeruit.

¶Anno proximo Cæſar iam quartò conſul cum Licinio Craſſo, perſecutus Antonium diuerſis pręliis vicit.Nouiſsimò deſertus à ſuis Antonius,in Regiam ſe recepit kalendis ſextilibus,ferroq; ſe petiit,ac ſemianimis ad Cleopatrã in monumentũ (in quod ſe illa mori certa cõdiderat)perlatus eſt.Cleopatra,vbi ſe triumpho Cęſaris ſeruari intellexit,aſpidem ſibi admouit,cuius morſu extincta eſt.¶Cæſar potitus Alexandria,Aegyptoq; in romanam redacta prouinciam, Nicopolin id eſt,victoriæ vrbem fundauit.Actiacos ludos inſtituit. Ordinatiſq; prouinciis orientis,Romam rediit.

IGitur anno.27.ante incarnationẽ ſexta ianuarii die, quæ & ſexta ſabbathi fuit.Cæſar ſuo quinto conſulatu & L. Apulei, vrbem triplici triumpho ingreſſus eſt.Ianum(qui iam ducentis annis patuerat)clauſit,in ſignum pacis.Illius enim apertura bellum:clauſura pacem indicabat. Eodẽ die iudicio Plancii totiuſq; ſenatus & populi conſenſu Auguſtus appellatus eſt. ¶Sextilis præterea menſis in memoriam *Nomẽ Auguſtus.* illius victorię Auguſtus eſt dictus,finiſq; bellorum ciuilium,quę à ſecundo Iulii conſulatu,per viginti annos protracta fuerant, non parũ adauxit ciuibus gaudium.¶Anno primo olympiadis.188.Auguſtus.6. & M.Agrippa.2. Coſs.Audita cantabrorũ & aſturũ crebra in vicinos eruptione,rurſum, aperto Iano, Cæſar Auguſtus in Hiſpaniam profectus,barbaros illos,qui Portio Galatię ſunt,perdomuit.Illic Indorũ Scytharumq; legatos ſuſcepit,ipſius, populiq; romani amicitiã vltro petentiũ.Durauit hoc bellũ quinquennio. ¶Anno.2.eiuſdem olympiadis.C.Cornelius Gallus,cuius in Bucolicis Vergilius meminit, cũ biennio ægypti rexiſſet prouinciam,propria ſe manu interfecit.Trallis quoq; vrbs minoris Aſiæ,terrę motu corruit. ¶Cenſu Rome agitato,inuenta ſunt ciuium.41.cẽtena,&.64.millia. *Cenſus & numerus ciuium romanorum.* ¶Anno tertio Meſſala Coruinus Romæ primus præfectus vrbis inſtitutus,ſexto die magiſtratu ſe abdicauit:inciuilem poteſtatem eſſe conteſtans.¶Auguſto decies,& C.Norbano conſulibus, conſummato bello cantabrico, Ianus iterum clauſus eſt:ſed paulò poſt apertus, propter tumultus germanorum & aliarum gentium,quos Druſus pręuignus Auguſti,& alii duces eius compeſcuerunt.

Instauratur templum domini.

¶Anno.2.olymp.189.Herodes instaurauit templũ domini, quod occasione bellorũ confractũ iacebat,intraq; trienniũ consummauit. ¶Per hæc tempora nõ parũ turbauit Herodẽ suspicio filiorũ, quod audiret Alexãdrũ & Aristobolũ insidiari sibi, volẽtes vindicare mortẽ matris

Herodes accusat filios proprios.

suæ Mariãnes,quã dudũ occiderat.Quapropter eos accusauit Augusto Romæ.Sed Alexandro perpulchrè suam innocentiã demonstrãte, Cęsar reconciliatos in Iudæam remisit.Post hęc Herodes turrim stratonis(quæ ab Hierosolymis vnius diei itinere distabat) operosis ædificiis ampliauit,& in honorẽ Augusti cęsaream nuncupauit, anno regni

Dedicat turrim Cæsaream.

sui.28.sub olympiade.192.secũdũ Iosephũ.Qui & ante dixerat actiacũ bellum cõtigisse anno Herodis septimo.Postea quoq; testatur ab initio regni eius,vsq; ad exustionẽ templi annos fuisse.107.Quorũ.37.sub Herode,&.35.sub Philippo filio eius,vsq; ad.22.annũ Tiberii trãsierũt

Conuincitur error cuiusdam.

Quæ & alia multa ab eo scripta patẽter ostendunt, nec alio tempore Herodem cœpisse regnare , nec verũ esse (quod quidam fingunt) post natiuitatẽ Christi accusasse filios:ideoq; prepeditũ ab innocentũ cęde. Cum cęsareæ dedicatio diu post illam accusationẽ celebrata pręcesserit natalem domini ad minus annis septem . ¶Post hæc nocte quadã

Inuaditur sepulchrum Dauid.

Herodes paucis consciis,sepulchrum Dauid aperire præsumpsit, sperãs sibi maximos inuenire thesauros.Sed cum vasa quędam præciosa reperisset,& niteretur interius ingredi:statim è tenebris flãma exiliens duos milites eius extinxit : & ita temerarius à cœpto destitit . ¶Non longo post tempore,quibusdã occasionibus arabas molestauit.Quod vbi Cęsar audiuit,egerrimè tulit, nec legatos eius semel & iterũ ad excusandũ missos, audire dignabatur.Tãdem missus Nicolaus damascenus orator egregius,principem mitigauit,& pacẽ obtinuit . ¶Interea redeunti aliquando ex prouinciis Augusto,currus cum corona aurea decretus est,quem ascendere recusauit . Appellari monarcha noluit. ¶Nouissimè,hoc est anno secundo olympiadis .194 . Receptis à rege parthorum signis , quæ Crassus olim perdiderat firmissimam cum ea gente pacem innouauit . ¶Et anno sequente quo dominus natus est. dominum se vocari vetuit,Ianum clausit,& ex senatus cõsulto,Quirinum(quem gręci q literam non habentes)Kirinum vocant,& nostri rursum ex gręco Cirinum,misit in Syriam,vt cẽsus hominũ,possessionésque describeret.Inter quos & Christus ipse (teste Orosio) descriptus ciuis romanus fieri dignatus est.¶Colligũtur aũt omnes anni ab Adam vsq; ad Christi natiuitatem exclusiuè,ter mille,nongenti,sexaginta duo,ab Abraham bis mille , decẽ & quatuor.A Dauid,mille septuaginta tres.¶Hucusq; vetera.Quod reliquum est, noui testamenti tempus,ab anno primo domini(ipso propicio) nouis aggredi lucubrationibus ac declarare conabimur.

SEPTIMI LIBRI FINIS.

PROLOGVS
IN LIBRVM OCTAVVM.

VOD in calce præcedentis libri promiseram me noui testamenti tempora nouis aggressurum lucubratiunculis, nunc tandem post quindecim annos reddere (domino iuuante) conabor. Dilationis causa fuit tam occupatio in rebus scholasticis, quàm difficillimi operis prope desperatio: dum uiderem scriptores, non modo inter se de pontificum, regumq; temporibus, sed etiã in annis domini discrepare. Affirmantibus alijs esse plures, quàm uulgo numerantur. Alijs autem pauciores. Errare ecclesiam. Erroris autorem esse Dionysium audent dicere, qui nec se, nec ullum intelligunt. Mouentur ad hæc partim pudendis somniorum deliramentis, partim friuolis rationibus, imò nænijs. Deniq; quidam ex ipsis inter multa ridicula, quæ Louaniensibus ex Italia scribit, etiam has sibi reuelationes factas cœlitus ait: Quadã nocte sibi apparuisse Mercurium deorũ nuncium, dissuadere conatũ, ne libros suos Louanium mitteret, propter magistrum Petrum de Riuo: qui esset gymnasij caput, imò uniuersitas ipsa. Qui.24. libros ante missos, occuleret: nec sineret in lucẽ procedere. Post hæc, & eadem nocte, diuum ait apparuisse Chrysostomum: & è contrario multum instigasse, ne cœptis absisteret: sed audacter rursum mitteret contra dictum magistrum, qui sibi falsum impegisset super ætate Christi: qui Eusebium, Hieronymũ, Dionysium, Bedam, Tertullianum, Lactantium, Orosium, Aphricanum, Marianum, Victorium, Gerlandum, Cæsarem, Flauium, Suetonium, atq; Lucanum falso notasset. Additq; Chrysostomum quæ sequuntur, in ipsa uisione locutum: Errare omnes historicos in annis Domini supputãdis. Nam omnes (inquit) idonei scriptores asserunt, Augusti.42. anno Christum natum. Sed Augustus in morte Cæsaris, agebat ætatis annũ.18. Et anno 20. imperium usurpauit. In quo uixit annis.56. & obijt ætatis.76. Ergo uacauit duobus annis imperiũ inter Iulium & Augustum, qui ab historicis non computantur. Et ita duobus annis excedit ecclesia uerum numerũ annorum Domini: scribendo nunc.1494. qui esset tantum.1492. Et cætera. Post hanc egregiam scilicet apocalypsim, idem uanißimus somniator, non erubescit, aliam sibi factam scribere uisionẽ, sed prioris omnino contradictoriam dicens. Iam ostium illius Labyrinthi de die paßionis adinuenisse me reor Christi gratiam. Qui reserauit nobis alium longe grauiorem errorem, q̃ prædictus in annis Domini numerandis commissum, & uerißimam diei paßionis supputationem nos edocuit, quam nemo unquàm inuenire potuit. Cum enim aduerteremus lunam.14. aut.15. nunquàm in pascha aut parasceue accidisse die Veneris.8. kalend. Aprilis iuxta Dionysium, præterq̃ in anno Christi.12. qui distat ab eius.34 annis.22. Visum est nobis errorẽ esse cõmissum, non solum in annis duobus supradictis, sed etiam in.22. istis. Alioquin impoßibile erit demonstrare, Dominũ die Veneris.8. kalend. Aprilis in parasceue paschæ crucifixum fuisse. Cumq; hunc errorem indagare contendissem, & propter uarietatem chronographorum certi nihil potuissem elicere: ecce diuino quodam afflatu per quietem breui momento didici. Illucescente enim die penthecostes, hora circiter tertia, audiui columbam quandam gementem super caput meum uolitare, & alis nobis applaudere, ac tandem residere cuiusdam senis in humero, qui uidebatur apostolus Paulus, qui & dixit mihi: Respice sursum: si uis errorẽ Dionysij, et aliorũ perdiscere, & uisa aduerte. Cumq; in eum, & in columbam cœlos petentem intenderem, uidi chorum.35. pontificum Deum laudantium, à Petro primo usq; ad Siluestrum. Aureo diademate omnes fulgebant. In quo nomẽ & numerus eorum quotus esset in ordine, saphirinis literis habebatur. In diademate autẽ Anacleti, Marci, & Marcelli, non solum nomen, & ordo, sed etiam anni, quibus ecclesiam rexerunt, literis adamantinis erant adnotati, sub hac forma: Anacletus.5. sedit annis.9. Marcus.28. sedit annis.8. Marcellus.32. sedit annis.5. Ecce (inquit) habes hic.22. annos, in quibus errauit Dionysius: & quorum pontificum Eusebius non meminit. Et disparente uisione, recurri ad historias, & ita inueni. Vnde comperi me non somniasse, sed uisionem uidisse. Ex quibus patet, quod annus præsens secundũ Dionysium.1497. esset.1519. His & talibus argumẽtis dum nititur erroris arguere Dionysium, se uulgi fabulam facit. Cuius nænias commemorasse, uicisse est. Alij Romanorum consulum multitudinem proferunt, quasi uiam infallibilem ueritatis. Cum hodie nihil incertius sit, quàm per solos consules computare: quòd partim supprimantur ab historicis, partim diuerso & loco & ordine collocentur. Vt si cuilibet uni consentire uolueris, necesse habeas ab altero dissentire. Verbi gratia. Iuxta Suetonium Cæsar Augustus ante sexagesimum ætatis annum gesit.12. consulatus: iuxta recentiores autem (qualis est Marianus Scotus) in.12. consulatu erat annorum.62. Apud quos & Tiberij quintum uideo: quartũ desidero. Caligula iuxta Suetonium, quater consul fuit. Iuxta Marianum bis tantum. Claudius in Suetonio ad minus quinquies hoc honore perfunctus est. In Mariano semel, aut iterum. Qui & Galbam sæpe fuisse consulẽ confitetur, & tamen ne semel quidem ipsum ponit in ordine cæterorum. At apud ethnicos bis tantum fuit. Semel inter Domitium patrem Neronis et Othonẽ patrem Othonis teste Suetonio. Et iterum anno proximo post mortem Neronis, teste Cornelio tacito. Suetonius ait Othonem natum Camillo Aruntino, & Domicio

Aenobarbo Coss. quorum apud hunc (nisi mendum sit codicis) nulla fit mentio. Præterea bimestres, trimestres atq; semestres, & eiusmodi consulatus, imò paucarum interdum horarũ, qualis fuit secundus Augusti cæsaris, Audio Titum Liuium cõfitentem nescire se multis in annis qui Coss. fuerunt. Et primo anno quo esse cœperũt 5. fuisse commemorantem. At nostro Mariano curæ nõ fuit, quid ethnici scripserint: sanctũ Euangeliũ proponit imitandum: sacrorum literis inhærendum censet: Hieronymi, Augustini, Caßiodori. Sed nescio quis unq̃ in ratione temporum ab his magis dissenserit. Vt enim plurima differam suis locis oportunius indicanda. Multi apud Hieronymum & Caßiodorum consules leguntur bini: quos hic enumerat singulos. Atq; ita fit, ut ab anno paßionis Christi usq; ad Manlium Theodorũ supputet annos. 585. ubi diuus Augustinus tantũ. 565. fuisse testatur. Laudo uoluntatẽ eius, & studium, quo nititur sequi uestigia patrum: sed uicem eius doleo, quòd tanto conamine non solũ non assequitur eos: sed ferme tota aberrat uia. Bonus & sanctus homo, sed chronicis concinnandis nõ satis idoneus. Oret pro nobis, ut quomodo scriptis eius multum profecimus, ita & precibus adiuuemur: quo poßimus accedere propius, & ostendere nõ modo per patres & consules, sed etiã per Iudæos & ethnicos, neq; plures neq; pauciores incarnationis annos esse, quàm scribat ecclesia.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER OCTAVVS.

Onstat (autore Suetonio) Cæsarem Augustum fuisse natum vigesima tertia die mensis septembris, C. Antonio, & Marco Tullio Cicerone consulibus. Et hos consules fuisse comperies, anno secundo olym. 179. si cõtuleris ea, q̃ scribit Iosephus, de expugnatiõe Hierusalẽ: primò per Põpeiũ, deinde post annos. 27. per Herodẽ. Nouissimè post annos. 100. & 7. facta per Titũ. ¶ Hæc basis & ancora, neminẽ inter fluctus opinionũ sinet lõgius aberrare, nisi fortè volentem. Agebat annũ ętatis vigesimum quãdo mense sextili primum cõsulatum extorsit Augustus, & inuasit imperium. Quod cũ tenuisset annis duodecim, & ætatis. 32. necdum explesset, eodem mense, deuicto Antonio, redegit Aegyptum in Romanam prouinciam. Quod non modò supradictis habetur historicis, sed etiã romani senatus cõsulto: cuius ista sunt verba: Cum Cæsar Augustus sextili mense primum cõsulatum inierit, & triumphos tres intulerit, & Aegyptus hoc mẽse sit subiecta romanis, bellisq; ciuilibus finis impositus. placuit vt hic mẽsis Augustus appelletur. Consequenter his positis, perspicuũ est quòd anno secundo olympiadis. 194. mensis septembris, die vigesima tertia (qui fuit vltimus indictionis tertię) compleuit ętatis annos sexaginta. Imperii. 40. cũ paucis hebdomadis, quo mox euãgelica cœpit historia. Deniq; primo die indictionis. 4. beatus Zacharias Ioannẽ Baptistã genuisse dicitur. Cuius conceptionem eo die ecclesia pasim celebrat. ¶ Proximo Ianuario, cuius kalendæ sabbatho tunc inciderunt, cœpit esse b litera dominicalis, anno primo post bisextum. Mense aũt Martio subsecuto, saluatoris nostri incarnatio facta est. 8. kl. aprilis, feria sexta. Statimq; domina nostra beatã visitauit Elisabet. Cuius in vtero

Ancora tẽporum

Incarnatio saluatoris, & domini nostri Iesu Christi.

Ioannes

Ioannes sanctificatus est, & postea natus.8.kl.Iulii, feria sexta. Porro vigesima sexta Iulii, feria tertia, indict.4. sancta & venerabilis Anna dei genitricis mater defuncta est, anno ætatis suæ .50. Quæ cum esset annorũ sedecim, iuncta est sancto Ioachim qui & Helich Nathanitæ vigesimum ætatis annum agenti, de oppido Sephoro Galilęę, nõ procul à Nazaret. Ambo sanctissimæ vitæ fuerunt, & tantę continentię, vt mori maluissent, quàm debitum carnis reddere, nisi dominus hoc pręcepisset. Substantiolæ suæ tertiam partem, eamq; potissimam templo, proximam pauperibus erogantes. Reliquam victui suo conseruabant. Cumq; viginti annis coniugio frustra seruiuisset, & quadam encẽniorũ solẽnitate vir sanctus à sacerdote sterilitatis exprobraretur, votũ vouit domino, si prolem habere cõtingeret, ipsam diuino cultui perpetuo manciparet. Et ecce angelus Gabriel, certum de prole nuncium attulit, nomẽnque Mariæ nasciturę prędixit. Igitur post nouem menses, domina totius mundi nata est octaua die Septembris. Cuius ortui beatus Ioachim octiduo superuiuẽs obiisse memoratur decima sexta die mensis eiusdem. Cuius frater Cleophas Annam duxisse fertur vxorem, vt iuxta legem ei masculinum suscitaret hæredem. Sed cum & ipse filiam genuisset, prioris nomen imposuit, & post non multum temporis, appositus est ad patres suos. Quo defuncto, Salomas Annam dicitur habuisse, tertiamq; genuisse Mariam. Primam sanctus duxit Ioseph. Alphęo altera, & Zebedęo tertia nuptum tradita fertur. Prima Deum genuit. Secunda Iacobum Minorem, Simonem Zelotem, Iudam Tadęũ, Ioseph Iustum. Tertia Iacobum Maiorem, & Ioannem Euangelistam. Quod si multinuba nostra quẽquàm mouerit, audiat quid anno domini.1446. venerabili Coletæ Gandensi contigerit. vt multorum & veterũ & nouorum scripta prætercam. Hæc plurimũ pro reformatione minorum solicita crebris orationibus cœlestem curiam compellabat, multisq; sanctis interpellatis, vnã semper Annam silencio transiit, quã propter iterata connubia sibi displicere confessa est. Et ecce quodam tempore ei cum tribus Mariis, & nepotibus suis apparuit Anna beatissima dicẽs: Ne me despexeris filia, per cuius progeniem cœlum terraq; mirabiliter adornatur. Vnde factũ est, vt mira eam deinceps veneratione Coleta percoleret. ¶Eodẽ anno quo gloriosam Christi auiam obiisse retulimus. Cęsaris Augusti sexagesimus primus ætatis annus impletus est vltimo die indictionis quartę videlicet.23.septẽbris. Sequenti die indictio.5.sumpsit initiũ qua dominus natus est: qui quarta fuerat incarnatus.

Historia sancti Ioachim & Annæ.

Coleta Gandẽsis.

ANno igitur mundi.3963. Romæ conditæ.752. Olympiadis.194. anno tertio. Sabbatho terræ.210. Danielis hebdomada .65. Imperii Octauii Augusti.42. Indictione quinta iam inchoata, Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ. A cuius ortu, sexta quoq; mundi ætas sumpsit exordiũ, vsq; in finem seculi duratura. Natus est aũt.25. decẽbris, die dominico. Quod facile patet cyclo Dionysii, antrorsum

Christus natus.

ducto

ducto. Quem tabula nostra inchoat kalendis Ianuariis, vbi literæ dominicales, & aureus numerus innouantur. Vnde & primus annus domini in dicto cyclo non habet, nisi septem dies ætatis Christi. Nam kl. Ianua. proximè natiuitatem Christi sequentibus, incipit annus domini secundus. Et ita consequenter.

Christus circuncisus.

ANno domini. 2. kl. Ianua. Christus octaua natiuitatis suæ die dominica, circũcisus est. A Magis autem adoratus, feria sexta, ętatis die .13. Porrò præsentatus in templo secunda Februarii, feria quinta. Sequẽti nocte monitus Ioseph ab angelo, tulit Iesum & matrem eius, & fugit in Aegyptum, à facie Herodis Ascalonitæ. Qui cupiens extinguere Christum, iussit eodem in tẽpore omnes interfici pueros, à bimatu & infra in Bethleem, & in omnibus finibus eius. Cęde completa, propria se manu conatus occidere, sed præpeditus à seruo, post quinq; dies mortuus est ætatis anno septuagesimo. Regni autem .37. mense Martio. Statimq; Cæsar in filios eius, pertito regno, Archelaon Iudęę Antipan Galilęę. Philippum Traconitidi, & Ituręę. Lisaniam Abilinæ Tetrarchas instituit. ¶ Eodem anno Iudas Galilæus persuasit suis, vt excusso iugo romanorum, libertatem vẽdicarẽt, nec vlterius tributa persoluerẽt. Et multos quidẽ ad arma concitauit, sed à romanis ilico superatus est, & ad nihilum redacti sunt conatus eius.

Fuga domini in Aegyptum.

Cædes innocentũ

Mors Herodis.

Iosephus lib. 17. cap. 2. & 12.

Iudas Galilæus.

Fames oppreßit Romam.

Orosius. libro. 7 cap. 1.

ANno septimo, magna fames oppressit Romam, ita vt Augustus lanistarũ familias, omnesq; peregrinos, seruorũ quoq; maximam multitudinem (exceptis medicis & pædagogis) vrbe expulerit. Caussam famis adsignat Orosius, quòd Cæsar Augustus laudauerit Caiũ nepotem suum quòd contẽpsisset adorare Deum cœli monitus à principibus sacerdotum Hierosolymis cum transiret in Syriam.

Iosephus libro. 2. de bello Iudaico.

¶ Anno duodecimo Archelaus accusatus insolentiæ, ab Augusto relegatur Viennam Gallię. Et in Tetrarchiam eius missus procurator Copinius. Quem secutus Marcus, successorem habuit Annium Rufum. Cui successit Valerius Gratus. Sub Copinio, Simon Galilæus arguebat Iudæos quòd acquiescerent subesse romanis. Sub Marco, Salome soror Ascalonitæ Toparchiam suam moriens reliquit per testamentum Iuliæ Augustæ. ¶ Anno decimo tertio. Cum dominus Iesus haberet annos ætatis. 12. & menses tres, inuentus est in festo Paschæ in templo sedẽs in medio doctorum, audiens illos & interrogans. Reductus autem à parentibus suis Nazaret. Erat subditus illis. Quid aliud fecerit vsq; ad annum ætatis suæ trigesimũ, Euangelistæ tacent. ¶ Eodem anno, indictione prima. Augustus & Tiberius, Censu Romæ agitato, inuenerunt hominum, nonagies ter centena & septuaginta millia.

Simon Galilæus.

Lucæ. 2.

Hieronymus.

Suetonius & Paterculus.
Iosephus.
Hieronymus.
Orosius.

¶ Anno decimo quinto. Lucio Planco & C. Silio Coss. tertio Nonis Aprilis, Augustus anno vno & mensibus quatuor ante mortem suam testamẽtum cõdidit. ¶ Anno decimo sexto, indictione quarta, Annio Rufo procurante Iudæam. Cęsar Augustus ætatis suæ anno. 76. Imperii .57. Defunctus est. 19. mensis Augusti feria quarta, duobus Sextis,

Pompeio

Põpeio & Apuleio Coss. Statimq; Tiberius successit in imperio quasi coactus & conquerens miseram, onerosamq; sibi seruitutem iniungi. Imperauit annis. 22. & mensibus sex. In initio modestè pręfuit, adeò vt quibusdam præsidibus augenda tributa suadentibus scripserit. Boni pastoris esse, tondere pecus, non deglubere. ¶Anno decimo nono, T. Liuius & Ouidius Naso mortui sunt. ¶Anno vigesimo, Vrbes tredecim in Asia terrę motu corruerũt: Ephesus, Magnesia, Sardis, Mosthene, Hiero, Cæsarea, Philadelphia, Himolus, Themis, Cyme, Myrrina. Apollonia, & Hircania. ¶Anno vigesimo octauo. In vrbe Fidenatiũ Amphitheatri cauea, populo gladiatorum munus spectante, collapsa est, & plusquàm viginti millia hominum oppresit. ¶Eodem ferme tempore. Paneadem Philippus Tetrarcha instaurans, Cęsaream Philippi nuncupauit. Herodes autem frater eius, vetustum viculum Cẽneret innouans, appellauit Tiberiadem. ¶Eodem anno Valerius supradictus procurator Iudææ, cum præsedisset annis vndecim, & Caipham creasset pontificem, Romam rediit. In cuius locum Pontius Pilatus missus est, qui procurauit annis decem. ¶Per idem ferme tẽpus, quatuor viri Iudæi nobilem quandam matronam Romæ pellexerãt, vt fieret proselyta. Quod vbi comperit imperator, omnes Iudęos expulit vrbe. ¶Anno trigesimo, mense Octobri, cœpit Iudęorũ Iubilęus trigesimus primus. ¶Anno sequente (durãte adhuc iudaico Iubilæo) sanctus Ioannes Baptista, veri iubilęi annunciator, baptizare cœpit, & prędicare, dicens: Pœnitentiam agite, Appropinquabit enim regnum cœlorum. Hic est Ioannes præcursor domini, de quo prophetatum erat. Paraui lucernam Christo meo. Et mittam angelum meũ & pręparabit viam ante faciem meam. Fuerat autem in deserto vsq; in diẽ ostensionis suæ ad Israel. Hoc est, vsq; ad hunc præsentem annum. 15. Tiberii. Habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos. Esca eius locustæ & mel siluestre. Cogitantibus aũt omnibus, ne forte ipse esset Christus, ait: Non sum ego Christus, sed vox clamantis. Arguit & Herodem Tetrarcham de adulterio. Nã Aretha rex Arabię Petręę filiam suam Herodiadem (quam Philippo locauerat) tulit & tradidit Herodi, Qui Ioannem quidem libenter audiebat, & audito eo, multa faciebat, sed mulier verita, ne virum cõuerteret, vinctum incarcerari obtinuit à marito. Cũq; ne sic quidem cessaret arguere, mortem ipsius accelerauit. Deniq; virum eò perduxit, vt natalis sui die in Macherunta castro Galilęę caput eius amputaret 8. kl. Aprilis. Indictione septima. Nondum expleto ętatis eius anno, 33. Aiunt caput sanctum primo sepultum fuisse Hierosolymis, iuxta palatium Herodis. Postea delatum Edessam, quod Valens imperator Arrianus nisus est deferre Constantinopolim. Sed cum venissent iuxta Chalcedonem, subito burdones sistuntur immobiles, nec vltra procedere potuerunt. Anno autem. 393. Theodosius senior ipsum tulit, & in templo, quod nõ procul à Constantinopoli extruxerat, posuit. Postea translatum

Tiberius impe-rat.

Eusebius.

Orosius.

Eusebius.

Cæsarea Philip-pi.

Iosephus.

Pontius Pilatus.

Iosephus lib. 18. cap. 11.

Sancti Ioannis Baptistæ uita.

Psal. 131.

Malachiæ. 3.

translatum Pictauiam fuit. Nunc Ambianis requiescit. Corpus eius discipuli detulere Samariam, & ibi inter Abdiam & Heliseum sepelierunt. Cuius ossa Iulianus apostata dispersit primum, post incendio cremari iussit. Christiani aũt ad magnam partẽ absconderũt, & Hierosolymam detulerunt. Processu temporis, Alexandriam aducta sunt, & in templo Serapis emundato, reposita. Nunc apud Genuam cõseruantur. Digitum verò, quo dominum indicauerat, matrona quædã Maurianum inter alpes situm attulisse dicitur. ¶Anno trigesimo secundo qui fuit hebdomadę septuagesimę Danielis annus primus, indictione quinta. Christus dominus habens ætatis annos triginta, diésq; tredecim, in Iordane baptizatus est, sexta Ianuarii, die dominica. Statimq; perrexit in desertum, vbi (Marco teste) cum bestiis erat. Ieiunauit. 40. diebus. Ab hoste tẽtatus. Ministratur ab angelis. Exinde paulatim cœpit innotescere mundo. Eligere discipulos. Euangelium condere. Coruscare miraculis. Quorum primum fuit: aquarum in vina mutatio. Tradunt patres hoc eum fecisse eodem die, quo fuerat baptizatus, anno reuoluto. 6. Ianuarii, feria tertia, indictione sexta. Post innumera alia, quæ dixit & fecit dominus Iesus hominibus bona: dignatus est etiam ineffabilia sustinere pro nobis mala. Deniq; crucifigi & mori, ne moreremur inæternum.

Pasio domini, & tempus pasionis.

ANno. igitur trigesimo quinto, Christus ꝑpter nos crucifixus est, 8. kl. Aprilis, feria sexta, indictione octaua, habens ętatis annos. 33. & quod excrescit à natali ad pasionem, præcise completo incarnationis illius anno. 34. Hoc sancta synodus Nicena cognouit. Hoc sanctus Hieronymus in Martyrologio adnotauit. Hoc sanctus Augustinus expresit his verbis: Mortuus est Christus duobus geminis Coss. 8. kl. Aprilis. Resurrexit tertia die. Deinde post dies. 40. ascẽdit. Ac deinde post decem, hoc est, quinquagesima die à resurrectione misit Spiritum sanctum, idibus Maii. Sed & Phlegon græcus, olympiadum egregius supputator, Euangelium ignorans, & tamen Euangelio consonans, in decimo quarto libro sic ait: Anno quarto ducentesimæ sęcundæ olympiadis, magna & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant, solis defectio facta est. Dies hora sexta, ita in tenobrosam noctẽ versus, vt stellæ cœlo visæ sint, terræq; motus in Bithinia Nicenæ vrbis, multas ædes subuerterit. Et recte ponit annum quartum olympiadis. 202. Nam primus annus olympiadis sequentis, non incœpit ante Maium sequentem, Sanctus quoq; Daniel, huic positioni concordat ad vnguẽ. Dicit enim summatim ab exitu sermonis, vt iterum ædificetur Hierusalem, hoc est, ab anno vigesimo regni Asueri, iuxta librum Neemiæ, siue, quod idem est, ab anno tertio olympiadis. 81. futuras annorũ hebdomadas. 69. vsq; ad Christum ducem, hoc est, vsq; ad eius baptismũ quando credentium dux ipse hominibus innotescere cœpit. Deinde ipsum ducem prędicaturum, & confirmaturũ pactũ Euangelii multis credẽtibus

Augustinus de ciuitate dei lib. 18. capite ultimo.

Danielis. 9.

credentibus hebdomada vna, videlicet septuaginta. In cuius dimidio inquit, deficiet hostia, & sacrificium. Illius enim hebdomadæ anno quarto, qui septenarii numeri medium tenet, passus est Christus. Post cuius mortem, legalia sacrificia vim suam amiserunt. ¶Ideo autem hic vsus sum tot testimoniis, vt videntes tantorum testium voces, in diem & annum dominicæ passionis consonare, caueamus ab his, qui falsas opiniones secuti, ignorant & errāt. Qui neq; gentilibus, ne sacris literis satis imbuti, conantur alios docere, quod ipsi nesciūt. Putantes alium quàm synodus adsignauit diem, fuisse dominicæ passionis, & errasse Dionysium in annis illius supputandis. Nec illud astruo, quod per cyclos eius inquiri debeat illius anni paschá, cū ii longo post tempore æditi, non præterita, sed futura prætendant. Sed hoc dico, quòd rectè Dionysius numeret annos: rectè synodus diem adsignet.

INter ascensionem & pentecosten, in locum proditoris, beatus Matthias surrogatus est. ¶Post pentecosten apostoli conuenerunt ad condendum symbolum fidei, in quo nō singuli singulos articulos (vt quidam putant) sed omnes simul omnia decreuerunt: quę populis credenda contraderent. Pluerunt verbis. Coruscarunt miraculis. Innumeros conuerterunt. Apostolorum nomina sunt: Petrus. Andreas. Iacobus. Ioannes. Philippus. Bartholomęus. Matthęus. Tomas. Iacobus minor. Simon. Tadæus. & Matthias. Actuum. 4.

MVltitudinis autem credentium erat cor vnū, & anima vna. Nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia. Diuidebatur singulis prout cuique opus erat. Ananias autem & Saphira, quia proprium habere voluerant, mētiendo, subita morte multati sunt.

VT autem communitas ista sine solicitudine viueret, elegerunt septem diaconos: Stephanum, Philippum, Procorum, Nicanorē, Timonem, Parmenam, & Nicolaum Antiochenū, qui postea desipuit, vt multitudini necessaria prouiderent.

DE SANCTO Stephano

STephanus autem non solum iniunctum ministerium diligēter impleuit, sed etiam faciebat signa & prodigia magna in populo. Quę lapidauit impia synagoga, tertio Nonas Augusti, feria quarta, indictione octaua. Quem sanctus Gamaliel in sepulchro suo posuit, & post paululum Nicodemū quoq;, quem Iudæi propter fidem Christi multis affectum verberibus, seminecem reliquerunt ad pedes, sepeliuit. vbi & se & filium suū Abiban sepeliri mandauit. ¶Anno autem à passione tricentesimo octagesimo primo, horum inuentæ reliquiæ sunt hoc modo: Quidam presbiter nomine Lucianus, apud Iudæam anno domini qnadringentesimo decimo quinto, mensisque Decembris die tertia, feria sexta, Hono. decies, & Theodosio sexies consulibus, vidit S. Stephanus.

astare sibi noctu beatū Gamalielem præcipientem vt surgeret,& moneret episcopum Heliensem,sanctorum tumulos aperire. Dubitanti Luciano,rursum post dies octo idem apparuit, eadem replicauit. Et postea tertiò veniens,negligentiæ arguit.Tunc surgens nunciat.Vocantur episcopi.Locum adeunt. Thesaurum inueniūt.Et postera natiuitatis Christi,die dominica,in ecclesiam Sion intulerunt,Innumerę sanitates factæ.Puluis sepulchri, minutæq; ossium reliquiæ, petentibus datæ.E quibus Paulus Orosius,non minimam partem sancto detulit Augustino. Qui scribit eum septem mortuos suscitasse, & alia multa fecisse miracula,ex quo reliquię eius ad Aphricam delatę sunt Post aliquot annos ex Hierusalem Constantinopolim.Et inde Romā translatus est,& sancto Laurentio sociatus.

Obitus beatæ Mariæ uirginis.

¶Anno trigesimo sexto,domina nostra sancta Dei genitrix,obiit ætatis suæ,anno quadragesimo nono. Siquidem nata fuit anno primo olympiadis centesimę nonagesimę primę,octaua die Septembris. Cūq; esset annorum quatuordecim,& mensium ferme quatuor, Christum peperit,quo cum vixit triginta tribus annis, tribusq; mensibus, & die vno. Post passionem verò vnum superuixit annum, & quinque non plene menses.Migrauit enim decima quinta die mēsis Augusti, feria quarta. Sicut ipsa reuelare dignata est primò Elizabet sacræ virgini, Postea sancto Bertranno cisterciensi.Addiditque suum corpusculum in vallis Iosaphat medio angelicis manibus præparato sepulchro, iacuisse quadraginta diebus.Et ita vigesima tertia Septembris, die dominico,ætatis anno quinquagesimo corpore simul & anima super omnes choros angelorū exaltatam.Hæc est mediatrix nostra. Post Deū spes nostra.Quæ sine peccato cōcepta,semper immunis & libera fuit ab omni labe.Secundum illud:Tota pulchra es amica mea,& macula non est in te.Ea nanq; puritate semper nituit: qua sub Deo maior nequit intelligi.Cæteris quippe sanctis gratia per partes datur:Huic autem se totam infudit gratiæ plenitudo. Quòd si contenderis, ipsam vixisse diutius, sanctosq; protuleris Dionysium & Ignatium, quorum alter à viuēte literas acceperit:alter defunctæ corpusculum viderit. Nolo contendere. Certè potuit Dionysius etiam ante conuersionem suā esse Hierosolymis,& videre dominę funus, & postea scribere quæ viderat.Ignatius quoq; in initio nascentis ecclesiæ, per Ioannem conuersus,multa potuit scribere,& scripta suscipere intra biennium,cum scribat se etiam Christū in carne vidisse, post resurrectionem illius.

Tertullianus in Apologetico.

Orosius lib.7. cap.2.

¶Per idē ferme tēpus scripsit Pilatus ad Tiberiū gesta domini saluatoris. Tiberius oīa senatui retulit, petēs vt Christus Deus haberetur. Senatus aūt indignatus,nō sibi prius iuxta morē fuisse delatū,cōsecrationē Christi recusauit,edictoq; cōstituit, exterminādos ab vrbe christianos.Quare Tiberius vehemēter iratus,edicto cōtrario,mortē cōminatus

minatus est accusatoribus Christianorū,& ex mãsuetissimo principe, sæuissima bestia exarsit. Plurimos senatorum proscripsit, & ad mortem coëgit. Viginti sibi patricios viros consilii causa legerat. Horum vix duos incolumes reliquit. Seianum præfectum suum (qui pertinacissimè cõtradixerat suscipiendæ religioni Christi) res nouas molientem, interfecit. Filios suos Drusum & Germanicum veneno perdidit. Referre pudet sigillatim, qua rabie crudelitatis, atq; libidinis efferbuerit. Vt qui spreuerant Christo rege saluari, rege Cæsare punirentur.

¶Anno trigesimo octauo, Romam venit Herodes Agrippa, filius Aristoboli fratris Herodis Tetrarchæ. Petiit à Tiberio sibi dari Tetrarchiam vnam vacantem. Sed illo viuente, nihil obtinuit, præter carcerem & vincula, spacio sex mensium. *Iosephus. lib. 18. cap. 18.*

¶Anno trigesimo nono. Pilatus impleto decennio procurationis suę, Romam reuocatus, cum adhuc esset in via, Tiberium obiisse cognouit. A cuius successore Lugdunum Galliæ exilio relegatur. Vbi quadriennio circiter vixit inglorius. Deinde propria se manu interfecit. Tiberius autem mortuus est, non sine gaudio plurimorum, decima sexta die Martii, anno ætatis suę septuagesimo octauo. Cneo Acerõnio Proculo, & Caio Portio Nigro Coss. Indictione duodecima. Post octiduū mortis illius, hoc est, vigesima tertia Martii, feria secũda. C. Caligula Germanici filius imperio sublimatus est. Quod tenuit annis tribus, mensibus decem, diebus octo. In initio (teste Iosepho) modestè satis se gessit. At postea omnium flagitiosissime. Qui (vt ait Orosius) vere dignus romanis blasphemantibus, & iudæis persequentibus Christum, punitor adhibitus. Dolere solebat sua tẽpora nullis egregiis aut publicis calamitatibus subiacere. Et vtinam (inquit) vnam tantum ceruicem haberet populus romanus, vt omnes simul vno ictu possem interficere. Fratrẽ Iouis se nominauit. Adorari tanquàm Deus vbiq; voluit. Statuam suam poni iussit Hierosolymis in tẽplo domini sub nomine Iouis nobilissimi noui dei Gaii. Similiter Alexandrię, aliisq; multis in locis per totum imperium suum. Quod iudæi obstinatissime recusantes, miserunt ei legatum Philonem virum doctissimum supplicantes, ne cogerentur adorare deos alienos. Sed præter suam irrisionem Philo nihil reportauit. Hæc olim & propheta Daniel, post septuaginta annorum hebdomadas futura prędixerat. Cœpit enim regnare dictus Gaius anno proximo immediate post illarum impletionem, vt in tabula nostra perspicuum est. Horum mentionem facit & saluator in euangelio dicens. Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele propheta stantem in loco sancto (qui legit intelligat) tunc qui in Iudæa sunt, fugiant. Bene autem interserit, qui legit intelligat. Multi enim de his hebdomadibus locuti sunt sine in-

Pilatus semetipsum interficit.

Caligula regnat.

Philo libro legationis.

Danielis. 9.

Matth. 24.

 tellectu

Augustinus ad Hesytium. tellectu, quos omnes errare testatur beatus Augustinus ad Hesytium, qui vel ante domini passionem impletas, vel longo post tempore sen serunt implendas. Cum autem regnare cœpisset Caligula, supradictũ soluit Agrippam. Aliquot mensibus secum detinuit, amicissiméque tractauit. Deinde regem appellans, ad possidẽdam Tetrarchiam Phi lippi, nuper defuncti, in Iudęam remisit. Quod videns Herodias, marito suo suasit Antipæ, vt etiam ipse Romam iret, ad nomen regium obtinendum. Quò cum venisset anno domini quadragesimo. Caligu la preces eius, qui Christum in passione spreuerat, spreuit. Insuper ab latam illius Tetrarchiam, Agrippæ contulit, qui paulò plus sex annis regnauit. Antipas autem fugiens in Hispaniam, vna cum Herodiade, miserrime periit.

Isaiæ.41. *Beatus Matthæus euangelista.* ¶ Anno quadragesimo primo, beatus Matthęus Euangelium scripsit hebraicè, de quo prædixerat dominus: Et Hierusalem Euangelistam dabo. Hic alio nomine dictus Leui, publicanus, & telonarius, id est, exactor vectigalium fuit. Postea vocatus à Christo, Cœlestium talentorum cœpit esse dispensator egregius. Qui post assumptionem dominæ, discipulis ad exteras nationes abeuntibus, Aethiopiam penetrauit. Apud vrbem Nadabar conuictos magos Zaroen & Arphaxat expulit. Euphronon regis Aegyppi filium suscitauit ex mortuis. Conuersus rex ecclesiam, miræ magnitudinis, triginta dierum spacio, fabricatus est. Vbi apostolus triginta tribus annis sedens, totam ferme terram Christo subdidit. Ephigeniam regis filiam, deo dicatam, plus quàm ducentis præfecit virginibus. Hircatus autem successor Aegyppi volens habere eam vxorem, cum ab apostolo impetrare non posset, misso speculatore, iussit ipsum interfici coram altari, vbi missam celebrauerat die dominica, vigesima prima Septembris, anno salutis septuagesimo septimo. Postea cœnobio virginũ copiosum ignem circundedit, vt omnes simul concremaret. Sed apparente Apostolo easque protegente, vorax flamma palatium inuasit, & omnia, præter regem & filium eius, absumpsit. Filius arreptus à dæmone, peccata patris confitebatur. Rex lepra percussus, semet occidit. Populus Euphronon sibi regem constituit. Qui per annos septuaginta christianũ cultum mirabiliter augmentauit.

¶ Anno quadragesimo tertio. Caio quarto scilicet ex consule, Claudioque & Iuliano ordinariis consulibus. Ipse Caius nono kalendis Februariis, hora circitèr septima, processit ad prandium, adhuc mar *Claudius imp.* cescente stomacho pridiani cibi onere, statimque à suis protectoribus occisus est, anno ætatis suę vigesimo nono, indictione prima. Quẽ *Suetonius.4.5.* statim secutus Tiberius Claudius anno ætatis suæ quinquagesimo. Sumpsit imperium, quod tenuit annis tredecim, & mensibus fere decẽ

Hic cõ

Hic consilio regis Agrippæ iam tūc præsentis multa faciens, etiā adorationem Gaii inhibuit, ipsúmq; Agrippam, dilatatis terminis, regē totius Iudęę fecit. ¶Eodem anno Simon Magus Samarites, quem Philippus Diaconus baptizauerat, fugiens ex Antiochia, à facie sancti Petri, venit Romā. Vbi statim inter deos assumptus est, statuæ donatus honore, hunc habentis titulum. Simoni deo sancto. Sed & comes eius Selene meretrix dea habita. Hæc Iustinus martyr in Apologetico. Simon Magus.
¶Anno.44. rex Agrippa occidit sanctum Iacobum, fratrem Ioannis gladio. Hic iuxta carnem, filius Zebedæi: iuxta spiritum, filius tonitrui, cū in Iudęa diu prędicando intonuisset, abiit in Hispaniā. Quorū duriciā ad fidem vt satis expertus est, rediit in Iudæam, vbi passus est 8. kl. Aprilis. Indictione secunda. Corpus eius noctu sui rapuerunt, & conscensa naui, angelico ductu, Galiciam peruenerunt, ad locum, cui nomen patronus. Inde Compostellam intrauerunt, ibiq; sepelierunt eum. 8. kl. Augusti. Post multa tempora, Carolus magnus ipsum inde transtulit Tolosam, vbi nunc vsq; permanet, nec illius quicquam relictū est Compostellæ, nisi fortè paucæ reliquię, quas sub altari conditas autumant. Placet autem apostolo magis illum honorare locum miraculis, vbi sepultus fuit, quàm vbi nunc situs est. Herodes autem postea descendens à Iudæa in Cæsaream Palestinæ, die quodam vestitus veste regia, concionabatur ad populum. Populus autem acclamabat dei voces & non hominis. Confestim autem percusit eum angelus domini, eò quòd non dedisset honorem Deo, Et cōsumptus à vermibus, expirauit, anno ætatis suæ .54. relicto filio sui nominis annorū septēdecim, quem Claudius educauit, ac tenuit annis septem, deinde regem ipsum designauit, non Iudęę, sed Chalcidis vltra Iordanem. In Iudæam verò procuratorem misit Festum Priscū, quē secutus Alexander, Cumanū habuit successorem. Cui succedēs Felix, reliquit prouinciam Portio Festo. Paßio diui Iacobi. Actuum.12.
¶Anno.46. Fames illa insignis vniuersum occupauit orbem: quam sanctus Agabus futuram prædixerat. Qua durante frumētum ex Aegypto delatū copiose distribuit Helena regina Adiabenorum fidelibus nuper fide Christi suscepta. ¶Eodem anno Claudius cupiens se vtilem reip. ostentare principem: bellū vbiq; & victoriam vndecúnq; quæsiuit. Itaq; expeditionem in Britanniam mouit. Quæ excitata, propter nō redditos transfugas, in tumultū videbatur Quam neq; ante Iulium Cæsarem, neq; post eum, quisquam adire ausus fuerat. Ibiq; (vt verbis vtar Suetonii) sine vllo prælio ac sanguine inter paucissimos dies plurimam insulæ partem in deditionem accepit. Orcadas & insulas vltra Britanniam in oceano positas, romano adiecit imperio, ac sexto quàm profectus fuerat mense, Romam rediit. & filio suo in huius rei memoriam, Britannicum nomen imposuit. Orosius lib.7.
¶Anno.47. Inter Therā & Therasiam (vt ait Eusebius) exorta est insula triginta stadiorum. Pro insula, apud Orosium legitur Belua, quod mendum esse non dubium est. ¶Claudius circa hæc tempora Fucinū

S. Hieronymus in chronicis. lacum exsiccauit vndecim annis, triginta hominum millibus sine intermissione laborantibus. Ostiæ quoq; portum extruxit dextra, læuaq; duobus quasi brachiis obiectis. ¶Sed & Thracia diebus istis romana est facta prouincia. ¶Anno quadragesimo octauo, Lustrum Romæ celebratum indictione sexta Romanorum ciuiū inuenta sexagies nonies centena, & centum quadraginta quatuor millia. Sunt qui plura annumerent. Sunt & qui prius id factum notēt. Anno quadragesimo nono, Iosephus. sub pcuratore Cumano Hierosolymis tanta seditio in diebus azymorum exorta est, vt in portarum exitibus, populo coarctato, triginta Synodus apostolorum. millia Iudæorum cæde prostrata referantur. Eodem anno Hierosolymitanum concilium celebratum est, indictione septima. Ad quod sanctus Petrus ab vrbe Roma, beatus Paulus ab Antiochia, vnà cum Barnaba, & Tito: alii quoq; de locis aliis accesserunt. Quo decretum est, nullo modo gentes ad carnalem circuncisionem, aliasq; legis antiquæ cærimonias obligari. Sed vnumquemq; saluari per fidem domini nostri Iesu Christi. Impleta prophetia quæ dixerat: De Sion exibit Isaiæ.2. Micheæ.4. lex, & verbum domini de Hierusalem. Nec miraberis, quòd dixi beatum Petrum ab vrbe Roma venisse Hierosolymā, si memineris ipsum postea etiam Aquēsis prouinciæ principem illuc duxisse, & sæpe illa sancta visitasse loca: præcipue in pascha & pentecoste. Quod & sanctum Paulum fecisse sacra testatur historia. Actuum.20. Proposuerat (inquit) Paulus transnauigare Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia. Festinabat enim si posibile sibi esset, vt diem pētecosten faceret Hierosolymis. ¶Anno quinquagesimo primo, Claudius expulit Iudæos ab vrbe Roma, eò quòd Agrippinam vxorem suam (teste Iosepho) ad ritus Iudaicos conuertissent. Sed me magis Suetonius mouet, qui ait hoc modo: Claudius Iudæos impulsore Christo asidue tumultuantes Roma expulit. Quod vtrum contra Christum tumultuantes Iudæos coerceri & comprimi iusserit, an etiam Christianos simul cognotæ religionis homines voluerit expelli: Orosius ait nequaquàm discernit. Ego autem dico Iudæos omnes & incredulos & fideles expelli iussos. Hoc Actuum.18. enim & sanctus Lucas innuit dicens: Aquilam Ponticū & Priscillam vxorem eius ob eam causam venisse Corinthum, & sequens vindicta probauit. Anno enim proximo tāta fames Romę fuit, vt medio foro imperator correptus à populo, conuitiis & fragminibus panis turpissime infestatus, ægre per Pseudotyrum in palatium refugiens, furorē excitatæ plebis euaserit. ¶Anno quinquagesimo tertio, Claudius Fœlicem procuratorem Iudęę misit. Temporibus Fœlicis huius, quidam genere Iudæus, sed natione Aegyptius, seduxit multa millia Iudæorū, Facinus Sicariorum. dicens se prophetam ad libertatem gentis à deo missum. Habebat inter alios milites, sicarios, habentes sub veste sicas, quibus & clara die, & in medio ciuitatis Hierusalem innumeros occiderunt. Quorum primus Ionathas pontifex corruit. Post ipsum quotidie plurimi. Tanta erat eis latendi ars, vt nemo vel amicis suis secure confideret. His

autem &

autē & huiuſcemodi calamitatibus merito ſubiacuere Iudæi: qui pace Chriſti contempta, latronem Berrabam prælegerunt. Tandem ab exercitu Fœlicis expugnati ſunt. Horum meminit & Claudius Lyſias in actibus ad ſanctum Paulum. Nonne tu es Aegyptius, qui ante hos dies tumultum cōcitaſti, & eduxiſti in deſertum quatuor millia virorum ſicariorum? ¶Anno quinquageſimo quarto, beatus Philippus apoſtolus migrauit ad dominum crucifixus, atq; lapidibus obrutus, apud Hieropolin Phrygiæ, anno ętatis ſuę.87. ¶Anno quinquageſimo ſexto, Claudius veneno periit, decima tertia die menſis Octobris, Aſinio Marcello, & Acilio Auiola conſulibus. Poſtera die Nero ſucceſſit eidem. In qua dignitate vixit indignus paulo minus quatuordecim annis: Caii caligulę auunculi ſui in omni genere ſcelerum ſuperator. Tanta libidine, vt ne à matre quidem abſtinuerit. Tanta crudelitate, vt ipſam etiam occiderit. Tanta auaricia, vt à ſenatu centies centena millia ſeſtertium exegerit, omniumq; negociatorum ſub vna die tormentis quoq; adhibitis, omnem penitus cenſum abſterſerit. ¶Anno quinquageſimo octauo, Portius Feſtus in Iudæam procurator miſſus eſt, ſecundum Euſebium. ¶Anno ſexageſimo tertio, defuncto Feſto, priuſquàm ſucceſſor eius Albinus intraſſet prouinciā, ſanctus Iacobus minor, cognomēto iuſtus, frater domini, lapidatus eſt à Iudęis in feſto paſchę ſui, indictione.6. iuſſu pontificis Anani. Quod audiens Agrippa rex Galilęę, & Traconitidis regionis, ægerrimum tulit: & mox pontificem dignitate priuauit, cū vix tribus menſibus præfuiſſet. Ad hunc enim per ſucceſſionem ex donatione Claudii, pertinebat iudaici ſacerdotii diſpoſitio. Corpus autem apoſtoli nunc Toloſæ eſt. Caput vero Compoſtellæ, eo loco, vbi ſepulchrum ſancti Iacobi maioris viſitatur. ¶In epiſcopatu Hieroſolymitano ſuccefsit Simeon filius Cleophæ fratris Ioſeph. Præfuit annis paulo minus quadraginta ſex. Deinde crucifixus eſt à Iudæis, anno domini centeſimo nono, ætatis ſuæ centeſimo vigeſimo, menſis Februarii die decimo octauo, indictione ſeptima. ¶Poſt mortem ſancti Iacobi, multæ Iudæos calamitates oppreſſerunt, & multa futuri excidii præſagia præceſſerunt. Inter alia, viſæ acies bellatorum in aëre, ſtellaq; gladio ſimilis micare ſuper Hieruſalem. Valuæ templi media nocte apertæ auditi ſtrepitus, voceſq; dicentium: Migremus ab his ſedibus. Quod ſanctus Hieronymus ad angelos refert. ¶Plebeius etiam quidam nomine Ieſus, Anamæ filius cum adhuc ciuitas in pace eſſet, in feſto tabernaculorum repente clamare cœpit: Vox à quatuor ventis ſuper Hieruſalem, & ſuper templū Vę vę Hieruſalem. A quo clamore ne verberibus quidem potuit coerceri. Præterea quodam die paſchę.8. kalend. Aprilis, per noctem mirabilis fulgor aram circundedit, & ſtatim inter ſacrificandum adhibita vitula agnum enixa eſt.

Actuum.21.

Philippus apoſtolus paſſus.

Sanctus Iacobus minor paſſus.

¶Anno .64. beatus Marcus Euangeliſta paſſus dicitur Alexandriæ.

de cuius vitæ conuersatione & institutis, etiam Philo Iudæus meminit in hunc modum: Vitia (inquit) fugiunt: Facultates autem & omnē vitæ solicitudinem procul abiiciunt. Relictis vrbibus, philosophātur in agris. Continentiam velut fundamentum quoddam in animo collocant, & ita demum pergunt reliquas superædificare virtutes. Ante solis occasum, non comedunt. Cibus ipse panis est cum sale vel hysopo. Aqua frigida potus. Carnibus & vino penitus abstinent. Vtrū aūt passus sit eo die, quo celebratur, incertū est. Illud cōstat, non obiisse in die Paschæ. Dicit enim historia eius, quòd ipsum diuina celebrantē in solennitate paschali, rapuerint ægyptii, tractumq; carceri mancipa rint. Vbi nocte sequente confortatus à Christo, postea consummatus sit, Corpus eius Veneti mercatores clàm obtentum detulerunt Venetias, anno domini. 838. eiq; templum extruxerunt. ¶ Anno. 65. Persius poëta mortuus est, anno ætatis suæ. 29. Sequenti anno Lucanus Pisoniana coniuratione deprehensus, brachium ad secādas venas medico prębuit. Iunius Gallio, frater Senecæ, propria se manu interfecit, mortem eius Nerone in suam præsentiam differēte. Nero vt similitudinē ardentis Troiæ conspiceret, Romam succendit, quæ dies sex & noctes septem ardens, Neronis pauit aspectus lætantis flāmæ pulchritudine & habitu tragico decantantis Iliadem. Neminémq; permisit rerum vstarum reliquias colligere, sed omnia sibi diripuit. ¶ Eadem prope tempestate Laodicia Hierapolis & Colosa terræ motu corruerunt.

Lucani obitus.

¶ Tūc etiam Albino procuratori Iudęę Cestius Florus succesit. Ob cuius maliciam anno ipsius secundo, Iudęi romanis rebellarunt, anno Neronis duodecimo. Agrippæ decimo septimo. Et inter varios tumultus per dies azymorum congregati, circiter tricies centena millia cōpellabant præsidere Syriæ contra florum, sed frustra. Cūmq; per totā ęstatem tumultuati essent, Vespasianus illuc missus est, initio sequētis anni. ¶ Anno. 67. qui fuit primus vndecimę supra ducētesimam olympiadem. Nero cericas, citharistas, tragœdos, aurigas, vario certamine superans, coronatus multos nobilium interfecit. Inter quos Seneca pręceptor eius incisione venarum, & haustu veneni periit. ¶ Anno. 68. Petrus apostolus Linum & Cletum episcopos ordinauit, ad explēda exteriora ministeria. Postea Clementem coram omnibus constituit successorem. ¶ Anno. 69. Nero cum viris nobilibus vxorem quoq; suā occidit, & Cornutū Philosophum in exilium fugauit. ¶ Eodem anno indictione. 12. Illustris virgo Tecla corinthiorum prima, quę relictis omnibus, Paulum apostolum secuta fuerat, apud Seleuciam plurima tormenta pro fide Christi & pudicitia superans, quieuit in pace. 9. kl. octobris. ¶ Anno. 70. Siluano & Othone Coss. Nero persecutionem in christianos mouit. In qua beati apostoli Petrus & Paulus occubuerūt vigesima nona Iunii, feria sexta. De quibus hoc distichon:

Mors Senecæ.

Sancta Tecla.

Paßio apostolorū Petri et Pauli.

Ense coronatur Paulus. Cruce Petrus. Eodem
Sub duce, luce, loco. Dux Nero: Roma locus.

¶ Petrus

¶ Petrus clauiger cœli, vicarius Christi, ecclesiæ præfuit ab ascensione domini annis.35.mense vno, diebus.26. Quorum ferme decem exegit in Syria. Reliquis.25.mensibus quinq;, diebus tredecim, romanam cathedram tenuit. Quam suscepit decima octaua die Ianuarii, anno secundo Claudii, nondum finito, sed iam proxime & eodem mense finiendo. Sunt qui duobus annis posterius Romam venisse contendant contra Hieronymum, quorum ratio friuola est. ¶ Paulus autem qui & Saulus, primum lupus rapax de Beniamin, cōuersus est mense decimo post domini passionem, vigesima quinta Ianuarii, feria quarta, indictione.9. Anno cōuersionis suæ tertio, venit Hierosolymam videre Petrum, & mansit apud eum diebus quindecim. Rursum venit illuc ad consilium, anno conuersionis suæ.14. Postea segregatus ad prædicādum gentibus per latissimū romanorum imperiū claruit. Post annos autem cōuersionis suæ.23. incidit Hierosolymis in manus Iudęorum. Sed per tribunum Lysiam ereptus, & missus Cæsaream ad Fœlicem totius Syriæ pręsidem: ibidē biennio detentus est. Deinde à Festo vinctus, missus Romam, eò quòd cæsarē appellasset. Intrauit vrbē anno secundo Neronis: vbi duobus annis expectauit accusatores suos. Sed cum nullus accusaret, dimissus abiit ad Hispanos. ¶ Anno autē Neronis vltimo Romam reuersus, & interfectus est. Caput eius cum diu latuisset in fossa quadam, inter multa occisorum corpora, repertū est, & corpori sociatum. Temporibus autem beati Cornelii, Græci apostolorū corpora furati sunt, & auferre cœperunt. Tūc dęmones per idola clamabāt. Succurrite romani, quia dii vestri auferūtur. Insequentibus eos ciuibus, Græci proiectis in puteum corporibus, aufugerūt. Cornelius autem extraxit ea ipso die martyrii eorum. Et corpora quidē singulorum singulis ipsorum ecclesiis illata sunt. Capita vero vtriusque ad beati Petri Basilicam delata sunt. Aiunt sanctum Siluestrum ossa eorum partitum, dimidiamque partem vnius, cum alterius dimidia collocasse dum Basilicas eorum dedicaret. ¶ Post mortem apostolorū tāta statim pestilentia Romā inuasit, vt diebus paucis triginta millia morerētur. Sed & Nero senatui publicus hostis iudicatus, mēse proximo quæsitus ad pœnam, è palatio fugiens, ad quartum vrbis miliariū in suburbano liberti sui, seipsum interfecit, anno ætatis suæ.31. nondū impleto, licet non defuerint, qui trigesimum secundum incœptū scriberent, quod cū Suetonio & Cornelio Tacito stare nō potest. Quorū prior ait Neronem natum decima quinta die decembris, post nouem menses à morte Tiberii, & fuisse annorum septemdecim cum subiret imperium, pridie idus Octobris, & paulò minus annis quatuordecim imperasse. Posterior autem testatur mensem Ianuarium à morte Neronis esse septimum, vt defunctum ostendat mense Iulio. Sed & hoc notandum, libros Suetonii multis in locis esse corruptos, & cū autore pugnare: Quale est, quod alicubi legitur: Neronem natum ante nouē menses, quàm Tiberius excessit, quod contra mentem eius esse, facile per te

Magna Romæ pestilentia.

per te lector intelliges. ¶Neroni succesśit Galba, Siluius Otho, & Aulus Vitellius. Anno enī ab vrbe cōdita. 822. qui fuit Incarnationis. 71. Galba cum iam pridem apud Hispanias vsurpasset imperium, audita Neronis morte, Romam venit, iterato cōsul cum Tito Iunio creatus est. Post paululum, id est. 10. Ianuarii die, quam imbribus tonitrua & fulgura, & cœlestes minæ vltra solitum turbauerunt Pisonem sibi nobilem adolescentem in filium adoptauit, consortemq; fecit imperii. Post quinq; autem dies, hoc est. 15. eiusdem mensis, Otho Romę, à viginti tribus spiculatoribus imperator salutatus est: qui mox Galbam annorum. 72. septimo imperii illius mēse, vnà cum Pisone iugulauit. Deinde aduersus Vitelliū germanis legionibus constipatū, Romamq; venire properantem, egressus est. Cuius duces primo apud Alpes, secundo apud Placentiam, tertio iuxta Castorium superauit. Quarto apud Bebryacum prælio, cum videret suos vinci, mense tertio quàm imperare cœperat, sese interfecit. 19. Aprilis. Vitellius autem victor, mense Iulio Romam venit. Multa crudeliter egit. Inter quæ audiens Flauium Vespasianum in Syria imperatorem electum, fratrem eius Sabinum nihil mali tunc suspicantem, cū cæteris in capitolium cōpulit, & exusśit. Sed paulò pòst exercitu suo in Vespasiani nomē deficiente, destitutus, in quandam cellam palatio proximā fugit. Inde turpisśime protractus, cū per viam sacram duceretur nudus, pasśim cūctis fimum in os eius coniectantibus, in forum deductus, & octauo quàm regnū pręsumpserat mēse, minutisśimis ictibus excarnificatus primū, deinde tractus vnco, in Tiberim mersus est. Hæc autem omnia gesta sunt, priusquàm Vespasianus Romam venit. Qui cum longa iam obsidione Iudæos in Hierusalem congregatos obsedisset, fortisśimumq; ducem eorum Iosephum captum, vinculis innodaret, audiuit ab eo: Quem nunc ligas priuatus, mox solues imperator. Et ille: Vnde me nosti imperatorem futurū? respondit: Nero mortuus est, & te senatus elegit in principem. Interea crebro sermone vulgatum est, regnare Vitellium: quod ab omnibus ægerrime latum est. Itaq; multorū principum consilio celerrime Romam redire statuit: summa belli Tito filio derelicta, Cumq; venisset Alexandriam, festiue exceptus est à legatis Romanorum: qui ipsum imperatorem declararunt, kalen. Iuliis. Indictio. 14. feria. 2. Ex quo die tempus imperii eius supputatur, quod tenuit annis decem, minus septem diebus. ¶Quis autem sancti Petri fuerit successor, difficillimū scitu. Mirabitur forte quispiam hoc me dicere, sed qui scriptorum dissonantiam ignorauerit. Scribit Eusebius hunc in modum: Post Petrum primus Romanam ecclesiam tenuit Linus annis. 11. Secundus Anacletus annis. 12. Tertius Clemens. an. 9. Quartus Euaristus, totidem. Diuus autem Hieronymus ita habet: Clemens quartus post Petrum Romæ episcopus, siquidem secundus Linus fuit, & tertius Anacletus. Tametsi pleriq; latinorum secundum post Petrum apostolū putent fuisse Clementē. Fortunatus, Alipius, & Augustinus

Quis Petro successerit disputatur.

Augustinus ad generosum ita commemorant: Petro successit Linus. Lino Clemens. Clementi Anacletus. Anacleto Euaristus. ¶ Fabellæ quas gesta pontificum vocant, hunc seruant ordinem: Linus natione Tuscus, sedit annis quindecim, mẽsibus tribus, diebus duodecim. A cõsulatu Saturni & Scipionis, vsq; ad Capitonem & Rufum. Cletus natione romanus annis septem, mense vno, diebus vndecim. à cõsulatu Vespasiani. 7. & Domitiani. 5. vsq; ad Domitiani. 9. & Rufum. Clemens natione romanus, annis nouem, mensibus duobus, diebus decem. à cõsulatu Tragali & Italici, vsq; ad Vespasiani nonũ & Titum. Obiit sub Traiano. Anacletus natione græcus, annis nouem, mensibus duobus, diebus decem, à consulatu Domitiani. 10. & Sabini vsq; ad Domitiani 17, & Clementem. Euaristus natione græcus, genere iudæus, ex patre Iuda, de Bethleem, annis tredecim, mensibus septem, diebus duobus, à consulatu Valentis & Veteris vsq; ad Gallum & Barduam. En quanta diuersitas, quæ contradictio etiã sui. Si Linus obiit sub consulatu Capitonis & Rufi qui biennio mortem Petri pręcesserunt, quomodo successit Petro, quomodo passionem eius scripsit? Si Clemens defunctus est sub Vespasiano, quomodo rursum sub Traiano mortuus? vt præteream supputationem. 54. annorũ & amplius inter Capitonem & Barduam, cum iuxta historiæ veritatem, tantũ quadraginta anni fuerint. Affert Marianus & aliud: sanctum Clementẽ nouẽ annis ante mortẽ Petri rexisse ecclesiã, propter illã decretalẽ epistolam eius (vt putat) ad Iacobũ minorẽ, & post mortẽ Petri, adhuc sedisse annis. 21. deinde missum in exilium, Traiano secundò & Gabrione Coss. Crederẽ fortassis affirmanti, nisi viderẽ non solũ diuũ Hieronymũ, sed etiã beati Clementis historiã apertissimè refragari, quibus docemur ipsum Clementẽ tertio Traiani anno defunctũ. Iam inter vltimũ Neronis & tertiũ Traiani, sunt anni triginta. Et sic præfuisset Clemens annis triginta nouẽ, quod ne vero quidẽ simile est. Longe aũt probabilius: post Petrũ sedisse Linũ annos vndecim, menses duos, diesq; viginti quatuor. Scripsisse passionẽ magistri sui, eiusq; mandato inhibuisse mulieribus nudo capite ecclesias ingredi, Clementẽq; cessisse, ne quid offendiculi posteris oriretur, si hereditate quadã & per manus, sanctuariũ susceptũ possideret. ¶ Temporibus his Romæ floruit Fabius Quintilianus declamator egregius: Quẽ alii natione hispanũ, alii romanũ fuisse ferunt. *Quintilianus.* ¶ Anno septuagesimo tertio, indictione prima, Flauius Titus cognomento Vespasianus, senioris Vespasiani filius, subuertit Hierusalem, & decima die mensis Augusti cõbussit templũ, quo fuerat olim à Chaldæis incendio traditum. *Hierusalem subuersa.* Numerus iudæorũ toto bello consumptorũ, plus decies centenũ milliũ fuit. Publicè aũt venditorũ nonaginta quinq; millia transcendebat. Triginta iudæos vno denario venundatos audio. Qui aũt hæc cõtigisse diebus putant azymorũ, vt quo tẽpore saluatorẽ crucifixerãt, punirentur: si de obsidionis initio sentiũt, bene est. Nã & beatus Hieronymus super Abacuc ita scribit. Sin verò

de fine

de fine non attingunt historiæ veritatem. Colligit omne tempus in secundũ annũ Vespasiani & nouissimam euersionẽ Hierusalem à decimo quinto Tiberii, & initio prędicationis, anni. 43. A captiuitate, quã fecit Antiochus, anni. 239. Ab anno secundo Darii, quo templum reædificatum fuit, anni. 592. A prima eius fundatione, quam Salomon fecit, anni. 1104. Hic iudaicum regnum cessauit omnino. Qui nunc vsq; dominis seruiunt alienis, quia dominum suum Iesum Christũ suscipere noluerũt. Deletis itaq; Hierosolymis, Romam triumphantes ingressi sunt, vno curru vecti Vespasianus vterq;, pater & filius, gloriosam victoriam reportantes de his, qui Deũ patrem, & vnicum eius filium Iesum Ghristũ offenderant. ¶Anno. 84. sanctus Martialis apud Leuouicas ciuitatẽ Galliæ defunctus est, pridie. kl.. Iulii. Hic fuisse putatur paruulus ille, quem dominus Iesus in medio posuit imitandum dicens: Quicunq; humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cœlorum. ¶Anno. 80. beatus Lazarus frater Marthę & Magdalenæ apud Massiliam dicitur passus, decima septima Septembris. Celebratur passim quinta Decembris. Hic patre Syro, matre Eucharia, Nobilis ortu: fide nobilior. Cum dominus apud Naim iuuenem reuocasset ab orco, casu adfuit, visoq; miraculo, discipulus christi factus est. Pauloq; prius quàm dominus pateretur, etiã quarta die obitus sui resuscitatus est & ipse. ¶Anno autem sexto Claudii cũ sororibus suis & Maximinõ Cædonioq;, qui cęcus natus erat, aliisq; multis vetustæ nauiculæ sine remige, sine viatico impositus est, vt vel inedia, vel naufragio moreretur. Sed dominus ipse dux eius fuit, qui nauem subitò Massiliæ litoribus appulit. Portui nomen ab euentu relictum. Barce noua. Barcen quippe nauem appellabant: nunc, mutatis literis, Barcilonam dicunt. Hoc loco dũ biennium exegissent, sanctus Lazarus illic episcopus substitit. Cæteri Aquense territorium adeunt, vbi Maximinus episcopus se continuit. Cum aũt beatus Lazarus circiter triginta annis Massiliæ prædicasset, tractus ab infidelibus proconsuli sistitur, & vel sacrificare, vel mori cogitur. Respondit se habere amicũ, à quo fuerat semel de morte resuscitatus, pro quo deuuo mori non formidaret. Pectinibus itaq; ferreis laceratus, ignita etiã lorica circundatus, & crate ferrea tostus. Cũ superari nõ posset, iussus est sagittis interfici sed illesus perseuerans ad vltimum, decollatus est.

Sanctus Martialis.

S. Lazarus.

S. Maria Magdalena.

¶Nunc de sororibus eius dicendum. Et primo de Maria, quam alii peccatricem & dæmoniacam fuisse affirmant: alii negant: & vtrique nituntur Euangelii testimoniis, cum vtrũq; verũ esse non possit. Illud autem indies magis ac magis verum esse comperio, quod beatus Augustinus ait: Nihil nos discere verbis hominum. Secus est de sacris. Dum enim audis me loquentem: aut scis verum esse quod dico, aut nescis. Si scis, ergo ex me non didicisti, quæ prius noueras. Si nescis, rursum nihil discis: audis quidem verborum strepitum, sed an vera sunt quæ dicuntur, ignoras. Itaq; dum homo aliquid dicit vt homo, & non vt diuini

vt diuini spiritꝰ organũ,nõ ideo verũ est,quia dicit:sed ideodicit,quia verũ esse,vel scit,vel putat,vel mẽtitur. Vnde sanctus Augustinus ad beatum Hieronymum scribit: Solis illis scripturarum libris, qui iam canonici appellantur,didici hũc timorem honoremq; deferre: vt nullum eorum scribẽdo aliquid errasse firmissime credam. Alios autem ita lego,vt quãtalibet sanctitate doctrinaq; prępolleant,nõ ideo verũ putem,quia ipsi senserint:sed quia mihi, vel per illos autores canonicos,vel probabili ratione,quod à vero non abhorreat, persuadere potuerunt. ¶Cum ergo dicimus vnam tantum in euangelio Magdalenam inueniri:Non ideo sic est,quia dicimus:sed ideo dicimus, quia sic esse per euangelium discimus. Qui aũt tres asserunt:euangelicum intellectum assecuti non sunt.Vnam sane eandémq; tenemus,quę ad pedes domini veniam meruit peccatorum,Marthæ soror, à septem dæmonibus liberata. Qui à parua ætate dispensatoriè eam interdũ vexabãt.Et multa quidem mala commisit,sed plura(ni fallor) cõmisisset: si dæmoniaca non fuisset.Leuis & dissoluta moribus erat: vnde & peccatrix,non autem meretrix in euangelio nominatur. Quam soror(vt in libro conuersionis eius legitur) sæpe admonuit, Christoq; studuit lucrifacere.Qui quodam die Lazaro comitatus, ad domũ earum venit,inspexitque Mariam non corporali tantũ,sed & spirituali intuitu. Denique eodem inspectu malignos spiritus expulit, cognitionis gratiam infudit, fontem lachrymarum aperuit. Quibus statim ingressa cubiculum madefacta iacebat.Postera die dominus inuitatus à Simone,venit,& discubuit cum eo.Martha,more solito,ministrabat. Quã soror plena lachrymis subsecuta, procidit ad pedes domini, quos lauit,tersit,vnxit,osculata est. Vbi remissionem peccatorum cõsecuta, rediit ad cubiculũ.Martha hæc dominæ nostrę narrauit.Quæ assumptis secũ sororibus,accessit ad eã.Quę respondit:Indigna sum accessu tuo domina beatissima.Ait illa:Pax tibi filia. Video te ab omni peccato liberatã.Et accedens osculata est eam.Adhęsit deinceps domino intenta verbo illius.In eadem postea domo,vbi pedes lauerat,lauit & caput,præueniens corpus eius,in sepulturam. Tempore passionis sub cruce stetit. Quo sepulto,parauit vnguenta. Prima subbathi valde diluculo,venit cum sociis videre sepulchrum.Intrantes hortum,viderunt lapidem reuolutũ.Nunciauerunt apostolis.Currebat Petrus cum Ioanne.Credebant dominum furto sublatum. Abierunt illi.Stetit illa foris plorãs. Quam Origenes in homilia paschali apertissime confitetur fuisse & peccatricem & sororem Marthæ,quæ olim rigauerat pedes,& caput vnxerat.Declarans quomodo vna,eadémque persona, alia & alia pro tempore fuerit. Nã ante peccatrix,postea sancta. Absentibus sociis,vidit dominum:& audiuit: Noli me tangere. Quo disparente,cucurrit ad socias,in via expectantes,& ait: Vidi dominũ. Dictoque citius,apparuit simul omnibus,& dixit:Auete.Tunc accesserunt,& tenuerunt pedes eius.Et sic demum ad apostolos peruenerũt.

Eadem ergo Magdalena nõ ante sciuit,& postea nesciit:sed ante nesciuit,& postea didicit. ¶Anno autem domini.48.cum fratre & aliis supra dictis aduecta Massiliam,multos conuertit ad fidem. Inter quos Trophimus prĩceps Prouinciæ credidit. Qui postea cũ vxore pregnãte Romam ad videndũ Petrũ profectus est . Inter nauigãdum mulier obortiens,expirauit,& ad rupem quãdam elata est, paruulo ad vbera collocato.Petrus autem adduxit eum Hierosolymã,sancta loca ostendit,Romamq; reduxit.Expleto ferme biennio,dum ad prçfatã reuertit rupem,videt paruulũ ludentem ad matris vbera currere: quæ statim quasi de somno excitata, narrauit quomodo Magdalena duxisset ipsam,& ostendisset eadem,quæ maritus viderat.Reuersi domũ , baptizantur à sancto Maximino.Porrò Magdalena iã supernę contẽplationis auida, secessit in montem Balmam , vbi triginta circiter annis latens,& ab omni cibo corporali penitus abstinẽs, septies in die rapta choris interfuit angelorũ.Instãte autem mortalis vitæ periodo, quendam presbiterum illuc profectum alloquitur: mandans vt adeat sanctum Maximinum, & moneat ingredi oratorium dominica proxima, se illic eucharistiæ suscipiendæ gratia tunc affuturam. Ingressus ergo sacellum pontifex,Mariam ibi reperit ita splendẽtem , vt solis radios æquare videretur. Quæ sumpto dominici corporis sacramento,spiritum tradidit, anno salutis.81. die dominica .11.kl. Augusti. Post cuius transitum,tantus odor suauitatis ibidem mãsit , vt septem diebus sentiretur.Quam episcopus alabastreo imposuit monumento,& se iuxta eam sepeliri mãdauit . A quo nunc vrbs illa sancti maximini dicitur, gallicè autem aix en prouẽce,vulgò Languedoc. Nam lingua ipsorũ Aquensium à cæteris prouincianis differt.Anno domini.700.translatum fuit corpus Magdalenæ ex alabastreo in marmoreum sarcophagũ,propter imminentes barbarorũ incursus.Anno aũt.1279.die nona Decembris.à Carolo comite Prouinciæ,qui post patrem suum Carolum primum,rex Siciliæ fuit)inuentum est.Comes aũt,conuocatis archiepiscopis Aquensi,Arelatensi,& Narbonẽsi,leuauit sacras reliquias 3.Nonas Maii,Anno millesimo ducentesimo octagesimo.

Anno autem.1295.Idem Carolus iam rex Siciliæ factus , illic conuentum prædicatorum instituit,locúmque mirifice decorauit, in honorem dictæ Magdalenæ,Maximini,Cedonii, Marcellæ, & aliorum.

¶Quod autem dicitur à Gerardo Burgundiç duce inuentum,nõ stat cum veritate:vt satis ostendit Guido Tolosanus , qui cõcedit aliquid eius fortasse repertum.

Sancta Martha. ¶Porro Martha consensu beati Maximini, & Mariæ sororis suæ dũ ferme biennio cum eis mansisset Tarasconum, profecta est Arelaten, & Auinionem super Rodanũ, vbi monstrosum quoddã miræ magnitudinis,& incolis summè noxiũ animal sustulit.Quod illic depictum in ecclesia nũc vsq; mõstratur.Mox ingenti basilica Dei genitrici extruxta magnam sibi multitudinẽ virginũ adunauit , quas quotidiano

ieiunio,crebris genu flexionibus,domino docuit famulari. Obitū suū vno anno pręsciuit,quo ferme toto febribus laborabat.Septimo ante mortem suam die, vidit gloriam sororis suæ ad cœlestia regna migrantis.Nocte media ante obitum,malignos adesse spiritus intellexit qui & luminaria vniuersa extinxerunt,quæ statim Magdalena apparens,facula,quam gestabat,accendit.Inter hæc & dominus ipse apparuit,dicens:Veni dilecta hospita mea: Suscepisti me in terra,suscipiā te in cœlo. Appropinquante aūt hora sui exitus, efferri se iussit foras, vt cœlum aspiceret,& legi passionem secundum Lucam.Cumq; legeretur: Pater,in manus tuas commendo spiritum meum,illa spiritum tradidit,ætatis suæ anno septuagesimo,sabbatho quinto kalend. Augusti.Sequēti die apud vrbē Petragoricam, beato Frontoni Christus apparuit,mandans,vt secum iret ad funus hospitæ suę:ita subito Tarasconum translatus est,& Marthæ corpusculū iuuante domino sepeliuit.Inceperat autem diuina celebrare,dum spiritu raperetur: quem epistola,cantuq; finito,diaconus excitauit sedentem in cathedra. Tū ille:Cur me fratres excitastis? Dominus Iesus ad corpus hospitæ suæ me duxit:ipsāq; tradidimus sepulturę.Mittite velociter illuc, qui nobis annulum nostrū, & chirothecas deferat,quæ custodi sacrorum seruanda dedi.Missi nuncii,vnam cum annulo chirothecam detulerūt. alteram sibi custos retinuit in rei gestæ memoriam.

¶Anno.81.Vespasianus mortuus est profluxu vētris,vigesimo quarto Iunii,consulatu suo nono.Cui Titus filius successit post biduum,vigesima sexta Iunii.Imperauit annis duobus, mensibus totidem,diebusq; viginti post patrē.Homo benignus dicere solebat: Neminem ab imperatore tristem debere recedere.Dū quadam die sederet ad cœnam, & nihil recordaretur fecisse boni,suspirans ait:Amici,hodie diem perdidi. ¶Eius anno primo,mons Vesuuius ruptus in vertice,tantum ex se iecit incendii,vt regiones vicinas,& vrbes exureret. Cuius causam dum curiose inquireret Plinius Veronensis,& nimis prope accederet, mortuus est ibidem,kalendis Nouemb.Et hic Plinius senior, qui naturales scripsit historias. *Mors Plinij senioris.* ¶Anno.82.Titus Amphitheatrum ædificauit:in cuius dedicatione, quinq; millia dicitur immolasse ferarum.

¶Anno.83. defunctus est Titus, decima tertia Septembris. Postera die,quę & dominica,frater eius Domitianus ei successit:moribus omnino dissimilis,quippe tyrannus in senatum,tyrannus & in ecclesiam. Imperauit annis quindecim,diebus quinq;. Scribit eum Suetonius in sex consulatibus,quos gessit,vnum tantū gessisse ordinarium, eumq; cedente & suffragante fratre,hoc est primum:reliquos vsurpauit. Pro eo autem,quod apud Suetonium legitur sex. Cassiodorus ait nouem gesta pontificū.17.Vt intelligas ipsum cōtinuos cōsulatus vsurpasse.

¶Anno.84.decreto senatus,Titus inter deos relatus est, & vxor Domitiani appellata Augusta. ¶Anno.86.Domitianus eunuchos fieri prohibuit:multos senatorū in exilium misit:tres vestales ob stuprum

dānatæ. ¶Anno.88. Domitianus tēplū extruxit sine lignis, ac deū se iussit appellari. Inter hæc Nasamones & Daci romanis rebellant, eorūq; legiones assidua cęde mactabant. Deniq; tot occiderunt, vt Salustius ac Tacitus erubuerint cæsorum numerum explicare. Et tamen Domitianus tantæ superbiæ fuit, vt sub nomine superatorum hostium, de cęsis legionibus Romę triumpharet, vndecimo regni sui anno, quo statuas aureas & argenteas sibi in capitolio poni iussit. Tunc & Cornelia domina vestalium, ob stuprum viua defossa est. ¶Anno.95. Domitianus, vites in vrbibus seri prohibuit. Edictis etiam vbiq; propositis, christianos crudelissimè persecutus est. Scribit Brutus innumerabilē christianorū multitudinem sub eo fecisse martyriū, inter quos & Flauiam Domicillā, Flauii Clementis consulis ex sorore neptem, in insulam Pontiam relegatam, quia se christianam esse testata est.

Brutus scriptor.

Sancta Flauia.

¶Anno.96. Flauius Iosephus iudæus, vigesimū, id est, nouissimū antiquitatis librū compleuit, qui dudum Tito scripserat de bello iudaico. ¶Eodē anno domini adhuc durante, scilicet Domitiani decimo quarto iam incœpto, beatus Dionysius Areopagita martyrio coronatus est apud Parisios, sub iudice Fescēnino Sisynnio, dominica die, nona octobris. Statim autem vt decollatus est, erexit se truncus, & acceptum caput ad duo circiter miliaria detulit. Vbi nunc francorum regum sepulchra sunt. ¶Anno.98. Sanctus Ioannes Euangelista, iubente Domitiano ex Epheso accitus Romam, ante portam Latinam in doliū feruentis olei missus est, die dominica, sexta Maii. Vnde cum illæsus exisset, in Pathmos insulam relegatus est, vbi Apocalypsin vidit. ¶Eodē anno Domitianus Roma philósophos expulit: iudęos quoq; de genere Dauid occidi fecit, ne quis regni reliquus esset. ¶Eodem anno Domitianus & ipse crudeliter à suis occisus est in palatio suo. 14. kl. octobris Cadauer eius populari sandapila per vespilones asportatū ignominiosissime sepultum eius. Decreto senatus omnia sunt destituta. quę statuerat. Eius arma, clypei, statuæ, passim per vrbem deiecta sunt; & cōculcata. Paulo prius quàm moreretur, auditus est supra capitoliū in forma corui græca voce clamare diabolus: Aestę panta calos, hoc est, Erunt omnia bene, quod quidam sic interpretatus est:

S. Dionysius.

Ioānes ante portam latinam.

Nuper Tarpeio quæ sedit culmine cornix,
Est bene non potuit dicere, dixit erit.

OCTAVI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusq; testamenti, Christiano Massæo
Cameracenate authore,

LIBER NONVS.

Odem & anno & mense Septẽbri Petronius præfectus Prætorii,& Parthemius Spado (qui Domitianum occiderat)Cocceium Neruam imperatorem creauerũt, qui imperauit anno vno,mensibus quatuor,diebus decem, teste Sexto Aurelio victore, quem incipientem vbi Suetonius cessat,prosequimur.Hic est ille victor, quem & sanctus Hieronymus tanti fecit, vt libros eius ex vrbe cõcordia Bethleem sibi trãsmitti petierit à Paulo sene.¶Anno nonagesimo nono,beatus Timothæus sancti Pauli discipulus,Ephesiorum episcopus,passus est vigesima quarta Ianuarii,vt scribit Polycrates. ¶Eodẽ anno,qui fuit vrbis conditę.850.indictione duodecima.Nerua primo edicto suo, cunctos exules reuocauit. Vnde & Ioannes apostolus hac generali indulgentia liberatus,Ephesum rediit.Euangelium scripsit. Porrò Nerua Vlpium Traianum virum insignem moribus, hispanũ genere,sibi adoptauit in filium.consortémque legit imperii,apud Coloniam Agrippinã¶Contigit ea tempestate,defuncto Cleto(qui post Linum sedem Petri annis vndecim tenuisse,mensibus septem,diebus octo memoratur)præsidere Clementem, & multos ad fidem conuertere,inter quos Sisynnius,& alii multi Neruæ imperatoris familiares, conuersi sunt.Quapropter sacrorum princeps,data pecunia,seditionẽ mouit.Quod cernens Mamertinus præfectus vrbis, ad Neruam pariter & Traianum imperatores,missa legatione consilium petiit,quid facto opus esset. Responderunt Clementem oportere sacrificare diis vel apud Chersonẽsem insulam ad secanda marmora,perpetuo dãnari exilio. Quò cum perductus esset,reperit plusquàm duo millia christianorum,simili causa exultantium.Quos consolans ait: se non suis meritis illuc aduectũ, sed vt coronæ eorũ fieri particeps mereretur. Quibus vbi fontem aquarum viuentium impetrauit a domino, plures quingẽtis vno die baptizauit,qui idolorũ phana destruentes, inter vnũ annũ septuaginta quinq; Christi ecclesias extruxerũt.Porrò Nerua post sancti Clementis exilium mortuus est mense Ianuario, dominicæ incarnationis anno centesimo,Senecio, Plinio Iuniore, & Palma Coss.Quorum Plinius tum miris laudibus Traianum extulit, qui ab obitu Neruę regnauit adhuc circiter viginti annis,quorum tertio,cũ audisset quæ apud Chersonam gesta sunt, misit illuc Amphidianum ducem,vt vniuersos christianos ad vnum iugularet. Quos ille vt vidit omnes ad mortem paratos,multitudini cessit,& vnum apprehen

Nerua imperat.

Victor historicus

Timothæus pass.

Traianus imp.

S.Clemens.

dit Clementē, & alligata ad collū eius ancora, in mare præcipitauit vigesima tertia die Nouēbris, feria quarta. Traiano quintò & Orphito Coss. In litore autem, supplicante populo, vt dominus ostenderet corpus eius, ilico recessit mare ad tria circiter millia passuum. Quod insecuti, compererunt in modū templi marmorei pręparatum angelicis manibus habitaculum, & arcam in eo, sacris exuuias continentē, simul & ancoram iuxta positam. Volentes omnia deferre secum, prohibiti sunt cœlesti oraculo. Multis autem post annis, circa diē passionis illius, septem dies recessit mare. Prębuit iter accedere cupiētibus. Paulatim verò in tantum succreuit arena, vt operiret locum, nec sciretur vbi esset, donec rursum diuinitus reuelaretur, & deferrentur reliquiæ Romam, sub Nicolao primo, vbi nunc eius nomini constructa ecclesia frequentatur. Porrò quæ profertur epistola quasi Clementis ad sanctum Iacobum, & eius ecclesiam Hierosolimitanam, non esse illius, facile deprehenditur, tam suo ipsius sermone, quàm sancti Hieronimi silentio, qui in libro de viris illustribus vtiq; non ignorauit, nec oblitus est ponere quæ illius erant, id est, epistolam ad Corinthios valde vtilem, nec aliud quicquam, nisi redargutum. Sed & sermo ille omnino se prodit non esse Clementis. Ita enim habet: Dulcissimis fratribus, & condiscipulis Hierosolymis cū charissimo fratre nostro, & coepiscopo Iacobo habitantibus Clemens episcopus. Ac deinde: Quidā græcorum sapietissimus ait: Amicorū omnia esse communia. In omnibus autem sunt sine dubio & coniuges. Item: Apostoli eorúmq; discipuli, nobiscū & vobiscū communem vitam duxerūt. Et iterum: Quapropter hæc vobis cauenda mandamus, & doctrinis & exemplis apostolorū obedire præcipimus. Hæccine sunt verba Clementis? Siccine loqui discipulum suū Petrus docuit? Siccine scribere permisisset ipse pręsens? Itane scriberet iuuenis seniori? præceptori discipulus? conuersus nuper ad sedem, magistro fidei? Is ne præciperet apostolo, & tali apostolo, quid facere, quid non facere debeat? Talem (inquam) apostolū moneret obedire mandatis apostolorū? Is ne contenderet coniuges singulorū omnibus esse debere communes? Ex hoc vel solo verbo satis datur intelligi, cuius fuerit. Nimirū infelicis Nicolai, aut alicuius sectatorū eius, quos inter primos hæreticos legimus. ¶ Sancto Clementi secundū Damasum, successit Anacletus. Anacleto, Euaristus: *S. Anacletus.* quorū tempora distinguere nequeo. Prior scripsit decretalem, hoc habentem initiū: Anacletus seruus Christi Iesu in sede apostolica vniuersis episcopis in Italia cōstitutis. Vt ait beatus Clemens antecessor noster, & cætera. In qua se dicit à beato Petro presbiterum ordinatū. Monet clerum ne comam nutriat. Ne pauciores quàm tres episcopū ordinent. Ne non communicet quotidie populus. ¶ Posterior & ipse *S. Euaristus.* decreta condidit, consule Gallo. Passus anno proximo, qui fuit supra centesimū salutis vndecimus, vigesima sexta die Octobris. Ordinauit, vt septem diaconi astarent pontifici prædicanti, & auscultarent, ne nimis di-

nimis diceretur. Traianus autem Germaniam trans Renum in primũ ſtatũ reduxit: regiones trans Tigrim & Euphratem prouincias fecit. Babylonẽ occupauit. In mari rubro claſſem tenuit.

¶Anno.106.iuxta Romanã hiſtoriã, beatus Ignatius epiſcopus Antiochenus, Romę paſſus eſt, kalen. Februariis, Vrbano & Marcello Coss. S. Ignatius. Licet Euſebius quadriennio poſterius id factum adſignet. Et quoniam iuſſerat imperator, vbiq; deleri Chriſtianos, mox multa aduerſa imperio contigerunt. Horribili terræmotu Antiochia Syriæ magna ex parte collapſa eſt: Græciæ duæ vrbes cõciderunt, Galatiæ tres, & Aſiæ quatuor: Romæ Pantheon fulmine concrematum: & domus aurea, quã Nero tam publicis, quàm priuatis impendiis extruxerat, repẽtino incendio conflagrauit. Sed & latro quidam Iudæus Chochebas bar Chocheb. latro cozba, id eſt filius mendacii, Iudæorum reliquias rebellare compulit, multos etiam Chriſtianos (quia ipſum iuuare noluerũt) occidit. Dicebat ſe miſſum cœlitus ad ſalutem gentis. Stellam magnam ſe nominabat: & vt ignem ſpirare videretur, ſæpe titionem ore geſtabat: quem flatu accẽdit. Graſſatus eſt per prouincias ab anno ſexto Traiani, vſq; ad decimum ſeptimum Adriani. Incredibili motu ſub vno tempore, Iudæi quaſi rabie efferati, per diuerſas terrarũ partes exarſerunt. Nam & per totam Libyam aduerſus accolas atrociſsima bella geſſerunt. Quæ adeò tunc vacuata cultoribus eſt, vt oportuerit Adrianum collectas aliunde colonias illuc adducere. Aegyptum quoq;, totamq; Cirenen, atq; Thebaidam cruentis ſeditionibus turbauerũt. Salaminam Cypri, omnibus occiſis, deleuerunt. Porro apud Alexandriam, cũ ſimilia conarentur, ſuccubuerũt. Similiter in Meſopotamia ſuperati ſunt à Lyſia quieto: qui infinita illic millia Iudæorum ſtrauit. Quo facto, meruit Iudęę procurator appellari. ¶Anno.109. ſanctus Ioannes euangeliſta, cum eſſet annorum.99. defunctus eſt.8. kalend. Iulii. die dominico, indictione ſeptima. Obitus sancti Ioannis euãgeliſtæ. Hic dilectus domini, virgo, apoſtolus, euangeliſta, propheta, cuſtos virginis, & filius eius infinita laude digniſsimus, etiam corpore iã glorificato, cũ virgine matre triumphat in cœleſtibus. ¶Eodem ferme tempore Plinius iunior, cũ quandam Hiſpanorum prouinciam regeret, & in magiſtratu ſuo multos Chriſtianos occidiſſet, multitudine territus quæſiuit à Traiano quid agendũ eſſet. Plinius Iunior. Apud Chriſtianos, præter obſtinationem non ſacrificandi, & antelucanos cœtus ad canendũ cuidam Chriſto deo nihil criminis inueniri. Vitari ab eis homicidia, furta, adulteria, & his ſimilia. Ad quæ motus imperator reſcripſit: Hoc genus quidem inquirẽdos non eſſe: oblatos vero puniri oportere. Plinius iſte Nouocomenſis, nepos fuit ſenioris: vterq; dictus ſecundus: non reſpectu alicuius primi, ſed à familia ſecundorum apud Veronam clariſsima. ¶Anno.111. niſi calculus errat, Euariſto ſucceſsit Alexander in ſede apoſtolica, decima ſexta die Nouembris. Alexander papa. Sedit annis decem, menſibus quinq;, diebus nouendecim. Sacrificium fieri iuſsit azymo pane, & vino aqua mixto. Sacro canoni

addidit. Qui pridie quàm pateretur. Aquam aspersionis cum sale benedici, dariq; fidelibus instituit. Passus est cum Theodolo & Euentio sub Aureliano præfecto, tertia Maii. Vacauit sedes. 25. diebus. ¶ Anno 119. beatus Phocas apud Pontum illustri martyrio consummatus. 5. Martii, statim apparuit Traiano, dicens: Tu die tertia morieris. Et sic euenit. Mortuus est enim nonis Martiis. Cui successit filius consobrinæ eius Helius Adrianus, Claro & Alexandro Coss. indictione tertia. Imperauit annis. 21. tā gręca lingua, quàm latina doctissimus. Athenis bibliothecam miri operis extruxit. Iura composuit. Tributa regionū laxauit. Iudæos oppressit. Hierusalem reædificauit, sed alio loco. Nā montē Caluariæ inclusit, eamq; mutato nomine Heliam nuncupauit. In cuius vna portarū, quæ Bethleem ducit, sculpsit suem, Iudæis suppositis: significans eos Romanæ potestati subiectos. Quibus & interdixit, ne amplius vrbē illā ingrederētur. Christianos psecutus est. Cui apud Athenas Quadratus episcopus & Aristides Philosophus libros de christiana religione porrexerūt. Sed & vnus ex principibus eius Serenus Grauius eidē literas misit pro Christianis. Iniquissimū esse dicēs clamoribus vulgi innocentium hominum sanguinem concedi, & sine vllo crimine, nominis tantum & sectæ reos fieri. Quibus commotus Adrianus, Minutio Fundano proconsuli Asiæ scripsit: Sine obiectu criminū Christianos nō condemnandos. Idem continuo pater patriæ in senatu, & vxor eius Augusta appellata est. ¶ Anno. 121. Senatus Traianum, ob dilatatū imperium, numero deorū adscripsit. Cui inuidens Adrianus, ab Assyria, Mesopotamia, & Armenia reuocauit exercitus ad Euphratē: quem voluit Romani imperii esse limitem. ¶ Anno. 122. Sixtus Romæ dicitur ordinatus episcopus. 29. Maii. Sedisse annis. 10. mensibus. 11. diebus. 13. Statuisse, vt corporale altaris esset lineum, vt laici à contactu sacrarum vestium abstinerent, vt sanctus ad missam caneretur. Passus sexto Aprilis: biduo sedem vacasse. ¶ Anno. 123. Nicomedia terræmotu corruit, & pars magna Niceæ. ¶ Anno. 131. Nicopolis & Cæsaria corruerūt tremore cōsimili. ¶ Anno. 133. Telesphorus Romę pontifex ordinatus memoratur, nona Aprilis Præsedisse annis sex, mensibus nouem, diebus duobus. Quod à sancto Petro inceptum, ab aliis continuatum, quadragesimale ieiunium cunctis fidelibus seruandum tradidisse: vt Gloria in excelsis, ante sacrificium: vt tres in Christi natalicio, missæ canerentur: vt cæteris diebus ante lectam tertiam nemo celebraret. Ipsum tandem martyrio coronatū, quinta Ianuarii. Sedem vacasse diebus septem. ¶ Anno. 136. Hæresiarcha Basilides Alexandriæ cœpit innotescere. Negabat Christum passum pro nobis: animas diuinæ esse naturæ mentitus est. Deum bonū, malumq; finxit. Eius discipuli sese gnosticos, id est scientes, appellabant: à multitudine scientiæ, quam sibi arrogabant. ¶ Anno. 140. beatus Hyginus Romanæ ecclesiæ pontifex ordinatus, decima tertia Ianuarii. Sedit annis quatuor, minus biduo. Clerū disposuit. Noua tēpla fieri vetuit,

absq; li-

S. Phocas. *Adrianus imp.* *Hierusalē Helia dicta.* *Papa Sixtus.* *Pa. Telesphorus.* *Gnostiā hæresiā.* *Papa Hyginus.*

absq; licentia superioris. Baptizandos habere ad minus vnum patrimũ & matrimã sanxit. Quo passo.11.Ian.sedes vacauit diebus quatuor ¶Eodem anno tres Romæ speciosissimas virgunculas: Fidem, Spem, & Charitatem, variis exquisitisq; tormentis Adrianus consummauit. decima septima die Iunii, statimq; intercutis aquę morbo laborãs, ad Baias delatus est. Putrescentibus autem & carnibus eius, cum neq; fœtorem suũ ferre, neq; dolorẽ vltrà valeret: diris vocibus exclamauit: Deus trium virginum, fac cito moriar. Aiunt ipsum dicere solitum: Officiorum dignitates non deberi sanguini, sed meritis, dictumq; suũ opere confirmasse. Deniq; Fuluiũ Antoniũ, cognomento Piũ, moribus adornatum, in filiũ adoptauit, ac imperare constituit, proprijs ipsum filiis anteponens. Imperauit autem Pius, annos.23. Qui proximis comitiis cõsul designatus est, & pater patrię cõsalutatus. Cumq; regnare cœpisset, Adriano adhuc viuente, sanctus Iustinus Philosophus porrexit ei librum hoc habentem exordium: Imperatori Adriano, Antonio Pio, Cæsari Augusto, Vero, Lucioq; philosophis Cæsaris, proprio filio, & adoptiuo, sacro senatui, omniq; romano populo, ꝓ hominibus ex omni natione congregatis, & iniusto odio laborantibus, indignaq; patientibus, Iustinus Prisci Bacchiadis filius, ex vrbe Neapoli palestinæ vnus pro omnibus, hoc defero postulatum. Idem post annos circiter duodecim, crescente Cynico, persecutionẽ mouente, gloriosa morte defunctus est martyr. ¶Eisdem quoq; diebus variæ hæreses pullulauerunt, Valentini Cerdonis, & Marcionis, asserentium aliũ esse deũ prophetarũ, & aliũ patrem domini nostri Iesu Christi. Illum esse notũ hunc incognitũ. Illũ iustũ: hunc verò bonum. Sed & alium quendam esse creatorem omniũ: Deo patre lõge maiorem. Has & tales blasphemias euomuerunt: tum Romæ, tum alibi, temporibus Hygini, Pii, & Aniceti Pontificum. ¶Anno.144 Pius romani pontificatus sedem dicitur suscepisse decima quinta Ianuarii. Prefuisse annis vndecim, mensibus quinq;, diebus.27. Deinde passus vndecima Iulii. Sedémq; vacasse dies trececim. ¶Huic familiaris erat Hermes quidam, venerãda canicie senex: quem apostoli Pauli fuisse putant auditorem. Cui angelus in forma pastoris apparuit, diem Paschæ, non decima quarta luna: cum Iudæis: sed sequente dominica celebrandum docuit. Hermes aũt de his omnibus conscriptũ librũ pontifici tradidit. Tunc Pius vniuersali ecclesiæ statuit die dominico pascha celebrandum. Nomen autẽ libri: Pastor. Cuius meminit & sanctus Hieronymus in ꝓlogo galeato ¶Anno.147. Antonius imperator, non solum sancti Iustini literis: sed etiam monitis quorundam principũ mitigatus, iniustas christianorũ cædes inhibuit, datis literis, hunc sensum continentibus: Marcus Fuluius Antonius imperator Augustus Armenicus pontifex maximus, tribuniciæ potestatis quindecies, consul tertiò, vniuersis Asiæ populis salutem. Non dubito diis ipsis curæ esse, ne quis noxius lateat, ipsisque multò magis, quàm vobis conuenit punire eos, qui sibi sacrificare noluerint.

Antonius Pius imperat.

Iustinus martyr.

Papa Pius.

Hermes.

Edictũ pro Christianis.

luerint. Quos videmus quotidie malle mori, quàm vobis obedire cõ gentibus. Super quibus multi iudices venerabili patri nostro scripserunt, consulentes quid facto opus esset. Quibus ille rescripsit: Nihil molestiæ talibus irrogandum, nisi forte aliquid aduersus romanum imperium fecisse conuincerentur. Mihi quoq; iam plurimi suggesserunt innocentes esse homines, quibus ego paternam secutus sententiã pari moderamine rescripsi; quia si quis pertinax, horũ persecutor fuerit, reus pœnæ, quam illis inferre conabatur, existat. ¶Anno.155. Anicetus romanæ sedis antistes consecratus.25. Iulii, creditur mihi prȩfuisse annis nouem, mensibus octo, diebus viginti septem, martyrio coronatus decima septima Aprilis. Sedem vacasse dies.17. Interdixit ne clerus portaret promissam barbam, longosq; capillos, sed coronam haberẽt in capite, non quadrangulam, cum Simone Mago: sed circularem, cũ Simone Petro, qua significaretur, contempto mũdo, cœlestis expectari corona. ¶Ad hunc venit beatus Polycarpus Smyrnensis episcopus totius Asiæ tum patriarcha multos ab hæresi Marcionis, qui sub Hygino Romã venerãt, liberauit. Põtificem prȩterea monuit, vt Pascha celebraret decima quarta luna cũ Asianis, vt præceptum erat in lege domini. E contrario ipsum rogauit Anicetus, vt in tanta solennitate cũ ecclesia romana sentiret, quȩ diuina reuelatione edocta, dominicis diebus id celebrandum instituit. Cũq; alterutri persuadere nequirent domum rediit Polycarpus. Postea sub Vero Lucioq; principibus, orta persecutione, iussus impia in Christũ verba proferre. Respõdit: Octoginta & sex annis seruio ei, & nunquàm mihi molestus fuit, at semper beneficus. Cur ergo maledicam ei? Vociferantibus aũt simul Iudȩis & gentibus, ipsum esse totius Asiæ christianorũ principem, nec oportere diutius viuere. In copiosum ignem iniectus est. Quo se, in modum camerȩ, expandẽte: in medio eius stetit illesus. Tũc vnus astantiũ, ipsum gladio transuerberauit. Vnde tantum fluxit sanguinis, vt ignem extingueret. Rursum clamor vulgi attollitur. Comburatur magus, licet mortuus, ne christiani deũ faciant. Reiectus in ignem, totus cõbustus est, sabb. septuagesimȩ.26. Ianuarii, indictione decima.

Papa Anicetus. *S.Polycarpus.*

¶Anno.153. Pius August. filio suo Marco Antonio Vero consorte imperii constituto, defunctus est. Statim Marcus Anniũ Luciũ, fratrem adoptiuũ, participem fecit imperii. Quorũ prior imperauit annis.18. Posterior vndecim. Comitiis proximis, vterq; consul creatus est.

Papa Soter.

¶Anno.165. Sother papa romanus efficitur quinta Maii. Rexit annos nouem, minus duodecim dies. Martyrio consummatus est vigesima secũda Aprilis. Vacatũ.21. diebus. Instituit nuptiarũ benedictionem, cũ antea sine ecclesiastica solennitate fierent. Prȩcepit etiam ne mulieres incensum adolerent, ne sacris vestes contingerent. ¶Eodem anno Lucio sacrificanti, apud Athenas ignis visus est in aere ab oriẽte ferri in occidentem, mox Parthicũ bellũ incœptũ. ¶Anno eius proximo Vologesus rex Parthorũ graui eruptione Armeniã, Capadociã, Syriamq;

vastauit

vastauit. Annius illo profectus admirabili fœlicitate pugnauit. Seleuciam assyriæ vrbem, super Hydaspē cū trecentis millibus hominum cœpit. Reuersus Romam, cū fratre triumphauit. Mox elati victoria, etiā Christo persecutionē mouerūt. Plurimi sanctorū in Asia, Galliaq; martyrio coronati sunt. Secuta pestis, persecutores adeò psecuta est, vt pasim agri, villæ, & oppida deserta in siluas ruinasq; concesserint: exercitūq; romanū ita cōsumpsit: vt ad Marcomānicū bellū, quod cōtinuo exortū est, nouo delectu militū opus fuerit. Qui triēnio quęsiti vix inueniri potuerūt. ¶Inter hæc Melito Sardēsis episcopus: egregiū volumē apologeticū pro christianis imperatori Marco tradidit: ostendens iniustam persecutionē agitari in eos: qui tale nihil cōmeruissent. *Sanctus Melito.*

¶Anno .174. Eleutherius romanam cathedram sumpsisse dicitur. 24. Maii. Sedisse annis. 20. mense. 1. diebus. tribus. Defunctū capitis obtrūcatione vigesima quinta Iunii. Sedem vacasse dies. 5. Ad hūc (teste Beda) scripsit Lucius rex Britonū petens sibi doctores mitti catholicæ fidei. Cuius precibus libenter annuit. Legatos misit. Ad quorum prædicationem conuersi plurimi. *Pa. Eleutherius.* *Britones cōuersi.* ¶Anno. 175. Cataphrigarū hæresis orta, autore Montano, Priscilla & Maximilla, insanis mulieribus adnitentibus, dicētium spiritū sanctū datū nemini præterquàm sibi. Tūc & Tacianus emersit detractor nuptiarū, & Bardasanes, qui sese encratitas, id est mundos appellabant. ¶Anno eodem Lucius imperator post triumphum Parthicum, sedens cum fratre in vehiculo, subita percussus apoplexia, periit. ¶Proximo anno Marcus cum paruo nouoq; delectu bellū Marcomānicū gesit, aduersus innumerabilem multitudinem germanorum. Cūq; exercitus eius circūuentus ab hostibus, etiam siti grauissima laboraret: quidam christiani milites eius palam inuocantes dominū, copiosam pluuiam impetrarunt sibi, hostes fulgure persequente. Scripsit imperator ipse victoriam hanc, & pluuiam sibi datā merito militū christianorum: Christumq; potentissimum confitetur. *Christus uictoriā cō tulit Romanis*

¶Anno .180. Idem Marcus filiū suū Aurelium commodū consortem legit imperii. Prouinciarum tributa laxauit. Seueriores quasq; leges nouis constitutionibus temperauit. In æditione munerum adeò munificus fuit: vt cētū simul leones exhibuerit. ¶Anno. 182. Smyrna ciuitas terræmotu corruit. Ad cuius instaurationem decemnalis tributorum immunitas data est. Interea Marco in Pannonia mortuo, Lucius regnauit solus annis tredecim, qui antiphraticos mihi dictus videtur Cōmodus, qui omnibus esset incommodus. Per omnia quippe luxuriæ & obscenitatis dedecora deprauatus est. Multos senatores interfecit. *Commodus solus imperat.*

¶Anno. 190. Apollonius senator à seruo proditus, ꝙ christianus esset. iussus rationē fidei suę reddere, insigne volumen composuit, quod senatui legit: & nihilominus senatus sententia, pro Christo, capite truncatus est. Veteri apud eos obtinente lege, absq; negatione, non dimitti christianos, qui semel ad eorum iudicium pertracti essent. Ilico fulmen in capitolium ruit. Bibliothecam illam maiorum studio compositam, *Apollonius martyr.*

ſitam,ædeſq; vicinas concremauit.¶Anno.191.Demetrius Alexandriæ conſtitutus epiſcopus,rexit annis quadraginta quatuor. Hic Origenē ſcolæ ſuæ præfecit. Poſtea deſipientē a ſe fugauit. Et de his omnibus latiſsime diſputatum eſt in libris contra Merlinum.¶Anno.194. Victor ſummum pontificatum ſuſcepiſſe dicitur prima Iulii,rexiſſe annis decem,dies viginti octo.Statimq; dedit familiares literas ad Theophilum epiſcopum cæſareæ paleſtinæ.13.kl. Auguſti, Commodo.7. & Grauione Coſs.Vnde patet errare, qui poſterius auctumant incœpiſſe.Idem Laterano & Rufino Coſs.præcepit vniuerſis eccleſiæ filiis, ſub anathematis vīculo reſurrectionē die dominica celebrare. Quod inter alios egerrimè tulit Hirenæus epiſcopus lugdunēſis.Qui habito concilio gallicano victori ſcripſit, diſplicere ſibi tantum rigorem in eos,qui aliter celebrarent. Non ſic(ait)prędeceſſor tuus beatus Anicetus egit. Nam ipſe die dominica.Polycarpus autem.14.luna cum Iudęis voluit obſeruare.Nō tamen alterutrum deſpiciebāt in hoc facto ſed pacem & charitatem conſeruabant, nec ſcindebant eccleſiam.

Demetrius fugat Origenem.

Papa Victor.

Polycrates quoq; Epheſiorum epiſcopus, aduerſus victorem ſcripſit, dicens: Nos inuiolabilem obſeruamus diem, neq; dementes aliquid, neq; addentes.Etenim in Aſia maxima elementa dormierunt:Philippus & Ioānes apoſtoli.Polycarpus,Traſæas,Phygaris,Papyrius,& Melito martyres.Hi omnes obſeruauerūt Paſchę diē.14.luna.Ego quoq; minimus veſtrum Polycrates,ſemper Paſcha celebraui:quando populus Iudæorum azyma faciebat. Itaq; fratres.65.annos natus in domino,nō formidabo eos,qui nobis mināt ur.His cognitis,papa Victor exegit ſententiam plurimorum per orbem epiſcoporum: è quibus palęſtini conuenerunt Cæſaream, concluſerunt pro victore. Quorum Theophilus ſynodicam epiſtolam ædidit.Similiter Achaici concilio habito,Victoris iudicium approbarunt.Quorum ſententias Bacchilus ædidit.Victor & ipſe Romæ,concilio celebrato, præceptū domini viriliter executus eſt, & anteceſſorum ſuorum Pii,& Eleutherii ſentētias ſuper eadem re confirmauit.Tandem pro Chriſti nomine interfectus eſt vigeſima octaua Iulii.Vacatum dies.12. ¶Eodem anno.194. incendio Romæ facto,palatiū principis,& ædes veſtæ, & magna pars vrbis conflagrauit.Paulo pòſt Commodus in domo Veſtiliani ſtrangulatus eſt.¶Anno.195.Helius Pertinax ſeptuagenario maior,cū pręfecturā vrbis ageret,ex ſenatus conſulto imperare iuſſus eſt.Statimq; rogatus ab eodem ſenatu,vt vxorem ſuam Auguſtam, & filium cæſarem appellaret.Cōtradixit.Sufficere teſtatus, quòd ipſe regnaret inuitus. Quem octogeſima quinta imperii die Saluius Didius Iulianus legiſperitus occidit in palatio,regnauitq; pro eo ſeptem menſes.Quē poſtea Seuerus apud Miluium pontem interfecit. Propter quod beneficium,ſtatim conſul deſignatus eſt.¶Anno.196.Seuerus,cognomēto Septimius,genere Apher,ex oppido Lepti,factus imperator,regnauit annis.17.& in honorē Pertinacis,quē Iulianus occiderat,Pertinacē ſe cogno-

se cognominari iussit. Hic natura sæuus, multis bellis lacessitus est. Persceniũ Nigrum (qui ab Aegypto & Syria ad tyrãnidẽ aspirauerat) apud Cyzicũ superauit. Iudæos, Samaritas, Parthos, Adiabenos, & Arabas cõpescuit. Quintã post Neronẽ in christianos persecutionẽ excitauit. Dodyũ Albinũ, qui se in Gallia cęsarẽ fecerat, apud Lugdunũ interfecit. Deinde bellũ trãstulit in Britãniã, vbi vt receptas prouincias ab incursione barbarica faceret securiores, fortissimũ vallum per.132 millia passuũ à mari ad mare duxit. Ibiq; tandẽ apud Eboracũ morbo periit, relictis filiis, Basiano & Geta. ¶Anno .204. Zepherinus Romæ creatus põtifex.10. Augusti. Sedit annis.17. diebusq; totidẽ. Præcepit ne de cætero in vasis ligneis, sed vitreis Christi sanguis cõsecraretur. Et vt pueri annorũ.12. ĩ festo paschę cõmunicarẽt, martyrio coronat9 est 26. Aug. Vacatũ. dieb.6. ¶Anno.205. Leonides pater Origenis, martyr obiit, relicto filio annorũ.17. qui postea Platonicis dogmatibus nimiũ crudelus, multa scripsit cõtraria fidei, vt nihil increatũ, nisi deũ patrẽ solũ, filiũ verò creaturã omniũ excellentissimã, deinde Spiritũ sanctũ Animas in cœlo moratas, antequàm in terrã descenderẽt. Et alia multa q̃ nuper in libris cõtra Merlinũ posui. ¶Anno.213. Aurelius Antonius Basianus, idẽq; Caracalla filius Seueri, defuncto patre, regnũ adeptus est. Regnauit.6. annis. Patre asperior, Libidine omnib9 intẽperãtior, etiã nouercã Iuliã duxit vxorẽ. Molitus bellum inferre Parthis, inter Carrã & Edessan iter faciens, ab vno militum ad secessum occupatus perimitur. ¶Anno.214. Alexander episcopus Cappadocię, sctõrum locorũ desiderio perrexit Hierosolymã. Cumq; appropinquasset vrbi, reuelauit dominus sctõ Narcisso episcopo, venire idoneum adiutorẽ. Exierunt igitur obuiã ei, & introduxerunt in sanctã ciuitatẽ. Decõgregatis episcopis Palestinæ, resignauit ei episcopatum Narcissus. factus iã de Magistro sancto, discipulus sanctior. De quo scribit ipse Alexãder ad Aronitas dicẽs: Salutat vos Narcissus, qui ante me hic tenuit episcopalẽ locum, & nunc mecum eundem orationibus regit annôs natus circiter.116. ¶Anno.219. Ophilus Macrinus imperium inuasit. Regnauit anno vno, mẽsibus quoq; duobus, vna cum filio suo Diadumeno, deinde apud Archilaidẽ vterq; occisus est militari tumultu. ¶Anno.220. Marcus Aurelius Antonius Varus, Heliogabalus, id est, sacerdos Solis. Adeptus imperium, regnauit annos.2. & mẽses.8. Adeò impudicè vixit, vt nullum turpitudinis genus omiserit. Tandem Romę tumultu militari, cum matre sua peremptus est. ¶Anno.221. S. Calistus factus episcopus.2. Septemb. Sedit annis.5. mense.1. dieb.13. Instituit ieiunia.4. temporum, & in eisdem sacros ordines dari, Alexandro Augusto & Antonio Coss. Cum antea tãtum Decẽbri darẽtur. Cõsecrauit & Basilicã b. Marię trãs tyberim. Cimiteriũ quoq; selegit martyribus tumulãdis via Appia. Tãdem martyr emigrauit.14 Octobris. Vacatum.6. dies. ¶Temporibus eius Emaus Palestinę vrbs restaurata Nicopolis dicta est. ¶Anno.222. ferme completo, Seuerus Aurelius Alexander deuotissimè in Christo mulieris Mameæ filius, tã senatus

Pa. Zepherinus.

Leonides martyr

Papa Calistus.

quàm militũ volũtate creatus imperator, etiã ad ꝓximas kl. Ian. futurus cõsul designatus est. Imperauit annos. 13. Principẽ militię suę cõstituit Iuliũ Maximinũ. Expeditiones mouit in Parsas. Quorũ regẽ gloriosissimè vicit. Et disciplinę militaris tã seuer9 corrector fuit: vt quasdã tumultuantes legiones integras exauctorauerit. Multi sub eo per orbem martyres facti sunt: in quib9 & Mameã Bochardus memorat interfectã. ¶Anno. 226. S. Vrbanus Romę cõsecratur antistes (ni fallor) 21. octob. Sedit annos. 3. menses. 7. dies. 7. Quędã ei9 inuenitur epistola data nonis Septemb. Alexãd. 2. & Marcello Coss. Ex quo patet errare eos, qui põtificat9 initiũ posteriori tpi adsignãt. Passus est. 25. Maii. Vacauit sedes. 30. dieb9. Sub hoc illustre martyriũ duxit inclita virgo Cęcilia, & alii multi, qui solius Romę plusquàm. 5. millia fuisse leguntur. ¶Anno. 230. Põtianus creat9 põtifex. 25. Iunii. Pręfuit annos. 5. mẽses. 4 dies. 28. hic nõ sub Maximino ĩperatore (vt quidã scripsit) sed sub Alexãdro in Sardiniã deportatus est, Seuero & Quintiano Coss. Ibiq; fustibus interfectus. 19. Decemb. Vacatũ dies. 10. ¶Anno. 235. b. Antherus effectus papa. 30. Nouẽb. Pręsedit mense. 1. dieb. 5. Passus. 3. Ian. Vacauit sedes dieb. 13. Eodẽ anno Taurinus in oriẽte, Maximinus in occidẽte tyrãnidẽ arripere, exercitus in Alexãdrũ cõspirare. Quod ille, apud Moguntiã cõstitut9, vt cognouit, à quodã familiari suo decollari petiit & impetrauit. Quo sublato, Maximinus qui & Maximian9 alicubi scribitur, inuito senatu ab exercitu fact9 imperator, etiã cõsulatũ sibi arripuit. Traiecto Reno, Germanos inuasit, & Sarmatas, quin & Christum crudelissimè ꝑsecutus: cũ christianis oĩbus intẽtaret interitũ, maximè tamẽ in sacerdotes deseuiuit: Ratus facile posse dissipare gregẽ, si pastores ante sustulisset: Tantę crudelitatis erat etiã in suos, vt & Roma cõtremisceret: deniq; senat9 hĩc inde cõsultationib9 habitis, Maximinũ hostẽ decernũt, aduersus eũ quendã in Aphrica Gordianũ senẽ ductorẽ exercit9 deligũt. Nepotulũ ei9 domi cęsarẽ salutãt, eiusdẽ noĩs. Sed & ipse princeps aphrican9 sui nominis filiũ secũ habens, cęsarẽ legit. Itaq; tres Gordiani rẽp. gubernare cœperũt, anno. 238. Hæc in Germania cõsistens Maximinus vt cognouit, cõtinuo vim belli in senatũ trãsfert, traiectis ĩ Italiã exercitib9, q̃ prima obuia fuit, Aquileiã circũdedit. Porrò ĩ Aphrica quędã Capellianus dux Mauritanię cũ Gordianis cõmisit, & vicit: Iuniorẽ occidit ĩ pręlio, quod vidẽs senior, quodq; ne fugiẽs quidẽ posset effugere, laq̃o se suspendit. His Romę cognitis, senat9 in ędẽ cõcordię currẽs, nouos prĩcipes legit, Maximũ Pupienũ & Cneũ Balbinũ: Acclamatũ à populo: Maxĩe & Balbine Augusti, dii vos seruẽt. Maximo bellum cõtra Maximinũ: Balbino vrbis custodia est cõmissa. Itaq; Pupieno apud Rauennã parãte exercitũ, Maximinus in Aquileiana obsidione iratus militibus, ꝙ expugnãdi morã facerent, ab eis in tentorio suo vnà cũ filio suo peremptus est: cũ. 3. annos imperasset. Hoc audito, Pupienus Romã rediit, honorifice susceptus est ab imperatore, eodẽq; cõsule Cnęo Balbino cognomẽto Pio: Itẽq; à Gordiano cæsare, qui statim fauore omniũ Augustus appellatus est, & designatus cousul. Quam dignitatem proximis kl. Ian. iniit.

Papa Vrbanus.

Sancta Cæcilia.

Pap. Pontianus.

Maximinus imp

¶Anno.236.Fabianus ad ecclesię regimen fuit assumptus.17.Ianuarii. Rexit annis.14.diebus.4.Gloriosa morte consummatus.20.Ianuarii. Vacatum diebus sex.Sacrum chrisma quotannis innouari,vetus in sacello comburi constituit.Gesta martyrum studiose collegit, & vt alii similiter facerent,admonuit dicēs: Dulcissimis vbiq; catholicæ ecclesiæ cōministris,Fabianus episcopus in domino salutē. Septē diaconos ordinauimus,qui totidem notariis eminerent, gesta martyrū veraciter,& ex integro colligerēt. Nobisq; rimanda manifestarēt, quod etiā vos omnes agere monemus,ne in posterū aliqua ex his dubitatio fiat, quęstioq; oriatur.Data kl.Iulii,Maximino Aphricanoq; Coss.Ex data perspicuū est falli eos, qui putant eū posterius incœpisse. ¶Anno.237. Nicomediæ sub præside Martiano diuā Barbarā Dioscori filiā,ætatis suæ anno.15.martyrio coronatā,magis existimo, quàm affirmo, sciens hoc illi vulgatæ historiæ eius non consonare , quæ sibimet ipsi quoq; contradicit,affirmans eam scripsisse ad Origenem, eiusq; meruisse rescriptū,deinde passam anno.267.sub Maximiano Augusto,cū ille longe prius defunctus fuerit , & hic multo posterius cœperit imperare. Porro Maximinus & Maximianus sæpe à librariis confundantur. Vt ergo concedamus ab Origene doctā,necesse habebimus etiam dicere sub hoc imperatore consummatā.Quā pater acerrimè cæsam,pręsidi stitit.Ille rursum flagellatam carceri mancipauit . Proxima sessione neq; nubere,neq; vestæ ministrare volentē,iussit taurinis cædi, cilicio fricari,sale conspergi,retrudi in carcerem.Vnde producta incolumis & audiens à præside,quàm propitii dii, qui te sanauerunt. Respondit: Non dii,sed Christus sanauit me,quem nunquàm negatura sum. Pedibus ergo sursum nuda suspenditur.Vngulis laniatur. Lampadibus & laminis ardentibus vritur.Mallio tunditur caput. Vbera euelluntur.Nuda per vrbem iubetur duci. Sed stola cœlitus missa,ne videri posset circundatur.Reductam pręses patri reddidit. Qui statim vt eā decollauit,ita fulmine combustus est,vt nec puluis inueniretur.

Papa Fabianus.

Sancta Barbara.

Sanct. Adrianus.

¶Eisdē quoq; tēporibus, eodémq; loco beatū Adrianū martyrio coronatū tradit historia, cuius ossa Bizantiū primū , deinde Romā trāslata & postea ad montē sancti Audardi.Exinde Raulicuriam in Hannonia nouissimè ad Geraldi montē translata sunt , ab Eubaldo presbytero, anno.1110.dominicę incarnationis.6.kl.Iunii. vt.24.marcis argenti vēderet.Vbi cū tantū pecuniæ nullus offerret,versus Bruxellam iter ingressus,vesperi sese reperit in monte Geraldi.Simili modo diē secundū ac tertium,casso labore,consumpsit.Intelligens ergo beatum martyrem sibi locū illū delegisse monachis tradidit . Et ab eis.12. marcas argenti,& 4.iugera terræ accepit. Multis aūt signis Seuclardus abbas tunc experiebatur veras illius esse reliquias.Quod & infinita hodieq; miracula cōtestātur. ¶Anno.239.Gordiano Augusto & Auiola Coss. de bello Parthis inferendo Romæ tractatum.Cumq; oriretur contentio inter Maximum & Balbinum,milites vtrūq; in palatio occiderūt. Post hæc Gordianus Misithæi clarissimi viri senatoris filiam duxit

 vxorem.

vxorem. Socerum fecit prętorii principem. Simul remp. in optimum statũ renouare conati sunt. Defuncto Misithæo, Marcus Iulius Philippus Arabs in locum eius succedit, & vna cum Gordiano ad bellũ Parthicũ proficiscitur. Qui multis modis domino suo insidiatus est. & ad imperium aspirauit. Naues victualium ne ad portum exercitui propinquũ applicarent, clam deflexit, vt milites fame confecti, Gordiano detraherent. Pręterea per fautores suos disseminauit in vulgus Gordianũ minus idoneũ, ad tantũ imperiũ, opus esse coadiutore, assumi oportere Philippum. Nec mora: Palam Philippus eligitur. Deiicitur Gordianus, qui factam sibi quæstus iniuriam, frustra laborauit. ¶Anno igitur .244. qui fuit imperii Gordiani sextus & vltimus, cum iam, parta victoria, reuerteretur è Parthia, Gordianũ Philippus apud Euphratẽ clam fecit interfici, ne si Romam vsq; venisset, imperium à senatu reciperet. Et nihilominus quasi nihil sibi conscius, tumulo cineribus eius ædificato, ossibusq; reseruatis, vt Romæ sepelirentur. Fauorem patrum & consulatum petiit, & accepit. ¶Anno.245. Marcus Iulius Philippus imperator & consul, filiũ suũ Caium Iulium Philippum cognomento Saturninũ, participẽ fecit imperii. Regnauerunt quinque annis. Difficile dictu, quàm multis in locis falso tẽpus adnotarit Eusebius, quàm multis scriptoribus errãdi materiã ministrarit. Qui biennio tardius cœpisse, tantoq; diutius credunt regnasse Philippos. ¶Anno.238. Philippus sui nominis vrbem in Thracia condidit. Quodam die cũ imperatores ad tẽplum Iouis acturi gratias pergerẽt rogauerunt integerrimũ amicum suum Pontiũ senatorẽ, vt iret cum ipsis. Erat fidelis seruus Christi, & ait: O principes hominũ, quomodo Deũ nõ adoratis, qui vobis pręstitit hũc honorẽ? Cui Philipp9: Propterea magno Ioui sacrificare desidero, quia mihi dedit hanc potestatem Tunc Põtius subridens ait: Ne erres imperator. Est Deus verus in cœlo, qui cuncta suo verbo constituit, & spiritu sancto animauit. Cuius admirabilẽ maiestatem & vidisti sæpe & audisti in agonibus martyrũ vt astiterit eis in omni pressura, vt fortes effecerit ad omnia tolerãda ita vt tortores lassi deficerent, confusi principes contabescerent, dicẽtes: Quæ gens alia pro diis suis vellet & posset sustinere? Quoties horribili morte persecutores eorum punierit? Quoties imbrem, fulgura, terræ motus propter eos excitauerit? Quoties templa deorum deosq; contriuerit? Qui si quicquã potuissent, vtiq; vindicassent se, nec toties haberi ludibrio paterẽtur. Quid multa? Credidere Philippi, & à sancto Fabiano baptizati sunt. Cum plurimis aliis, qui exẽplo principum fidem alacriter susceperunt. Aiunt Seniorem quadam vigilia paschę cõmunicare volentem sacris mysteriis à sancto Fabiano prohibitum, quoad vsq; peccata confessus pro foribus inter pœnitentes starent, ob quædã publica, quæ de ipso crimina ferebantur. ¶Anno domini.249. erat vrbis conditę millesimus, Olympiadis.256. annus tertius Philipporum, quintus & vltimus cõsulatu Aemiliani & Aquilini. ¶Eodem anno

Philippus imp.

Philippus à Pontio senatore conuersus.

anno Decius Pãnonius Budaleius à Philippis in Galliã missus, tumultum quorũdam repressit. Successu elatus, imperium quoq; affectauit. Reuersus ergo Veronam à Seniore festiuè suscipitur: quem mox dormientẽ iugulauit, regnauitq; pro eo. Ne aũt tyrãnydẽ agere videretur, domino suo titulum christianitis opposuit, sæuissimãq; persecutionẽ in christianos mouit. Statimq; consul designatus, beatum Fabianum, Philippũ iuniorẽ, aliosq; sine numero morti tradidit. Regnauit aũt. 30. mensibus. Decium filium consortem fecit imperii. ¶ Anno primo Deciorũ beatus Cornelius papa creatus. 27. Ianuarii. Sedit. 2. annis. 7. mẽsibus. 21. diebus. Hic de salute proximorũ pie solicitus, quotquot Christũ in tormentis negauerant, vbi facti sui pœnitere cognouit, benignè suscepit, ecclesiæq; restituit. Erat tum Romæ Nouatus quidam sancti Cypriani dudum presbiter, ob parricidium matris, & alia crimina, ex Aphrica ab eodem fugatus. Qui ad summum sacerdotium vehementer aspirans, quotidie sancto Cornelio detrahebat, indignũ esse episcopatu. Multis persuadebat, inter quos erat Vrbanus, Maximius, Sidonius, Celerinus, & alii qui sese καθαρούς, id est mundos: illum immundum clamitabãt. Et factum est schisma. Quod eo succreuit vt Nouato manus imponerent, ipsumq; mundorum pontificem salutarent. De qua ordinatione sua, multum dolere se finxit. Sed coarguit eum mẽdacii s. Dionysius Alexãdrinorum episcopus dicẽs: Si inuitus, vt ais, ordinatus es: ꝓbabis cũ volẽs secesseris. Oportuerat aũt potiꝰ oĩa pati quàm ecclesiã scindere. Nec inferior erat gloria pro illius vnitate sustinere martyrium, quàm ne idolis immolares. Sanctus aũt Cornelius Romę concilium. 60. episcoporum, totidémq; presbyterorum, diaconorumq; multorum celebrauit. Quo & Nouatianum dogma condemnatum: & pœnitentes recipi oportere, decretũ est. Similem sententiam tulit & Synodus Aphricana diuo Cypriano præside, vbi hoc vnum minus recte creditum, hæreticos ad ecclesiam reuertentes, rebaptizari oportere. Cui sanctus Cornelius viriliter restitit. Et omnia quæ gesta fuerant, sancto Fabiano pontifici Antiocheno scripsit, addiditq; in romana ecclesia presbiteros esse. 46. Diaconos. 7. Subdiaconos totidẽ. Acco lythos. 42. Exorcistas, lectores, & ostiarios simul. 52. Viduas aũt & alias pauperculas, quæ sumptibus ecclesiæ sustentabantur. 1500. Inter hæc (vt suprà dixi) leuauit & corpora apostolorũ, Decio Augusto; & Maximo Grato Coss. Decius autem videns ipsum interire, rem curare diuinam, ad Centum cellas relegauit: vt vel tędio exilii cederet, qui tormenta contempserat. Vbi literis sancti Cypriani plurimum confortatus est. Paulò pòst reuocatus, obtruncatur, iuxta Platinam. 3. Nonas Maii: Secundum alios. 14. Septembris, vbi & celebratur. Mortem pontificis morbus ingens secutus est pestilentiæ, quæ totum ferme vastauit orbem terrarũ, vt scribit præfatus Dionysius, & Cypriani de mortalitate testis est liber. ¶ Sed & Gothi truculentissimum genus hominum, Danubio trãsito, Romanos inuasere fines. Mison & Nicopolim

Papa Cornelius.

Schisma Nouati

diripuerunt. Aduersum quos egressus decies primum triginta millia Gothorū strauit: postea stratus ab eis, vnà cū filio ibidem periit. Reliqui Scithæ, spoliata Philippoli, ad sua reuersi sunt. ¶Anno. 252. Lucius ad romanā cathedrā assumptus videtur. 19. Octobris. Sedisse biennio, mensibus. 4. diebus. 12 Hic iussu Galli in exilium actus, à sancto Cypriano per literas confortatus. Postea diuino nutu Romam reuersus, statuit prima die Aprilis, Volusiano & Maximo Coss. vt episcopus vbiq; locorum duos presbiteros & tres haberet diaconos secum, honoris & testimonii gratia. Passus est aūt proximo consulatu Valeriani & Galieni. 4. Martii, quæ dominica habebatur, indictione tertia. Statimq; romani clerici beato Cypriano rem gestam literis nunciarūt. Ad quas ille rescripsit diebus paschæ sequentis. Ex quo perspicuū est, errare eos, qui alibi obiisse commemorant. ¶Eodem anno. 252. Virius Gallus Hostilianus vna cum filio Volusiano, regnū adeptus, vix biennio tenuit. Qui dum aduersus Aemilianum apud Mesios rebellantes egressi sunt, foro Flāminii siue interānæ occisi sunt. Emilianus autem tertio mense tyrannidis suæ periit.

Papa Lucius.

Gallus. Volusianus.

NONI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER DECIMVS.

Anno. 254. Licinius Valerianus in Rhetia ab exercitu Augustus, Galienus filius eius, à senatu cæsar appellatus est. Prior imperauit annis. 7. Posterior. 15. Prior ob grauitatem atq; modestiam tēpore Decii, dignus iudicatus est, qui de omnibus iudicaret. Deniq; cōmuni suffragio Censor omniū constitutus est, exceptis consulibus ordinariis, vrbisq; præfecto, sacrorū pontifice, & regina vestalium, quàm diu casta mansisset. De quibus nemini iudicare licebat. Hic suscepto imperio, tam modeste se erga christianos gessit, vt domus eius (Eusebio teste) ecclesia dei videretur. Postea deprauatus suggestione cuiusdam ægyptii magi crudeliter in eos sæuiuit. Quem statim vltio Dei subsecuta est. Sapor enim Persa, Syriam, Siliciam, Capadociamq; deuastans, etiam copiosissimū Valeriani strauit exercitū trans Euphratē, captúmque imperatorem, post oculos erutos, ignominiosissime seruituti addixit: vt quàm diu viueret acclinis humi regē semper ascensurum in equū, non manu sua, sed dorso attolleret. Tam claro Dei indicio territus Galienus, à Christi persecutione cessauit, omnique se domi libidini dissoluebat. Soluūtur repente circumpositę gentes. Germani alpibus penetratis, Rauennam vsque peruenerunt.

Valerianus. Galienus.

Alemanni per Gallias in Italiam transeunt. Grecia, Macedonia, Pontus, Asia, Gothorum inundatione deletur. Quadi & Sarmatæ, Pannonias occupant. Germani vlteriores, Hispaniam inuadunt. Parthi, Mesopotamiam auferunt: Syriamque corradunt. Odenatus aũt Decurio Palmirenus, collecta agrestium manu, Persas magna vi repulit Syriamque defendit. Heruli vero quingentis nauibus ingressi Thraciam Bizantium & Chrysopolin funditus eraserunt. Mox bella ciuilia prodierũt. Religianus in Mesia. Aemilianus in Aegypto. Valens in Macedonia. Aurelius in illyrico. Posthumius in Gallia. Alii alibi imperabant. Viciosissimũ Galienũ abominantes. Quorũ Posthumus vir egregius, post annos decẽ imperii sui, à suis occisus: quòd noluit Moguntiam diripiendam tradere. Galienus aũt aduersus Aureolũ proficiscens, Mediolani occisus est. Inter tot clades etiam terrę motus grauissimus fuit, quo multa in oriente oppida corruerunt. Fuerũt & densissimæ tenebræ diebus multis. Auditus è terra sonus, vt maximũ tonitruũ. Terrore cuius multi mortui sunt. Roma ipsa vehemẽti motu concussa. Cuius vno die. 5. millia peste perierunt. Mare quoq; terminos suos egressum, multas vrbes submersit. Quæ christianis imputabant impii. Impiorũ vero peccatis exigentibus euenerunt. ¶ Anno. 255. Stephanus Romæ cõsecratus antistes. 9. Martii. Prefuit anno vno, mẽsibus. 4. diebus. 26. Instituit autem ne quis sacris vestibus alibi, quàm in ecclesia & peragendis sacris abuteretur. Neminem quoq; rebaptizãdum cum antecessoribus suis Cornelio Lucioq; decreuit. In quorũ sententiam & orientales & aphricani diu refragantes, tandem cõsenserũt. Qua de re beati pontifices Cyprianus & Dionysius sua scripta eidem transmiserũt. Ex quo rursum patet eorum error, qui sanctum Cyprianũ, sub Lucio papa & Gallo imperatore passum scribunt. Stephanus aũt passus est. 2. Augusti sabbatho, Valeriano & Galieno iterũ Coss. Indictione. 4. ¶ Anno. 256. Sixtus. 2. creatus papa. 25. mensis Aug. Sedit annos. 2. menses. 11. dies. 18. Statuit missam super altare celebrari quod ante non fuerat obseruatum. ¶ Anno. 257. Origenes Tyri mortuus est ætatis anno. 70. ¶ Erat tũ Romæ Valerianus præfectus, & Decius censor, quem principes dudũ cæsarem legerant. Hic audiens beatum Sixtum prædicando multos conuertere, compræhensum decollare iussit. 6. Aug. sabbatho. Indictione. 7. Tusco Bassoq; Coss. Post triduũ, hoc est. 10. Augusti, feria. 4. beatus Laurentius est martyrio coronatus. Sabbatho sequenti, sanctus Hippolitus consummatus est. Post hęc Valerianus & Decius aureo curru vecti, procedunt ad theatrum, vt reliquos martyres exhiberent. Sed arrepti à dæmoniis, clamauerunt: Valerianus quidem, O Laurenti catenis igneis me ligatum trahis: & eadem hora mortuus est. Decius aũt: O Hippolite catenis asperis me vinctum ducis. Et triduo vexatus interiit. Quod videns vxor eius Triphonia cũ filia Cyrilla baptizari se fecit. Sequenti die mater in oratione defuncta est. Filiam postea Claudius occidit. ¶ Eodem cõ

Papa Stephanus

Papa Sixtus. 2.

S. Laurentius.

S. Hippolitus.

S. Cyprianus. sulatu Tusci & Bassi, beatus Cyprianus Carthagini martyrio coronatus est. 14. Septemb. Hic non fuit ille magus, qui sanctam Iustinam appetiit sub Diocletiano. Sed alius, de quo sanctus Hieronymus ait, q primū rhetor, deinde monitu Cæcilii presbiteri cōuersus, omnia sua dedit pauperibus, & ita presbiter factus, ad summum sacerdotii gradum meruit promoueri. ¶ Eodem anno. 259. Dionysius. 11. Septeb. papa creatus est. Pręfuit annos. 9. menses. 3. dies. 17. Hic ex monacho pontifex creatus. Presbiteris ecclesias & cimiteria in vrbe Roma statim diuisit Parochias & dioceses foris distribuit, quo quisq; limitibus suis cōtentus esset. Passus est autem. 26. Decemb. sabbatho. Paterno & Archesilao Coss. ¶ Anno. 260. Valerianus vt ante perstrinxi, captus fuit à Sapore. ¶ Anno sequente Galienus persecutionem in christianos vetuit. Eius tempore floruit beatus Theodorus, cognomēto Gregorius, Neocęsareę Ponti episcopus. Mirabiliū patator operum, qui & aquas lacui subduxit, & montem precibus mouit. Ingressus aliquando templum apollinis, responsa eius impediuit. Questus sacerdos, Phani lucrū sibi ademptum. Talem à Gregorio accepit epistolam: Gregorius Apollini: Promitto tibi facere quæ consueuisti. Statim responsa dedit vt ante. Quod cernens homo ille, relictis omnibus, Gregoriū secutus est. Tantumq; profecit, vt eius successor in episcopatu fuerit. ¶ Anno 265. Venerabilis Dionysius Alexādrinus in pace quieuit. 17. Nouemb. Celebratur festū eius. ¶ Anno. 268. Concilium antiochenum habitū. aduersus eiusdem loci indignū episcopum Paulū Samosatenum, qui dicebat Christum dominū nō fuisse Deum: sed hominem tantum, & in Maria sumpsisse principium. Et quoniam callidus simulator erat, semel & iterū, imò sæpe fefellerat sacerdotes, euaseratq; iudiciū, nunc autem coram patribus à Malchione presbitero suo publicę cōuictus omnium iudicio cōdemnatus est, & in locum eius cōstitutus est Donnus. Acta synodi transmissa sunt papæ Dionysio, qui propter senium accedere Antiochiam non poterat. Paulus autem licet omni honore priuatus, tamen episcopi domū exire nolebat, donec longo post tēpore populus Antiochenus Aurealiani principis rescriptum acciperet, quo decernebatur, vt illius domus & ecclesia traderetur, quem Italiæ sacerdotes & Romānus episcopus designasset. Tunc ciues armata manu Paulum abscedere compulerūt. ¶ Anno. 269. Felix romanæ ecclesiæ præficitur. 2. Ianuarii. Præfuit annis. 5. mensibus totidem. Passus est 3. die Maii, Aureliano & Capitolino Coss. Indictione. 8. Hic martyrū glorię consulens, statuit vt quotannis sacrificia nomine ipsorum celebrarentur. Nec alibi, quàm in loco sacro, & à viris adhuc consecratis, missa diceretur. Necessitatem semper excipiens. Quod si de consecratione templi dubitatum fuerit, consecrari denuo mandat. Neq; enim ait, iteratum: dicitur, quod factum esse nescitur. ¶ Post hunc fuisse quē multi nesciunt Marcum Primum incepisse. 5. Iunii. Sedisse annos 7. menses. 4. dies. 5. In pace defunctum, Probo. 5. & Victorino Coss. 7.

Papa Dionysius

San. Theodorus cognomēto Gregorius.

Papa Felix.

Marcus Primus.

Octobris

Octobris die dominica, vbi etiam sub nomine cõfessoris celebratur. ¶Eodem anno.269. Claudius.2.volũtate senatus sumpsit imperium, statimq; Gothos iam per annos quindecim Illyricũ, Macedoniamq; vastãtes bello adortus,incredibili strage deleuit.Deniq; (teste Trebellio)sic inter alia ipse scribit:Claudius Brocho salutẽ.Deleuimus trecenta millia Gothorũ. Duo millia nauium submersimus. Tecta sunt flumina scutis,spathis, & lanceolis omnia litora operiuntur. Campi ossibus tecta latent. Nullum iter purum est &cęt. Ob hoc senatus ei clipeum aureum in curia,& in capitolio statuam auream collocauit. Cumq; regnasset anno vno,& mẽsibus circiter nouem, apud Syrmiũ morbo correptus interiit.Quo defuncto,frater eius Quintilius ab exercitu imperator electus, vir singularis modestiæ. Decima septima imperii die Aquileiæ occiditur.¶Anno.271.Aurelianus purpurã sumpsit.Sex circiter annis imperat.Gothos vltra Danubium expugnauit Antiquos romanorũ terminos restituit. In oriente Zenobiam relictã Odenati,in potestatẽ redegit,duce Pompeiano Frãco: ex cuius stirpe apud Antiochiã processit Euagrius,hospes sancti Hieronymi primũ. Postea Antiochenus episcopus. In occidente Tetricum Galliis imperantem subiecit sibi.Gebennam vrbem de suo nomine Aureliam nuncupauit. Romã firmioribus muris circũcinxit. Templum Solis ibidẽ extruxit.Primus romanorũ diadema capiti suo imposuit. Nouissimè cũ christianos persequitur,fulmen ante ipsum ruit, ac nõ multo pòst in itinere inter Bizãtiũ & Heracleam occisus est,suo.2.& Marcelli cõsulatu.Statim successit Tacitus & Florianus.Prior regnauit mẽses.6. Alter diebus.89. Quibus sublatis, ilico Probus Aequitius designatus consul,imperium adeptus est.Regnauit annos.6.Gallias(ad perfectũ deletis barbaris)liberauit.Duo bella ciuilia gessit. Alterũ in oriente, quo Saturninum tyrannum cœpit.Alterum,quo Proculum & Bonosum apud Agrippinam vicit.Ipse deinde apud Syrmium in terra ferrata tumultu militũ interfectus est. ¶Eius temporibus Manichęorũ hæresis orta est,autore Mane Persa,videlicet anno domini.277.Probo & Paulino Coss.quem annũ beatus Leo papa numerat.260.à passione domini, cum non esset nisi.243. Putabat enim iuxta quorundam errores Christum multo prius passum,quàm Nicena synodus expresserat.Ideoq; cyclos paschales immutare conatus est, vt post patebit. ¶Anno.282.Eutychianus Romæ factus pontifex.8.Nouembris.Sedit teste Damaso,anno vno,mense vno,die vno.Hic.242.martyres sepeliuit. Constituit fruges & vuas super altare per sacerdotem benedici. Habetur decretalis eius data.19.Septẽbris.Caro & Carino Coss. Passus est eodem consulatu.8.Decembris.Vacatum dies.20.Successit illi Gaius.29.Decemb.eiusdem.Sedit annos.12.menses.3.dies.25.Cõstituit ne quis clericos apud iudicem laicum accuset. Ne quis ethnicus, aut hęreticus orthodoxum accuset apud quemcunq; iudicem.2. qu.7.c. Pagani.Gradus ecclesiastici ordinis enumerat, per quos ascendere iubet.Hoc

Aurelianus imp.

Manichæi.

Pa. Eutychianus

Papa Gaius.

bet.Hoc ordine, vt primo quis ostiarius,lector, exorcista,acolythus, subdiaconus,diaconus, presbiter. Et demũ episcopus fiat.87.distin.c. Illud.Fecit aũt hanc constitutionem Dioclet.5.& Constantio.2.Coss ipsis kl.Martiis.Deinde passus est eodẽ anno.22.die,mẽsis Aprilis.Va-

Carus imperat. cauit sedes dieb.11.¶Anno.283.Car9 Narbonẽsis imperare cœpit vnà cũ filiis Carino & Numeriano . Cõsulatus.2.gessit. Regnauit biẽnio. Audiens Persas tumultuari,illuc proficiscitur.Duas vrbes eorũ Cothen & Ctesiphontẽ cepit.Numerianus cũ patre profectus,apud Antiochiam ingredi ecclesiam voluit,sacros ritus exploraturus.Cum eũ episcopus loci sanctus Babylas prohiberet,ab eodem interfectus,martyriũ cõsummauit.Carus aũt cũ apud tigrim castra posuisset,fulmine pcussus interiit.Numerian9 soceri sui Apri,fraude occisus est in itinere , statimq; Diocletianus Dalmata ab exercitu imperator salutatus

Diocletianus im. est,& à senatu consul designatus.¶Anno igitur.285.Diocletianus imperare cœpit,quod ignorauit Eusebius,& quotquot crediderũt ei.Porrò Victor Aurelius,diuus Ambrosius ad episcopos Aemiliæ. Dionysius quoq;,& qui veritatem tenuerũt , nõ aliud eius principiũ regni posuerũt.Qui mox vt copiam potestatis habuit, Aprum occisorem Numeriani sua manu interfecit . Carinum fratrem illius magno labore superauit,Audiens autem Baccharidas in Gallia tumultuari,Maximianum Herculiũ hominem perditissimũ, cæsarem creat, anno.2.regni sui , eumq; mittit in Galliam, qui & Baccharidas facile compescuit,& innumeros christianos , inter quos Thebęorum legionem mactauit. ¶Anno.287.Carausium occupasse Britannias.Anno proximo Narsen Persam premere oriẽtem.Achilęum Aegyptiis dominari.Aphris aũt Quiquagentianos imperare.Vt resciuit Diocletianus,Herculium ex cæsare Augustum creat,Flauium Constantium, & Galerium Maximinum cæsares legit . Herculius Quinquagentianos domuit . Galerius Narsis castra diripuit. Flauius apud Lingones.60.millia Alemanorũ strauit,& nomen Augusti propterea cõsecutus est. Diocletianus octo menses Achilęum obsedit Alexandrię,expugnatam vrbem militibus tradidit.Sese deum appellari & adorari iussit.Gemmas vestibus & calciamentis inseruit, cũ ante eum purpura tantũ imperatores vterẽtur.

Pa. Marcellinus. ¶Anno.296.Sãctus Marcellinus Romę prę͡sidere cœpit.4.Maii.Pręfuit annos.6.menses.11.dies.23. Hic timore pœnarũ, quas martyribus adhibebant territus granum thuris adoleuit.Statimq; facti pœnitens, collecto in Campania cõcilio sacerdotũ,indutus cilicio, aspersus puluere caput,debitam sibi pœnam iniungi petiit . Cumq; enim nemo iudicare præsumeret, Romam rediit.Pœnitere cõmissi tortoribus indicabat.Ilico raptus ad mortem.Astantibus præcepit,ne quis corpusculum terræ traderet.Passus est.26.Aprilis. Vacauit sedes.25.diebus.Iacuit inhumatum corpus.36.dies,custoditumq; cœlitus.Interea Petrus apostolus apparuit Marcello successori eius,ipsumq; sepeliri iussit dicens:Multum se humiliauit, qui nec sepultura dignũ duxit.

¶Anno

¶Anno.303. Sanctus Marcellus incepit.22. Maii. Pręfuit annis.5.& mē sibus.8. Maximianum Augustum piè admonuit,& auertere nitebatur à persecutione sanctorum. Augustus autem magis induratus, ipsum fustibus cædi iussit,& vrbe expelli. Intrauit ergo domum sanctæ Lucinæ, ibiq; ecclesiam habuit. Quod audiēs Maximianus, ecclesiam illā stabulum fecit iumentorum,& curam ipsorū iniunxit episcopo. Qui ad carnem cilicio vestitus, multis diebus & bruta curauit, & homines qui ad ipsum quotidie veniebant. Interea cernens eò magis crescere fidelium turmas quò persecutor eos absumere conabatur. Instituit.15. cardinales quorum officium esset baptizare neophytos,& martyres sepelire. Scripsit & decretales epistolas. Maxentio & Maximiano Coss. Vnam kl. April. Alteram.17.kl. Septembris. Consummatus ipse glorioso martyrio.15. Ianuarii sequentis. ¶Eodē anno.303. Flauius Constantius Augustus filium suū Constantinū.27. Iulii, magno procerum fauore Cæsarem legit. Exacto biennio ex cæsare Augustum. Creatus aūt proximis comitiis, etiam consulatus honorem cum Diocletiano consecutus est. ¶Anno.304. Agnem beatissimam gloriosum Romę martyrium duxisse.13. ætatis suæ anno cōmemorant. ¶Anno.307. Diocletianus & Maximianus insigni pompa Romæ triumphum celebrauerūt, antecedentibus currum ipsorum Narsis coniuge, sororibus, liberis,& omni pręda Parthorum. ¶Itaque suppressis per Gyrum aduersariis: nihil sibi restare iam visum est, nisi vt Christianos ad vnū iugularēt. Cōmuniter decernunt, edicta proponunt, vt hoc hominū genus è terra omnino deleatur: Fit interim per Syriam & maxime apud Tyrū & Sidonē horribiles terræ motus, quo infinita populi multitudo periit. dum per orbem terrarum crudelia dispergunturedicta, vt vnaquæq; gens & natio, quoscūq; inuenirēt christianos, occiderēt, ecclesias subuerterent, sacras literas incendio traderēt. ¶Anno igitur.303. qui fuit 2.olympiadis.271. Romæ conditæ secundum Orosium.1059. Indict.11. mensis Martii.26. die dominicę passionis, ac deinceps. Quod male statuerant, deterius exequūtur. Interdum vnius mensis spacio.17. millia peremerūt. Anno proximo subita voluntas exuendi sese imperio Diocletiano incidit. Collegamq; suū, vt idē faceret coēgit. Vno igitur eodémq; die Diocletianus Nicomediæ, Maximianus autem Mediolani fasces imperiales deposuerunt, vt quieti reliquum vitæ transigerent. Flauio Constantio, & Galerio Maximino in potestate manentibus. Qui statim sibi orbem diuiserunt. Galerius orientem: Flauius occidentem sortitus est. Hic tamen cōtentus Galliis, atq; Britanniis, Italiam & alia multa Galerio cessit: qui duos ilico cæsares legit: in Italia Seuerum: In oriente, tam re quàm nomine sibi similem, Galeriū Maximinum Aureliū. ¶Eodem anno.309. die sexta Februarii, quę dominica habebatur, Eusebius romanę cathedrę præsidere cœpit,& præfuit mē sibus.7. dieb.29. Passus est.2. Octob. Vacauit sedes vno die. Gratianus hunc allegat de consecratione tanquàm confitentem, quòd crux domini tunc

Papa Marcellus.

Sancta Agnes.

mini tūc inuenta fuerit. Sed erratū in nomine est. Nō enim ea possunt esse Eusebii verba romani pontificis, sed potius constantinopolitani. Olim siquidem cuiusque loci episcopus, papa dicebatur. ¶Eodem anno.309. succesit Melchiades.4. Octob. in romano pontificatu. Pręfuit annis.3. mensibus.2. diebus.8. Passus est.10. Decemb. Vacauit sedes 17. diebus. Succesit Siluester eiusdem mensis.28. die dominica. Præsedit ecclesiæ annis.22. diebus.4. ¶Eodem anno.309. Flauius Augustus pater Constantini, mortuus est Eboraci Britāniæ. Hic est ille Flauius in christianos admodum Clemens, quibus fertur dixisse die quadam: Satis diu vos mecum manere sustinui. Nūc vel diis debitum honorē exhibete, vt à me quoq; sublimius honoremini, vel certe ad vnū omnes abite immunes. Quidā statim exierunt. Quidā abnegato Christo promissum honorem operiebantur. At ille: Quomodo (inquit) mihi fideles eritis, qui tam facile Dei vestri fidē reliquistis? Et eiectis illis, reuocauit eos qui abierant, dignisq; promouit honoribus. ¶Eodem anno.309. Maxentius Cęsar filius Maximiani, apud Alexandriā Aegypti constitutus, beatam Catharinam Christi martyrem passionibus con-
San. Catharina. summauit.25. Nouembris. feria.6. Cuius corpus ab angelis asportatū est in montem Synai, & ibidem marmoreo conditū monumēto, quod anno domini.443. beata Dei genetrix reuelauit monachis, illic cōmorantibus.13. Maii, ita recēs & incorruptū, inuolutū sindone cruentata, lac de collo manasse caput appositū: vt putares eadē die fuisse decollatam. Reperta est & Lampas ardens: quam nunc vsq; ante eius sarcophagum lucere aiunt. Post paululum, cōsumptis carnibus, oleum ab ossibus emanauit. ¶Maxentius autem vt resciuit patrem suum imperio iam priuatum, festinauit quàm celerrrime posset reuerti Romam & imperium vsurpare, sed propter hyemem nauigare non potuit. Vere aūt proximo reuersus à prętorianis militibus, Augustus salutat9 est. Vt aūt cognouit Herculius filium suū Romæ imperare: ire properauit ad vrbē, vt imperiū sibi resumeret. Porrò Galerius senior apud Illyricos agens, misit Seuerum Cæsarem cum exercitu, vt tam Herculium, quàm Maxentium debellaret. Cæterum desertus a suis anno.2. principatus sui, Rauennam fugiens, ab Herculio interfectus est. Tūc vel maximè resumere conabatur imperium, scribensq; Diocletiano vt idem faceret hortabatur. Verum & à filio & ab exercitu spretus, in Gallias ad generum suum Constātinum Augustum vix effugit. Cūq; apud illum dies aliquot delituisset, nisus est & ipsum interficere, & regnū eius inuadere. Patris dolos Fausta filia marito detexit, qui fugiētē socerū Massilię interfecit, anno domini.310. die.13. Decemb. quo sancta
Sancta Lucia. Lucia pro Christo moriens ait: Annuncio vobis pacem ecclesiæ redditam Maximiano hodie mortuo, & de regno suo Diocletiano expulso. Hucvsq; regnasse Diocletianum.26. annis scribit Aurelius, & rectè. Licet enim anno.25. fasces posuerit, tamen absq; regno nō videbatur, quàm diu socius eius vixit, quàm diu regnum recuperare nisus est, quàm

quàm diu tyrannidẽ exercuit. Qui verò pauciores annos illi tribuũt, & tardius cœpisse regnare cõsignant, ipsi viderint. Nobis omnino certum est, quòd anno domini. 285. incœperit. Vt enim pręteream Dionysium romanũ, & reliquos qui à Diocletiano vsq; ad Iustinianũ per. 200 annos & amplius de celebratione Paschæ locuti sunt, & ab imperio Diocletiani supputarunt, beatus Ambrosius ad Aemiliæ & Aetruriæ sacerdotes, hoc ita clarè demonstrat, vt dubium nullum reliquerit.

¶In locum supradicti Seueri, Galerius Licinium Italiæ imperare iussit. Ipse Galerius in nullo vitiorum genere Diocletiano inferior fuisse videtur. Viginti circiter annos regnauit. Quorũ nouissimis ita ecclesiam persecutus est, vt ne vnum saltem hominem christianũ in regno suo esse concederet. Tabulis æreis de interitu eorũ edicta proposuit. vt perpetua esset persecutio. Inter alios cõprehendit sanctũ Quirinũ episcopum Scyscianę, ciuitatis Illyrici. Qui manuali mola ad collum ligata, è ponte precipitatus in flumen, diutissimè supernatauit, & cum expectantibus collocutus, ne sui terrerẽtur exemplo, vix orãs vt mergeretur obtinuit. 4. Iunii. anno. 310. Quo defuncto, totũ subito corpus Galerii computruit. Vermes ebulliebant, Fœtorem nemo tolerare valebat. Medicos (quia ipsum sanare nõ poterant) interfecit. Tunc vnus eorum ex desperatione constantior: Quid (inquit) nobis imponis. Diuina est vltio, quæ te punit. Deus Christianorum irascitur tibi. Iussit ergo sine mora Christianos reuocari. Quibus pro salute eius supplicantibus, respirare paululum & conualescere videbatur. Interim Licinium ex cæsare creauit Augustum. Mense autem sexto, dolens quòd nostros reuocasset, rursum omnes fugari mandauit. Tunc aggrauata est manus domini super eum. Consumptisq; morbo genitalibus, etiã oculos putredo euulsit. Tandem cruciatus suos vltra non sustinens, seipsum occidit. ¶Porrò alter ille Galerius, cuius suprà memini, audiens dominũ suũ mortuũ, & Liciniũ creatũ Augustũ, sibi quoq; nomẽ Augusti arripuit, Imò primũ Augustorũ se nominauit. Filios suos cæsares legit. Christianos nõ segnius, quàm dominus suus fecerat, persecutus est. Romę aũt Maxẽtius in vniuersos deseuiuit, tã paganos, quã christianos. Omnes illi præda fuerunt. Viris illustribus vxores abstulit. Ablatis vim intulit. Violatas remisit, Prægnãtes vteros secuit. Fœtus in magicis sacrificiis dęmonibus obtulit. Aduersus hunc clã vocatus à ciuibus, Cõstantinus è Gallia venit. Cumq; timeret cum tali mago confligere, videt clara luce signum crucis in aëre fulgens. Audit & vocẽ: Constantine, in hoc signo vinces. Nocte sequẽti Christus dominus apparuit, omnia signari cruce cõmonuit. Victoriam cõpromisit. Mane vocatis sacerdotibus christianis, mysterium crucis didicit. Arma, vexilla, cruce signauit. Ad pontum miluium non procul ab vrbe castra metatus est. Ad pugnã procedit, auream crucem manu gestãs, Maxẽtius aũt qui Tiberim fictitio ponte strauerat, nimio terrore correptus, dum ex prælio conatur effugere, suis decipulis deceptus est,

San. Quirinus.

Galerij senioris mors.

Maxentius submersus.

atq; submersus, anno principatus sui sexto, & domini. 313. Statimq; Constantino vrbem ingressuro, senatus populusq; romanus cum liberis & coniugibus obuiam procedunt. Miroq; fauore triumphantem suscipiunt. Epini[illegible] cõcinunt: Viuat Constantinus, pater patriæ, liberator vrbis, semper augustus. Erexit ei senatus & statuã, in cuius dextera ille crucẽ formari fecit, & subitus scribi: Hoc est inuincibile signum Dei viui. Præterea vetuit supplicium crucis. Omnésque denarios cruce signari fecit. Accurrit his gaudiis & Licinius augustus. In communi legem ædunt: Christianorum Deum ab omnibus adorãdũ, per quem talis sit parta victoria. Exemplar legis æditæ Galerio mittunt, monentes vt persequi desinat christianos, qui maiestate duorũ augustorũ exterritus, ad tẽpus acquieuit, licet inuitus. Interim bellum aduersus eos meditabatur, iniuriã sibi factã dicẽs, nisi primus sit augustorũ. Aduersus hũc ergo processit Licinius, prælio fudit. Qui per deuia fugiẽs Tarsum vsq; peruenit, vbi & mortuus est eodẽ quo Maxẽtius anno. ¶ Interea Cõstantinus Romę catechumenus, christianã fidem à beato Siluestro plenius didicit. Pulcherrimũ lauacrũ ad se baptizãdũ extruxit quod illic hodieq; (Platina teste) monstratur. Vbi cum Crispo filio sacrũ baptisma suscepit quarto suo (si Mariano credimus) cõsulatu, qui fuit annus decimus augusti nominis, dñi aũt. 314. Tũc & diuis apostolis Petro & Paulo singulas ædificat basilicas. Similiter & b. Ioanni Baptistę, qui nũc vsq; Cõstãtiniana dicitur, & sancto Laurẽtio ecclesias fundauit. Iuri pontificis palatiũ cessit, sedemq; imperii Bizantiũ transtulit quã de suo nomine Constantinopolin appellauit. ¶ Eodem consulatu idibus August. iudæorũ cũ sancto Siluestro habita disputatio. Victi Iudæi, disputantes numero centum & viginti. Cum Siluestro autem fuerunt episcopi viginti quatuor. Helena mater Constantini pręsens adfuit. ¶ Eodem anno. 314. Crispus & Constantinus Constantini Liberi, Licinius quoq; Licinii filius, solenni pompa cæsares lecti sunt. Quorum Crispum latinis literis erudiuit Lactantius, vir quidem eloquentissimus, sed errore iudaico, spiritus sancti omnino substantiam negãs ad tantam venit inopiam, vt etiam necessariis egeret.

Lactantij error.

¶ Anno. 316. mense Nouembri, sanctus Petrus alexandrinus ab impiis pro fide Christi raptus, carceri mancipatus est. Paulo prius Arrium presbiterum suum nefandam Origenis hæresin resuscitantem, communione sua priuauerat. Vt autem cognouit Arrius designatũ diem quo episcopus decollaretur, cucurrit ad presbiteros obsecrans sibi veniam & absolutionem impetrarent, sperans sic episcopatũ posse consequi. Igitur tam clerus quàm populus ad carcerem veniens, supplicare pro Arrio cœpit. Suspirans autem episcopus ait: Nolite filii, nolite frustra preces fundere. A facie domini proiectus est. Deinde duobus presbiteris Achillæ & Alexandro secretè dixit: Hac nocte vidi dominum scissa veste coram me, dicentem: Arrius hoc fecit.

Sanctus Petrus. Alexandrinus.

Nefandus Arrius.

Vos quoq; venturos prædixit,& rogaturos pro eo:quos ne exaudirem præcepit.Itaq; tu Achilla successor meus,& tu Alexander qui Achillę succedes,cauete in nomine domini,ne Arrio cōmunicetis.Paulo post episcopus decollatus est.25.Nouembris, & Achillas in locum eius surrogatus,qui victus prece populi,Arrium recepit, contra præceptum magistri.Quo defuncto,statim vt Alexander episcopatū suscepit: Arrium abiecit à cœtu fidelium,sicut præceperat ei Petrus . Experiebatur enim iam pertinaciam eius & ipse.Inter hęc Licinius Augustus videns Constantini(cuius sororem duxerat) prosperitatem & gloriam, inuidit ei.Nocere parat.Ingerit bellum. Christianis etiā irascebatur: imputans eis,ꝙ minus prospere succederet sibi.Et ptimò quidem oēs Christi cultores palatio expulit:deinde persecutus est,& plurimos interfecit . Cum verò Constantinus aduersus eum profectus, venisset Nicomediam,ecce Eusebius eiusdem loci episcopus,& alii quidā , vt Theognius Nicenus,& Eusebius Pamphili, cōquesti sunt principi de Alexandro,ꝙ Arrii cōdemnationem iniustam confirmasset, noua sanctione, nec vllo modo acquiesceret doctorem egregium ad ecclesiæ societatem recipere.Commotus princeps,vtriq; literas misit,vtriusq; pacem cōmunionémq; futuram ratus.Pars literarum ista fuit:Victor Constātinus Maximus Pius Alexādro & Arrio salutem.Vestra discordia emergente,sacra mysteria cōtemnuntur.Ecclesia despicitur.Sanctus populus (quem vestris exemplis & orationibus aggregare debuistis)in sectas diuiditur. Philosophi ipsi, quàmuis in partibus dissidēt, in corporis tamen vnitate conspirant. Hoc ergo quod vobis contentionē excitauit,non debet efficere seditionem.Redite obsecro in gratiam,mihiq; dies tranquillos reddite. Mirum enim in modum de vobis contristor . Dudum veniens Nicomediam , repente ad orientem pergere festinabam:& ecce vestris dissidiis pręceditus sum,ne videre cōpellar,quæ sine dolore nequeunt intueri . Harum portator erat venerabilis pater Osius episcopus cordubensis,vir senex, literatus & sanctus:qui corā facile intellexit:& arriani erroris pertinaciam, & aduersus eum iustum iudicium . Itaq; reuersus legatus,ait Arrium transisse in obstinationem:opus esse maiori districtione . Oportere vniuersam ecclesiam conuocari,& ab omnibus decernendum,quod iam duo vel tres decreuerant:ne plures ouiculæ lupum ouina pelle contectum,in suam perniciem sequātur.Acquiescit è vestigio Constantinus,nec parcit impediis,nec labori.Veredarios ad orientem & occidentem: ad austrum mittit & aquilonem,locum designat Nicęam Bithynię vrbem, diem pręscribit.15.Iunii.Et ne qua fortè alicui esset excusatio,etiā debilioribus vehicula parat. Quibus ita dispositis,contra Liciniū proficiscitur . Quem statim vt prælio fudit, imperiali dignitate priuatūq; Thessalonicæ peremit.Festinúsq; Nicæam reuertitur. Grandem Basilicā patribus imparat.Quibus conuenientibus, introiuit vltimus ipse cū paucis.Residentibus omnibus,magnus Eustathius episcopus Anti

 ochenus

ochenus. Laudauit principem, quod Christum secutus esset, quodq; pro fide roborãda tantum diligentiæ adhibuisset. Ille autem victoriarum cõmemorãs, ad pacem atq; concordiam patres hortatus est. Indecens

Synodus Nicæ.1. nimium fore, si deuictis hostibus, sacerdotes dissiderẽt. ¶Igitur anno domini. 324. Indict. 12. Paulino & Iuliano Coss. 17. kl. Iulii. Trecenti decem & octo pontifices, excepta minoris gradus multitudine, consedentes Arrium & socios eius euocabant. Fidem eorum percontantur. Responderunt: Patrem solum esse Deum sempiternum. Filium verò esse quidem Deũ, sed factura non natura. Nec vlla monitione ab hoc errore desistere voluerunt. Magis aũt errare dicebant: qui aliter crederent. Quapropter ab ecclesia pulsi, iussu principis in exiliũ acti sunt Aduersus quorum vęsaniã patres symbolum ędiderũt, quod in missis canitur. In quo filius prædicatur homousios, id est, cõsubstantialis patri, quod in apostolico symbolo expressum nõ fuerat, quia tunc super hac re nullus mouerat quęstionem. Acdiderunt & aureum numerum canonésq; paschales, ordinantes, vt semper deinceps prima dominica post. 14. lunam primi mensis æquinoctio vernali transacta, pascha celebraretur. Item ne digami ad clericatũ assumerentur: vt ministri altaris cõtinenter viuerent, & alia vsq; ad. 70. decreta. Interea exules illi Eusebius Nicomediensis, Eusebius Cæsariensis, Theognius Nicenus, Saras presbiter Libyæ, Coronius & Achillas lectores, vnà cum Arrio & quibusdam aliis suum pertesi exilium conscribunt literas simulatæ pœnitudinis. Veniam petunt. Recipi poscunt. Orthodoxę fidei subscribere cõpromittunt, & omnia facere, quę synodus vellet. Exauditi sunt recepti sunt. Interdictus tamẽ Arrio Alexandrinæ vrbis introitus. Cuius scripta vbicunq; inuenta essent, cõburi iussit imperator. Synodum verò ad publicæ festiuitatis cõuiuium inuitauit, quo vicenalia sua celebrabat. Intrauit vigesimus imperii sui annus, ex quo fuerat à patre suo creatus Augustus. Eisdem vicenalibus Constantinus filius eius cęsar lectus. Mox imperator ad erigendas ecclesias festinat. Ethnicorũ templa clusit. Ex diis cõflauit pecuniã. Bizantiũ in Constantinopolin cõuersam, nouam Romam nũcupauit. Matrem suam diuinis præmonitam visionibus, cũ mandatis & literis ad pontificem Macariũ misit.

Sancta Helena. Quę tẽplũ Veneris de loco sancti sepulchri diruit. Crucẽ domini inuenit. Rediit ad filiũ octogenaria maior, onusta reliquiis sanctorum, quodq; maius est, plena operibus bonis. Aiũt defunctã. 21. mensis Aprilis. anno. 337. Filia fuit Cloelis regis Britannię, quæ nupta Constantio peperit ei tres filios. Deinde repudiata iussu Herculii, qui voluit vt Cõstantius aliam duceret. Patienter egit. Hierosolymã adiit. In locis sanctis diu mansit à iudæis legem didicit.

INterea Nicomedianus ille nactus familiare colloquiũ principis. O quanto (inquit) tempore concupiui adire Hierosolymam, videre loca sancta, præsertim quæ domina mater tua construxit, sed si copia detur, nec viaticũ desit. Imperatore vtrũq; donãte, assumpsit prædictũ

Theognium

Theogniũ hoſpitio. Diu Euſthathii apud Antiochiã benignè ſuſcepti ſunt. Viſitatis deinde Hieroſolymis, illuc redeũt. Propoſitũ ſuũ clam ſymmiſtis ſuis inſinuant. Euſebio Pamphili, Patrophilo Scytopolitæ, Aetioliddæo, Theodoto Laodiceno, & aliis eadem hæreſi copulatis. Qui ſtatim omnes Antiochiã conuolant. Cõſpirant ſimul, quomodo ſ. Euſtathiũ pellãt. Procaciſsimã meretricẽ lactantẽ paruulũ nõ paruo ære cõducũt. clerũ cõuocãt. Imponũt Euſtathio fornicationẽ. Mulier ex eo ſe iurat cõcepiſſe. Ilico virũ Dei eiiciunt. Introducunt Eulalium quo ſtatim vindicta Dei mortuo: Euſebium Pamphili deligũt. At ille videns populũ ad arma cõcurrere, ꝓpter eiectionẽ Euſtathii, Cæſareã reuerſus eſt. Suffecto Euphronio, quo poſt annũ mortuo, Placillus intruſus eſt. Catholici vrbis illius, relictis eccleſiis, ſeorſum ſacra celebrabãt, ne hæreticis cõmunicarent. Quos illi Euſtathianos nuncupabant. Mulier aũt illa horribili cruciatu, nec viuere, nec mori potuit, donec omnia, quę cõtigerãt, palã cõfiteretur. Euſtathius aũt exulans ꝑ Thraciã acceſsit Illyricũ, vbi poſtea ab Arrianis occiſus eſt. Celebratur. 16. Iulii. Cũ aũt Euſebiana ſynaxis adhuc eſſet Hieroſolymis, & imperator Cõſtãtinopoli: Acceſsit ad eũ Arrius & Euzoius, mẽtientes ſe priorũ dogmatũ pœnitere, nũc aũt rectè credere, nũc paratos eſſe rectè docere, modo cõcedatur ipſis Alexãdrinę vrbis introitꝰ. Et vt facilius principẽ fallerent: cõſcriptã fidei ſuæ formã ei tradiderũt. At ille ſuſpectã habẽs chartulã, ꝙ nomẽ homouſios nõ haberet: miſit eos Hieroſolymã examinandos. Gauiſus Euſebius, & qui cum eo erant, reſcripſerunt principi: recte credere Arrium. Rectè omnia ſuccedere eccleſiaſticæ diſciplinæ. Aliaſq; Athanaſio & aliis mittunt, pręcipientes vt Arrium recipiãt, cuius fidem probaſſet etiam imperator. Interea princeps Hieroſolymã profectus eſt. quo multitudinem pontificum vicinorum inuitauerat ad dedicationem locorum, quę pia mater extruxerat. Arrius aũt Alexandriæ ſpe ſua fruſtratus, Cõſtantinopolim venit cuius loci pontifex Alexander & ipſe quoq; introitum illi eccſeſię interdixit. Secutus illuc Euſebius, vt pro Arrio intercederet. Cum blanditiis nihil proficeret: minas adiecit dicẽs: Velis nolis, cras eccleſiam introibit. Et niſi cõmunicaueris ei, ipſe in exilium expelleris. Erat aũt ſabbathum. Abiens ergo vir Dei Alexãder, pernoctauit in eccleſiam gemebundus, & orãs ne pars aduerſa pręualeret. Sequenti die, ſumptis de palatio militibus, venire ad eccleſiam feſtinabãt. Venientes autem ad forum Conſtantini, ſubitus Arrium terror inuaſit, onuſq; ventris perurgebat. Audiẽs autem ſeceſſum eſſe publicum iuxta forum: perrexit illuc, vbi effuſa ſunt omnia viſcera eiꝰ, & mortuus eſt ibi. Quod audiens imperator, lætatus eſt, etiã hoc indicio nicenã fidẽ roborari.

Triparti. 3. ca. 12.

Mors Arrij fœda

NVnc de Athanaſio vel pauca dicenda de multis: Hic poſt. 5. menſes Niceni cõcilii, defuncto beato Alexandro, qui celebratur. 26. Februarii. ſucceſsit epiſcopus. Qui quot agones. per. 46. annos epiſcopatus ſui pro fide pertulerit: difficillimum eſſet effatu. ¶ Primus poſt

S. Athanaſius.

diabolum persecutor eius Eusebius ille Nicomedianus,qui statim suę partis episcopos conuenire iussit ad vrbem Tyrum. Quo accersitum Athanasium,alius magum, alius violentũ, alius subuersorem altaris, alius alia ementiebatur. Timẽtes aũt legati principis,ne illum discerperent,subtraxerũt eum loco,quasi diligentius examinaturi seorsum. Et sic effugit manus eorũ. At illi metuẽtes præueniri,& accusari apud principem,relicta Tyro,conuenere Mareoten , & festinãter miserunt Theognium,Theodorum,Marin,Narcissum,& alios vt primi accusarent. Erat ea tempestate Constantinus adhuc Hierosolymis. Venit & Athanasius. Auditis omnibus,scripsit imperator hũc in modũ: Victor Cõstantinus Pius episcopis in Tyriorum vrbe collectis. Nescio quid tot conuentibus emolimini,nisi vt veritas subruatur. Non aduertitis quid domino placeat:sed quomodo ꝓximos opprimatis. Barbari per me Christũ colũt,& vos illius cultu neglecto,contentionibus & odiis deseruitis,quæ ad humani generis tendere videntur interitum . Ecce enim cum essem equum ascensurus,vt Constantinopolim pergerem repẽte Athanasius episcopus ita inopinatè nos adiit , vt nobis cuiusdã formidinis causa fuerit. Cum audiri peteret,eũmq; pene repellerem, maiore fiducia nil aliud postulauit à nobis,quàm vestrum aduentum vt vobis pręsentibus,quę passus est,vel gemitibꝰ suis enarraret. Quapropter omnes qui Tyri concilium celebrastis,sine mora ad nostram mansuetudinem concurrere festinetis. Attonita super his synagoga satanæ,quid facerent ignorabant. Sciebant apud talem virum nil valitura mendacia,quæ prius concinnauerant. Noua componunt. Eusebius,Theognius, Maris, Patrophilus, Vrsatius, & Valens principem adeunt dicentes:Non frustra serui tui aduersus Athanasium commouemur. Dixit enim se amplius non permissurum,vt Alexandria Constantinopoli frumẽta trãsmittat. Huius rei testes sunt episcopi : Amãtius,Anubio,Petrus,& Arbathio. Stupefactus imperator, & nimiũ credulus,Athanasium ad Gallias in exilium relegauit. Qui venit Treuerim,vbi tertium catholicæ fidei symbolũ : Quicunq; vult saluus esse composuit. Quem,pœnitentia ductus postea,reuocari pręcepit. Non tamen redeuntem vidit,morte præuentus. ¶Anno.325. Reuersis à nicena synodo romanæ sedis apocrisariis,Vito & Vincentio, b. Siluester iuxta sanctionem patrum,vt singulis annis singulæ prouincię synodũ celebrarent,conuocauit viginti septem episcopos. Solenne concilium habuit.13.kl.Iulii. Cõfirmauit nicena statuta,Pręcepit vt corpus Christi in lino puro poneretur. Vt Chrisma quotannis ab episcopo conficeretur. Vt pallio linostimo subdiaconi læua tegeretur . Vt diaconus dalmatica vteretur. ¶Anno.326. Constantinus Crispum filium & Licinium filium sororis suæ cæsares, accusatos de crimine læsæ maiestatis,occidi fecit . ¶His temporibus in Aphrica floruit Arnobius Rhetor. In somnis compulsus est fieri christianus. Episcopis vix credentibus,ꝙ serio baptisma peteret. ¶Anno.328. Drepanũ Bithynię vrbem in honorem

in honorem martyris Luciani ibi conditi, Cōſtantinus inſtaurans ex vocabulo matris ſuę Helenopolin appellauit. In Antiochia dominicū aureum ædificari cœptum, id eſt, templum. Iuuencus presbiter Hiſpanus floruit. ¶Donatus in Aphrica hæreſiarches innotuit, & Porphyrius in Phœnicia cōtra euangelia inſaniuit. ¶Anno.334. Conſtans Cōſtantini filius & Dalmatius ex fratre nepos eius cęſares lecti. Conſtantinopolis dedicatur, omnium pœne vrbium nuditate. ¶Cōſtantinus cum liberis ſuis honorificas ad beatū Antonium literas mittit, petens vt pro ſalute ipſorū deprecetur. ¶Eodem anno beatus Silueſter obiit vltima decēbris. Succeſsit illi Marcus.2. decima ſexta Ianuarii, feria 5. Indictione.8. Præfuit anno vno, menſibus.8. diebus.23. Huic ſanctus Athanaſius per literas quæſtus eſt, omnes libros ſuos ab Arrianis eſſe cōbuſtos: ideoq; precatur exemplaria ſibi mitti, quæ ſancto Silueſtro ex Nicæa Vitus atq; Vincentius attulerāt. Reſcripſit Marcus, & poſtulata tranſmittit.9. kl. Nouembris. Nepotiano & Fœcundo Coss. Papa Marcus.2.

¶Eodem anno iuſsit imperator, lege poſita, priuari ſuis oratoriis Nouatianos Cataphrygas & alios hæreticos, qui ſeorſum cōuenticula habuerunt, vt hac occaſione ad eccleſiam reuerterentur, quod & multi eorum fecerunt. ¶Anno.336. qui fuit olympiadis.278. annus ſecūdus. Romę conditę tantum.1037. Indictione.9. Conſtantinus cum bellum pararet in Perſas, febre correptus, tres filios & nepotem, cæſares ſucceſores imperii teſtamento conſtituit. Conſtantinum Heſperiæ. Conſtantium Orientis. Conſtantem Illyrici. Cumq; ſibi mortē imminere videret, nullúſq; filiorum adeſſet, cuidam hypocritę presbitero, quem Cōſtantia ſoror eius relicta Licinii moriens cōmendauerat, tradidit. Præcipiens vt Cōſtantio (qui loco vicinior erat, & primus videbatur affuturus) bona fide conſignaret. Et ita defunctus eſt in Acirone villa, iuxta Nicomediam.22. Maii ſabbatho, Aetatis anno.66. Feliciano & Titiano Coss. ¶Superueniens Cōſtantius teſtamentum ſuſcepit à ſupradicto presbitero, qui ea occaſione principi familiaris habitus, paulatim perſuaſit ei Arriū dudū multas paſſum iniurias, à ſacerdotibus Nicenis, ſemper bene ſenſiſſe de Deo. Nec vllo modo hæreticū fuiſſe putandū: diſſentientes ab eo, errare omnes credidit miſer, & factus eſt acerrimus eccleſię perſecutor. ¶Eodem anno papa Marcus, teſte Stella, defunctus eſt.5. Octobris. Ceſſauit epiſcopatus.20. diebus. Succeſsit ei papa Iulius. Sedit à.26. Octobris annis.15. menſibus.5. diebus.19. Papa Iulius.

¶Eodem anno beatus Athanaſius cum literis Conſtantini iunioris, parentem pulchrè excuſantis ſuper eius exilio, Alexādriam reuerſus eſt. Quod Euſebius eiúſq; ſocii egerrimè tulerūt. Accuſabāt eū apud Conſtantiū criminibus peſſimis, quòd homicida, quòd magus, quòd ſeditionis autor, quòd eo ſuperſtite, pax nulla foret. Commotus imperator, iterū expulit eum. Qui Romam veniens, papæ Iulio calamitates ſuas expoſuit. In cuius locum Arriani quendam Gregorium intruſerunt. ¶Anno.337. Dalmatius cæſar factione Conſtantii, & tumultu

militari occisus est. Tunc & Sapor rex Persarũ, Mesopotamia vastata duobus mensibus obsedit Nisibin, cuius insignis episcopus erat Iacobus, ad cuius preces sępe dominus vrbem discrimine liberauit. Semel Persa Migdoniũ flumen cohibuerat, vt fortiori impetu murũ impelleret. Et quidem corruit murus, sed mane cũ Sapor ingredi pararet, videt subitò restitutũ murum, & quendam in eo stantem cultu regio, quem suspicabatur esse Constantiũ. Audiens aũt illum adhuc esse Antiochiæ, ait: En Deus Romanorũ contra nos pugnat, sagittis eũm effugemus. Sed cum nullum iaculum eum attingeret, contremuit Sapor, obsidionem tamen minime soluit. Crescẽte igitur inclusorũ fame, rogauit episcopũ diaconus eius sanctus Effrem, vt ad murum accederet ac hostibus se opponeret. Accessit & ait: Exturbẽt vos sciniphes. Ilico tanta sciniphũ culicũq; multitudo camelos, equos, elephãtos, inuasit, vt morsus eorum non ferentes, aciem discurrendo confringerent, & obsidionem cogerẽt intermittere. ¶ Per idem prope tẽpus, quo diuus Athanasius secũdò fugatus est, contigit mori Eusebium Pamphili arrianæ factionis egregiũ defensorem, de quo latius in dialogis contra Merlinũ egimus. Cuius discipulus Acacius Luscus, scriptor historiæ. Magistri sui in episcopatu successit.

Eusebius Pamphili perijt.

DECIMI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER VNDECIMVS.

ANno.339. Indictione duodecima. Constantinus Augustus dũ nititur fratris sui Cõstantis partes inuadere, apud Aquileiã cõgressus occiditur. Ac. & Proculo Coss. Et ita Constantius orientis solus, Constans occidẽtis imperator residuus. Ex hoc loco (vt verbis s. Hieronymi vtar) impietas arriana Constantii regis fulta præsidio, exiliis, carceribus, & variis afflictionum modis, primò Athanasiũ: deinde omnes, non suę partis episcopos, persecuta est. Tũc apud Constantinopolim defunctus est s. Alexãder, episcopatus sui anno.33. Vitæ.98. In cuius locũ catholici elegerunt Paulũ. Arriani Macedoniũ. Quod vt resciuit Constantius illuc venit. Vtrunq; remouit. Eusebiũ illũ Nicomediensem intrusit. ¶ Anno proximo Eusebius ipse synodũ fieri iussit Antiochiæ, occasione dedicationis ecclesię, quod aureum dominicũ dicebatur. Quo ex loco literas misit papæ Iulio, multis sed falsis criminibus Athanasiũ accusantes, statiq; diuina vltio subsecuta, tradidit ipsum abysso ꝑpetuis incẽdiis cruciandũ. Marcellino & Probino Coss. Ipsa vrbs Antiochia toto ferme anno horribili terræ motu

Mortuus Eusebius Nicomed.

ræ motu cõcussa est,& multæ per orientem ciuitates corruerũt. Franci rebelllabant Constantis imperio. Paulus & Macedonius Constantinopolim redierunt. Magna propter eos orta seditio. ¶Anno igitur 341. Constantius suo tertio cõsulatu, audiens quæ gesta sunt, illuc Hermogenem magistrũ militiæ suæ misit, vt populũ sedaret, Paulũ expelleret, Macedoniũ confirmaret. Verũ populus præualuit. Hermogenẽ comprehensum per plateas traxit,& occidit. Iratus vltra modũ Constantius, ab Antiochia Constantinopolim accessit. Paulũ eiecit. Macedonio vix vnam tantũ ecclesiam permisit. ¶Eodem anno Constans Frãcos domuit, qui vnà cum papa Iulio scripsit fratri suo, vt Athanasium, Paulũ,& alios exules ecclesiis suis restitueret. Pontifices subsannabant literas Iulii. Constantius potentiam fratris sui veritus, ipsos literis suis reuocauit. Reuersis episcopis, populus in seditionem cõuertitur: pars catholicis: pars arrianis astipulabatur. Constantinopolim Philippus quidam missus cum exercitu, nõ audebat palam decertare: sed clam vocauit ad se Paulum in dolo, clamq; in exilium misit. Macedoniũ deinde vi armorũ intrusit, occisis prius. 3150. ciuibus. Rursum igitur & Paulus & Athanasius Romã confugerunt. Tunc arriani apud Alexandriã suũ Gregoriũ expulerunt, ꝙ propter eum esset factũ incendium,& Georgium quendã intruserunt, initio quadragesimæ, qui Nerone crudelior, vniuersum populũ catholicę fidei, vel occidit, vel expulit de tota Aegypto & Libya. Expulsorũ episcopi fuerũt plusquàm trecenti, demptis presbiteris, virginibus, coniugatis. Quod cernens papa Iulius, auxilio Constantis iussit fieri synodum generalem Sardicæ, quę ciuitas est Illyrici. Coegit Constans fratrem suũ obedire Iulio, vt omnium episcoporũ orientis iuberet adesse præsentiam. Et ne quis se excusaret de importunitate, octodecim mensibus ipsa synodus proclamata est. ¶Anno. 342. Sanctus Nicolaus Myrrhæorum pręsul, defunctus est. 6. decemb. feria. 2. Cuius ossa post annos. 745. trãslata sunt Barum, quæ ciuitas est ducatus Calabriæ vbi nunc vsq; seruãtur. Applicuerunt aũt naues sabbatho vesperi. Mane autẽ clerus & populus honorificè susceperunt,& intulerunt in templum. 6. Maii. Indictione 10. anno. 1087. Porrò in Francia comitatu Baro ducis Lotharingiæ loco, cui nomen Lorengeuile non habent de ipso, nisi partem indicis. *Sanctus Nicola.*

¶Anno. 347. Indict. 5. Ruf. Eusebioq; Coss. habitum concilium Sardicense. Quò trecenti occidentis episcopi: orientis tantum. 73. accesserunt. Qui videntes illic esse Paulum,& Athanasium, subtraxerunt se & abierunt Philippolim. Ibiq; synaxin suam tenuerunt,& nomen homousion abdicarunt. Qui autem Sardicæ erãt, papa Iulius & reliqua sanctorum multitudo, primò Nicęnã fidem roborarunt: deinde condemnarunt omnes, qui huic fidei resistebãt. Accusatores Athanasii & reliquorum, dignitate priuarunt. Vnde Constans rescripsit fratri, vt Athanasium restitueret, aut ego (ait) ipse restituã. Misitq; principem vnum militiæ, duosq; pontifices, qui Constantio persuaderent. Respõdit ille *Sardicense concilium.*

dit ille facturum se quæ temporum qualitas exigebat. Itaq; licet inuitus Athanasiũ tribus epistolis reuocabat. Reuocatus, transiit per Hierusalem. Ostendit sancto Maximo Sardicen. acta concilii. Maximus ilico conuocatis corepiscopis suis eadem approbauit, atq; subscripsit. Præterea literas dedit Athanasio ad populum Alexandrinum, vt læti susciperent pastorem suũ. Paulus quoq; Constantinopoli restitus est. Paulo pòst beatus Maximus obiit, cuius arriani ecclesiam mox inuaserunt, Cyrillus, Euchychyus, Rursum Cyrillus Hyreneus. Tertius Cyrillus, Hilarius. Quartus Cyrillus, qui cũ à Maximo fuisset presbiter ordinatus, & post mortẽ eius ab Acacio cæsariensis, & cęteris arrianis episcopatus ei promitteretur, si ordinationẽ Maximi repudiasset: diaconus in ecclesia ministrauit. Propter quam impietatẽ sacerdotii mercede pensatus Eraclium, quem moriens Maximus in locum suũ substituerat, varia fraude solicitãs, de episcopo in presbiterum regradauit. ¶Eodem anno. 347. sed die primo indictionis sextę, videlicet. 8. kl. Octob, papa Iulius in ecclesia cõstantiniana, conuocatis. 122. episcopis, synodum celebrauit anno. 14. Constantis imperatoris. Quæ tempora si satis attendisset Marianus, non tam longè aberrasset à veritate historiæ. ¶Anno. 350. Sergio & Nigriano Coss. Indect. 8. Magnentio quodam apud Augustum Dunũ arripiente imperium, Cõstans haud procul ab Hispania in castro, cui Helene nomen est, interficitur, anno ætatis suę. 30. Quapropter turbata rep. Vetranio Mursæ. Nepotianus Romæ imperium arripuerunt. Constantius aũt & aduersus eos arma parauit, & aduersus ecclesiam reparauit tyrannidem. Et primo Paulũ Constantinopoli expulit. Quem deducentes in Cucussam Armeniæ vrbẽ, strangulauerunt. Deinde Athanasium sine mora iussit interfici. Misitq; Sebastianum magistrum militiæ cum. 5. millibus armatorum ne vllo modo posset euadere. Circundederunt ecclesiam in qua erat. Ipse autem per medium illorum transiens, non videbatur ab eis. Vt autem didicerunt eum hoc modo euasisse, omnino magum esse dicebant. Qui deinde plurimis latibulis vsus, nusquàm tuto manebat. Cuius non solum occisoribus, sed etiam delatoribus pręmia erant repromissa. ¶Anno proximo, quo noui consules non sunt creati, Constantius apud Syrmium Illyrici vrbem residẽs, exercitum cõtra Magnentium, qui iam imperium suum per Galliam, Italiam, Aphricamq; porrexerat, misit. Ipse autem conuocauit ad se episcopos suæ fidei, id est, arrianæ perfidiæ, & synodum celebrauit, tam cõtra catholicos, quàm contra Photinum dogmatizantẽ, Christum ex Maria sumpsisse principium. Interea Nepotiani caput pilo per vrbem Romam circumlatum, multæq; proscriptiones nobilium, & strages factæ, per Magnentii duces. Costantius autem Gallo consobrino suo nomen suum imposuit, lectumq; cæsarem, ad orientale misit imperium, Quo cum venisset, Syrię populis signum crucis apparuit, maximo terrore cõtuentium. Qui postquàm iudæos rebellantes oppressisset, cæsis multis hominum

Photinus.

minum millibus, vsq; ad innoxiã ætatẽ,& ciuitates eorũ,Diocæsareã, Diospolin,Tiberiadẽ,& oppida plurima cõbussisset,reuocatus à Con stãtio necatus est cõsulatu suo.3. ¶Anno.352.Indict.10.Cõstan.5.& Cõ stantio Gallo cæsare Coss.papa Iulius defunctus est.12.Aprilis.Vaca uit sedes dieb.25.Successit Liberius.8.Maii. ¶Eodẽ anno Vetranioni procumbenti ad pedes Cõstantii vita & annona data, detractis prius ab eo regalibus indumentis. ¶Anno.353.Cõstan.6.& Gallo iterũ Coss. apud Mursam Magnentius quidẽ victus est,sed magno romani exer citus detrimento.Eo enim prælio romanæ vires conciderũt. Ipse aũt fugiens peruenit Lugdunũ,vbi se propria manu interfecit.15.die men sis Augusti.Cuius frater Decentius cęsar,quẽ Galliis pręfecerat,apud Senonas seipsum strangulauit . Post quem Siluanus quoq; res nouas in Gallia moliens interfectus est.29. die assumptæ tyrãnidis . ¶Anno 355.Indict.13.Iulianus frater Galli lectus est cęsar.7. die Nouẽ.Arbit. & Lolliano Coss,cõtraq; barbaros in Galliã missus. Porrò Cõstãtius Romam venit,deinde Mediolanũ, vbi generalem synodũ fieri iussit, vt occidentis episcopi orientalibus communicarent , omnesq; vel ar riani fierent,vel in exiliũ mitterentur. Conuenerũt orientales pauci, occidentales plusquàm.300.Quorũ Dionysius Mediolanus, Eusebius Vercellensis,Paulinus Treuerensis,Lucifer Caralitanus, Pancratius presbiter romanus,& Hilarius diaconus exilio dãnati sunt . Liberius aũt adhuc retẽtus est ibi.Et ait illi Cõstantius:Tu nostrę vrbis episco pus. Volumus vt scelestissimi hominis Athanasii cõmunionem abne ges,totius orbis iudicio prædamnati.Respondit:Peto vt fiat prius ge neralis subscriptio nicęnæ fidei: deinde vt reuocẽtur fratres nostri ab exiliis,vt simul examinemus causam Athanasii.Et si quidẽ culpabilis inuentus fuerit:proferatur in eum sententia.Ait Cõstãtius:Vnũ elige, vel in exiliũ deportari,vel nobis obtẽperans remeare Romã. Respon dit:Romę iam fratribus valedixi.Statimq; depulsus est in Beriã Thra cię.Egrediẽti misit imperator.500.solidos & augusta totidẽ,sed noluit accipere.Tũc obtulit ei Eusebius eunuchus,homo scelestus, aliã pecu niã,quã refutãs ait:Totius orbis ecclesias desolasti,& mihi hęc offers? Vade disce prius christianus esse. ¶Egresso põtifice, romani cle rici iurauerũt simul,vt nullũ aliũ susciperent. Verũ cũ Fœlix ab arria nis in sacerdotiũ fuisset substitutus,plurimi periurauerũt . Et post an nũ cũ Fœlice eiecti sunt . Post multũ tẽporis à prędiolo suo retractus ab arrianis ad vrbem,decollatus est.10.Nouẽbris.Celebratur aũt.29. Iulii.Plurimi præsentiam Fœlicis declinabant,putantes eũ sentire cũ arrianis.Ipse aũt cõuocans.47.episcopos,nicęnam fidẽ defendit. Con stantiũ hæreticum pronunciauit , Vrsatium & Valentem presbiteros excõmunicauit. ¶Anno.357.sanctus Antonius obiit in Aegypto ætatis suæ anno.105.Alemannorum magnæ copiæ apud Argentoratum à Iuliano oppressę.Reliquię sancti Timothei Cõstãtinopolim aduectę. ¶Anno.358 . Dolens Constantius quòd mediolanensi concilio multi defuissent

Papa Liberius.

San. Antonius.

defuissent orientales,cogitabat synodum celebrare apud Nicæam,vt
eo nomine simplices crederēt veram fidem priorū patrū , & ita facilè
fallerentur. Sed nō est scientia contra dominū. Cū enim illuc octauo
die Augusti cōuenissent,subito terrę motu contremuit, & maxima pe
riit pars vrbis,cōsulatu Titiani & Cerealis . ¶Anno proximo Cōstan
tius volēs omnino totū mundū facere arrianū, excogitauit duobus in
locis vno tēpore synodū fieri. Occiduis locū designauit Ariminū Ita-
liæ,orientalibus aūt Nicomedię Bithinię, qui acta sua mutuo cōmuni
carent,& fieret populus vnus.Igitur Eusebio & Hyppatio Coss. cōue
nerūt innumeri homines Ariminū,quorū arriani dicebāt orthodoxis:
Et nos arrianā hęresim execramur.Vobiscū nicenā fidē amplectimur,
demptis duobus duntaxat vocabulis:quæ nec diuinæ literæ continēt,
nec populus intelligit.Patres apud Nicæam simplicitate quadam po
suerunt vsian & homousion.Nos quia scandalū faciunt, relinquamus
ea.Non oportet corpus ecclesiæ propter duo vocabula diuidi. Nō er
dicamus amplius filium patri consubstantialē,sed patri similem, per
omnia secundū scripturas.His ab Vrsatio & Valente prolatis,plurimi
catholicorum assensi sunt,non putantes aliud latere in pectore sacer
dotū,aliud voce resonare.Porrò ducenti circiter episcopi viriliter re
sistebant dicentes:se nō venisse,vt credere discerent.Nicænā fidē sim
pliciter esse tenendam,nec demi quicquā oportere nec addi.Condem
nauerunt Vrsatiū & socios eius. Imperatori quoq; scripserunt,mitten
tes ad eum.20.episcopos doctissimos, qui monerent eum, ne aliā fidē
cōscribi sineret. At Vrsatius & Valens præuenerūt legatos apud prin
cipē de sua excōmunicatione cōquesti sunt. Pertinaciā homusianorū
accusabant.Cōstantius ergo summa percitus ira,noluit audire lega-
tos,sed ait:Expectate me adrianopoli,donec vniuersa resp.bene fue-
rit disposita.Nam cōtra barbaros nunc mihi iter est.Hoc eò fecit,vt
tędio eos afficeret.Rursum ergo scripserūt,qui Arrimini expectabāt,
supplicātes vt & legatos audiret,& ante hyemē solui synodū iuberet.
Spreuit vtrunq;. Quapropter iniussi discesserunt vnusquisq; ad terrā
suam.Arriani aūt quasi iam victores in causa mirum in modum glo-
riabantur dicentes:Nunc quod multis iam annis conati sumus,effeci
mus .Nunc dissoluta est Nicęna fides.Nunc abolita substantia & con
substantialis appellatio.Similem diximus filiū,nō æqualem.Deum ex
Deo diximus,sed nō negauimus creaturā . Scriptū est enim:omnia ex
deo.Et ego dixi dii estis.¶Ad has & huiuscemodi blasphemias exhor
ruerunt plurimi qui subscripserāt,& intolerabili dolore affecti,absq;
mensura lacrimati sunt. Nulla vnquàm synagoga satanæ tantos de-
cepit ecclesiæ filios.Hæc fuit illa maledicta synodus:de qua scribit &
sanctus Ambrosius in hęc verba:Arrianus creaturam Christum dicit
hoc & iudæi & gentiles confitentur. Hoc scriptum est in Arimininēsi
synodo.Meritoq; concilium illud exhorreo, sequēs tractatum cōcilii
nicęni.A quo me nec mors nec gladius poterit separare . ¶Orientales
autem

aũt cõuenerunt Nicomediã quæ ſubitò terræ motu corruit funditus, vicinis vrbibus ex parte vexatis. Qui mortẽ effugere potuerunt, abierunt Seleuciam Iſauriæ. Cœperuntq; ibidem litigare de fide .27. die Septemb. cõſulatu ſupradicto. Huic ſynaxi ne vnum quidem recte fidei adfuiſſe cõperio. Et primò quidẽ catholicã fidem, penitus abdicarunt. Deinde contentionibus infinitis diuiſi ſunt. Vnius partis ſignifer erat Acacius Paleſtinus, quẽ ſecuti ſunt Georgius Alexandrinus, Vrſatius Tyrius, Eudoxius Antiochenus, & alii .32. Alterius partis anteſignanus erat Georgius Laodicenus quẽ ſecuti ſunt multo plures. Cũq; in infinitũ altercatio creſceret, Acacius homo verſutus, abiit Cõſtãtinopolin ad principẽ mẽſe decẽb. Inuenit ibi .120. ſuę ſectę põtifices qui ab Arimino venerãt, & alii decem ex Seleucia legati, Statimq; Acacius miſit ad vicinas p̱ gyrũ prouincias, vt reliqui cõuenirẽt, & arriminẽſi tractatui ſubſciberẽt. Interfuit Cõſtãtius ipſe præſens, donec oĩs ſub ſcriptio cõpleretur, vſq; ad mediã noctẽ vltimi diei decẽbris, cũ tamẽ neceſſe haberet, ſe prępararet ad cõſulatũ. kl. ſequẽtibus. ¶ Anno .360. Conſtãtio .10. & Iuliano .3. Coss. Prefati põtifices .15. Febuarii dedicauerũt ibi maximã eccleſiã Sophiã nomine. Macedoniũ expulerũt, Eudoxiũ intruſerũt. In Antiochiã verò Meletius epiſcopus Sebaſtiæ trãsfertur, Qui cum ſuſcepiſſet preſbiteros quoſdam ab Eudoxio priuatos exilii iuſtiſsimam cauſam ſubita fidei mutatione deluſit. ¶ Eodẽ anno cum ſanctus Hilarius Pictauiẽſis librum pro ſe Cõſtantio porrexiſſet ad Gallias rediit: Cuius conſilio & ſapientia Gallia ipſa ariminenſis perfidiæ dolum damnat. Prouoluti enim pedibus eius pontifices, qui in Arimino decepti ſubſcripſerant, multis lachrymis petierunt conſilium. Reſpondit ſanctus: Pœnitẽdum erroris, & nicęnę fidei fideliter adhærendum: Atq; hoc modo innumeras animas de barathro deſperationis erutas lucrifecit Chriſto. ¶ Anno .361. Tauro & Florẽtio Coss Indict .4. Conſtantius Antiochiam profectus bellum inſtaurat cõtra Perſas. Interea Iulianus Cæſar apud Vangiones, Alemanis coercitis, Callias ſtrenuiſsimè in integrum reſtituit. Reno germanos reuinxit. His elatus ſucceſsibus, Chriſtum abnegat, deorum ſe pontificẽ creat, Auguſti nomen vſurpat, Vnumquenq; viuere, qua voluerit lege, concedit, Exules redire permittit, Animos comitum aduerſus Conſtantium prouocat. Et mox Italiam Illyricumq; peruadens, Conſtantium perthicis bellis occupatum, regni parte priuauit. Audito Cõſtantius aduentu eius, dimiſſa expeditione parthorum, dum ad ciuile bellum reuertitur: Mopſocrenis inter Ciliciã Cappadociãq; apoplexi percuſſus, interiit .3. nouẽb, anno ætatis .45. è quibus .13. cũ patre regnauit. Poſt eum .25. Statim Alexãdrię nũciatũ eſt mortuũ eſſe Cõſtantiũ, Ciues ad arma volãt, Georgiũ in vincla cõiiciũt, In carcere mactant, Cadauer vicatim oſtentui habẽt, Igni poſtremò cõcremãt. Interea diuus Athanaſius longo exilio liberatus, eccleſiã recipit, Synodũ cõuocat, Fidẽ nicęnã roborat. Sanctã trinitatẽ vnius docet eſsẽtię. Hęreticos pœniten

tes recipiendos statuit, Cui etiam beatus Eusebius Vercellensis & ipse de exilio rediens, interfuit. Porrò sanctus Lucifer Caralitanus diaconum suum misit ad synodum, ipse Antiochiam pergẽs, vbi comperit fugato Meletio, Euzoium arrianis præsidere. Catholicos autẽ carere pastore, quibus venerabilẽ Paulinum beati martyris Eustathii presbiterum, accitis duobus aliis catholicis episcopis, ordinauit. Paulo pòst Vercellensis Eusebius, Antiochia transiens, reperit Euzoiũ obtinentẽ ecclesias: Paulinũ vni paruoq; præsidere sacello, Meletium reuersum extra portam cum sociis celebrare. Doluit vehementer hoc schisma videns: Et vtinã (ait) meus Lucifer nõ tam facile aliquem ordinasset, forte facilius potuisset fieri concordia fidei. Audiens Lucifer id ægrè ferri ab Eusebio, subtraxit se dicens: Nostros nimium esse faciles ad recipiendos hęreticos, abiitq; Sardiniam ad sedem suam. At quidam ex comitibus eius Helladius, Hilarius, & alii, nouam hęresin cõdiderunt quam Luciferianam vocãt: quia ab huius Luciferi sociis cœptã, dicentes ecclesiam factam lupanar: quos sanctus Hieronymus pulchrè conuincit in libro contra Luciferianos, in cuius scholiis quidã misere desipit, putãs sanctum Hieronymum inuehi in diuum Hilariũ Pictauiensem & sanctum Augustinum falli in nomine Luciferi & alia multa.

Iulianus aposta. ¶Anno.362. Mamertino & Neuitta Coss. Indict.5. Iulianus in imperio confirmatus, crudelissimum se christianis exhibuit. Liberales eis disceplinas interdixit, Militia eiecit, Bona diripuit, Plurimos interfecit. Apud Gazam & Ascalonem sacrę virgines, ruptis vteris, hordeoq; iniecto suibus obiectę sunt deuorãdę. Apud Sebasten ossa diui Baptistæ cõbusta sunt. Apud Antiochiã cum infinitas ecclesias alias deprædati essent, etiã sacra vasa indignissimè tractauerunt, micturaq; altare fœdauerunt, dicentes: En quibus Mariæ filio sacrificant. Interrogati illic dæmones cur ad quæsita non responderent. Non possumus (inquiunt) propter Babylan. Is fuerat eius loci episcopus, olim martyrio coronatus, olympiade.257. Ilico iussit auferri loculum: quo sublato, fulmen cœlitus ruit, in cineresq; redegit, tam Apollinis statuã, quàm templum eius. Audiens autem quòd Athanasius fortiter confortaret christianos Alexandriæ, iussit exire ciuitatẽ. Cũq; populus amarissimè fleret, ꝓphetauit episcopus: Habete fiduciã filioli. Nubes est, quæ cito ptrãsiet. His dictis cõmẽdauit amicis ecclesiã, & abscessit. ¶Anno.363. Iulianus.4. consul collega Salustio, ad bellũ pthicũ proficiscẽs, omniũ christianorũ sanguinẽ post victoriã offerẽdũ diis suis vouit. Apud Cæsareã Cappadocię s. Basilio minatꝰ est, ita subuersurũ vrbẽ, vt feris habitaculũ fieret. Trãsiens Euphratẽ, psarũ regẽ Ctesiphõte cõclusit: deinde ad inuia seductus, triduo fame sitiq; laborãs, & obuiis psis pręliari cõpulsus, à quodã ignoto sibi milite lancea pfossus, interiit.6. die Iunii Indict.6. Sãguinẽ suũ in aerẽ proiiciens. & in hęc verba prorũpens: Vicisti Galilęe vicisti. Calliscꝰ eius scriptor historię dicit ipsum à dæmone quodã fuisse percussũ. Re aũt vera s. Mercurius martyr occidit eũ.

Oranti

Oranti enim in ecclesia sancto Basilico, nostra domina multis comitata ministris apparuit, dicens: Vocate mihi Mercuriũ martyrem, vt ipsum mittã in Iulianum. Is autem miles eodem iubente, paulo antè propter fidẽ Christi occubuerat. Cuius illic arma iuxta sepulchrum seruabantur. Vidit ilico Mercuriũ quasi de tumulo surgentem Basilius: arma capescere, & exire de tẽplo. Cúmq; die proximo stupefactus hæreret, vesperi reposita loco suo arma cõperit: & lanceam sanguine cruentatam. ¶Sequenti die, 7. Iunii, Iouianus vir christianissimus, qui anteà nolẽs sacrificare, à Iuliano fuerat tribunitia dignitate priuatus, rursum necessitate belli Parthici, vtpote rei militaris expertissimus, reuocatus, ad imperiũ assumptus est: licet plurimũ reniteretur, dicens se Christianum esse, nec posse gẽtilibus imperare. Cũmq; respondisset se quoq; ad Christum velle reuerti, assensus est. Cui de salute eorum quomodo posset de tantis periculis saluos educere, multum solicito, diuina disponente clementia, statim & præter spem misit rex Persarũ, qui pacem cõponerent: misit & cibos exercitibus: forúmq; vænalium in deserto constituit: ictisq; fœderibus abire permisit. Qui cũ venisset ad terras imperii sui, ante omnia studuit pacẽ ecclesiæ restituere. Scripsit Athanasio vt mitteret ipsi virorũ dogmatũ disciplinam. Qui cõuocatis aliquot ex ægypto, Thebaida, Libyæ, coepiscopis misit ei vnà cum literis suis nicęnã fidem inuiolabiliter obseruandã. His lectis, imperator, ecclesiis sacerdotes suos & annonas à Cõstãtino magno institutas, & ab Iuliano sublatas restituit. Infideliũ tẽpla reclusit. Christianum cultum studiosissime reparauit, sub capitali sententia vetuit ne quis sacras virgines inhoneste cõtingeret. Cumq; venisset Antiochiã Meletius cum Acacianis suis volens orthodoxo principi complacere synodum celebrauit. Nicęnã se fidẽ seruare mentitus est, vno dũtaxat verbo cõmutato. Nam homousii loco homæsion ædiderunt, hoc est, non eiusdẽ, sed similis substantiæ, cum patre filium prædicabant, Macedonianum dogma vendicantes. At imperator ne fortè seduceretur à Meletio misit Alexandriã. Euocauit Athanasium. Plenius ab eo didicit fraudes hæreticorum. Quibus cognitis, & hæreticos amplius execratus est, & Athanasio magis magisq; deuinctus amore. Iussit disponere de ecclesiis per Aegyptum, vt ipse vellet. Post hæc venit Tharsum Ciliciæ, vbi Iuliani corpus humauit. Peracto funeris officio, Themistius orator à senatu romano missus, ipsum Romæ designatum cõsulem declarabat. Anno. 364. Indict. 7. Iouianus Illyricum versus proficiscens dum per Galatiam facit iter, apud Dadastam in cubiculum quoddã nouum sese cubitum recipit, vbi calore prunarum, & nidore parietum nuper calce illitorum suffocatus obiit, octauo mẽse imperii sui. 17. die Februarii, cõsulatu suo & Baroniani filii ætatis suæ anno. 34. ¶Eodẽ anno & mense. 25. mensis, Valentinianus vir Pannonius Cibalen. tribunus Scutariorum, apud Nicęam Bithynię Augustus appellatus fratrem suum Valentem post. 30. dies Constantinopoli consortem

Iouianus imp.

Valentinianus.
Valens.

imperii legit. Valētinianus iste sicut & Iouianus, propter fidē Christi ab imperio Iuliano tribunatus officio fuerat spoliatus. ¶Anno.365. Indict.8. primo duorum principum consulatu terræ motu per orbē ferme totum facto, mare litus egreditur Siciliæ, multarumq; vrbes insularum, & innumerabiles populos oppresserunt. Valētiniano ad Hesperiam profecto. Valens ab Eudoxio Cōstantinopoli baptizatus, iurauit in arriano dogmate permanere, & persecutionem in nostros resuscitare. Quodq; male iurarat, maiori malo cōpleuit, maxime post mortē fratris. Postea verò quàm baptizatus est, abiit Antiochiā. Absentibus dominis, Procopius quidā Cōstātinopoli tyrannidē arripuit. ¶Anno 366. Indict.9. Liberi9 mortuus est.24. Aprilis. Gratiano & Gadalepho Coss. Qui cum quatuor annis præfuisset ecclesiæ: vt prædiximus, in exilium actus est, triennio circiter exulauit. Interea venit Romā Acacius Palestinus, & in locum eius ordinauit Fœlicē. Postea Cōstantium plurimę nobilium Romæ matronarum adierunt postulantes sibi reddi pastorem suum. Respondit vrbem non carere pastore, cum Fœlix adesset. Tum illę: Ciuium neminem ingredi templum, vbi sciret esse Fœlicem. Motus harum precibus, scripsit vt vterq; pręsideret. Quod cum audisset vulgus, magna voce cōclamauerunt: Vnus Deus, Vnus Christus, Vnus episcopus. Turbatus hac cōmotione Constantius, reuocationem distulit. Interea Fœlix, cōuocatis.47. catholicis episcopis, declarauit se non esse arrianum. Constantium & socios eius excōmunicauit. Quare iratus Constantius. Liberium reuocauit, ea cōditione, vt ipsis cōmunicaret, quos Fœlix condemnasset. Acquieuit miser. Cōmunicauit eisdē Fortunatiano episcopo Aquileiensi cohortante. Qui prius eum solicitauit, ac fregit, & ad subscriptionē hæreseos cōpulit. Tenuit Liberius sedē post reuocationē suā annis circiter septē. Quo defuncto. Damasus creatus est prima die Maii, supradicto consulatu Gratiani. Præfuit annis.18. mensibus.7. diebus.15. Tunc Vrsinus diaconus à quibusdā episcopis constitutus Sicinium cum suis inuadit. Quo Damasianæ partis populo confluente, crudelissimæ interfectiones diuersi sexus perpetratæ. Tandem contentus episcopatu neopolitano, Damaso cessit. ¶Eodem Gratiani consulatu, Valens ab Antiochia venit circa finem Maii aduersum Procopium, primo certamine victus, secundo victor Procopium inter duas arbores fidit, duosq; proditores eius contra ius iurandum serris diuisit, & alios plurimos interfecit. Paulo post Valētiniano sui nominis filius nat9 est. ¶Anno.367. Tāta Cōstātinopoli est orta tēpestas, vt mirę magnitudinis decidēs grando, non nullos homines interfecerit.2. Iunii. Apud Atrabatum verò lana è cœlo pluuię mixta defluxit. Eodē cōsulatu Lupicini Gratian9 Ambianis imperator factus est.24. mēsis Aug. ¶Anno.368. S. Hilarius Pictauiēsis episcopus obiit.13. Ianuarii, duobus fratribus August. iterū Coss. Eodem consulatu.11. mensis Octobris, Nicæa quæ sæpe corruerat, terræ motu funditus est euersa. ¶Anno.369. Athanaricus rex Gothorum in christianos psecutione cōmota, plurimos interfecit, & de propriis

Papa Damasus.

sedibus in romanum solum expulit. ¶Anno.370.Indict.13.sanctus Eusebius Vercellensis ab arrianis occiditur kl.Augusti.3. duorum fratrũ Coss. Eodem anno socius tribulationis eius Lucifer Caralitanus Sardiniæ defunctus est.¶Eodem anno Constantinopoli apostolorũ martyrium,id est,templum dedicatum est.Eudoxius mortuus vndecimo inuasionis anno.Intrususq; Demophilus, multiq; nostrorũ ex eo loco expulsi in Phrygiam & variis cruciatibus interfecti. Vbi statim tanta fames secuta,vt multi Phrigum cogerentur exire terram suã, ne morerentur inędia.¶Anno.371.qui fuit primus olympiadis.287.Gratiano Augusto iterum & Probo Coss. Gloriosissimus athleta domini Athanasius ad cœlestia regna vocatus est.2.Maii. anno episcopatus sui.47. Indict.14.Successit ei Petrus secundus, qui statim ab arrianis fugatus, fugit Romã.Lucius aũt Alexãdriã reductus à suis, qui tẽporib9 Athanasii nũc intrusus,nũc extrusus fuerat christianorũ crudelissimus persecutor.Cũq; reduceretur,vt festiuus esset introitus, quendam puerũ super altare posuerunt,& abominanda facere docuerunt. Aliũ nudo corpore in suggestum statuebant,qui prædicaret. Sermo eius de potu ciboq; ad vomitum de vario luxuriæ genere appetendo, de cõtemnenda continentia post irrisionem Christi & sanctorũ eius.Salutabatur astans Lucius:Optato venisti pontifex.Te Serapis amat.Te numina sancta salutãt. Sic igitur introductus quotquot potuit inuenire catholicos etiã per deserta monachos, aut diris cruciatibus macerauit, aut suis locis expulit.¶Anno.373.Saxones cæsi in regione Frãcorum, videlicet Francfordie.Burgundiorũ.80.ferme millia, quot antea nunquàm ad Renum descenderunt.¶Anno.374.Indict.2.Sarmatæ pannonias eraserunt.Eodem anno post Auxentii seram mortem Mediolani Ambrosio episcopo cõstituto,omnis ad fidem rectã couertitur Italia. Fuit aũt consecratus Ambrosius.7.Decẽb.quę & dominica, Gratiano tertiò,& Aequitio Coss. Hunc ipsum annũ idem Ambrosius ait esse, quod verũ est,nonagesimũ ab initio Diocletiani,que paschæ dies incidit.13.mensis Aprilis,vt annũ.364.in eadem epistola dicit esse à Diocletiano.80.quo pascha celebratum fuit.4.mensis eiusdem.Et hæc dicta sint, ne quis de cætero seducatur eusebiana positione, qua innumeri scriptores fuere decepti.¶Anno.375.Nulli sunt cõsules ordinati.Causam dicit sanctus Hieronymus,quòd anno superiore Sarmatæ Pãnonias vastauerint.¶Eodẽ anno(si tamẽ rectè Marianus assignat) b. Patricius in Britannia natus est,mirabiliũ postea patrator operũ.¶Eodẽ anno Valentinianus vehementer iratus Sarmatarum legatis,propter Illyrii vastationem,cum in cõsistorio sæuus infremeret,& totius gentis excidiũ rigidus minaretur, subita sanguinis eruptione, Brigitione moritur.17.Nouemb.feria.3.Cuius filiũ Valentinianũ milites constituerunt imperatorem,sexta die post mortem patris.Quod Valẽs patruus & Gratianus frater ægre quidem tulerũt, se nõ cõsultis hoc esse præsumptum.Electionem tamen confirmauerunt.Tunc Apollinaris

Sãctus Eusebius Vercellensis.

Obitus sancti Athanasij.

S. Ambrosius fit episcopus.

Apollinaris hæreticus. Laodicenus sui nominis hæresin condidit, dicens Christũ nõ habuisse mentem, sed eius loco fuisse verbũ. Quã Damasus, Romæ celebrato concilio, condemnauit. Cui interfuit etiam Petrus Alexandrinus. ¶Eodem anno Valens lege data, vt & monachi militarent, nolentes fustibus iussit interfici. Tũc & Theodosius pater Theodosii principis, missus à Valente contra Firmiũ rebellantem in Aphrica, ipsum vicit, totamq; regionem, datis legibus, meliorem fecit. Tum repẽte ab ipso qui miserat iussus interfici apud Charthaginẽ, baptizari petiit. Quo percepto, suũ vltimo iugulum percussori præbuit. Causa necis nomẽ erat. Valens enim, consulto dæmone, quis post ipsum imperaret, audiuit: Theod. Quotquot ergo inuenit Theodoros, Theodolos, Theodotos, Theodosios, interemit. Vnde plurimi nomina sua mutauerunt. ¶His tẽporibus floruit Eutropius presbiter, egregrius scriptor historiæ. *Sanctus Basilius.* Claruit & magnus Basilius Cæsareæ Capadociæ pontifex, quem cum Valens in exilium mittere vellet, primus & secundus ac tertius calamus, quo literas signare conabatur, ruptus est, quin & manus eius ita contremuit, & eo ipse horrore concussus est, vt nullã potuerit formare literam. ¶Anno.376. Alemanorũ circiter.30. millia apud Argentinam oppidũ Galliarũ ab exercitu Gratiani strata. ¶Anno.377. gens Hunorũ vastabat Gothos. Sunt aũt Gothi qui & Getę origine Scythę. Porrò Scythę primi sunt in Europa sub Septentrione, ad limitẽ Tanais. Gothi trans Histrũ longo tempore sedes habuerunt: Quorũ alii dicti sunt Ostrogothi, id est, orientales. Alii Vvisigothi, id est, occidentales. Qui cum ab Ostrogothis, orta discordia, cędercntur. Fritigernus eorũ princeps à Valente petiit, & accepit auxiliũ. Victor euasit, Ostrogothorũ duce Athanarico in fugã verso. Nec longo post tẽpore gens Hunorũ ab vltima Meotide prodiẽs, Ostrogothos expugnauit. Porrò Vvisigothi metuentes sibi, miserunt ad Valentem oratores, vt liceret sibi Danubio transito, incolere Mesiam. Pollicentes obedire romanis legibus, & ea in parte fideliter tutari imperium. Annuit Valens, Mesiam tradidit. Iudices eis Lupicinum & Maximum præfecit. Concordiam dogmatũ, id est arrianam fidem, obseruare præcepit. Quos aliquantulũ postea, compulit rebellare Maximi auaricia. Itaq;, victis romanis, Thraciam occupauerunt. Quod vbi cõperit Valens, de Antiochia exire compulsus, sera pœnitentia nostros ab exiliis reuocauit. ¶Anno igitur.378. Indict.6. Valens consulatu suo.6. & Valentiniani.2 Constantinopolin venit, 30. die Maii. Gothi autem tunc, etiam vrbis ipsius suburbana vastabant. Contra quos exiit.11. Iunii. Nona autem die Augusti contigit illud lachrymabile bellũ, quo romanæ legiones *Valens cõbustus.* ad internetionem cæsæ sunt. Valens cum sagitta saucius fugeret, ad cuiusdam villæ casam deportatus est. Quo persequentibus Barbaris, & incensa domo, sepultura quoq; caruit. Et iusto dei iudicio ab eis corpore combustus est, quos anima dudum occiderat, compellens fieri Arrianos. Fuit annus iste.4. Olymp.288. teste & Socrate. Cuius in tripartita

partita positio passim violatur ab his, qui nimium Eusebio fidei tribuerunt. ¶Audita Gratianus impii morte Valentis, ilico legem dedit Sabori magistro militũ, vt exules episcopi suis redderentur ecclesiis: reliqui omnes, aut fidẽ Nicenam susciperent, aut vrbibus pellerentur: Expulit ergo Sabor Eunomianos, Photinianos, & Manichæos. Arrianos autem propter multitudinem non expulit. Cõtra gothos autem euocauit ab Hispania Theodosiũ: qui mira celeritate Barbaros vicit. Primúsq; victoriæ suę nuncius ad Gratianũ reuertit. Repletus gaudio princeps, Theodosium consortem fecit imperii. 16. Ianuarii, feria. 4. Indict. 7. Ausonio, Olybrióq; Coss. & ad orientale misit imperiũ. Quò cũ peruenisset, reliquias Gothorũ in Mesiam redire compulit. Interea correptus graui ægritudine, venit Thessalonicam: interrogauitq; Basilium episcopum loci, cuius esset fidei: respondit, Nicenæ. Petiit ilico baptizari. Statim autẽ, vt sacro fonte renatus est, etiam à morbo corporis est liberatus. ¶Anno. 380. Indict. 8. Theodosius volens Arrianos à Constantinopoli expellere, præmisit legem tam sociorũ, quàm suo nomine, huiuscemodi: Imperator Gratianus, Valentinianus, & Theodosius augusti, ad populum constantinopolitanum: Cunctos populos quos nostra regit clementia, in ea volumus religione versari, quam Petrus apostolus Romanis tradidit, quã Damasus, & Petrus Alexandrinus, vir apostolicę sanctitatis, sequitur. Hoc est: Patris, & filii, & spiritus sancti vnã deitatẽ sub pari maiestate, & pia trinitate credamus. Hanc legem, sequentes catholicorum nomen, iubemus amplecti. Reliquos vt demẽtes hæretici dogmatis insaniã sustinere. Diuina primũ vindicta, pòst etiam motus nostri vltione plectendos. Data. 3. kalend. Martias, Gratiano. 5. Valentiniano, & Theodosio Coss. Post hęc venit Constantinopolin. Demophilo iussit Nicenam fidem suscipere, aut exire de ciuitate. Elegit miser egredi. Cum quo & Lucius, nuper ab Alexandria fugatus, exiit, prima Nouembris: postquàm ecclesias. 40. annis occupassent Arriani. ¶Eodem anno pax cũ Gothis firmata est. Quorũ rex Athanaricus Constantinopoli honorificè susceptus, &. 15. deinde die defunctus est. ¶Anno. 381. Euagrio, Eucherióq; Coss. mense Maio, iussu Theodosii Constantinopolin conuenerunt: Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hierosolymitanus, post pœnitentiam in Nicenam fidem consentiens: & alii, vsq; ad. 150. pontifices, ad secundam synodum generalem celebrandam. Euocati fuerunt illuc & Macedoniani (si forte resipere voluissent) episcopi. 36. negantes Spiritum Sanctum. Qui maluerunt publicè condemnari à synodo, quàm acquiescere veritati. Statuerunt & ordinem ecclesiarũ. Vt Romanus episcopus esset omnium primus. Constantinopolites secundus. Tertius Alexandrinus. Antiochenus quartus. Quintus Hierosolymitanus. ¶Eadem synodo Gregorius Nazanzenus (qui nuper illuc missus fuerat aduersus hæreticos) obtinuit regressum ad locum suum. Cui substitutus est beatus Nectarius. Meletius aũt decretus est

Theodosius fit augustus.

Honoris gratia Valentinianum annumerat.

Secũda synodus.

patriarches Antiochenus. Qui post dies paucos defunctus est, & Flauianus substitutus. ¶ Aestate sequente rursum plures episcopi Constantinopolin conuenerunt, pro causis ecclesiæ. Vbi occidentalium episcoporum synodicam susceperunt epistolã, citantem eos Romam ad maximum concilium celebrandum. Rescripserunt Damaso, Ambrosio, cæterisq; Romę conuocatis, piè excusantes se. Legatos miserũt Cyriacum, Eusebium, Priscianum. ¶ Anno. 383. Theodosius Arcadiũ filium designauit augustum. 16. Ianuarii. Indict. 11. Sequente Iunio regressi sunt Constantinopolin plurimi ad vniendam ecclesiam. ¶ Hęresiarchæ enim non sinebant eos quiescere. Quibus præcepit Theodosius, vt cessarent de cætero, neq; ecclesias haberent, neq; alios ordinarent, neq; de fide amplius docerent. ¶ Eodẽ anno sanctus Damasus

Papa Syritius. obiit. 11. Decembris. Vacauit sedes. 21. diebus. Successit ei Syritius. 2. Ianuarii sequentis. Pręfuit annis. 15. Ab vrbe Manichęos expulit. Statuit vt sacri ordines per interualla temporũ darentur ab episcopis tantũ. Et ne digami promouerentur iuxta sententiam apostoli. ¶ Interea

Maximus Brito. Maximus Brito, sumpta purpura, imperare præsumpsit. Traiecit in Galliam. Gratianũ Lugduni dolo peremit. 24. Iulii. anno imperii. 17. vitæ. 26. consulatu Ricimeri, & Clearchi iuxta Hieronymum, Prosperum, Marianum, contra indiligentiam Socratis. ¶ Eodem anno Theodosio natus est Honorius, nona die Septembris. ¶ Anno. 385. Arcadio & Bautone Coss. sanctus Ambrosius dicitur inuenisse corpora sanctorũ Geruasii & Prothasii. ¶ Eodem anno apud Alexandriam Timotheo successit Theophilus, qui inter multa præclara opera scripsit Theodosio cyclum paschalem centum annorum, incipiens eum à primo

Priscillianus. eius consulatu. ¶ Eodem anno Priscillianus (qui mundum dixit à diabolo factum, humanum genus à stellis regi, & alia multa peruersa docuerat) prius Romæ à Damaso, nunc Burdegalis à sancto Martino, & aliis in synodo iudicandus, appellauit ad imperatorem Maximum. It Treuerim. Auditur, accusatur, conuincitur, decollatur. Accusatores eius Itachius & Vrsatius episcopi, communione priuãtur: quòd causa fuissent necis humanæ. Hoc Maximus ægerrimè tulit: atq; sancto Martino irascebatur. Qui vix obtinuit, ne reliqui Priscillianistæ interficerentur: cum iam multi essent occisi, antequàm ille adueniret. Inter quos erat Latronianus, & Euchrotia vxor Delphidii. ¶ Anno 388. Theod. 2. & Cynegio Coss. Maximus in tertio ab Aquileia Lapide spoliatus regiis indumẽtis, Theodosio sistitur, & obtrũcatur. 27. mẽsis Augusti. Cuius filium Victorem cęsarem, Arbogastes magister militię occidit in Galliis. Fama vulgabatur Constantinopoli, Theodosium fuisse victum à Maximo. Quapropter Arriani, iam non habentes quẽ timerent, cristas erigũt. Nectarii pontificis domũ diripiunt, & exurũt. ¶ Anno. 390. signũ in cœlo quasi columna pendẽs, ardensq; per dies. 30. apparuit. ¶ Anno sequente, Theodosius venerabile baptistę caput intulit ecclesiæ: quam ædificauerat ei septimo à Cõstantinopoli lapide

cũ decima

cum decima Nouembris rediſſet ab Heſperiæ, id eſt occidentis partibus. Theodoſius rogatus ab Amphilochio epiſcopo Iconii, vt Arrianos omnes fugaret, non acquieuit: rem difficilem iudicans. Paulo poſt, vbi ſimul Arcadius aſtabat patri, rediit epiſcopus. Feſtiuiſsimè principem (ſpreto filio) ſalutabat. Interroganti, cur nullum honorem exhiberet Arcadio, reſpondit: Abſit à me: ſufficiat ei honor ſuus. Ad hæc princeps vehementer cœpit iraſci. Tunc ait epiſcopus: O imperator, vt iniuriam filii ferre nõ potes, ita credas patrem omnipotentẽ vnigeniti ſui nõ ferre contemptum. Intellexit ille propoſitũ epiſcopi: ſtatimq; lege data, omnium contra Chriſtum malignantium conuenticula vetuit. Hieroſolymis Cyrillo defuncto, ſucceſsit Ioannes. Alexandriæ Theophilus vrbem purgauit à ſordibus idolorum. Omnia (præter vnius ſimiæ ſimulachrum) confregit: quam ideo reſeruauit, vt diſcerent poſteri, quid anteri coluiſſent. ¶ Anno. 392. beatus Hieronymus ſcripſit librum de viris illuſtribus: longè alium, quàm nunc videmus æditum temeritate cuiuſdam, nunc inſerentis aliena, nunc addentis nondum ædita. ¶ Eodem anno Eugenius, fauore Arbogaſtis militiæ principis, imperiũ ſibi vſurpauit. Valentinianũ apud Viennã dolo per cubicularios dormientem, ſuffocauit. Et vt putaretur, ſibi voluntariam conſciſſe mortẽ, laqueo ſuſpendit, anno imperii eius. 18. Quod vbi Theodoſius reſciuit, ad quendam Ioannẽ ſolitariũ magni nominis virũ, in Thebaida miſit, ſciſcitante de belli euentu: reſpondit ſanctus: Theodoſius vincet, & in Italia morietur. ¶ Anno igitur. 393. Indict. 6. Theodoſius Honorium filium creauit auguſtum. 10. Ianuarii: quem cum fratre manere iuſsit Conſtantinopoli, & expectare euentũ. Ipſe cõtra tyrannũ proficiſcitur. Secuti ſunt eũ Gothi, decem circiter millia, ſordibus arrianis polluti: qui & primo cõgreſſu perierũt. Quos amiſiſſe, lucrũ fuit, vt ait Oroſius: indigni tam pio principi militare. Interea ingratiſsim9 Arbogaſtes exercitus ſuos domino ſubtraxerat, Eugenióq; tradiderat. Vterq; totis viribus militem contra dominum animabat. Vterq; in multitudine deorũ, quos adorabant, & armatorũ numero confidebat. Alpiũ tranſitus occupabant inſidiis, ne quis forte manus ipſorum poſſet effugere. Theodoſius autẽ in ſummis alpibus conſtitutus, deſertus à ſuis, inſidiarum adhuc neſcius, caſu repertum quoddã oratoriũ ingreditur incœnatus, & pernox infuſus lachrymis orat. Et ecce beatus Ioannes euãgeliſta, ſanctúſq; Philippus apoſtolus, aſtiterunt ei: victoriam craſtino pollicentes. Facta die. 17. Septembris, ſigno crucis armatus ad pugnã progreditur. Ilico circũſeptus inſidiis eſt. Quarum ductor Arbitrio, ſtatim vt vidit Theodoſium, mutato propoſito, eidẽ auxiliatus eſt. Et hæc mutatio dextrę excelſi, miraculũ primum. Deinde tanta ſubito vis vẽtorum in hoſtes irruit, vt etiam iacula ipſorum in iaciẽtes retorqueret: vt ne vnus partis theodoſianæ læderetur. Sed & tantus pauor & horror inuaſit eos, vt deſperarent ſe poſſe euadere. Deniq; proiectis armis, humiq; iacentes, clementiam

principis

principis inuocabant. Ille vt erat clementissimus, ignouit militibus, ignouit & comitibus. Solū ducem Eugeniū eodem die iussit interfici. Indict.7. Arcadio.3.& Honorio.2. Coss. Arbogastes aūt vt vidit se effugere nō posse, interfecit seipsum. Videns tāta miracula Claudianus poëta, qui Christum semper cōtempserat, christianos irriserat, Theodosium victū iri sperauerat, nunc in laudem eius prorumpit dicens:

Claudianus. O nimium dilecte deo cui militat æther.
Et coniurati veniunt ad classica venti.

Parta victoria Theodosius Mediolanum se contulit. Honoriū è Constantinopoli ad se vocauit,& principem occidentis cōstituit. Ad hæc tres militiæ principes designauit, qui in administranda rep. fideliter adiuuarent filios. In oriente Rufinū. In Aphrica Gildonē. In occidente Stilliconē. Interea febribus laborare cœpit,& iuxta verbum viri dei Ioannis, ibi defunctus est.17. Ianuarii, feria.4. Indict.8. Currēte adhuc anno.4. olymp.292. Olybrio & Probino Coss. Vocatus ad paternū funus etiā Arcadius accurrit. Sanctus Ambrosius funeralia celebrauit, longa pulcherrimaq; oratione defuncti laudes exposuit. Et inter alia sic locutus est: Theodosii excessum elementa mœrebant. Cœlū tenebris obductum. Aer obscuratus. Terra mota. Pluuię graues. Beneficiū se putabat accepisse, cum rogaretur ignoscere. Nunquàm veniam cōfitenti negauit. Malens sibi homines religione, quàm timore astringere. Sacrilegos remouit errores. Templa clusit. Simulachra destruxit, Defleuit in ecclesia publicè peccatū suum, quod ei aliorum fraude obrepserat, gemitu & lachrymis orauit veniam, quod priuati erubescūt. Post hæc Arcadius auexit corpus & sepeliuit Constantinopoli.8. Nouemb. Porrò.27. eiusdē mensis, reuersus exercitus orientis, qui Theodosiū iuuerat, festiuè (iuxta morē) in porta exceptus est. Et ecce subitò milites vnanimiter insurgentes in Rufinū ducem suū, qui sancto Ambrosio dudū molestissimus fuerat, occiderūt. Imponentes ei, quod Hunos (qui iam orientem vastabāt) euocasset, ad tyrannidem arripiendā aduersus Arcadiū. Cuius loco regnare meditatus est. ¶ Eodem anno 395. S. Seruatius obiit.13. Maii in die Pentecostes. ¶ Eodē anno S. Martinus defunctus est.11. Nouemb. nocte quę lucescebat in primam sabbathi. Primus eius scriptor historiæ Sulpitius, neq; annū domini, neq; diem mortis, neq; Coss. nominat. Sed hoc dicit: ꝙ annos natus.20. militia Iuliani relicta, profect9 sit ad sanctū Hilariū, ꝙ anno.56. sit fact9 episcopus, ꝙ annorū.65. venerit Treuerim post mortē Priscilliani, ꝙ deinde vixerit annis.16. Gregorius aūt Turonēsis, qui ferme.200. annis post Martinū floruit, ait ipsum fuisse ordinatū episcopū.4. Iulii, die dominica. Gessisse pōtificatū annis.25. Defunctū.26. die dominica, Attico Cæsareoq; Cos. Et tunc apparuisse diuis Ambrosio & Seuerino. Vterq; scriptor affirmat defunctū anno ætatis.81. Sed neuter eorū animaduertit secū sua scripta pugnare. Si fuit tantū vicenarius, quando reliquit Iulianū apud Vangiones anno.361. nō potuit habere.56. ante mortem

Sanctus Martinus obijt.

Valentiniani

Valentiniani morientis anno .375. Si vixit annis .16. post Priscillianũ, ergo non apparuit sancto Ambrosio, qui tot annos nõ vixit post mortem illius. Si migrauit. 11. Nouemb. consulatu Cæsarii, ergo non obiit die dominica, quia tũc fuit feria. 4. Nec minus absurdũ, quod alia Turonensis exempla tenent: ipsum natum anno dñi. 326. & defunctũ. 434. Alia. 445. vt plusquam. 120. annos vixerit. ¶ Ego natum existimo anno .341. Vicenariũ recusasse stipendia Iuliani. Et anno .370. factũ episcopũ 4. Iulii die dominica. Vixisse pontificem annis. 26. mensibus. 4. dieb. 11. Defunctũ. 11. Nouembris, ætatis suæ. 61. domini aũt. 395. Cõsulatu Olybrii & Probini. ¶ Anno. 396. per dies multos fuisse terræ motũ & cœlũ ardere visum. ¶ Ea tempestate floruit Tilemachius monachus, qui ex oriente profectus venit Romã, vidénsq; ludũ gladiatoriũ, piè monuit pugiles, ne talia facerent. Quapropter ab eis lapidatus est. Quod vt resciuit Honorius, posita lege, vetuit ne amplius dimicatio talis exerceretur. ¶ Anno. 397. Indict. 10. Cęsareo Atticóq; Coss. 4. mẽsis. Aprilis sabbatho paschæ b. Ambrosius defunctus est. Cui successit Simplicianus senex Simpliciano venerius. ¶ Eodẽ anno Gildo vt resciuit Theodosium defunctũ, sibi aphricanũ vsurpauit imperiũ. Quod frater eius Mascezel ægre ferens, ad Honoriũ se cõtulit. Absentis filios Gildo necauit. Aduersum quẽ habentẽ. 70. millia pugnatorũ, cũ. 5. tãtũ millibus idem Mascezel missus est. Cumq; iam instaret tempus congressionis quadã nocte b. Ambrosius apparuit Mascezeli, cõfortãs eum, victorẽ post triduũ significauit. Tertia igitur die cõgressus, inter primos cadẽtes vexilliferi manũ amputauit. Cęteri fugere cœperũt. Captus Gildo strangulo periit. ¶ Eodem anno Nectarius episcopus Constantinop. obiit. 27. Septembris. ¶ Anno. 398. Honorio. 4. & Eutichiano Coss. 16. Februarii. Ioannes presbiter Antiochenus cognomẽto Chrysostomus ab Arcadio, clero, populoq; vocatus, suscepit episcopatũ Constantinopolitanũ. Hic est annus & consulatus à passione Christi. 364. quẽ s. Augustinus nimiũ credulus, Eusebio numerat. 365. Putabãt enim Christũ passum. 18. Tiberii, cũ. 19. passus fuerit. ¶ Anno. 399. Mãlius Theodorus cõsul, habuit collegã Eutropiũ Eunuchum, qui quoniã offendit Arcadium, ab eo decollatus est, & nomen eius abrasum de numero cõsulũ. Hoc anno sicut recitat s. Augustinus. Gaudẽtius & Iouius comites Honorii. 19. Martii. quę fuit sabbathũ medię quadragesimę, falsorũ deorũ templa subuerterunt Carthagini, & simulachra cõfregerunt, & ex eo tẽpore cultus Christi in Aphrica maxime viguit, quo diabolus ipsum omnino cessaturum dixerat. ¶ Eodẽ anno papa Syritius obiit. 22. Feb. Vacauit sedes dies. 20. Quem secutus Anastasius sedit ab idibus Martiis annos. 5. mensem vnum, dies. 14. Instituit vt stetur ad Euangelium in missa. Et ne corpore vitiatus clericus fieret. ¶ Anno. 400. Indict. 13. Stillicone Aureliano Coss. Radagasus Ostrogothus. 200. armatorum millibus comitatus in Italiam venit. Sed apud Vesulas parua romani exercitus manu victus est diuino miraculo, ita vt vno die plusquàm

De ciuita. lib. 18. cap. ultimo.

San. Radagasius.

centum

centum millia ſuorum amiſerit,nullo romanorũ vulnerato,vt refert ſ.Auguſt.lib.5.de ciuit.dei,cap.23. Hunc cõtinuo ſecutus eſt Alaricus Vviſigothorũ rex.Vaſtatis ante Pannonia,Illyrico Thracia. ¶Anno 404.Indict.2.Chryſoſtomus à Cõſtãtinopoli eiectus eſt.20.die Ianua. quia reprehẽderat ꝙ imaginem Auguſtæ poſuiſſent ſuper columnã. Porphyreticam in foro venerandã.¶Eodem anno venerabilis Paula mater Euſtachii Bethleem obiit.26.Ianua.feria.3.Honorio.6.& Ariſtene Coſs.vt oſtẽdit Hieronymus in epitaphio eiuſdem. Quarum oſſa tranſlata in Franciam apud Senonas requieſcunt.¶Eodem anno defunctus eſt papa Anaſtaſius.27.Aprilis.Vacauit ſedes.21.diebus. Succeſsit Innocentius.Sedit à.19.Maii annos.12.menſes.3.dies.11.Statuit ieiunare ſabbathis exemplo romanæ eccleſiæ, & diſcipulorum ieiunantium ſepulto Chriſto. ¶Eodem anno.S.Alexius obiit.17.Iulii die dominica. ¶Eodem anno vehementiſsima grando cecidit Conſtantinopoli.30. Septemb.& quarto dehĩc die Auguſta mortua eſt,dño punien te,ſancti pontificis iniuſtum exilium.Scripſit innocentius Conſtantinopolitanis,ne ſucceſſorem Ioanni darent.At illi iuſſa contemnentes, Vrſatium intruſerunt,qui anno ſequenti mortuus eſt.11. Nouemb. Et poſt.4.menſium litem,Atticus ſubſtitutus. ¶Anno.406.Arcadio.6.& Anetio Probo.Coſs.S.Hieronymus ſcripſit ſuper Oſee.Iohel.Amos. Zachariam & Malachiam cõmentarios, vt patet in prologo.3.ſuper Amos.¶Eodem conſulatu,teſte Proſpero,pridie kl.Ianuarii,traiecto Reno,Vvandali,Alani, & aliæ barbaræ nationes in Gallias irruerunt, & infinitas cædes perpetrauerunt: Inter quas ſanctus Nicaſius Remis occubuit. Teſtatur idipſum propria ipſius hiſtoria, nullam Hunorũ, ſed Vvandalorũ tantũ faciens mentionem. Hoc & S.Hieronymus ad Gerontiã apertiſsimè conteſtatur, qui diu ante aduentum Hunorum in Galliam,defunctus eſt.Quare merito deteſtamur eorum negligentiã, qui pluſquàm.40.annis poſterius ſanctum Nicaſium paſſum ſcribunt,vt nullum ferme inter ipſum & Remigium tempus fuerit.¶Anno.407. Honorio.7. & Theod.2. Coſs. Chryſoſtomus apud Cucuſsã deſerti Armeniæ longo ſolis ardore, & itinere confectus diem obiit 14.Septemb. ¶Eodem anno Cõſtantius Britannus tyrannide ſumpta traiecit in Gallias. ¶Anno.408.Indict.6.Arcadius Cõſtãtinopoli defunctus eſt prima die Maii,feria.6.Baſſo Philippoq; Coſs.Anno ętatis 31.imperii.27.qui fuit.2.olympiad.296.Reliquit filium annorum octo noĩe Theodoſium, qui tum patris loco regnare cœpit. ¶Anno.409. Alaricus Vuiſigothorum rex, cum iam aliquot annis ſedem quæſiſſet ſuis,petiit ab Honorio Galliã ſibi tradi, ſi Vvandalos poſsit expellere. Cõſentit imperator.Vvandali,re cognita, non expectabãt aduentum eorum:ſed ſpoliatas Gallias derelinquentes tranſierunt in Hiſpanias. Interea ſtilico genere Vvandalus, romanæ militiæ princeps,machinabatur occultè Honorium occidere, & filium ſuum Eucherium imperio ſublimare:Primumq; Gothos ipſos iã feſtinantes ad datã poſſeſsionem delere

Papa Innocẽtius

S.Nicaſius.

onem delere statuit. Exercitui suo Iudęum quendam nomine Saulem præfecit. Qui ipsa die paschæ. 18. mensis Aprilis, Gothos festum celebrantes, nihilq; mali suspicantes, inuasit. Occidit plurimos. Reliqui rupto fœdere quod cũ Honorio habuerant, Italiã inuadunt, Romam obsidẽt. Missi duces ab Honorio, Stiliconẽ vt causam interficiunt. At Gothis resistere nequiuerunt. Idcirco proximis comitiis, vnus tantum orientalium partiũ consul creatus est Flauius Varro: sub quo Roma, quondã mundi domina, capta est, kl (vt ait Blondus) Aprilibus, habẽs annos conditionis suæ tantũ. 1161. non vt vulgo dicitur. 1164. Similiter annus domini fuit. 410. tantũ, non. 413. quod Blondus putauit. Indict. 8. imperii Honorii. 18. post patrẽ. 16. post fratrẽ. 2. Ingressus vrbẽ alaricus præcepit, vt quoad possent, à cædibus abstinerẽt, & quicquid inuentũ esset in basilicis apostolorũ Petri & Pauli, saluum esset. Contigit (mirabile dictu) vasa quędã aurea sancti Petri in cuiusdam Gothi manus incidisse, quę rex ilico reportari fecit. Tertia vero die exeuntes, Campaniam, Lucaniam, & Brutiam populati sunt. Conatos in Siciliã traiicere, tempestas orta, prohibuit. Vbi mortuo Alarico, cognatus eius Athaulphus subrogatus est. Qui Placidia sorore Honorii ducta, pacẽ fecit cũ eo, rediensq; per vrbem, in Gallias profectus est. Tãdem apud Barcilonẽ consederunt Gothi. Burgundiones apud Heduos. Reliquiæ Vvandalorũ, & Alani in Aquitania. ¶ An. 411. vnus tantũ cõsul creatus Theodosius ipse. 4. quo supradictus Cõstãtinus in Britanniã regressus superatus est. ¶ Anno. 412. Cyrillus Carmelita factus episcopus alexandrinus, fratribus titulũ beatæ Mariæ dicitur indidisse. ¶ Anno. 413. Lucio consuli collega designatus fuerat Heraclianus, qui tyrannidẽ in Aphrica moliens, & honorẽ amisit & vitã. ¶ Hac tẽpestate Pelagius Brito sui nominis hæresin condidit: asserens hominem saluari per solam arbitrii libertatem, sine alia Dei gratia: Aduersus quã b, Hieronymus, Augustinus, & alii multi fortissimè scripserũt. ¶ Anno. 414. Attalus cõsilio & auxilio Gothorũ in Galliis rebellat imperio. Idem anno proximo, relictus ab eis, tendẽtibus iam versus Hispaniã Cõstãtio Patricio sistitur. ¶ Anno. 415. Indic. 13. Honorio decies & Theodosio sexies Coss. Luciano presbitero prima reuelatio facta est. 3. decembris, feria sexta de inuentione sancti Stephani: De quo suprà. ¶ Anno. 416. Theodosio septies & Palladio Coss, Placidiã sororem Honorii, quã Attaulpus duxerat, Vvallia reddit, Cõstantius ducit. ¶ Eodem anno papa Innocentius obiit. 28. Iulii. Vacatũ dies. 22. Successor eius Zozymus ordinatus. 20. augusti: Sedit annũ vnũ, menses quatuor, dies decem. Constituit ne sæuus fiat clericus, ne clericus tabernas adeat: Cereũ paschalẽ benedici permisit, etiã parochiis, quod ante nõ fiebat. His temporibus fuerũt duę poëtides egregię Eudoxia vxor Theodosii iunioris: & Proba Valeria vxor Adelphi proconsulis: Priori tribuũtur Homerocentonę, sequenti virgiliocẽtonę. Eiusmodi meminit & Hierony. ¶ Anno 417. Indict. 15. dissẽtio inter occidẽtales ecclesias habita de celebratiõe

Roma capta Gothis.

Pelagius hæreticus.

Papa Zozymus.

paſchæ: Quidam celebrabant.8.kl.aprilis. Quorũ error etiã cœleſti miraculo patefactus eſt: Nã fons apud Meltinas aqua ſolitus impleri quotannis: In vigilia paſchę expectantibus à.9.kl.aprilis, vſq; ad.11.kl. Maii, ipſo die & hora baptizãdi cœlitus impletus eſt: oſtendens.10.kl. Maii legitimũ paſchæ diem nicęni concilii regulis definitũ: Et multi quidem huius miraculi meminerunt, quòd.11. conſulatu Honorii, & ſub Zozymo contigerit. Sed pauci verum incarnationis annum attigerunt, male proſequentes, quod Euſebius nõ bene inceperat. Eodem anno Aphricani pontifices. 214. concilium apud Carthaginem cõtra Pelagium celebrarunt. Ad quos miſit Zozymus, oſtendens hoc fieri nõ debuiſſe inconſulto romano pontifice. Approbauit tamen ſtatuta eorum, & vniuerſæ eccleſiæ damnatum Pelagium indicauit. Et hæc geſta quidam ſequenti conſulatui perperam copulant: cum vita Zozymi ad ipſum non pertigerit, qui defunctus eſt.26. Decẽbris, feria.4. Vacauit ſedes diebus.11. ¶Anno.418. Bonifacius ſuſcepit romanũ pontificatum.7. Ianuarii. Indict.1. Sedit annos.3. menſes.9. dies.22. Competitorem habuit (ſi tamen petitor ipſe fuit) Eulalium quendam. Quod audiens imperator Honorius, vtrũq; recedere ex vrbe iuſsit. At mẽſe 7. reuocatus Bonifacius vetuit, ne mulier pallam ſacratã contingeret neq; in ſacrificio diuino thura incenderet. ¶Eodem anno.2. Iulii. Valentinianus è Placidia Conſtantio natus eſt. ¶Anno.419. Cõſtantius pacem firmat cũ Gothis, conceſſa eis Aquitania. ¶Eodem anno Pharamundus regnare cœpit Francis apud Francfordiam. Regnauit.7. annis, teſte Buceto contra Gaguinum & multos alios. Creatus autem fuit celeberrimo procerum conuentu Vviciburgi.24. Aprilis, feria.5. Indict.2. ¶Anno.420. Theodoſio nonies, & Conſtantio ter Coſs. ipſe Cõſtantius ab Honorio principe, conſors imperii factus eſt. ¶Eodem anno beatus Hieronymus apud Bethleem defunctus eſt, vltima Septembris, feria quinta. De quo (quia vitã eius olim ſtudioſe conſcripſi) nunc tantum illud Platinę commemorabo: eius ſanctiſsimam vitam prælucere omnibus, eius ſcripta ita eſſe in precio & honore, vt nemo magis legatur. ¶Anno.421. Cõſtantius imperator defunctus eſt: cuius vxor cum filiis Valentiniano & Honorio abiit Conſtantinopolin ad Theodoſium nepotem ſuum, & manſit ibi vſq; ad mortem Honorii fratris ſui. ¶Anno.422. defuncto Bonifacio.25. Octobris, vacauit ſedes diebus.9. Succeſsit in locũ eius Cœleſtinus. Sedit à quarta Nouembris annis duodecim, menſibus quinq;, diebus octo. ¶Eodem anno Chriſtiani Perſas diuino miraculo debellarunt: quorum captiuos Acacius Amidæ ciuitatis epiſcopus redemit, confractis in preciũ vaſis eccleſię & liberatos ad ſua remiſit: admirãtibus etiam Perſis fidem & caritatẽ viri. ¶Eodẽ anno Aetius filius Gaudentii in locũ Conſtantii magiſter militiæ creatus eſt, & in Hiſpaniã miſſus cõtra Barbaros: quorũ multitudine territus, continuit ſeſe in citeriore. Quod Honorius adſcripſit

Papa Bonifacius

Pharamundus.

S. Hierony. obijt.

ignauiæ

ignauię,nouūq; militię principē Castinū misit:pollicitus etiā cōsulatū, si fortiter ageret. Verum & ipse territus substitit. Tū Bonifacius proconsul Aphricæ, sancti Augustini amicissimus, vt Castinū adiuuaret, vltro se obtulit. Qui facile Vvandalos adinternecionem deleuissent nisi Castinus Bonifacium ablegasset consulatu Mariani & Asclepiodoti. Quo & Honorius Romæ diem obiit, mense Augusto, Indictio.6. *Honorius obijt.* ¶Statimque Ioannes primus imperialium scriptorum sibi imperium vsurpauit. ¶His auditis Theodosius, fidelissimum militiæ principem Ardaburim misit. Qui vento contrario in manus hostis incidit. At filius eius Aspar, angelico ductu per inuia Rauennam venit, patrem liberauit, Ioannem occidit. ¶Interea Valentinianus.3. annos nondum.6 natus, è Constantinopoli missus est cum matre supradicta. Castinus cōsul in exiliū missus. Aëtio parcitum, quod Hunos in Pānonia minantes irruptionem, continere promitteret. Eiq; partes Gallię, quas Burgundi Vvisigothiq; nō occupauerant, commissæ sunt Andegaui, Turoni, Cænomanni, Rhedones, Nannetenses, Ciantes, & Corisopitantes. His ita gestis, Valentinianus iam septimum ætatis annum ingressus, ex cęsare factus augustus, & cōsul designatus est: matre prudentissima regente palatium. ¶Anno.425. Clodio capillatus, regnare cœpit Francis. Regnauit annis.20. *Clodio Francus.* Eodem Patroclus Arelatensis episcopus, à Tribuno crudeliter interfectus est. ¶Eodem beatus Augustinus.6.kl. Octobris, suspicatus finem suum propinquare, die dominico conuocatū populū monuit eligere successorē: ne ecclesia sine pastore esset. Et primus ipse elegit Eradium presbiterum: quod omnes vnanimiter approbarunt. ¶Anno.427. Hierio & Ardabure Coss. Sisynnio Cōstantinopolitano defuncto pontifice, suffectus est.10. Aprilis die Nestorius, homo tumidus: statim vt infulas sumpsit, in illam superbiæ vocem erupit: O imperator, debella mecum hęreticos, & ego Parthos debellabo. *Nestorius hæreticus.* Quarto suæ ordinationis die, sabbato palmarum, oratorium quoddam arrianorum, quò latenter conuenire solebant, auferre conatus, intantū eos furorem accendit, vt domum ipsam cōburerent, & Nestorium incendium nuncuparent. ¶Anno.429. Cœlestinus instituit dici psalterium ante missam. Nunc psalmus Iudica dicitur ante confessionem: adeò refrixit priorum feruor. ¶Anno.430. Vvandali, qui ante triennium sub indictione decima, ex Hispania in Aphricam migrauerant, cum iam magnam illius partem vastassent, Hipponem obsidere cœperunt. Durauit obsidio.14. mensibus. Quorū tertio beatus Augustinus obiit.28. Augusti, feria.5. episcopatus anno.40. ætatis suæ.76. consulatu Theodosii.13. *Sanctus Augustinus obijt.* Sepultus ibi dicitur iacuisse.40. annis. Exin translatus in Sardiniam. Illic quieuisse.250. annis. Tandem magno precio redemptus à Luitprando rege Lōgobardorum sub anno.721. translatus Ticinum, quæ nunc Papia dicitur: eam vrbem sua illustrat pręsentia. ¶Eodem anno tractari cœpit de conuocanda synodo generali. *Tertia synodus.* Quæ anno proximo, Basso & Antiocho Coss. celebrata fuit Constantinopoli contra

Nestorium dogmatizantem: quod sacra virgo Maria nō debeat dici dei genitrix. Cuius oppositum sancta synodus declarauit. Quæ finem habuit. 28. Iunii, die dominica. In locū Nestorii Maximianus successit ¶ Eodem anno papa Cœlestinus misit Scotis Palladium primū episcopum. ¶ Anno. 432. sanctus Patritius à Cœlestino consecratus, Hiberniæ archiepiscopus missus est. Rexit annis. 60. Mirabilibus signis atq; portentis totam ad Christum conuertit insulam. ¶ Anno. 433. Indict. 1 Constantinopolis magna ex parte combusta est. 17. Augusti. Durauit incendiū triduo. ¶ His temporibus floruit Cassianus, insignis Massiliæ monachus, scriptor collationū & institutionum patrum. ¶ Anno. 434. Maximianus obiit: quod Socrates in tripartita cōmemorat his verbis: Maximianus cū. 2. annos, & mēses. 6. ecclesiam gubernasset, defunctus est, consulatu Asparis & Ariobindæ, die. 12. mensis Aprilis, in septima maiore ieiuniorū feria. 5. Tunc igitur Theodosius imperator sapientis causam prospexit, ne rursus de episcopatu seditio nasceretur: antequā defunctus sepeliretur, præcepit episcopis præsentibus, inthronisare Proculum. Quod etiā Romani episcopi Cœlestini literæ firmauerūt, quas ad Cyrillum Alexandrinum, & ad Ioannem Antiochenum, & ad Rufum Thessalonicensem misit, dicens: Nihil prohibere ciuitatis alterius episcopū ad aliam demigrare. Ex his rursum patet error eorū qui vel Cœlestinum ante defunctū, vel consules istos alio anno fuisse putarūt. Verè enim hoc anno litera dominicali. G. aureo numero. 17. feria. 5. hebdomadæ passionis fuit. 12. Aprilis, & pascha. 15. eiusdem.

¶ Anno proximo, Cœlestino. 6. Apri. defuncto, vacauit sedes. 21. dieb.

Sixtus. 3. Secutus Sixtus tertius, cœpit die dominica. 28. Aprilis. Præfuit annis circiter. 5. ¶ Eodem anno. 435. pax cū Vvandalis icta est. 11. Februarii. & data portio, quam bello ceperant. ¶ Anno. 436. Valentinianus profectus Bizantium, Eudoxiam filiā Theodosii & Eudoxiæ duxit vxorē. Cuius mater ilico Hierosolymā peregre profecta est: impletura votū quod vouerat, si filiæ nuptias videre contingeret. ¶ Addit Marianus, eā inde tulisse reliquias sancti Stephani. Sigibertus etiā catenas sancti Petri. ¶ Eodem Gothi in Gallia pacem turbant, Narbonensi oppido maxime infesti. ¶ Anno. 437. Gensericus rex Vvandalorū, Christianos persecutus est, multos episcopos vrbibus expulit, multos interfecit.

¶ Eodem anno (quē Cyrillus Alexandrinus rectè supputat. 153. à Diocletiano) idem episcopus paschalem cyclum. 95. annorum composuit. Intra quem omnes paschales obseruationis varietates comprehendi declarauit. ¶ Anno. 438. diabolus in specie Moysi Iudeis apparuit: plurimos eorum, dum per mare Creticum educere promisit in terram promissionis, submersit: reliqui ad Christum confugerunt. ¶ Eodem anno Piratæ vastauerunt Siciliam. Eodē anno, Indict. 6. Theodosio. 16 & Fausto Coss. ossa diui Chrysostomi Theodosius retulit Constantinopolin, adiutore Proculo: & apud sanctum Paulum multo gaudio ciuitatis & honore deposuit. 17. Ianua. fe. 2. qui fuit. 35. ab eius eiectione

¶Anno.439.Papa Sixtus diligentia Leonis diaconi, Iulianũ & socios eius pelagianos olim dãnatos,ita dãnauit,vt tũc primũ superbissimã hęresin apostolicus gladius trũcasse videretur.¶Eodem anno Gensericus(de cuius amicitia nihil metuebatur)sub dolo pacis Carthaginẽ inuasit.19.octob.fer.5. Et vniuersos ita affecit vario tormentorum genere:vt nescires cui potissimũ, deo an hominibus bellum intulisset. Erat hic annus.585.ab eo die,quo cœperat esse romanorũ,ait Prosper, Quod facilè patet supputanti ab vrbis cõditę.606. quò romani eã ceperant,vsq; in præsentẽ annũ,Ex quo etiã illud notum est: Non attendisse Prosperum ad annos domini,sed ad cõsules tantũ.Blondi quoq; perspicuus error, affirmantis Carthaginẽ captã anno.535. quod apud nullum penitus scriptorum veterũ legit: Prætereo plurima, quibus apud eum veritas historiæ obfuscatur. ¶Eodẽ cõsulatu Theod.17.& Festi.Proculus Thalassium dudũ Illyrici principẽ,optimę famę virũ iniecta in eum manu,consecrauit episcopum,& Cæsareã Cappadocię misit ad regendã illius loci ecclesiã,iã tunc pastore carentẽ: Hucvsq; tripartita extẽditur.¶Anno.440.defuncto Sixto plusquàm.40.diebus romana ecclesia sine antistite fuit, mirabili patientia aduentũ diaconi Leonis expectans:quẽ tunc inter Aêtium & Albinũ, pacis cõponendæ gratia Galliæ detinebant:Quasi ideo longus esset aduentus, vt electi meritũ,& eligẽtiũ iudiciũ probaretur.Accitus igitur legatione publica gaudenti patrię præsentatus pontifex ordinatur,penultima Februarii si rectè supputat Platina.Sedit annis.21.mense vno,diebus tredecim. Vir magnæ sanctitatis atq; doctrinæ.Multas decretales, & sermones ædidit.Eodẽ anno Gensericus Siciliã grauiter affligens audito nuncio quòd Sebastianus ab Hispania in Aphricam moueret,celeriter rediit veritus ne forte Carthaginem reciperet. ¶Anno.441.Theod.cõtra Vvandalos exercitum misit,qui in Sicilia subsistens,magis illã pressit quàm Vvandalos.¶Anno.442.Huni Thraciam & Illyricum vastabãt Aduersus quos exercitus è Sicilia reuocatus est,& pax cum Vvandalis inita.¶Anno.443.Papa Leo Manichæos è latebris suis prodire compulit,& libros eorũ exussit.Tunc etiam septem dormientes euigilauerũt trãsactis annis.192.¶Anno.444.Theod.18.& Albino Cos.propter sextam feriã dominicę passionis.11.kl.Maii: & sequẽs sabbathũ sanctũ quo natalis vrbis celebratur,nõ sunt ludi circenses habiti Romę, more solito,sed omnia talia propter Christum omissa sunt.Dubitauerat autem papa Leo vnà cum Prospero familiari suo, vtrum ne pascha illius anni celebrari deberet.7.kl.aprilis anno nono kl.Maii Rescripsit episcopus alexãdrinus oportere.9.kl.Maii.Pascasinus quoq; Siculus episcopus Lilybæus inter alia sic scripsit ad Leonem.Id verũ inuenimus,quod ab alexãdrinę ecclesię antistite beatitudini tuæ rescriptũ est.Nã cũ romana supputatio, quę cyclo clauditur. Cuius erit annus 64.à consulatu Gratiani.5.& Theodosii, nobis dubitationem afferret, eò quòd.7.kl.aprilis dies dominica & luna.21.incurreret.Et iterũ.9.kl.

Carthago capta Vuandalis.

Papa Leo.

Maiarum dies dominica & luna.19.obueniret:In hoc ambiguo fluctuantes,ad hebręorum, hoc est,legalem supputationem nos conuertimus,quam cum romani ignorent, facile errorem incurrunt. Cœpit igitur Ogdoas à consulatu illustrium virorum Aëtii .2. & Sigisvuldi, quæ clauditur anno de quo quęstio videtur exortu. Cuius duo anni priores communes,tertius embolismalis, quartus & quintus communes,sextus embolismalis,septimus communis,octauus embolismalis. Peruidet ergo apostolatus vestri prudẽtia octauum annum ogdoadis aliter fieri non posse,nisi embolismum teneamus. Anno sequenti Leo constituit in missa dici: Sanctum sacrificium immaculatam hostiam. ¶Eodem ferme tempore aiunt Constantinopolin quatuor continuis mensibus cõtremuisse, & die quodã puerũ è medio populi supplicãtis raptum in aëra, retulisse mandatum sibi, vt omnes simul orando dicerent:Sanctus Deus:Sanctus Fortis:Sanctus & immortalis miserere nobis. Factum est:& cessauit quassatio. ¶Eodẽ anno Franci,traiecto Reno,ex Francfordia in Gallias intrauerunt:Cameracum,Tornacum & alia tenentes loca. Apud Paridis vrbem perpetuas tandem sedes constituerunt sibi. ¶Anno.446.Britanni grauiter à Scotis oppressi,miserunt ad Aëtium ter consulem,auxilium frustra postulantes. ¶Anno 447.Eutyces presbiter Bizantinus asseruit diuinitatem & humanitatẽ Christi vnius esse naturæ.Quem propterea Flauianus episcopus loci à sua communione dimouit.At Dioscorus Alexandrinus. Eutycẽ defendere nisus Flauianũ ipsum propterea apud Ephesum collecta suorum synagoga excõmunicare præsumpsit.His auditis,b.Leo contra Dioscorum eruditissimè scripsit. Imperator autem Theodosius rogauit Leonem vt ad se veniret Bizantiũ,Posthumiano & Zenone Coss. Consensit ire Leo, sed Romani non permiserunt,ne forte quid mali contingeret ei.¶Eodem anno Merouęus Francus Clodioni successit regnauit annis duodecim.¶Anno.448.Saxones Angli possidere cœperunt Britanniam.¶Anno.449.Sanctus Remigius nascitur,pręnunciatus per Montanum monachum,qui lacte matris illius Cilinię oculos liniens(cum cæcus esset)illuminatus est.¶Anno.450.Valentiniano.7. & Auieno Coss. Theodosius optimus imperator defunctus est, anno regni.42.ætatis.50.Cui successit Martianus. Regnauit annis septem. ¶Eodem anno ferunt Athilã septuaginta vrbes oriẽtis depredatum.

Introitus Francorum in Galliã.

Eutyces hæreticus.

Merouæus Francus.

Martianus imp.

VNDECIMI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusq; testamenti, Christiano Massæo
Cameracenate authore,
LIB. DVODECIMVS.

Nno.451.Martiano Augusto & Adelphio Coss.Athila post euersionem enumerabilium vrbium Achaię, Macedonię,Misię,Daciæ,Germaniæ,traiecto Reno, venit in Galliam,Mogunciam,Treuerim, Tungrin, Metim,Cameracũ,Atrebatum,Tornacum,Morinũ, Ambianũ,Beluacũ,Catalaunum, Remos, Lugdunũ, Narbonã,& alia plurima desertauit.Flagellũ dei nuncupauit se. Cũq; venisset Trecas exiit ei obuiã s.Lupus episcopus dicẽs:Veniat flagellũ Dei in Lupum dissipatorem ouium Dei.Secutus Athila,transiuit per vrbẽ,nihil videns,nemini nocens. Horrore percussus & Aorasia, pergensq; Parrisium nõ potuit eã obtinere,propter sanctam Genouefam: Porrò Aurelianos obtinuit.14. Iunii, sed prædari non potuit propter subitum aduẽtum Aẽtii,eodem ipso die superuenientis. Quem secuti sunt fœderati eius Merouęus Frãcus, Theodoric9 Vvisigothus, Gundẽgus Burgundus,Carolus Pulcher Brabantinus, & alii multi principes qui simul omnes cõmiserunt cum Athila in campis catalaunicis: vbi tantum sanguinis fusum est,vt crederes campos ipsos in rubrum mare conuersos.Sunt qui.180.millia corruisse cõmemorant.Theodoricus illic interfectus est.Cui succesit filius Thorismũdus.Occubuit & Gũdengus:cuius filii Gũdebaldus,& Gũdegisilus: Occiderũt statim duos fratres suos iuniores Chilpericũ & Godemarum,& filios eorum Vxorem quoq; Chilperici,ligato ad collum saxo,submerserũt in Rodano:Porrò filias eius seruauerunt Clotildin & alteram quę monasterium introiuit.Athila verò fugiens in Pannoniã suã,copiosissimũ reparauit exercitũ.Inuasit Italiam.Aquileiam triennio cinxit, expugnauit,incendit.Concordiam,Patauiumq; corrasit,Vincentiam,Veroniã Brixiam,Bergomũ,& reliquas venetiarum vrbes.Mediolanũ quoq; & Ticinum diripuit:Aetruria,Aemiliaq; vastatis, accessum eius ad vrbẽ Leo pontifex impediuit.Egressus enim cum magna parte senatus, & altero consulum obuiam furibundo regi salutẽ patriæ precabatur,& omnia ad votum cõsecutus est.Mirantibus omnibus,cur tantã reuerentiam exhiberet pontifici,Respondebat:Vidi iuxta eum duos senes euaginatis gladiis,cõminantes interitũ,si ei quicquàm aduersarer.Rediit ergo in Pannoniam,proximo vere rursum proditurus.Et ecce nimia vini potione grauatum idibus Martiis,sanguis per nares effluens suffocauit.Indict.8. feria.3. Eadem nocte imperatori Martiano dominus reuelauit arcum gentium esse confractum.Anno.453. Opilione & Vincomalo Coss.Indict.6.Instantia s. Leonis iubẽte & pręsente Martiano

Athila uictus.

Synodus quarta. tiano habita est.4.synodus vniuersalis apud Chalcedonem.630. pontificum aduersus Eutycen,& Dioscorum . Prædicauit hæc sancta synodus ita Christum Deum de virgine natū: vt in eo pariter & diuinæ & humanę naturę substantiam fideliter confiteretur. Contraq; nestoriū decreuit domini matrem non solum Christotocon, sed etiam Theotocon, id est, Dei genitricem credi & cōfiteri oportere. ¶ Eodē anno b. Leoni rursum dubitatio incidit, quonā die post bienniū pascha esset celebrandū. De paschali (inquit) obseruantia, sanctę memoriæ Theophilus ad Augustū Theodosiū seniorem scribens, per centum annos à primo prædicti principis consulatu digessit ordinem diei festi: Cuius instructionis.74.annus nūc euoluitur, quo Opilione cōsule pridie id9 Aprilis celebrata est sacra solēnitas. Vnde sequenti anno pridie nonas apriles consequitur. Sed annus. qui erit.76. discordat vt videtur. Siquidem.8.kl. Maii pascha constituit, cum.15.kl. Maii (vt videtur) deberet fieri, &cęt. Post tantos autem mutandi cycli conatus, Prosper & Leo veritatis amatores, veritate superati, & eorū vnanimitate qui nicenas regulas sequebantur (teste Beda) de suo succubitu lætabātur. ¶ Anno 454. Indict.7. Valentinianus Augustus consilio maximi consularis fidelissimū ducē exercitus Aëtium.4.cōsulē interfici fecit.11.kl. octob. Cuius morte romanæ militiæ vires conciderunt. ¶ Anno.455. Valentinianus in campo Martio.13.kl. Aprilis, hoc est, sexto die post mortē Athilę interfectus est à Trasila comilitone Aëtii in vltionem domini sui. Statim maximus horū instigator inuasit imperium & vxorē defuncti: Quæ obprobriū suū non ferens, misit occultè Carthaginē ad Gensericū vindictā postulans. Paruit ilico Vvandalus. Venit Romā. Exiit obuius Leo. Obtinuit vt ab igne, cæde, suppliciis abstineret. Vt aūt à direptione saltem locis deo sacratis perceretur, impetrare nō potuit. Itaq;.12. die mensis Iulii, feria.3. vrbē ingressus, omnia diripuit.14. dierū spacio Maximū membratim diuisum.77. die imperii eius, in Tiberim proiecit. Eudoxiam & duas filias eius cum ingenti numero captiuorū abstulit. In transitu Campanię vrbes deprędatus est. Inter hęc venerabilis Paulinus episcopus Nolanus dū pro captiuo cuiusdam viduæ filio se vicarium barbaro tradidit. Omnes postea vrbis suæ captiuos recepit. Loco Maximi Romæ imperauit Auitus senator. ¶ Anno.458. deposito Auito, successit Rauennæ Maioranus. Imperauit annis.4.

San. Paulinus.

Leo imperat. ¶ Eodē anno Martiano Cōstātinopoli successit Leo. Regnauit annis 16. Hoc tēpore nata dicitur Acephalorū hæresis, qui propterea sine capite nūcupati sunt, ꝙ autor hęreseos ignoretur. Hi chalcedonēsem synodū impugnabant. At imperator Leo diligenter inquirens, sentētiā singulorū, qui cōcilio illi interfuerāt: cōcordesq; cōperiēs, iussit inuiolabiliter obseruari, quicquid ibi decretū esset. ¶ Anno.459. Leo & Maioran9 Augusti, cōsules creati sunt. Quod si Marianus aduertisset, nō totū deinceps ordinē historię turbasset. ¶ Eodē anno Childeric9 cœpit apud Francos regnare, teste Buceto. ¶ Anno.460. Cōsules fuerūt Ri-

Childericus.

cimer &

cimer & Patricius,quo tempore tota ferme Aegyptus Dioſcori hære tica prauitate languebat.¶Anno.462. Leo papa defunctus eſt.4.idus Aprilis,feria.3.Indict.15.cõtra Tritemion.Falſus & Marianus, qui diẽ obitus eius adſignat.28.Iunii:quo defungebatur Leo.2.Vacauit ſedes, ait Platina,dies octo.Ex quo patet ſucceſſorẽ eius Hilarium prȩſidere cœpiſſe.13.kl.Maii. Sedit annos.7. mẽſes.3. dies.10. Multas decretales ædidit.Inter alia:Ne quis prȩlatus eccleſiaſticus ſucceſsorẽ ſibi delige ret.Huic Victorius Aquitanus cyclos paſchales ædidit. Quibus dum vellet nicȩni cõcilii regulas emẽdare, grauiſsimos ipſe commiſit erro res:quos poſtea ſ.Victor epiſcopus Capuanus cõfutauit. Hoc etiã tẽ- pore floruit Mamertus cognomẽto Claudius,epiſcopus Vienẽſis:qui triduanas ante aſcenſionem litanias inſtituit. ¶Eodem anno Maiora nus apud Dertonã occiſus eſt.6.Auguſti, iuſſu Ricimeri Patricii, qui Seuerum Italiæ imperare prȩcepit:Cuius principatus durauit circiter quadriennio. ¶Per idem ferme tẽpus apud Cõſtantinopolin pictor quidã cũ Saluatoris imaginem inſtar Iouis pingere cœpiſſet, ſtatimq; manus eius areret,cõfeſſus culpã, ad preces Gẽnadii põtificis ſanatus eſt.¶Anno.463.Hiorgus Alanorũ rex infeſto exercitu ingreſſus Italiã à ducibus Seueri ſuperatus,extinguitur.¶Anno ſequente,mortuo Se- uero,ſucceſsit Anthemius,gener quõdã Martiani.Quo tẽpore Genſe ricus in Italiã redire diſpoſuit , ſed à ducibus Auguſtorũ repulſus eſt. ¶Per ipſum ferme tẽpus regẽ ſuũ Childericũ propter inſolentiã Fran ci fugant,Aegidiũq; ducẽ romanũ regẽ faciũt.Regnauit annis.8.Dein de repulſus eſt,& Childericus reſtitutus eſt.¶Anno.465.Seruãdus gal lorũ præfectus tyrannydẽ meditans , ab Anthemio eſt dãnatus exilio. Patricius quia ſimile quid prȩſumpſit, capite plexus eſt.Aſpar Leonẽ regno ſpoliare cupiẽs,ab eo cũ tota domo ſua deletur.¶Poſt hæc Ri- cimer in ſocerum ſuum Anthemiũ inſurgens occidit eum,& regnauit loco eius menſibus.3.Interea miſſus à Leone dux Olybrius apud Ra- uennã expoſuerat: quẽ Romani ſtatim eligerunt imperatorem . Cũq; diligenter inſiſteret reparationi reip.poſt.4.menſes Romȩ defunctus eſt.Tum per ſuffragia,more veterum, eligere aggreſsi ſunt,ſed nõ au debãt eligere aliũ,quàmGlyceriũ ſenatorem:quẽ eodem anno Nepos Patricius cõpulit fieri epiſcopũ Salonẽſem . Et regnauit eius loco .56. diebus.Statimq; miſit Oreſten principem militiæ,ad tuendam Galliã contra Vviſigothos.Oreſtes aũt infidelis domino ſuo , cũ veniſſet Ra uennã,filiũ ſuũ Auguſtulum fecit imperatorẽ : Quod audiẽs Nepos, fugit in Dalmatiã.Regnauit Auguſtulus cũ patre mẽſibus.11. ¶Anno 467.Menſe Ian.b.Paulinus indicauit hero ſuo Genſerici genero,regẽ breui moriturum.Expauit rex,& ait:Verũ oraculũ.Nã prȩterita nocte triũ de me iudicium fuit, vna ſententia,vt flagellũ ponerem, quod ac ceperã.Statimq; libertate donatus,cũ omnibus Nolanis, triumphanti ſimilis,in Italiã remiſſus eſt,duabus onuſtis nauibus.Rex aũt mortuus eſt.23.præfati menſis.Cui ſucceſsit filius nomine Hunericus,& ipſe ar rianus

Papa Hilarius.

Litania minor.

rianus, patre mulrò crudelior, Regnauit Carthagini annis.7.mēsib.10 dieb.28. ¶Anno.469. Hilario.27. Iulii defuncto, vacauit sedes .10. diebus. Successor eius Simplicius. A septima Augusti sedit annis.15.mēsib. 6.dieb.28. Vrbem Romam in quinq; regiones presbiteris partitus est. Petreiam, Paulinam, Laurentianam, Lateranensem, & Marię maioris Ne à prophanis beneficia posceret clerus, instituit. ¶Anno.474. Leo Leonem nepotem suum Augustum creat, & moritur anno imperii sui 16. Ait Iordanus præsentis præsens scriptor historię. Leo iunior paucis mensibus potitus, imperium Zenoni tradidit, qui imperauit annis.17. ¶Eodem anno (ni Blondus & Sabellicus errant) Angli saxones ita Britones debellabāt: vt terra ipsorum iam nō amplius Britannia, sed Anglia dicta sit. Qui aūt ex britonibus potuerunt euadere, transito mari, venerunt in Galliam, Vbi terræ partem, quam inuaserunt, Britanniā nuncuparunt: vbi & nomen & natio hodieq; perdurat. ¶Eodē anno rex Herulorum Odocer Italiā occupare cœpit: In qua regnauit annis 14. Oresten prælio vicit. Audiens Augustulus patrem suū mortuum, abiecta purpura, territus fugit: In quo gloriosum nomen Augustorū, & Cæsarum ex romana gente finis fuit in annum.515. ab initio principatus Octauii Augusti. Odoacer autem (pacatis Italiæ rebus) ad vrbē festinauit: quem Romani cum gloria deduxerunt in capitoliū. Quietissimè rexit Italiā, non vt imperator, sed regio tantū nomine. ¶Eodē anno. 474. Maximā persecutionem Hunericus mouit orthodoxis in Aphrica. Inauditis quosdam tormentis afficiens. Eugenium episcopū Carthaginensem & alios prelatos omnes in exilium misit: Omnes ecclesias clausit.7. Feb. Manseruntq; clausæ annis.10. mensib.6. dieb.5. interea rex ipse putrescentibus carnibus, anno sequenti, viuus à vermibus deuoratus est, mense Decembri. Successit Guntamūdus fratris ipsius filius, qui regnauit annis.11. mensib.9. dieb.11. ¶Anno.476. Ftāci Treuerim ceperunt: & Odoacer regem Rugorū in Germania occidit, Ingentiq; præda in Italiam rediit. ¶Anno.477. Vernia socrus Zenonis in eius absentia fratrem suum Basilicum imperatorem fecit: Mox ille filium cæsarem legit. Reuersus Zenon, illos in Cappadociam expulit: vbi vitā finierunt. ¶Anno.481. Senator quidā in Burgundia quatuor millia hominū, tempore famis, continue pauit. ¶Anno.434. Guntamundus.10. Augu. aperuit ecclesias ad preces Eugenii, quem dudum reuocauerat, presulesq; restituit. Tunc & ossa beati Barnabæ, ipso reuelāte, cum euāgelio sancti Matthęi hebraicè reperta sunt. ¶Anno.485. Papa Simplicius obiit.2. Martii. Vacauit sedes.26. diebus: Secutus Fœlix tertius à.29. Martii, sedit annis octo, mensibus vndecim, diebus totidem. Statuit vt episcopi tantum dedicarent templa, non minores sacerdotes. ¶Eodem anno Clodouęus Childerici filius regnare cœpit in Francia. Regnauit annos.30. Vxorem duxit Clotildem præfatam: quę maritum hęc duo postulauit: vt fieret Christianus: vt vindicaret parentes & fratres suos. Prius non admisit: Alterum statim executus est. Prelio

Papa Simplicius

Britannia fit Anglia.

Papa Felix.3.

Clodoueus Francus.

est. Prelio victum Gundebaldum fugere compulit Auinionem: ibiq; dure obsessum ad deditionem regni coegit, vt deinceps Burgundia perpetuo esset tributaria Francis. Post obitum Gundebaldi, regnauit tertio loco filius eius Sigismundus. Hic filiã Theodorici regis Italiæ duxit: de qua suscepit Sigericum: quem prauo cõsilio nouercæ postea interfecit. At mirabili pœnitentia ductus, deuouit se sancto Mauricio & sociis eius. Quos apud Agaunum Maximinianus occiderat. Ipsisq; sumptuosam ædificauit ecclesiam: vbi nunc vsq; miraculis clarus requiescit. ¶Est autem Agaunum oppidũ Sabaudiæ, Gallicè Chablais. ¶An. 486. Gundamundo mortuo, succesit frater eius Trasamundus, atrocissimus ecclesiæ persecutor. Regnauit Carthagini an. 26. menses 8. dies. 4. Rursum clausit ecclesias. Episcopos & clerũ, multosq; laicos, aut occidit, aut in exilium misit. Quorum. 120. pontifices apud Sardiniam exulantes, plurimum confortauit papa Symmachus, literis suis & eleemosynis. Inter quos fuit beatus Fulgentius episcopus Ruspẽsis, doctrina & sanctitate præcipuus.

De Ostrogothis.

PER hæc tempora tradunt Ostrogothos adhuc in terra natiuitatis suę cõmorantes, ægrè tulisse multarũ nationũ prosperos successus: se autem longo desidiæ situ marcescere. Totam Hispaniam subesse Vvisigothis cognatæ genti. Aquitaniam & Vasconiã tenêri ab Alanis. Ab Anglis Britanniam. Galliæ magnam partem à Francis & Burgundionibus. Aphricam à Vvandalis. Italiam ab Herulis & Turingis occupari. Se solos hominũ sine fama, sine diuitiis æuum trãsigere. Quorũ rex Theodoricus, vbi motus suorum Zenoni augusto (cui carissimus erat) indicauit, mox ab eo in Italiam mittitur: illic regnaturus, si Herulos expugnauerit. ¶Anno igitur. 489. Dynamio & Siphidio Coss. Ostrogothi in Italiã commigrarũt, teste Cassiodoro: cui soli propter nominatos ab eo cõsules, fidẽ adhibeo. Erant autem Arriani, à quibus Odoacer multis præliis, & tandem anno sexto cum suis deletus est. Regnauit autem Theodoricus in Italia annis. 38. ¶Anno. 490. sanctus Michael apparuit. 8. Maii, apud montem Garganum. Eadem æstate bellum gestum à Sipontinis aduersus Neapolitas. Quos idem archangelus stans pro Sipontinis, in fugam vertit. Et ait Cryptam in monte à se dedicatam, non oportere ab aliis dedicari. Intrauerunt igitur. 3. kl. Octobris: quem diem in memoriã omnium angelorum summus pontifex celebrari deinceps ordinauit. ¶Anno. 492 Anastasius Eutyciana pollutus hæresi, imperare cœpit Constantinopoli. Durauit annis. 27. Tandem cœlesti fulmine tactus interiit. ¶Anno. 494. Gelasius. 10. die Martii creatus papa, sedit annos. 4. menses. 8. dies. 17. Discreuit apocryphos ab authẽticis libris. Manichæorũ codices cõbussit. Hymnos cõposuit. Prefationes & orationes cauto, limatoq; sermone prescripsit. Scripsit & cõtra Eutycen, Nestoriumq;. Defunctus est. 21. Nouembris, iuxta Platinam. Vacatum dies. 7. ¶Claruit his temporibus Auitus, episcopus Viennensis. Qui de origine mundi libros metricè cõposuit, & Gallias

S. Michael appar

Papa Gelasius.

& Gallias ab arriana peste defendit. Solennis quoq; Carnotensis episcopus Christum Francis studiosissimè prædicauit. ¶Idacius Lemicæ Hispaniarum vrbis antistes, chronicon à primo Theodosii consulatu hucusq; perduxit. Et Gennadius librũ de viris illustribus. ¶Anno.49[?] Anastasius.2. successit Gelasio.29. Nouembris. Durauit mensibus.11. diebus.21. Fertur Eutycianis fauisse, & Acacium Constantinopolitanũ à pręcessore suo damnatum, reuocare voluisse quidem, sed nequiuisse: propter subitam mortem, qua percussus interiit.19. Nouembris. Post

Papa Symachus. dies.4. suffectus Symmachus, competitorem habuit Laurentiũ. Theodoricus autem iudicauit pro Symmacho, quòd prior electus esset, & maior pars populi sequeretur. Paschasius autem diaconus vir sanctus quia pertinax pro Laurentio stabat, purgatorio post mortẽ deputatus scribere in dialogo sancti Gregorii. Præfuit Symmachus an. ferme.15. Statuit omni dominica & nataliciis martyrũ, cãtari: gloria in excelsis. Exules aphricanos (vt dixi) apud Sardiniam humanissimè fouit. Defunctus est.19. Iulii, Indict.7. Sub eo floruit sanctus Eleutherius episcopus Tornacensis. ¶Anno.499. Clodouæus congressus Alemannis,

Clodouæus fit christianus. vbi suos deficere vidit, vouit fieri christian9, si victor euaderet: statim superior factus, illorum regem interfecit. Gentem tributo subdidit. Regnũ suum vsq; ad Ligerim dilatauit. ¶Anno.500. Clodouæus à S. Remigio baptizatus, & oleo cœlitus misso per columbã, consecratus, exemplo pariter & edicto suo multos cõuertit. ¶Anno.503. Olympius Arrianus in Aphrica blasphemãs in balneo sanctã trinitatem, ignito iaculo cœlitus misso, cõbustus est. Alius eiusdem hęresis, baptizaturus quendam non seruata forma, cũ diceret in nomine patris per filium, statim aqua disparuit. ¶An.506. Clodouęus icit pactũ cũ Vvisigothis, cuius postea violatorem Alaricũ interfecit, regnumq; Francorum ad Pyrenæos extendit. Filius defuncti Amalricus, cũ reliquiis gentis suæ fugit in Hispaniã: vbi annis circiter.16. regnauit. ¶Ann.510. Clodouęo misit Anastasius imperator aureã coronã, & honorẽ romani cõsulatus Rex coronã sancto Petro Romam misit. ¶Anno.511. Theodoricus rex Italiæ misit exercitũ suum in Francos, ad vindicandã mortem Alarici generi sui. Feruntur eo prælio.30. millia corruisse Francorũ. ¶An.512.

D. Genouefa. sancta Genouefa octogenaria, Parisiis obiit.3. Ianuarii. ¶Eodem anno prima Francorũ synodus apud Aurelianos habita. Ipse est annus.74. ab expugnatione Carthaginis per Gensericũ: quo moriens Trasamũdus, Hildericũ filium adiurauit, ne corona regia suscepta, catholicis cõsuleret. At ille cũ esset clemens, antequàm vellet coronã suscipere, omnes ab exiliis reuocauit, & ecclesias aperuit. Sacra restituit. Annis regnauit.8. diebus totidem. Hanc historiã Marianus, & sectatores eius procul à loco posuerũt, totumq; tẽporis ordinẽ confuderunt. ¶Anno

Papa Hormisda. 514. Hormisda romanũ pontificatũ suscepit.27. Iulii. Sedit an.9. dieb.11 Homo pius, eleemosynarius, zelator fidei. Anastasio legatos misit, obsecrans, vt se catholicæ fidei subderet. Cumq; nollet acquiescere, sed

contume-

contumeliosè respõderet, percussus amentia cœpit furere,& anno.28. regni sui,octogenario maior fulmine combustus est,Indict.11.Põtifex autem,iuxta Platinã,defunctus est.6.Augusti,sic scribentẽ:Hormisda fuit à consulatu senatoris vsq; ad consulatũ Boëtii & Symmachi, sepultus autem consulatu Maximi.8. idus Augusti. Ex quibus rursum patet error eorũ,qui posterius incepisse notarunt.¶Eodem anno.514. Clodouæus sepultus est Parisiis apud sanctum Petrum, quam ipse & Clotildis ecclesiam fundauerant. Cuius filii.4. partito regno, simul dominati sunt. Theodoricus Metẽsibus:Clodomirus Aurelianis.Clotarius Suessionibus.Childebertus Parisiis.Hi primũ Danos debellauerunt in agro Metensi.Deinde Sigismundũ regẽ Burgundiæ. Cuius successor Gundeualus interfecit Clodomirũ. Clodomiri filios Theodoaldum & Guntherum mactauit Clotarius. Clodoaldus effugiens patrui sui manus,sanctissimus presbiter effectus est.Post Theodoricũ Metẽsibus regnauit Theodebertus:deinde Theodebaldus.Clotarius autem superuixit omnibus fratribus suis.Regnauit annis.50.Sororem eius Clotildem duxit Amalricus Vvisigothus, iã tunc regnator Hispaniç.¶Eodẽ anno.514.Cassiodorus senator,creatus est cõsul.Deinde monachus effectus,multa egregiè cõscripsit.Hoc tẽpore memorãtur multos à dæmoniis arreptos Alexãdriæ,instar canũ latrasse. ¶An.519. cœpit quidem Iustinus senior imperare.Cæterũ quia maior pars anni fuit insanientis Anastasii, rectè primũ annum Iustini ordinauit cum anno domini proximo.Igitur anno.520.Iustinus vir catholicus,statim anno primo regni sui cœpit hçreticos exterminare,basilicas eorũ catholicis reddere.Regnauit annis.7.¶Anno.521.Bislimet tyrannus,Hilderico mortuo,Aphricam occupat:quam tenuit annis.12.¶Anno.522 B.Brigida virgo Scota,defuncta est in Hibernia.Hoc ipso anno,Symmachus Patricius,& Boëtius gener eius fuerunt consules.¶Anno.523 Hormisdç Ioannes successit.13.Augusti.Vixit papa annos.2.menses.9. dies.12. A consulatu Maximi,vsq; ad cõsulatum Olybrii,ait Platina. ¶Eodem anno.523. Theodoricus rex Italiæ, Symmachũ & Boëtium apud Ticinum carceri mãcipauit. Paulo post Symmachũ interfecit. Boëtius adhuc dilatus, scripsit illic de consolatione philosophiæ:vbi & soceri sui,viri sanctissimi laudes ex parte cõmemorat.Intereà pius imperator Iustinus,edicto publico iussit arrianos vbiq; deleri.Quod audiens impius Theodoricus, misit Ioannẽ papã,Theodorũ Agapitũ, & alios præcipuos vrbis Romanæ viros ad Iustinum cũ mandatis,vt à vexatione desisteret arrianorũ, si vellet Romæ,totiusq; Italiç rebus esse consultum. Nisi(inquit)meos in pace permiseris, ego tuos, id est catholicos, ad vnum exturbabo. Veniens papa Constantinopolin in porta,petenti cæco lumen restituit. Iustino declarauit crudelis regis impietatem.Flexus imperator collachrymantũ precibus,ab incepto cessauit.¶Interea Boëtiũ rex occidit,cõsulatu Probi iunioris,Indict.3 ¶Eodem anno reuerso s legatos cõiecit in vincula apud Rauennam.

Iustinus imperat

Papa Ioannes.

Vbi papa quidem longo cruciatu,pedore,situ,inedia maceratus obiit vigesima prima Maii,Indictione quarta. Socios autem eius iamdudũ interfecerat. Porro carnifex ipse Theodoricus, nonagesima octaua die post mortem pontificis,subito mortuus & sepultus est in inferno. Deniq; sanctus quidam eremita, vidit eum manibus papæ Ioannis & Symmachi in ollam Vulcani submergi, vt scribit sanctus Gregorius in dialogo.Sancto Ioanni succesit Felix quartus.Sedit à decima nona Iulii annos quatuor,menses duos,dies viginti sex, vsq; ad duodecimã Octobris. Statuisse dicitur vnctionemdari ante mortem. In regno autem Italiæ, Theodorico succesit filia eius Amalisiunta vidua, cum Athalarico.Regnauit annis.8.iuxta Blõdũ.¶Anno.527.mẽse Martio Indict.5.Iustinus Iustinianũ sororis suę filiũ,imperii consortem fecit: deinde mense Augusto defunctus est. Iustinianus aũt initio regni sui, cõmisit quibusdã sapiẽtibus id oneris,vt Romanorũ leges discuterẽt, abbreuiarent: in institutiones,in codicem,& in pandecta redigerent: quæ nunc vsq; apud rempublicam in precio sunt. ¶Anno sequenti, Belisarius de Persis triumphauit. ¶Anno quingentesimo vigesimo nono,Indictione septima, rursum terręmotu Antiochia funditus corruit:quam Iustinianus instaurans,Theopolin appellauit.Tunc etiam segregauit ab exercitu suo quoslibet infideles, vt soli christiani militarent. ¶Anno quingentesimo trigesimo,Bonifacius secundus,papa creatus est,decima sexta Octobris, feria.4. Sedit annos duos,menses totidem. Cõpetitorem habuit Dioscorũ, quem.28.die mors abstulit. Pa.Bonifacius.2 Ordinauit vt clerus tempore diuinorum à populo distinctis locis haberetur. Sub hoc, multi nobiles ad sanctum Benedictum in montem Casinum, relicto seculo commigrarunt. ¶Anno.531.proconsulatu Lãpadii,corpus sancti Antonii diuina reuelatione inuentum,Alexandriamq; delatum scribit Marianus¶Anno.532.cursum habere cœpit cyclus Dionysii,abbatis romani,cõtinens.532.annos:quo tota paschalis festi ratio comprehenditur. ¶Eodem anno,Bonifacio.17.Octobris defuncto,post vacationem duorum mensium,Ioãnes secundus subrogatus est mense Decembri.Sedisse putãt annos duos,menses quatuor dies decem.Defunctus.26.Aprilis,Indict.13. ¶Eodem anno,quidam S.episcopus accepto per visum mandato, dixit imperatori. Mitte in Aphricã,& ab hoste Vvandalo Christianos libera.Missus ilico antedictus Belisarius Patricius.militię princeps,deleuit Vvãdalos.Et à.1. Septembris vsq; ad.1.Decemb.Carthaginem,totãq; Libyã Iustiniano restituit.Gislemarem vinctum Cõstãtinopolin misit: ob quã victoriã etiã consulatum meruit. ¶Anno.533.Theodotus à domina sua regina Italiæ,ad regnũ assumptus est. ¶Anno.535.Agapitus est creatus papa tertia Maii. Seditq; mensibus vndecim,diebus.25. Dicitur instituisse processiones in ecclesiis,diebus dominicis.Eodem anno,dictus Theodotus,vt solus regnaret,dominã suam cõmendatam à patre principi Iustiniano,interfecit.Hoc ille audiẽs,vlcisci cõstituit,bellũq; parauit.

Theodotus

Theodotus autē pro reconciliando sibi Iustiano, anno sequente papā Agapitum post pascha misit, sed sero. Iam enim Belisarius eduxerat. Videbatur tamē flexibilis animus principis, modo pōtifex Eutycianā heresim comprobate voluisset, quam Anthemius episcopus loci pertinacissimè defendebat. Respondit Agapitus hoc fieri non posse, sed oportere synodū celebrari, cuius iudicio Anthemius subiaceret. Placuit Augusto. Dies designatur. Habita synodus. Anthemius in exilium est missus. In locum eius Mennas ordinatur ab Agapito. Qui paulo post ibi defunctus est. 22. Aprilis, Indict. 14. Quod vbi Romę auditum est, Theodotus fecit introduci Siluerium. 21. Iulii. Qui statim Vigiliū diaconū suum apocrisarium Cōstantinopolin misit, excusans se quòd vim passus, beneplacitum principis expectare non potuit. Imperatrix autem Theodora vehementer irata, quòd dilectus suus Anthemius exularet, postulauit ipsum sibi restitui. Respondit Apocrisarius, hoc Siluerium non esse facturum: se vero facile acquiescere, si potestas nō deesset. Interea Belisarius Siciliam pulsis Gothis obtinuit, & vltimo cōsulatus sui die apud Syracusas ludos ædidit, in vulgumq; nomisma dispersit. Transacta hyeme, festinus traiecit in Aphricam. Tyrannidē Storsię rebellantis edomuit: & ilico rediit in Siciliam, vbi Siluerii pontificis, populiq; legatos exaudiuit, supplicantium, vt cōfestim ad vrbē venire dignaretur. Iam Gothi Theodotū interfecerant, & Vvitigem sibi regē constituerant: qui relicto Romæ præsidio, copias omnes Rauennam cōtrahebat. ¶ Acquieuit ilico Belisarius. Noctu Romam ingressus est. 10. Decēbris, feria. 4. fugiente Præsidio à facie eius. Quinta autē die Februarii sequētis, Indict. 15. Vvitigis exercitū mouit centum millium bellatorū, quibus obsidere cœpit Romam. 21. eiusdem mēsis. Durauit obsidio annum vnum, & dies nouem. Ex quatuor simul locis vrbem acerrimè oppugnabant. Tanta fames erat inclusis, vt & filios suos matres deuorarent: & omne tandem promiscuū vulgus emissum sit Neapolin, & alio sustentandū. Secuta circa solstitium æstiuale pestilentia, etiam Gothos adeò pressit, vt trium mensium inducias facere cogerentur. Interim Theodora cū Siluerii animū inclinare nō posset, mandat per literas Belisario, vt eum in exiliū mittat, eiusq; sedem Vigilio tradat. Ille bellis intentus, Antoninæ vxori suę rem cōmisit. Illa subornatis à Vigilio testibus, qui dicerent Siluerimm vrbem Gothis tradere voluisse: coēgit eum. 20. Iunii abdicato pontificatu, monachi cucullam sumere, & apud insulam Pontiam exulare: vbi paulo pòst obiit. Rexit ecclesiam vno duntaxat anno. Vigilius autem intrusus. 27 dicti mēsis. Durauit episcopatus eius pręcisè annis. 17. si tamē defunct9 est vbi celebratur. 26. Iunii. Statuit celebrari missas versus oriētē. Sub eo quinta synodus habita Bizantii contra Theodorū, Nestorianam & Eutycianā hæresin resuscitantem, Christiq; matrē non deū & hominē, sed hominem tantū peperisse contendentem. Cuius oppositū synodus confitetur: rursumq; sanctam Mariam Theotocon esse demonstrat. *Quinta synodus*

P ii Sunt qui

Sunt qui eam triennio durasse scribant, & sub Agapito cœptam, sub Vigilio fuisse finitam. Huic papa non adfuit, sed legati eius. Videns Theodora non venire Vigilium, nec implere promissa, misit ad ipsum postulans, vt Anthemiũ reuocaret. Respondit, impudenter se fecisse. Qui cũ apocrisarius esset, damnati hęreseos hominis restitutionẽ promisisset. Sed multo impudentius facturũ, si apostolica locatus sede id præstaret. Excanduit mulier. Scribonem misit, qui captũ Vigilium ad eam perduxit, anno. 2. pontificatus eius. Quintaq; synodo iam soluta, põtifici obuius venit imperator & clerus extra portã. Solenni pompa deduxerũt ad templũ. Post paucos dies Augusta priorem sermonem repetit, Anthemium reddi oportere: Respondit Vigilius, hoc omnino fieri non posse, vt hæreticũ hominem in eam ecclesiã restituat, in qua celeberrimo conuentu contra ipsum fuisset decretũ, vt Christi mater Theotocos diceretur. Statim cęsus ad mortẽ fere est. Deinde in sanctę Euphemiæ templo (quò fugerat) rursum captus, & laqueo ad collum tractus per plateas. Vesperi autem cõtrusus in carcerẽ, modico panis & aqua sustentandus: Quæ omnia patientissimè tulit, dicens: Minorẽ esse cruciatũ, quàm peccata meruissent. Deinde cũ suis comitibus in exiliũ expulsus est. Cuius vices Romæ sanctus Pelagius diaconus suppleuit. Post annos autẽ circiter. 14. ad petitionẽ Narsetis Patricii permissus est redire domũ. Cęterum, cũ esset in itinere, dolore calculi Syracusis obiit, Delatus autem Romã, sepultus est apud sanctum Marcellum. Vacasse aiunt sedẽ mensibus. 3. diebus. 15. Deinde Pelagius (qui hucusq; propontifex fuerat) cõsecratus est. 10 (ni fallor) Octob. Indict. 3 iã inchoata. Decreuit, vt hæretici & schismatici, sæculari manu coërcerentur, si ad sanitatẽ aliter retrahi nõ possent. Vt nullus abbas promoueatur, nisi canonicè electus. Vt nisi reo præsente, non admittatur in sacro foro accusatorius libellus. Vt nõ moueatur ad sacros ordines qui aliquo ambitu se ingesserit. ¶ Anno. 536. 21 die Martii, feria. 6. hebdomadæ sanctæ, Clotarius Francus Galterũ Iuetoti pagi in Normannia principẽ innocentẽ interfecit. Cui statim mandauit Agapitus iam Constantinopolin abiturus, vt debitam satisfactionem compleret, si excommunicationis sententiam vellet declinare. Paruit rex põtifici. Iuetotum omnino liberũ fecit, & de cętero dici regnũ voluit: dominũ loci regem esse constituit, quicũnq; pro tempore fuerit. ¶ Anno. 537. Theodoricus. 2. cognomento Theudebertus, patri apud Metenses dicitur successisse. Eodem anno contigisse miraculũ illud famatũ Theophili, qui dominũ negauerat: & per beatam Mariam gratię restitutus est. ¶ Anno. 540. Belisarius Rauennam sedem Gothorũ cepit. Vvitigẽ vinctũ Iustiniano adduxit. Succesit illi Hildouadus. Regnauit mensibus. 18. Deinde regnauit Araricus mẽsibus. 5. Deinde Totilas. ¶ Eodẽ anno Antiochiam ceperunt Persæ. Childebertus Francus cũ Theudeberto fratruele, fratrem Clotarium bello impetiuit, sed horribili tempestate tonitrui, fulguris, & pluuię diuinitus facta, cõgredi nequiuerunt, sed

Papa Pelagius.

Regnũ Iuetoti.

uerunt,sed ad cōcordiam reuersi sunt.¶Anno.541.per Gallias diuersa signa videbantur.Cometes.In die pascheꝫ cœlū ardere visum.Sanguis è nubibus fluere.Pustuleꝫ turgētes in hominibus & varieꝫ clades.Apud Bizantiū grauis mortalitas,mense Octobris.Qua diu grassante,& diuā genitricē dei inuocantes,proximo Februarii celebrare cœperunt festū purificationis:quod postea ac omnibus celebrari debere ordinatū est. *Festum purificationis.*
¶An. 542. Clotarius & Childebertus frater eius obsederunt cæsarem Augustā: sed ciuibus sancti Vincentii tunicā circunferentibus,horror inuasit hostes,& impetrata martyris eiusdem stola,domū reuersi sunt. ¶Eodem anno iam prope finito,preꝫfatus Totilas regnare cœpit.Qui audita fama sancti Benedicti,accessit ad eū,& inter alia ab eo audiuit: Multa mala facis.Multa facturus es.Nouem annis regnabis:decimo morieris.Hæc diuus Gregorius.2.dialogorū,cap.15. ¶Quo autē anno diuus ipse Benedictus obierit, multi perperam tradiderunt . Constat ex Fausto discipulo eius in vita Mauri.Sub Iustino Græco.Sub Hilderico Vvandalo.Sub Theodorico Gotho.Sub Clodouæo Franco.Sub Theudeberto Burgundo,Benedictū floruisse:taliq; migrasse tempore, quo dies pascheꝫ cōtigit.22.Martii.Quidā scripserūt obiisse.anno.509. tūc enim pascha sic euenit. Sed tunc nec Iustinus,nec Hildericus,nec Theudebertus,nec Totilas adhuc regnare inceperant. Alii.536.anno: sed tunc pascha tali die non fuit. Alii.604. sed ille fuit diui Gregorii vltimus, qui iam olim defuncti vitam scripserat. His perplexitatibus impeditus Sigibertus desperans ait:Quomodo hoc cōsequentieꝫ historiarum cōueniat,qui valet,aduertat.Qui aduerterit,exponat.Faciam certe quod monuit.Exponam quod animaduerti.¶Benedictus natus est anno dominicæ incarnationis.430.vt recte annotatum habetur in sacello montis Casini. Suscepit habitū religionis anno ætatis suæ.15. Salutis autem.494. Vixit monachus annis ferme.50. non vltrà, quod quidam falso putauerunt. Cū autem esset annorū.42.Maurum annos natū.12.monachum fecit. Anno dehinc.20. misit eundem ad Gallias, mense Ianuario, 10.die mensis, dicente Fausto, socio itineris: Quinto Epiphaniorū die sabbati,iter arripuimus,&c.Postera die profectionis illius, misit ei capsulā eburneam, plenā sanctorū reliquiis, & epistolā, hæc continentem:Accipe dilectissime,extrema institutoris tui dona, quæ & longum nostrum testentur amorem,& tibi,atq; comilitonibus tuis perpetuum munimen præbeant contra omnia impedimenta malorum. Post expletam totam trinam vigenorū decursionem annorū, ex quo monasterialem adisti perfectionem,in gaudium domini tui es introducendus:vt mihi heri post discessum tuum reuelatū fuit.Difficulter monasterium cōstruetur,sed dominus adiuuabit.Mēse autē.3. feria.5.in cœna domini,venerunt Antisiodorum: vbi hospiti suo Romano sequenti die dixit Maurus:Cras pater Benedictus emigrabit.In sabbato autem sancto:Ecce(inquit)hodie hora.3.vidi gloriam ascendentis.Dicet aliquis:Facile patet,tunc.21.Martii fuisse sabbatum:sed *Sanctus Benedictus obijt.*

fuisse vigiliam paschę nõ adeò claret. Noueris ergo temporibus illis, quo die pascha celebrandum esset, sæpe fuisse dubitatũ: quòd nouus Dionysii cyclus nondũ esset receptus omnibus: & cyclus Victorii, quo tunc vtebantur, ostẽderet, diẽ paschę incidere. 19. Aprilis. Et maluisse 22. Martii celebrare, & voluisse pro embolismo communem annum obseruare. Hinc merito commotus b. Victor Capuanus episcopus, vir doctrina & sanctitate clarissimus, egregiũ volumen contra Victoriũ ædidit, dicens in eodem: Nũc ordo expetit, vt cyclorũ, quos Victorius ædidit, patefaciam euidẽter errores: dũ nescit legitimũ diem diffinire paschalẽ: vt cum in pręteritis ostensus fuerit deliquisse, in pręsentibus & futuris & autoritate careat, & occasionẽ prauę persuasionis amittat. ¶ Eadem Indictione. 6. qua sanctus Benedictus obiit, multis per orbẽ locis horrendus terręmotus fuit. ¶ Anno. 543. Totilas Iustiniani duces vicit. Anno sequenti, multas Campaniæ, Apuliæ, Calabriæ, Siciliæ ciuitates obtinuit. ¶ Anno autem, 545. Neapolin cepit, memor verborũ sancti Benedicti, satis adhuc se gratiosè gessit erga captiuos. Iustinianus autẽ vt intellexit suorũ ignauiam, Gothorumq; successus, rursum misit Belisarium. ¶ Eodem anno mare diffusum in Thracia quatuor miliaribus, multa submersit. ¶ Anno. 546. magna Cõstantinopoli fuit dissensio super celebratione paschę. Populus celebrare cœpit septuagesimam. 4. Februarii, & abstinere à carnibus. Imperator autem iussit aperire macellum, & vendere carnes hebdomada sequente: sed pauci emere voluerũt. Obtinuit autem imperator, & pascha celebrari fecit 15. Aprilis: quod celebrari debuerat secũdum canones. 8. die eiusdem. Ostendit autem dominus euidenti miraculo, displicere sibi factũ principis, horribili terræmotu totam vrbẽ concutiente, dum pascha celebrabant. ¶ Anno. 547. &. 548. Totilas obsedit, & expugnauit Romam. Misitq; duos ciues, videlicet Pelagiũ diaconum, & Theodorũ senatorẽ cum his mandatis Constantinopolin: vt si vellet imperator Gothorũ amicitiam, vrbem nõ euerterent. Sin mallet bellũ, Romam funditus desolarent. Respondit socors Iustinianus, Belisarium esse in Italia: ad ipsum accederent, cui res cõmissa esset. Audiens hęc responsa Totilas furibũdus tertiam muri partem euertit. Capitolium incendit. Multa & alia combussit. Populũ cunctum emisit: ita vt ne vnum hominem vel de suis in vrbe relinqueret. Quã paulo pòst ingressus Belisarius, restaurare nisus est. Sed cũ alterũ ferme quinquẽniũ in Italia nõ ita feliciter, vt prius egisset, Cõstantinopolin reuocatus est. Totilas statim Romã recepit: tantúmq; reparationi operã dedit, quantum prius desolationi. Deniq; fugitiuos edicto publico vndiq; reuocauit. Se tãquàm patrem illis exhibuit. ¶ Putant quidam inter vtranq; Romanæ vrbis captiuitatẽ venisse ad sanctum Benedictũ, & eius alloquio mitigatum iam parcere ciuibus voluisse. Sed procul à veritate aberrant. Sanctus enim Benedictus iamdudum defunctus erat, antequàm Roma desolaretur. Nec sanctus Gregorius id vsquàm dicit, quem falsò citant. A

Roma uacua.

domino

domino factum est istud, qui post flagella, misericordiæ sinũ miseris aperuit. Totilã vero diuinis nutibus seruire se nesciẽtem aliud mouit vt parceret. Dicitur enim post vrbis erasionẽ, ad regem Francorum misisse procos, vt eius filię nuptiis potiretur. Illos autem negasse rectè appellari regem Italiæ, qui caput Italię Romã obtruncasset. Ipsumq; (ne amplius rex acephalus diceretur) nisum, vt Roma resurgeret. ¶Anno.550. Iudæi iunctis Agarenis, omnes Christianos Cæsareæ Palestinæ interfecerunt: quod Iustinianus non reliquit inultũ. ¶Eodem anno, Sambuci fructus mutatos in vuas ait Sigibertus. Et Theudebertum, sextum regẽ Burgundiæ, mortuum. Eius filium Theobaldũ successisse. Inter hæc Iustinianus italici belli contra gothos ducẽ designauit Narseten Eunuchũ palatii principẽ virum virtutis, summæq; probitatis exemplar. Hic anno.551. apud Illyricũ exercitus suos cõgregans, etiã.12. millia lõgobardorũ è Pãnonia suscepit. ¶Anno proximo verno tempore Aquileiam venit. Mense aũt Iulio Rauennã ingressus est. Deinde Romã versus iter aggredi cœpit. Et ecce lõgobardi, quos alia via miserat, vt distineret gothos, cõgressi fortiter Totilã cũ multis occiderant. Impleta sancti Benedicti prophetia: Decimo morieris. Qui euadere potuerunt, Papiam reuersi, creauerunt sibi regẽ Teiam, bellatorem egregiũ, qui grauissima pręlia cũ Narsete gessit toto biennio quo regnauit. Tandẽ occisus in certamine, apud Nuceriam periit anno salutis.554. Indict.2. quo Ostrogothorũ deletũ est regnũ. Cõpletis ab eorum in Italiam ingressu.66. annis tantũ, non.72. quod Platinæ sectatores crediderunt. Non videntes & illum innumeris scatentem erroribus, & secum sua scripta pugnare. Verbi gratia: Quidam ex eis scribit intrasse Theodoricum anno salutis.486. Perisse Teiã.554. Totum id tempus.72. annorum esse: quod stare nõ posse lector ipse perspicis. Idem & in alia historia diuidit omne tempus illud in tres partes: In.50. In.12. & in.6. annos, quos postea cõputat.72. Et hæc dixerim non quo delectet carpere, quos in plerisq; sequor: sed ne carpar ipse vbi ab eis dissentio. Centum millia Gothorum Nuceriæ cęsa scribit Guido Rauennas. Reliqui audito Francorum aductu, vt auxilium ferrent aĩati, resistere Narseti præsumpserunt, & eodem anno victi, conatus suos intermiserunt, & Italici magis, quàm Gothi de cętero dici maluerunt. ¶Anno.555. Ignem visum in aëre Sigibertus ait instar lanceæ à Septentrione in occidentem protendi. Tunc Iustinianus Iustinum legit consortem imperii. ¶Anno.557. tam terribilis terrę motus Constantinopoli contigit: vt dies decem terra contremeret. Tunc etiam Theobaldo.7. rege Burgundię mortuo sine liberis, Clotarius Francus accepit regnum illud, qui & tertiam bonorum partem ab ecclesiasticis poposcit: sed Turonẽsis episcopus pro omnibus restitit. Tũc quoq; s. Medardi corpus nuper defuncti, rex ipse Suessionem transtulit. Regina verò consensu mariti mutauit habitum, reliquit mundum, sanctitate claruit venerabilis: q̃ apud Pictauos an.588. defuncta dicitur.

¶Anno.559.mortuo Chidelberto sine prole Clotariꝰ succęsit. Anno sequēte, quidā Iudęus Cōstātinopoli saluatoris imaginē telo cōfigēs, ilico sanguine defluēte cōspergitur,& ad fidē cōuertitur.¶Anno.561. teste Beda, apud Cātuariā Edilbertꝰ rex Anglorū tertius regnare cœpit. Regnauit an.56. Primus dicebatur Elli. Secūdus Calin. ¶An.562. mons quidā Rodano imminens, diu terribilē mugitū dedit. Tandem discissus in ipsum flumē cū iumētis, hoībus,& ecclesiis ruit.¶An.563. Clotarius filiū suū Crannū diu rebellātē in Britānia cōsecutus, viuū cū vxore & filiabus incēdit.¶An.564.defuncto Clotario, Chilpericꝰ cū fratribꝰ suis successit. Regnauit apud Suessionē an.23. Heribertus Parisiis annis.9. Gūtrannus Aurelię.31. Sigebertus Metis.13. Qui duxit Brunichildem filiā regis Hispaniæ: de qua Sibyllā prophetasse putāt: Bruma veniet ab Hispania quę reges gentiū interficiet. Honorasse tamen ecclesias,& aliquot monasteria dicitur extruxisse. Orta lite inter fratres, rex Metensis inuasit Childericū,& Tornacū fugere cōpulit,& obsedit ibi. Tūc Radegūdis vxor obsessi, mercede cōduxit duos latrones, qui occiderūt Sigibertū in tētorio suo, & ab eius hominibus sunt occisi. Patri successit filius Childebertus: qui defuncti patrui Gūtrāni regnū adeptus, etiā paulo post mortuus est: relictis liberis Theodeberto Metēsi,& Theodorico Burgūdiæ regibus: ad quos literas habemus, quando misit b. Augustinū ad Angliā. ¶Filiā huius Theodorici accepimus fuisse diuā Pharaildem virginē: quā nolentē nubere pater cōpulit. At illa precibus impetrauit vt intacta maneret. Vixit an.90. Gādaui requiescit in manasterio S. Bauonis. Pars tamē apud Nigellā est: qui locus nūc dicitur ecclesia S. Pharaildis. ¶Ann.565. Iustinianus obiit, postquàm imperasset an.38. menses.7. dies.13. Māsit aūt Iustinus imperator adhuc an. circiter.11. ¶Eodē an. Pelagius (teste Mariano) defunctus est.2. Martii. Sedes vacauit mēses.3. dies.26. In cuius locum surrogatus est Ioānes.3. qui rexisse dicitur annis.12. dieb.18. à .26. Iunii vsq; ad.13. Iulii. Inter hęc, Sophia Iustini cōiunx, fœmina procax, nimiū credula quibusdā detractoribus Narsetis, reuocauit eū dicēs: Reuertatur Eunuchus ad opus textrinū, puellis pēsa distribuat, telā ordiatur. At ille rectè cōmotus: Talē (inquit) ordiar telā, qualem nō extricabit augusta. Statimq; secretò misit ad amicissimū sibi regē Lōgobardorū Alboinū in Pannoniā: monēs vt cū tota gēte sua Italiā accederet perpetuo possidendam. Iratusq; Romanis delatoribus, Neapolim abiit, expectans Alboini aduentum. At papa Ioannes animaduertens quid mali pareret tanti viri auersio, accessit Neapolim. Narseten precibus fatigatum, Romā reduxit. Consulatum cū Basilio procurauit. Exacto consulatu, defunctus est, anno.17. ex quo princeps Italię factus fuerat. Impositusq; locello, Cōstantinopolin relatus est. ¶Piget retexere sæpius, quàm imperitè recenseat hæc tempora quidā, coniungens obitū papæ Ioannis cum Narsetis excessu. Successit Narseti Longinus: qui nec semel Romā accedere dignatus est, Rauennæ subsistens. Nouam admini-

administrandi formã instituit Exarchatum Italiæ. Quem sibi ptimus ipse imposuit, & tam Romæ quàm aliis vrbibus æquam dignitatem fecit: hoc est, singulis singulos magistratus: ipse omnibus præsidens. Exarchatus Italiæ.

DVODECIMI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER XIII.

ANNO.568.Indict.1.kl.Aprilibus dominica, Longobardi è Pãnonia mouentes versus Italiã ire cœperũt. Magnam eius partem obtinuerunt & obtinent. Alboinus ibi ferme.4.annis regnauit. Successor eius Clefis anno.1.& mensibus.7. Quo mortuo, noluerunt habere regem: sed elegerunt.30.tyrannos, qui prouinciã diuiserũt sibi, pluraq; mala captis vrbibus intulerũt, quàm vel Gothi vel Heruli antè fecerant. Hanc Italorum calamitatem portenderant anno priori, acies in aëre bellatorum, & Tiberis exundantia. Ipso tempore Sigebertus rex Metẽsis, Hunos è Turingia fugauit: qui abeuntes ad Alboinum, acceperũt ab eo commendatã Pannoniã, ea cõditione, vt si minus prospere succederet Italica expeditio, redire, & recipere liceret. Idem Sigebertus, eodem anno quo venit Alboinus in Italiam, saxonũ terras inuasit: easq; Sueuis tradidit. Interea Chilpericus frater eius, absentis regnũ occupat. Remos inuadit. Sed à redeunte fugatus, proprium ferme amisit. ¶Anno.570. Armenia fidem Christi recepit. ¶Eodem anno sanctus Vedastus obiit: hic primum discipulus sancti Remigii, missus ab eo semel ad regem Clodouæum, cũ pergeret aduersus Alemannos, hortatus est christianũ fieri: sed parum proficiens apud Tullum Galliæ Belgicæ vrbem, belli exitum expectabat. Quo rediens victor Clodouæus, vidensq; Vedastum cæco lumẽ à domino impetrare, multum profecit ad fidem: pergensq; cũ eo Remos, baptizatus est. Vedastus missus ad regendã ecclesiã Atrebatensem, inuenit locũ desertũ, & è saltu, vbi quondã oratorium fuerat, vrso prodeunti præcepit abire, & abiuit. Inuitatus ad prandium corã Clotario, signo crucis benedixit appositis: ilico pocula crepuerunt diis cõsecrata: quo viso, cõuersi sunt ad dominũ: rexit annis.40. ¶Anno.571. S. Germanus episcopus Parisiensis obiit. ¶Anno.572. cum iã triennio Ticinũ obsedisset Alboinus, & iurasset nemini parcere, subito equus eius sub ipso lapsus, non ante potuit erigi, quàm mutato proposito, promitteret se mitius acturum. Profectus in Veronã, à suis occisus est. Successor eius Clephis, cum vellet obsidere Romã, & ipse à suis interfectus est. ¶His temporibus

Longobardi.

Sãctus Vedastus.

temporibus floruit Redemptus episcopus Florentinus,& Fortunatus poëta clarissimus:qui ab Italia in Galliam venit.Apud Turonos vitā sancti Martini quatuor libris,versibus heroicis cōscripsit.¶Anno.573 rex Parisiorū Heribertus defunctus est,quem Gaguinus omisit. ¶Et anno.575.Iustinus Tiberium Cōstantinum adoptauit in filiū.Deinde versus in amentiam periit mense Octobri.Tiberius regnauit annis.6. mensibus.10.diebus.8. Vir supra modū largus in pauperes:totā spem suam in domino posuit. Cumq; argueret eum vxor quasi prodigum, respōdit:Thesaurizemus in cœlo,& dominus prouidebit nobis in terra.Quod & factum est. Quodā die deambulās in palatio,vidit crucē sculptā in marmore pauimenti.Stupefactus quis hoc facere præsumpsisset, tolli iussit,ne fortè pedibus calcaretur. Sanctæ cruci factā iniuriam causabatur. Sublato lapide,mox alia crux apparuit, iacens in eodē loco.Qua similiter sublata,cōspiciunt tertiā.Fit stupor ingens: leuatur & ipsa.Sub qua repererunt maximā auri & argenti copiā:quā statim egenis distribuit.Audiens fame laborare Romanos,mira diligentia triticū eis transmisit. Persas quoq; inuadentes imperiū,diuino miraculo per duces repressit.¶Anno.577.Benedictus papa pręfectus ecclesiæ.13.Maii.sedit annos.4.menses.2.dies.20.Eius temporibus Sigebertus rex Austrasiorū siue Metensium, misit legatos ad salutandū Tiberiū,solius amicitię gratia.Per quos Tiberius remisit eidē munus egregiū, id est quinquaginta aureos, singulos appendentes vnā librā, habentes vno latere scriptum:Tiberii Cōstantini semper augusti. In altero:Romanorū gloria. Benedictus ipse diuū Gregoriū è monasterio adsumpsit,& septimum diaconum esse præcepit.Sunt qui scribāt paulo prius eundē abire permisisse ad cōuertēdos Anglos:at scriptor historię eius,Pelagiū hoc fecisse testatur. ¶An.581.Benedicto vltima Iulii defuncto,vacauit sedes mēses.2.dies.10. Secutus Pelagius.2.à.10 Octobris sedit annos.8.menses.4. Accepit sedem sine iussu principis, eò quòd Longobardis vrbē propè cingentibus,nō liceret quenquam Romanorū adire Cōstantinopolin.Qui hoc tandem inierunt cōsilii, vt pacē,vel saltem inducias peterent.Acquieuerunt illi ea cōditione vt retinerent sibi quod armis obtinebant,Romā suo iuri relinquerēt. His ita cōpositis,anno proximo,Indict.15. Lōgobardi Galliis bellum intulerunt. Qua tempestate Pelagius diaconum suum Gregoriū ad Tiberium misit apocrisarium,vt pontificem excusaret: quod & fecit egregiè.Reperit illic Eutychium pontificem,Origenis infectū hęresi, de resurrectione malè sentientē: quem corā Tiberio publicè cōuicit erroris.Qui post paucos dies obiit, & Ioannes illi substitutus est.Ipse autem Gregorius grauissima febre laborauit,vt meminit.14.moraliū Cuius testimonio rursum patet eos errare, qui ipsum ad Mauricium missum scribunt. ¶Anno.582.Tiberius in pręsentia Gregorii dictum Mauricium,& generum,& cōsortem suum fecit,dicens: Filia mea sit vxor tua.Imperiū meum iā tuum sit, semperq; memineris æquitatis.

Pauloq;

Pauloq; post obiit mense Augusto. Interim ad Gregorium literas Pelagius misit, dicens: Iam Lōgobardos è Gallia rediisse victores. Nolle diutius seruare pacē: opus esse à nouo principe nouum auxiliū petere. Fecit Gregorius quod ille suggesserat. Obtinuit Smaragdum ducē: cū quo Rauennam vsq; peruenit. Tunc Longobardi nō nihil timentes, creauerūt sibi regem Antharith, filiū Clephis, hominem impiissimū, qui Smaragdū debellaret. Regnauit annis fere. 7. Initio potestatis, vt regnum sibi confirmaret, inducias à Smaragdo petiit & accepit. Tunc Gregorius à Rauenna Romā venit: cuius præsentia ciues plurimum recreati sunt. ¶Anno. 583. sanctus Maurus, beati Benedicti olim discipulus, obiit. 15. Ianuarii, fer. 6. Indict. 1. De cuius anno mortis nō minus errant scriptores, quàm de tempore sancti Benedicti. ¶Eodem anno, magna inter Francos & Hispanos orta dissensio est de die paschę: quē Franci rectè celebrarunt. 18. Aprilis. Non rectè Hispani. 21. Martii. ¶Anno. 585. Antiochiæ cœlitus attactę pars maxima periit: quo duces Mauricii contra Persas profecti, ingentem victoriam reportarunt. ¶Eodem anno, Guntrannus rex Aureliæ, copiosum thesaurū diuina reuelatione repertū, distribuit ecclesiis. ¶Anno. 587. Chilpericus Guntranni frater, vxoris suæ Fredegundis opera perimitur, & filius Clotarius. 2. infans. 4. mensiū, successit. Regnauit. 44. annis. ¶Per idē ferme tēpus, patruelis eius Childebertus, rex Metensiū, accepta à Mauricio pecunia, vt Lōgobardos debellaret, pręualerere nequiuit. ¶Anno. 589 iuxta Sigebertū, rex Hispaniæ Leuigildus Vvisigothus, Arriana sorde pollutus, Herminigildū filium (quia prædicatione beati Læandri catholicam fidē amplexus erat) in vigilia paschæ decollauit in carcere. Dicitur aūt posteà pœnituisse, & alterum filiū Ricaredum, virū catholicum, designasse regē: qui aliquantulū post obitū patris, apud Toletū synodo celebrata, gētem suam suscipere catholicā fidem compulit. Post hæc Francorū regibus fœderatus, filiā Childeberti duxit. Childebertus aūt & Clotarius adeò inter se bellabant, vt. 30. millia bellatorum intra quinquennium perdiderint. ¶Eodem anno. 589. Longobardi obsidentes Romā, vi imbrium, tonitri, fulgurumq; fugati sunt. Imber aūt longo tempore durans, antiquum videbatur intentare diluuium. Deniq;. 17. Octobris, aquæ per muros vrbis influxerūt, & multitudo serpentum, dracóq; terrribilis per Tiberim ad mare delapsus, aquas infecit. Eiecta cadauera aërē corruperūt. Pestis inguinaria mox secuta, Pelagiū in primis abstulit. 6. Februarii, Indict. 8. Vacauit sedes mensibus. 6. diebus. 28. Pascha sequente, nefandissimus Antharith (vt verbis vtar sancti Gregorii) vetuit suos baptizari, nisi in fide arriana: propter quam impietatē, æterna morte mulctatus est. Successit Agilulfus. ¶Inter hęc, dū pestis indies magis ac magis grassaretur, omnes ad Gregorium diaconum confluxerunt, obsecrantes vt suis precibus vrbē saluaret pereuntem. Ille autē (vt verè humilis) magis communē orationē fieri cōsuluit. Statutaq; die dominica, nonis Maii, ad populū concionatus

concionatus est, ostendẽs peccatis offensum dominũ, fletibus & precibus oportere placari. Ordinauit septiformem litaniam postera die concelebrandã: diuęq; Marię virginis imaginẽ quandã in processione deferendã. Tanta autẽ vis morbi fuit, vt.80.homines in cõcione morerẽtur. Mane autem cũ processio peruenisset ad molẽ Adriani, vidit Gregorius angelũ reponentem gladium in vaginã : vocesq; cœlestis exercitus audiuit cõcinẽtes: Regina cœli lætare. Intellexit vir sanctus cessare iã plagã. Tunc omnes vnanimiter ipsum elegerunt in summũ pontificẽ: quod ille modis omnibus, quibus potuit, & quàm diu licuit, recusauit. Tandem victus, & tractus ad ecclesiam sancti Petri, tertia Septembris, die dominica, Indict.8.adhuc durante, cõsecratus est pontifex. Præfuit annis.13.mensibus.6.diebus.10. Seruum seruorũ se nuncupauit: quod successores eius adhuc faciunt. Instituit introitus missarum. Alleluia. Kyrie eleison. Diesq; nostros in canone. Stationes ad s. Petrũ. Litanias maiores, & alia multa. Scripsit moralia, pastorale, dialogos, homilias plurimas, & epistolas ad diuersos. Quarum primam eodem mense quo fuerat cõsecratus, sed Indict.9.iam inchoata, misit episcopis Siculis, vt semel in anno synodũ celebrarent. ¶Eodem anno 590.mense Decembri, scripsit episcopis Italię, nefandissimũ Antharih propterea mortuum, ꝙ arrianũ baptisma secutus sit. Ex quo rursum discimus errores eorum, qui tempora regum & pontificum rarissimè rectè adnotant. ¶Anno.592.postquàm Mauricius filios suos Tiberiũ & Theodosium secũ imperare iussisset, videns multos milites relicta militia fieri monachos, iratus est: legémq; dedit, ne quis vlterius hoc pręsumeret, nisi fortè debilitatꝰ, aut expleta militia. Iussitq; Gregorio vt eã in Italia quoq; faceret publicari. Displicuit hoc sancto põtifici, qui tunc ægrotus decubuit. Fecit tamen quod iussus erat, ne mandatũ principis contemnere videretur. Anno autem proximo, rescripsit imperatori, dicens: Quia cõtra autorem omniũ deũ hãc cõstitutionem intẽdere video, dominis tacere nõ possum. Vetas ne Christo militẽt. Sed Christus ad hæc: Ego te de notario comitẽ excubitorũ, de comite excubitorũ cæsarem, de cæsare imperatorem: nec solum hoc, se patrẽ imperatorum feci. Sacerdotes meos tuę manui cõmisi. Et tu à meo seruitio milites tuos subtrahis? Mauricius autem nihil curans, quicquid potuit mali Gregorio fecit. Pręsidium militũ ab vrbe reuocauit. Longobardos ad obsidendũ prouocauit. Qui statim anno integro vrbem obsederunt. Pręposito quoq; ciuitatis iratus est, ꝙ Gregorium iuuerit & nõ tradiderit eum Lõgobardis. Gregorium simplicem appellat & fatuum. Gregorium subiectũ esse voluit Ioanni Cõstantinopolitano, qui in diebus Pelagii synaxim cõuocauerat, qua se vniuersalẽ omniũ ecclesiarum creauit põtificem. Cuius impudẽtiam sanctus Pelagius primum, deinde Gregorius multis epistolis reprehendit. Post hęc, angelus domini sub habitu monachi die quodã ad forum venit, gladiũ vibrans, alta voce clamauit, Mauricium gladio moriturum. Territus

Sanctus Gregorius fit papa.

ille, cœpit

ille, cœpit à persecutione Gregorij cessare. Misitq; triginta libras auri vt daretur egenis. Quod Gregorius studiosè distribuit, monens vt pro salute imperatoris intercederet. ¶Anno.593. quidam in Gallia rusticus ligna cædens, adeò infestatus est à muscis, vt biennio laboraret amẽtia. Deinde magus effectus, ausus est dicere se esse Christum. Tãdem comprehensus est, & interfectus. ¶Anno.594. Tunica domini inconsutilis reperta est, & illata Hierosolymam, & posita iuxta crucem. ¶Anno.595 beatus Gãgericus adiutorio Childeberti regis, ordinatus est episcopus Cameracensis. Rexit annos triginta nouem. Multis clarus miraculis. ¶Primus omnium eorum, qui memoriæ traditi sunt, fuit Diogenes martyr, Vvandalorum temporibus. ¶Secundus Vedastus antedictus Atrebatensis. Vnus enim tunc erat episcopatus. ¶Tertius Dominicus & ipse sanctus. ¶Quartus autẽ sanctus Vedulphus, qui ex Atrebato sedem transtulit Cameracum. ¶Quintus iam dictus Gangericus conuertit populum. Conuertit & regem Clotarium, qui dedit ei copiosum thesaurum: quo monasterium extruxit in monte, vbi nunc quiescit. Cuius frater Lando primus ibi factus est abbas. ¶Sextus sanctus Bertoldus. ¶Septimus beatus Ablebertus, qui & Emebertus alicubi scribitur: sanctæ Gudilæ frater. ¶Octauus sanctus Autbertus, qui fecit ecclesiam Atrebatensem: quò sanctum Vedastum transtulit, præsentibus episcopis Lamberto, Leodino, & Andemaro Morinensi. Sanctum quoq; Forseum Peronæ leuauit è tumulo, quò dudum ex Macceria fuerat transportatus. Præfuit annis triginta tribus. Sub eo floruit sanctus Gislenus, trecentorum monachôrum pater: quibus monasterium Cellense fundauit. ¶Nonus beatus Vindicianus. Cuius tẽpore apud Candriacum, beatam Maxellendem anno sexcentesimo septuagesimo occidit & proiecit in puteum quidam Harduinus, quia noluisset admittere nuptias eius: quem iusta vltio statim visu priuauit. Episcopus post longa tempora crebrescentibus miraculis, extraxit ossa. Occurrit supplex Harduinus, visumq; recepit. Reliquiæ partim seruantur apud nostram dominam, partim apud Castellum. ¶Decimus fuit Hildebertus Sub quo sanctus Amatus Senonensis episcopus apud Peronam exulauit, eiectus ab Ebroino. Deinde cum sancto Mauronto profectus est Duacum, vbi miraculis ambo clari quiescunt. ¶Vndecimus Hunaldus sub Pipino tertio. ¶Duodecimus beatus Adulfus. ¶Decimus tertius Turonus alias Tragardus. ¶Decimus quartus Gaufridus. ¶Decimus quintus Albericus. ¶Decimus sextus Hildoardus. Sub Carolo magno. ¶Decimus septimus Haicarius. Hic legatus missus Constantinopolin, dono huc attulit caput sancti Cosmæ, & aliquid sancti Stephani. Scripsit & sex libros de sacramẽto pœnitentię. ¶Decimus octauus sanctus Theodoricus fundator monasterij Lobiensis. Sepultus est apud sanctũ Autbertum anno.364. Vacauit sedes ferme triennium. Tandem à clero populoq; Ioannes est electus, vir clarus miraculis. ¶20. Rotardus, &

Catalogus pontificum Cameracẽsium.

ipse sanctus: sub quo Normanni anno.881. totam vrbem combusserũt. Obijt anno . 886. ¶21. Dodilo. Transtulit corpus sancti Autberti ad templũ nostræ dominæ, quod & dedicauit,& vrbem extendit adeò , vt cœnobiũ eiusdẽ sancti incluserit,quod ante foris erat. Obijt anno.890. ¶22.Stephanus Elsatius.Obijt anno.895.¶23.Fulbertus filius ducis Brabantiæ.Quo tempore Huni obsederunt vrbem.Cœnobiũ sancti Gangerici combusserunt: quod adhuc tunc extra muros erat . Obijt anno. 1001. ¶24.Berengarius,quem apud Coloniam virum pessimum baculo percussit sanctus Gangericus.¶25.Inguelramus monachus Corbeiensis ¶26.Ansbertus monachus Atrebatensis.¶27.Vvibaldus Cameracensis: vno vix anno rexit ecclesiam. Huic dedit imperator Cameracense dominium. ¶28.Theodotus. ¶29.Rotardus alter:cui plurimum molestus fuisse dicitur Galterus Castellanus. ¶30.Herluinus: huic totius Cameracesij datus est Comitatus.Et ita propter abusum potestatis suę comites laici seclusi sunt.¶31.Gerardus,cœpit anno.1015.Dedicauit templũ beati Autberti in honorẽ sancti Pauli.Castelli quoq; cœnobiũ cepit ædificare beato Andreę,quo misit ex ossibus sanctæ Maxellendis. Defunctus est anno.1049. Secutus hũc beatus Lietbertus,natione Flander de pago Bracle . Consummauit cœnobium sancti Andreæ anno. 1052. Deinde profectus Hierosolymam, sed in itinere præpeditus, cum non posset complere desiderium suum , ædificauit monasterium sancti sepulchri anno.1063.¶Vnus ex comitibus eius Ellebardus archidiaconus extruxit ecclesiam sanctę crucis. Vterq; simul vrbem plurimùm decorarunt . Episcopus instituit regulares apud sanctum Autbertum, & in mõte sancti Eligij . Defunctus est autem vigesima secunda Iunij anno 1076.¶33.Gerardus secundus.Auxit & ipse vrbem,& muris cinxit.Dedicauit templum nostræ dominæ,& Aquicinctum:quod monasterium duo viri nobiles Galterus & Sohirus ciues Duacenses construxerant. Fecit & hospitale sancti Iuliani.Obijt vltima Iulij: quo defuncto,facta est trium annorum altercatio de successore,inter Canonicos & Imperatorem Henricum quartum.¶Interim ecclesia Atrebatensis occasionem nacta, proprium sibi pontificem à sede apostolica obtinuit in concilio Claromontensi,Lambertum quendam: & ita diuisus est episcopatus anno.1094.Cameraci autem tandem est electus trigesimus quartus Manasses.¶Deinde.35.Galterus. ¶36.Odo Tornacensis abbas,egregiè doctus.Obijt anno.1113. ¶37.Bocardus:sub quo incensa vrbe per accidens, obiectu reliquiarum sancti Gangerici extinctus est ignis. Porro Atrebatum eodem anno simili casu combustum fuit . Episcopus obijt anno.1131.die tertia Ianuarij.¶38.Lietardus electus Lotario imperatore & Innocentio papa tunc Cameraci præsentibus . Qui pòst ab eodem Innocentio propter reprobam vitam eiectus est,& in locum eius Nicolaus ordinatus. ¶Trigesimus nonus.Petrus Sabaudius.¶Quadragesimus.Robertus.Fecit hic portã sui nominis.¶Quadragesimus primus Alardus. Obijt anno.1178. ¶Quadragesimus secundus. Rogerus.Sub quo mo-

quo monasterium Cantipratense fundatum dicitur. Episcopus obijt in terra sancta, anno 1191. ¶43. Ioannus secundus. ¶44. Nicolaus secundus. ¶45. Hugo, quando sanctus Ludouicus rex Franciæ huc venit: aureamq; dedit imaginē sancti Ioannis baptistæ, incluso dente illius. ¶46. Petrus secūdus. ¶47. Ioannes tertius de Betunia. ¶48. Godefridus Cōdatensis Fundator maiorum obituum, & multa quotannis erogāda pauperibus. Legemq; dedit rectoribus vrbis, quā hodieq; vocāt: La loy de Godfroy. ¶49. Guido. ¶50. Nicolaus tertius. ¶51. Inguelramus secundus. ¶52. Guilhelmus. ¶53. Guido secundus. ¶54. Philippus. ¶55. Petrus tertius. ¶56. Guido tertius. ¶57. Guilhelmus secundus. ¶58. Guido quartus. ¶59. Petrus quartus. Hic fecit horologium palatij. Instituit festū sancti Martialis. Obijt. 13. Aprilis, anno. 1368. ¶60. Robertus secundus. ¶61. Gerardus tertius. Obijt. 8. Iunij, anno. 1378. ¶62. Ioannes Serclais Bruxellensis, vir miræ bonitatis. Fundauit festa sancti Michaēlis bis in anno celebranda. Sedit annos. 10. mēses. 6. dies. 12. Obijt. 12. Ianuarij, anno. 1388. ¶63. Andreas Luceburgensis. Obijt anno. 1395. ¶64. Petrus Aliacensis, qui posteà Cardinalis obijt. ¶65. Ioannes quintus. ¶66. Ioannes de Burgundia. Obijt Bruxellę. 24. Aprilis, anno 1479. ¶67. Henricus Bergensis Electus Valencenis, feria tertia Pentecostes, in ecclesia sancti Ioannis. Illic enim propter bellum tūc Canonici & Chorales Cameracenses se continebant. Vir multū pius & Clemens in pauperes, religionis instaurator. Obijt septima Octobris, anno 1502. ¶68. Iacobus de Croy. Electus 22. Octobris. Horologium ciuibus tribuit. Domum bonorum infantiū missis è Gandauo fratribus donauit. Defunctus est in die assumptionis nostræ dominę, quod semper optauerat: anno 1516. Hunc secutus Vvilhelmus de Croy 69. Suscepit possessionem 19. Augusti. Anno autem tertio resignauit fratri suo Roberto pontificatum, iam Cardinalis, & Primas Toletanus. Vvormatiæ obijt. Et hæc per excessum de pontificibus dicta sunt, nunc ad priora tempora redeamus.

¶Anno 596. sanctus Gregorius misit Augustinum religiosum monachum ad conuertendos Anglos. ¶Eodem anno Longobardi noctu subuerterunt monasterium Casinense. Monachi omnes euaserunt illæsi: Narrauerunt Gregorio quid acciderit, solam regulam, panem vnum, & laguncvlam vini habentes secum: reliqua omnia perijsse. ¶Eodem anno, Mahumetus in Arabia natus est vigesima tertia Aprilis, genere Agarenus, cōditione seruus vnius prędiuitis viduę, quam postea duxit. Morbo caduco obnoxius, à Sergio Nestoriano prędoctus, etiam iudęos habuit præceptores: quorum magisterio factus audacior, ait se missum à deo, vt inter legem Moysi & Christi incederet, nouamque conderet mitiorem: quàm ædidit anno ætatis suæ quadragesimo sexto. Magicis artibus miracula fecit. Princeps Arabum factus, si quando correptus morbo suo coram populo corruisset, ait angelum Gabrielem locutum sibi, cuius pręsentiam ferre non posset. Mortuus est anno salutis nostrę sexcētesimo sexagesimo sexto: sicut ostēditur Apocalyp. decimotertio. Mahumetus.

Seduxit innumerabiles.Hodieq; per Alcoranum librum suum seducit. ¶Anno.600.Sigebertus annotat initium regum ad quos scripsit Gregorius,quando Augustinum misit.Patet autem ex literis illius eos quinquennio prius incepisse. Adeo incerta sunt tēpora in Sigeberto, vt vix aliquando certitudinem ex eo possis habere. ¶Anno.602.mense Nouembri,Mauricius raptus in somnis ante tribunal dei,audiuit:Vbi vis reddam tibi mala quæ perpetrasti? Respondit: Hic domine,non in futuro sæculo.Tum præses:Tradite Mauriciū & vxorem & filios,Phocę militi trucidandos.Expergefactus autem,Centurionem quendam nomine Phocam,ab exercitu iam imperatorem salutatum, aduersus dominum suum venire festinum,vt audiuit,mutato habitu,nauigio cum suis effugit Chalcedonem:vbi comprehensus,securi percussus est.Phocas autē coronatus fuit in festo sancti Clementis,& Leontia vxor eius Augusta:quorum imagines ilico factæ sunt,& missæ per orbem.Allatę autem Romam vigesima quinta Aprilis,vbi clerus,senatus,& populus iuxta morem acclamauit: Exaudi Christe, Phocæ augusto,& Leontiæ augustæ vita.Quas iussit sanctus Gregorius poni in oratorio Cæsarij martyris in palatio.Erat tunc quidem Indictio sexta inchoata,quando Mauricius occisus est, sed nondum erat. 602. salutis annus impletus. Licet vniuersi quos viderim (præter epistolare sancti Gregorij) aliter & falso adsignant.Imperauit autem Phocas annis octo. ¶Anno.604. Indictione septima, beatus Gregorius carnis onere posito, ad cœlestia regna migrauit. duodecima Martij, feria quinta. Vacauit sedes mense vno,diebus.19. Successor eius Sabinianus, sedit à prima die Maij anno vno,mensibus decem. Detraxit sancto Gregorio. Perijt.24.Februarij. Indictione nona.Vacauit sedes mensibus decem,diebus viginti. ¶De Litania autem maiore,quando scilicet eam sanctus Gregorius instituerit,vacillat authoritas.Maior pars putat instituisse ante pontificatum sed concinnator epistolarū eius institutam significat anno. 603. Indict. sexta,mensis Augusti.29. feria quinta:& celebratam postera die. Dicit enim tunc Gregorium apud sanctum Sabinam(populo conuocato)die natalis eius præcepisse,vt Clerus à tēplo sancti Ioannis baptistæ,Coniugati à sancti Marcelli,Coniugatę à sancti Stephani,Monachi à Ioannis & Pauli , Moniales à Cosmæ & Damiani , Viduæ à sancti Vitalis, Pueri & puellæ à sanctæ Ceciliæ prodeuntes mane, ad sanctæ Mariæ nouæ ecclesiam conuenirent supplices . Causam inter alia tuuc fuisse reor metum recentem,ne Longobardus(quod minabatur)Romam inuaderet atq; subuerteret:sicut eadem æstate subuerterat Cremonam & Mantuā. ¶Eodē anno quo Gregorius obijt,defunctus est Augustinus primus Cantuariorum episcopus.26.Maij.Romæ autem magna fame laboratum est. ¶Anno.607.Indictione decima, Bonifacius tertius in romana sede suffectus est.11.Ianuarij. Sedit mensibus decem,diebus.25. Obtinuit à Phoca (sed difficulter) vt omnium prima diceretur & esset Romana ecclesia: sicut in Chalcedonensi concilio determinatū fuerat.

Phocas imperat.

Celebrauit

Celebrauit & synodum, qua statuit, ne quis in locū demortui ante tertium saltem obitus diē subrogetur, & vt Electio fiat à clero & populo communiter. Defunctus est. 11. Decembris. Vacauit sedes. 36. diebus. ¶ Anno. 608. Bonifacius quartus electus est pontifex. 17. Ianuarij. Sedit annos. 6. menses. 4. dies. 9. Impetrauit à Phoca, vt Pantheon in honore beatæ Mariæ virginis & omnium martyrū consecraretur. Celebrauit & ipse synodum. ¶ Anno. 611. Phoca prius interfecto à ducibus Heracliani principis Aphricæ, subsecutus ipse, filium suum Heraclium vno die sponsum & imperatorem fecit. Cui anno proximo natus est Constantinus, quem anno. 3. regni sui, Indict. prima, cōsortem imperij legit. Interea Cosdroe rex Persarum, Damascū cepit & Hierosolymā: cuius habitatores ad. 90. millia trucidasse refert. Deinde Aegyptū & Aphricā inuasit. Respondití; legatis Heraclij pacem petentis: Non faciam vobiscum pacem, nisi crucifixo negato, solem adoretis. Motus Heraclius anno. 12. regni sui, Indict. 10. celebrato pascha. 4. Aprilis, abijt cōtra Persas, & vicit multis prælijs. Anno sequenti. 12. kl. Maij, rursum exijt, & vicit. Deinde hibernauit in Albania: vnde misit Theodorū militiæ principē, qui Satin occidit. Satis licet mortuus verberibus affectus est à suis quòd permisisset se vinci. Anno autem. 17. grauissimo prælio commisso 12. die Decembris, Cosdroe fugit Ctesiphontem: nolensq; oblatā pacē suscipere, indignationem suorū incurrit. Contempto præterea Syrohe primogenito suo, coronare voluit Mardasan. Quapropter Syrohis sollicitauit exercitum contra patrem: quem cepit & in carcerem misit. Pacem cum Heraclio fecit. Vinctos reddidit: & sanctam crucem & Zachariam restituit. Patrem sagittis interfecit, & regnauit pro eo. Reuersus Heraclius Constantinopolin, perrexit Hierusalem. Veniens autem ad portam, intrare nequiuit: quoadusq; regalibus indumentis exutus, crucē gestaret humeris: quam reposuit in locum suum anno salutis. 629. Paulo pòst Arabes inuaserunt Persidem: vbi nunc vsque dominari dicuntur. Post annos quinq; mutato consilio, crucem recepit Heraclius, & Constantinopolin retulit. ¶ Anno. 612. Desiderius episcopus Viennensis, cōsilio Brunichildis à Theodorico rege lapidibus obrutus, martyrio coronatur. ¶ Anno. 614. sanctus Columbanus a Theodorico auię suæ Brunichildis instinctu fugatus è Francia, perrexit in Alemaniam. Vbi relicto Gallo, abijt in Italiam: ibiq; monasterium Bobiense fundauit. Obijt anno. 622. Indictione decima. ¶ Eodem anno, Bonifacio vigesimo quinto Maij defuncto, vacauit sedes mēs. dies viginti quinq; Sequentis autem Ianuarij decima sexta, electus Theodotus, siue deus dedit, sedit annos tres, mēses nouem, dies viginti septē. Statuit in clero secundā missam. Defunctus est octaua Nouembris, feria tertia. Vacatū mense vno, diebus sedecim. Post quem Bonifacius quintus cœpit vigesima quinta Decembris, in natali domini die dominica. Sedit annos quatuor, menses decē, dies quatuor. ¶ Anno. 615. regnare cœpit sanctus Pipinus in Brabantia.

Bonifacius quartus.

Catalogus ducũ Brabantiæ.

Ibet hic altiora retexere de maioribus eius: quæ partim ex Petro Taboreo, partim ex Ioanne Mario collegi. Godefridus cognomẽto Carle, de quo gloriosũ nunc Carolorum nomen floret, rex Tungrorum genuit Carolum Inach, quem pater fugauit à ſe propter vim cuidã illatã filiæ. Fugit ad Romanos, quos iuuit in bello Mithridatico. Rapuit filiam Iulij proconſulis Arcadiæ: cũ qua fugit per Franciam, Cameracum, vallemq; cygnorum ad frigidũ montem apud Bruxellã. Vbi certior factus de morte patris, abijt Tungrin: ſucceſsit in regno. Vxorẽ quam rapuerat nomine Germanam, mutato vocabulo nuncupauit Zvuanam. Ex qua genuit Octauium & Zvuanã alteram, quam Saluius Brabo vxorẽ duxit Louanij in templo Martis & Plutonis, præſente Iulio cæſare. Qui dedit ei omnem terram à mari Noruuegio vſq; ad Tornacum & Scaldam. Hannoniam, ſiluam Carbonariam titulo ducatus Brabantię. Porro Octauio fratri Zvuanæ tradidit regnum Colonię Aprippinę: cognominauitq; Germanum, & ſororẽ eius Germanam. Facta ſunt hæc anno. 51. ante natiuitatem Chriſti. Regnauit tũc in caſtro Handvuerp Druon gigas, qui exegit omniũ bonorũ illac vectorũ dimidiũ ſub pœna cõfiſcationis omniũ, & vnius manus amiſsione. Hũc viciſſe Grauius miles cæſaris, & filius eius Grauius alter fundaſſe Grauiam oppidum Moſæ memoratur. Petrus autem in chronichis Brabantiæ dicit, à Brabone gigantem occiſum. Forte Brabo dictus eſt Grauius. Qui ob id etiam Marchio Antuerpiæ primus fuit creatus, ſacri princeps imperij. Occiſus eſt autem Brabo Romę in conſpiratione contra cęſarem. Octauius ſuo nomine dixit Octauiam. Quo mortuo ſine filijs, regnum eius ſucceſsit Braboni Carolo, filio Brabonis Saluij. Qui in toto regnauit annos circiter. 80. Secundus rex, rex Agrippinæ. Quo mortuo, rebellarũt Romanis Belgæ, Trebatæ (hoc eſt Treuirenſes) Metenſes, & Tullenſes ſub filio eius Carolo Iulio fundatore Iuliaci: qui regnare cœpit anno domini. 39. Cuius anno. 19. qui fuit primus Neronis, fugerũt ex vrbe Granus & Antonius ſenator. Ille fundauit Aquas Grani. Hic Antoniam, nunc Vtrecht. Regnauit Carolus Iulius annos. 40. Filius eius Carolus Octauius cõfirmatus ſuper omnia regna Galliæ Belgicæ, ab imperatore Traiano. Eiecit Saxones è valle cygnorum nunc Valencena: & Romanos immiſit. Sub hoc ſanctus Maternus cõuertit Tungrenſes & Colonienſes. Regnauit annis. 46. Cuius filius Carolus Godardus annis. 19. Quem ſecutus Carolus Godefridus adiuuit M. Ant. Verum. Sed commodo rebellauit, eò quòd occiderat filium ſororis ſuæ obſidem Romæ. Regnauit hic annis. 45. Fugauit Romana pręſidia de Scalda, de Sambra, de Reno. Ab Elſatia vſq; Tornacũ quam & cepit adiuuante Vberico duce Treuirorũ, & Sorico duce Germanorum. Fuitque ſub eo Belgica libera annis. 12. Filius eius Carolus Vberic vixit annis. 105. Regnauit annis. 70. Sed diu ante mortem ſuam ſubſtituit ſibi regem filium Carolum Artſard: ſub quo Alemanni obſederunt

derunt Constantium patrem Constantini magni, apud Lingones: sed Artsard soluit & fugauit obsidionem. Tunc misit Constantius in Britanniã pro vxore sua Helena,& paruulo Constantino: seditq; Treueri. Post Carolum Artsard qui regnauit.48.annis, surrexit filius eius Carolus Marsiand. Hic iuuit Constantium cõtra Maxentium & Licinium. Regnauit annos. 42. Cuius filius Carolus Taxander nutritus in curia Gratiani. Sed male tractus Eugenij & Arbogastis inuidia, vouit fieri Christianus, si posset redire in patriam. Rediјt. Baptizatus est à sancto Martino. Regnasse dicitur.40.annis. Fouit partes Maximi contra Gratianum. Sub eo floruit sanctus Seruatius. Ob cuius indignam eiectionẽ mare recessit à Tungris ad.30.miliaria. Taxandrum secutus Ansigisus, regnauit annis.30. Vicit Groscum Vvandalum apud Arelaten. Genuit Carolum Pulchrum, qui sororẽ Valentiniani duxit, ex qua genuit Landonem. Regnauit Pulcher annis.62. Landò.13. Fundauit Landã in Hasbania. Pulchri filius alter Austrasius educatus in curia Childerici, rexit Burgundiam & Franciam orientalem, quam nunc ex nomine eius Austrasiam vocant. Quam post annos.41. regni, reliquit Carolo Nasoni. Naso eam tenuit annis.12. Huius filius Hasbanius & Voraia quę nupsit Haimoni comiti Arduennæ. Cui peperit Reginaldum, Rogerum, Oliuerum,& Adelardum, quos vocant quatuor filios Haimonis. Carolus Hasbanius regnauit annis.50. Cuius filius Carolus Mannus regnauit annis.13. Huius filius erat Pipinus, de quo & sancta vxore eius Itta, quæ & Iduberga, nata est sancta Gertrudis, Grimoaldus, & Begga. Regnauit autem Pipinus annis.32. Hunc Clotarius secundus principem fecit palatij, quem nunc vocant Connestabulum Franciæ. De hoc versus reperit Ioannes Marius.

Iste Brabantinus dux tertius Austrasiorum
Primus erat. Maiorq; domus regni gladiator.

Sepultus est Niuellæ. ¶Eodem anno.615. quo cœpit Pipinus, rex Anglorum Edelbertus debellauit Scotos ferè ad internecionẽ. Inter quos erant mille ducenti monachi interfecti, qui ex more secuti erant regẽ suum vt præliantem iuuarent precibus suis. Anno sequenti præfatus Edelbertus obijt.24. Februa. Succesit Radualdus: regnauit anno vno. Deinde regnauit Eduinus, quem anno.11. regni eius baptizauit sanctus Paulinus in die paschæ.12. Aprilis. ¶Anno.617. Agilulfo mortuo, regnauit filius eius Adoloaldus annos.13. Eodẽ anno, factione Brunichildis, Theodoricus & Theodebertus inter se belligerãtur. Post horribilẽ stragem Theodebertus capitur. ¶Anno.618. Theodoricus rex orientalium Francorũ moritur. Filius eius Lotarius succedit. Qui Brunichildem vno brachio & vno pede truncatam ad caudam equæ indomitæ ligatam discerpsit: imponens ei quod decem regibus mortem accelerasset. Tũc dicitur defunctus Ioãnes eleemosynarius. episcopus Alexandrinus. ¶Eodem anno mense Augusto, magnus per orbem fuisse dicitur terræmotus: quem est secuta scabies ingens.

¶Anno.619.Persæ Libyam incursantes ceperunt Carthaginē. ¶Anno 620.Anastasius quondam magus apud Persas conuersus ad Christum, post verbera,vincula,suspensionem,capite truncatus est,cū alijs martyribus.70. ¶His temporibus floruerunt Isidorus episcopus Hispalensis, Pharo Meldensis cū sorore sua sacra virgine Phara,qui sancto Fiacrio Scoto locū dedit ad habitandū.¶Anno.621.Clotarius Lidericum Hedū primum forestarium fecit,qui occidit gigantem castri Insulensis.Oppidum ipsum ædificauit,tēplumq; beatæ Mariæ virginis,quod nunc dicitur sancti Donationi apud Brugas.Tantæ iustitiæ fuit vt primogenitū suum è quindecim maribus suspenderit,quòd cuidam mulierculæ poma violēter abstulerit sine pretio.Dominatus est annis.55.Successit Antonius filius eius,qui rexit annis.16. Deinde fuit occisus ab infidelibus. Māsitq; deserta terra annis ferme centū. ¶Anno.622.Bonifacius obijt 25 Octobris.Vacatum dies.13.Successor eius Honorius ab octauo Nouēbris sedit annis.12.mensibus 11.diebus.9.¶Anno.627.Eduinus Anglus iā baptizatus totam Angliam obtinuit. ¶Anno.628.Clotarius filium Dagobertum ad regnum asciuit. Eundemq; Pipino & Arnoldo Arnoldi filio nepoti Anselberti & Blitildis commendauit ad regnandum Austrasijs. ¶Anno.630.idem Dagobertus cum patre suo peruagans totā Saxoniam interfecit omne masculum longiorem gladio suo. ¶Eodem ferme tempore Cyrus,Sergius & alij pontifices græci seduxerūt Heracliū ad sectam Nestorij,quem papa Honorius frustra reuocare conatus est. Hæc est hæresis Monothelitarum,vnam tantum naturam in Christo, vnamq; voluntatem astruentium.¶Anno.631.sanctus Bauo Austrasiorum ducum hæres,post triennē in cella Gandaui moram defunctus est kl.Octobribus,& à sancto Amando in eadē sepultus.¶Anno.632.Clotario mortuo Dagobertus præfatus successit. Regnauitq; post patrē adhuc annis.14.Cooperuit argento ecclesiam sancti Dionisij.¶Eodē anno factus terræmotus terribilis,visusq; gladius in aēre.30.diebus significans dominiū Saracenorum,qui tunc Persas deinde magnā orbis partē subiugarunt.Sunt autem dicti Saraceni,qui Mahumetum sequuntur,& Alcoranum obseruant.¶Eodem anno multi Anglorum ad idola reuersi sunt : & anno proximo trucidati cum rege suo Eduino à Britonibus. Filius eius Osvvaldus regnauit annis.9. Deinde ab eisdē interfectus.5. Augusti,vbi & celebratur. Loco cuius frater eius Osvvin regnauit annis.27.Quo defuncto.15 Februarij.Indict.13.filius eius Ecfridus regnauit.¶Anno.633. Dagoberto natus filius Sigebertus.Inter babtizandum sancto Amando respondit Amen. cum esset dierum.40.Amandus autē tunc factus presul Traiecti superioris. Sanctus Gangericus noster eodē anno defunctus est.11.Augusti.¶Eodem anno,sanctus Liuinus natione Scotus Archiepiscopus Hiberniæ Gandauum venit cum tribus discipulis.15 Iulij.Indict.6. Mansit illic mense vno.Deinde profectus ad Elcā prędicauit Christum,multos conuertit.Quidam vero indurati occiderunt eum.12 Nouembris eiusdem anni . Decollatus autem erexit se & tulit

Lideric de buc primus rector Flandriæ.

Sanctus Bauo.

Sanctus Liuinus.

tulit caput suum, portauit in Houtthem, in sepulchrum angelicis manibus præparatũ: vbi quieuit annis. 208. Deinde leuatus à sancto Theodorico pontifice Cameracensi. Anno autẽ. 1007. translatus est Gandauũ & positus in templo quod nunc sancti Bauonis dicitur, in festo apostolorum Petri & Pauli: ad talem conditionem, vt singulis annis illuc reportarent in eorum vigilia. Post annos autem. 11. defuncto Erembaldo abbate, successor eius relationem intermisit. 20. annorũ spatio. Sed horribiliter monasterium ipsum vexatum fuit toto tempore illo diuersis calamitatibus, quoadusq; nouus abbas Fulbertus reportationem illam renouauit anno. 1039. statimq; plaga cessauit. ¶Anno. 635. papa Honorius obijt. 12. Octobris. Sedes vacauit anno vno, mensibus. 7. diebus. 18. ¶Anno. 636. sanctus Amandus substituit sibi Landoaldũ in episcopatu Tungrensi: perrexitq; seminare & alijs verbũ dei. Interea Romę fuerat electus Seuerinus, sed exequi ius suum non potuit, nisi confirmatus ab Exarcho Italiæ, qui multis mensibus expectatus, tandem post pascha pontificẽ confirmauit. Episcopium deprædatus est. Ablatum thesaurũ partim misit imperatori, partim vsurpauit sibi. Pontificatus autem Seuerini computatur à. 28. Maij, Indict. 10. anno vno, mensibus. 2. diebus. 6 Obijt. 2. Augusti die dominica. Vacauit sedes mẽses. 4. dies. 29. Successit ei nõ Bonifacius vt competitor, sed Ioannes quartus, vltima Octobris, anno. 638. Clementissimus in pauperes. Sedit mẽsibus. 11. diebus. 12. Defunctus est. 12. Octobris. Vacatum mense vno, diebus. 13. Hunc secutus Theodorus sedit annos. 6. menses. 5. dies. 21. A 25. Nouembris. ¶Anno 639. Dagobertus seditiosos Turonenses adeò puniuit, vt vrbe subuersa in ea salem seminauerit. ¶Eodem anno rex Hispaniæ Sisebutus Vvisigothus, compulit Iudæos fidem Christi suscipere per totum regnum suum. ¶Anno. 640. Dagobertus filium suum Sigebertum Austrasijs remisit sub tutela Pipini ducis, & Cumberti Coloniensis episcopi. Tunc & sanctus Arnulphus episcopus quondam Metensis obijt solitarius, & vxor eius Treueris inclusa Christo seruiuit. ¶Eodem anno miser Heraclius mortuus est hydropicus, & filius eius Cõstãtinus regnauit post eum menses. 4. quem nouerca eius Martina consilio Pyrrhi pontificis veneno sustulit, & regnauit pro eo cum filio suo Heracleona anno vno mensibus. 6. ¶Anno. 643. Cõstantinus quartus Heraclij nepos regnare cœpit, Heracleonæ naso absciſſo, & Martinæ lingua, & vtrisq; in exiliũ detrusis. Regnauit annis circiter. 27. Tũc occiso beato Osvvaldo, filius eius Osvvinus regnauit in Anglia. ¶Anno. 644. volentes Saraceni ædificare sibi templum in Hierusalem, nullo modo potuerunt, antequàm tollerent crucem quæ stabat supra montem Oliueti iuxta consilium Iudæorum. ¶Anno. 646. Dagobertus obijt prima Februarij, Indict. 4. Succeſsit filius eius Clodouæus secundus, quem pater ante biennium secum ad regnũ adsumpserat, frater Sigeberti. ¶Eodem anno. 14. Maij defunctus est papa Theodorus. Sexta autem Iulij sequentis, Martinus substitutus, sedit annis. 6. mẽsib. 4. diebus. 8. Interea populus Bizantinus episcopum

episcopum suum Pyrrhum ob malum consilium Martinæ datum, interfecerat, & Paulũ eiusdem impietatis hominem Monothelitã suffecerant: quem Martinus ad rectam fidem reducere conabatur, sed non præualuit. Magis autem legatos Martini in exilium misit authoritate seducti Constantini, qui nõ minus quàm pontifices eius delirauit. Definiens in Christo neq; vnã neq; duas esse volũtates: vt nunq̃ Christus aliquid voluisse crederetur: quæ omnia (vt Martinus intellexit) habita Romæ. 105. pontificum synodo, anno Constantini. 9. iuxta Marianum computantem à morte Heraclij, Indict. 8. Iam incepta mense Octobri, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, cæteramq; synaxim eorum anathematis vinculo colligauit. Constantinus autem vehementer iratus, Olympium Exarchum misit, qui Martinum vel captiuum adduceret, vel occideret. Olympius autem vt intellexit, pontificem acceptissimũ esse populo, capere non audebat, sed misit lictorem in templũ deiparę, vbi iuxta quosdam Martinus adhuc consilio præsidebat qui ipsum interficeret. Verum subito percussus aorasia, internoscere nequiuit. Tunc Exarchus alio consilio abusus, reconciliatur antistiti, sed fictè. Nã eadẽ hora qua de manu Martini sacram communionem accepit, spatarius eius iam gladium exempturus in caput pontificis, adeò cæcus effectus est, vt amplius nihil videret. His miraculis exterritus Olympius, abijt in Siciliam, vt Saracenis, qui iam Rhodo illuc irrumpebant, resisteret. Cæterũ turpiter victus, morbo statim perijt. Ilico Constantinus nouũ Exarchum misit nomine Theodorũ, qui Martinum cepit anno salutis 652. Indict. 9. Vinctumq; misit Constantinopolin. Inde missus in chersonesum põti in exilium, magnisq; grauatus calamitatibus, defunctus est vir beatissimus. 10. Nouembris. Vacauit sedes menses. 14. quia certi non erat de morte eius. Deinde corpus illius Romam delatum est ad ecclesiam Carmelitarum, quę nunc dicitur sancti Martini. Cui successit Eugenius mense Ianuario, Indict. 12. sedit annos duos, mẽses ferme quinq;.

¶ Anno. 647. defuncto Pipino, successit filius eius Grimoaldus in ducatu Brabantiæ, & principatu aulæ regiæ Sigeberti. Relicta Pipini sancta Itta, monasterium Niuellẽse fundauit. Quo tempore Sigebertus duodecim monasteria construxit: è quibus Stabulans & Malmundarium excellebant. Tunc & Landelinus à sancto Autberto ex prædone ad Christum retractus floruit. Gislenus quoque & Madelgarius dux Altimontensis, & Sonegiensis: item vxor eius Vualdetrudis & Aldegũdis Malbodiensis, & alij in Gallia floruerunt. ¶ Anno. 652. Sigebertus filiũ Grimoaldi nomine Hildebertum: cum filium non haberet, in filium adoptat, in regno Austrasiorum successurũ. Postea filio sibi Clodouæo nato, moritur. Moriẽs autem, paruulũ Grimoaldo tutori commendat. vt eius auxilio legitimus hæres succedat. Grimoaldus autem adultum totondit, & misit in Scotiam, ne filij sui iam olim destinatum regnum non sortiretur effectum. Quod videntes Franci, detulerunt adolescentuli causam ad Clodouęum regem Parisiorum: qui Grimoaldũ morti tradidit,

tradidit & Austrasiis proprium filium Hildericũ regẽ constituit.¶Anno.656.post Eugenium sedit Vitalianus ab vltima Iulij(nisi calculus erret)annis.14.mẽsibus.6.& die vno¶Anno.658.sanctus Autbertus,Lambertus,& Andomarus transtulerunt ossa beati Vedasti quorum Andomarus præ senio cæcus illic tunc illuminatus orauit & obtinuit vt propter meritum ampliandum rursum lumen amitteret.¶Anno.660.Clodouæus rex sancti Dionysij corpus irreuerenter discooperuit,brachij vnius os abstulit,quapropter incurabilem incidit amentiam.

DECIMITERTII LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER XIIII.

Nnno.661.Indict.4.beatus Amandus obijt nonagenarius sexta Februarij sabbato apud Heluonẽ:quod nũc sancti Amandi nuncupatur.Erat genere Aquitanus patre Sereno matre Amantia nobilibus christianis,ab infantia sacras literas didicit. Adolescens inuitis parentibus ad monasterium fugit. In Ogya insula Britãnici maris,quã à serpente signo crucis liberauit.Aduenicti patri vt ipsum vi tolleret,prouolutus genibus ait: Terrena nõ appeto, solũ permitte me vt Christo militem.Turonis clericus ordinatur.Hinc ad sanctũ Austrigisilum Bituricensem profectus mansit annis.15. Cilicio membra contectus, hordeaceo pane & aqua sustentatus . Postea visitatis liminibus apostolorũ à sancto Petro admonetur prædicare Gallijs.Reuersus, fit episcopus Tungrensis,cogẽte Dagoberto rege.Triẽnio functus officio substituit vicariũ Landoaldũ,Romãq; rediuit. Vnde nauigio reuertens apud centum cellas puerum à dæmone liberauit. Orta tempestas ilico ad apparitionem sancti Petri conquieuit.Reuersus Nouiomum,assumptus est ab Aicario pontifice vt vices eius in prædicando suppleret. Obtentisq; à Dagoberto ad populum Gandensem cæterosq; mandatis: vt qui nollent Christi fidem suscipere,cogerentur.Secundo Gandanũ venit,vbi sæpe repulsus,cæsus, etiam à fœminis in flumen proiectus,mirabili patientia vicit,& Christo lucratus est. Hinc Flandorum apostolus dictus est.Eiectus à Dagoberto quoniam reprehenderat incontinẽtiam eius.Abijt ad Bulgaros vt vel eos cõuerteret, vel ab eis martyrio finiretur.Sed neutrũ consecutus,prædicauit Vasconibus.Multos emẽdauit.Multis vbiq; miraculis claruit. ¶Anno.662.mortuo Clodouæo, regnare cœpit Clotarius.3.regnauit annis.4.Huius princeps palatij fuit Ebroinus vir insanissimus.Tẽporibus his Batildis mater Clotarij Corbeiæ

Sanctus Amãdus

beiæ & Calæ monasteria construxit. ¶Anno.663.Constantinus relicta Thracia,venit Romam:cui papa Vitalianus cum clero & populo processit obuius ad sextũ miliare. Intrauit.5.Iulij, feria.4. Introitus sui die quinto ad vrbis spolia conuersus, tanta diripuit, quanta non fecerant ante eũ Barbari.Duodecima die exiens,inuasit Neapolin.Deinde contendit Syracusas. vbi cum sex annis mansisset, interfectus est à suis in balneo.Erat exosus Bizãtijs,tum multas ob causas,tum propter exiliũ papæ Martini, & cruciatus catholicorum. Inter quos sancti Maximi Constantinopolitani põtificis linguam dextramq; truncauerat. Perijt autem.15.Iulij,Indict.12. ¶Anno.664.sancta Gertrudis obijt dominica die Martij.17.Sepulta Niuellę iuxta patrem suum.¶Eodem anno fuit eclipsis solis.3.Maij:pestisq; magna subsecuta. Clotario mortuo,præfatus Ebroinus constituit defuncti fratrẽ regem nomine Theodoricũ. Populus id ægre ferens, vtrunq; captum totondit.ingredi monasteria coëgit,regem apud sanctum Dionysium, Ebroinum apud Luxouium. Hildericus rex Austrasiæ ad suscipiendũ regnum euocatus, post annos ferme.12.à suis occisus est,& Theodoricus restitutus. Quod Ebroinus audiens,è monasterio fugit.Infinita mala commisit.Multos episcopos ecclesijs eiecit.Multos perpetuo exilio damnauit.Multos interfecit. ¶Anno.668. papa Vitalianus consecrauit Theodorum monachum.26 Martij,archiepiscopum Anglorum, cum quo misit Adrianum abbatẽ in Angliam.¶Anno.669.Constantinus quintus prioris filius imperare cœpit mense Iulio. Vir catholicus. Regnauit annos.17. ¶Anno.670. sanctus Vitalianus obijt.27. Ianuarij. Vacauit sedes menses. 4. dies.15. Successit.12.Iunij Adeodatus,sedit annos.4.dies.15. Vir magnæ sanctitatis. Neminem à se abire inconsolatum passus est. Obijt.26. Iunij. ¶Eodem anno Ioannes quidam vir nobilis cum Eulalia vxore sua, fundauit monasterium Hasnoniense,anno.4. Theodorici regis sub Adeodato:quod dedicauit sanctus Vindicianus Cameracensis.¶Eodẽ anno Saraceni irruerunt in Aphricam:vnde referuntur.80.millia duxisse captiuos.¶Anno.673.prȩfatus Theodorus in Anglia concilium celebrauit.14.septembris. Indict.prima. Vbi protulit librum canonum priorũ patrũ,è quibus elegit capitula tunc magis necessaria,videlicet:Ne quis episcopus alterius parochiã inuaderet.Ne monachi migrarent de loco ad locum sine obedientia. Ne clericus alienus susciperetur sine literis sui episcopi,nec vllum officium sacerdotale præsumat facere sine permissu recipientis.Ne quis episcoporum se præferat alteri,sed agnoscat tempus & ordinem suæ consecrationis. ¶Anno.674. Donus Romæ creatus est pontifex.25.Octobris. Sedit annos.4.menses.5.dies.16. Sunt qui longe posterius pontificatum eius inceptum adnotãt.¶Anno.675. Saraceni Siciliam ingressi,Syracusas & alia diripuerunt:& mox Alexandriam vnde venerãt,regressi sunt.¶Anno.676.tantas in Italia pluuias fuisse memorãt, quantas antea nunq̃ viderant. Saracenos per Thraciã vagãdo cæsos ad.30.millia. Quo tẽpore Balinicus Syrus ad Romanos confugiens,

confugiens, eos vti docuit igne quem græcum vocant: quo naues Arabum apud Constantinopolin exusserunt. ¶Anno.678. Cometa terribilis apparuit tribus continuo mensibus, mense Augusto incipiens horis matutinis. ¶Anno.679. defunctus est papa Donus vndecima Aprilis. Vacauit sedes vsq; ad.17. Iunij: quo cœpit Agatho, vir tantæ sanctitatis vt leprosum mundaret osculo. Multos per orbem legatos misit, qui pacem componerent, qui dei cultũ augmentarent, lapsos erigerent. Quorum vnus in Angliam missus est ad Theodorũ, qui rursum conuocatis episcopis Angliæ, præsente legato synodum celebrauit Indicti. octaua, sub.17. die Septembris. Vbi repetita sunt quinq; concilia vltimis ecclesiæ, videlicet Nicenum, Bizantinum, Ephesinum, Chalcedonense, & Bizantinum alterum: itemq; Martini papæ. Porro Bizantium missi sunt Ioannes episcopus Portuensis, & Ioannes diaconus Romanus: per quos rogauit Agatho principem, vt staret firmus in fide catholica: nec acquiesceret ijs, qui vnã tantum naturam & voluntatem in Christo prędicabant. Princeps vicissim vnà cum fratribus suis Heraclio Tiberioq; regni consortibus, pari deuotione obsecrabat Agathonem, vt omni cauillatione seposita, iungerētur ecclesiæ per vnitatem fidei. Itaq; iunctis animis imperator & papa, statuerunt vt sexta synodus vltimis Constãtinopoli haberetur. Conuenerunt igitur.289. pontifices, quorum pręsidens fuit Georgius, eiusdem loci patriarcha monothelites, qũi tunc resipuisse dicitur. Macarius autem Antiochenus, cęteriq; monothelitę in errore pertinaces, condemnati sunt anno secũdo pontificis Agathonis, Indict. nona, Constantini principis anno duodecimo. Vbi pręfatus episcopus Portuensis in octaua Paschæ latine missam celebrauit. ¶Anno proximo (qui fuit domini.682.) Agatho defunctus est decima Ianuarij. Successit Leo secũdus, vir bonus & sanctus. Præfuit à decima sexta die Augusti mensibus decem, diebus.17. Districte mandauit vniuersis christianis, sextam synodum inuiolabiliter obseruandam. ¶Eodem anno celebratum est concilium Rothomagēse. ¶Anno.683. in cœna domini ante vesperũ.16. Aprilis pertulit eclipsin luna talē, vt tota ferme nocte sanguineo vultu laborarit. Leo autem defunctus est.28. Iunij, vbi & celebratur. Instituit pacem dari in missa. Vacauit sedes mēsibus vndecim. Successit Benedictus secundus, ad quem misit imperator legem, vt quē clerus & populus Romanus elegissent, eum haberent Christi vicarium nulla principis authoritate expectata. Sedit mensibus decē, diebus duodecim. Defunctus est.13. Iunij. Successit ei Ioannes quintus, consecratus à tribus episcopis, Hostiensi, Portuensi, & Veliterno: quem ritũ posteri obseruant. Sedit à.28. Septembris mensibus vndecim. Defunctus est secunda Augusti. Hunc secutus est beatus Conon, qui sedit mensibus.11. à vigesima prima Octobris vsq; ad vigesimam primam Septembris. ¶Anno.685. Austrasijs & Brabantinis regnare cœpit Pipinus iunior, cognomento Herstallus. Regnauit annos viginti nouem. Hic domuit Frisones: quorum dux Ratbodus dicebatur. Hic fuit Ratbodus, qui

Sexta synodus.

Ratbodus.

à beato Vulfranno episcopo Senensi audiens, multo plures ad inferos descendisse, quàm ascendisse ad cœlos: Ego (inquit) malo esse cũ multis & cum maioribus meis. Retraxitq; pedem à fonte baptismatis quò venerat baptizandus. ¶ Eodem anno. 685. Ebroinus ille beati Leodegarij longum martyrium consummauit. Quem post biennem carceris custodiam, post famem sitimq;, post oculorum euulsionem, post incisionẽ pedũm, post labiorum linguęq; excisionem, decollauit. 6. nonas Octob. Sancto fratre eius Guarino prius ante cõspectũ eius lapidibus obruto. ¶ Anno. 686. mensis Septembris initio, Indict. 14. nondum finita, Constantinus imperator moriens, Iustiniano filio (quem dudum consortem legerat) imperiũ dereliquit. Qui post patrem adhuc annis. 10. regnauit. ¶ Anno. 687. beatus Sergius Cononi successit. 14. Decembris. Sedit annis. 13. mensibus. 8. diebus. 29. Instituit dici agnus dei in fractione hostię. Reperit ex reuelatione diuina in sacrario sancti Petri, argenteam capsulam tantæ antiquitatis, vt vix argẽtum videretur, & in ea nõ paruã portionẽ dominicæ crucis. ¶ Anno. 689. Indict. 2. Iustiniani. 4. Sergij. 2. Ceadualla rex occidẽtalium Saxonum peregre Romam profectus est. Ibiq; baptizatus & defunctus. 20. Aprilis. Successor eius Hun post regni sui. 37. annum, similiter abijt ad papam Gregorium, teste Beda, qui tũc præsens præsentem scripsit historiam. Vnde rursum patet error Blõdi negantis tunc fuisse Gregoriũ. ¶ Anno. 690. sancti pontifices Audoenus Rhothomagensis, & Amatus Senonensis obierunt. Theodorus etiam archiepiscopus Angliæ defunctus est. 19. Septẽbris. anno ætatis suæ. 88. Tunc & Pipinus Austrasius rogatus à Francis, auxilium tulit. Regem ipsorum Theodoricum cepit. Neustriam subiugauit. Deinde relaxati Theodorici præpositus factus, toti regno præfuit. Ad nutum eius negotia tractabantur. Consuetudo tunc fuit illorũ regum, semel in anno prima die Maij corã populo residere, salutare & salutari, dona dare & accipere: reliquo tempore, solo nomine regnare. omnia per prępositum curię disponi. ¶ Anno. 691. sanctus Kemaclus obijt. 3. Septẽbris. Sanctus Lãbertus per Pipinũ sedi suæ restitutus est, vnde eiecerat eũ Ebroinus. ¶ Anno. 692. beatus Vuillebrordus Brito natione, venit ex Anglia ad Pipinũ: deinde profectus Romam, susceptus à Sergio, & in die tẽploq; beatæ Ceciliæ. 2. feria consecratus episcopus, redijt ad Pipinum, à quo missus est prædicator & apostolus Frisonũ, quibus prædicauit plus. 36. annos. ¶ Anno. 694. iuxta Sigebertũ, regnare cœpit Francis Clodoueus tertius. ¶ Anno. 695. Iustinianus deprauatus à quibusdam suæ partis episcopis, iussit rursum conuenire prælatos, qui sextam synodum celebrauerant, dicẽs quædam illic retractanda, quædã interserenda quæ patres omiserant, Hærica scilicet. Factum est vt imperauit, multi seducti sunt & nouæ conscriptioni impudenter subscripserunt. Inter quos erant legati Sergij, quos nullo modo papa voluit approbare, sed imperatori viriliter restitit. Iratus ille, misit Zachariã protospatariũ suũ, qui vinctũ pontificem sibi adduceret. Cæterum Rauennates & alij armata manu

S. Leodegarius.

Papa Sergius.

Sãctus Kemaclus

S. Vuillebrordus.

Sergium tutati sunt,& Zachariam ex vrbe fugauerunt. Rauennatium vicus erat Romæ à diebus Augusti. Eius mentio fit etiam in historia sancti Calixti. ¶Dum ista Romæ gererentur, imperator dei genitricis templum non procul à palatio situm, demolitus est: vt locum palatij ampliaret. Quod cernens populus, adiutore Leone Patritio, Iustinianũ truncato naso in exilium pepulerunt: ipsumq́; Leonem sibi principem elegerunt, qui biennio regnauit. ¶Anno.697. Clodouæi frater Hildebertus, regnauit Francis. ¶Eodem anno apud Vvirzibergum beatus Kilianus episcopus, arguebat Gobertum principem, quòd fratris sui defuncti vxorem duxerit. Quæ diuortium verita, clàm fecit episcopum interfici: sed vnà cum percussoribus arrepta dęmonijs, facinus confessa est. ¶Anno.698. sanctus Lambertus discipulum suum Hubertum misit Romam. Intranti limina apostolorum tertia sabbati, decima septima Septembris, occurrit papa Sergius dicens: Hodie magister tuus Lambertus ab impijs interfectus est. Ecce baculus pastoralis eius, quem dominus vult vt suscipias: diuq́; renitentem consecrauit eũ Tungrensem episcopum. Causa martyrij præcedentis hęc fuit: Arguerat Lambertus Pipinum, quòd vxore eius Plectrude adhuc viuente, duxerit aliam, videlicet Alpaidem sororem Dodonis comitis Arauiæ. Illa diuortium metuens, induxit fratrem vt pontificem interficeret. Dodo sciens Hubertum in itinere esse vt sedem defuncti susciperet, occurrit illi armata manu, volens & ipsum occidere. Sed dominus impediuit conatus eius: quem scatentẽ vermibus, intolerabili fœtore putentem, sui in Mosam pręcipitauerunt: omnesq́; socij eius inter primum annum mortui sunt ¶Anno.699. Tiberius qui & Absymarus, Leonem imperatorẽ absciso naso custodiæ mancipauit, & inuasit eius imperium: quod tenuit annos septem, qui supputantur à 700. ¶Eodem anno.699. Venetorum pontifices apud Aquileiã congregati, contradicebant quintæ synodo vltimi. Cæterum monitis papæ Sergij melius informati, consenserunt cum cęteris ecclesijs Christi. ¶Anno.700. dicit Blondus, vel paulo post Garganum montem & adiacentia loca Saracenis occupata, sed breui expugnatos à Grimoaldo Longobardo. Quod stare non potest, cũ ille mortuus fuerit ad minus viginti annis anteà. ¶Anno. 701. beatus Sergius defunctus est octaua Septẽbris. Vacauit sedes.50. diebus. Successor eius Ioannes sextus, sedit à vigesima nona Octobris annos tres & menses totidem. Obijt vigesima sexta Februarij. Indictione tertia, vt habetur in gestis põtificum. ¶Anno.703. iuxta Blondum, Saraceni totam Aphricã Hispaniam, Betycam, & Lusitaniam obtinuerunt. Sigebertus id factum adsignat anno. 720. Galitiam vero nec Gothi, nec Saraceni vnquàm possederunt. ¶Anno.705. Ioannes septimus Romanam sedem suscepit decima septima Aprilis. Tenuit eam annos duos, menses sex, dies quinque. Defunctus est decima octaua Octobris. Successit Sisynnius. Præfuit tantum diebus decem. Obijt sexta Nouembris. Vacauit sedes diebus quadraginta octo. Deinde sedit Constantinus à natali

Vicus Rauennatium Romæ.

Sanctus Lambertus occisus.

Papa Ioannes.6.

domini annis ſeptem,diebus quindecim. ¶Anno.706.Iuſtinianus adiu torio Terbellis regis Bulgarorum qui & Sclaui, reuerſus ab exilio,tam Leonem iam dudum incarceratum, quàm Tiberium imperatores interfecit,& iterum regnauit ſex annis, qui ſupputantur à 707. qui tunc Gallinicum patriarcham erutis oculis Romam miſit, ſedemque dedit Cyro,qui exulem cibauerat.¶Anno.707.Choreth & Opha duo reguli Anglorum profecti Romam, monachi facti ſunt, & Chriſto deinceps militauerunt. ¶Per idem tēpus(Gaguinus ait.709.)ſanctus Michaël iuſsit ſibi fieri templū in mari Gallicano, in loco cui nomen Tumba,& frequentari ſicut in Gargano.Ita factum eſt. Eò videmus & puellos ca teruatim currere. ¶Anno.710. b. Hubertus tranſtulit corpus magiſtri ſui Lamberti Leodium, vbi & ſedem epiſcopalem conſtituit, relicta Tungri. ¶Anno.711. Iuſtinianus papam Conſtantinum ad ſe vocauit: cui appropinquanti Conſtantinopolin obuius venit Tiberius filius.Imperator & ipſe iā à patre conſtitutus,magno honore ſuſcepit pontificē, & ad patrem ſuum Nicææ manentem deduxit. Qui proſtratus humi remiſsionem petijt peccatorū. Corpus domini de manu eius ſuſcepit. Sextam ſynodum amplexus eſt.Apoſtolicæ ſedis priuilegia renouauit. Cumq; iam papa redire diſponeret,ecce rumor diuulgatus eſt,Philippum magiſtrum militiæ apud Pontum rebellare domino ſuo, exercitumq; clamaſſe:Viuat Philippus imperator noſter.¶Ad hæc turbatus Iuſtinianus, ſciſcitatur à pontifice quid facto opus ſit. Reſpondit ille: Muniendam Conſtantinopolin, ibiq; manendum. Diſplicuit conſiliū. Collegit milites,quos præmiſit claſſe,ipſe cū filio ſubſequabatur.Papa Romam reuerſus eſt. Claſsis vbi ad Philippum venit, eidem adhæſit: ſtatimq; dominos ſuos interfecit,& regnauit pro eis.18.mēſibus.Fuerat prioribus annis quidam pſeudomonachus,qui dixit Philippo: Regnaturus es. Cū ergo perueneris ad imperiū, iura mihi quod ſextā ſynodū vilipēdes.Cōtraria ſtatues.Imagines omnes ab eccleſijs tolles. Iurauit miſer:ſumptaq; purpura,ſtatim congregauit ſuæ partis epiſcopos.Statuta patrum deſtituit. Nouam cōſcriptionem ædidit:& Romam miſit vt Conſtantinus ſubſcriberet.Imagines ſex ſynodorū quæ habebantur Conſtantinopoli,eraſit. Sanctorum agalmata contriuit. Suum vbique recipi iuſsit. Conſtantinus autem habito concilio, conſtanter reſtitit peccatori. Omnibus fidelibus interdixit,ne ipſum pro imperatore reciperent. Ne nomen eius in publicis ſcripturis ponerent. Ne imaginem eius admitterent. Imagines autem ſanctorum debita veneratione honorarent.Acta quoque ſex ſynodorum depingi fecit Romæ in porticu ſancti Petri. Illud quoque memoriæ traditum, ſupradictum monachum inter epiſcopos illos præſentem, qui ſextam ſynodum reiecerunt,ſubita coram omnibus fuiſſe cæcitate percuſſum.

Reges monachi.

¶Anno. 713. Grimoaldus filius Pipini, præpoſitus aulæ regiæ Childeberti, ante altare beati Lamberti occiſus eſt Leodij, à quodam milite Ratbodi,ducis Friſonum.

¶Anno

¶ Anno. 714. Anthemius Anastasius oculis & regno priuauit Philippũ in vigilia sanctæ Pentecostes. 25. Maij,& postera die coronatus ipse, regnauit vno circiter anno. Misit per Scholasticũ Patricium & Exarchũ Italiæ literas papæ Constantino, quibus se fautorem sextæ synodi, & catholicæ fidei dixit. ¶ Eodem anno dux Brabantiæ & Austrasiæ Pipinus 16. Decembris die domica moriens, principatum reliquit Carolo Martello filio Pellicis præfatæ. Quod Plectrudis relicta eius ægrè ferens, comprehensum Martellum apud Coloniam custodiæ tradidit: vnde elapsus tandem, principatum & præfecturam palatij regalis obtinuit. Regnauit annis. 27. Multos reges Franciç rexit vt voluit. Deniq; Chilpericum (quem & Danielem presbiterum nuncupant) fugauit, & in locum eius Clotarium cõstituit. Quo defuncto, Danielem restituit, deinde Theodoricum, posteà fratrem eius Childericum regnare iussit. Rogatus vt regnum ipsum susciperet, renuit dicens: Gloriosius est regibus imperare q̃ esse regem. De quo repertũ epitaphiũ huiuscemodi:

Iste Brabantinus dux quartus in orbe triumphat
Malleus in mundo. Specialis Christicolarum
Dux, dominusq; ducum, regum quoq;, rex fore spernit
Non vult regnare, sed regibus imperat ipse.

¶ Anno. 715. papa Constantinus obijt. 8. Ianuarij. Vacauit sedes dies. 34. Secutus Gregorius secundus, sedit à 12. Februarij annis præcise. 15. Hoc loco non possum silentio præterire, q̃ infeliciter historiam confundat Blondus, ponens Stephanum ante Gregorios istos & Zachariã, qui. 37. annis posterius cœpit. Si ignorauit pręsentem tunc scriptorem Bedam si nesciuit Franciæ, Flandriæ, Brabantiæ, Germaniæ chronica, si nullius ecclesiæ nouit annales, saltem suæ gentis, & Romanorum pontificum literas inspexisse diligentius debuit, ne tantæ temeritatis reus fieret. *Papa Gregorius secundus.*

¶ Eodem anno (si bene Sigebertus adsignat) mortuus est Childebertus Francus. Succesit Fl. Clodoueus quartus. Regnauit annis quatuor. Deinde Lotarius annis. 2. Eodem anno, cum Anastasius classem misisset in Saracenos apud Alexandriam, in medio itinere milites Theodosium publicanum virum catholicum, imperatorem sibi constituerunt: quod audiens Anastasius cum alio delectu cõtra eum processit, & captus est. Quem Theodosius coëgit sacros ordines suscipere: regnauitq; pro eo anno vno. Sex synodorum imagines Constantinopoli, & omnium sanctorum locis suis restituit. ¶ Eodem anno, papa Gregorius sanctum Bonifacium natione Hibernum misit ad prædicandum verbum dei Germaniæ populis anno quinto consecrationis suæ. Gregorius audiens illi prospere succedere, accersitum consecrauit episcopũ mense Decembri vt maiore authoritate prædicaret per annos sedecim sequentes. Teste Gregorio tertio, plus quàm centum millia Germanorum ad Christũ conuerterat. Deinde sub Zacharia Germaniæ patriarcha factus, Moguntinam sedem tenuit annis vndecim. In toto autem prædicauit illis Bonifacius annos quadraginta. Tandem autem passus est à

Frisonibus.5.Iunij,feria.5.Indict.8. sub Stephano secundo pontifice ma ximo. ¶Anno.716.sanctus Germanus episcopus Cizicenus translatus est Constantinopolin,vir etiam spiritu prophetiæ clarus. ¶Anno.717. Indict.15. feria.5. in festo annunciationis, Leo tertius Constantinopoli coronatus,imperare cœpit.Regnauit annos.24.mẽses.2.dies.24.Hostis & persecutor ecclesiæ.¶Eodem anno Tiberis exundauit diebus.7.mul tas ædes subuertit,& arua diripuit:tandẽ octaua die cessauit, Gregorio litanias agente. ¶Anno.718.dominica palmarum.20.die Martij,Chilpericus quidam & Raginfredus congressi Martello apud Vinciacum pagum Cameracense,fugati sunt:qui regnare pro Clotario voluerunt ¶Eodem anno Saraceni maxima nauium multitudine cœperunt obsidere Constantinopolin ante hyemem:sed domino iuuante,cæsi sunt à Bulgaris & alijs ad.32.millia.Cæteri fugere conati ad nouum principẽ suum,cœlesti fulmine perierunt mense iulio sequentis anni,decẽ tantũ nauibus saluis. ¶Anno.719.Saracenis regnauit Haumar. Hic dicit̃ suis inhibuisse vinũ.Coẽgisse Christianos apostatare. Apostatis permisisse viuere sine tributo: cæteros affecisse martyrio. Leoni quoq; suasisse,vt Christi fidem derelinqueret.¶Eodẽ anno eidem Leoni natus est filius Cõstãtinus:qui cũ à sancto Germano baptizaretur,stercus in sacro fonte fecit.Quod videns episcopus ait:Ecclesiam persequetur iste. ¶Eodẽ anno Petronius Brixianus , montis Cassini monasterium reædificasse dicitur. ¶Anno.721. Martellus constituit regnare Francis Chilpericũ secundum.Eodem anno iuxta Sigebertum,Luitprandus Longobardus magno pretio redemit ossa beati Augustini, & è Sardinia Ticinũ transtulit,cum iam fluxissent ab eius obitu.290.anni.In Hippone iacuerant annis.40.In Sardinia.250.vt quidam supputant.¶Anno.722.per Campaniam Italiæ frumentum combustum,& hordeum,& legumina quasi pluuiam descendisse de cœlo, Sigebertus ait. ¶Anno.723. Martellus eiecit Rigobertum Remensem,& sanctum Eucherium Aurelianensem de sedibus suis,quòd noluissent aperire portas pergenti contra Raginfredum. ¶Per idem ferme tempus, quidam Iudæus promisit Gizidi principi Arabum,quòd annis.40.regnaret, si omnes sanctorũ imagines de regno tolleret. Credidit.Incepit, & eodẽ anno mortuus est. Interea seductus etiam Leo, cœpit anno imperij sui nono omnes imagines tollere.Multos renitentes interfecit. Rogauit eum per literas papa Gregorius, at ille exaudire contempsit. Præterea scholas Theologorum à Constantino primo institutas,abstulit.Germanum pontificem blandis verbis monuit,cõsentire in depositionem imaginum.Respondit:Ablationem imaginum iam olim futuram prænouimus , sed sub Conone. Respondit Leo : Ego in baptismo Conon dictus fui . Cui Germanus: Absit à te,vt imperium tuum tanto fœdes dedecore. Videns ille Germani constantiam , iussit conuenire suæ partis episcopos, & synodum agere. Conuenerunt.13.die Ianuarij,Indict.13. Germanum eiecerunt,& Anastasium quendã intruserunt:qui ausus est papæ Gregorio scribere, vt sub-

vt subscribat & obediat principi. Sed & Leo blandicijs vsus, rursum rogauit Gregoriũ vt imagines in occidẽte deijceret sicut ipse in oriente iã fecerat. E cõtrario scripsit Gregorius omnibus populis ne in ista re Leoni obedirent. Vnde tam Veneti quàm Rauennates & alij multi rogauerunt pontificem, vt alium imperatorem sibi creare possent. Quibus papa propter melius nõ acquieuit. Iussit rursum Leo, vt vel occideretur Gregorius, vel saltem alius crearetur. Hoc audientes Longobardi, pontificem egregiè defenderũt. Nouissime Leo misit Eutychiũ, vt quoquo modo Gregoriũ tolleret, & Exarchus Italiæ fieret. Qui priusq̃ Rauennam accederet, solicitauit per epistolam quosdam Romanos in caput pontificis. Tunc Gregorius clamore populi ad arma currentis confortatus, Eutychium excommunicauit. Cõfusus ille compunctusq;, veniã petijt & accepit. Reconciliatus & monitus à Gregorio vt Rauennam accederet, dignitatẽq; susciperet, acquieuit. Nam Rauẽnæ munus illud obibant. Illic sedes erat Exarchatus. Porro Anastasium illum intrusum vinculo anathematis innodauit, omni sacerdotali dignitate priuatum. Et hæc causa maioris iræ Leonis. ¶ Anno. 725. venerabilis Beda scripsit opus maius, vt patet in eodem, vbi loquitur de epactis lunæ. ¶ Anno proximo (vt idem ait in libro de gestis Anglorum) Hun Saxo Gregoriũ adijt, vt suprà quoq; memini. Quod expresse contra calculum Blondi est, mutantis nomen Gregorij in Stephanũ. ¶ Anno. 726. mortuo Chilperico, Martellus Theodoricum regem fecit. Regnauit annis. 15. computando à 727. quo idem Carolus Saxones debellauit. Deinde transito Ligeri, Eudonem Aquitaniæ ducẽ terra expulit. ¶ Anno. 728. quo papa Gregorius Leonem expertus incorrigibilem, totam Hesperiam ab eius obedientia recedere fecit, & vectigalia interdixit. ¶ Anno. 729. mense Ianuario, per dies. 15. visi sunt comete duo: alter ortum diei, alter noctis antecedebat. ¶ Anno. 730. Indict. 13. Saraceni cum liberis, vxoribus, & familijs Garunna transito, Gallias vastare cœperũt. Burdegelas, Pictauos & alia plurima corraserunt. Quæ vt audiuit Martellus, cunctum exercitum in eos eduxit. Illi interim obsederũt Turonos: quò repente Martellus aduenięns, interfecit ex eis vna die trecẽta octoginta quinq; millia, vt ipse scripsit ad Gregoriũ papam: cum de suis tantum mille quingenti ceciderint. Locus ipse vbi prælium fuit, vsq; hodie iuxta quosdã dicitur sancti Martini bellum: quędam tamen incerti autoris historia, aliam nominis causam profert, q̃ dani aliquando obsederint Turones, Ciues autem quid aliud facerent non habentes, feretrum s. Martini ad murũ portauerint. 12. die Maij, quo statim exterriti hostes, aufugerint. ¶ Anno. 731. papa Gregorius obijt. 11. Februarij, Indict. 14. Vacauit sedes 35. dieb. Successor eius Gregorius tertius, à. 19 Martij sedit annos. 10. mẽses. 8. dies. 15. Hucusque Beda de gestis anglorum. ¶ Eodem anno Martellus, Lugduno capta, Burgundia tota potitur. ¶ Anno sequente idem in Vasconia interfecit Eudonẽ. Cõstantinus aũt Leonis filius Hirenen bauarã vxorẽ duxit. ¶ Eodem anno. 732. S. Hubertus obijt. 30. die Maij,

feria.6.Episcopatus anno.34.¶Anno.733.Gregorius synodum.903. episcoporum Romæ conuocauit,venerationes imaginum beatorum cōprobans,earū violatores perpetuò ligauit anathemate. Martellus aūt filijs Eudonis superatis,Aquitaniáque subiugata: Frisiámque, Popone duce gentis occiso,perdomuit.Interim consensu dolóq; Mauricij ducis prouinciæ Auinionem ceperant:quam Martellus ilico recepit,prodito res & hostes ad internecionē deleuit.¶Anno.735. venerabilis Beda defunctus est.26.Iunij in die ascensionis domini.¶Anno.736.Athimas Saracenus Narbonā cepit, quem statim Martellus cinxit inclusum. Ilico rex alius ab Hispania inclusis venit auxilio. Carolus autē vtrumq; peremit & vrbe recepta hostes interfecit, qui gladium eius effugere conabatur aquis submersi sunt.¶Anno.738.alius exercitus Saracenus Arelaten inuasit. Tunc Martellus accito Luitprandi Longobardi auxilio vrbem liberauit, & Saracenos adeo contriuit vt amplius non auderēt Gallias ingredi,ducemq; prouincianum Mauriciū,qui eos inuitauerat debellauit,et ducatum eius accepit sibi.¶Inter hæc Trasamundus Spoleti princeps Luitprando rebellauit & ad Romanos confugit. Initiū hoc doloris plurimi.¶Anno.740.Saxones etiam tributarios Martellus fecit.Paulopost Theodorico Franco mortuo Martellus Childericum defuncti fratrem regē constituit.¶Anno.741. Martellus & ipse mortuus est.22 Octobris die dominica & sepultus apud sanctū Dionysium in sepulchro regū.Filij eius fuerūt Carlomannus, Pipinus,Remigius,& Lādrada.Duo priores loco patris regnauerunt,tertius fuit episcopus Rothomagensis,soror eius Abbatissa Belisiæ.¶Eodem anno perijt Leo.18. Iunij Indict.9. Cuius filius Constantinus.6. regnauit ab illa die adhuc annis.34.mensibus.2.diebus.22. erat autem omnium anteriorū peruersissimus, domino deo & omnibus sanctis eius publicus hostis. Mollis, magus,dæmonum inuocator.Sacras literas cumbussit.Sanctæ dei genitricis nomen ne audire quidem potuit.Contra quam & sanctos omnes congregauit suæ partis episcopos, qui contenderunt contra dominum & Christos eius à.10.Februarij Indict.7.vsq; ad octauam Augusti. Conclusio fuit, ne quis imagines honoraret. Exegit ergo tyrannus ab oībus subiectis suis iusiurandū:vt sanctos haberent contēptui,alioqui tormentis adigeret.Quendam reclusum nomine Stephanum tantę sanctitatis vt etiam Saracenis venerabilis esset,cum iam.40. annis solitariā egisset vitā consciſſo ventre proiectis intestinis horribili morte confecerunt eo quod multos pie viuere docuisset.Alium re & nomine Christianum apud Bulgaros truncatis manibus & pedibus medium secuit. Intestina scrutatus est.Igni postremo tradidit.Monasteria stabula fecit militum Monachos spectacula vulgi,cogens eos ad Hippodromon cōuenire tenentes manu singulos singulas mulieres. Præfectus eius nomine Draco iussit moniales maritos accipere,monachos vxores. Nolentes alios gladio,alios affecit verberibus,aliorum barbas oleo ceraque perunxit, ignemq; superposuit,& ita facies eorum & capita cōcremauit.Quæ cū

Beda obijt.

audisset

audisset imperator ait se inuenisse virum secundum cor suum. Ostēdit autē dominus multa displicētiæ signa, si homines intelligere voluissēt. Primo anno regni eius.26.Octobris feria.5. tremere cœpit Constantinopolis & Thracia. Durauit terræ motus ferme duobus mēsibus. Multe ecclesiæ & monasteria funditus corruerunt. Rursum anno.5.6.& 7. vel terræ motus vel ingens pestilentia in Thracia, Palestina, Calabria. Sed & cruces quędam tanquam ex oleo factæ in vestibus subito apparebant. In Syria quoq; terræmotu facto tellus ipsa descissa est ad duo miliaria & alia quædam ascendit è medio, alba nimis & arenosa, de cuius medio animal quoddam erupit humana voce prædicens Barbare gentis incursionem ab eremo. Iterum terræmotus alius.9. Martij Indict. 10.per Syriam factus. Cometes item & eclipsis solis Indict.14.arescentibus hominibus prę timore & expectatione. Sed nos ad ordinem redeamus. ¶Anno supradicto.741.Gregorius.3. obijt.28. Nouembris Indict. 10.iam incœpta. vt recte notat Marianus. Vacauit sedes dies.8.successit Zacharias, sedit à sexta Decembris annis.10.mensibus.3.diebus.10. Quo tempore Luitprandus ob causam prędicatam disposuit etiam Romā obsidere. Multis ante subactis, Zacharias autem Caduceatores ad eum misit, qui pacem impetrarunt à Longobardo, promittente etiam ablata restituere. Sed dum promissa differret accessit ad eum Naruię Zacharias, cui obuiam venit rex ad octauum miliare. In ecclesia autem beati Valentini pontifex inter missarum solennia sermonem habuit ad Longobardos, intente monens vt à fundendo sanguine. à violatione matronarum & virginum, ab alijs item vicijs abstinerent. Molliuit adeò vir sanctus regium pectus. vt nō solum petita redderet, verum etiam multa de suis adderet, multos Romanorū captiuos relaxaret, pacem cōponeret in annos.10. Reuersus pontifex solennes gratiarū actiones domino celebrauit. Qui anno nondum exacto audiuit Luitprandum obsidere Rauennam, misit ilico Benedictum episcopum Tusculanum & Ambrosium primum notarium, qui pacem peterent etiam Rauennatibus. Quos vbi rex audire cōtēpsit, Zacharias ipse regē apud Ticinū adijt, pacē obtinuit. Vix dū regressus iterū gratiarū actiones celebrare cœperat, cum nunciatur ei Luitprandum mortuum, nepotem eius Hirprandum quem ille dudum adsumpserat è regno deiectū, regnare Rachin. Qui statim interuentu pontificis pacem cum Romanis & Rauennatibus in annos.20.constituit. ¶Anno.742.permiserunt Arabes Antiochenis (qui iam annis.40.pastore caruerāt) patriarchā eligere. Et elegerunt Stephanum quendā monachum. ¶Eodem tempore Cosmas Alexandrinus relictis monothelitis, ad fidem ecclesię conuersus dicitur. ¶Eodem anno Carlomannus Alemanniam, Pipinus Aquitaniam rebellantē repressit. Tunc etiam Fuldam monasterium famatissimū fundauit Bonifacius Moguntinus. ¶Anno.743. Carlomannus Saxones, Pipinus Bauaros ob raptum sororis suæ bello deuicit. Anno sequenti, cinerem pluisse commemorant. ¶Anno.745. Petrus episcopus Damascenus, & Petrus Ma-

uimenus in Syria pro fide martyres facti sunt. Sed & Carlomannus relicto sęculo Zachariam adijt, clericatum impetrauit, Soractense monasterium ingressus est. Sed cum ibi à suis nimium viseretur ad montem Casinum fugit. ¶Anno.749. rupto fœdere Rachis obsedit Perusiam, ad quem Zacharias venit, ipsum clementer arguit, cum eo pacem reformauit. Post dies aliquot pertesus Rachis, ea quæ mũdi sunt Aistulpho fratri regnũ suũ dedit. Deinde cum vxore & filijs secutus pontificẽ, ab eo clericus primum, deinde monachus factus est. ¶Anno.750. cũ Childericus Francus indigne regnaret amenti similis, nobiliores Franciæ cõsuluerunr Zachariã quid facto opus esset. Regnaret ne Pipinus qui probitate sua regnum merebatur, an Childericus indignus decore regio. Respondit iure præferendum eum qui dignus esset. Itaq; deliberato cõsilio Childericum in monachum detonderunt, Pipinum sibi regem elegerunt. Quem iussu Zacharię consecrauit & vnxit beatus Bonifacius Moguntinus archiepiscopus. Et ita regnum quod Pharamundus & posteri eius plusquam trecentis annis atq;.30. tenuerant, ad aliam domum translatum est. Profert Ioannes Marius in illustratione Galliæ vetustũ de hoc Pipino epitaphium huiusmodi.

Iste Brabantinus dux quintus & Austrasiorum
Ex duce fit tandem rex primus germinis huius.

¶Anno.752. Indict.5. beatus Zacharias ad cœlestia regna vocatus emigrauit.15. Martij. feria.4. vacatum dies.12. Successor eius Stephanus.2. sedit à.28. Martij annos.5. dies.30. Mense .3. põtificatus eius rupto fœdere Longobardus Romanos agros diripuit. Ad quem Stephanus legatos & munera misit & impetrauit constitui pacẽ in annos.40. Sed quoniã Aistulfus erat super omnes infidelis & perfidus: quarto mense pacis initę violauit eam exigens à põtifice, vt si vellet pacem esse firmam, iuberet omnes & singulos suarum vrbium populos singulos aureos super capita positos in tributum sibi dissoluere. Nunciauit hæc Constantino pontifex auxilium petens: Interea Longobardus Rauennã cepit & alia multa. Scripsit ei Constantinus, at ille nihili fecit imperatorem. Tunc pontifex Romanos conuocauit, quid facto opus esset requisiuit. Illi consona voce responderunt, Constantino rescribẽdum, ni cito subuenerit, ad Francos se conuertere oportere. Vix legati vrbem exierant cũ Aistulfus missis Romam nuncijs minaretur, nisi vrbem dedant, velint nolint capiendos & omnes ad vnum iugulandos. Stephanus iterum ad Lateranum populo conuocato sermonem fecit plenum lachrimis & singultu. Indixit ieiunium saccum & cinerem, & tertia die supplicationem ad sanctam Mariam maiorem. Sed & clam misit ad regem Pipinum vt tantis periculis subuenire dignarerur, & vt ipse tanquam proprio motu ductus peteret ipsum papam venire ad se in Franciã, hoc ideo vt liberius exponeret regi miserias suas, qui ire non audebat, nisi taliter vocatus, ne sumeret Longobardus subito irruendi occasionem. Itaq; dum legati ex Constantinopoli redeunt, etiã solennes nuncij ex Francia Romam

ingressi

ingreßi sunt, obnixè petentes vt papa in Franciam descendere dignaretur. Pontifex legatos omnes, tā imperatoris & Pipini, quàm etiā Aistulfi secum sumens, primum accesſit Aistulfum Papię manentem. Arguit ipsum perfidiæ, petijt ablata restitui. Negante Longobardo institerunt Franci oratores apud Aistulfum, vt permitteret pontificem secum abire in Franciam. Quod ille quidem ægerrime tulit, sed contradicere nō audebat, veritus Francorū potentiā cōtra se prouocare nisi consentiret. ¶Anno igitur. 753. papa Stephanus accesſit Pipinum, exposuit ei calamitates suas. Duos filios eius Carlomannum & Carolū, qui postea dictus est Magnus, vnxit & consecrauit reges sub patre ipsorum. 5. calendis Augusti. Præterea sanxit vt de ista generatione regis hæreditario iure succederent. Vetans sub anathemate ne quis impedimento esse præsumeret. Proximo vere deduxerunt cum exercitu reges in Italiam pontificem, Longobardorum exercitus Frācis obuius statim succubuit. Aistulfum Papiæ obsessum Pipinus ad pacem compulit. Quo vix in Frāciam reuerso, strictisſima Romā obsidione Aistulfus cinxit. 755. anno, Indict. 8. Statim ergo Pipinus reuocatus non tantū ad pacē, verum etiam omnia prius ablata reddere, & obsides dare coëgit. ¶In diebus illis venerat etiam Carlomānus è monasterio Caſsinensi in Franciā. Causam aduentus eius variam memorāt, alij quod papa Stephanus vt pro se apud fratrem intercederet adsumpserit secū, alij & magis vero simile, quod Longobardus eum miserit contra Stephanum. Hoc vnum satis constat quod vltra in Italiam non redierit sed vel sponte vel coactus à fratre, Viennæ monasterium ingressus sit, & post paululum ibidem obierit. ¶Anno. 757. Aistulpho subita morte sublato Desiderius regnauit. ¶Eodem anno papa Stephanus obijt. 26. Aprilis. Vacatum dies. 5. Successor & frater eius Paulus à. 2 Maij sedit annos. 10. dies. 30. largus in pauperes Leuauit anno proximo corpus sanctæ Petronillæ. In cuius sarcophago scriptum reperit Aureæ Petronillæ dulcisſimæ filiæ. ¶Per idem ferme tempus. Constantinus Constantinum patriarcham suum post multa ludibria decollauit ꝙ deponere noluisset imagines. Habdallæ quoq; Saracenorum principis amicitiam recusauit, nisi ea conditione vt similiter ipse christianos persequeretur. E cōtrario Sabinus Bulgarus à suis occisus est, ꝙ in depositionē imaginū imperatori consensisset. ¶Anno 763. durisſima fuit hyems, durauit gelu à kl. Octobribus vsq; ad Februarium. Glacies maris. 30. cubitorum spiſsitudine, spacio centum miliariū Nix. 30. cubitorum profunditate glaciem texit. Tanta siccitas subsecuta vt & fontes arescerent. ¶Post hæc Constantinus etiam ossa diuorū effodit & in mare præcipitauit ne amplius miracula facerent. ¶Anno. 767. papa Paulus obijt vltima die Maij. Statim Desiderius armata manu fratrem suum Constantinum intrusit, quem consecrare coactus est episcopus Prænestinus, cuius postea manus aruerunt. Quidam vero cardinalium elegerunt Philippum quendam, ciues autē & sanior pars cleri Stephanū tertium. Inter hęc Pipinus Frācus Aquitanico bello finito,

Papa Paulus.

quod. 9.

quod.9.annis durauit venit ad sanctum Martinum,deinde per Lutetiā ad sanctum Dionysium. Vbi intercute morbo correptus obijt. 23.Septembris.Cuius filij ,conuocatis proceribus, regnū sibi diuiserunt. Carlomannus rex Franciæ coronam accepit Suesione. Carolus autem ducatum Brabantiæ & Austrasiorum,& coronā suscepit Nouiomi . Priore post triennium mortuo,Carolus omnium possessor successit. Anno autē primo Stephani,ciues quidā cōprehenderūt Cōstantinū, & oculis exutis abiecerūt . Stephanus volens synodū celebrare cōuocauit episcopos Italiæ.Scripsit & ad Pipinum quem nesciebat defunctum,vt & Galliarum episcopos mitteret,quos miserunt filij eius.Igitur anno.768.synodus Romę celebrata destituit omnia quæ intrusus statuerat, degradatis quos ille ordinauerat,& omnia irrita ꝓpter babtismū & Chrisma. Contra imperatorem quoq; confirmata imaginum veneratio.Excommunicati omnes qui quoquo modo contra venirent.Consummata synodo Litanias celebrarunt. Vbi pontifex nudis pedibus incessit cū omnibus qui aderant.¶Anno proximo Desiderius sub orationis prætextu Romam venit,exoculatores fratris sui talione retaliauit. ¶Eodē anno Hirene supradicta primum introitum fecit Constantinopoli, ad suscipiendam coronam imperialem,quam suscepit.17 Decembris . ¶Anno 771.Carlomannus.4. Decembris obijt. Et papa Stephanus.28.eiusdem
Papa Adrianus. sabbato,cū sedisset annis.3. mensibus.5.diebus.27 . Vacauit sedes dies.9. Successit Adrianus.7.Ianuarij sequētis.sedit annos.23.mensi.11.dies.24. Ecclesias vrbis & ædificia studiosissime reparauit . In officio ecclesiæ quædam offertoria geminauit.Contra imperatorem & socios eius fortissime scripsit,de veneratione sanctorum,de vtilitate imaginum, multis rationibus ostendens quàm necessarię sint in populo . ¶Anno.772. admirabilis sanctitatis virgo Christi Amelberga, quę Caroli regis nuptias spreuerat & à facie eius effugerat è Belisia in Flandriā,Tempsicæ defūcta est.10 Iulij feria.6.ætatis anno.31.Adriani.1. Caroli.5.¶Anno dehinc.99.Balduinus Ferreus transtulit ossa Blandinium Gandaui.Cuius ciues vna cum Vvilhelmo episcopo Tornacensi diem festum eius instituerunt sibi,anno.1331.Indict.14. ¶Anno.773.renouatū bellū Saxonicum,quod Carolus contra eos gessit,annis.33. Nondum susceperant fidem Christi,erantq; ad credendum durissimi.¶Anno.775.iuxta supputationem Italicam,Carolus rogatu papæ debellauit Longobardos,Desiderium obsedit Ticini. Sexto mense ipse cum paucis Romam adijt, quā intrauit sabbato paschę,sancta loca deuote visitauit, post dies octo Ticinum adijt.vrbem cepit, Desiderium & principes eius Leodium relegauit,anno salutis.776.Totāq; gentē illā subiugauit,anno ab eorū introitu.209.Statimq; Romā redijt,cōcilium.153.prælatorum cū Adriano celebrauit.Interea Saxones fines eius inuaserunt,cæde & igne debacchātes,ecclesiam vero sancti Petri in Fritislar (quā sanctus Bonifacius consecrauerat,& prędixerat nunquam exurendam)incendere nequiuerunt. Carolus reuersus ab Italia repente quasi tempestas in eos irruit.Promi

ſerunt baptiſma ſuſcipere,fidem regi, deoq; ſeruare,ſed mentita eſt ini quitas ſibi.Eod.c.775,Indict.13.odibilis deo & hominibus Conſtantinus horribiliter clamauit: Ardeo,comburor,igni ſum traditus inextinquibili:direq; vociferans deſcēdit ad inferos.14.Septembris feria.5. A quo die filij eius Leonis imperium ſupputatur,quod tenuit annis.4.men.11. dieb.25. Initio regni ſatis bene ſe gerere videbatur erga ſanctam dei genitricem & erga monachos, quorum multos ad epiſcopatū promouit. Anno primo ſub Indict.14.petenti populo acquieuit,filium ſuum Conſtantinum.7.coronari in die paſchę.14.Aprilis.Anno autem.5.regni ſui inſanire cœpit aduerſus eos,qui imagines venerabantur. Præterea conſpicatus quandam coronam ex auro gemmisq; fabrefactam in eccleſia Conſtantinopolitana,concupiuit,abſtulit,capiti ſuo impoſuit.In quod ſtatim carbunculi ex ea ceciderunt,correptumq; ſubita febris extinxit 8.Septemb.Indict.3.Cuius vxor Hirene & filius Cōſtantinus ſimul imperium gubernabant. ¶Anno.778.Carolus in Hiſpania,Cæſarauguſtā Pampilonē,& alias vrbes Saracenis eripuit.deinde ad Saxones rebelles acceſsit.Vveſtfalos ſubiugauit.¶Anno.781.Cōſtantinopoli in loco qui dicitur Longimuri, quidam fodiens reperit ſepulchrum & auream laminam continentē hunc ſenſum literis inſculptis.Chriſtus naſcetur ex Maria virgine.credo in eum.Sub Conſtantino & Hirene ò ſol iterum videbis me.¶Eodem,Carolus orationis gratia cum filijs Romam profectus eſt,Pipinus ibi in regem Italię conſecratus eſt,Ludouicus in regē Aquitaniæ.Interim Saxones rebellantes,à Carolo per ſequens trienniū adeò contriti fuerunt,vt reſiſtendi vires amiſerint. Tandem principes eorum baptiſma ſuſceperunt,& ita paulatim motus eorum ſedati ſunt ¶Anno.783. Hildegardis vxor Caroli defuncta eſt.30. Aprilis,& mater 12.Iulij, & ſepulta apud ſanctum Dionyſium.Poſteà duxit Faſtradam, & ita tertio Romā abijt. Quo tempore cruces apparuerūt in veſtibus hominum,& ſanguis è cœlo terraq; profluxit apud Saxones. Rediēs ab Italia,Bauaros,Sclauos,& Hungaros in Pannonia coërcuit ¶.Anno.785 venerabilis pater Theraſius nuper ex militia aſſumptus & conſecratus epiſcopus Conſtantinopolitanus,miſit ad papā Adrianum,petens fieri generale concilium ad reformationem eccleſiæ.Gauiſus ille,miſit ilico legatos qui adiuuarent.Sed hęreticis ſeditionē mouentibus,nequiuerūt rem tunc ad effectum perducere.Precibus autem Theraſij,Cōſtantini & Hirenes,manſerunt ibi legati,tempus oportunū expectantes.Tandē indicta ſynodus,deſignatus locus,Nicęa Bithynię,dies etiam.11.Octob. feria.5. Initio octaui anni principis Conſtantini, quo tam occidentis q̄ orientis eccleſiæ conuenerunt epiſcopi.350. Et hæc ſeptima ſynodus vltimis nihil noui prædicans , ſed priorum patrum decreta confirmans. Nouam hæreſin abdicans,ſanctorum imagines libros eſſe laicorum, & venerandas approbans. Finita ſynodo menſe Nouembri,venerunt legati Conſtantinopolin . Tractatum legerunt principibus . Subſcripſit Conſtantinus & mater eius. ¶Anno.790.Cōſtantinus Hirenen matrē

ſuam regno expulit menſe Octobri:ſolusq; rgnauit annis prope.7.Deinde à fautoribus matris captus,& oculis erutis cuſtodię mãcipatus eſt Hirene reſtituta regnauit annis adhuc.4.Pòſt à Nicephoro ſancta mu lier fugata in Leſbon menſe Nouembri , quæ nona ſequentis Auguſti, pretioſam deo animam reddidit. ¶Anno.791.iuxta Blondum,magna Tiberis exũdatio multa damna fecit.¶Eodem anno fuit inſtituta vniuerſitas Pariſiana,procurãte Alcuino pręceptore Caroli viro doctiſsimo.¶Erat his tẽporibus in exercitu Caroli contra Saxones,Lidericus inſulis caſtri dominus,cuſtosq; ſiluæ Carbonariæ,quam nunc Flandriã dicũt,nepos prioris Liderici,cuius ſupra memini,validiſsimus prĩceps. Cui vxor ex Alemania nomine Flãdra:quę multos operarios ſuę gẽtis euocauit ad colendam terram,ad ædificia conſtruenda. Qui paulatim Flandri nuncupari cœperunt, & terra Flandria . Tametſi nominis eius plures ſint opiniones.quam Carolus.792.dicitur pleno iure in pheudũ dediſſe Liderico,ipſumq; primum comitem nũcupaſſe Flandriæ:quod nonnulli Balduino ferreo tribuũt ſub Carolo Caluo. Quibus contradicunt annales monaſterij Gandenſis,quod nunc ſancti Bauonis appellatur. ¶Anno.793.Fœlix ſui nominis author hæreſeos coram Adriano errores ſuos abdicauit, qui putauerat Chriſtum in duas diuidendũ perſonas,dei veri & adoptiui.¶Anno proximo,ſynodus Francfordiæ celebrata,eandem hæreſim cõdemnauit.Edictumq; promulgatum Caroli ne quis cõmuni veſte ne ianitor quidẽ eccleſiæ in eccleſijs miniſtraret. Adeò dei cultum curabat rex optimus: qui tunc Aquiſgrani templum beatæ Mariæ conſtruxit egregiũ.¶Anno.795.papa Adrianus obijt.26. decemb. ſabbato.Statimq; eodem die Leonem.3.elegerunt,& proximo die dominico in cathedra Petri poſuerunt. Sedit annis.20. menſibus.5. diebus.18.vir præcipuæ ſanctitatis.Multos in clero aduerſarios habuit quorũ duo preſbiteri armatorum manu ſtipati, in publica proceſsione litaniæ maioris ipſum proſtrauerunt,oculos eius eruerunt,linguam radicitus abſciderunt,anno pontificatus eius.2. De quorum manibus ereptus,in monaſteriũ ſancti Eraſmi delatus eſt:vbi dominus ipſum conſolatus, viſum linguamq; reſtituit, & ad Carolum miſit. Quem anno quarto inuenit in Paderbruna Saxoniæ. Carolus eum cum exercitu remiſit,ſpondens ſe breui ſecuturum.

DECIMIQVARTI LIBRI FINIS.

Igitur

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusq; testamenti, Christiano Massæo
Cameracenate authore,
LIBER XV.

Gitur ãno.5.qui fuit incarnationis.800.mẽse Augusto Carolus Romam profectus est,quam intrauit.5.Decembris,octauo introitus sui die conuocat clerum in Vaticano,quęrit quid offenderit Leo. respõdit nemo Tunc pontifex. Cras(inquit)respõdebo ego ¶Postera die dominica idibus Decemb.Leo per euangelia quæ manu tenebat,ait se sine causa fuisse impetitum . Carolus autem iudicauit interfici oportere quotquot rei fuerant cõmissi criminis.At Leo precibus obtinuit ne morerentur. Vnde mitigata sententia in exilium exacti sunt.In natali aũt domini proxime sequenti feria.6. populi Romani precibus Leo sub missarum solennijs in basilica sancti Petri Carolum coronauit Augustum,acclamante ter populo,Carolo Augusto, à deo coronato, magno & pacifico imperatori nostro, vita & victoria. Vnctione completa , conuertit se pontifex ad Pipinum filium eius, & consecrauit eum regem Italiæ. Tunc statutum fuit,vt reliquiæ Longobardorum,Ticinum, Mediolanum,& alias vrbes pacifice possiderent, Græci vero ab Italia pellerẽtur.Hæc audiẽs Hirene imperatrix,legatos ad Carolum misit,pacem postulans.Cuius nuncijs suos iungens imperator,Constantinopolin misit,qui pacem componerẽt. Cui cum intenderent isti, quidam Nicephorus Patricius Hirenen expulit in Lesbon: & vsurpauit imperium.Pacem fecit cum legatis Caroli,petens vt Venetia maneret neutra. Breui post tempore,Aaron rex Arabum treccẽta millia Saracenorum eduxit in Nicephorum,& vicit,& tributariũ fecit. ¶Eodem anno Nicephorus rupta pace,Saracenos in se prouocauit,qui primo Cyprum,deinde Rhodũ(excepto castro)deuastarunt. Abeuntes autem volebant asportare tumbam sancti Nicolai:sed tempestas orta classem dissipuit,multi perierunt. ¶Anno.801.rex Persarũ audiens Carolum factũ Romanorũ imperatorẽ,amicitiã eius expetijt,& inter alia munera Elephantũ misit. ¶Eodẽ anno S.Saluius episcopus Ambianeñ. ab Aquitania veniens,Valẽcenas martyrizatus fuit à Vvinigardo,quẽ Carolus egregie vindicauit. Anno.802.legati Caroli redeuntes ab Aarõ corpus sancti Cypriani & aliorum martyrum portauerunt in Franciã. ¶Anno.807.Saraceni Sardiniã depopulantes,à Pipino rege fugati sunt Eodẽ anno fuit eclipsis solis & lunæ,& acies armatorũ in aëre. ¶Anno. 808.Saraceni Lipariã insulã inuaserũt:ossa sancti Bertholomęi apostoli disperserũt:quę monachi quidã colligẽtes,imposuerũt nauibus Longobardorũ,qui cõtra Saracenos venerãt:& Beneuẽtũ trãstulerũt.15.Octo.

¶Anno. 809. Pipinus rex Italiæ defunctus est: & anno proximo frater eius Carolus natu maior. Quapropter anno sequente Indic.4.Carolus pater eorum, thesauros suos bona mobilia in tres partes diuisit. Duas priores ecclesijs metropolitanis impertiuit, Romanę, Rauēnati, Mediolanensi, Aquileiensi, Gradensi, Coloniensi, Mogūtinæ, Salsbergensi, Treuirensi, Denonicę, Vesuntinę, Lugdunensi, Rotomagensi, Remensi, Arelatensi, Viennensi, Tarantasiensi, Ebredunensi, Burdegalensi, Bituricensi & Turonensi: ea prouisione, vt earū suffraganei partē haberent. Tertiā vero familiæ reseruauit. ¶Eodem anno.811. Contigisse dicitur pręlium Rolādi & Oliueri ducū eius in Ronceualle.11. Ianuarij cōtra Saracenos, quorū.30.millibus interfectis, reliqui dictos duces &.20.millia Christianorum occiderunt. ¶Eodē anno. Nicephorus interfectus est.26.Iulij à Bulgaris, quorum princeps Crūnus caput eius suspendit primū, deinde texit argento, & biberunt ex eo. Eodē anno.5.Octob. Michaël factus est imperator Constantinopolitanus: vir pius & bonus. Quē anteq̄ vellet coronare pōtifex, hortatus est, vt promitteret seruare ecclesię libertatē quod & fecit. Anno primo regni sui, coronari fecit & filiū suum Theophilactū, in festo natiuitatis Christi: deditq; pōtifici.25.libras auri, clero eius libras.100. ¶Anno.813. Michaël ipse miserabilit̄ victus est.22.Iunij à Crūno præfato, apud Andronopolin de pręlio fugiens, quod cernens exercitus, alium sibi imperatorē creauerunt Leonē Patricium. Hoc vbi resciuit Michaël, tonsis capillis monachi habitū sumpsit.11.Iulij, Ind.6. ¶Eodem anno iuxta Marianū, pons Moguntinus quingentorū passuū longitudinis, quē Carolus super Renum ex lignis per decenniū fecerat tantæ fortitudinis vt perpetuus videretur, ita mēse Maio tribus horis conflagrauit, vt ne assula quidem remaneret nec in aquis. Putatur hoc miraculum precibus euenisse sancti Richolphi pontificis, dolentis illic crebra fieri homicidia. ¶Anno eodem, concilium celebrauit Carolus Aquisgrani. Filium suum Ludouicū, imperatorem designauit. Synodos fieri iussit per Gallias pro reformatione ecclesiæ: quæ & celebratę sunt Mogūtię, Remis, Turonis, Cabilone & Arelate. ¶Anno.815. Carolus.21 Ianuarij correptus febre, languit diebus.7. quorum vltimo sumpsit viaticum, expectans horā quę pręteriri non potuit. Itaq;.28. Ianuarij mane sentiens adesse finē, dixit: In manus tuas domine cōmendo spiritū meū & ita defunctus est Aquisgrani, anno ætatis suæ.72. imperij.15.iā per.35. dies inchoato, sub Ind.8. die dominico. ibi sepultus est in ecclesia nostrę dominæ, quā à fundamentis extruxerat. Inuenerat ibi vetusta olim ædificia diruta, quæ Granus frater Neronis fecerat, fontesq; tum calidarū, tum frigidarum aquarū, vnde & loco nomen permanet. ¶Ludouicus aūt cognomēto pius, imperauit annis à morte patris.25.men.3.dieb.24 ¶Anno.816. papa Leo defunctus est.12.Iunij. Vacatum dieb.10. Secutus Stephanus.4. sedit men.7. Quorum.3. venit ad Ludouicū apud Remos Coronamq; pulcherrimam quam secū attulerat, imposuit capiti eius, & aliam Hirmingardi reginę, Augustam eam nuncupans. Multisq; muneribus

neribus remuneratus, Romam rediit, & paulo post obiit. ¶Anno.817. Paschalis creatus est papa mense Ianuario. Sedit annis.7. Hirmingardis obiit anno sequente.3. Octobris. duxitq; Ludouicus Iudith Bauaram. Papa Paschalis. ¶Eodem anno.818. mẽse Ianuario, Ludouicus fecit Aquisgrani synodũ celebrari: vbi statutum fuit, ne pretiosis ecclesiastici vestibus vterẽtur: ne gemmas in digitis haberent, nisi præsules in tempore sacrificii. Ne nimis magnam prælati haberent familiã: ne monachi excederent mensuram suam, & alia reformationem concernentia. ¶Anno.821. regnauit quidam Michaël Constantinopoli, qui misit Ludouico sancti Dionisii libros latine translatos: qui ad ecclesiam eius in die natalis eius delati, infinitis miraculis claruerunt. Legati Michaëlis interrogabant Ludouicum, quid sentiret de veneratione imaginum. Ludouicus aũt monuit Romanum pontificem potius adirent, eiusque responsa susciperent. ¶Anno.823. Lotarius Ludouici filius Romam missus, à Paschale in die paschæ consecratus, nomen accepit Augusti.5. Aprilis. ¶Eodem die quędam puella.12. annorum in territorio Tullensi suscepta eucharistia primum pane, deinde cæteris abstinẽs cibis & potibus, ieiunauit plusq̃ 30. mensibus, vsq; ad kl. Nouembris anni vigesimi quinti. ¶Anno.824. Paschali successit Eugenius secundus: præfuit.3. annis. Deinde à Laicis orbatus oculis, interfectus est mẽse Augusto. Successor eius Valentinus præfuit tantum.40. diebus. Eodem anno ante solstitium æstiuale, ingẽs fragmen glaciei cum grandine cecidit in territorio Augustudunensi. Longitudine.15. pedum, latitudine sex, spissitudine duorum. ¶Eodem anno corpus sancti Huberti ex Leodio ad monasterium Andagium in Arduenna translatum fuit. ¶Anno.825. ossa sancti Sebastiani Suessionẽ translata fuerunt. Ad quem locũ posteà etiam reliquiæ sancti Gregorii allatæ sunt iuxta quosdam. ¶Anno.827. Valentino successit Gregorius quartus. Sedit annos.16. ¶Anno.828. frumẽto simile granum, sed paulò breuius, in Vasconia pluit. ¶Anno.829. Saraceni ex Aphrica Vaticanũ ingressi, omnia diripuerũt. in ecclesia sancti Petri, equos suos posuerũt, obsidentes reliquam partem vrbis: aduentu Longobardorum territi fugerunt, sed per loca recessus sui infinita mala perpetrarunt: monasteriũ montis Casini rursum exusserunt. ¶Anno.830. Gregorius consilio & auxilio imperatorum Ludouici & Lotarii, Vaticanum munire cœpit, ne tam facile posset hostis irrumpere. Iampridem dederat Ludouicus Carolo filio ex Iudith nato, Rhetiam, Alemanniam, partemq; Burgundiæ, coram Lotario, Ludouico, & Pipino id ægre ferentibus. Sed & Bernardus nepos eius rex Italiæ, aduersus eũ conspirauit: quem imperator primum regno, deinde luminibus, postremum vita priuauit. Qua de re proceres & filii, & quidam põtifices Galliæ indignati, & super sua dudũ reformatione se vindicare volentes, apud Compendiũ synaxin egerũt. Pium principem imperiali dignitate priuãtes, intrudendũ monasterio iudicarũt. Statĩ Pipinus Aquitanię princeps, adiũctis sibi perditissimis, patrẽ iuxta Cõpẽdiũ nisus cõprehẽdere, vxorẽ Iudith ĩperatricẽ cepit,

& duos fratres eius, Conradum & Rodolfum, quos monasterijs apud Suessionem intrusit. At papa Gregorio iudicante, eodem anno relaxati fuerunt. Post hæc Lotarius & Ludouicus, patrẽ suum inter Argentinã & Basileam aggreßi, capere conabãtur in præsentia Gregorij papæ, qui ad pacem componendã venerat, sed pacare nequiuit. Iudith ab eis rursum capta, in Italiã missa est. Paulò pòst captus & imperator à Lotario Aquisgrani custodiæ mancipatus, paulò ante natalem Christi. Proposuit autem Lotarius, captiuum patrem post epiphaniam Compendiũ adducere, sed interim Ludouicus nõ nihil compunctus, è Bauaria venit in adiutorium patri. Quod intelligens Lotarius, relicto patre aufugit. Ludouicus autem patrẽ liberatum reduxit ad Aquisgrani, & simul ibi pascha celebrarũt. Sed & Lotarius facti pœnitens, ad pium patrẽ venit: veniam petijt & accepit: iussuq; paterno ad Italiæ regimen reuersus est. ¶Eo autem tempore quo filij patrem persequebantur, & sol & luna terribilẽ eclipsin patiebantur. 5. Maij, in vigilia ascensionis, qui fuit annus domini. 832. ¶Anno autem. 835. Gregorius instituit festũ omnium sanctorum celebrari kl. Nouemb. quod pius Ludouicus per totam Alemanniam & Franciam seruari præcepit. ¶Eodem anno defunctus est Lidericus princeps Flandriæ: sepultus in Harlebeca. Filius eius Inghelramus regnauit annis. 18. Terrã siluestrem arabilẽ fecit. Multos pagos constituit. ¶Anno. 837. Normanni, Dani, ab Aquilone prorumpentes (vnde & nomen habent) Frisonibus tributum imposuerunt. Antuerpiã incenderunt. In Gallias irruerunt. Infinita mala perpetrarunt. ¶Anno 840. Ludouicus pius obijt. 11. kl. Iunij. Quod vbi resciuit Lotarius, contemptis fratribus, solus imperium vsurpauit. Qui mox in ipsum arma corripuerunt, belloq; vicerunt haud procul ab Antisiodoro pago Fontanedo. Vbi tantum sanguinis fusum dicitur, quantũ illius gentis anteà nunquàm. Tandem arbitrio. 40. nobilium personarum partito regno, Carolus à mari Britãnico vsq; ad Mosam regnauit ann. 36. Ludouicus in Germania annis. 33. Lotarius imperatorio nomine omnem Italiam, vrbemq; Romam, & Lotaringiam ab eo nuncupatam tenuit annis. 15. Sub hoc floruit Theodulfus abbas Floriacẽsis primò, deinde episcopus Aurelianensis. Quem in carcere positum Andegauis, canentemq;: Gloria laus & honor &c̃. Ludouicus imperator absoluit, merito illius cãtici ¶Anno. 843. Gregorio quarto successit Sergius secundus. Ad cuius coronationem misit Lotarius Ludouicũ primogenitum suum cum multis nobilibus. Anteà vocabatur os porci. Mutauit igitur nomen, quod factum multi posteà imitati sunt. Sedit annos. 3. mẽses. 2. Hunc secutus Leo quartus, sedit annos. 8. Valuas sancti Petri ab Agarenis direptas, restituit. Vaticanum muro cinxit, & Leoninam nuncupauit. ¶Anno. 846 Rabanus Fuldensis abbas, fit archiepiscopus Mogũtinus. ¶Anno. 847. Andulfus rex Angliæ, prouinciam suam Romanæ ecclesię tributariam fecit, cõstituens qualibet domo nummum argenteum quotannis dari. ¶Anno. 851. Normanni vastauerũt Flandriã & alia multa. Post annos. 3.

Festum omnium sanctorum.

Inghel-

Inghelrami filius Audacer,Flandriæ rector,statuit quantum quisq; terræ excoleret euulsis arbustis,tantum sibi vindicaret,hinc plurimi conuenerunt coloni,qui terram purgarent.Extruxit Toroltum,Casletum, Curtracū,arcē Aldenardi,murosq; Gandaui,vbi & primū lapidē posuit tēpli sancti Ioannis baptistæ. ¶Anno.852. Carolus rex Francorū filios fratris sui Pipini regnum inquietantes,capi,tonderi,monasterioq; fecit includi.¶Anno.853.Normanni per mare Britannicum ostia Ligeris ingressi,Nānetum inuadunt.Episcopum sabbato paschæ baptismalia celebrantem trucidant. Deinde Turonos & Andegauos occupant,omnia comburūt & perimunt. ¶Anno.854.sancto Leoni.17.Iulij defuncto,successit quędā mulier Anglica,quę quoniā habitu virili semper incesserat literisq; studiose vacauerat,vir doctissimus putabatur, duobus circiter annis sedem tenuit.Interim concepit,& in processione publica peperit, vbi & mortua est. Hinc statutum aiunt,vt de cætero futuri pontificis virilia tangantur.Hāc secutus Benedictus.3.miserabiliter deplorabat se fuisse permotū ad onus illud,indignū se vociferās,digne autem præfuit annis.2. mensibus .5. diebus.9. Sepulturam elegit ante fores sancti Petri.Cui successit Nicolaus:sedit annis circiter.10. ¶Anno.855.Lotarius īperator iā senex regno filijs diuiso renūciauit sæculo.Monachi habitu apud prouinciam siluæ Arduennę monasterium sumpsit, & paulo post dormiuit in domino.3.kl.Octobris. Filius eius Ludouicus(qui iā quinquēnio circiter cum patre regnauerat,in Italiæ permansit imperio.Lotarius frater eius Lotaringiam tenuit.Lotarius iste vxore Theberga repudiata Vualdradam pellicem habuit. Fratres reginę iniuriam sororis papę Nicolao exposuerunt. Pontifex Arsenio Aprocrisario in Franciā misso,compulit iurare Lotarium nunquam se dimissurum vxorem.At paulopost reiecit eam,pellicemq; recepit.Tunc Nicolaus in festo purificationis ipsam omni ecclesiastico iure priuauit. ¶Eodem anno, cometes apparuit,& Nicolaus defunctus est.6.Decembris.Quo neminem à Gregorio magno,neq; doctiorem neq; sanctiorē fuisse affirmant Elegit & ipse pro foribus sancti Petri sepulchrum. Quē secutus Adrianus.2.sedit annis.5.Huic Lotarius se per literas excusare conatus est, respondit pontifex:si non es adulterij reus,veni Romam,& corpus Christi nobiscum sume.Venit:negauit adulterium.Sumpsit Eucharistiā,vna cum principibus suis,qui omnes eodem anno perierunt. Lotarius autē vix Placentiam veniens mortuus est.8.Augusti.¶Anno.858. dicit Sigebertus quendam Moguntiæ dæmonem apparere cœpisse,triēnioq; molestasse ciues,iaciendo lapides prodendo vitia,domos singulatim comburendo,quoadusq; fere oēs fuissent exustę.¶Anno.860.sanctus Maurilianus Aurelianēsis olim episcopus baculo pastorali percutere visus est Mimeneum regem Britonum iniquissimum persecutorē ecclesiæ Gallicanæ statimq; mortuus est. ¶Anno.864. Balduinus Ferreus sepulto apud Harlebecam patre Audaceo comitatum Flādrię suscepit.Hic adoleuerat in aula Caroli Calui,cuius cum filio Ludouico missus in Gręciā

Dæmonium Mogunt.

multos infidelium ſtrauit. Reuerſus reperit Iudith ſororem Ludouici iam ex Anglia regreſſam viduam ſedentem Siluanecti ſecum cupiẽte proficiſci ne regi Nauarrę traderetur. Conſenſit & abduxit in Flandriã anno.866. Quo ſecutus rex Nauarræ cum centum millibus pugnatorũ Balduinum in Harlebeca obſedit. Balduinus ex eis.40.millia ſtrauit.50. millia cepit. In quibus.12.propinquos Anſelmi Remẽſis epiſcopi ſuſpẽdit patibulo : in monte ſancti Eligij . Venit Anſelmus vt totam Flandriam interdicto ſubijceret. Quem Balduinus dehortatus cũ nihil proficeret, epiſcopum interfecit . Vlturus hoc Francus apud ipſum montẽ caſtra poſuit. At Balduinus ex atrebato egreſſus, regem fudit ſauciũq; fugauit . Fugiens ille petijt in annum inducias & impetrauit . Interim Balduinus vnà cũ Iudith papã Nicolaũ adijt, abſolutionẽ obtinuit, eiuſq; diligentia pacem cum rege firmauit . Nuptias Antiſiodori celebrauit. Comitatum Flandriæ perpetuo iure recepit. Et ob hæc quidam putant fuiſſe primum quaſi priores non fuiſſent. Corpus ſancti Donatiani tũc ſibi datum Brugas tranſtulit, regnauit annis.17. ¶Anno.865.Bulgari ad fidem eccleſiæ conuerſi ſunt . Quorum rex filium ſeniorem regẽ fecit loco ſuo, & monaſterium introiuit. Audiens autem poſtea filium ad Paganiſmum regredi ſumptis armis comprehendit, & oculis erutis carcere claudit, regnum tradidit alteri filio, & ad monaſterium redijt . Huic nationi miſit Adrianus.2.doctores latinos. Cęterum paulatim ſeducti à Græcis, eiecerunt eos, & Gręcã ſtultitiã ſuſceperunt. ¶Anno.872.Carolus Caluus filium ſuum Carlomannum diaconum cepit, & excęcauit eo quod à fide receſsiſſet paceq; turbaret. ¶Anno.874. Ludouicus imperator in Italia defunctus eſt. Feſtinabat igitur Caluus è Frãcia accedere Romã: vt imperium fratruelis obtineret. Cumq; eum in dies pontifex Adrianus expectaret, vt vngeret, morte præuentus eſt. Ante paucos autem dies obitus eius apud Brixiam, triduo ſanguinẽ pluit. Adriano ſucceſsit Ioannes octauus, ſedit annis.10. Caluum conſecrauit imperatorẽ. Interea frater Calui Ludouicus rex Germaniæ apud Francfordiam defunctus eſt.28.die menſis Auguſti Indict.7. Quod audiens Caluus relicta Roma venit Coloniam, regnum fratris ſuſcepturus . Cęterum filij defuncti, patruo reſtiterunt, prelioq; vicerunt apud Andrenatum.8.die menſis Octobris. Regnumq; paternum diuiſerunt ſibi . Erant autẽ tres fratres iſti, Carlomannus, Ludouicus, & Carolus. Pars primi fuit Bauaria, Pannonia, Carinthia, Sclauia, & Bohemia. Secundus habebat orientalem Franciam, Turingiam, Saxoniam, Friſiam, partemq; Lotaringiæ. Tertius poſſedit, Alemanniam & Lotaringię reliquam partem. Caluus autem fruſtratus ſpe ſua redijt in Italiam. Cumq; veniſſet Ticinum audiuit prefatum Carlomannum iam intraſſe Longobardiam contra ſe. Mox tam pauore ſolutus quod morbo perijt.6.menſis Octobris, cum imperaſſet anno vno menſibus.9. Eſtate præcedente Galliam locuſtæ vaſtauerant, his alę, ſenę, pedes totidẽ, dentes duo. Turmatim volabant occupãtes ad minus quotidie quatuor millia ſpacij, quicquid viride fuit

in agris

in agris,in arboribus deuorabant. Tandem mari Britannico submersæ, litoriq; reiectæ,aërẽ corruperunt,vnde pestilẽtia subsecuta est,& fames magna.Mortẽ vero Calui solito prolixior hyems sequebatur,à kl.Nouemb. vsque ad mediũ Martij niue,geluq; durantibus.Caluo in regno Franciæ succesit Ludouicus filius eius,frater Iudith.Quem papa Ioannes volens imperatorem constituere, à Romanis Carolũ Grossum præferentibus captus,& custodię mancipatus est.Elapsus inde venit in Frãciam.Apud Ludouicum vno anno moratus est. Apud Trecas conciliũ celebrauit.Ludouicũ quasi imperatorem coronauit, mense Septembri. Qui dũ sese itineri accingeret mortuus est.13.Aprilis. Pontifex autem à Romanis & Grosso reuocatus,vnxit eum imperatorem,qui regnauit annis ferme.2.In Frãcia autem post Ludouicum Balbum duo filij eius nothi Ludouicus & Carlomannus regnum tenuerũt circiter quinquennio.Interea legitimus ei nascitur Carolus simplex posthumus. Sub Carolo Grosso & Ludouico Balbo,Normanni Angliam, Flandriam,Franciam,Brabãtiam,Hollãdiam,& alia plurima desolauerũt,deinde sub nothis,Traiectum,Coloniam,Treuerim,Leodium,Tungrim, Aquisgrani cum alijs multis vastauerũt.Postea superati à Grosso compulsi sunt vel fidem Christi suscipere,vel excedere Brabãtia.Erãt illis reguli duo Godefridus & Sigefridus.Prior acquieuit,cui baptizato filia Lotarij prĩcipis Lotaringię data vxor,& dotis nomine pars Frisiæ. Alter contempta religione Franciam repetiuit.Qui cum Nothis inducias iniјt, annorum.12.Sũptis.12.millibus argenti marcis,& ad sua reuersus est. Paulopost alter Nothorum Ludouicus obijt, & anno proximo Carlomannus.Quod audientes Normanni regresi sunt dicentes:se cum regibus nõ cũ Francis pepigisse.Franci non habentes defensorem,quod Carolus simplex adhuc puerulus esset,rogabant Grossum vt rebus succurreret, regnumq; susciperet,acquieuit, regnauit etiã apud Francos ferme quinquennio.Normannos autem superare nequiuit.Qui Rothomagum,& alias vrbes Neustriæ perpetuo posident,suoq; de nomine Normanniã nũcupãt. ¶Anno.875.Ludouicus imperator nuper defunctus apparuit in somnis Ludouico filio regi Germaniæ,adiurans per sanctã trinitatẽ, vt eripias(inquit) me de pœnis quas patior purgatorij. Stati filius patri succurrens,ad multa monasteria misit,suffragia petijt.parẽti requiẽ sanctorum precibus impetrauit. ¶Anno.880.Balduino ferreo defuncto,& apud sanctum Bertinum sepulturę tradito,filius eius Balduinus cognomine Caluus in comitatu succesit. Regnauit.39.annis. Brugas muro cinxit.Monasterium Blandiniense,quod nunc sancti Petri dicitur, & à Normannis desolatum fuerat,restaurauit,vbi & sepultus fuit.7.Ianuarij Indict.7.¶Anno.884.Martinus.2. malis artibus Romanum pontificem adeptus,sedit anno vno & mensibus aliquot.Succesit anno proximo Adrianus.3.Qui voluit vt clerus tantum,& populus eligerent pontificem,imperatore secluso.Et hic paulo plus anno sedem tenuit. Quẽ secutus Stephanus quĩtus.6.annis dicitur præsedisse. Successor eius Formosus,

mosus, annis.5.& sex mẽsibus. Deinde Bonifacius sextus tantũ.26. dieb. Qui hunc secutus Stephanus sextus pessimi exempli author omnia decreta Formosi rescidit. Ipsum de tumulo extractũ laico habitu induit, abscissis prioribus digitis, & in Tiberim iactis. Et hoc se facere dixit, ꝙ non recte pontificatum obisset: Re autem vera, quod Formosus impedisset Stephanum, ne prius optata sede potiretur. Periјt post annũ vnũ. Secutus Romanus statuta Formosi restituit, Stephani facta reprobauit, & tertio mense defunctus, Theodorum habuit successorem, qui tantum 20. diebus præfuit. Post, Ioannes.9. biennio sedem tenuit, Rauennæ concilium celebrauit. Formosi facta probans, In Stephanum censuit. Deinde Benedictus.4. plus triennio sedit. Hinc Leo.5. die.40. à Christophoro in vincula raptus, eidem cessit vel inuitus, Christophorus autem mẽse 7. captus & ipse talionem accepit à Sergio.3. qui statim in Galliã fugit. A Lotario rege sumptis auxiliatoribus cum Stephano sensit. Decreta Formosi rursum rescidit, corpus eius iterum è tumulo tractum in Tiberim iecit, quod piscatores casu repererunt, & in ecclesia sancti Petri sepelierunt, à quibus & illud proditum, ꝙ ad introitũ ipsorũ etiã diuorũ imagines ei sese ob reuerentiam inclinauerunt. Sergius sedit plus annis 7. Hinc Anastasius.3. ferme biennio. Secutus Lando mense.7. defunctus est. ¶Anno.888. Carolus Grossus tam ab imperiј quàm à regni principibus Franciæ, derelictus ob ignauiam vt aiebant, priuatam cœpit agere vitam mense Nouemb. Arnulphus fratruelis eius successit imperio. ¶Super Francos autem dominari cœpit Odo comes Andegauensis, cõtempto Carolo simplici, iam decenni. Arnulfus imperauit annis.12. Regnauit Odo circiter.9. ¶Per idem ferme tempus Rodolfus Burgũdionum princeps, imposita sibi corona rex appellatus est, & posteri eius lõgo tempore. Rursum Normanni Burgundiam vexant. Senones & Parisios cingunt, Trecas incendunt. ab Odone tandem superati sunt. In Italia quoq; Saraceni Fraxinetũ & alia multa inuaserunt. Sed & Huni Pannoniam, Bassam, deinde Germaniam & Galliam, Belgicam deprædati sunt, & ferro flammaq; vastarunt. ¶Claruit his temporibus Remigius Antissiodorensis vir in exponendis scripturis studiosissimus. Tunc etiã Berno Burgundus ex comite factus abbas Gigniacẽsis cœnobiј à se fundati, fundauit & Cluniacum in cellam Gigniacensium, post aliquot annos vicinus morti Odonem musicum eidem præfecit abbatem, ea conditione, vt omni anno Cluniacensis ecclesia solueret Gigniacensi.12. denarios. ¶Anno.889. Carolus Grossus iam dudum priuatus obiјt.12. Iuniј. Tunc pars Italorum Berengarium ducem fori Iuliј, pars Guidonẽ Spoleti principem sibi creant. Guido fortior expulit minus fortem. ¶Anno.891. sanctus Gunderoldus Moguntinus archiepiscopus à Normannis martyrio coronatus obiјt.25. Iuniј sabbato Indict.9. Post hæc Arnulfus apud flumen Tiliam eos ita cæcidit: vt vix pauci euaderent. Deinde profectus in Italiam Longobardos inuasit. Vbi per literas inuitatus à Carolo simplici, traiecit in Galliam aduersus Odonem, quem

ſuperare nequiuit.¶Anno.895. Guido defunctus Lāberto filio reliquit imperium.Sequenti anno Arnulfus apud VVormatiam Cindeboldum filium creauit regem Lotaringorum . Inde Romam profectus, vrbem vi cepit,annuente Formoſo contra Lambertum,ante natalem Chriſti, & à Formoſo coronatus eſt.¶Eodē anno Lambertus obijt. Ludouicus Groſsi filius Italiam ingreſſus reuerſum Berēgarium fugat,& à pōtifice rex pronunciatur. ¶Anno.898.Odo moriens rogauit Francos vt Carolum ſimplicem regnare permitterent,ita factum eſt:regnauit annis.27 ¶Anno.899 . Arnulfus imperator pediculari morbo laborās mortuus eſt.29.Nouemb. Succeſsit filius eius Ludouicus tertius:imperauit annis.12 . Cuius temporibus Huni Bauaros, Sueuos, & Frācos,atq; Normannos ipſos,imò pene totam Galliam vaſtauerunt.¶Anno.900. Carolus ſimplex dederat Albaciam ſancti Vedaſti Fulconi archiepiſcopo Remenſi in beneficium: quæ ad collationem Balduini comitis diu ſteterat:indignatus ergo quidā VVinemarus Balduini ſatelles pontificem interfecit.¶Anno.903.Stephanus quidam vir doctus & ſanctus fit epiſcopus Leodinus,ſancti Lamberti vitam ſcripſit:cantum de ſancta trinitate,de inuentione ſancti Stephani,& de ſancto Lāberto pulchre cōpoſuit.¶Anno.909.Italiam Hungari & anno proximo Saraceni eādem & Apuliam,Calabriamq; miſerabiliter depopulati ſunt.Annoq; ſequenti,rurſum Hungari Germaniam.¶Anno.912.Normanni fidem Chriſti ſuſceperunt . Quorum principes rollo in baptiſmate Roberti nomen ſumpſit. Statimq; pulchras ædidit ſuo populo regulas & ſtatuta viuendi . Eccleſijs Neuſtriæ vt Rothomagenſi, Baiocenſi,Ebroicenſi & reliquis larga munera dedit adhuc in albis,hoc eſt inter primam hebdomadem.Præterea Caroli ſimplicis filiam accepit vxorem , & cum ea totā Neuſtriam á fluuio Sequana vſq; ad mare occidentale.Idem annus.912 eſt primus imperij Conradi poſt mortem Ludouici,porro Ludouicus erat vltimus imperator ſtirpis Carolinæ ſuper Alemannos . In Italia vero regnauerūt Berengarij. Quorum primus eodem anno defunctus reliquit imperium Berengario.2.Quo poſt.7.annos mortuo,Italiam tenuit Hugo annis.10.Deinde Berengarius.3.annis.9. Poſt hunc Lotarius Hugonis Burgundi filius biennio.Poſt quem Berengarius quartus annis.11. Conradus autem regnauit annis.7 . Quorum penultimo ſuſpectam habens potentiam Henrici ducis Saxoniæ, primū niſus eſt ipſum occidere,dolo Moguntini pontificis deinde prælio debellare, ſed neutrum valuit efficere,quin magis amiſsis ſuis,decantari audiuit.Qui capere infernus tot manes præualet vnus ? Anno autem proximo eidem Henrico ceſsit ſponte,& paulópoſt obijt.23.Decemb.feria.4.Regnauit Henricus teſte Mariano annis.17.Vxor eius fuit ſancta Machtildis.

¶Anno.920.regnare cœpit Flandriæ Arnoldus Priſcus,menſe Ianuario Et tenuit comitatum annis.37.Purgauit terram à latronibus, fundauit Brugis apud ſanctum Donatianum præbēdas.13.Aſsignata illis decima vvijtſcatenſi,quā à ſummo pōtifice dono acceperat, eò ꝙ expugnaſſet

Hunos

Hunos de terra sua. Situs est Gandaui apud sanctum Petrum. ¶Anno 927. Rodolfus dux Burgundiæ mortuo Simplici, rex Francorum coronatus fuit Suessione. Regnum tenuit annis. 2. Interea Ludouicus filius Simplicis insidias fugiens traiecit in Angliam ad domũ matris suæ. Reuersus autem post mortem Rodolfi, primum regnum tenuit annis. 27. Romæ autem post Landonem sedit Ioannes. 10. filius pręfati Sergij. Totus malus, vt pater eius, regnauit annis. 2. Deinde strãgulatus in carcere perijt. Quem secutus Leo. 6. sedit mensibus. 7. Hinc. 7. Stephanus biennio. Et Ioãnes. 11. annis. 5. Cuius initio fons sanguinis erupit Genuæ, paulòpost à Saracenis vrbs illa flammis & gladio absumpta est. Post hunc Leo. 7. Stephanus. 8. Martinus tertius, singuli triẽnio. Deinde secundus Agapitus annis septem. Ioannes. 12. annis. 8. Benedictus. 5. mensibus. 6. Leo octauus anno vno, Ioannes. 13. annis septem, Benedictus. 6. mẽsibus 18. ¶Anno. 936. mense iulio Henrico mortuo successit filius Otho. Regnauit annis. 36. & mẽsibus 10. Mirabilia fecit in vita sua. Ludouici Franci regnum tutatus est, Italiam à tyrannis varijs liberauit. Romanam ecclesiam fideliter defendit. nam defuncto Agapito, cũ Ioannes. 12. esset intrusus hõ flagitiosus, & duo cardinales hoc per literas Othoni questi essent, illeq; ꝓpterea alteri nasum, alteri dexterã amputasset: venit Otho Ioannem frustra monitum deposuit, Leonem ordinauit. At mox absente principe, furens populus Leonem eiecit, Ioannem resumpsit. Quem diabolus etiam corporaliter inuasit, & rabidũ secum ad tartara traxit. Quo mortuo populus benedictum intrusit, quẽ imperator tam arcta obsidione cinxit, vt modius furfuris. 30. aureis emeretur. Igitur compulsi fame Benedictum tradunt, Leonem recipiunt. Quo mortuo Ioañem. 12. præfectus vrbis captum tenuit mensibus. 11. in Cãpania. Quare princeps rursum illuc venit, magistratũ in exilium expulit, filium suũ Othonem contra Saracenos misit. Quibus debellatis repulsisq; Romã reuersum vnxit pontifex præsente patre. Acclamãte & populo, consortem imperij. Benedictus aũt apud Saxones mortuus est ¶Anno. 937. Hungari per Orientales Frãcos ingressi, iuxta Vvormatiam Reno transito vsq; ad mare Britannicum Gallias depopulati sunt, & in regressu Italiam quoq; infinitis cladibus afflixerunt. ¶His tẽporibus Otho Magdeburch idest vrbem virginũ ædificauit. ¶Raherius quoq; Veronensis episcopus mira claruit sanctitate. ¶Anno. 940. sol manare sanguinẽ visus est per dies multos, secuta mortalitas hominũ maxima. Rursum anno 944. sol terribilem sese ostendit. Cometes apparuit portendens famem subsequentem. In Gasconia quoq; per ista tempora fuit mulier ab vmbelico sursum dupla, interdum vna dormiente comedebat altera. Quarum altera quoq; prior mortua suo pudore infectam alteram mori compulit. Per hæc quoq; tempora Dani ad prędicationem sancti Poponis fidem Christi receperunt. Quorum rex Haraldus ob eandem fidem á proprio filio euectus in Sclauoniam, & à seruo illius interfectus, à Christo martyr coronatus est. ¶Anno. 948. Ludouicũ Francũ Hugo comes Pa-

Haraldus martyr

comes Parisianus captum carceribus Lugduni mancipauit. Quod audiens Otho. 32. legiones in Franciã duxit. Lugdunum cepit. Ludouicũ restituit. ¶ Anno. 950. & sequente, per multa loca Germaniæ & Galliæ magni terræmotus fuisse memorantur. ¶ Anno. 953. sanctus Bruno frater Othonis factus est Coloniensis archiepiscopus: cuius vitam scripsit Rogerus episcopus Leodinus. ¶ Anno. 954. beatæ memoriæ dominus Fredericus antistes Moguntinus obijt. 25. Octobris. Successit ei Vuilhelmus Othonis filius. 17. Decembris. Hic de se Vuilhelmus ipse scribit contra calcalum Sigeberti. Et ipse sanctus. Contigit per idem fere tempus, patrem eius imperatorem secundam vxorem ducere commatrem suam Adalindam, reginam quondam Italię, quam è Papiensi carcere & manibus tyranni Berengarij liberatam, dudum in Germaniã euexerat. Hoc pontifici Vuilhelmo valde displicuit. Patrem clam palamq; coarguit. Putas (ait) mi genitor iniuriam tibi fieri. Sed in pẽtecoste simul stabimus coram summo iudice. Tunc ventilabitur causa. Post aliquot annos defuncto secunda Martij Vuilhelmo, successit Vuilligisus. Princeps autem quadam pentecoste raptus ante tribunal Christi, errorem suum didicit, & ad se reuersus iam semimortuus, admirandam egit pœnitentiam. Nam præter ieiunia, fletus, eleemosynas, & lõgam corporis ægrotationem, corpus ipsum quotidie flagellandum tradidit sanctis presbiteris ad hoc deputatis. Cuius tanta contritio fuit, vt venerabilis Conradus episcopus Hildesemensis diceret: Non credo Othonem vel ad horam purgatorium habiturum. Cæterum post mortem apparuit matertera suæ dominæ Sanctimonialium, dicens se graui purgatorio laborare, simulq; constituit quid pro se fieri vellet. Quo completo, rursum eidem visus est ineffabili claritate circundatus, & ait: Gratias omnipotenti deo. Nunc ad gloriam transeo sempiternam. ¶ Anno. 956. Lotarius Ludouici filius regnauit Francis. Mater eius Gerberga soror Othonis. ¶ Anno. 957. defuncto Arnoldo, Balduinus filius eius Flandrię comes, patrẽ in monasterio sancti Petri sepeliuit. Multa oppida erexit ac muniuit. Ipram, Dixmudam, Montem sancti Vuinoci, Borburgum, Terræburgum, Dunkercam, Rolarium. Instituit primas nundinas, & artificia textorum. Sepultus est apud sanctum Bertinum anno. 970. post quem vxor eius rexit comitatum ferme sex annis. Qua defuncta, regnauit Arnoldus secundus annis tredecim. Quorum decem sub Lotario, vnum sub Ludouico, duos sub Hugone. Cui & restitit, ne regnum Francorum veris hæredibus auferret: sed tandem Hugo præualuit.

¶ Anno. 973. Ind. prima, nonis Maij, feria. 4. ante Pentecostẽ imperator Otho defunctus est Viennæ. Sepultus autẽ Magdeburgi. Cui successit Otho iunior, iamdudum (vt dictum est) coronatus. Post patrẽ regnauit annis. 10. mensibus. 7. ¶ Eodem anno Vuencislaus Bohemiæ princeps à fratre suo Boislao peremptus, vrbem Pragam vbi requiescit, multis miraculis illustrat. Romę autem Benedictum sextum Cincius ciuis in carcere fame peremit. Secutus iuxta Platinam, Donus alter anno. 1.

Post hunc sedit Bonifacius septimus, quem ciues tanquàm non electũ canonice, relegarunt Constantinopolin, & Benedictũ septimum assum pserunt. Sedit annis. 8. Secutus Ioãnes. 14. quem Bonifacius exul octauo mense occidit, sedemq; recepit. At. 11. mense percussus apoplexia periit. Successor eius Ioannes. 15. sedit mensib. 4. Ioannes. 16. annis. 10. ¶ Anno 978. Lotarius Francus inuasa Lotaringia, cõtra se prouocat Othonem. Qui kl. Octob. ingressus Franciam, varia clade afflixit, ecclesiis saluis. Quinto kl. Nouemb. anni sequentis, in cœlo per totã noctem visę sunt acies igneæ. Cõpulsus rex Lotaringiam abdicauit. Imperator in Italiã rediit. Apulia Græcos expellere conatus, succubuit. ¶ Anno. 986. Lotarius Francus obiit. Ludouicus filius successit. Anno proximo, defuncto Ludouico, patruus eius Carolus debebat succedere, sed Hugo Capetus comes Parisiorum vsurpauit regnũ, quod tenuit annis. 9. Et hic primus à stirpe Caroli Magni alienus. Carolus autem (qui tunc Brabantiæ & Lotaringiæ dux fuit) grãdem exercitum in Hugonem duxit. Remos & Landunum cepit. At posteà captus, in Aureliano carcere defunctus est. ¶ Anno. 987. iuxta Chronicon diui Bauonis Gandensis, Otho secundus obiit Romæ. 7. Decembris, feria sexta. Sepultus apud sanctum Petrum Successit ei filius Otho tertius. Imperauit annis. 18. mensibus. 2. Tunc Romæ quidam nomine Crescentius, seipsum creauit cõsulem, vrbisq; regimen vsurpauit. Qui Ioannem pontificem in tantam desperationẽ adduxit, vt vrbe relicta in Etruriam abscederet. Crescentius autem veritus ne vindicaret hoc imperator, pontificẽ reuocauit. Veniens igitur Otho, pacatosq; reperiens, pacatè se gessit. Interea defuncto pontifice, rogauit imperator vt consanguineum suum eligerent. Acquieuerũt, & Gregorium quintum creauerũt natione Saxonem. Reuerso in Germaniam principe, minis & maledictis adeò papam terruerunt, vt clam fugeret ad Othonem. Quo absente, Crescentius alium papam intrusit Ioannem. 17. At imperator adeò ciues obsidione pressit, vt portas ei aperire cogerentur. Ioanni oculos eruit. Crescentium vili iumẽto facie ad caudam versa, per vrbem circunductum ante vrbem suspenderunt. Sic Gregorius vndecimo quàm abierat mense restitutus, eam fecit sanctionem, quã videmus hucusq; seruari, vt solius Germaniæ sit eligere, quẽ velit imperatorem. Hac constitutione facta, lætus Otho rediit in Germaniam. Gregorius paulo minus triennio superuixit. Successor eius Siluester 2. annis 4. Hic dicitur primo fuisse monachus Floriaceñ nomine Gerbertus: posteà per Hugonem Capetum intrusum Remis in locum deturbati Arnulfi stirpis Carolinę, quã omnino abolere studuit Hugo, conuocata ad hoc synodo in eadem vrbe: vbi solus beatus Sergius episcopus Senonensis non consensit in depositionem Arnulfi, qui post biennium iussu summi pontificis restitutus fuit. Gerbertus autem eiectus, ad Othonem se contulit, & ab eo promotus est episcopus Rauennatis. Nouissime de Rauenna translatus est ad sedem Romanam. De quo dici solet hoc monostichon:

Transit ab r Gerbertus ad r post papa regens r.
Propter quem dum Otho tertius tertiò venisset Romam, & remissius ageret, subito conspirationem seditiosorum vix euasit, cui vxor Crescentij venenum in itinere miscuit, de quo & mortuus est 23. Ianuarij, Indictione.15.feria sexta, cuius corpus milites ad patriam retulerunt, & Aquisgrani sepelierunt.

DECIMIQVINTI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusq; testamenti, Christiano Massæo
Cameracenate authore,
LIBER. XVI.

INterea Germani principes volentes vti Gregoriana sanctione de eligendo imperatore, ante omnia nominauerunt electores, ad quos omnem potestatem & ius eligendi transtulerunt. Tres episcopos, Moguntinum Treuericũ, & Agrippinũ. Totidemq; laicos principes, ducẽ Saxoniç, comitẽ Palatinum, & Brãdeburgensem marchionẽ. His addiderũt septimũ, regẽ Bohemiæ: vt si forte priores dissentirent, ita vt tres vnũ, & tres aliũ elegissent, ille principatũ obtineret, cui Boëmus accederet. Elegerunt aũt Henricũ ducem Bauariæ, virũ sanctum, quem.7. Iunij die dominica Vvilligisus Moguntinus consecrauit Aquisgrani ante altare sancti Martini, & coronauit in regẽ Germaniæ. Imperauit ab eo die annis.22.diebus.37. Vxor eius sancta Kunegundis. Ambo virgines permanserunt. Christũ bonorum suorũ fecerũt hæredẽ. ¶Anno.989.principari cœpit in Flandria Balduinus barbatus Regnauit annis.47. vir admodum probus & doctus. Constituit primus in Flandria nobiles. Tantũ doctos & probos voluit esse populi iudices. ¶His tẽporibus floruerunt Fulbertus Carnoteñ, & Odilo Cluniaceñ. abbas. Hic instituit per omnia monasteria sibi subiecta, vt sicut prima Nouembris celebratur festum de omnibus sanctis, sic secũda die fieret memoria & oratio pro omnibus animabus in purgatorio laborantibus Diræ autem dæmonum voces auditæ fuerunt plangẽtium, hoc modo sibi animas eripi. ¶Anno.996. Robertus Frãcus, Hugonis Capeti filius defuncto patri successit in regnũ. Vir egregie doctus & sanctus. Regnauit annis.35. Dicitur cõposuisse prosam. Sãcti spiritus assit nobis gratia. Responsoria. O constantia martyrum. Iudæa & Hierusalem. Cornelius Centurio. Præfatus autem Fulbertus. Stirps Iesse florem. Solẽ iustitiæ. Chorus nouæ Hierusalẽ. Qui deuotissimus erga nostrã dominã illius lacte refocillatus vltima ægritudine sua. Defunctus dicitur anno.999.

¶Anno.1000.terręmotus factus est magnus,& cometes horribilis visus est.14.Decemb.Romæ post Siluestrum Ioannes.18.præfuit mensibus.5. sub hoc institutum festum animarum testatur historia sancti Henrici. Ioannes.19. sedit annis.4.mensib.totidē. Sergius.4.vir sanctus annis.2. Benedictus.8.annis.11.Ioannes.20.iuxta Platinam annis.11.frater Benedicti præcedentis.¶Anno.1005.rursum cometes apparuit.Balduinus comes Flandrię Valēcenas cepit:quod Henricus recipere frustra conatus est:quoadusq; idem imperator Gandauum obsedit:tūc enim comes ad tempus cessit ei Valēcenas, at paulò pòst icto fœdere reddit comiti eā vrbem Henricus.¶Anno.1008.Hierusalem captam ab Agarenis ait Platina. ¶Per idem ferme tempus,Hungari fidem Christi susceperunt, procurante Gisla sorore Henrici,quæ nupserat Hungaro.¶Anno.1009. Bruno ciuitatis Augustæ beatus episcopus, à suis presbiteris manus,pedes,& caput amputatus,obijt martyr. Anno sequēte,quidam Otbertus apud Saxoniam in nocte natiuitatis Christi cum socijs.18.è quibus tres fuerunt puellæ, chorum duxit in cimiterio sancti Magni . Insolentijs horum Robertus presbyter primam missam celebrans,imprecatus est: Faciat deus vt anno toto saltetis. Ita factum est . Anno finito, sanctus Heribertus Colonieñ.episcopus,ipsos absoluit: mox partim obierunt, partim per prouincias cōtremētes dei miracula prædicabāt,& à sancto Peregrino Hereberti successore anno.1013.literas super his impetrarūt. ¶Anno.1011.fons quidam Lotaringiæ in sanguinem versus est. Eodem anno,beatus Maccarius Antiochenus præsul,Gandauum venit.Post.5 mēses illic defunctus est.10.Aprilis,Ind.10.feria.5. ¶Anno.1017.cometes in modum magnæ trabis per menses.4.visus est.Anno sequēte,Arabes destruxerūt ecclesiam sepulchri domini. ¶Anno.1022.tāta siccitas fuit vt multi præ calore deficerent:sudantibus columnis marmoreis & pauimentis,ac si aqua fuissent cōspersa. ¶Anno.1024. Sanctus Henricus imperator obijt.14.Iulij,fer.3.cuius vitā scripsit Adelboldus episcopus Traiecteñ.¶His temporibus floruit beatus Simeon Syracusanus,monachus montis Sina.Venit Treuerim, ibiq; reclusus miraculorum gloria claruit.Sed & Guido Aretinus,egregius arte musica,sex notulas excogitauit primus,digitis modulandas: vt,re,mi,fa,sol,la. Anno mortem principis antecedente,defunctus est Benedictus.8. qui (teste Petro Damiano)visus est cuidam episcopo,insidens equo nigro,dicēs. Grauibus sum pœnis traditus,sed iuuari possum.Vade ergo,dic Ioāni fratri meo qui sedem occupat,vt thesaurum tali loco reconditum det pauperibus Fratri quoq; ipsi apparuit dicens: Liberandum me spero. Atq; vtinam Odilo Cluniacensis pro me roget. Hunc secutus Benedictus nonus,cū sedisset annis.13.eiectus est,& Siluester à Romanis intrusus,tenuit sedē diebus.49.Deinde Benedictus restitutus, ipsam vendidit,siue permisit Gregorio sexto:nam vēdere male sonat. Benedictus & iste post mortē cuidā apparuit,capite & cauda asini,reliquo similis vrso dicēs:vt bestia vixi:vt bestia meritò cōdemnatus sum.¶Anno.1025.Conradus sancto

Henrico

Henrico successit. Imperauit annis.15. Anno primo regni sui, filium suũ Henricum legit cæsarem. Deinde profectus Romam, coronatus est à Ioanne. ¶Anno.1030. Roberto Frãco successit Henricus filius. regnauit annis.30. ¶Per ipsum tempus, Gerardus Cameracensis episcopus apud Triburias concilio conuocato, doctè ad modum respondit, & restitit quibusdam volentibus ieiunium primi mensis seruari semper in die ci nerum, contra statuta priorum patrum, qui sequenti hebdomade seruandum tradiderant. ¶Anno.1031. Robertus & Ricardus Normanni ex Gallia profecti, magnam partem Apuliæ fugatis Græcis, occupauerũt. ¶Anno.1032. Solis eclipsis fuit.29. Iunij. Secuta pestis animarum in Gallia: quam Gerardus Cameracensis abolere vix potuit. Dicentium sibi cœlitus reuelatum fuisse, ieiuniũ in pane & aqua omnibus ferijs sextis sufficere ad remissionem omnium peccatorum, modo sese iuramẽto ad ista constrinxerint: & alia friuola quæ dictus pontifex refellebat.

¶Anno.1034. Burgundionum rex Rodulfus, imperatori Conrado Burgundiam tradidit, qui eam mox redegit in prouinciam. ¶Anno.1036. in comitatu Flandriæ defuncto Barbato.31. Maij, & sepulto Gãdaui apud sanctum Petrum, successit filius eius Balduinus Insulanus, qui Flandriã rexit.33. annis. Insulam oppidũ muro cinxit: ibiq; sancto Petro templũ fundauit. Vxor eius Adela miræ sanctitatis fœmina, monasterium Mesinense construxit: vbi & sepulta requiescit.

¶Anno.1039. sexta die Aprilis, magna trabes ardere in cœlo visa est.

¶Eodẽ anno Longobardos rebellantes imperio Conradus inuasit Mediolanum obsedit. Die autem pentecostes sub missarum solennia, quæ Bruno Coloniensis celebrauit, tanta tonitrua facta sunt, vt præ timore quidam morerẽtur. Episcopus autem & secretarius Conradi, & tres cũ eis testificati sunt sibi apparuisse sanctum Ambrosiũ obsidentibus comminantem. Ilico soluit obsidionem, domumq; reuersus obijt mense Iunio, sepultus Spiræ. Succesit filius eius Henricus.3. Imperauit annis.17. Vir plenus eleemosynis & alijs operibus bonis. Romę post Gregorium sextum inuasit sedem Clemens.2. & sedit anno circiter vno, deinde Damasus.2. dieb.23. Tunc miserunt Romani ad Henricum vt ipsis papam mitteret sed non Alemannum. Misit ergo Brunonem episcopum Tullensem: qui Romam pergens obuiam habuit abbatem Cluniacensem & Hildebrandum monachum, arguentes quod incederet pontificalibus infulatus priusq̃ à clero esset electus. Itaq; depositis ornamentis ab eis tanq̃ peregrinus ecclesiæ præsentatus est. Electus aũt dictus est Leo.9. Multis clarus miraculis, duas synodos celebrauit. Contraq; Normannos in Apuliam cum exercitu pergens & captus noluit absq; conceptinis relaxari. Hunc secutus Victor.2. Stephanus.9. Benedictus.3. Nicolaus.2. vir admodum doctus & strennuus natione Burgundus, primo Sutrij deinde Romæ concilium celebrauit. Vbi Berengarius Turonensis, Andegauensis ecclesię diaconus errorem suum reuocauit de corpore domini. Disseminauerat enim post consecrationem in altare nõ esse

corpus Christi verum, sed signa tantum. Multosq; seduxit, quos postea reuocare nequiuit. Post Nicolaũ sedit Alexander. 2. plus annis. 11. Erat tunc Petrus Damianus Hostiensis episcopus missus à Nicolao contra fornicarios & simoniacos in Longobardiã. Quorũ aliquos conuertit, aliquos priuauit obstinatos. Qui audientes Nicolaum defunctum, concluserunt inter se non esse obediendum Romano põtifici, nisi electo ex paradiso Italiæ, paradisum nuncupabant suam Lombardiam. Miserũt ergo ad Henricum regem Germaniẹ petentes consensum eius. Statim erexerunt idolum episcopum Parmensem nomine Candolũ. Qui cum exercitu Romã bis aggressus est, vt vi intraret, bis furore populi iuuantis Alexandrum repulsus est. At Cincius prẹfecti filius clã intromissum Candolum duxit in castrũ angeli. Vbi ferme biennio à populo obsessus tandem pecunia illius redemit Cincius caput suum, Candolus autem desperans aufugit. Deinde Coloniensis episcopus Otho missus & admissus ad colloquium in consistorio ita exorsus est. Quo modo mi frater Alexander factũ est, vt iniussus à domino meo Henrico pontificatũ acceperis? Cuius vesaniæ respõdit ilico prẹfatus Hildebrãdus, egregieq; cõfudit. Statim consilium generale indictum Mantuæ, vbi mirũ in modum episcopi Lombardiæ se submiserunt Alexandro. Cuius exequijs vix celebratis, Romanus populus vnà cum clero clamauerunt, Petrus apostolus elegit Hildebrãdum. Quod audientes patres eundem assumpserunt nominantes Gregorium. 7. ¶ Anno. 1048. sanctus pater Odilo Cluniacensis obijt, & Popo Stabulensis. Anno sequenti papa Leo venit in Galliam vt pacem faceret inter Balduinum Flandrum & Henricum imperatorem, multisq; profuit aduentus eius. ¶ Eodem anno reædificata ecclesia sancti sepulchri in Hierusalem administrante sumptus imperatore Constãtinopolitano: quẹ. 30. annis fuerat destructa. ¶ Anno. 1052. Celebrato Vercellis concilio Gerardum quondam Leucorum episcopum, in numerum sanctorum Leo retulit, primus fortasse relator. Idẽ Leo pulcherrimum librum scripsit cõtra Græcos, qui se solos orthodoxos iactitabant, spiritum sanctum deum negabant, infermentato sacrificabant. ¶ Anno. 1056. Papa Victor in Germaniam venit, ab imperatore gloriose susceptus est. Susceptor eius paulo pòst prẹsente papa defunctus est sabbato die. 5. Octob. Cuius filius Henricus quartus successit & imperauit annis. 50. Eius anno primo mediante Victore pax firmata est inter ipsum & præfatum Balduinum, celebrata Coloniẹ synodo bellisq; sopitis. Eodẽ primo Victor obijt. 28. Iulij feria. 2. Indict. 10. ¶ Anno. 1058. Paderbrunna ciuitas Germaniæ cum duobus monasterijs arsit, Paternus monachus qui futurum incendium sæpe prædixerat, comburi maluit, quàm cellam exire. ¶ Anno. 1059. non procul à Tornaco multitudo colubrorum prẹlio concertantes, non ante cessauerunt, quàm industria populi circunstructo igne comburerẽtur. ¶ Anno. 1060. Francorum rex Henricus obijt. Successit Philippus nouem annorum filius, quem pater fecit coronari ante mortem suam. Cuius tutelam suscepit Balduinus

Flander,& fideliſſime gubernauit Franciam. Philippus autem manſit rex annis.49. ¶Anno.1063.Balduinus noſter & Robertus filius eius iunior obtinuerunt terram vltra Scaldam,videlicet,Aldenardum, Geraldimontem,Aloſtum, Venerammundam,totamq; Vvaſiam. Fecerũtq; contra imperatorem foſſam nouam, quatriduo trium millium longitudine,vbi etiam fortiter dimicatum,victus & fugatus Henricus.Qui anno.1066.conſtituit Coloniæ.12.Iulij ludos haſtarum, vbi Robertus vicit multos & obtinuit ſummũ brauium, neptẽq; principis accepit vxorem,dominam Hollandię,Zelandię,Friſię. Ibi datus in Pheodum Balduino,comitatus Aloſtenſis. Inde redeunt in Franciam,conſecrari fecit Philippum Remis. Totumque regnum fideliſſime tradidit. Poſtea reuerſus Iuſulam defunctus eſt, & ſepultus ibi apud ſanctum Petrum anno.1067.Succeſsit ei Balduinus Mõtanus filius eius ſenior.fratri eius Roberto datum oppidum ſancti Andomari,Aria,Caleſium,Guiſa,Terra quatuor officiorum,& alia quædam.Montanus præfuit annis.3.Inſtituit Balinos,longam albaſq; portare virgas in ſignum iuſtitiæ & æquitatis. Reparauit monaſterium Haſnonienſe:vbi & ſepultus anno.1070. ſabbato.17.Iulij. Succeſsit ei Arnoldus Simplex: cuius mater Richildis crudelis primũ mulier,multis Flandriam malis oppreſsit. Contra quã venit præfatus Robertus Hollandiæ comes. Pugnatum apud Caſletũ & alibi.Arnoldus prælio interfectus eſt mẽſe Maio.Deinde frater eius Balduinus menſe Octob.Capta Richildis.Fugatus Frãcus adiutor eius Occiſis in toto plus octoginta millibus hominum:deinde conſilio Henrici imperatoris, pax compoſita inter Francum & Robertum: qui poſt mortem nepotum ſuorum ſucceſsit in comitatu Flandriæ.Laxauit Richildem ex carcere.Dedit ei Aldenardum. Quæ miſerabiliter deplorauit mala quæ fecerat.Nunq̃ lectum aſcendit, nunq̃ poſtea lineis induta eſt.Quotidie ieiunabat,vigilijs & orationibus intẽta.Ferijs ſextis præter panẽ & aquam accepit nihil.Tandem anno.1086.curſu vitę fœliciter conſummato,quieuit apud virum ſuum Haſnonij ſepulta.

¶Anno.1066.tota hebdomada paſchali cometes apparuit. Vvilhelmus Normannorum dux traiecit in Angliam, & obtinuit eam ſibi. Statum eius in melius reformauit.Regnauit in ea.26.annis,coronatus in natali domini. ¶Anno milleſimo ſexageſimo ſeptimo. Conradus quidam Colonienſis, ab Henrico miſſus Treuerim ad ſuſcipiendum epiſcopatum,occiſus eſt ab eorum comite,miraculis glorioſus.

¶Anno.1072. ſupradictus Hildebrandus. 22. Aprilis electus eſt Indict. 10.electoribus ipſis apud Platinam teſtibus.Vnde ſatis miror quid alijs in mentem venerit, duobus annis poſterius incepiſſe dicentibus. Hic priuſquam ſe coronari permitteret miſit ad imperatorem venditorem epiſcopatuũ dicens. Si epiſcopatũ meum confirmaueris:reſiſtam erroribus tuis,quare vel alium fac eligi pontificem ,vel delicta tua corrige. Audiens ille concordiam eligentium modumq; proceſſus conſenſit electioni.Confirmatus Gregorius miſit ei multos admonitores,at fruſtra

laboratum est. Sequenti quadragesima Romæ celebrauit concilium cõtra simoniacos. Rursum misit ad Henricum duos è concilio prælatos vnà cum Agnete matre eius, quæ relicto sæculo sanctam Romę ducebat vitam, sed iterum frustra. Soluta synodo Guibertus Rauennensis episcopus mansit Romę, vt fieret summus sacerdos, sicut antea cũ Hẽrico tractauerat. Itaq; dum Gregorius primã missam in natiuitate domini ad præsepe cantaret, post fractionem hostiæ raptus ab altari, à perditissimo Cincio in carcerem trusus est. Postera die furens populus pontificem liberat, ædes Cincij demolitur, totam familiam eius (reclamante pontifice) tam fœminas quàm mares truncarunt nasis. Cincius autẽ fuga lapsus ad Henricum se contulit. Guibertus quoq; Rauennam rediijt, sociumq́; sibi Mediolanẽsem copulauit, aperteq; iam in Gregoriũ conspirabant. Quod vbi ille resciuit rursum Romæ synodum tenuit, & ipsos schismaticos degradauit. Indict. 14. Tunc Henricus & ipse conciliabulo Vvormatiæ habito, ab ecclesia Romana recedere multis persuasit. Quorum vnus Romam missus ausus est iubere Gregorio ne põtificalia faceret. Interim multorum ex Germania literæ Romam allatę sunt Gregorium adhortantium vt viriliter ageret. Vnde confortatus in eadẽ synodo tam Henricum quàm episcopos eius anathematis vinculo colligauit, misitq́; literas principibus nationum, ne Henrico obedirent. Ille vero similiter misit qui dicerẽt, dum Christus Petro cõmisit oues, excepit reges. Respondit Gregorius. Dum Christus Petro dedit claues, excepit neminem. Contractis ille copijs in Italiam abijt, quasi veniam petiturus & absolutionem, re vera Gregorium inuasurus, quẽ audiuit esse Canossi. Vbi maximam fingens humilitatem recõciliatus est. 28. Ianua. Indict. 15. Interea principes Alemanni Rodulfum Saxonẽ sibi regem delegerunt, tempore quadragesimæ. In quem ilico reuersus Henricus, ter copias duxit, terq́; fugauit. Potitus victoria Gregorium spreuit, nec legatis eius acquieuit petentibus pacem Saxoniæ principi. Apud Moguntiam vero collecta synodus seductorum in pentecoste Gregorium deposuit, Guibertumq́; Rauennatem in festo sancti Ioãnis baptistæ, papã sibi creauerunt, deinde Rodulfum extinxit Henricus in prælio idibus Octob. Prima aũt die Decembris, horribilis terræmotus cõcussit Mogũtiã, annoq́; proximo, iustæ vltionis incẽdio eadẽ ciuitas conflagrauit. Audiens Gregorius acta Germaniæ, conuocata synodo. 7. die Martij Indict. 3. iterum ipsos excommunicauit. Anno sequente rursum fuit ingens terræmotus, nocte. 27. Martij, inter sabbatum & dominicam palmarum. Henricus interim perrexit Romam vt Guibertum introduceret, quẽ Tybure manere fecit, quoadusq; Gregorius caperẽt. Post annũ tota quadragesima Leoninam obsedit, post pascha obtinuit, sed castrum angeli expugnare nequiuit. Guibertus aũt Tybure sedens, plura damna vineis & segetibus intulit, q̃ Henricus ipse fecerat. Anno proximo, tam ciues quàm hostes castrũ angeli simul obsederunt, quod audiẽs Robertus Guischardus Normannorum dux in Apulia, magno

exercitu

exercitu contra Henricum venit. At ille fugit in Lombardiam. Robertus autem ingressus vrbem pontificem liberauit, & eduxit secũ in Apuliam, vbi reliquum vitæ compleuit, instituit non vesci carnibus sabbato, sedit annos.12. mensem vnum, dies tres, defunctus est Salerni.24. Maij Indict.7. ¶ Anno.1079. Inceptum cœnobiũ sancti saluatoris Aquicinctense, cuius supra mentio facta est. Hoc ferme tẽpore turpiter à turcis victi Saraceni. ¶ Anno.1084. præfectus ecclesiæ Victor.3. vir sanctus montis Cassini prius abbas contra voluntatem suã, rogare solitus deũ dicit, vt ipsum de medio tolleret. Cui venenũ in sacro calice miscuerũt fautores Guiberti. Sedit anno vno. mẽs.4. Secutus Vrbanus.2. electus.13 Martij Indict.9. Rexit annis.12. mẽs.4. dieb.19. Qui cum neminẽ vellet absoluere quem Gregorius ligasset de vitæ periculo sibi metuens, prudenter ab vrbe recessit: Et multas synodos celebrauit, primam Melphi secundam Troiæ Apulię, tertiam Placẽtiæ kl. Martijs anno.1094. quartam eodem anno in Claromonte, quintam Turonis adhortans principes christianos, vt terram sanctã recuperarent, præcipue apud Clarũmontem multis hoc facere persuasit. Inter quos erat Godefridus Bullonius, & Robertus Flander. In eodem concilio Claromontẽsis, statutum ne ecclesiastica darentur aut reciperentur à sęcularibus, ne clerici haberẽt in diuersis locis beneficia, ne quis simul episcopus esset & abbas, vt ecclesiastici quotidie dicerent horas nostræ dominæ, vt proprie sabbatum illius officio deputetur. ¶ Anno.1086. monasteriũ Affliginiẽse fundauit comes Bruxellensis Henricus.3. anno comitatus sui.8. ¶ Eodem anno sumpsit initiũ Chartusiensis ordo, quẽ instituit S. Bruno natione Coloniensis, canonicus & magister scholæ Remensis, cooperante beato Hugone Gratianopolitano pontifice, qui tandẽ relicto pontificatu sub ipso Brunone monachus factus est. ¶ Eodẽ anno defunctus est nobilis ille Normãnus Robertus Guischardus adiutor Gregorij.7. Anno.1087 teste Sigeberto pestis fuit pisciũ, ita vt plurimi in aquis morerentur. Et anno præcedente domesticas aues, gallinas, pauos, anseres ait deuenisse siluestres & auolasse. ¶ Anno.1092. Robertus senior (qui in Flandria.29. ecclesias sancto Petro constuxerat) obijt. 13. Decemb. sepultus Casleti in ecclesia sancti Petri. Filius eius Robertus regnauit annis.17. Perrexit (vt dictum est) cum Godefrido Bullonio contra Saracenos. De quorũ manibus anno.1095. liberauerunt Ptolomaidam & Nicęam, deinde Antiochiam, quæ sub se habuit olim centum sexaginta episopatus, in se vero.360. ecclesias, deinde circundederunt Hierusalem. 7. Iunij Indict.7. Quam ceperunt.15. Iulij feria.6. hora.9. Statim præfatus Godefridus creatus rex gestare coronã noluit, vbi Christus fuerat pro nobis spinis coronatus: qui post annũ febre sublatus Balduino fratri reliquit regnũ, quod tenuit an.18. Post quem Balduinus secundus regnauit an.13. Fulco annis.2. Balduinus.3. an.24. Amaricus.12. Balduinus leprosus.6. Guido.2 ¶ Anno.1094. Gerardus Cameraceñ. obijt. Successit Manasses, quo stati pulso, Galterus ordinatus est. Anno sequenti Philippũ Francũ propter adulte-

Ordo Chartusiensis.

adulterium(quia viuente sua)viuentis alterius vxorem duxerat, excõmunicauit Vrbanus. ¶Anno.1097. post Lanfrancum fit Anselmus Normannus Cantuariorum archiepiscopus, qui celebrare cœpit conceptionem dominæ nostræ. ¶Anno.1098. Cœpit ordo Cistersiensis in ducatu Burgundiæ, Cabilonensi diocesi, à.22. monachis à Molismo profectis. ¶Anno.1099. mensis Augusti die.25: Paschalis.2. factus papa sedit annis 18. mẽsibus.5. diebus.7. ¶Anno.1100. Robertus Flander superatis in terra sancta duobus gigantibus domũ rediјt, brachiũq; sancti Georgiј quod illis abstulerat, dedit ecclesiæ Aquicinctensi. Postea defunctus in vigilia sanctæ Barbaræ apud sanctum Vedastum sepultus est. ¶Anno.1106. mẽse Februario Henricus imperator Leodiј mortuus est, successit filius Henricus.5. Imperauit annis.20. Qui anno.2. imperiј sui dedit Godefrido Bruxellensi comitum ducatum Brabãtiæ, quem vsurpauerãt Arduẽnæ comites annis centum & vno. ¶Anno.1110. regnauit Francis Ludouicus sextus cognomẽto Grossus. Anno sequente comitatum Flandriæ suscepit Balduinus securicula, vir admirandæ iustitiæ, post annos octo suscepti principatus se monachum fecit apud sanctum Bertinum. Vbi vixit.11 mensi. Comitatũ dedit nepoti suo Carolo Canuti Daniæ regis & martyris filio futuro martyri. Paschalis autẽ Romanus pontifex vt finem faceret schismatis in Guibertum eduxit copias iam decrepitum, qui febre paulò post periјt. Sed fautores eius tres alios successiue creauerunt. Hæc audiens Henricus.5. Romam ingressus est.11. Februa. Indict 4. Anno regni sui.6. coronam petiјt à pontifice, vicissim petiјt ab Henrico pontifex, vt secundum promissiones antea factas inuestituras ecclesiarum renunciaret. Ilico secessit Hẽricus seorsum quasi deliberaturus, post tres circiter horas misit pontifex vt responderet, ille non episcopos sed milites remisit dicentes, reddite quæ sunt cæsaris cęsari. Intellexit fraudem pontifex, & postera die apud sanctum Petrum missa celebrata in catedra se continuit. Et ecce milites tam ipsum quàm totum clerum inuaserunt & abduxerũt, exueruntq; vestibus adeò nudos vt ne femoralia reliquerint eis, exceptis cardinalibus & episcopis. Ita spoliatos apud montem Soractim custodiæ manciparũt. Rogatus interea põtifex vt Hẽrico cõsentiret, respõdit mori possum, cõsentire nõ possum. Tandem lachrimis eorum qui per girum vastabantur emolitus, consensit, & Henricum in festo paschæ coronauit. Quo ab Italia regresso pontifex apud Lateranum concilio conuocato rescidit omnia quę concesserat. His ita gestis, non paruas etiam à ciuibus persecutiones passus est, quod nollet confirmare puerum decennem in pręfecturæ dignitate Fugit ergo protinus Albam deinde in Apuliam. Vnde paulò ante mortem reuersus Romam defunctus est.18. Ianuar. Post triduũ summa concordia patrum electus est Gelasius.2. Vir senex & sanctus. Vix electio celebrata fuit, cum duo factiosissimi ciues familię Fragepanum Leo & Cincius irruebant, pontificem adeò conculcabãt, vt sanctus cruor eius pauimentum madefaceret, tractumq; seminecem in ædes suas Cincius

catenis

catenis vinxit. Cardinales & reliquos, pugnis & fustibus cæsos conculcabant, quòd non elegisset aliquē de familia sua. Postera die præfectus vrbis & alij ad capitolium confluentes, comminati sunt extrema supplicia nisi pontificem reddant. Territus Cincius, soluti pontificis exosculans pedes, veniam cōsecutus est. Reductus ad Lateranum Gelasius vt ordinaretur (nam diaconus tantum erat) audiuit Henricum armatis cohortibus subito in Vaticanum irruisse: perculsi patres, pontificem iumento impositum duxerunt ad Tiberim, casuq; repertis nauibus aufugerunt: quos Alemāni (quia capere nequiuerūt) sagittis vexabant. Itaq; natale solum Caiettā venit, ibiq; presbiter & pontifex consecratus est. Interea quendam Mauricium Burdinum Romę consecrari fecit Henricus, & abijt. Quo audito Gelasius clam redijt, & sanctam Praxedem facere sacra incepit, amicis ad protectionem præparatis. Sub missa aūt terribilis impetus Fragepanum factus. Pugnatum acriter. Gelasio inter manus elapso, tandemq; foris in cāpo sancti Pauli reperto. Qui nocte rursum introductus, de relinquenda vrbe concilium cœpit. Dispositis ergo patribus qui residerent & qui secū pergerent, Cluniacū profectus est: vbi reliquum vitæ transegit. Vno pręfuit anno &.5. diebus. Tornaci templum sancti Stephani dedicauit. Defunctus est.26. Ianuarij, Ind.11. Post dies.15. fuit electus Cluniaci Calistus secundus: qui noluit consentire electioni suæ, nisi patres Romæ residentes approbassent: quorum audito consensu consecratus est. Indictum à Gelasio Remense conciliū mense Octobri celebrauit. Deinde Romæ.900. patrum synodū habuit. Pacem ab Henrico facile impetrauit, quòd esset natione Burgūdus, ex Anglię, Francię, & Alemannię regum prosapia. Antipapam monasterio inclusit. Librum de miraculis sancti Iacobi scripsit. Rexit annis.5. mensibus.10. dieb.13. ¶ Anno.1112. sanctus Bernardus natione Burgūdus illustri genere, patre Tescellino, natus annos.22. cum socijs plusq̃.30. Cistertium ingressus post trienniū, Claræuallis in agro Lingonensi factus abbas, octo circiter & triginta annis pręfuit. Centum & sexaginta monasteria fundauit. Innumeris miraculis claruit. Septingētos fratres moriens in Claraualle reliquit anno.1153. mensis Augusti.20. feria quinta. ¶ Eodem anno.1112. Landunenses episcopum suum Vualdricum interfecerunt.5. feria hebdomadæ paschæ in processione litaniæ maioris, & domum eius exusserunt: quòd à iurationibus eos reuocare conatus sit. Eodem anno, Valēcenis in ecclesiam sancti Ioannis baptistæ, regulares introducti sunt, expulsis clericis ob reprobam vitam. Paulo antè fuerat ibi natus puer à clune geminus, qui baptizatus triduo vixit. ¶ Anno.1113 apud Tornacum tanta nix cecidit.23. Aprilis, vt etiam siluas fregerit. Apud Rauennam vero & Parmam Italiæ, mense Iulio sanguinē pluit. ¶ Anno.1114. Beluacense concilium celebratum à Conone legato apostolico, qui fuit vnus ex illis, qui Aroasiense monasterium instituerunt ¶ Anno.1115. idibus Nouemb. terra dehiscēs apud Antiochiam, multos absorbuit. ¶ Anno.1117. mēse Ianuario, multis in locis terræmotus fuit.

Papa Calistus.2.

Sāctus Bernardus

Mosa fluuius alueum suum deferens apud Sustulam, visus est pendere in aëre. Leodium vrbs multis attrita calamitatibus, tonitruo, fulgure, turbine, tempestate, dæmonum infestatione. 20. quoq; Decembris hora prima noctis, acies in aëre visæ sunt. ¶ Anno. 1120. Norbertus vir sctūs fundauit ordinem Præmonstratensem. ¶ Anno. 1121. Monasteriensis ecclesia repudiauit episcopū suum, qui assumpto duce Saxoniæ, ipsam ecclesiam totamq; ciuitatem combussit. ¶ Anno. 1123. Hasnoniensis ecclesia seditione cuiusdam aduocati sui, combusta fuit. Turonis quoque diui Martini templum exustum. ¶ Anno. 1124. Calisto successit Honorius secundus. sedit annis. 5. mēsib. 2. dieb. 3. Deinde vacauit episcopatus dies. 8. Tūc apud Antuerpiā, quidā hæreticus prædicabat nō esse corpus Christi sacram eucharistiam. Quem confudit sanctus Norbertus, populumq; reduxit. ¶ Eodem anno, Balduinus rex Hierusalem captus à Saracenis, post biennium dato pretio restitutus est. ¶ Anno. 1125. Asperrima fuit hyems. Intemperies aëris tanta, vt vix mense Maio florerent arbores, & imbribus sata perirent. Secuta fames intolerabilis in Gallia ferme biennio. Quo nobilis illius Caroli Flandriæ comitis liberalitas admiranda patebat: qui quotidie omni petenti panem integrum dari fecit: ita vt semel apud Ipram vna hora octingenti pauperes totidem panes acceperint. Præterea consuetudo illi fuit, omnibus ferijs sextis tredecim pauperibus tredecim tunicas, tot paria calceorum, tot subuculas lineas elargiri. Ipse vero eisdem ferijs (nisi præcipuū festū incidisset) in pane & aqua ieiunabat. Indutus cilicio, nudis pedibus, tunica talari, ne facile pedū nuditas videretur, ad ecclesiam mane properabat. Illic ad meridiem vsq; deuotioni deditus permanebat. Interim ex principibus eius duo, præpositus sancti Donatiani, & præpositus aulæ, coëmerunt maximam frumēti copiam, vt venderent ad libitū suum. Sed Carolus fecit illis reddi pecuniam: frumentū vero distribuit indigentibus, alijs gratis, alijs competenti pretio. Quod dicti mercatores ægre tulerunt, & ex illa die in mortem domini sui conspirauerunt. Itaq;. 2. Martij. fer. 6. Indict. similiter. 6. in templo sancti Donatiani, retro summum altare legentem Psal. Miserere, necauerūt ipsum fisso capite, & amputato brachio dextro. Cuius pretiosa mors ilico miraculis ostensa est. Sepultus in ecclesia sctī Christophori, iacuit à sexta Martij vsq; ad sextā Maij: quæ fuit secunda dominica à die paschæ. Qua fuit ab episcopo Tornacensi, præsente Ludouico Grosso rege Francorum leuatus, translatusq; ad sanctum Donatianum, adeò suauè redolens, vt apothecam aromatū crederes. Interfectores eius, partim Vvilhelmus vicecomes Iprensis occiderat, partim rex ipse morti tradidit. Comitatum vero dedit Vvilhelmo Normanno viro crudeli: qui nō toto biennio regnauit. Flandri autem clàm euocauerunt Theodoricū Elsatium, filium Gertrudis, filię Roberti Frisonis senioris, vt depulso Vvilhelmo principatū susciperet Venientem Vvilhelmus obsedit Alosti. Vbi sagitta saucius, è vulnere mortuus est, sepultus apud sanctum Bertinum. 15. Augusti, anno. 1129.

Ordo Præmonstratensis.

Carolus Flander martyr.

Theodo-

Theodoricus autem post eum regnauit annos. 42. Sumpta cruce perrexit Hierosolymam. Infinitos Saracenos occidit. Sanctam Sibyllã filiã Fulconis regis Hierosolymorum duxit, quæ genuit ei Philippũ posteà comitem Flandriæ, Martheum comitem Bolonię, Petrum canonicum Cameracẽsem, & Balduinũ qui iuuenis obijt. Margaritã quoq; Hanno niæ dominã, & Gertrudem monialẽ Mesinensem. Deinde cõsensu ma riti sui redijt Hierusalem. Hospitali sancti Ioannis se dedidit: domino deuotè seruiuit. Marito suo de sanguine domini (quem Ioseph & Nico demus abluendo corpus illius collegerant) misit: qui nunc Brugis omni anno. 3. Maij visit. Comes aũt & ipse Christi seruus deuotissimus, post plurima virtutũ exercitia defunctus est kl. Febr. Indict. 4. ¶ Anno. 1126. in Hasbania mulier enixa monstrum iunctis dorsis ex vna parte formã hominis, ex altera canis habens. ¶ Aiunt quidam Henricũ imperatorẽ hoc anno defunctum: quidã prius, quidam posterius hoc euenisse cõme morant. Accedo eis qui anno priore defunctũ notant: quod facile patet ex tempore, quo successor eius consecratus est, modo non sit mendũ in codice, quo. 21. die Maij obisse colligitur feria. 5. Deinde Lotarius Saxo 13. Sept. die dominica Aquisgrani inunctus à Frederico pontifici Coloniensi. Regnauit annis. 11. ¶ Anno. 1128. S. dei genitrix apud Suessionem plus centum hominibus ad sacellũ suum confugientibus, cõtulit sospitatem ab igne sacro, quẽ nunc sancti Antonij nuncupant. ¶ Anno. 1129. Philippus filius Ludouici grossi, iubẽte patre Remis cõsecratus est rex in die paschæ. 14. Aprilis: qui post mens. ferme. 18. apud Parisios equitãs porco terrente caballum, cecidit, & mortuus est. 12. Octob. ¶ Eodẽ anno Romę prę sidere cœpit Innocẽtius. 2. statimq; cessit quibusdã sediciosis qui Petrum Leonis elegerunt, & venit in Franciam. Cõcilia celebrauit Claromontense, Remense, Placentinum, Pisanum, & Lateranũ. Beatus Bernardus. 7. cõtinuis annis pro pace ecclesiæ laborauit, vt schisma tolleretur. Imperator etiam Lotarius semel & iterum ea de causa romam adijt. Innocentiũ vi armorum restituit. Antipapa miserrime perijt. quo mortuo, Romani duos consules & senatores creauerunt. qui rempublicam gubernarent. Quibus dum pontifex obnititur, defunctus est, cum sedisset annis quatuordecim, mensibus septem, diebus octo.

¶ Anno. 1132. sanctus Bernardus prima Augusti adduxit Radulfum abbatem, & monachos in Valcellam prope Cameracum. Quibus reuerenter occurrerunt Nicolaus episcopus Cameracensis, Hugo comes Ausiacensis, & Simon vir præpotens, fundator principalis.

¶ Anno. 1134. defunctus est octaua mensis Iulij Norbertus supradictus.

¶ Anno proximo post eclipsin solis etiam ventus vehemẽs multa ædificia strauit in festo sanctorum Simonis & Iudæ. ¶ Eodem anno, mare terminum suum egressum, multa loca Flandriæ submersit. In Francia vero tam magna siccitas æstate sequenti secuta est, vt &

fontes & torrentes quidam exsiccarentur. ¶Anno.1136.Lotarius obijt Veronæ, quem in imperio secutus est Conradus.3.Imperauit annis.15. ¶Anno.1137.Guilhelmus comes Pictauorũ profectus ad sanctũ Iacobũ moritur Cõpostellę fer.6.hebdomadę sanctę.Cõtestatus vt filiã ipsius seniorẽ vnà cũ terra potestatis suę susciperet Ludouicus filius Ludouici regis Francorũ.Statim nuptiæ celebratæ fuerunt Burdegalis,deinde rex defunctus est kl.Augusti anno regni sui.28.Cuius filius Ludouicus 7.regnauit annis.43. ¶His temporibus egregiè floruit cœnobiũ sancti Victoris apud Parisios.Ex quo prodierunt Hugo,Ricardus,Adam,viri doctissimi.Primus obijt anno.1140.¶Anno.1142.Radulfus comes Viromandeñ.repudiata vxore sua,duxit Petronillã sororẽ reginæ.Propter hoc Iuo legatus apostolicus eũ excõmunicauit,& episcopos Landuneñ. Siluanecteñ.& Nouiomeñ. qui diuortium fecerant ab officio suspẽdit. ¶Anno.1143.papam Innocentium obijsse Platina scribit.Successor eius Cœlestinus.2.sedit men.5.dieb.14. Deinde Lucius.2. mensib.11.dieb.4. Cuius initio Romæ nũciata est Edessenę vrbis amissio.Lucio successit Eugenius.3. S.Bernardi discipulus,ad quem libros.5.de consideratione scripsit.Hic considerans iã biennio cõsules durasse, sibiq; vim faciendã à populo nisi illos confirmaret,ante coronationẽ suam nocte secessit in Sabinos ad Farsense monasteriũ,vbi pontificalia suscepit.Consules aũt finxerunt se velle abdicare magistratu, modo pontifex Romã rediret. Credidit:redijt.Mox insidijs appetitus,vix eorum manus euadens,ad Ludouicũ Francũ aufugit: quẽ animauit in terram sanctã proficisci, & (qui iam præcesserat)Conradũ imperatorem sequi: quorũ profectionẽ Græci plurimũ impediuerũt,ita vt(re infecta)post annũ redire cogerẽt Remis conciliũ celebrauit,cui sanctus Bernardus interfuit.dein Romã reuersus,vltimo tantum vitæ suæ anno cum eis mansit. Sedit annis.8. men.7.dieb.20.post ipsum sedit Anastasius.4.anno vno,men.4.dieb.24 Deinde Adrianus.4.annis.4.men.10. Tunc Romani Arnoldũ Brixianũ hæreticum ab Eugenio prædamnatũ,reuocauerũt.At Adrianus noluit suam coronationem accipere,nisi prius ille repelleretur , insaniẽtes Romani quendam cardinalium vulnerauerunt.Quam ob causam pontifex totã vrbẽ supposuit interdicto in fine quadragesimę.prudẽti tãdem vsi concilio, Arnoldum repulerunt & magistratum consulum abdicarunt. Deinde coronatus pascha celebrauit.¶Anno.1146.Tornacẽsis ecclesia(quæ iã.600.annis Nouio mensi subiecta fuerat) cœpit propriũ habere pontificem,Anshelmum ab Eugenio missum.In Gallia sæuiente fame quidam deprehensus humanam carnem coctam vendere suspẽsus est. ¶In Anglia Vvilhelmum puerum annorum.15. crucifixere Iudæi. ¶Anno.1148. Cõradus apud Frãcfordiã in festo purificationis à sancto Bernardo crucem in turcas accepit . Ludouicus autem Francus.30. die Maij in pentecoste,eandem cruciatam aggressus est. Eclipsis solis fuit vigesima quarta Octobris die dominica. Sequenti mense in die animarum beatus Malachias Hibernorum episcopus obijt in Claraualle.

¶Anno

¶Anno.1149. Henricus Ludouici regis frater in eadem Claraualle monachus factus est. Eclipsin lunæ sabbato palmarum secuta tonitrua, fulgura, pluuiæ, tempestas horrida cœlum commouit & vndas.

¶Anno.1153. Conrado succesit Fredericus. Imperauit annis.37. Italiam multis annis afflixit. Mediolanum diruit. In Sicilia quosdam episcopos interfecit. Quare ab Alexãdro.3. excõmunicatus, etiam Romã obsedit. Sed pestilẽtia exercitũ eius dissipante recesit. Postremo cruce sumpta perrexit in Turcas. In Syria mortuus, sepultus est Tyri. ¶Anno.1155. terræmotus.18. Ianu. multa Burgundiæ ædificia strauit. ¶Eodẽ anno.7. Decemb. Henricus Normannus traiecit in Angliam. Receptus honorifice, & vnctus in regem.18. mensis eiusdem, præsente comite Flandriæ Theodorico. ¶Anno.1156. in vigilia ascensionis.23. Maij, magnæ latitudinis circulus igneus ambiuit solem. ¶Anno sequente, tres simul soles apparuerunt.5. Septemb. tantaq; pluuia vt sata perirent. ¶Anno.1158. Theodoricus Flander & vxor eius Amita regis Anglorum, pergentes Hierosolymam, Philippũ filium totamq; Flandriã custodiæ dicti regis cõmendauerunt. Abfuit comes ferme biẽnio. ¶Anno.1159. kl. Septemb. Adriano defuncto, duo simul Romæ põtifices sunt electi, Alexander.3. & Victor antipapa. Quorũ prior missis nuncijs orauit auxiliũ ab imperatore, cum ipse electus esset à multis, alter à paucis. Iussit imperator, vtrũq; ad se venire Papiã, vbi causa discuteret. Nõ acquieuit Alexãder. Iratus princeps Victorem prætulit, & factũ est schisma. Alexander aũt excommunicauit vtrunq;, & fugit in Franciam. Interim Fredericus subuersa Mediolano, trium regum corpora illinc transmisit Coloniã: quę olim ex Persida allata fuerũt Constãtinopolin. inde à sancto Eustorgio Mediolanũ. Alexãdro aũt in Claromõte synodũ celebrãte, Fredericus conciliũ indixit Diuione, regiq; mãdauit vt illuc adduceret Alexandrũ. Alexander aũt vnà cũ Franco, Frederico contempto, synodũ indixerũt Turonis, Indict.11. in octaua pentecostes. Et in die sancti Hieronymi sequente, papa venit Senonas, vbi mãsit mẽsib.18. Interea romani creatis consulibus amicis Alexandri, ipsum è Francia acciuerũt anno.13. Frederici. Quod vt ille resciuit, vrbem obsidione cinxit. Pontificẽ capere conatus est, sed pestis (vt dixi) impedimento fuit. Post hęc papa synodum habuit apud Venetias. Fredericus autem in Italia considerans concordiam nationum cum Alexandro, resipiscere cœpit. Venetias venit. Pontificis pedes exosculatus est in profesto sancti Iacobi.9. kl. Augusti, Indict.9. Veniã petijt. Recõciliatus est ecclesiæ, & facta est læticia magna In eodem concilio cessauit schisma, quod Victor, Paschalis, & Calistus succesim continuauerant annis. 17. Conatus est & consules abrogare, qui iam circiter.50. annis contra voluntatem pontificũ Remp. rexerãt. Quod quia difficile videbatur, eo adduxit, vt non prius inirent magistratum, quàm iurassent ecclesiæ iura seruare. Rebus ita cõpositis, Romam tertia iam vice ingressus, statim apud Lateranũ anno.80. synodũ indixit. Sub anathemate vetuit ne quis infidelibus arma ministraret.

¶Anno.1164.Paschalis antipapa canonizauit Carolũ magnũ Aquisgrani.Eodem anno, Ludouicus Francus orauit supplicatione totius regni sibi filiũ à deo dari.Anno proximo natus ei filius Adeodatus,Augustus quoniam illo mense natus est. ¶Anno.1165.Indict.13.summus pontifex Alexander b.Bernardum catalogo sanctorũ adscripsit.18.Ianuarij,fe.2. ¶Anno.1167.Fredericus obsedit Romam, sed mẽse Iulio peste fugatus est. ¶Anno.1170.detecta sunt ossa gigantis in Anglia,cuius corpus ferebatur fuisse.50.pedũ.Eodẽ anno,Mattheus comes Boloniæ,frater Philippi Flandri, relictam comitis Niuerneñ. sororẽ illius quã Philippus habebat,duxit vxorem.Filias comitis Vviromandorum. Eodem anno 1.Decemb.fer.3. S. Tomas Cantuariensis post.5.annorum exiliũ rediJt Cantuariam,&.29.eiusdem mensis fer.3.gladio impiorũ in ecclesia sua occisus est.Sunt qui scribunt hoc martyrium contigisse anno sequente sed hoc ideo,ꝙ annos domini innouant non à kl.Ianu.vt ego,sed à die natiuitatis Christi. ¶Anno.1171.Philippus Elsatius Theodorico patri (qui obijt.16.Ianuarij,sabbato,Indict.4) successit in comitatu Flandrię. Perrexit ad terram sanctam.Mirabiles victorias habuit contra turcas occiso principe Abilinæ. Ipsius arma tulit sibi. Leonem nigrũ in scuto aureo.Reuertens vxorem duxit,filiã regis Portugallię sterilem.Cuius thesauros venientis ad Flandriã,piratæ & alij è Normannia & Francia rapuerũt.Interim nuptię factę sunt noui regis Franci Philippi Augusti & Isabellæ neptis Philippi comitis , qui dotis nomine dedit nepti suæ Atrebatũ,Bapalmam,Lensum,& Hesdinũ.Ea conditione vt possideret ipsa & posteri eius in recta linea descendentes ab ea. Obijt aũt post matrimonium initũ anno.9.relicto filio Ludouico postea rege Franciæ. Interea comes sciens quid vxori in via contigerit, piratas suspendit in litore maris.Augustus aũt vt hęc cognouit,ĩdignatus comiti ꝙ iudiciũ & iustitiã fecerit,bellũ intulit ei,sed victus è pręlio fugit.Pacem composuit,Remorum põtifice mediatore.Cumq; sese reciperent in osculo pacis,certus nũcius attulit,captã esse Hierusalem,obsideri à turcis Ptolomaidã.Ilico Flander accensis animis illuc profectus,obsidionẽ soluit duos cõtinuo dies præliatus est,in altero vicit,in altero victus obijt ex vulnere.10.Iulij,Indict.8.Cuius corpus vxor delatũ sepeliuit in Claraualle.Augustus autem statim defuncti comitis terras inuasit,& contra ius,fas,& honestum,Ariam & sanctum Audomarum abstulit.Successit in comitatu Flandriæ Balduinus comes Hannoniæ ratione vxoris suæ Margaritæ sororis defuncti.Rexit annis.4.Post eos filius ipsorum Balduinus imperator orientis: qui Philippum cõpulit pręfatas vrbes reddere anno. 1199 . Post Balduinum regnauit in comitatibus Flandriæ & Hannoniæ filia eius Ioanna, quę nupsit Ferrando Notho Portugalleñ. instigante Franco.His pactis,vt ab ea reciperet Ariam & sanctum Audomarum . Pheoda quoq; de Guinis, Lilers & Riceburc. Itaq; in festo sancti Matthiæ anno.1211.comes regi postulata concessit: Quæ postea sanctus Ludouicus Roberto fratri tradidit , & comitatum quem nunc Arthesij nuncupant,condidit. Sed iam reuertamur ad ordinem.

¶Anno

¶Anno.1179.sol eclipsin passus est idibus Septemb.quo anno rex Ludouicus Philippum filium coronaturus, adduxit Remos. Philippus autē pridie quam esset coronandus,grauissimum languorem incidit. Pater ilico memor beneficiorum in Tomam dudum Cātuariensem, accessit sepulchrum eius.Sospitatem filio impetrauit.Monachis illius ecclesiæ centum vini dolia quotannis fundauit. Reuersusq;,filiū coronari fecit in festo omnium sanctorū. Ipse vero defunctus est paralyticus.20.Sep. anni sequentis.Philippus autem qui & Adeodatus,augustus & conquisitor, quia multa dominia conquisiuit, quæ priores non habuerunt, vt Pictauos,Turonos,&c. Regnauit annis.43.Fugauit & Iudæos de regno ꝙ aliquot pueros in parasceue crucifixissent. Inter quos erat Ricardus Parisij apud sanctum Innocentium:ꝙ ornamenta ecclesiæ per vsuram accepta fœdassent, ꝙ magnam ciuium partē Lutetiæ subegerint,quos tamen suo malo postea redire concessit. ¶Anno.1181. Alexander papa defunctus est.Cui successit Lucius.3.Sedit annis.4.mensib.2.diebus.18. Qui nolens confirmare consules,à Romanis fugatus,Veronam venit, vbi post celebratum consilium defunctus est.Vrbanus.3.successit.sedit anno vno,mensib.10.dieb.25. ¶Anno.1187.Saladinus turca Hierusalem per deditionē cepit.2.Octob.feria.6.sub eo pacto, vt liceret christianis tantum efferre,quantū quisq; suis humeris posset.Completis ab eo die quo ceperat eam Godefridus Bullonius annis.88.&.80.diebus. ¶Eodē anno,Fredericus imperator.30. Decemb.ædidit quasdam inter se & populum leges fœderis, deinde profectus in Syriam,defunctus est ibi sub anno domini.1190.Successit ei filius Henricus.6.Imperauit annis.8.qui anno.2.imperij,fer.3.paschæ coronatus à Celestino,multos Alemānos in turcas misit.Quo defuncto,successit frater suus Philippus.Imperiū diuisum tenuit annis.10.Incepit aūt anno.1198. Tandē occisus est Babenbergæ.22.iunij,die dñica,ind.11.Deiñ regnauit Otho 4.qui cū Philippo cōtēderat an.4.quorū vltio Fredericus.2.ab electoribus electus,ab Innocētio cōfirmatus imperiū sumpsit.Otho ꝑuipendēs pōtificis anathema iunctis sibi Flādris & Anglis,inuasit Frācos apud Tornacū. Ad pontem Bouinū cōmisso prælio vix euasit.Comes aūt Ferrādus captus & in carcerē missus est,ibiq; detētus an.12.men.6.Deinde redēptus,& à s.Ludouico in vigilia epipha.dimissus,superuixit ferme quinquennio, semper languidus.Porro indict.6.mortuus & Otho. ¶Romę aūt post Vrbanū sedit Gregorius.8.mens.vno,dieb.27:Multū laborauit ꝓ reformatione totius ecclesiæ.Literas etiā per orbē misit pro recuperatione Hierusalē Defūctus est instāte Christi natiuitate sub anno.1187.successit Clemēs 3.qui sedit ann.3.dieb.16.¶Anno.1191.cœpit Cœlestinus.3.coronatus in festo paschę.14.Aprilis.Altera die coronauit Henricū.6. Sedit annis.6. men.8.dieb 11.Eodē anno Philippus Frācus & Ricardus Anglus in turcas profecti,Macrā vrbē lōga obsidione pressā obtinuerūt. Reuertēdo rex Ricardus incidit in manus ducis Austriæ, qui eū īperatori adduxit. Centum mercarum millibus redemptus ipse & qui cū eo capti fuerant omniū ecclesiarum regni sui spolijs adiutus,anno secūdo reuersus est.

¶ Anno.1194. tota ferme ciuitas Carnotensis incendio perijt. ¶ Anno 1197. Moguntinus antistes & rex Hungariæ profecti contra turcas, aliquot munitiones obtinuerunt. Audientes autem imperatoris Henrici mortem, reuersi sunt: quare Christianorum reliquię destitutę breui dominium amiserunt, quod in Syria possidebant.

DECIMISEXTI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusq; testamenti, Christiano Massæo
Cameracenate authore,
LIBER XVII.

NNO.1198. in festo cathedræ sancti Petri coronatus fuit Innocentius.3. Sedit annis.18. mensib.4. diebus.23. Posteà vacatũ die vno. Scripsit decretales multas, de sacramentis, de miserijs humanis, & alia. Anno pontificatus sui.18. mẽse Nouembri, quàm maximum Romę concilium celebrauit. Cui interfuerũt patriarchæ Hierosolymitanus & Constantinopoleos. Alexandrinus autem & Antiochenus impediti, legatos suos miserunt. Primates quoq; & Metropolitani aderant plus.70. Priores autem & patres monasteriorum plus.800. Sed & Græcorum & Latinorum imperatorum, regumq; Franciæ, Angliæ, Hispaniæ, Scotiæ, Daniæ, Cypri, Hungariæ, Hierosolymæ, Arragoniæ, ciuitatumq; & principum aliorum innumera legatorũ multitudo. Hic æditum fuit capitulum, omnis vtriusq; de confessione. Iussitque fidelibus vniuersis, ad minus semel in anno confiteri peccata sua proprio sacerdoti, & eucharistiam sumere. Damnauit librũ Amalrici Carnoteñ. qui contendebat, ecclesiæ sacramẽta nil prodesse nobis: solamq; sufficere gratiam, sine aliquo virtutum exercitio. Cuius ossa Parisijs fuerunt combusta. Damnauit & librum abbatis Ioachim contra Petrum Lombardum, qui libros sententiarum collegit. ¶ Anno.1199. Ricardus obijt.6. Aprilis. Successit frater eius Ioannes, coronatus in ascensione domini, præsentibus Flandrię & Bolonię comitibus. Hucusq; Ricardus Cluniacensis chronicon suum produxit. ¶ Anno.1200. postulauit Innocentius quadragesimũ nummũ reddituum ad succursum terræ sanctæ. ¶ Anno.1201. Balduinus Flander consilio Innocentij accessit Constantinopolin: perfidos gręcos subegit, & anno proximo coronatus est ipsorũ imperator.5. Maij, dominica Iubilate, Indict.5. Sunt qui biennio tardius id factum memorant. Tandemq; captus Andronopoli ab aduersarijs, & abductus in Syriam. Cui successit Henricus frater anno.1206. Indi.9. mẽsis augusti.20. die dominica. ¶ Anno.1204. Ioannes episcopus Lemouicensis

uicensis armata manu cepit castrum Nobiliacum,& ita brachium Anglorum in Aquitania confractum est,terraq; redacta sub rege Francię. Quo tempore Philippus & ipse Normanniam obtinuit. ¶His diebus Liuonia christianæ fidei colla submisit.¶Anno.1206.misit Innocentius 12.abbates Cistercienses ad terram Albiensium iuxta Tolosam & Carcasonam,ad prædicandum contra ipsorum hęreses.Cumq; parum pro ficerent concionando, adhibitum est brachium sæculare : quo diuersis prælijs contriti sunt.In primis vrbs Bituris incensa fuit.Ciues ad.7.circiter millia,qui in templum Magnalenæ confugerant,in eodem occisi sunt,ipso die festo eiusdem.Et quidem iuste,tali die,locoque perempti sunt, qui iamdudũ impie blasphemauerãt Magdalenam Christi fuisse concubinam.Ibi etiam dominum Treucauellum proditorie occiderãt, & episcopi dentes,ipsum liberare conantis,in eadẽ ecclesia confregerãt ¶Anno.1209.Maria mater filiorum Zebedæi apud Verulanam vrbem Iacobo filio reuelante reperta,ad eandem translata fuit.¶Anno.1210.in castro Mineruæ Narbonensis diocesis.140.hæretici comburi maluerũt quàm rectam ecclesiæ fidem sequi. Parisij quoq;.24. eiusdem obstinationis.Eodem tempore plusq̃.20.millia pueri se cruce signarunt,nescio quo spiritu Massiliam,alioque profecti promittebant mirabilia facere aduersus hostes ecclesiæ:sed nihil memorabile subsecutum est.¶Anno 1211.in festo inuentionis sanctę crucis,in castro Vari Tolosanæ diocesis 400.hæreticos flammis tradiderunt,octoginta decollauerunt,principẽ vero Aimericum patibulo suspenderunt,dominam ipsius castri in puteo lapidibus obruerunt.¶Eodem anno,Fredericus.2.imperiũ adeptus regnauit.33.annis. ¶Anno.1212.Miramolinus Apher bellum intulit in Hispaniam Christianis,qui interfecerunt vno die ferme.100.millia Saracenorum.¶Eodem anno.1212.duæ beghinæ Ioanna & Agnes,illustris viri filiæ domini Hellini de Alueto,fundauerunt sibi oratorium beatę virgini Mariæ ad fontem iuxta Valencenas.Quarum deuotio multas attraxit.vnde compulsæ sunt ampliorem quærere locum.Quo obtẽto impetrauerũt anno. 1216.à domino Cistertiensi regulam ordinis quam profitentur sub domino Clareuallensi.Vulgo Fontinelle monasterium nuncupatur. ¶Anno.1213.Petrus Arragonum rex, ægrè ferẽs victorias Simonis ecclesiastici,ducis exercitus contra hæreticos Albienses,armauit.100.millia pugnatorũ contra Simonem. Simon vero stipatus mille circiter viris,confessione præmissa, sumpto eucharistię sacramento, & benedictione pontificum septem, & abbatum trium qui aderant, quiq; exemplo Moysi,bellatores oratione iuuabant:in hostes irruit.Petrum peremit.20.millia strauit,reliquos in fugam vertit,ipso die sanctę crucis.14..Septembris,sabbato,Indict.1. ¶Eodẽ anno defuncta memoratur Maria de Oegnies territorij Leodiensis, admirãdę sanctitatis fœmina. Cuius vitam scripsit magister Iacobus de Vitriaco.Obijt autem die dominica,in profesto sancti Ioannis baptistæ.¶Anno.1216.Innocentius.17 Iulij defunctus est. Successor eius Honorius tertius,sedit à.19.eiusdem

mẽsis,annis.10.mensib.7.diebus.13.Sub eo floruerũt Dominicus & Frãciscus viri sanctissimi, quorum instituta viuendi dictus põtifex rata habuit,& misit eos ad prædicandum. Et Dominicum quidem sequebantur.12.abbates Cistercienſis ordinis cum eo prædicantes,vnde & nomẽ prædicatorum mansit.Franciscus autẽ voluit suos dici minores. Prior defunctus est.8.idus Augusti Indict.9.feria.6.Posterior tertia Octobris sabbato post solis occasum,sepultus dominica mane, quo die nũc festũ eius celebratur. ¶Anno.1218.Christiani ceperunt Damiatam Aegypti vrbem famatissimam Heliopolim ante vocatam, sed post annum reddere compulsi sunt. ¶Anno.1221.Tartari vastata Perside,Media,Assyria,Armenia,peruenerunt ad Sarmatas, vbi sedes iuxta Mǫotim posuerunt. ¶Eodem anno Vvilhelmus episcopus Niuernensis doctor legũ defunctus est in vigilia ascensionis, qui tempore famis duo millia pauperum quotidie pauerat. ¶Anno.1223.Philippus Francus obijt. Successit filius eius Ludouicus.8. coronatus Remis in festo transfigurationis. sexta Augusti.Regnauit annis.3. Obijt.8. Nouemb.die dominica. Cuius filius Ludouicus.9.qui & sanctus coronam regni suscepit dominica prima aduentus anno.1226. regnauit annis circiter.44. Prohibuit omnia turpia iuramenta. Henricum Anglum apud Xantones superauit,deinde perrexit in Turcas, spineam domini coronam & alia multa reportauit.¶Anno.1227.defunctus est Honorius.26.Februarij.Vacauit sedes.21.diebus. Successor eius Gregorius. 9. A.20.die Martij sedit annos.14.& menses.5.Multas decretales ædidit. Obsessus à Frederico circuntulit apostolorum capita processione solenni, quo imperatorem adeò terruit vt procul ab vrbe recederet. Perseuerans tamen in malicia Fredericus populum Italiæ dimisit.Et eos qui fauebãt sibi, vocabat Gibellinos.fautores aũt põtificis nũcupauit Guelfos.quibus portẽtosis appellationibus infinitæ neces & miseriæ intolerabiles subsecutæ sunt. ¶Anno.1230.tanta fuit discordia Parisij inter clerum & populũ, vt relicta vniuersitate,alij Remos,alij Andegauos,alij Aurelianos, alij Tolosam,alij in Italiam,alij in Angliam abierint.¶Anno.1231.sancta Elisabeth filia regis Hungariǫ,vxor Lãtgrauij,ducis Turingiæ,defuncta est 18.Nouẽb.feria.3.ætatis suæ anno.25. ¶Anno.1233.in Flandria post Ferrandum relicta eius Ioanna rexit annis.5. Deinde maritum accepit Tomam Sabaudium,qui principatum tenuit annis.7. ¶Anno.1234.prima Ianuarij cœpit gelare intentissime,adeò vt sata radicitus cõgelarentur Secuta fames, quæ compulit homines herbis vt bruta vesci. Post hæc mortalitas ingens in Gallijs.¶Anno.1239.facta est magna eclipsis solis 3.Iunij,feria.6.Et iterum in festo sancti Iacobi eiusdem anni.Inter hæc Fredericus iterum obsedit Romam,multos cardinales cepit,multas ecclesias spoliauit,multos literatos patibulis suspendit.Perrexit & in Syriam,vbi fœderatus Soldano,pascha in Hierusalẽ celebrauit. Reuersus Alemannis conquestus est de duricia Romanorum pontificum, quòd ipsum anathemati subiecissent.Interim defuncto Gregorio mẽse Iulio

Indict.

Indict.14. si rectè supputat Guido Tolosanus: successit Cœlestinus. 4. Præfuit dieb.18.vsq; ad.14.mensis Augusti. Deinde vacauit sedes anno vno,mensib.10.& dieb.14.eò quòd residui cardinales nollēt eligere,nisi relaxati essent quod Fredericus tenebat in vinculis.Tādē intercessione Balduini imperatoris Cōstantinopolitani tunc Romæ agentis, remissi patres elegerunt.25.Iunij Indict.1. virum prudentissimum Innocentiū 4.Qui statim à facie Frederici fugit in Galliā.¶Anno.1241. mons quidam in Burgundia magnam populi multitudinem dehiscens oppressit ¶Anno.1245. in festo Ioannis baptistæ inchoauit Innocentius Lugduni celebrare concilium.Et.17.Iulij feria.2. anathemate pergrauatum Fredericum ab imperio deposuit. at ille nō curans adhuc aliquot annis tyrannum egit.Innocentius autem octauas natiuitatis nostræ dominę instituit,apparatum decretalium scripsit.Statuit vt cardinales rubeo galero vterentur,quo significarent se paratos esse pro fide catholica,& salute populi,etiam proprium sanguinem fundere. Sedit annis.11.mensibus.6.diebus.12.Sub hoc inter multos illustres viros floruerūt Alexander de Hales,Hugo cardinalis,& Iordanus magister ordinis prædicatorum.¶Anno.1246.Ioanna domina Flandriæ defuncta.5.Decemb.sepulta est Markettæ monasterio virginum non procul ab insulis quod fundauerat.Thomas autem redijt in Subaudiā.Porro Ioannæ soror Margarita successit in principatu . Hæc olim adolescentula nupserat Boscardo Auennensi subdiacono.Genuit ei Ioannem & Balduinū,postea recognita iussus est à summo pontifice dimittere coniugem,cōtabuit prę confusione vidua longo tempore.Tandem eo quo soror obijt anno nupsit Vvilhelmo de Donna petra. Cui genuit Vvilhelmum Guidonem & Ioannem mire sibi delectos: contemptis prioribus . Qui anno.1246. sancto Ludouico cōquesti sunt. Ille mēse Iulio vnà cum Odone Tusculano, legato pontificis Innocentij decreuit vt ipsi post mortem matris haberent Hannoniā,alij Flandriam. Respondit mulier id fieri nō posse cum illi nothi essent. Obstupuit rex totumq; negocium Innocentio dereliquit.Qui statim veritatis inquisitores constituit episcopum Catalaunensem & abbatem sancti sepulchri Cameracensis : qui alium loco suo substituit . Re comperta conuenerunt apud Remos anno.1249.19. Nouembris.feria.6 . Iudicauerunt esse legitimos quia in facie ecclesiæ solenniter & publice matrimonium celebratum erat , confirmauit Innocentius eorum iudiciū.cōmisitq; Nicolao pōtifici Cameracēsi publicationē. Qui anno sequenti feria.2. post Quasimodo super his literas ædidit. Vvilhelmus quoq; imperator eidē Ioanni Auēnensi Hollandiā dono dedit.data literarū eius ita se habet.Datū in castro ante Frācfort sexto idus Iulij.Indict.10.anno domini.1252. Regni vero nostri quarto. ¶Margarita Flandrorum amantior,ipsa fundauit monasterium Toostekelo,prædicatores Duaci,Valencenis & Brugis. Ibiq; domum sancti Ioannis.Ecclesiam nostræ dominæ in Darizele & Zoetendale. Monasteria quoq; dominarum in Flinis & in Groeninghe, & alia: quorū fuit conuentus

conuentus minorũ in Slusa, vbi & condita iacet. Vuilhelmus filius eius cum sancto Ludouico profectus est in turcas. Rediẽs autem in itinere defunctus est. Quod audiens Guido frater eius, perrexit & ipse in subsidium christiani exercitus, & post mortem regis reuersus, rexit Flandriã annis.34. ¶Anno.1247. apud Iconium contigit vrsum cuiusdam magi mingere ad pedem crucis in pylario pictæ, statimq; mori. Ethnicus id male ferens, pugno percussit imaginem, & ilico brachium obriguit. Accurrens alius, etiã meiere prosumpsit: necdum cessantem mors inopina prostrauit. ¶Anno.1248. primam profectionem (cuius ante memini) fecit sanctus Ludouicus in turcas. Damiatam recepit. Tandem captus ab eis.5. Aprilis, Indict.8. coactus est reddere omnia loca conquisita, simul & graue redemptionis suæ precium. Multi tum facti martyres. ¶Eodẽ anno.1250. Fredericus in festo sanctæ Luciæ mortuus est. Pro quo regnare cœperat post Lugdunense concilium Lantgrauius Turingiæ. Regnauit annis.3. Deinde Vuilhelmus Hollandiæ comes annis.6.
¶Anno.1251. venit in Picardiam quidam magus prolixa barba, inculta veste, prædicauit rusticis, recuperandam Hierusalem per pueros, quos ibi ad.30. millia dicitur collegisse. Ingressus Parisiũ, resistentes sibi quosdam presbiteros interfecit. Crescẽte numero deceptorum, perrexit Bituricas. Corrupit virgines, violauit matronas, ecclesias spoliauit. Vbi tandem suspensus est patibulo cum principibus suis. ¶Eodem anno, rediјt Innocentius in Italiam. ¶Anno.1252. sanctus Petrus Veronensis prædicator egregius, ab impijs occisus est iuxta Guidonẽ, sabbato ante octauas paschæ.5. Aprilis. Celebratur autem.29. eiusdem mensis. Canonizatus fuit anno sequente. ¶Anno.1253. beata Clara discipula sancti Francisci defuncta est.11. Augusti. Celebratur.12. eiusdem. Nobilis ortu asisynata, parca sibi, larga pauperibus, abstinentiæ miræ, ad carnem induta cilicio, monasterium virginum instituit, multis miraculis claruit, sororem suam Agnetem ad se cõuertit, semel & iterũ oratione fugauit hostiles exercitus Frederici ab expugnatione vrbis suæ iamiam ascẽsis mœnibus irruentes. ¶Anno.1254. sanctus Ludouicus rediјt ex Syria. Innocentius autem mense Decemb.13. mensis, die dominica defunctus est Neapoli. Successor eius Alexander.4. sedit annis.6. & mensib. totidem.
Sancta Clara.
Alexander.4.
¶Sequenti anno condemnauit libellum cuiusdam Vuilhelmi canonici Beluacensis contra medicantes, negantis eos saluari posse qui de eleemosynis viuerent. Autori interdicta Francia. ¶Anno.1255. Ricardus frater Henrici, regis Anglorum, à quibusdam Alemannis electus est imperator. Ab alijs autem Alfonsus rex Castellæ. Et factum est schisma.
¶Anno.1256. defunctus est Vincentius Beluacẽsis ordinis prædicatorũ qui scripsit speculum morale, naturale, doctrinale, & historiale. ¶Anno 1260. Philippus præsul Bituricensis obijt miraculis clarus. ¶Anno.1261 Michaël Paleologus Grecorũ dux, auxilio Genuensium Latinos eiecit Constantinopoli, & regnauit loco eorum. ¶Eodem anno.25. Maij. decessit Alexãder, successit ei.29. Augusti Vrbanus quartus. sedit annis.3.

mense vno dieb.4. ¶Anno.1262. defunctus est Hugo cardinalis,sed & Simon comes Montisfortensis occubuit in prælio quod cum Anglis gessit,cuius vitæ sinceritas miraculorum gloria comprobata est. ¶Anno. 1263. papa Vrbanus Carolo sancti Ludouici germano dedit Siciliæ regnum,ducatum Calabriæ atq; Poloniæ. ¶Anno.1264.cometes miræ magnitudinis apparuit.3. circiter mensibus ante mortem pontificis , & ipsa nocte qua defunctus est vltima Septembris apparere desiuit. Vacauit sedes vsq; ad.5.Februa.sequētis.Quo die electus.4. Clemens statim clam fugit in habitu mendicantis ne pontifex fieret,at Perusij comprehensus papatum suscipere compulsus est. Sedit annis.3.mensib.9.dieb. 21.natione Prouincianus vir sanctus & propheta defunctus est.29.Nouemb.feria.5 . Post cuius obitum vacauit sedes biennio & mensib.9 . & diebus .4.Tandem conuenerunt in Gregorium. 10. quem elegerunt kl. Septemb.feria.3.Indict.14.Sedit annis.4.mensib.totidem dieb.12.Fugit ad Francos à facie Romanorum persequentium. ¶Anno.1266.reliquit Albertus magnus natione Sueuus episcopatū Ratisponensem & rediit ad regulam prædicatorum,vt ante vixerat.Obijt anno.1280. mense Nouemb. ¶Anno.1267.Soldanus omnino desolauit atq; subuertit Antiochiam.¶Anno.1269.sanctus Ludouicus & comes Flandriæ rursum profectus est in Turcas.Et primo quidem cepit Chartaginem.Deinde obsedit Tuniciū,vbi ventris profluuio debilis conuocauit filios suos quorum Philippum designauit regem. Deinde super cinerem se poni fecit dicens.Esto domine plebi tuæ sanctificator & custos,paulòq; post obijt 23.Augusti sabbato Indict.13.teste Podiano . Celebratur autem postridie diui Bartholomæi. Cuius intestina frater eius Carolus in Siciliam, reliquum corpus ad sanctum Dionysium Philippus detulit. Qui coronam regni suscepit Remis ab episcopo Suessionensi altera assumptionis die dominica Indict.14. Regnauit annis.15 . Deinde Philippus Pulcher annis.28 . Eodem anno Vuilhelmus Brabantinus ordinis prædicatorum conscripsit librum apum . ¶Anno.1273.mortuo Ricardo principes Alemanniæ elegerunt Rodulfum.¶Anno.1274.mense Maio Gregorius Lugduni conciliū celebrauit. Ad quod euocatus è Neapoli sanctus Tomas venit vsq; ad monasterium Fossæ nouæ Cistersiensis ordinis,ibiq; defunctus est.7.die Martij feria.4.ætatis suæ.50.Hic doctor insignis in ordine prædicatorum. Inter alia multa quæ scripsit antecessorum sententias in quatuor euangelia sic collegit , vt vnius opus continuum videatur,si interposita illic authorum nomina prætericris.sed & totum officium de venerabili sacramento ad Vrbanum.4. composuit. Qui ipsum festum quotannis celebrandum instituit feria.5.post trinitatis.Gregorius autem in ipso concilio statuit vt mortuo pontifice cardinales clauderentur in conclaui sine cibo & potu donec elegissent . Itē ne digami clericatus priuilegio gaudere possint. Vt decima pars bonorum ecclesiæ sex continuis annis daretur militibus terræ sanctæ . Huic concilio adfuit rex Aragoniæ ,quingenti pontifices , abbates.70.& alij

circiter

circiter mille prælati. Sed & Tartareorũ legati sacrum illuc baptismũ susceperunt. Græci vero iã.13.vice cum ecclesia spiritussancti processionem, & alia fidei credere se confessi sunt. ¶Anno.1275.rex Aegypti vastata Armenia cum.200.captiuorum millibus rediit. His tẽporibus floruit Iacobus Genuensis, qui vitas sanctorum collegit, & Vvilhelmus Lugdunensis author libri de vicijs & virtutibus ambo prædicatores.
¶Anno.1276. sanctus Gregorius papa Aretij obijt.10.Ianuar.feria.6.Vacauit sedes dies.10. Successor eius Innocentius.5. natione Burgundus è Sabaudia, electus Aretij in festo sanctæ Agnetis. Sedit dies.2.& menses 5. Defunctus Rome.22.Iunij feria.2.Indict.4. Vacauit sedes dies.8. Secutus.11. Iulij Adrianus.5. Vixit ab electione diebus.39. Defunctus est ante consecrationem suam.18.Augusti. Deinde vacatum dies.28. Successor eius Ioannes.21. A sexta Septembris sedit mẽses.8.dies.18. feria.2. pentecostes iactabat se scire ex disciplinis astrologiæ quàmdiu viueret. At subito perijt feria sexta sequente viterbi.21.die Maij. Vacauit sedes men.6.dieb.5. Secutus Nicolaus tertius, sedit à festo sanctæ Catharinæ annos.2.menses.9 & diem vnũ. Senatoriam dignitatem ad se transtulit, constituitq; ne magistratus diuturniores quàm annui crearẽtur, rerum temporalium negligens, ob id vel maxime minorum amicus quòd videbat eos caduca non quærere, sed magis amare cœlestia, nemo religiosius rẽ diuinam tractare visus est, testabãtur id lachrymæ quoties missarum solennia celebrauit. Ante cuius obitum ita Tiberis exundauit vt altare sanctæ Mariæ Rotũdę quatuor pedibus excederet. Porro in Flãdria Guido Dampetra Vvilhelmi frater post obitum matris vixit comes circiter annis.26.qui supputantur ab anno.1279. ¶Hic dedit Gandensibus admiranda priuilegia. Quorum vnum ne cui de cætero principum liceret imponere quidq̃ oneris aut exigere à populo terræ sine consensu ipsorum. Perrexit & in turcas vt ante iam dixi. Ex priore coniuge filia Focardi aduocati Betuniæ suscepit Robertum, Vvilhelmum. Balduinum, Ioannem, & Philippum. Ex posteriore filia ducis Lucceburgensis, cum qua etiam comitatum Namurcensem acceperat genuit Ioannem, Guidonem, Henricum, & tres filias. Quarum postremam Philippus Pulcher de sacro fonte leuans Philippam nominauit. Quam pater despondit Eduardo filio regis Anglię. Pulcher id malè ferens, iussit eam sibi adduci Parisium. Quo cum venisset à patre missa cum.20.pedissequis &.30.viris illustribus. Pulcher eam & pedissequas eius strangugulatas in Sequanam proiecit, viros suspendit in monte Falconis.26. Iunij anno.1296. statimq; descendit in Flandriam cum vxore sua quæ gentem illam supra modum odio habuit. Omnia ferme præter Gandauũ vbi comes erat & rex Anglorum occupauit. Comes autem instante iã hyeme duorum annorum inducias impetrauit. Iratus Anglus id inscio se factum, Gandam spoliare conatus est. At ciues ad arma concurrẽtes adeò contriuerunt Anglos vt egrè rex euaderet, datus interea rector Flandriæ Carolus Valesius Pulchri fratri persuasit comiti vt secum ad

regem

regem pergeret, facile pacem habiturus. Credidit. Iuit anno. 1297. cum 50. nobilioribus suis. In quibus duo filij eius erant, Robertus & Vvilhelmus. Vix Lutetiam ingressi, statim omnes diuersis custodijs mancipati sunt. Durauit ipsorum captiuitas annis octo. Rursum Pulcher & altera Iezabel reuersi Gandauum, terram tradiderunt Iacobo comiti sancti Pauli, exactori iniquissimo. qui quartum denarium exigebat etiã ab illis, qui quotidie manibus suis victum merebant. Residebat autem Brugis. Quorum duo ciues Petrus rex, & Ioannes Bredel, conuocatis amicis conclamabant: Viuat leo Flandriæ. Francus omnis fallax. Occidamus eos. Et ceciderunt in die illa Brugis circiter quinque millia, & altera die Gandaui duo millia. Tum Pulcher fratrem suum Robertum misit cum regibus Maioricæ & Melidiæ Hispanis, vt Flandros internecioni traderent. Flandris interim auxilio venit Ioannes Namurcanus, & Vvilhelmus Iuliacus: qui cum Guidone iuniore Francis occurrerunt inter Groeninghen & Curtracum: vbi Franca nobilitas ad internecionem cæsa fuit, anno. 1302. vndecima Iulij, feria quarta. Comes sancti Pauli conatus effugere, ab insequentibus interfectus est. Hoc prælio conciderunt reges duo. Principes prouinciarum triginta quatuor. Equestris ordinis quindecim millia. Pedites plurimi. Aurea calcaria inter exuuias reperta sunt septingenta. ¶Anno proximo, Hollandi Zelandiq; Flandros aggressi, perierunt prostrati à Guidone. primò apud oppidum Veriam, deinde nauali certamine iuxta Brielam Vnde reuertens victor Guido, incidit in classem Pulchri, missam in auxilium Hollandinorum: abductusque Parisium. Quo sublato, Flandris succurrit Philippus comes Tiettanus, frater Guidonis. Vastauit Arthesium. Succendit Morinum. Pulcher vero contractis copijs, Tiettanum obsedit insulis. Postera die Flandri castra sua castris regis opposuerunt Obstupuit rex tantam subito multitudinem, dicens: Videtur hic aër Flandros pluere. Hinc ineundę pacis consilium cepit, in hunc modum. Captiuos ipse redderet. Precium redemptorum intra annum reciperet, octingenta millia librarum Parisiensium. deinde perpetuo singulis annis decem millia. Teneretque Duacum, Orchiacum, & insulam in Vadimonium. Hoc modo restitutus cum suis Guido, superuixit ferme sex menses. Obijt autem vigesima secunda Martij, Indictione tertia. ¶Anno. 1279. vrbs Aldenardum intestino conflagrauit incẽdio, octaua Maij. ¶His temporibus Rodulfus imperator, Boëmiæ regem captum prælio, vilibus primum seruitijs vti mancipium deputauit. deinde regno restituit, filiam dedit vxorem. ¶Eodem anno, Nicolaus tertius obijt vigesima secunda Augusti, feria quinta. Vacauit sedes mensibus sex, tribusque diebus. Quam Martinus quartus suscepit. xx. Februarij. Indictione nona. Tenuit eam annis quatuor, mense vno, diebus quinq;.

X Defun-

Defunctus est.28.Martij,feria quarta paschæ.Vacatũ diebus quatuor. ¶Anno.1285. electus Honorius quartus.2. Aprilis. Sedit annos duos & diem vnum.Ordinem eremitarum,siue(vt nũc aiunt)Augustinensem, & Carmelitanum confirmauit nigris chlamydibus in albas cõmutatis. ¶Eodem anno rex Philippus obijt.23.Septẽbris dominica:cuius filius Philippus pulcher coronatus fuit Remis in festo regum die dominica Indict.14.¶Anno.1287.papa Honorius obijt in cœna domini.3.Aprilis. Vacauit sedes mensibus.10.diebus.24.Interim Græci relicta fide,solitos errores sectabantur.¶Anno.1288.in festo cathedræ sancti Petri,electus Nicolaus quartus,sedit annos quatuor,mensem vnum,dies duodecim ¶Anno.1289.Tripolin subuertit Soldanus: multisq; fidelium millibus interfectis,reliqui ex Syria aufugerunt. ¶Anno.1291.Imperare cœpit Adolfus Hasso. Regnauit annis octo. Hoc tempore Parisij floruerunt duo Gandenses,magistri egregij,Henricus,& Ioannes de Muda familiaris regis. ¶Anno.1292. papa Nicolaus obijt in parasceue paschæ.4. Aprilis. Vacauit sedes annis.2.mẽsibus.3.& diebus totidẽ.¶Anno.1294. septima Iulij feria quarta,spiritus sancti voce designatus est Petrus eremita,vir admirandæ sanctitatis,dignus tenere Petri sedem.Igitur euocatus à deserto,dictus est Cœlestinus quintus.Ad cuius coronationem ducenta millia populorum concurrisse testatur Ptolomæus eius temporis scriptor, & ipse præsens. Præfuit mensibus. 5.diebus.9. In primo consistorio dum strictè reformare vellet ecclesiam romanam , vt alijs exemplo esset clerus illius, tantum incurrit indignationis, vt delirum & fatuum susurrarent. Quorum vnus non re sed nomine Benedictus, apposuit quendam cubiculo papæ, qui facto foramine per fistulã,multis noctibus insonabat velut angelus quispiam: Cœlestine, Cœlestine, Cede. Negotium supra vires est. Perdiu quoq; suadebant,vt cedendo saluti suæ cõsuleret.Intellexit ista Carolus secũdus rex Siciliæ:vocauit ad se põtificem, & quàm maximè potuit obsecrabat,ne dignitatem cœlitus datã abijceret.At ille.Faciã(inquit)quod deus voluerit.Reuersus Neapoli cum requiem non haberet , abdicauit se magistratu in vigilia sanctæ Luciæ,& ad eremum redire festinabat.Cæterum successor eius metuens ne populus se cõtempto illũ sequerentur, arctissima custodia clausit vsq; ad mortem. Defunctus est igitur in carcere.19. Maij, post annum vnum & menses.5.pontificatus initi. Tolosanus autem scribit, in carcere mansisse plus annis.7. ¶Ab hoc ordo Cœlestinorum.Non vacauit autem sedes iuxta Guidonem ne vno quidem die:nam statim in festo beatæ Luciæ præfatus Benedictus assumptus est, & appellatus Bonifacius octauus.De quo vulgo dicitur: [redacted] Regnauit annis octo, mensibus decem. ¶Anno.1295.Bonifacius iussit apostolorum,euangelistarũ,Hieronymi, Ambrosij,Augustini,& Gregorij festa sub officio duplici celebrari.

Ordo Cœlestinorum.

¶Anno

¶Anno.1296.cardinales Columnenses per orbem literas miserunt continentes,Bonifacium verũ non esse pontificem,sed dominũ Cœlestinũ licet vinctum.Resciuit hoc Bonifacius.Citauit eos. Non comparẽtes damnauit vt schismaticos, bonisq; priuauit in die ascensionis domini. ¶Anno.1297. Bonifacius.11.Aug.dominica,Ludouicũ dudũ Frãcorum regẽ,catalogo sanctorũ adscripsit.Idẽ & eodẽ anno in episcopatu Albiẽsi 29.Decemb.de monasterio regularium sanctæ Ceciliæ fecit canonicos sæculares.¶Anno.1298.Bonifacius ædidit sextum decretaliũ.3.Martij. ¶Eodẽ anno, Albertus filius Rodulfi quondã imperatoris,dux Austrię prælio cõgressum Adolfum imperatorẽ interfecit.2.Iulij,& imperauit pro eo annis.10.Eius anno primo mortuus dicitur Robertus canonicus Sosatensis Germanię oppido,quẽ Iudæi ad se conuerterant.Cumq; per pontem quendam portaretur ad sepulturam,subito cadauer accensum adeò terribiliter arsit,vt portitores cogerẽt ipsum in flumẽ proijcere: sed neq; in aquis extingui potuit,quoadusq; totũ in fauillã redactũ est. ¶Eodẽ anno in festo sancti Andreæ,& aliquot diebus sequẽtibus apud vrbem Reatinã(vbi tũc papa residebat)tantus terręmotus fuit,quantũ nemo tunc viuens vnq̃ senserat.Papa fugit ad prędicatores.Multi relictis domibus manebant in campis , ne ruina cadentium ædificiorum opprimerentur.Interim Petrus Hispanus.4.Decemb.creatus est cardinalis. ¶Anno.1299.Albertus imperator misit ad Bonifaciũ,petens sibi confirmari imperium:cuius preces pontifex aspernatus est.Idem eodẽ anno instituit iubeleum plenariæ remissionis , incipiendum in primis vesperis natalis Christi,duraturũ vsq; ad eundem diem anni sequentis & in cẽtesimo quoq; anno reditururũ eis,qui apostolorum limina Romæ visitarent. ¶Anno.1301.Bonifacius scripsit Philippo Franco,se esse dominum omnium tam temporalium q̃ spiritualium per orbem terrarũ Consequenter & regnũ Franciæ à se debere suscipi.Quod quia rex nõ fecerat,meruisse priuari.Rex autem cõtemptis legatis,literas ipsorum igni publico tradidit.vias regni pręclusit,ne quis posset romã accedere concilioq; Parisij conuocato,pontificem ipsum schismaticum,hęreticũ sedis inuasorem nominans.Ad generale conciliũ aduersus eum appellauit.Anno sequenti,Bonifacius Romæ contra Philippum synodũ tenuit in festo omniũ sanctorũ,sed non inuenit quid illi iustè imponeret. dissidente concilio.At anno dehinc proximo excommunicauit eum ꝙ vias præclusisset,episcopum quendã eiecisset, & inuestituras ecclesiarũ vsurpasse diceretur,eiusq; regnũ Alberto imperatori(quem nuper supplicem spreuerat)vltro tradidit.Pauloq; post Anaguiæ à gẽte sua(erat enim Anaguianus) & à domesticis suis captus est.7. Septemb. omnisq; thesaurus eius prœdæ patuit.Qua de re tantum doluit,vt præ tristitia moreretur.11.sequentis Octobris.Vacauit sedes diebus decẽ. Successor eius Benedictus vndecimus.Electus.22.pręfati mensis. Sedit mensibus octo,diebus septemdecim. Philippũ absolui tab anathemate Bonifacij

in hebdomada Pentecostes apud Perusium, vbi & obijt nonis Iulij. Sepultus apud prædicatores. Claruit multis miraculis, maximè in expulsione dęmonũ de obsessis corporibus. Vacauit sedes men.10.dieb.29

Clemens quintus. ¶Anno.1305.in vigilia pẽtecostes.5.Iunij, fuit electus Perusij Clemẽs.5. cum esset ipse Burdegalis. Audita electione concessit Lugdunũ dicens: Si me volunt habere pontificem, me sequantur. Secuti sunt eũ, & consecrarunt ibi.14. Nouemb: die dominica, præsente Franco. Cõsecratione cõpleta, itũ est ad palatiũ. Pressit populus, corruit murus, læsit multos, oppressit.12.quorũ præcipuus erat Ioannes dux Britãnię, paucis diebus superuiuẽs. Cecidit & corona põtificis, & ex ea carbunculus, æstimatus valere sex millia florinorum. Præsagia quædam non bona multis hæc visa sunt, imò pessima fuerũt: nã sedem inconsulto domino maiestatis ex vrbe Roma transtulit Auinionem. ¶Eodem anno regnauit Flãdris comes Niuernensis, Robertus.3. de quo posteà. ¶Anno.1306. Francus in festo Magdalenæ Iudæos omnes è regno fugauit. ¶Eodẽ anno milites Hospitalarij cœperunt expugnare insulas Rhodi, & durauit hoc bellũ annis.4. ¶His temporibus inter clerum & populum Lubecensem tãta discordia fuit propter quædam pascua suburbana, vt episcopũ simul & clerum ciues vrbe expellerent. ¶Anno.1307. mẽse Iulio, Eduardus adolescens regnare cœpit Anglis. Hic Philippi filiã Isabellam duxit vxorẽ, infiniti mali causam. Eodẽ anno iussu regis & põtificis.13. mensis octob. feria.6. subito capti sunt Tẽplarij quotquot in regno inueniri potuerũt quòd dicerentur ad paganismum defecisse, & in contemptum Christi etiam in crucem eius expuisse, & alią multa nefanda perpetrasse: quorũ multi combusti fuerunt. ¶Anno.1308. in quadragesima bello appetiti

Dulcinus hæreticus. sunt & capti plus q̃.400. Dulcini in mõtibus Nouariẽsibus, & iuxta Vercellas. Erant autem ex reliquijs eorum, quos b. Bernardus super cãtica notat. Promiscue degebãt viri simul & mulieres eodẽ vtentes lectulo. Quas idcirco mentiebãtur habere socias virgines, vt occasione peccãdi habita plus mererentur. Harum vna Margarita nomine, corã Dulcino membratim diuisa est: deinde & ipse. Amborum ossa cũ quibusdã alijs simul exusta sunt. ¶Eodem anno, prima die Maij, Albertũ imperatorẽ Reno trãsito cum iam egressus esset nauem, interfecit nepos eius filius matris. ¶Eodẽ anno.6. Maij, cõbusta fuit romæ ecclesia sancti Ioannis Lateranensis. In festo autem sanctæ Catharinæ, principes Alemanniæ elegerunt Henricum.7. comitem Luceburgensem, quem Aquisgrani in epiphania sequẽte coronauerũt. Regnauit annis.5. ¶Anno.1310. in festo assumptionis, Rhodus tota in põtestatem Christianorum redacta est, & milites ad custodiam eius deputati. Eodem anno Henricus septimus coronatus est Mediolani. Deinde Romæ à quodam episcopo consensu papæ. Post hæc profectus in Robertum regem apuliæ, in itinere subito mortuus est, intoxicatus (vt aiunt) ab eo, cui cõfiteri solebat, dum sacramentum eucharistiæ de manu eius acciperet, ipso die assumptionis teste Tabirio, licet Guido dicat in festo beati Bartholomęi, Indictione.11.

¶Anno

¶Anno.1311.& sequente,celebratū fuit Viennense concilium.Cuius pri. sessio fuit.16.Octob.sabbato,&.3.Aprilis sequentis,Tēplarij cōdemnati sunt cōsistorio publico.bona eorū partim militibus Rhodijs,partim re ligiosis domibus data sunt. Vltima eiusdē sessio fuit.6.Maij sabbato. Eodē anno,Ludouicus filius Caroli secūdi,regis Siciliæ,Tolosanus epi scopus nuper defunctus,inter sanctos relatus est.Fuit ordinis minorū. ¶Anno.1313.aiunt Pulchrū lepra percussum,multos cōbussisse leprosos qui tabo fōtes infecisse delati sunt.Simile quid ibi factū fuisse sub anno 1322.cōmemorant. Eodē anno Margarita comes Hollādiæ,existimans adulteras esse quę geminos pariebant,ad imprecationē cuiusdā pauper culę ab ea simili causa cōtēptę,peperit vno partu.363.pueros,qui simul in pelui sacrū baptisma susceperūt,statimq; defuncti sunt.¶Anno.1314. papa Clemens obijt.20.Aprilis sabbato. Vacauit sedes men.18.dieb.23. Eodē anno defunctus est Pulcher. 29.Nouēb. Hic est annus memoriæ traditus,quo nec papa,nec imperator,neq; rex Frācię fuit.In pōtificatu successit anno ꝓximo Ioānes.22.electus Lugduni.5.Nouēb.Sedit an.19 men.3.dieb.27. In īperio successerūt Ludouicus Bauarus,& Fredericus cōsobrinus eius Austrasius, de imperio cōtendētes. Post octenne bellū victo Frederico,cautū lege fuit,ne de cætero duces Austrię ratione im perij se Bauaris opponerēt. In regno Frāciæ succesit Ludouicus.10.co gnomento Hutinus.Coronatus.3.die Aug.dominica.Regnauit men.9. Iudęos in Franciā mediāte pecunia redire ꝑmisit.secutus Hutini frater Philippus Longus.Regnauit annis circiter.5.Defunctus est in festo epi pha.Ind.5. ¶In Flandria Robertus cognomento Niuernus,quia filiam comitis Niuernē.duxit vxorē,& cū ea comitatū illū accepit. Duos ex ea filios habuit,Ludouicū & Robertū,posteà comitē Mamurcē.Prior sui nominis filium genuit:cui Longus filiā suā despondit ea cōditione, vt fieret post auum suū comes Flādriæ.Interea defuncto Longo,frater eius Carolus.4.suscepit regnū & regnauit annis.6.ad quē accessit Ludo uicus pater sponsi & obijt Parisij pridie nonas Iulij.fe.3. Porro comes Robertus audita morte filij sui incidit in languorem & obijt. 17. Sept. sequētis,fe.6.annis natus.82.Pręfatus Ludouicus nepos eius cū sua pro degisset in Flādria,prexit Niuernū,relictis custodibus gallis oppressori bus populi. Brugenses occiderūt suos.Comitem quoq; ob id reuersum 6.men.tenuere captiuū:quibus auxilio fuit Robertus Casletanus frater captiui.Gādēses aūt in fide comitis perstiterūt,qui & ipsum eripuerunt à Brugēsibus.Interea Carolo defuncto,regnū Frācię deuenit in manus Philippi Valesij patrui eius: cuius coronationi Remis.29.Maij comes interfuit. Quo absente, rursum Brugenses Casletanus & alij aduersus exactores rebellabāt.Anno proximo(qui fuit.1329.)rogatu comitis rex ipse venit.Commisit cum Flandris in festo sancti Bartholomęi,multa millia ipsorum prostrauit.Casletū exussit.Pace cōposita venit comitis vxor Margarita primū in Flandriā,& in festo sanctæ Catharinæ apud Malam peperit Ludouicū,à loco natiuitatis Malensem nuncupatum.

Partus mirus.

DECIMISEPTIMI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE
vtriusq; testamenti, Christiano Massæo
Cameracenate authore,
LIBER XVIII.

NNO. 1315. mense Maio, pluere cœpit, & pluit toto ferme anno: ita vt fructus perirent, & sequeretur maxima fames. Deinde pestis, quæ tertiam partem mortaliũ abstulisse dicebatur. ¶ Anno. 1321. in terra Aquẽsi quæ & occitana & Languedoc, multi pastores conspirantes in Iudęos, primũ quotquot poterant occiderũt deinde etiam in alios miserunt manus, à quibus tandem debellati perierunt. ¶ Anno. 1322. Syri depredantes Armeniam, multa christianorũ millia abduxerũt. ¶ Eodem anno, papa decretalẽ ædidit in Fratricellos hi alio nomine dicti sunt pauperes de Lugduno, ꝙ illic ortũ habuerint in habitu sancti Francisci. Quorum caput erat magister Michaël Cesenanus minister ordinis minorum: dogmatizabant Christum & apostolos adeo fuisse pauperes, vt nihil haberent suum, nec in particulari, nec in communi. Imperatorem Romanum non esse subiectum pontifici, nisi tãtum in spiritualibus: neminẽ posse saluari qui aliter crederet. Credidit Bauarus, & ex ipsis quendã Petrũ de Coruaria creauit Romæ pontificem, indito nomine Nicolai quinti. Qui mox Bauarum consecrauit & vnxit. Multos etiam suæ gentis episcopos ordinauit. Quæ cũ rescisset papa Ioannes, & Michaëlẽ, & Bauarum, & reliquos omnes com munione ecclesiæ interdixit, & misit exercitum in Fratricellos. Multi fuerunt combusti. Petrus captiuus papæ sistitur. Fatetur culpã. Remittitur ei. Sed arctæ custodiæ mancipatur. 8. idus Decemb. feria. 6. Ind. 14. Qui effugere potuerũt, in Græciã abijsse memorãtur. Bauarus interim concilium cogit. Iendinus & Marcelius natione Lombardi studẽtes Parisij Bauarum adeunt, manus eius confortant, non esse subiectum ponti fici confirmant. Michaël etiam apud Perusium generale capitulum ce lebrat, contra pontificem cum Bauaro ad futurum concilium generale quod pertinacium solet vltimum esse suffugium appellant. Pontifex tã appellantes quàm fautores eorum condemnat. Per idem ferme tem pus idem pontifex in quosdã Begardos censuit & Beguinas qui in Vien nensi quoq; concilio fuerant reprobati. Prædicabant hominem ad tantam in hac vita posse peruenire perfectionẽ vt amplius non posset per ficere. Talem vero nec gratia iam nec gloria dei amplius indigere, sed esse omnino in spiritus libertate, nulli creaturæ subiectum, nõ obligari ad obedientiam prælatorũ, non orandum, non ieiunandũ, non curandũ de virtutibus, non honorandum eucharistiæ sacramentum, & ne cogitandum quidẽ de passione Christi, & alijs eius humanitatis beneficijs, ꝙ hæc omnia essent hominis imperfecti. Perfecto autẽ licere quicquid natura

Error Fratricellorum.

natura ſuggeſſerit. Ideoq; fornicari non eſſe peccatū. At mulieri óſculū porrigere, mortale facinus. ¶Anno.1324. Ciues Magdeburgenſes Bocardum epiſcopum ſuum virū ſanctum interfecerunt, ꝙ eccleſiæ iura defendebat. ¶Ars notoria Pariſij condemnata. Tunc etiam Gaſconia quam Angli inuaſerant, Francis ex magna parte reſtituta eſt. ¶Anno.1327. ſanctus Rochus natione Narbonenſis obijt. 17. Auguſti, multos in vita ſua liberauit à peſte & nūc vſq; Venetijs quo tranſlatus fuit anno.1485. infinitis claret miraculis. ¶Anno.1330. Flandriæ comes obtinuit in parlamento Pariſiano ſententiam pro ſe de comitatu Artheſij. Combuſtaq; domina Betuniæ quòd ſigillum comitis ſculpſiſſet ſibi, & contrarias eo literas obſignaſſet. ¶Anno.1332. idem comes Ludouicus emit vrbem Mechliniam à duce Gelriæ & eccleſia Leodina, centum & ſexaginta millibus ſcutorum Franciæ. ¶Per ipſa tempora papa Ioannes prædicauit errorem, dicens animas non videre deum ante extremum iudicium. Sic enim pater ſuus docuerat, ſeductus ex viſionibus Tandali, qui libellus eſt cuiuſdam Anglici. Miſitq; Pariſium duos, alterum Dominicanum, alterum Franciſcanum qui eandem hæreſim prædicarent. Pontifici reſtitit quidam Tomas prædicator Anglus, quē propterea papa in carcerem miſit. Rex autem conuocauit concilium ad palatium ſuum in Vintiana ſilua. Qui omnes contra pontificem ſubſcribebant. Statim rex legationem miſit Ioanni petens vt & ſe corrigeret & Tomam dimitteret, ille vinctum abſoluit. Se quoq; (vt fertur) admonitionibus amicorum in articulo mortis emendauit, defunctus eſt autē 4. Decemb. Vacauit ſedes dieb.15. ¶Anno.1334. Benedictus.12. electus in vigilia beatæ Tomæ apoſtoli, & conſecratus eſt. 8. die Ianuarij. Sedit annis.7. menſib.2. dieb.17. Miſit legatum Romano populo, qui perſuaſit vt ſenatoriam dignitatem iamdiu nomine regio adminiſtratam, eccleſiæ nomine adminiſtrarent. ¶His temporibus ingens bellum atq; diuturnum inter Frācos fuit & Anglos. Eduardus obſedit Cameracum ſed fugatus à ciuibus, Tornacum circundedit adiutoribus Flandris, inuito comite: qui tunc morabatur in Frācia. Porro duo cardinales ab Auinione Tornacum miſsi compoſuerunt pacem inter Flādros & comitē. Inter Francos autem & Anglos inducias.3. annorum. Quibus euolutis redijt Eduardus cum centū triginta nauibus, volens conſtituere filium ſuum Flandriæ principem niſi homagium ſibi faceret. Iacobus Artueldc. Promiſit ſe perſuaſurum Gandenſibus. Quo cum veniſſet occiſus eſt ab eis & decem conſiliarij eius: quòd auſi fuiſſent iſta ſuadere. Qua re cognita receſsit Anglus in Franciam. Apud Creſciacum præliatus victoriam conſecutus eſt, vbi comes Flandriæ nil tale ſuſpicatus proditorie occiſus eſt à ſocio ſuo comite Aleuconio. Quod cernens dominus Ioannes Ghiſtellanus inuaſit Aleuconium & interfecit in vindictā domini ſui.22. Auguſti anno.1346. Succeſsit filius eius Ludouicus Malenſis, cuius filia Margarita nupſit Philippo Audaci. ¶Anno.1337. cometes per quatuor mēſes apparuit, & antequam extingueretur, alius

Mechlinia empta

+ Nota hic.

visus est duobus mensibus. Eodē anno puella.9. tantum annorum concepit à seruo suo,peperitq; puellū eo loco vbi Mosa Renum ingreditur. Eodem anno apud Bauaros Iudæi eucharistiam variꝭs iniuriꝭs affectam cum nec fornace comburere, nec malleis ad incudem frangere potuissent,ipsi à præside ciuitatis omnes ad vnum occisi sunt. ¶Anno 1340.Angli.400.Francorum naues & eorū circiter. 30.millia peremerūt. ¶Eodem ferme tempore Hispani ducenta millia Saracenorum apud Granatum prostrauerunt,reliqui forte.20.millia fugere cupiētes ab Aragonibus perempti sunt.¶Anno proximo nouus exercitus eorum rediens ab eisdem Hispanis interfecti sunt.30. millia equitum,&.50.peditum millia.¶Anno.1342.Benedictus Auinione defunctus est.25.Aprilis In cuius locum suffectus est Clemens.6.electus nonis Maij,coronatus eiusdem mensis.19.die pentecostes,sedit annis.10.mensib. 7. Contraxit Iubeleum ad.50.annum.Ipso ferme tempore Philippus Francus imposuit suis gabellam salis,iugum grauissimum,indignum regię maiestati. Tunc & diuus Iuo natione Britannus, doctor quondam decretorum, pater & aduocatus pauperū vir sanctissimus, catalogo sanctorū adscriptus est.Iudæi vero passim per Alemanniam combusti quòd puteos infecissent. ¶Anno.1345.in conuersione sancti Pauli tantus terręmotus fuit in eadem Alemannia,vt ciuitas vna,pagi.15.castella. 30 corruerint, & ex duobus montibus vnus factus sit,immixtiq; pluuię bufones multi ceciderunt. ¶Eodem anno Ioannes comes montis Fortis sine spe veniæ mortuus est,ad cuius horam mortis hospicium eius tot corui obsederunt,quot esse in tota Francia crederet nemo,dicitur fuisse oppressor pauperum grauis. Philippus autem Francus vsurariorum bona tunc Fisco tradidit. ¶Anno.1346.Cresciacensi prælio tota prope nobilitas Franciæ periꝭt victoribus Anglis.¶Eodem anno Carolus rex Boëmiæ monitu pontificis electus fuit rex Romanorum, inuito Bauaro qui in silua quædam de equo cadens expirauit orans(vt aiunt) deus propitius esto mihi peccatori. Boëmus autem post Bauarum imperauit annis.31. ¶Anno. 1347.Anglus obsedit Calesium.Obsessi fame intolerabili laborantes tradiderunt se regi.26.Augusti die dominica.Ciues expulit, Anglos introduxit.Qui nunc vsq; locum tenent, Gallorum maximo detrimento.¶Per idem ferme tēpus orta pestis ab India ad vltimos vsq; Britannos triennio sæuiuit,qua.60.millia Florentinorū cōsumpti sunt. Lubecensium.90.millia,Auinione fere omnes. Ita vt greges armentorum & ouium relinquerentur in agris.Nec erat qui dicere posset. Hoc meum est. Terræmotus quoq; multis in locis ædificia strauit & vrbes. Iubelæo Romæ de mille vix decimus quisq; pesti superfuit. ¶Anno. 1348.Imbertus Delfinus Viennensis Delfinatū suum Philippo regi vendidit,ea cōditione vt primogenitus regis perpetuo esset dominus illius terræ,& diceretur Delfinus.Igitur anno sequenti Ioannes Philippi primogenitus accepit possessionē illius.& factus primus Delfinus est.Imbertus autem apud Lugdunum ordinem prædicatorum ingressus est.

¶Anno

¶Anno.1349.apud Gallos emersit secta flagellantium, portabãt cruces rubeas in caputijs.Flagellabant se coram populo bis in die flagellis acu minosis ab humeris ad vmbilicũ. Dicebant sibi fuisse reuelatum ab an gelo,vt intra. 33. dies horasq; duodecim tali pœna fierent adeò mundi ac si de fonte baptismatis renascerentur.Hos dæmonum martyres Phi lippus morti tradidit.¶Sequenti anno mẽse Augusto in profesto sancti Bartholomæi Philippus ipse defunctus est. Succesit ei filius Ioannes 26.Septemb.Remis coronatus.Qui instituit Parisijs fraternitatem stellatorum portantium stellam ad pectus suum. ¶Anno.1351.Fames tanta Gallias pressit vt sextarius tritici emeretur octo libris Parisiensibus. Anno proximo defuncto clemente (qui emerat Auinionem ab Ioanna regina Neopolitana Pheodi permutatione)successit Innocentius.6. Electus.16.Nouembris. Sedit annis.9.mensib.10.die vno. Prælatorum cuiq; præcepit suis ouibus præsidere,beneficia melioribus dedit, familiam suam minuit,cardinales vt idem facerent monuit,iudicibus curiæ stipendia ordinauit,ne pauperes male tractarent,vnicum senatorem & ipsum annuum Romæ fieri mandauit. ¶Anno.1353.Flamma quædam post solis occasum diu visa,terribile ostentabat incendium, deinde locustarum immensitas multis in locis erosis frugibus,etiam virgulta depasta est.Eclipsis solis per duas horas fuit.17.Decemb.& hyems asperrima subsecuta. ¶Anno.1356.comes Flandriæ Bruxellã cepit.17 Augusti deinde Louanium & alia multa Brabantiæ.Causa belli Mechlinia fuit quam dux nolebat esse comitis,sine superioritate quadam.¶Eodẽ anno rex Ioannes in prælio Pictauensi captus fuit ab Anglis. 19. Septemb.In quorum manibus mansit annis.4..diebus.9. In festo sancti Lucæ subsecuto maximus terræmotus concussit Basileã.80. castra subuertit & alia multa damna fecit. ¶Eodem anno Venetorum dux cum sibi soli vendicaret rempublicam à ciuibus securi percussus est. Anno proximo in vigilia assumptionis obtulerunt ciues Parisiani beatæ Mariæ cereum rotæ circumflexũ,tantæ longitudinis,quantæ esset altissima turris ciuitatis,vt die noctuq; semper arderet pro liberatione regis. ¶Anno.1359. Anglis Remos obsidentibus tanta rursum fames in Gallia, vt.18.libris Parisiensibus emereretur sextarius tritici. ¶Anno.1360. pax inter Anglos Francosq; firmata est.Rex è custodia relaxatus.25.Septemb. Pretium constitutum redemptioni eius fuit trium millionum libræ.Anno sequente permissum Iudæis ob magnam vim auri redire in Franciam. ¶Anno.1362.defunctus est Innocentius.12.Septemb. Successor eius Vrbanus.5.Electus in vigilia Simonis & Iudæ.Consecratus autem.6. Nouemb.Sedit annis.8.mense vno dieb.17.¶Anno.1364.Ianuarij.17.die,Ioannes rex,cum non obtinuisset à suis quæ voluit ad redemptionem obsidum, vltro se tradidit Anglis obsidesq; remissi domũ.Ipse autẽ Londoniç mortuus est eodem anno.8.die Aprilis.Corpusq; relatum ad sanctũ Dionysiũ.Regnauit pro eo filius eius Carolus.5.Coronatus Remis 19.Maij in festo sanctæ trinitatis. Fratri suo Philippo dedit Burgũdiã.

Secta flagellãtiũ.

¶Anno

¶Anno.1365.fuit in Sabaudia pessimum latronum genus ad centũ (vt rumor erat)hominum millia. Princeps eorum dicebatur Iaques le bon homme.Insurgebant maxime in nobiles,quorum vnũ assauerunt viuũ vxore & liberis aspicientibus,& de carnibus eius manducare compulsis deinde simul iugulatis. Alium ligantes ad palum vxorem & filias corã positas constuprarunt, postea simul iugulauerunt. Hos debellauit rex Nauarræ primũ,deinde Vvencelaus dux Brabãtiæ & plures alij. Iacobũ viuum excoriauerunt. ¶Anno.1367.papa Vrbanus componendæ reipublicæ causæ profectus est Romam,quam intrauit. 16. Octob.& in festo omnium sanctorum celebrauit apud sanctum Petrum:apostolorum capita vix inuenit, adeò desiderauit frequentari. Ostendit ea populo. 2. Martij feria.4.Indict.6. Quæ tum locellis argenteis imposita collocauit super altare maius ecclesiæ Lateranensis. His temporibus admirabili sanctitate floruit Birgitta,quã multi non recte Brigidam scribũt,natione Germana,Suetiæ dña. Sanctos parentes habuit, qui ob memoriã dominicæ passionis omnibus ferijs sextis confitebãtur.Nata tres annos muta fuit, postea perfecte loquebatur. Defuncto marito prouisis filijs dedit sua pauperibus.Cilicium super induta pręcepto Christi Romam accessit.Vrbanum monuit ne rediret Auinionem,at ille non acquiescẽs abijt & obijt eodem anno.19.Decemb.feria.5.Vacauit sedes dieb.13.Successor eius Gregorius.11. ab altera circuncisionis Indict.9 sedit annis.7. mens.2.dieb.27.Pater pauperũ,iniuriarũ immemor,homo sanctus.Interim Birgitta perrexit Hierosolymã. Reuersa Romã languore decubuit Gregorio scripsit dominum velle vt curia pontificia Romã reducatur. Ipsa vero cum per annum ferme lãguisset defuncta est.23. Iulij feria.6. Indict.10.ordinem sui nominis instituit.¶Eodem anno Ioannes de Mãdeuille natione Anglus, medicinæ professor in pauperes largus orbe lustrato Leodij defunctus est.17.Nouemb. Sepultus iacet apud Vvilhelmitas.¶Anno.1375.Franciscus Petrarcha poëta clarissimus in agro Patauino defunctus est.Et anno proximo Ioannes Bocatius vir magni nominis. ¶Anno.1377.Gregorius(vt sibi mandatum fuerat)relicta Auinione intrauit Romã idibus Ianuarijs feria.3.Indict. 15. Erat hic annus 74. ab initio Clementis.5. Porro septuagesimus tantũ ab eo anno quo cæteri curiales Clementem in Gallias secuti sunt. Gregorius autem defunctus est.28.Martij anni sequentis. Tunc clerus populusque romanus concurrentes ad cardinales rogauerunt, vt Italum quempiam non Gallum eligerent.ne curia rursum migraret in Galliam.Cum autem cœpissent eligere subito lis orta est.Erant Itali.4.Gallici.13.qui facile præualuissent sed non audebant. Stabant Romani in armis & vim faciebant. Igitur.9.Aprilis feria.6. elegerunt Vrbanum.6.qui coronatus fuit.18.mensis eiusdem in die paschæ. Monuit cardinales semel & iterum à simonia sibi cauerent contẽti stipendijs suis,paucioribus equis vterentur,vt simus(inquit)forma gregi. Quod autem mentionem fecistis de reditu in Galliam,noueritis me mansurum Romæ.Tunc octo

Sancta Birgitta.

ex illis

ex illis Gallicis abierunt Fundum. Vbi conspirantes inter se, Vrbanum non esse verum pontificem, quippe violenter electum, alium sibi delegerunt. 20. Septemb. quem Clementem. 7. nominabant. Et factum est schisma, quo nullum perniciosius, nullum diuturnius vnquam fuit. Durauit ferme. 40. annis. Sedit Vrbanus annis. 11. mensib. 8. Post ipsum Bonifacius. 9. annos. 15. Clemens profectus Auinionem regnauit plus annis 15. Deinde Petrus Luna, altero nomine Benedictus. 13. annis. 24. Alemãni romano pontifici adhærebant. Galli auinionensi. Erat etiam inuenire per orbem multos qui neutrum susceperunt seq; neutrales appellabant, totaq; christianitas his erroribus confundebatur. ¶Anno. 1379. Vincislaus filius Caroli. 4. imperare cœpit, & regnauit post patrem annis circiter. 22. His temporibus multi per orbem floruerunt viri virtutum. Petrus ab Aliaco Cameracensis episcopus cardinalis. Gerardus cognomento Magnus, & alij. Quorũ Gerardus cum esset Parisij doctissimus relicta Sorbona Dauentriã redijt vnde fuerat oriundus. Verbum dei feruentissime diaconus tantũ prædicabat. Fratres illic instituit qui scholas tenerent & nõ tantum literas, sed mores quoq; discipulos suos & bene viuere edocerent. Et ipse quidem presbiteri gradum non audebat suscipere indignum sese vociferãs. Qui sæpe dicere solebat, pro toto auro Arabiæ nollem habere curam animarũ vel spatio noctis vnius. Vnum vero ex omnibus ad sacerdotium promouit Florentium. A quo hodieq; domus illa fratrum domus domini Florentij nuncupatur. Defunctus est autem venerabilis pater Gerardus anno salutis. 1384. ipsodie b. Bernardi, quem & s. Augustinũ præcipua veneratione coluerat. Post cuius excessum pater Florentinus quosdam è fratribus presbiteros ordinari fecit. E quibus Gerardus iunior natione Zutphaniẽsis duos de spirituali exercitio libros ædidit certe vel vtilissimos. Obijt hic anno domini. 1398. ætatis suæ. 31. Florentius autem defunctus est anno. 1400. Vitas eorum scripsit dominus Tomas à Kempis quondam ipsorum discipulus, deinde apud montẽ sanctæ Agnetis regularem sancti Augustini ordinem professus. Ex his fuit & magister Gabriel Biel, nuper Tobingẽsis scholæ celeberrimus doctor. Cuius scripta super canonẽ & alia opera eius nunc in maximo pretio sunt. Viuunt autem in communi secundum instituta primitiuæ ecclesiæ sine proprio, sine mendicitate, diocesianis suis simpliciter subditi. Quò autem tunc sincerius sese gesserunt eò violentius antiquus hostis se illis opposuit Suscitauit illis detractores multos. Quorum vnus in generali concilio Constantiæ celebrato ausus est dicere eos esse ex illis quos dudum Romani pontifices, Bonifacius Clemens & Ioannes exterminauerant. Cuius calumnię viriliter restitit magister Ioannes Gerson cancellarius Parisiensis tũc in ipso concilio præsens, eoq; perpulit hominem vt ipse cũ libello famoso quẽ senatui legerat igni adiudicaretur. Tum fratres qui aderant prouoluti iudicum pedibus precabantur veniã reo. vt liber tantũ incenderetur non author. Annutum precibus supplicantium, & incenso volumine iussus

Ordo fratrum.

est au-

est author exire prouinciã,nec amplius innocẽtes infamare.pro quibus in eodem concilio præfatus Gerson pulcherrimum tractatum ædidit, ostendens eos nõ minus esse religiosos alijs,qui religionis nomine nun cupantur.Quos dictum conciliũ præsidente Martino quinto plurimũ corroborauit,modumq; viuendi cõprobans,hortabatur viriliter agere scholas erigere,ad pietatẽ discipulos instituere, quibus ecclesia dei fulciretur,quibusq; vel maxime tunc indigebat.Vidi ego ante annos multos præter dictũ volumẽ Gersonis in Buscoducis,etiam apud Bruxellã multas Eugenij.4. & Pij.2. literas perpulchra priuilegia ipsis fratribus indulta continentes, vt pater domus per se & suos deputatos posit audire confessiones scholasticorum,& absoluere ab omnibus casibus sedi apostolicæ minimè reseruatis.Eucharistię quoq; sacramentum idoneis ministrare.nonnulla etiam vota in alia pietatis opera commutare,vbi & quando expedire videretur.¶Anno.1380.Carolus quintus Francorũ rex defunctus est. 16.Septemb. Relictis liberis Carolo.6. & Ludouico. Sextus regnauit annis.42.Eodem anno Ludouicus Hungarus adeò Venetos coangustauit, vt cogeret eos mutare sigillũ, nec vltrà se dominos maris appellare.¶Anno.1381.Gandenses pro libertate,multa cõtra Philippũ comitẽ prælia cõmiserunt.Geraldi montẽ(quem nunc sancti Adriani vocãt)desolauerũt.¶Anno.1382.magnus in Gallia terręmotus fuit.20.Aprilis.In eadem terribilis commotio populi in exactores suos Sextus auxilio venit comiti contra Flandros,&.27.Nouembris,multa eorum millia prostrauerunt.Curtracum immeritò combusserunt,vindicantes nobilium mortem illic anteà prostratorum . Gandenses autẽ 3.Maij expugnauerũt Brugas. ¶Anno.1383.Ludouicus archiepiscopus Magdeburgensis , oppido Calua choræam ducens ad medium noctis, subito cecidit,mortuus cum ea quam tenebat fœmina manu.¶Eodem anno Ludouicus frater Sexti,plus.50.millia bellatorum in Italiã duxit, quibus Carolum regem Neopolitanum biennio impugnauit , deinde miserabiliter victus interijt.Quo tempore contigit & Hungariæ regẽ concedere fatis.Relictã eius regnare viduam. Hungaros ægrè ferre ꝙ fœmina dominaretur.Præfatum Carolum Neopolitanũ ad se vocare regnum ei tradere. Sed post dies aliquot,relictæ dolo morti traditum, interire.Cuius filius Ladislaus in Apuliæ regno successit.¶Eodẽ anno 1383.Angli obsederunt Ipram,oppidũ Flandrię nominatissimũ.Obsessi cum quid aliud facerent nõ haberent,ad gloriosam virginem matrem misericordiæ confugerunt.Nec mora longa visibiliter apparuit. Supplices consolata est . Hostes exterritos aufugere compulit . Celebrant quotannis memoriã liberationis suæ mira festiuitate, dominica prima mensis Augusti. ¶Anno.1384. Ludouicus Malanus obijt.9.Ianuarij. Successit Philippus dux Burgundiæ.Hinc Flandri dici cœperunt Burgundiones. Eodem anno.1384.cœpit illa peregrinatio ad Vvilsenaken, propter hostiam repertam sanguine tinctam,post ipsius ecclesię combustionem. ¶Anno.1385.Turca intrauit Græciam Constantinopolin

tributo

tributo ſubiecit. ¶Anno ſequente, Carolus rex Nauarræ qui dudum multos oppreſſerat, cum eſſet decrepitus calore naturali cōſumpto, vt recaleſceret, conſui ſe fecit panno viuentibus aquis madefacto. Cumq; ſutor eius vellet acum reponere, ardenti cæreo filum appoſuit. Cuius flamma inextinguibilis & humidum pannum inuaſit, & abſq; vllo remedio per triduum inſutum regem exulſit. qui horribiles nimis vlulatus ædens, ad tertiæ diei veſperam conſumptus interiit. ¶Anno. 1387. dominus cardinalis Luceburgenſis vir bonus & ſanctus, Auinione defunctus eſt plenus miraculis. ¶Erat tum Pariſiis theologus ſuperbus & arrogans, qui multa aduerſum Chriſtiparæ virginis puritatē garrulitate ſtrepebat. Cui pontifex vnà cum tota ſchola theologorum, ſilentium impoſuit. Errorem quoq; ſolenni pompa damnauit. ¶Eodem anno, Anglorum. 60. millia ruſticorum compulerunt Ricardum regem ſuum, dare libertatem à ſolitis exactionibus. ¶Anno. 1389. feſtum viſitationis Vrbanus ſextus inſtituit nona Aprilis: ſed literas inſtitutionis morte præuentus non ædidit. Porro ſucceſſor eius Bonifacius nonus bullam expediuit nona Nouembris feria tertia. ¶Anno. 1392. rex Francorum Carolus ſextus vir aliàs deuotus per interualla freneſi laborare cœpit, ad cuius curationem nihil non attemptatum, nihil quod lenire poſſet, omiſſum. Quodam tempore veſpertino multi velut ſilueſtres induti lino tantum & ſtupa paſsim reſina picea colliti, ſaltitabant in baſilica: & erat ſextus vnus eorum miſerabile dictu, tedarum flamma quempiã tetigit, à quo ſtatim cęteri peruaſi ſunt. alii vi flammarum mortui, alii in puteos inſilierunt. Regem domina quædam excepit chlamyde, & ſic à flammis eripuit. ¶Anno 1393. Iudęi Pariſiis propter vſuras & alia maleficia condemnati fuerunt ad. 18. millia aureorum. ¶Anno ſequente, ſupradictus Petrus Luna regnare cœpit Auinione. ¶Anno. 1395. Hũgari cum multis aliis Chriſtianis occiderunt ad centum millia Turcarum, à quibus tunc Ioannes Burgundus captus fuit. ¶Anno. 1396. Ioanna relicta Vvencelai ducis quondam Brabantiæ, comparuit corã rege Francorum, & Philippo comite Flandriæ apud Compendium. Confeſſa eſt & recognouit ducatum ſuum poſt mortem debere ducis eſſe Burgũdi. Quod & factum eſt: nam ipſa defuncta, ſucceſſit Antonius Philippi au dacis filius. ¶Per hæc tempora Francus & Anglus rogauerũt Petrum Lunam, vt papatui cederet, & ſchiſma tolleretur. Reſpõdit ſe potius q̃ Bonifacium eſſe pontificem. Perſuaſi reges orant Bonifacium, ſed non exorant vt iuri ſuo cedat ipſe. ¶Anno. 1399. Chryſolaras Bizantius gręcas in Italiam ſcholas intulit, quæ iam multis annis illic ceſſauerant. Eodem anno, Ricardum regem ſuum ceperunt Angli & occiderũt, eò ꝙ ſine conſenſu ipſorum fœdus cum Francis pepigiſſet. ¶Eodē anno, quidam preſbiter indutus albis, manu crucē geſtans, in Italiam deſcendit ex alpibus. Mira modeſtia verborum eius & vultus. Tot ſequaces habuit, vt quarto menſe numerus ad. 70. millia creuerit. Omnes induti veſtibus albis. Acriter vicia carpebant. Sæpe Miſerere noſtri domine,

conclamabãt. Laudes dominæ deuote cantabant, præsertim Stabat mater dolorosa, iuxta crucē lachrymosa, dum pendebat filius. Passim vbi diem nox finiuit, ibi iacentes humi dormiebant. Et cum pestis Italiam deuastabat, publicè promittebant neminem epidimia moriturum, qui societatis esset ipsorũ. Bonifacius aũt presbiterum Viterbi captũ, sibiq; adductum, tormētis adegit. Alij nil in ipso mali repertum, alij romanũ affectasse pontificatum commenti sunt, ne (quem papa comburi iussit) sine causa diceretur exustus. Quo sublato, mox sectatores eius euanuerunt. ¶ Anno. 1400. Vincislaus imperator ob segniciē luxũq; depositus ab imperio fuit, & in locũ eius Robertus Bauarus subrogatus, īperauit annis. 10. ¶ Eodem anno, Cōstantinopolitanus imperator venit Parisiũ ad visitandũ Carolũ sextũ. ¶ Anno. 1403. cometes visus est, & mortuus Tamburlanus Tartarorum princeps, qui aliquando duodecies centena millia bellatorum in turcas eduxerat, & Armenios, Persas, Aegyptios, Syros debellauerat. ¶ Eodē anno. 1403. apud Oostendam Flandrię simul octo cete capta fuerũt in littore maris in profesto sancti Brictij. 12. Nouembris. Singulorum longitudo fuit. 74. pedũ. Adipe vniuscuiusq;. 26. dolia implebantur: Vnde colligitur fuisse multum iuuenia, quę nō plus longitudinis neq; adipis habebant. ¶ Anno. 1404. Petrus Luna Romam misit oratores Bonifaciũ conuenturos, vt vel ambo simul vsq̃ de pace ecclesiæ tractarent, vel ipsorum soli cardinales, vel alij vtriusq; partis prælati soli. Sed nihil horum impetrasse leguntur. Eadem die cœpit ex lapide Bonifacius vehemēter laborare, quo & post triduũ mortuus est. Statim. 1. mēsis Octob. populus arma corripuit. cardinales eligere compulit. 17. die mensis eiusdem Innocentium. 7. qui sedit ferme biennio. In quem Ladislaus rex Apuliæ Romam veniens, populũ concitauit. Fugit ergo Viterbum pontifex: at post mēses aliquot cum honore reuocatus est. ¶ Eodē anno. 1404. Philippus Audax Flandriæ comes, primogenito suo Ioanni data Burgundia, Antonio Brabantia, Philippo Niuernia, defunctus est Hallis. 26. Aprilis. Post quem Ioannes comitatum Flandriæ adeptus est anno sequente. ¶ Anno. 1406. defuncto Innocētio, successor datus est vltima Octob. Gregorius. 12. Hic & Luna vicissim alterutrum monuerunt deponere principatũ, vt noua fieret electio. vnitasq; rediret ecclesiæ, cum neuter haberet propositum resignandi. Cardinales autē videntes collusionem pontificum ab vtraq; parte, conuenerunt Pisas. Concilium celebrarunt, incipientes in festo annunciationis, Indict. 2. anni. 1409. Erant ibi prelati circiter sexcenti. Theologi. 124. Iureconsulti prope. 300. Ambos à potestate remouerunt. Alexandrum. 5. loco ipsorũ promouerunt. 26. Iunij. Approbatum omnibus factum hoc, pręterq̃ comiti Armeniaco, Scotis, & citerioribus Hispanis, qui Lunæ adhęrebant. Gregorius autem & Benedictus contempto concilio Pisano, sese pontifices (vt ante) gesserunt. Subueriti tamen ne caperentur, alter Ariminũ, alter Catalauniam diffugerunt. Alexander autem cum primum nondum complesset pontificatus sui annum, morti iam proximus ait: Per eam mortem quam adesse iam video testor, omnia quæ Pisano cōcilio gesta

gesta sunt, bene & legitime fuisse facta. Statim collachrymantibus omnibus in pace quieuit tertia Maij. Sepultus Bononię apud minores In cuius locum.17.eiusdem mensis, suffecerunt Baltasar Cossam, nuncupantes Ioannem.23.qui coronatus.25.eiusdē, die dominica, misit statim ad electores imperij, vt Sigmundum Hungarię regem ad imperiū sublimarent. Voti compos, Romæ synodum celebrare cœpit. Cęterum propter Italorum discordias, tutus nō erat accessus ad vrbem. Citatus ergo ferme ab omnibus nationibus, vt alium locū designaret, quò conuenire liceret, delegit Constantiam Moguntinæ prouinciæ ciuitatem: diemq; præfixit kl. Nouemb. anni.1414. Suaserunt quidam pontifici nō accedere, ne non pontifex reuerteretur. Accessit tamen cū argutissimis aduocatis, qui facile possent diluere, si quid obijci contigisset. Verum pręsente Sigismundo, cūctisq; data libertate loquendi, plus.40.crimina in eum probata sunt. Quamobrem fugere clam cœpit.21.die martij sequentis. Tandem abdicatus fuit.29.maij & comprehensus, in carcerem missus est in castro quodam Germaniæ, vbi triennio mansit inclusus. Interim pręsides synodi ædiderunt decretum, quo declaratur generale concilium legitime congregatum esse supra papam, & habere potestatem à Christo, qui caput est ecclesiæ. Miseruntq; Ariminum ad Gregorium, vt veniret aut mitteret. Misit Carolum Malatestā, qui videns patres ita velle vt Gregorius priuaretur, ascendit cathedram pontificiam, illic præparatam: promptissimeque cessit quarta Iulij anni.1415. Quod vt ille resciuit, post paucos dies prę tristitia mortuus est. Restabat Petrus Luna, de quo Gerson toties repetit in concilio præsens: Nō erit pax ecclesiæ, donec auferatur Luna. Hic nullius authoritate, nullius minis aut precibus vt resignaret adduci potuit. *Constan. concilium.*

¶ Igitur & ipsum omni dignitate priuarunt, manentem in Panischola munitissimo Arragoniæ castro. Vacauitq; sedes ab illa die annos duos menses.3.& dies aliquot. Post hæc dicti præsides elegerunt ex quinque nationibus, videlicet Germanis, Italis, Gallis, Hispanis & Anglis, viros 6.idest simul.30. Qui cum.32.cardinalibus illic præsentibus nouum pōtificem eligerēt. Igitur anno domini.1417.in octauis omnium sanctorū feria.2.consultare cœperūt & in festo sancti Martini Othonem Columnam, virum romanum, sancti Georgij diaconum, cardinalem, nominauerunt pontificem. Effusus gaudio Sigismundus cōclaue ingressus omnibus gratias egit, pontificis pedes osculatus est. Quem pontifex tanq̄ fratrē amplexus gratias ei vicissim retulit, quòd ipsius diligentia pax tādem ecclesiæ reddita esset. Et quia tali die electus fuit, dici Martinus voluit. Qui statim approbante concilio misit ad Lunam, qui cum duobus cardinalibus excommunicari quàm cedere maluit, cæteris ad Martinum deficientibus. Posteaq; moriens illos duos cardinales monuit vt alium eligerent, quod & fecerunt. Sed legatus apostolicus Alfonsi regis Arragoniæ fretus auxilio cepit eos, & ita schismatici perierunt.

¶ Anno primo Martini quinti, nunciatum est ei, Ioannem.23.euasisse de vinculis. Timens ergo ne aliud vsq; concilium inchoaret, statuit in eadem synodo, ne ante quinquenniũ alicubi concilium teneretur. Illud autem quod anno quinto celebrandũ esset, Papiæ fieret. A quo in quinquennium differetur proximum, ac deinceps de decennio in decenniũ generalis synodus ageretur. Datum (inquit) Constantię in sessione publica tanti concilij.13 kl. Maij, pontificatus nostri anno primo. Eadem æstate synodus finem habuit. Martinus adire Romam festinabat. Florentiæ Ioannes.23. prouolutus pedibus eius, sponte mirantibus omnibus ipsum Christi vicarium confitetur. Martinus ipsum post dies aliquot in numerum cardinalium recepit, & Tusculanum fecit episcopũ. Tam diu vero diuersis Italiæ ciuitatibus distẽtus est Martinus, vt ante decimum kl. Octob. anni.1421. Romam non intrauerit. Vrbem ita desolatam inuenit, vt nulla ciuitatis facies in ea videretur. quam statim mirificè reparauit. Sedit annis tredecim, mensibus tribus, diebus decem.

DECIMIOCTAVI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM

MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore,

LIBER XIX.

ANNO.1407. Ludouicus dux Aurelianus frater Sexti conduxerat quendam, vt Ioannem Burgundum proditoriè perderet. Resciuit hoc ille & ait: Perde eum qui te misit, & duplicabo mercedẽ tuam. Et factum est ita 22. Nouẽb. feria.3. Parisij post cœnã. Cuius occasione plus decies cẽtena millia Francorũ perijsse leguntur. ¶ Anno.1408. maxima grando per Gallias decidit.5. Septembris: visusq; cometes. ¶ Eodem anno, Leodienses rebellabant episcopo suo Ioanni Bauaro, eò quòd non celebraret diuina. Obsidebant eum in Traiecto superiori: cui frater ipsius Vuilhelmus comes Hollãdię, Ioannes dux Burgundiæ, & alij multi tulere suppetias. Apud Hasbanium cõmisso prçlio circiter.35. millia Leodinorum prostrati sunt.23. Septẽb. Indict. prima. ¶ Anno.1409. Francus obtinuit Mediolanum & Genuam, sed post paululum inde repulsus fuit. ¶ Anno.1410. Francus pacem fecit cum Burgundis & Anglis: quæ anno sequẽte resciffa fuit contra nouum ducem Aurelię. Noua bella Burgundus mouit, ab eo nouiter prouocatus. Hanum oppidulum cepit, confringens tormine portam. ¶ Anno.1414. Constantiana synodus (vt dixi) inchoata fuit. Cui interfuisse memorantur tria millia nongenti & quadraginta viri prælati, prælatorumq; vicarij:

vicarij. In ipsa Ioannes Hus, deinde Hieronymus Pragus sectator eius. Ambo discipuli Ioannis Vviclef Anglici, fuerunt cōbusti, quia dicebāt corpus Christi non esse verū in sacramento altaris. Ipsum sacramentū sub vtraq; specie sumi oportere etiam ab infantibus. Idololatriam committere, quisquis sanctorum imagines honoraret. Non licere personis ecclesiasticis vllam habere iurisdictionem temporalium. ¶Anno. 1415. Henricus quintus Anglorum rex, cum Francis præliatus est apud Asincuriam, quæ est comitatus sancti Pauli, & victor euasit. In quo prælio (quod contigit feria. 6. in festo sanctorum Crispini & Crispiniani) occubuerūt ambo fratres ducis Burgūdię, Antonius & Philippus. Burgūdus ipse nō aderat, propter discordias inter ipsum & Frācos. In ducatu Brabantiæ loco Antonij successit Ioannes filius eius, qui vniuersitatē Louanij instituit. Cuius prima professio cœpit anno. 1426. mense Septēb. ¶Anno. 1418. dominus Ioannes de Liladam cū trecentis viris ingressus Parisiū, vociferabatur: Viuat Burgundia. Statim ciues multi adhæserūt ei, & occiderūt ex aduersarijs ducis ad tria circiter millia ¶Anno. 1419. Indict. 12. sanctus Vincentius ordinis prædicatorum, & in vita & post mortem clarus miraculis obijt. 5. Aprilis, feria. 4. ante festum palmarū. Eodem anno, Ioannes dux Burgundię vocatus ad concilium Francorū, loco cui nomē monstriolum, gallicè monstreul, proditoriè occisus est. 10. Septemb. die dominica, coram ipso Delfino. Sepultus ibidem ante altare sancti Ludouici, vnà cum ocreis & calcaribus suis, cū rexisset Flandriam annis. 15. Successit filius eius Philippus, qui statim iunctis Anglis mortem patris vindicauit: regem Franciæ Carolum sextum, & vxorē eius, & filiam Catharinam anglis tradidit in Francia belligerantibus. Qui anno. 42. regni sui defunctus est apud Luteciam mense Octobri: Sepultus apud sanctum Dionysium. Filius eius Delfinus Carolus septimus, impotens resistere aduersarijs suis, continuit se diu Biturigis, ita vt diceretur iam non rex Francorum, sed rex Biturigum. Reliqua fere omnia tenebant Angli: quorum rex Henricus quintus dedit præfatam Catharinam filio suo Henrico sexto, & cum ea regnum Franciæ. Ita vt Parisij in curia parlamenti scriberentur omnia nomine Henrici sexti, regis Angliæ & Franciæ. Fecitq; sigillum grande, continens vtriusque regni insignia, Leopardos & lilia. ¶Anno. 1421. nocte quę pręcessit festū sanctę Elisabet in Nouembri, ruptis aggeribus. 72. pagi perierunt mari. ¶Eodem anno, Bruxellenses multos occiderūt dominos. ¶Anno. 1423. Tornacenses & ipsi pro libertate contra dominos arma sumpserunt. Franci autem dederunt Philippo in satisfactionem paternæ mortis, dominia Viromandiæ, Ariæ, & alia multa. Et ita pax quædā inter vtrosq; sancta fuit: necessaria magis quàm integra. ¶Eodem anno quædam mulier in habitu peregrino Gandaui magno honore suscepta fuit, vigesima septima die mensis Augusti, eò quòd diceret se sororem esse comitis. Quid non audeat impudentia? Fraude cognita, in festo Simonis & Iudæ publico spectaculo exhibita fuit, & inde effugata.

Schola Louaniensis.

Francia data Anglis.

¶ Anno.1424.comes ipse relictam patrui sui dominā Niuernensem.30. Nouemb.vxorem duxit.deinde perrexit in Hollandiam, vt eius quoq; possessionem susciperet.Plurimi facile admiserunt eum: nonnulli Iacobam filiam comitis sui defuncti,repudiatam à duce Brabantiæ propter publicum adulterium, quod perpetrabat cum duce Clocestriæ Anglo, nomine Hunfredo,prætulerunt.Qui vt ea quæ Philippus faciebat,resciuit, ex Anglia venit, adultera comitatus ad montes Hannoniæ, sed inde Ioannes maritus eius & Philippus simul fugauerũt eos.Rediit ergo Clocestrius in Angliam.Iacoba ad suos in Hollandiam fugit. Quò persecutus eam Philippus,quiescere cõpulit, & esse contentā sua parte prouinciæ. ¶ Anno.1426.defunctus est Gerardus Pinguis.20.Septemb. dominica.vir admirādę sanctitatis,natione Colonieñ.diocesis annis.17 Pastus in Aegypto cœlesti manna,quod cellulę eius in arbore quadam structe influxit. Habetur de eo in historia sanctæ Lideuuidis. ¶ Anno 1427.mense Aprilis,hebdomada sancta,defunctus est Ioannes Brabantius.Succesit frater eius Philippus,comes sancti Pauli.Triennio ducatum tenuit. Temporibus eius in Cathalonia.20. vrbes terræmotu perierunt.¶ Anno.1428.maxima grando decidit in Flandria superiore.24 Maij.Deinde fulgura tonitruaq; ducētas domos Bruxellæ cõfregerũt. ¶ Anno. 1429. defuncto Philippo duce Brabantiæ sine prole, successit hæres Burgũdus.Eodē anno,comitatus quoq; Namurcēsis possessionē suscepit.¶ Eodem anno,obsidentibus Anglis Aurelianos,puella quædā Ioanna nomine venit ad Delfinũ & ait: Missa sum à domino,vt regnũ Franciæ tibi restituam.Mitte ad sanctæ Catharinę de Fourbois:est ibi gladius inuolutus,à deo missus.Afferatur mihi.Ait Carolus:Vnde nosti? Deus(inquit)mihi reuelauit.Misit ille:inuentumq; gladium puellę dedit.Sumptis illa militibus,obsidionem Aureliæ soluit. Deinde Delfinum adduxit Remos consecrandum,vbi.17.Iulij die dominica,vnxit eum Reginaldus eius loci præsul.Et licet concilijs principũ non interesset,sciebat tamen secreta ipsorum .Ad omnia sapienter respondebat. Sæpe cõfitebatur.semel in hebdomada eucharistiā sumpsit.Incessanter Anglos persecuta est,& vicit. Burgundos aũt superare nequiuit. Anno enim sequente, voluit eos obsidentes Compēdium,effugare,sed capta fuit ab eis.24.die Maij,Indictione.8.& Anglis vendita. qui post multa tormenta combusserunt eam,dicentes magam esse atque maleficam.

Puella Fran.

¶ Anno.1431.Martinus papa defunctus est.18.Februa.die dominica.Vacauit sedes dieb.12.Successor eius Eugenius.4.cœpit.3.Martij sabbato. Sedit annis.15.mensib.11.dieb.28.Eodem anno Basiliense concilium celebrare cœpit Iulianus cardinalis sancti angeli,ad hoc à Martino constitutus & ab Eugenio confirmatus.Instituit festum assumptionis illibatę virginis matris. Citauit Eugenium papam vt responderet de criminibus illi obiectis. Contempsit minas Basiliensium & synodum conuocauit Ferrariam,vbi statim pestis ita desæuit:vt cedere cogerentur.Abierunt ergo Florentiam, quo & Græci conuenerunt imperator & patriarcha.De

cha. De fide disputabant acerrime, succubuere Græci, confusi recesse-
runt. Porro patres apud Basileam residentes Eugenium vt contumacẽ
deposuerunt, vt contemptorem canonum antiquorum, & virũ illustrẽ
Amedeũ, ducẽ quondã Sabaudiæ, qui filio ducatum tradiderat, & vitam
eremiticã ducebat, in locum eius subrogarunt, vocãtes eum Felicem. 5.
Factumq; schisma durauit à. 17. Nouemb. anni. 1439. vsq; ad annũ. 1449.
tunc enim cessit Felix. Eugenius autem ante Florentinum concilium
fugatus ab vrbe, vix nudus euasit. Post multum temporis auxilio Ve-
netorum rediјt Romam, fautores eius laudant virum supra modum.
E contrario cæteri non minus vitam eius carpunt. ¶Anno. 1432.
coronauit Eugenius Romæ Sigismundum. ¶Anno. 1433. sancta Lide- Sãcta Lideuuidis
uuidis virgo Schidamensis in Hollandia cum esset annorum. 53. ferme,
& iam trigesimum octauum annum decumberet languida, languorisq;
tempore multos continuasset annos sine aliquo cibo humano viuens,
spiritu prophetiæ plena, defuncta est. 14. Aprilis. feria tertia paschæ.
¶Anno. 1434. durissima sæuiuit hyems à fine Nouembris præcedentis
vsq; ad medium Martiј. Spissitudo glaciei miræ altitudinis fuit.
¶Anno. 1435. pax inita post. 20. annorũ bellum inter Francos & Flãdros
Atrebati fuit. 21. Septemb. & reconciliatio facta super morte ducis Io-
annis. Quod audiens Anglus, ægrè tulit, sequentisq; Februariј die. 20.
bellũ proclamauit etiã in Flandros. Statimq; Philippus adiuuit Francũ
Simul expulerũt Anglos è Parisio, & multis aliјs locis. Deinde Philip-
pus obsedit Calisium duobus mensibus, sed non obtinuit. magis autem
redierunt in gratiam dux & Anglus vnà cum Francis. 13. Sep. Indict. 14.
¶Anno. 1436. terribilis inundatio Gandaui fuit. 29. Iuniј. Et. 26. sequẽtis
Augusti, Brugenses concurrerunt ad arma, forumq; tenuerunt vsq; ad
decimam sextam Octobris. Prępositũ suum occiderunt. Deinde Slusas
obsederunt: sed post viginti tres dies, infecta re domum regressi sunt.
¶Anno. 1437. vltima Ianuariј feria. 5. tanta vẽtorum vis fuit, vt sata ra
dicitus euelleret. Eodem anno. 6. Aprilis Gandẽses conglobati summũ
decanum suum occiderunt. Brugenses quoq;. 28. die dominica mensis
eiusdẽ, rursum occiderũt prępositũ suum & fratrẽ eius. Hæc vbi comes
intellexit Brugas tanquam amicus ingressus (præcurrente fama quod
Hollandiam repeteret) iussit suis obuios quosq; trucidare. Cæterũ ci-
uibus ad arma conuolantibus, & dominum Ioannem de Liladam comi
tis amicissimum occidentibus, comes ipse vix manus eorum euasit, ad
iutus fabro quodam seras portæ confringente. ¶Eodem anno Sigismũ
dus defunctus est post annos imperiј. 27. Successit. 17. die Martiј feria
2. Indict. 1. gener eius dux Austriæ Albertus. 2. Regnauit ferme biennio.
Postea fertur intoxicatus vir laudatissimus in vita sua ¶Anno. 1438. re-
conciliatio Brugensium & Philippi facta Atrebati. 25. Februariј feria. 3.
Ita vt Brugenses soluerent aureorum ducenta millia, quos equites nun
cupant, nec amplius haberent iurisdictionem in Slusenses. Martio se-
quente cœpit fames ingrauescere super terram, & multitudo luporum

circa Parisium iam.80.homines deuorauerãt,quando statutum fuit,vt qui occidisset lupum,haberet ex camera computorum.20.solidos turonenses,præter questum quem consequi possent ex pagis. ¶Anno.1440. Fredericus tertius,patruus Alberti,dux Austrię,ad imperiũ sublimatus regnauit annis.53. ¶Eodem anno apud Moguntiam,ars imprimendi libros excogitata fuit ab Ioanne Faustio. ¶Anno.1441.iactum est fundamentum ecclesię nouę sancti Michaëlis Gãdaui.7.Iulij,feria.6.Post dies decem,Gandenses supremum suum Balinum eiecerunt. ¶Anno 1442.à kl.Maij vsq; ad kl.Octob.nõ pluit Gãdaui plusq̃ sexies.Hyeme sequenti tam intensum gelu,vt & viuaria funditus congelarentur. ¶Anno sequente,maxima nix decidit prima & tertia die Maij. die aũt 10.grando terribilis.¶Anno.1444.sanctus Bernardinus ordinis minorũ natione Tuscus,migrauit à sęculo. 20. die Maij, in vigilia ascensionis, ætatis suæ.63.¶Anno.1445.teste Palmerio,christistiani.30.ferme Turcarum millia occiderunt,inter Andronopolin & Danubiũ.Quo prelio Ladislaus rex Pannoniæ, & Iulianus cardinalis cum multis alijs occubuerunt. ¶Anno.1447.defunctus est Eugenius.23.Februarij Indict.10. Vacauit sedes diebus. 12. Successor eius Nicolaus quintus,à.6. Martij sedit annis.8.diebus.20.¶Anno.1448.comes Flandrię conatus est imponere gabellam salis omni populo,sicut fit apud Francos: sed Gandẽses non permiserunt. Eodẽ anno,sol eclipsin passus est.29.Augusti.Secuta per loca pestis. ¶Anno.1449.Felix Amedeus,amore pacis & vnionis, cesśit omni iuri suo quod habere potuit in summo sacerdotio.Deinde monasterium Ripalense mirifice instaurauit: ibiq; sepultus in pace requiescit.¶Eodẽ anno,magnus terræmotus erat in Flandria.23.Aprilis. feria.4.¶Anno.1450.Romæ propter iubeleum tãta compresśio populi fuit,vt alterutrum in magno numero suffocarint. Eodem anno,diuus Bernardinus catalogo sanctorum adscriptus fuit.¶Anno.1452.Mahumetes Turcarum imperator, anno regni sui tertio Constantinopolin obsedit. Vltimo obsidionis die,qui fuit pentecoste,indixit ieiuniũ vsq; ad vesperam:deinde largiter epulari,& ita innouare assultum.Semel & iterum repulsus est,tertiò vicit,& intrauit ea nocte,quæ dominicam sequitur,vel certè.4.kl.Iunij,feria.2.mane.Et meritò in solẽnitate sancti spiritus expugnati sunt, qui iam plusq̃ duodecies à fide sancti spiritus recesserunt,ipsum deũ esse negantes. Historia cladis huius tam diuerse literis tradita est,quo ad tempus obsidionis,quo ad diẽ expugnationis, quo ad cædis enormitatem, vt mirer in re tanta tamq; recenti, tantam dissonantiam scriptorum.Hoc certum cõperi ex literis cardinalis Rutheni, qui tunc illic obsessus erat,& habitu mutato vix euasit. Item ex literis Enææ Siluij,tunc pontificis Senensis,quòd intra dies pẽtecostes mense Maio,& anno.1452.nõ tertio capta sit,quòd Ioannes paleologus imperator Gręcorum cum tota domo sua decollatus sit,quòd tantum sanguinis fusum,vt plateę quasi torrentes fluerent,quòd imaginẽ crucifixi stercore micturaq; fœdauerint, deum christianorum irridentes.

Constantinopolis amissa.

Vt re-

Vt reliqua prætercam in viros & fœminas, in pueros & puellas perpetrata scelera priusq̃ ipsos iugularent. ¶ Anno.1455.Nicolaus papa defunctus est.25.Martij feria.3.ante dominicam palmarũ.Vacauit sedes dieb 13.Successor eius Calistus.3.ab octaua Aprilis sedit annis.3. mẽsib.4.die vno. ¶ Anno.1456.prædictus Mahumetes post conculcatas Thraciç vrbes,venit ad Hungaros.Obsedit Taurinum innumera multitudine armatorum . Stabat ex aduerso Christianorum paruulus grex, vnus fortasse contra trecentos. Inter quos Ioannes Capistranus arripuit imaginem crucifixi.Clamabat alta voce,viriliter agite,facile est domino vincere & in paucis.animatus populus irruit in hostes,prostrauit.40.millia Cæteri volentes fugere viderunt in aëre tantam multitudinem bellatorum:vt desperarent se posse euadere. Cõuersiq; in seipsos mutuis cõ cidére vulneribus.Mahumetes autem cum paucis fuga lapsus est. Cui replicauit postea Pius.2.quàm potens sit deus christianorum , etsi non semper potentiam suam ostendat. Capistranus autem fuit ordinis minorum feruentissimus zelator fidei ex Italiam in Alemanniã venit. Carinthiam Stiriamq; trangressus in Austriam delatus est,vbiq; disseminans verbum dei.Consuetudo ei fuit ante lucẽ surgere,matutinis & prima tertiaq; persolutis diuina celebrare,deinde ad populũ latine sermocinari.Cuius verba sacerdos aliquis vulgari exposuit. Finito sermone sextã nonamq; persoluere.Statim ægrotantes inuisere,postea cibum sumere,alloqui aduentantes,mox vesperas explere,rursum ad ægrotos accedere,vesperi completorium dicere,sacrç lectioni vacare non nihil, deinde quieti corpusculum tradere,vixit vsq; ad decrepitam ætatẽ. Calistus autem instante præfato bello misit per orbem christianum,prçcipiens vt in omnibus ecclesijs campanã pulsarent inter nonam & vesperas ad commouendum populum vt vnusquisq; ter orationem domini & aue Maria dicerent orando pro pugnaturis . Habita autem victoria idem pontifex composuit officium transfigurationis,& iussit celebrari 6.Augusti in memoriam tantæ victoriç,non quòd illa die prçliati sunt . sed ꝙ aptior dies nõ videbatur. Cõtigit enim victoria in festo Magdalenæ sicut ex ipsius Calisti literis perspicuum est. Eodem anno Ludouicus primogenitus Caroli.7.Delfinus infensus patri,confugit ad Philippum Burgundum,&.5.annis cum eo mansit. Eodẽ anno.in regno Apuliæ.5.Decemb,& rursum.30.eiusdem tãtus terræmotus fuit,vt vrbes & castra multa subuerterit,homines autem innumeros.Similiter in Arragonia Poloniaq; multos extinxit. ¶ Anno.1457.Ludouicus cardinalis apud Rhodum magnam de turcis victoriam consecutus est . Eodẽ anno missus à pontifice legatus quidam in Franciã multum pecuniæ conflauerat vt daretur militibus contra turcam pugnantibus. Cæterũ rex retinuit eam sibi militibusq; suis. ¶ Anno.1458.mẽsis Augusti sexta,defunctus est papa Calistus.Vacauit sedes diebus.13.Successit Aenças Siluius poëta doctissimus.20.eiusdem mensis,dictus Pius secundus. Sedit annos.5.menses.10.dies.27.Malè de se loquentes coercuit nunq̃: liberè enim

Capistranus.

enim loqui volebat omnes in vrbe libera. ¶Anno.1459.Antonius episcopus florentinus,theologus,historicus,prædicator,obijt.2.Maij,feria 4.¶Anno.1460.intestino bello laboratum in Anglia.Populus duce quodam Ricardo,Henricum regem captum tenuit Londoniæ, regina autē collecto exercitu regem liberauit,Ricardum interfecit.Interfecti filius Eduardus triduo prælians, occidit de exercitu reginæ plurimos, desiderati vtrinq; ferme.30.millia. ¶Anno.1461. Carolus.7.obijt.22.Iulij. Succesit filius eius Ludouicus.11. quem Philippus Burgundus adduxit Remos,& coronari iussit in festo assumptionis. ¶Anno.1463.Ludouicus.11. retraxit ad se comitatum Boloniæ, Pontiniaceñ. & vrbes Ambianum,Corbeiam,Mondiderium,Peronam, Abbatisuillam & sanctū Quintinum.Quas septimus dederat Philippo in tractatu pacis Atrebatensis.Pro quibus recepit nunc idem Philippus.400.millia scutorum aureorum Frāciæ.¶Anno.1464.papa Pius excitauit omnes christianos contra turcam,ad quod opus seipsum ducem constituit.Interim allatū sibi ex Græcia caput sancti Andreæ apostoli quod in sacello apud sanctum Petrum ad hoc præparato posuit. ¶Cum autem iam plurimi ad bellum præfatum conuenissent deessetq; Burgundus qui loco sui filium suum Nothum misit Antoniū, præ dolore defunctus dicitur in naue Anconæ. 14.mensis Augusti.Vacauit sedes dieb. 16.Porro cruce signati reuersi sunt ad propria:Successor Pij Paulus.2. Ab vltima Augusti sedit annis.6.mensib.11.dieb.2. ¶Anno.1465.Carolus Philippi Burgundi filius,comes Charlesij stipatus.10.millibus pugnatorum abijt ad montem Henrici laturus auxilium Britannis contra Francum,qui statim cū 30 millibus occurrit illi.17 Iulij & victus est.Deditq; victori Carolo comitatum Pontiniacensem & Boloniæ, Peronam regiam, & Mondiderium mense Octobri.¶Eodem anno Leodienses opposuerunt se episcopo suo domino Ludouico Borbonio. ¶Anno.1466.præfatus Carolus veniens auxilio Leodino pōtifici subuertit Dionantū,pacē composuit, episcopum suum Leodini receperunt vel inuiti. ¶Anno.1467.Philippus Burgundus obijt Brugis.15.Iunij feria.2.anno principatus sui.47.Sepultus Diuione in Burgūdia apud Chartusios. Succesit Carolus filius eius. ¶Eodem anno papa Paulus legatum misit in Franciam vt aboleret pragmaticam sanctionem.Rex consentire videbatur, sed procurator eius generalis & vniuersitas Parisiana restitit. Ipsam videlicet institutam synodo Constantiana,confirmatam basiliensi,Eugenio,Nicolao Calistoq; ad honorem dei, ad firmamentum ecclesiæ,scholarumq; prouisionem, ne fraudarentur collatores ordinarij, ne Romam proficisci cogerentur ordinati,ne seruiret Italis pecunia franca.¶Eodē anno Leodini rursum rebellabāt episcopo,suppetias à Gallo petentes. Qui misit eis quadringētos & sex millia bellatorū fortium,quos Carolus Burgundus prelio fudit apud sanctum Trudonem,compulitq; Leodinos & socias ciuitates Tungrim,Masecam,Bouiniam, Belisiam,Hasselt, & alias subuertere portas suas. ¶Anno.1468.circa festū Ioannis secundā vxorē duxit

Pragmatica defensa.

duxit Carolus Brugis sororem Eduardi regis Angliæ.¶Interea Ludouicus Francus multum offendit principes Galliæ,maxime fratrem suũ Carolum ducem Normãniæ.Causantibus alijs se iure suo priuari,alijs apud regiam maiestatem se esse contemptui, alijs exactiones & neces innocentum ab eo perpetratas. Persuasit ei quidam facie Francus,corde Burgundus vt si vellet omnibus pacifice dominari, primum pacem faceret cum Burgundo, ipsum esse vnum,cuius amicitia maxime omnium opus esset. Accessit ergo Ludouicus ipse ad Carolum residẽtem Peronæ.Festiue susceptus est ab eo.Postera die Carolus intellexit Leodinos exules munisse vrbẽ,collegisse exercitũ, quindecim aut eo ãplius canonicos occidisse,captiuum tenere põtificem.Et hæc omnia præsum psisse partim sua malitia, partim clandestinis instinctibus Ludouici qui iam duos illuc misisse legatos accusabatur. Accensus furore Carolus parum abfuit quin Gallum vinculis addixerit.¶Inter alia coẽgit eũ iurare super eucharistiæ sacramẽto(quod vterq; tunc sumpsit) non amplius iniurium fore duci Normanniæ, fidelem manere Burgundæ domui,secumq; ad bellum leodinum pergere. Illuc itaq; profecti sunt mẽse Octobri. Leodini videntes arma franca lætati sunt, existimantes auxilium sibi destinatum adesse. Intromissi autem cum militibus Caroli conclamabant.Viuat Burgundia.Ciues qua poterant diffugerunt.Erat trigesima dicti mensis dies dominica, & hora qua cantabatur introitus missæ.Omnia quæ fecisti nobis domine in vero iudicio fecisti:quia peccauimus tibi.Carolus vrbem gladio consumpsit & igni.Francus autem & ipse non parum timens cuti suæ clam fugit in terram suam.Et retraxit ad se quicquid oppidorum Carolo dederat vt Peronam,Ambianũ, &c. ¶Anno.1470.comes Vveruuicus fugatus ex Anglia cõfugit ad Frãcos.Cœpitq; piraticam exercere in naues mercatorũ terræ Caroli,deinde stipatus Francis eiectorem suum Eduardum eiecit ex Anglia. Qui venit ad Carolum,fortunam questus,accepit ab eo milites,redijt,vicit, regnumq; recepit.¶Anno.1471.Carolus obsedit Ambianos: sed Ludouicus vnius anni inducias ab eo impetrauit.Quibus finitis transgressus Sommonã fluuium Carolus excussit pagorũ duo circiter millia cum oppidis multis vt Neelam,Posiacum,Regiam,Mõdiderium. Rursum Ludouicus obtinuit duorum annorum inducias.¶Eodẽ anno.1471.initio noctis quæ diem.26. Iulij sequebatur papa Paulus dum consistoriũ publicum lætus habuisset,multosq; sibi polliceretur annos,bene pastus à cœna cubiculo se recepit,& nullo mortalium præsente apoplexi percussus interijt.Succesit ei Sixtus.4.Sedit à.9. mensis Augusti annis.12. mensib.11.dieb.24.Ad quem missus Bernardus Iustinianus orator Venetus recitauit turcã abstulisse nobis imperia duo,regna.4.prouincias.20. vrbesq; ducentas.¶Anno.1472.mense Ianuario circa festũ Agnetis videri cœpit cometes horribilis & durauit dieb.80.Quo nondum dissoluto alter apparuit.Secuta bella,fames,pestis in multis locis.¶Temporibus his apud Sueuos quidam eremita Nicolaus.20.circiter annis omni

cibo

cibo corporali abstinens semel in mense corpus domini sumpsit. Sẽper eodem vultu, semper lætus in domino permanebat. ¶Anno.1473. glacies niuesq; præcessere pruinam, quæ magnam vinearum partem corru pit, æstatis siccitas & calor secutus ferme intolerabilis. ¶Eodem anno in profesto sancti Mathię defũctus erat Arnoldus dux Gheldrię, quẽ filius suus Adolfus captiuum tenuerat.6. annis. Quam ob rẽ Burgũdus Adolsum cepit & in castro curtracensi custodiæ mancipauit. Et emit ab Arnoldo ducatum illum. Sed & duci Iuliacensi pro iure suo quod prætendere potuisset eò quòd natus esset è Gheldrię filia seniore, dedit.80.millia florinorũ. ¶Audita igitur morte Arnoldi Burgundus abijt in Gheldriam, vt possessionem susciperet. Vrbs autem Venlo & Neomagium restiterũt, priorem vi expugnauit, alteram longa obsessione fatigatam per deditionẽ cepit. Et ita totius Gheldrię dux factus est. ¶Anno.1474. Robertus Bauarus episcopus Coloniensis questus est Burgundo quòd ciues sui cũ Nuciensibus subtraherent se à domino ipsius. Perrexit Carolus anno proximo & obsedit Nuciam. Cumq; obsidio diutius duraret quàm ferre posset obsessus vnanimiter confugerunt ad patronum suum diuum Quirinum remedia postulantes. Apparuit igitur quodã tempore matituno stans supra murum minitãs interitum Carolo nisi desistat. Territus ille soluit obsidionem & abijt. ¶Interea rex Eduardus ab Anglia venit Calisium in manu forti vt debellaret Francũ. Non habuit Francus in principibus suis cui satis fideret: misit vnum & solum è seruitijs qui conueniret Eduardum & diceret. Dominum suum vehemẽter expetere Anglici regis priuatum colloquiũ. Respondit Anglus idipsum se velle. Designatus locus Piciniacus apud Ambianos, diesque 29. Augusti. Conuenerunt reges. In nouennium inducias statuerunt. Ludouicus. 75. millia aureorum mutuatus ab vrbe Parisiana tradidit Eduardo. ꝓmisit adhęc daturũ singulis ãnis.5.millia durãtibus inducijs ¶Eodem anno.1475. Martij.21. feria.3. hebdomadę sanctæ, Simon Tridentinus, puerulus nondum.30. menses natus, ab Iudæis crudelissimè mactatus est, & in flumen proiectus. Cuius sanguinem vesperi libabant primis azymis suis, in cõtemptum Christi cũ execrationibus maximis. Puer autem inuentus, infinitis vsq; nunc miraculis claret. ¶Anno.1476 Burgundus expugnauit Nanciacũ & alia quędam oppida Renati ducis Lotaringiæ, qui fugit in Franciam. Francus autem inducias cum Burgundo firmauerat. Qui dum obsideret Moratum eiusdem Renati municipiũ, victus fugatusq; fuit à Sueuis, qui & Suitentes Lotaringis auxilio venerãt. Amisit eo prælio Carolus.16. millia bellatorum. Cumq; in Burgundia nouum pararet exercitum, Lotaringi excusso iugo illius, libertatem sibi vendicabãt. ¶Eodem anno. Galeatius Sphortia dux Mediolanus.26. Decemb. in templo sancti Stephani interfectus fuit corã altari à ciue suo, cuius vxorẽ fundũq; detinebat. ¶Anno.1477. Indic.10. Carolus rursum obsedit Nancy. Superuenit Renatus cũ Sueuis & Francis. Commisit cum duce.5. Ianuarij, die dominica. Quo die Burgundus

ipse & exercitus eius miserabiliter perierunt. Corpus ducis illatum vrbi, Renatus sepulturæ tradidit. Vix autem post multos annos reliqui credere potuerunt, talem principem occumbere potuisse. Vnde nec solennes exequias ei more solito celebrarunt. Francus autem statim credidit, & absque mora Burgundiam, Picardiam, Arthesiamque inuasit. Atrebatum vi cepit, oppidum dico, nam partem illam quę vocatur ciuitas, Philippus Crepicordianus custos eius, habito consensu Guilhelmi Hugoneti Cancellarij, & domini Guidonis Himbrecuriensis, regi tradidit, & transfugit ad Francos. Qui fertur relicta fide catholica, sensisse cum Turcis. Oppidanorum Atrebatensium multos decollauit rex, multos relegauit procul à finibus suis in Franciam, & nouam Coloniam introduxit. Deinde subiecit sibi Cameracum. Vnde præter violenta dona mutuatus est primum quadraginta millia scutorum aureorum. Deinde adhuc viginti quinque millia. In castro sellis, in porta sancti sepulcri, & in Cantimprato, præsidia militum posuit, ne ciues rebellarent. Combussit Malbodium, cepit Bucinium, Quercetum, & plura. Eodem anno Gandenses feria quinta hebdomadę sanctæ, tertia Aprilis præfatum Guilhelmum Cancellarium, & dominũ Guidonem de Himbrecourt decollauerũt in foro veneris, vt patrię perditores. Tuleruntq; Adolfum Geldrium de castro Curtracensi, & principem constituerunt exercitus, qui ante Tornacum à Francis interfectus est vigesima sexta Iunij. Interim domina Maria filia Caroli suscepit principatum. Quam accepit vxorem Maximilianus dux Austrię, filius Frederici imperatoris. Nuptiæ Gandaui celebratæ sunt. ¶Anno. 1478. Maria Philippum Maximiliano peperit. Qui cum exercitu venit ad sanctum Gislenum, vt liberaret Cameracum de manu Galli. Gallus autem promisit satisfacere, redditque Bucinium & Quercetum. Cameraci autem vigesima die Maij, in profesto sacramenti ipsum palam descendit de loco suo super altare, spem bonam ciuibus, horrorem hostibus incussit. Ciues tertia Iulij sequentis obsederunt Francos in castro Sellis, auxilioque Rauestani, Cornelijque Bergensis & aliorum, eos expulerunt. Rex interim confugit ad sanctum Martinum Turonensem, & fecit ei cancellos argenteos appendentes quinque millia septingentas septuaginta sex marcas & vltra. Quos nuper abstulit Franciscus, & in monetam deformauit. Cameracensibus reddi fecit quadraginta millia præfata. Ecclesiæ quoque nostræ dominæ dedit mille ducentos aureos ad coronam fabricandam nostre dame de grace, vnà cum duodecim lancibus argenteis in eodem sacello ad luminaria imponenda. ¶Anno. 1479. Maximilianus conflixit cum Gallis inter Morinum & Ariam: loco nomen est Guynegate. Vbi maximam victoriam consecutus est, auxilio primum dei, deinde etiam Ioannis de Darizele ductoris peditum, quos monuit instante pugna humi procumbere, diuinam gratiam inuocare. Surgentes autem ab oratione, fortiter pro patria pugnauerunt, & prostrauerunt innumeram multitudinem.

¶Anno proximo, Maximilianus & Ludouicus inierunt pactum induciarum ad menses septem. ¶Eodem anno.1480. Mahumetes obsedit Rhodum. Cumq; iam penè vicisset, diuino miraculo victus fugatusq; fuit: mox inuasit regnum Siciliæ. Ortranti ciuitatis episcopum mediũ secuit, populum vt oues mactauit. ¶Anno.1481. Mahumete mortuo, successit Baisetus mense Iunio. ¶Eodem anno defuncti sunt Platina & Franciscus Philelphus. ¶Eodem anno, tanta fames in Gallia, vt vltra centum millia hominum fame perierint, & Cameraci mencalda tritici vænierit quadraginta octo solidis. Vina quoque perpauca & adeò cruda immaturaque, vt bibi non possent. ¶Eodem anno, in Hispania gens Iudæa baptizari se fecit: fictè tamen, vnde & multi fuerunt combusti. ¶Anno.1482. Francus abstulit Flandris Ariam, oppidum non procul à Morinis. ¶Eodem anno, Maria Maximiliani coniunx, expatiandi gratia, Brugas egressa de equo cecidit: quo casu tantum læsa fuit, vt paulò pòst expirarit vigesima sexta die Martij, feria tertia, relictis liberis Philippo & Margarita. ¶Eodem anno mense Nouembri, pax composita fuit inter ducem Maximilianum & Francum in vrbe Atrebatensi. Promissa Carolo Delfino iam dicta Margarita. Cui adsignauit rex comitatum Arthesij Burgundiæque, vnà cum Masconensi, Antisiodorensi, Barensi ad Sequanam sito, alijsque quibusdam dominijs ¶Eodem anno regnauit in Gallia morbus freneticus, quo multi perierunt. Alij ex fenestris se præcipitando, alij in puteos insiliendo, alij amissa ratione deficiendo. ¶Eodem anno Guilhelmus Marcensis cupiens filium suum facere episcopum Leodinum, prouocauit Ludouicum episcopum loci ad pugnam, & occidit eum. Paulopost captus & ipse fuit, & decollatus.
¶Anno.1483. Legati Flandriæ Parisium intrauerunt sexta Ianuarii, portantes tractatum pacis & nuptiarum. Sequenti die fecerunt processionem generalem, canentes: Te deum. Ipsa vero Margarita Francis principibus tradita fuit Hesdini deducenda Parisium. Quò peruenit secunda Iunii, & nuncupata est domina Delfina, cum esset annorum quatuor Rex autem ægrotabat Turonis, vbi & obiit trigesima Iulii, feria quarta anno regni sui vigesimo secundo. Successit Carolus octauus, annos natus tredecim, & menses duos. Non tamen statim coronatus fuit, sed expectatum vsque ad Iunium anni sequentis, quo decimumquartum annum impleuit. ¶Anno.1484. defuncto Sixto vigesimaoctaua Iulii, vacauit sedes diebus quindecim. Successor eius Innocentius octauus, sedit à decimatertia Augusti annos septem, menses vndecim, dies octodecim.
¶Anno.1485. Henricus septimus fugatus dudum ab Eduardo quarto ex Anglia, sumpto Francorum auxilio debellauit & occidit ipsum, regnũq; recepit. Interea Maximiliano Franciscus dux Gallicanę Britãnię Annã filiam promisit coniugem: Carolus autem Francus præter ius & fas armis adortus Britanniam plus quadriennio fatigauit. Deinde Francisco defuncto, Maximiliani filiam repudiauit Margaritam, & sponsam eius
Annam

Annam sibi præripuit. Atque hoc modo ducatum quoque Britanniæ vendicauit, Indictione septima. ¶Dum hæc aguntur in Gallijs, pater Maximiliani iam senio confectus, electoribus filium commendauit, petens vt ipsum successorem constituerent. ¶Igitur anno. 1486. pater & filius vnà Francfordiam ingressi vigesima Ianuarij, conuentum principum expectabant, ac decimasexta Februarii, feria quinta, in templo sancti Bartholomęi, diuino sacrificio celebrato, vnanimiter ipsum elegerunt regem Romanorum, decimaque Aprilis coronauerunt Aquisgrani. Regnauit cum patre annis septem, post ipsum viginti sex.

DECIMINONI LIBRI FINIS.

CHRONICORVM MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore, LIBER XX.

NNO millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, Ferdinandus rex Lusitaniæ, debellare cœpit Mauros regionis Bethycæ, quæ nunc ab vrbe principali Granata dicitur. Expugnauit vrbem Malacham, & alias multas. Durauit bellum fere quinquennio. Quorum vltimo (qui fuit salutis. 1491.) mense Maio, obsedit Granatam, quam per deditionem accepit. 25. Nouembris, feria sexta. Porro septimâ Ianuarii sequentis, ipse cum vxore sua ingressus, possessionem illius suscepit. ¶Eodem anno. 1487. Maximilianus iunctis Brabantiis, infinita mala Flandris intulit, præcipue Gandauo, Brugis, & Ipris: quòd nollent ipsum habere principē supra filium eius Philippum, qui iam ante sex annos comitatum tradente patre gubernandum susceperat. Et Iprenses quidem serpente fusili globum in caput eius eiecerunt, qui propter aurem illius præteruolans, diuina tamen custodia quòd non læsit. Brugenses vero kalendis Ianuariis, iniecta manu ipsum comprehenderunt, & plus quatuor mensibus tenuere captiuum. Interim Gandaui de pace tractatum, quam ille seruare promisit, & abiit. Sed non diu firma fuit: nam pater eius æstate sequenti Gandauum obsedit. legatus eius Engelbertus comes de Nassau, Brugas per deditionem obtinuit, vnde inæstimabilem thesaurum asportauit. In obsidione Gandensi, Christophorus marchio Brandeburgensis, Frederico longè charissimus, globo bombardico tactus occubuit. Statim obsidio resoluta fuit, & pax resarta.

¶Eodem anno.1488.Belforarius castellanus Scaldobrij castri iuxta Cameracum cessit ipsum Francis vigesima prima Decembris,quod Henricus episcopus pauló pòst emit.¶Anno.1490.Constantinopoli fulgur exussisse dicitur circiter. 800.domus , & hominum tria millia. 12. Iulij, feria secunda. ¶Anno.1491. postridie sacramenti,tertia Iunij, quidam magister Ioannes Langlois Parisij in sacello sancti Crispini presbiterum celebrantem deiecit in terram, hostiam & calicem iam consecratum effudit & conculcauit. Captus ilico,negauit ibi corpus esse Christi.Post multa conamina,cum resipiscere nollet combustus interijt. ¶Eodem anno,circa festum cathedræ(terribile dictu)cœperunt dæmones habitare & possidere monasterium dominarũ quercetensium, quas annis quatuor & mensibus totidem miserabiliter vexauerunt.Vidisses eas crebro velut canes per agros discurrere . Instar auium volare per aëra,sicut feles in arbores repere,pendere de ramis,variarum animantium effingere voces,secreta prodere.de futuris euentibus prophetare Denique quoties dominus Henricus Cameracensis episcopus, aut dominus Egidius Nettelet , decanus eiusdem ecclesiæ, viri virtutum, ad exorcismum earum accederent:En(inquiunt)cornutus ille nunc in via est,vt nobis comminetur venit.Post multa remedia vndecunque collata,earum nomina delata Romam, ab Alexandro sexto lecta fuerunt in cœna domini sub diuino sacrificio,sed nihil profuit. Ioanna potiere, quę malorum dicitur dedisse principium à nono ætatis anno,ludere cũ diabolo cœpit, qui accusabat eam in monasterio. 434. vicibus indigne communicasse.Sed ille quia mendax est, non stamus verbis illius. Ipsa Cameracum adducta quadragenaria maior,anno tempestatis istius primo in carcere periit circa festum Martini.Cæterę post annos quatuor mẽse Iunio liberatæ sunt.¶Anno.1492.Innocẽtius obiit vigesima sexta Iulii.Succesit Alexander sextus.Sedit ab Augusti decima annis vndecim,diebus nouem. ¶Eodem anno,Iudæi in Sterñebarch oppido Germaniæ vigesima secunda Octobris obtinuerunt à Petro presbitero sacram hostiam,quę puncta cultris & consputa,multum sanguinis fudit. Iudæi combusti, Petrus crurifragio primum affectus, mox sublatus in rotam profunde pœnitens concrematus est. ¶Eodem anno,Grisardus restituit Atrebatum principibus Flandriæ , quarta nocte Nouembris, quæ diem dominicam sequebatur. ¶Eodem anno , apud Basileam, septima Nouembris, lapis. 300. pondo deltæ formam præferens è fulmine decidit. ¶Anno.1493.Fredericus imperator obiit decimanona Augusti. ¶Eodem anno Carolus Francus a quibusdam persuasus ad se pertinere Siciliam regnumq; Neapolitanum,illuc armata manu proficiscitur:Vniuersam perturbauit Italiam. Multa ad votum consecutus est.Intrauit Romam vltima Decembris, anno.1494. non tertio (quod quidam scribit) & vigesima secunda mensis Februarii sequentis . die dominica prædictus Carolus ingressus est vrbem Neapolin . Rediit

Lugdunũ sabbato, die septima Nouembris. Vbi resciuit Neopolitanos iam tunc ab ipso defecisse. Post tantos itaq; labores, nihil è terris illis audio mansisse Gallis, pręterquam morbum Neopolitanum, nunquam prius (vt aiunt) in Gallia visum. Cumq; iam alterã in desertores pararet profectionem, morte præuentus est. Anno enim. 1498. sabbato palmarũ post prandium prospectans de fenestra ludentes ad pilam, desidit in solarium & expirauit: nulla de se legitima prole relicta. Succefsit ei vt proximus hæres dux Aureliæ Ludouicus duodecimus. Fuit consecratus. 27. die Maij Remis. Suscepit autem coronam regni apud sanctum Dionysium prima Iulij sequentis. Vxor eius erat Ioanna, soror Caroli iam defuncti: quam inuitus duxisse dicitur, compellente patre puellæ Ludouico vndecimo: ideo corpus illius nunquàm tetigisse. quam mortuo Carolo repudiauit, & Annam relictam eius duxit vxorem. Hæc autem fecit per dispensationem Alexandri pontificis & aliorum iudicantium prius matrimonium non obligare regem, quippe coactum nõ voluntarium. Licere autem accipere Annam, ne forte si alium maritum haberet, ducatus Britãniæ à corona recederet. Repudiata vero perrexit Bituricam, vbi reliquum vitæ mirabili sanctitate compleuit. Ad cuius sepulchrum multa miracula cœlitus facta memorantur. Factum regis multum displicuit theologis Parisianis. Quorum vnus & doctrina & sanctitate præclarus magister Ioannes Standonc natione Brabantinus, constanter arguebat regem. Non licet (inquit) repudiare vxorem non fornicariam. Non licet ea viuente introducere aliam. Non licet habere vxorem fratris. Rex ira percitus fugauit à se, & toto regno interdixit. Exulauit igitur longo tempore. Reuisit Mechliniam natale solum: vbi scholam pauperum instituit. Accefsit Louanium, & fecit similiter, qui nunc vsque Standonici nuncupantur. Monasteria tum virorum tum fœminarum multa reformauit, adiutore domino Cameracensi Hẽrico de Bergis: quem ad hoc ille instigauit. Quotidie ad populum feruentifsime prædicauit, nunc Louanii, nunc Bruxellæ, nunc alibi. Confluxũ maximum habuit. Non suffecit semel audisse. cateruatim currebant vt iterum audirent. Ego sæpe interfui, aliquando etiam domi nostrę suscepto, ad mensam ministraui. Mirabamur admodum parsimoniam viri. Qui vix compelli potuit, vt exhausto corpusculo cibo potuq; subueniret. Habuerat discipulũ Parisii magistrum Tomam Vuarnet, natione Picardum, qui audacter in delirãtem regem inuectus, ferme captus ab eis, fuga lapsus euasit. Scholam Valencenis erexit. Horum exilium vt regiæ maiestati noxium, ita multis ad quos diuerterunt, vtile fuit & salutare. Post longum postliminium reuocati fuerunt Parisium.

¶Anno. 1499. Francus abiit Mediolanum. Obtinuit ipsum, totumque ducatum per deditionem possedit. Philippum Rauestanum constituit principem Genuensium. ¶Interim præfata Anna peperit Claudiam, decimaquarta die mensis Octobris.

¶Eodem anno & mense.25. mẽsis corruit Parisij pons nostrę dominæ in Sequanam,cum.60.domibus desuper ædificatis.82. anno ex quo factus fuerat. ¶Anno.1500. Ludouicus Fortia dux pridem Mediolanus (qui tempore necessitatis ad Maximilianum cõfugerat) cum Alemannis rediẽs Mediolanum(excepto castro)recepit tertia Ianuarij. At rursum ante dominicam palmarũ amisit, & captiuus ipse ductus in Franciã mortuus est ibi. ¶Eodẽ anno Gãdaui natus Carolus Philippi filius ipso die bisextili qui fuit.25.Februarij.fer.3. Hic sacris literis & sanctis moribus institutus à summo theologo magistro Adriano Traiectẽsi, qui nuper sedẽ romanam tenuit, didicit timere deum,nemini malum pro malo reddere,sed vincere in bono malum, ecclesiam frequentare, diuinis sacrificijs libenter adesse, orationi insistere. Quæ omnia vsq; hodie tã studiose exequitur: vt inter principes non sit ei similis super terram. Vnde & dominus virtutum cum ipso, qui facit eum vbiq; victorem. Deniq; notum est quoties eum etiam domestici eius nunc toxico nunc proditione perdere conati sint, & dominus tutatus est eum. ¶Eodẽ anno rex Portugalliæ naues misit ad Indos, & inuenerunt regiones nũquam prius cognitas nostris,& alia multa mirabilia. ¶Eodẽ anno Ioseph Indus recitauit Romæ presbiteri Ioannis & sociorũ eius res ecclesiasticas nostris haud multum dissimiles. ¶Anno.1501.Philippus archidux & vxor eius Ioanna filia regis Castellæ amicitia cũ Franco firmata profecti sunt per Franciam in Hispanias.Intrauerunt Parisium in festo sanctæ Catharinæ, Pictauiam in vigilia natalis domini, vtrobiq; honorificentissime recepti.¶Anno.1502.Francus per legatum recuperauit Neapolim armata manu. Deinde sub domino Philippo Rauestano partem exercitus misit in turcam:sed Veneti non fauentes Francis fame eos affecerunt & reuertere non sine damno coegerunt. ¶Eodem anno.1502. sanctus episcopus Cameracensis dominus Henricus Bergeñ obijt Castelli. 7.Octob. feria.6.plenus eleemosynis & alijs operibus bonis.Solebat crebro cum sacellano suo visitare noctu pauperes,& necessaria ministrare.Successit dominus Iacobus de Croy.
¶Anno. 1503. Archidux Philippus ab Hispania regressus in Franciam, composuit pacem apud Lugdunum.23.Martij inter Hispanos,Gallos, & Alemannos,quę publicitus ædita fuit illic.4.Aprilis.Deinde perrexit in Sabaudiam videre sororem suam Margaritã post repudium à Franco datum,Sabaudico duci traditam. ¶Interim Arragones à Neapoli fugarunt Francos,& regnum receperunt. ¶Eodem anno in festo sancti Ludouici.25.Augusti, Hemon Picardus Parisij in sacello quod dicitur sanctum, violenter abstulit hostiam de manu celebrãtis coram multis nobilibus comminuit & coniecit in terram, & carceri traditus rogatus à Standonc vt veniam peteret,non acquieuit.Mox temporali consumptus igni, perpetuo incendio mancipatus est. Standonc vero Ianuario sequenti defunctus est. Eodẽ anno papa Alexander.18.Augusti veneno perijt. Secutus Pius tertius nõ integro mense præfuit. Mortuus hic in
festo

festo Lucæ euangelistæ. Successit Iulius.2.vltima Octobr. Sedit annis 9.mensib.3.dieb.25.¶Anno.1504.magna fames in Gallijs,magnus terræ motus in Flandria:nocte quæ diem sancti Bartholomæi præcessit.
¶Eodem anno Philippus archidux secundo profectus est in Hispaniã per mare. Sed vento contrario appulsus in Angliam necesse habuit ac quiescere voluntati regis illius,& tradere qui ad se confugerat, albam rosam.¶Anno.1505.sancta mulier defuncta est Ioanna vxor quondam regis Ludouici.12. Decessit & Elisabet victrix Maurorum apud Granatam.In cuius exercitu non leno, non scortum,non enorme peccatũ apparebat. Quotidie in castris diuina celebrare fecit & crebro prędicare militibus.Quotidie centum aureos erogabat pauperibus.Quadringenti currus sequebãtur exercitum portantes aromata necessaria debilibus & vulneratis:quos medici & presbiteri studiose curabant:quibus honestæ matronæ præerant. ¶Anno.1506.per aliquot dies cometes apparuit.¶Eodem anno Franciscus Valesius dux Engolismæ desponsauit sibi Claudiam supradictam.21.Maij die ascensionis in vrbe Turonensi. ¶Eodem anno Philippus archidux Castellæ rex defunctus est in Hispania.17.Septemb.feria.5. ¶Anno.1507.Genuenses fugauerunt à se Francos & libertatem resumpserunt. Sed eodem missis exercitibus suis rex vrbem recepit. ¶Eodem anno Margarita soror Philippi,Sabaudo mortuo,redijt Gandauum. Suscepit regimen terrarum Caroli nepotis sui.28.die Maij.¶Eodẽ anno.2. Aprilis parasceue sancta Franciscus Turonensis eremita defunctus est,sectæ minimorum fundator quem Leo decimus catalogo sanctorũ adscripsit.¶Anno.1508.magnus principum conuentus fuit Cameraci.Iactum fœdus inter reges Maximilianum Romanorum,Ludouicum Francorum,Ferdinandum Hispanorum. Inclusis omnibus fœderatis eorum:mense Decembri. Domina Margarita præsens aderat.Adfuit & Maximilianns sed incognitus.Noluit enim ostendere palam quis esset.Sed contulit secreto de re quæ tractabatur, cum domino Moguntino qui partẽ illius tuebatur. Pace composita rex Francorum profectus est in Venetos:quos prostrauit conserto prælio.13.Maij.fe.6.anni.1509.Sed & multos suorũ amisit.
¶Anno.1510. Francus intelligens papam Iulium iunctis Venetis moliri quiddam contra suos in præsidijs constitutos, coëgit concilium apud Turonos mense Septembri, vbi proposuit has quæstiones: An licitum fuit papæ mouere bellũ in aliquem principem sine causa. An talis princeps defendendo sua,posset inuadere impetitorem, & ab eius obediẽtia se subtrahere.Responsum:Non licere pontifici. Licere autem principi facere quod querebatur. Obseruandam etiam pragmaticam per regnũ Franciæ. Nec curandum de censuris iniustis si fulminari contingeret. Deinde misit rex ad Iulium responsa concilij sui, petens vt vel paci ac quiesceret, vel vsquam generale concilium indiceret ad hanc materiã exactius pertractandam.Neutrum(ait Francus)admisisse Iulium.
¶Anno.1511.Missus exercitus regis in Italiam,multa fecit & passus est

mala. Nam & Brixiam depredatus est,& apud Mediolanum multos è suis amisit. ¶Eodem anno dominus Iacobus de Croy Cameracensis episcopus impetrauit ab imperatore, vt vrbs Cameracẽsis ducatus fieret. Reliqua terra sub pontifice cõstituta comitatus permaneret. Itaq; dictus dominus primum introitum suum in qualitate vt dux fecit. 10. Feb. feria. 2. Indict. 14. ¶Anno. 1512. ipso die paschę. 10. Aprilis, iuxta prouerbium gallicũ Bon iour bon oeuure, exercitus Iulij põtificis & Francus infinitam stragem ædiderunt: vtrisq; turmis ad internecionem ferme cæsis. Non procul à Rauenna. quam & Galli victores miserabiliter diripuerunt. Fuerat illic ante natum monstrũ habens in capite cornu, pro brachijs alas, sexum vtrumque. In genu oculum, pedem accipitris, V & + in pectore. Cuius interpretatio ædita fuit huiusmodi. Superbia, leuitas, carentia virtutum, sodomia, terrenorum duntaxat amor, obliuio dei, insatiabilis auaritia, flagello Francorum punienda. ¶Anno. 1513. rex Hispanię partem regni Nauarræ Francis eripuit, vt Pampiloniam & alia quædam. ¶Eodem anno Francus rursum Alpes transiuit. Cecidit multos, & à multis cæsus est. Qui euadere potuerunt reuersi sunt inglorij. ¶Eodem anno Iulius bellator egregius: mortuus est. 22. Feb. De quo subiectum nescio quis fecit epigramma:

Genua cui patrem, Genitricem Græcia Partum,
Pontus & vnda dedit. Num bonus esse potest?
Fallaces Ligures & mendax Græcia Ponto
Nulla fides in te. Singula solus habes.

Secutus est Leo. 10. Fuit coronatus dominica palmarũ. Martij. 20. Præfuit annis. 8. mensib. 8. dies. 17. A dicta coronatione. ¶Eodem anno. 13. nauale certamen inter Francos & Anglos fuit in festo sancti Laurentij Vtrinq; multi perierunt. Ex alia parte Suitenses in Burgũdiã profecti sunt, & obsederunt Dinionem. Sed accepta à Francis pecunia discesserunt. Angli autem trangressi Calisium obsederunt Terreuanam vrbẽ Morinorum. quam tandem obtinuerunt deditionem faciente præsidio quod fame laborabat, vrbis autẽ muris funditus euersis. In sequenti mense Septembri, Tornaco per deditionem quoque potiti sunt. Vbi & miræ fortitudinis castrum infinitis expensis suis extruxerunt.

¶Anno. 1514. Anna Francię regina defuncta est nona Ianuarij, Claudię mater atq; Renatæ. ¶Eodem anno ictum fœdus inter Francos & Anglos. Tractatus pacis expositus Parisij. 16. mensis Augusti. Maria soror Henrici. 8. promissa Franco quã duxit vxorẽ in Abbatis villa. 9. Octob. Intrauit ipsa Parisium. 6. Nouemb: maximo omnium gaudio, quod nõ diu durauit. Nam rex ipse circa natalem incidit in languorem, de quo & mortuus est prima Ianuarij sequentis. Cum regnasset annis. 17. Nulla prole sibi masculina relicta. ¶Anno. 1515. Franciscus dux Valesius & Engolismæ tanquam proximus hæres succesit in regnum. Fuit enim filius Caroli. filij Ioannis, filij Ludouici, filij regis Caroli quinti, fuit cõsecratus Remis. 25. Ianuarij, feria. 5. Indict. 3. Deinde apud sanctum Dionysium

nysium coronam regni suscepit. Apud parisios, legatos audiuit Caroli archiducis regis Castellæ. Cui Renatam pactis fœderibus cōpromisit. Carolum Borbonium constituit totius regni secundum se principem. Maria vero reuersa in Angliam nupsit cuidam principi gentis suæ. Interea Franciscus Alpes transiit, vt ducatum Mediolanensem recuperaret: Commisit cum Suyceris.14. Septemb. feria.6. Vbi præter communē stragē multos amisit nobiles. Paulò post superior factus, ingressus Mediolanum, etiam castrum obtinuit. Deinde apud Bononiam cum Leone decimo amicitias copulauit. Accepit ab eo Iubileum diuulgandū per Gallias: qui & alia christiani orbis climata occupauit. Abyssus malorum. Nam sub vmbra profectionis in turcas, inestimabiles thesauros collegerunt. Quarum conflatores & commissarij quidam persuaserunt turbis: vt quicunq; daret.10. solidos liberaret animā pro qua daret à pœnis purgatorijs. Nam pro regula certa tenebant dominum deum facere, quicquid ipsi vellent secundum illud: Quicquid solueris super terram erit solutum & in cęlis. Quod si vel iota minus fuisset q̄ decē solidi nihil prodesse concionati sunt. Displicebat hic quæstus sanctis ecclesiæ filijs. Et cœpit questio vētilari de potestate vicarij. Et vnde hæc nouissimis doctrina noua prælatis: quam prisci pontifices ignorassent. Quænam in pectore beneficij reuersatio vt quoties vellet daret & reciperet idem. ¶Erat in Germania tunc Martinus Luter. Qui nimis acriter inuectus est in has indulgentias. Et inter aliqua vera quędam non vera commiscuit. Opposuit se illi Ioannes Eccius. Vicissimq; hi duo suggestum conscenderunt corā populo contentiosissime disputantes. Tandem vtriusq; rationes Parisium missæ, vt à Sorbonicis iudicarentur. Verum quia non facile fuit videre cui potissimum palma daretur, dum censura differtur in longum. Leo interim longo fulmine Martinum damnat hæreseos, & à cœtu fidelium proijcit. Ille primum à pontifice minus edocto, ad eundem magis edocendum. Mox ad futurum cōcilium appellauit. Interim quia Leo iusserat libellos eius incendio tradi, ius pontificium quas decretales vocant atq; decreta publice Vvittenbergiæ combussit dicens: Sicut fecerunt mihi, sic feci eis. Adde nsq; delictis prioribus impudentiam ampliorem, vniuersum ordinē (quantum in ipso fuit) & sacramenta militantis ecclesiæ pessum dedit. Deniq; dicit ea non à Christo sed ab hominibus instituta, omnes christianos eandem habere potestatem. Claues omnibus esse communes. Hominem iustum in omni opere suo peccare. Omne opus bonum peccatum esse. Inter veniale & mortale non esse discrimen. Et alia multa: quibus innumeras animas Christo subtraxit. Cuius erroribus restiterunt, nō solum Parisij, Louanij, Coloniæ, doctores, theologi: sed etiam reges & principes. Deniq; Carolus imperator edicto publico vetuit, ne quis eiusmodi doctrinis acquiescat sub pœna capitis & omnium bonorum amissione. Quorum dimidium etiam delatoribus addixit. Henricus quoq; rex Anglorum volumē egregium ædidit aduersus eum cunctis prin-

ctis principibus suum pro domino zelum insinuans. ¶ Annus.1516.ipse est primus regni Caroli super Hispanos. Cuius legati mense Iulio conuenerunt apud Nouiomum Galliæ vrbem. Tractatum fœderis conscripserunt multa ardua continentem quę nunquam fuerunt adimpleta. Franci imputant Hispanis, Hispani Francis, vt videre facile est in responsione nuper habita feciali Francię apud Burgos. ¶ Eodem anno in festo assumptionis obijt dominus Iacobus de Croy, dux primus Cameracensis. Successit Guilhelmus nepos eius. Qui post triennium resignauit omnia fratri suo Roberto, factus ipse cardinalis & primas Toletanus. Suscepit autem Robertus possessionem per procuratorem.19. Decemb. ¶ Eodem anno.1516.vltima Nouemb.obijt Gabriela relicta quondam domini Ludouici de la tremoille, mulier admodum deuota & docta. Scripsit de via pœnitentis, de templo sancti spiritus, de cõtemplatione super incarnatione & passione domini, de institutione virginũ. Quos libellos tradidit antè theologis examinandos quàm æderet, ne fortè plus saperet quàm oportet. ¶ Anno.1517. armatorum acies per Italiam in aëre visæ sunt præliari. ¶ Anno.1519.Maximilianus imperator obijt.12.Ianuarij.feria.4.Indict.7. ¶ Eodem anno Tornacum Franci redemptam susceperunt de manibus Anglorum.8. Feb. Statim Francus ipse miro conanime ad imperium aspirauit. Cæterum principes electores reuocatum ab Hispania Carolum vnanimiter elegerunt Francfordiæ.28.Iunij feria.3. Quem anno proximo.23.mensis Octob. Aquisgrani coronauerũt. Solimãnus turcarũ imperator mense Octob. regnare cœpit. ¶ Anno autem.1521.apud Vangiones quam nunc Vvormatiam dicunt, ipse Carolus.8. Maij contra Lutheranos edictum promulgauit cuius supra memini. Ac deinde rursum ad Hispanias profectus est. ¶ Eodem anno.21.Ludouicus Hungarię rex Mariam sororem cæsaris accepit vxorem. Ferdinandus autem frater Caroli Annam ipsius Ludouici sororẽ coniugem duxit. ¶ Eodem anno prima Decemb. Leo.10.obijt, cum iam Gallos ob Italia dispulsos plurimum lætaretur. Tria (inquit) beneficia cõtulit mihi dominus. Primum quòd exul à patria Florẽtiam cum gloria redij. Secundum quòd apostolicus dici merui. Tertium quòd eius auxilio Gallos ab Italia effugaui. Successit ei Adrianus.6.natione Teutonicus, Traiecti inferioris alumnus. Louanij primum pauper scholasticus, deinde rector supremus eiusdem scholæ, theologus celeberrimus. Caroli principis mox institutor vt ante dixi. Eundem postea regem Castellæ & Arragonię consilio iuuit. Eadem regna dum ad suscipiendum imperium Carolus in Germaniam reuocatus esset prudentissime rexit. Post mortem Leonis à cardinalibus Romę constitutis fama tantum non facie notus ad summum gradum electus est.9.Ianuarij Indict.10. A quo die sedit anno vno, mensib.8.dieb. 9. Conatus est totis viribus inter principes componere pacem. extirpare hæreses, ecclesiã reformare. Sed in ipso procinctu tam sancti operis, quorundã inuidia veneno sublatus est in exaltatione sanctę crucis, Indict.

Indict.11. Aestate quæ præcessit mortem Leonis bellum innouatum fuit inter Carolum & Franciscum. Tornacus à Flandris obsidione premebatur. Frãciscus ipse volẽs occurrere obsessis copiosum eduxit exercitum, sed ad eos peruenire nequiuit. Innumera vero damna Hannonianis & Arthesianis intulit. Bucinium & alia multa combussit. Hesdinum cepit. Tornacus autem sese Burgundis tradidit, ipso die sancti Andreę apostoli. ¶Anno.1522. Christiernus Danorum rex è regno profugus venit Mechliniam, cum vxore sua Isabella sorore cæsaris, quę prope Gãdauum post aliquot annos defuncta est, & in templo diui Petri sepulta. ¶Eodem anno Solimannus Turcarum cæsar.12. exegit à Rhodijs deditionem. Responderunt. Non timemus aduersarios fidei. Rescripsit ille. Si sapitis eligetis pacem. Per deum cœli & prophetarum maximum mahumetum iuro. Si tradideritis vrbem, liberum erit vobis abire cum bonis vestris, sin minus, parcam nemini. Igitur profectus à Constantinopoli intrauit insulam.26. Iunij:&.28. Augusti cœpit obsidere vrbem. Tandem nostri necessitate compulsi reliquerunt eam vltima Decemb. ¶Eodem mense, magna pars vrbis Valencenensis fortuito incendio cõflagrauit. ¶Anno.1523. Frisij post longam rebellionẽ cęsari paruerunt. Gruningensibus Gelrũ secutis. ¶Eodẽ anno Carolus Borbonius violentiã passus ad Carolũ imperatorẽ confugit ex Frãcia. Qui sicut fidelissimè seruiuerat regi quàm diu licuit: ita fidelissimus imperatori fuit. Mansi in illius anni principio apud Niuernum ob certa negocia mensibus aliquot, & frequenter animaduerti Borboniũ miris extolli laudibus. ¶Eodẽ anno cum sedes romana vacasset dieb.65. successit Clemens.7. electus.19. Nouemb. ¶Anno.1524. mense Octob. Francus inuasit Mediolanum. Sed post menses circiter quatuor ab ipso Borbonio & socijs eius Hispanis, Alemanis & alijs imperatori militantibus horribili cęde Galli apud Ticinum mactati sunt. Pars magna nobilium in prælio perijt. Pars vna cum rege Francisco capta est, & inæstimabilis thesaurus prædæ militum patuit. Contigit hoc prælium ea nocte quæ diluxit in festum diui Matthię apostoli. La datte.

Tu Matthias Liuras Francois. A Charle qui eut son franc, chois.

¶Eodem anno.1525. mense Aprili Carolus cæsar vxorem duxit Isabellam filiam regis Lusitanię. ¶Eodem anno Tomas Munterus caput rebaptizantium (Nam & illa pestis irrepsit contra fidem catholicam dicentium baptisma paruulorum nõ sufficere ad salutem ante annos discretionis) & cum eo in Germania rusticorum multitudo insurgebant in dominos suos, quibus negabant tributa deberi, sed omnibus omnia esse communia. Cumq; iam multa monasteria domosq; nobilium expilassent, tandem repressi sunt, & cęsi ad.30. millia hominum. Tempus adnotat Ioannes Carion dicens:

Captus erat Gallus coëunt cum rure cohortes.

¶Anno.1526. apud Toletum de pace tractatum fuit inter Carolum & Franciscum.13. Ianuarij, & postea apud Madrilem confirmatum. Vbi

Franciscus

Franciscus Carolo cessit quicquid iuris habebat in dominijs Apulię, Siciliæ, Lombardiæ, Burgundiæ, Flandriæ, Arthesiæ & Tornaci. Promisit cuiq; sua reddere, Borbonio etiam ducenta millia aureorum addere in recompensam illati damni. Sed & regi Angliæ pro Carolo satisfacere & soluere illi ducenta millia angelotorum. Hæc & alia cum facere promisisset, in Franciā redire permissus est, datis prius obsidibus Francisco & Henrico filijs. Pax hic diuulgata fuit. 14. Feb. die cinerum. Data continetur hoc versu iuxta computum gallicanum: Luce Valentini Cameracę tibi cita pax est. ¶ Sed quæ cito post cecidit stabili nō stetit illa gradu. Franci enim proceres persuaserunt regi, nō esse standum coactis promissionibus. Offerendum precium redemptionis. Placare principes oportere muneribus. Hoc ergo molimine diu multumq; frustra laboratum est. ¶ Eodem anno. 1526. Solimānus non paruam Hungariæ partem vastauit. Rex Ludouicus è prælio fugiens, infixus est in limo profundo cum equo cui insedit, ibiq; defunctus est. Inuentum corpus sepulturæ traditum fuit. ¶ Anno. 1527. Cæsareanus exercitus inuasit Romā sexta Maij. Quo die Borbonius bombarda ictus paulo post defunctus est. Roma miserabiliter direpta militibus. Papa captus. Eodem mense, filius imperatori natus est Philippus. ¶ Eodē anno, Haga comitis Hollandiæ direpta fuit à Gelris. ¶ Eodem anno, Ferdinandus rex Bohemię cum vxore Anna & sorore Maria venit in Hungariam prima Octob. ad suscipiendam eius regni coronam: quam suscepit tertia Nouembris die dominica, & postera die coronata fuit vxor eius. ¶ Anno. 1528. Gelri eiecti sunt ex Traiecto, & pax cū illis inita post triginta & eo amplius annorum bella cum Belgis habita. ¶ Inter hæc Francus suo vsus ingenio, fœdus cū Anglo pactus est. Simul Carolo comminati sunt. Deniq; missi duo fœciales Francus & Anglus, simul ambo apparuerunt coram imperatore apud Burgos sedente in sede maiestatis suæ, anno. 1528. Indict. prima. 22. Ianuarij. Quorum prior ait: Dominus meus rex christianissimus plurimum dolet nō esse pacem, durare bellum, tot strages, tot prædas, tot mala fieri, vt tota christianitas exagitetur. Quæ omnia (timendum est) in caput tuum redūdare, qui causa es omniū. Per te enim stat, quo minus habeant quod appetunt omnes, quietem & pacem. Exigis à domino meo iniquissimas cōditiones, quas cū honore non posset implere. Obtulit tibi pecuniæ plus satis ad filiorum redemptionem, & noluisti suscipere, malēs fundi sanguinem tot christianorum, quàm pacem Christi admittere. Exercitus tui Romam deprœdati sunt. Tēpla dei violarunt, sanctorum reliquias indignè tractarunt. Vicariū Christi captiuum detinent omnibus bonis spoliatum. Totam Italiam bello fatigant. Vt taceam turcas nationes, quę dissensionum istarum occasionē nactæ non dormiunt. Et hæc omnia facile conquiescerent, si tu iustis pactionibus acquiesceres. Protestatur dominus meus coram omnipotenti deo cunctisq; principibus christianis, ad quos etiam literas super hac re misit, se omnino cupere pacem, tædere belli, nec ex parte sua pec

catum

catum esse. Vnde & multæ nationes, vt Angli, Veneti, Florentini, dux Barrensis, & alij principes (te contempto) cohærent ei, videntes iusticiā tanti regis. Tibi vero cum indignatione magna dominus meus bellum indicit, & ex nunc omnem amiciciam & pacta tecum prius inita, cassat facturus quicquid tibi mali potuerit. Contenti sunt autem dominus meus, & frater eius rex Anglorum, dare inducias .40. dierum mercatoribus tuis, vt asportent bona sua, si tu idem feceris erga nostros. Dixi. Ad hæc Carolus placida voce respondit: Miror dominum tuum captiuum meum sic facere voluisse. Rem nouam audio. Nūc primum mihi bellum indici ab eo, qui iam sex aut septem annis absq; tali indictione contra me bellat. Quantum ad papam, quod passus est, absq; iussu meo factum est. Nemo magis quàm ego vices eius indoluit. Quem restitutum esse noueris, vt heri certis accepimus nuncijs. Quod ad filios attinet, sciunt legati eius nuper missi quid responderim. Nō sum in causa. Quo ad auunculum meum regem Angliæ, si ita est vt dicis, male inductus est. Credo cum audierit alteram partem, non resistet mihi. Cui nunquàm renui satisfacere, & adhuc habeo (deo laus) vnde possim. Sed quoniā papyrus tua perlonga est & mollis, cui inscripserunt quæcunq; voluerunt. Trade chartam & alia papyro quæ præter veritatem nihil continebit, respondebimus. ¶His gestis, cœpit Anglus non scripto, sed ore tantū dicere quod sequitur: Sire. Dominus meus præcepit vt dicerem, quomodo Turca occasione tua in christianos præualet. Olim in Hungaria Belgradum cepit, posteà Rhodū. Sed & hæresis noua sæuit. Serui tui sanctæ Romæ nuper tot abominabilia commiserunt, vt aërē ipsum inficere possent recitata. Tu ipse pontificem abduci & abscondi fecisti captiuum, quem vt imperator protegere tenebaris. Rogauit te dominus meus & frater eius christianissimus, vt ipsum restitueres sedi suæ, vt filios christianissimi sub honesta redemptione redderes, vt sibi debitam pecuniam solueres. vt pacem admitteres. Sed quia nihil horū curasti facere, debellabit te terra mariq;, & coget facere vel inuitū quod sponte noluisti. Mercatoribus autem indulget quadraginra dies, vt saluis rebus abcedere possint: si tu idemtidem feceris. Respondit Carolus: Non credo dominum tuum satis nosse ea quæ gesta sunt, & prius nosse debuisse, quàm talia mandaret. Idcirco breui ipsum habebo admonitum. Papa vero, quem nec capi nec abduci feceram, restitutus est libertati suæ. De pueris autem, proposuerat mihi Franciscus ipse media quædam, quibus completis, facile redhibebit. Quod autem minaris, dominum tuum compulsurum me reddere vel inuitum, confido in domino: sic custodientur, vt eos inuito mihi nemo abripiat. Porro debitum soluere, negaui nunquàm. Magis autem dixi legatis eius, & scripsi, paratum esse, quandocunque voluerit. Si contra me bella mouerit, inueniet resistentem. In scriptis redige quæ locutus es, vt scripto latius respōdeā. Fecit Anglus quę postulatus erat, & recessit.

Frãcus autem reuocatus est solus,cui Carolus: Post fœdus initũ apud Madrilem,multi ex meis capti sunt,& triremibus siue galęis impositi. Nos etiam tenemus quosdam de populo eius. Reddat meos, recipiat suos.Nõ loquor de mercatoribus.Quærat ex legatis suis quid respon derim eis apud Granatã,& comperiet me fecisse melius q̃ ei apud Ma drilẽ promiserã.Tũc ait secretario suo:Caue ne quis male tractet eos, sed expectent in hospitijs rescripta nostra: factumq; est vt imperauit. ¶Igitur.27.Ianua.fer.2.magister Ioannes Aleman,qui primus tũc à se cretis erat,vocauit eos,& ait:En rescripta quę deferetis.Continuebant aũt Franciscũ negare factis omnia quæ verbis affirmabat.Nam ex quo regnare cœpisset,nõ cessasse fundere sanguinẽ christianũ.Et alia multa quę causa breuitatis omitto.Quę cũ legisset Frãciscus,ira percitus bel lũ repeti fecit.Igitur apud nos.10.Feb.ceperũt vtrinq; prædones discur rere,& omnia diripere quę potuerũt.Initio aũt Iulij sequentis,induciæ 8.mensiũ proclamatę sunt. 20.aũt Iulij,Hẽricus quidã lutheranus Tor naci cõbustus fuit.Sequẽti nocte socijs in carcere totus ardẽs apparuit Illis prę timore clamãtibus ait:nisi ab errore cessetis,mecũ peribitis in æternũ.Excitatus clamore carcerarius,cõsules vrbis aduocauit. Dicũt illis vincti:Facite de nobis quod volueritis,modo prius cõfiteamur,ne cũ Hẽrico pereamus.¶Anno.1529.in multis Germaniæ locis imagines sanctorũ è tẽplis eiectę sunt.Solitus sacrificãdi ritus omnino cõtẽptus. Monachi omnes cũ sacris virginibus vel mutare habitum,vel exulare cõpulsi sunt.Authores horũ,Martinus luther,Andreas Carolostadius Ioannes Oecolãpadius,Vdalricus Zvuinglius,prędcursores Antichristi. Eodẽ anno,Solymãnus per Hungariã festino cursu delatus in Austriã, infinita mala cõmisit.Viennã obsidere cœpit.26.Septemb.Frequenter oppugnauit.Semper repulsus à ciuibus est.Quorũ spes & fiducia Chri stus dominus,qui suos nunq̃ derelinquit. Solymãnus igitur experiẽtia sentiens inuincibilẽ esse Christũ,recessit.15.Octob.amissis suorum plus 60.millibus. Interea Carolus ab Hispania venit Bononiã,quò intrauit quarta Nouembris sequentis. Tempus adnotat Carion dicens:

Cæsar in Italiam quo venit Carolus anno,
Cincta est rhiphæis nostra Vienna Getis.

¶Eodem anno.1529.verno tempore, Galli iunctis Venetis,ad obtinen dam Neapolin progressi sunt.Sed longa obsidione frustra consum pta, peste partim,& partim ferro suorum millia perdiderunt.Recuperataq; sunt per Cęsarianos loca omnia pręfati regni,quę aut vi aut deditione Francis cesserant,mortuo domino de Lotrecht,præfecto militię Fran corum generali, plurimisq; alijs nobilissimis viris, non sine aperta de-monstratione iræ dei contra prædictos Francos & ipsorũ adhærentes. ¶Interim Cameraci de pace tractari cœptũ est: quò.2.Iulij venit Car dinalis Saluiatus loco summi põtificis:quinta eiusdẽ venerũt dominæ Margarita cęsaris amita,& Ludouica regis mater.Post plurimas diffi-cultates vtrinq; motas,tandẽ conuenerũt ad templũ nostræ dominę.5.

dic

die mensis. Aug.fer.5.vbi reuerendus dominus,comes,dux,& pontifex Robertus Croius,diuina celebrauit. Finito sacrificio,magister Philippus Marius,decanus eiusdē ecclesię,tractatū pacis exposuit,incredibili omniū qui aderant gaudio.His rex auditis(qui nō multis ab vrbe milibus rei dubię expectabat euentū)festinauit adesse,& cōgaudere gaudentibus.Itaq;.9.die præfati mēsis,nobili comitiua intrantē vidimus.In cœnobio diui Autberti,dominā Margaritā primū adijt,deinde ad palatiū sibi præparatum accessit. Postridie autem diui Laurentij in Franciam lætus abijt.¶Eodem anno.1529.mēse Septemb.sudor pestilens(Britannicum vocant)ab Germania in Belgas vsque descendit.Multos subito inuasit,& intra.24 horas extinxit.¶Eodē anno,talis exundatio Romæ fuit.8.die mensis Octob. vt aqua steterit plus.30.pedibus altior campo Floro.Vltima vero mensis eiusdē & sequente biduo exundans oceanus magnā Hollandiæ,Zelandiæ,Flandrię partem submersit.¶Anno.1530. cum iam cæsar mansisset in Italia ferme.3. mensibus.22. die Feb.fer.3. suscepit Bononiæ coronā (vt moris est) Lōbardiæ. Porro.24.eiusdem mensis, fer.5. suscepit coronā aureā à papa Clemente mira festiuitate. ¶Inde post dies paucos abijt in Germaniā.Augustæ aliquot mēses substitit,quò venerat.15.Iunii in profesto corporis Christi.Reperit passim plurimos denegātes aliud esse in eucharistia post consecrationē q̄ antè fuit.Conatus est pius imperator impios ad catholicā fidē reuocare.sed mea quidem opinione facilius Turcā cōuertisset. Adeò obscuratū est insipiēs cor eorū.qui iā post satā abierūt.¶Eodē anno.30.Cōmendauit cæsar Ferdinandū fratrem suū principibus imperij:vt viuenti sibi esset adiutor,defūcto successor.Placuit postulatio.Vnanimiter(excepto duce Saxoniæ)elegerunt ipsum Coloniæ,& mense Ianuario anni sequētis apud Aquisgrani coronauerunt eū regem Romanorū præsente fratre. ¶Eodem anno.30.ea nocte que Nouembrē à Decembri mense diuidit Belgarū domina Margarita Mechlinię defuncta est.Corpus eius auectū Brugas, sepultū est aliquādiu in cœnobio à se fundato extra portā. Successit ei in principatus regimine neptis eius domina Maria,regina dudū Hungariæ,à Carolo cæsare instituta.¶Anno.1531.apud Lusitaniā terribilis fuit terręmotus,durabat octiduo,per interualla,tamē.Vlyssiponæ.1500.magnatū domus corruerunt.omnia eius loci tēpla funditus collapsa sunt.Secuta pestis.Cæsar in Belgas venit. Domina Ludouica regis Francisci mater obijt.¶Eodem anno.1531.kl.Nouēb.blasphemus ille Zvuinglius ex monacho factus apostata,seductor Tigurorum(qui partem Heluetię incolūt)tribus prælijs victus occubuit magister cum discipulis.Et recte in festo sanctorum perijt,qui iamdudum & sanctos omnes,& ecclesiæ sacramenta contempserat.¶Anno.1532.cæsar aureū vellus Tornaci tribuit, in Germaniam reuersus est.¶Eodem anno noua inundatio Oceani.2. Nouemb.die Hollandiam,Zelandiā,Flandriā incredibili damno affecit. ¶Eodem anno Christiernus rex Daniæ ex Belgis in regnum suę Noruegiæ reuersus.Et exinde in regnum Danię

à ſuis vocatus poſtquam dimiſſo exercitu illuc veniſſet præter fidem literas & ſigilla ab ipſis data capitur, & certę arci captiuus includitur. ¶Anno.1533. Hẽricus.8.rex Anglorũ repudiata prius vxore,aliã duxit. Diſplicuit hoc ſancto põtifici Roffenſi, Tomæq; Moro,multis & alijs viris religioſis:quos oẽs propterea iuſsit interfici.En hũanę fragilitatis incõſtantia.Dudũ aduerſus Lutherũ ſcribens viſus eſt zelare pro dño, ſitire iuſticiã,nunc mœchus tenet adulterã in ſcandalũ totius eccleſiæ. ¶Anno eodẽ.33.templũ noſtrę dominę Antuerpię.5.Octob.caſuali incẽdio cõflagrauit. ¶Anno.1534.mẽſe Ianuario,anabaptiſtæ per occultã machinationẽ occupauerũt Monaſteriũ vrbẽ Vveſtfalię cũctis ciuibus eiectis,omnibus ſacris profanatis, regẽ ſibi fecerũt Ioannẽ ſartorẽ Leidenſem,nuncupãtes eũ regẽ Iſrael.Monaſteriũ ipſum nouã Hieruſalẽ. ¶Angli quoq; contempto papa Lutheranum dogma ſuſceperunt. ¶Eodem anno Paulus.3.electus fuit.11. Octob.coronatus autem tertia Nouemb.¶Anno.1535.Solymannus Turca Perſas adortus à filijs Hiſmahelis Sophi pridem defuncti magna clade affectus eſt.Eodem anno Monaſterio noſtris recepto anabaptiſtę cęſi ſunt die ſancti Ioãnisbaptiſtæ.Rex eorum aliquot menſes detentus carcere, poſtea horribili morte meritas impietatis ſuæ pœnas dedit.Cadauer ferrea cauea incluſum adhuc ex ſumma turre pendet.¶Amſtelredamũ Hollandię emporiũ à reliquijs rebaptiſantium fruſtra tentatum eſt.¶Eodẽ anno.35.cæſar ab Hiſpanijs in Aphricam tranſijt. Goletam caſtrum expugnauit.Tunicium cepit Aphricæ caput,Barbaroſſa tyranno fugato,verum illius vrbis reſtituit regem.Goletam ſibi reſeruauit.Rebus ita cõpoſitis in Italiam regreſſus eſt. ¶Heluetij Franco ſeruientes capta Gebẽna:partem Sabaudiæ inuadunt.Dux Mediolani moritur. Gallus in Italiam parat arma. ¶Fredericus comes Palatinus Dorotheam filiã Chriſtierni Dani ex Iſabella ſorore cæſaris vxorem Bruxellæ accepit. ¶Regina Angliæ iamdudum repudiata moritur intoxicata vt multorum ſuſpicio fuit.¶Eodem anno.35.regina Franciæ Leonora ingenti deſiderio vidẽdæ ſororis ſuæ Mariæ Belgarum dominæ, nec illa fortaſſe minore tenebatur.Locus deſignatus eſt Cameracus.Quo conuenerunt.16.Auguſti feria.2. Quinto autem die aduentus earum diſceſſerunt. Allato nuncio Gallum cum Barbaroſſa non nihil moliri clanculum.Carolus autem paratam tenuit claſſem proximo vere proceſſurus in turcam niſi aduerſariorũ molimina præpediſſent. ¶Anno.1536.hebdomada ſancta Carolus Romę cœnam domini mirificè celebrauit.Duodecim pauperibus lauit pedes,pauit opiparè,ditauit vaſis argenteis quibus eſcam miniſtrauerat,ſtupore omnium contuentium. Ità vt erubeſcerent aduerſarij eius . Nam & illic inſidiatores vt vbiq; fere & ſemper habuit. Paſcha illius anni fuit.16.Aprilis.Poſtera die coram papa cardinalibus & legatis Francię,Carolus inter alia dixit.Credo vos nõ ignorare quãtum ſemper conatus ſim vt pax eſſet eccleſiæ catholicę, bellum incredulis.Noſſe etiam quoties Frãciſcus Gallus his conatibus impedimento fuit tam Maximiliano quàm Ferdinando maioribus meis.Maximiliani

liani verba nouissimè pacis huiusmodi fuerũt. En nunc vndecies cum eo fœdus ineo qui nunquam promissis stetit. Scire quid molitus sit Ticini. Nauarræ, Neapoli. Nostis opinor fœdera eius cum Turcis: quando profecti sumus in Hungariam, quomodo deus victoriam dederit nobis, & innumerabilem multitudinem sine sanguine retrocedere compulerit. Vnde tunc ad Francum misi petens auxilium. Respondit se nõ posse iuuare propter quædã infortunia. Rursum misi quando ibam ad Corum. Respondit, magnum exercitũ non posse tam facile conciliari. Postremo cum irem in Aphricam, rogaui vt præstaret mihi naues aliquot. Respondit se hoc facere non posse, quòd Barbarossa esset sibi amicicia iunctus. Præterea apud Goletam intercepi literas Barbarossæ ad Francum, quas ecce nunc & hic manu mea teneo. Si hęc omnia fecit vt reciperet Mediolanum, obtuli tertio eius filio, imò secundo tali conditione, ne prætendat aliquod ius in Italiam, nec in Florentinos, neque in Vrbinates. Quod si quis putat hęc me timore concedere, nouerit me in Turcam produxisse quinquaginta millia militum, vt regem Paganum suo regno restituerẽ: facile duplicatũ numerum adhibuero ad memet defendendum. Plus dico: Si mauult mecum inire duellum, armatus, inermis, terra, mariue, paratus adero. Et vt consultè respondeat, do illi. 20 dierum inducias. His finem facio dicens semel & iterum, tertioq;, pacẽ, pacem, pacem cupio. ¶ Postera die quæ. 18. Aprilis relicta Roma profectus est Mediolanum. ¶ Interim magnã Sabaudiæ partem Gallus ignĩ consumpsit, dux ad cæsarem profugit. Hinc bella repetita sunt. ¶ Mense Iunio rex imprimi fecit tot chartulas planctus sui, quot sufficere putabat Parisianis ecclesijs. In festo sancti Ioannis baptistæ generalem Parisij processionem indixit. Erat autem sabbatum. Elegit ex doctoribus vnum satis linguatum: qui chartam recitaret ad verbum. Recitatã cliẽti regio astãti redderet, ne vulgus haberet copiã. Tenor eius erat huiusmodi. Nõ suffecit. Nõ suffecit illi, qui quouis tyrãno sæuior, me meosq; filios in Hispaniam captiuos abducere, nostros expilare thesauros in redemptione nostra: etiam nunc bella repetens regno nos priuare conatur. Postera die dominica per omnes ecclesias idem sermo repetitus est & redditæ chartulæ. ¶ Mense augusto Franciscus primogenitus regis mortuus est non sine toxico: quod aiunt sibi propinatũ à seruo fratris eius vt herus suus fieret delphinus, sed fides in incerto est. Henricus autem comes de Nassaus ingẽti exercitu cœpit irruere in Frãcos. Aliquot oppidula cepit vt Hunicuriã, Guisam, Bohodiũ. Cis & vltra Somonam multos fecit pauperes. Peronã crudeliter lacerauit mense iã dicto. Sed capere non potuit. Forte nec dñs ipse voluit: in cuius manu sunt corda regũ. Nã aliquot oppugnationibus frustra tentatis: soluit obsidionẽ. 11. Septemb. ¶ Eodẽ anno. 36. mense Decẽb. celebratæ sunt Parisij nuptiæ Iacobi regis Scotiæ cum Magdalena filia Francię. ¶ Anno. 1537. mense martio venit rex Francus in Arthesiã. Infinita mala ibi commissa sunt Decimaoctaua eiusdem mensis obsedit Hesdinum, quod per deditionẽ obtinuit. 13. die Aprilis. ¶ Decimasexta eiusdẽ mensis venit Cameracũ

dominus Reginaldus diaconus cardinalis, cupiens inuisere Angliam natale solum, si fortè posset aliquid ibi boni facere. Sed consultum est ei ne accederet, nisi statim à rege Angliæ vellet interfici. Erat enim de sanguine albæ rosæ, & ducum Sudtfolciæ, & proximus sicut dicitur ad coronam hæres. Itaq; hinc diuertit Leodium, & inde Romam reuersus est. Sed & Francus per idē fere tēpus ad sua regressus est. ¶ Et interim regina Maria gubernatrix Belgarū & ipsa copiosum parauit exercitū, ex peditibus Germanis & Belgis, cum numeroso equitatu, qui damna multa intulerunt. Viduarum pupillorumq; numerum adauxerunt. Oppidum sancti Pauli in limitibus positum, quod rex Francorum abiens, magno pręsidio munierat & in ea quatuor millia peditum cum aliquot equitū centurijs locauerat, magna vi aggressi expugnauerūt, omnesq; ibi inuentos trucidauerunt exceptis admodum paucis, vtpote rege Iuetoti & Ballino Parrhisiensi, quos captiuos abduxerunt, oppidum autē totum conflagrauit. Postea aggressi sunt oppidum Monstriolum, quo per deditionem potiti sunt & illud similiter incenderunt. Vigesima autem septima Iunij inceperunt obsidere Terreuanam vrbem Morinorum. In quam noctu immissa sunt per Frācos pręsidia, sed illorum ductores dum reuertuntur à cęsareanis profligantur occidūtur & capiuntur. Quorum pręcipui fuerunt mareschalcus de Hennebault, dominus de Sansach, & alij. Tandem interuentu bonorum virorū inducię factę sunt & proclamatę in castris. 29. Iulij. Paulò post missus à regina ad cęsarem in Hispanias Cornelius Scepperus. qui eum de omnibus certiorem faceret. Cui per Galliam iter facienti quum rex Christianissimus se à pace non alienum esse declarasset, principio exinde sumpto paulò post missi sunt vtrinque nuncij, & inducię per Italiam & alias regiones in quibus adhuc bellum durabat, constitutæ. Postea etiam sub finē anni missi sunt ad limites Gallię & Hispanię, proceres consilij secretioris vtriusq; partis, qui super pacificatione differentiarum agerent.

¶ Anno. 1538. Indict. 11. continuata cōmunicatione inter proceres cęsaris, & regis, quum nullus exinde fructus consequeretur quàm quod induciæ prolongatæ sunt, Paulus pontifex maximus, partium suarū esse putās, pacem inter duos illos potētissimos principes cōponere vtrunq; inuitauit ad limites Italiæ, se quoque eo venturum esse promittens. Quare. 23. Martii Roma egressus, & paschate Placentiæ celebrato, venit Niceam vltimum oppidum Italiæ, vicinum prouinciæ Narbonensi iuris ducis Sabaudiæ. Et iā non multò antè peruenerat cæsar ex Hispaniis in portū Villæfrancæ non procul à prædicto oppido Nicea. Qui pontificem reuerenter excepit. Nec multò post venit rex Francorum ad Villamnouam ditionis suæ locum non procul à prædicta Nicea. Qui similiter cum prædicto pontifice maximo loquutus est, medijsq; per quæ ad pacem perueniri posset per pontificem diligenter attemptatis, tandem. 18. Iunij firmatæ sunt induciæ decennales. Interim regina Helionora cæsarem fratrem suum semel inuisit, firmatis autem

inducijs,

inducijs,secundo redijt,honorificeq; à cęsare excepta & dimissa est die corporis Christi. Sub cuius diei noctem pontifex & cæsar conscensis triremibus Genuã profecti sunt remanẽtibus vtrinq; oratoribus apud cæsarem,regis,nomine Claudio Dodeo:apud regem,cęsaris,Cornelio Sceppero.qui pręd ictis omnibus dũ transigerentur interfuerant. Quũ autem cęsar non diu in Italia hęrere,sed in Hispanias redire festinaret visa est opportuna occasio sese offerre per quam duo illi potentissimi princicipes mutuo conuenire possent, quod & accidit cęsare ad aquas mortuas delato cum sua & regis classe, eodemq; rege illuc cum liberis & vxore hilariter veniente,quod accidit.14.Iulij quæ dies erat dominicus: Rex igitur prior ad cæsarem in triremi sua manentem accessit: Ibiq; iuncti sunt in osculo pacis.Postridie vero cæsar in terram descendit & oppidum Aquas mortuas accessit.Vbi à rege,liberis & regina omni genere læticiæ exceptus est.Ibiq; pernoctauit, & per sequentem scilicet Martis permansit vsq; ad noctem.Tunc autem valedicto rege regina & liberis regijs in triremẽ suam redijt:& ea nocte vela ventis cõmisit,syncera pace & amicitia inuiolabili in cordibus ipsorum stabilita & confirmata. ¶Eodem anno Maria regina vidua Hungariæ,gubernatrix prouinciarum Galliæ Belgicæ, nonis Octob. venit Cameracum. Sequenti autem die rex Christianissimus eodem peruenit.Septimo autem idus Octob.cum ingenti pompa egresi sunt simul Cameraco,perueneruntq; Augustam Viromandorum quæ nunc vrbs sancti Quintini vocatur. Excepta est regina incredibili pompa & opulentissime per Franciã tractata.Vbi decem & sex diebus permansit,posteaq; per aliud iter in Hannoniã reuersa est.Igitur hic annus tribus insignibus conuentibus celeber habitus est. Et populus vtrinq; bello fessus respirare cœpit.¶Eodem anno defunctus est episcopus Atrebatensis dominus Eustachius de Croy. In cuius locũ canonice successit dominus Antonius Perrenotus filius primogenitus illustris domini de Grantuella,magnę eruditionis & probitatis vir & maioris spei.¶Anno.1539.Ind.12.continuata est amicitia inter cæsarẽ & regẽ christianissimũ,nõ sine plurimorum admiratione,& nonnullorum inuidia.Quibus pręd icta pax suspecta fuit. Vt autem ostenderet deus hanc concordiam firmam esse, dedit in cor cæsaris velle prouincias suas Galliæ Belgicæ inuisere.Quod cum Christianissimus rex intelligeret obtulit illi regnum suum & sua omnia,atq; vt per illud transiret inuitauit.Cæsar itaq; præmisso prius illustri domino de Grantuella consiliario secretorum suorum primario,mense Nouemb.Hispanias exiuit,& in Franciam venit,obuium habens prope oppidũ sancti Sebastiani ducẽ Aurelianensem filiũ regis secundogenitũ,& prope oppidum sancti Ioannis in extremo limite,Delfinum vnà cum primis proceribus Franciæ. Cum quibus ingressus est Bagonam paruo numero suorum comitatus.Ibiq; omni honoris genere exceptus est.26.Nouembris.Magnis postea itineribus venit Burdegalum,& postea Pictauos,comitantibus eum semper pręd ictis filijs regis Del-

gis Delfinō & duce Aurelianensi. Tādē.10. Decēb. venit ad oppidū Lochias, vbi ipsum rex expectauit, & īcredibili lętitia excepit, vnà cum regina Helionora, alijsq; qui quasi īnumerabili multitudine illuc cōuenerāt. Et ab eo tpe simul ꝓfecti sunt, nec ab inuicē discesserūt p totū hūc annū. ¶ Eod. anno.1. die Maij mortua est imperatrix Isabella vxor cęsaris & filia regis Portugallię, ędito prius in lucē filio, sed breuis vitę. Reliquit marito suo summū mœrorē, vnà cū filio supstite Philippo, quē deus cōseruet, & duabus puellis. ¶ Eod. anno. fact9 est magn9 apparat9 ī mari cōtra turcā Solymānum. Qui & ipse magna classe emissa ductu Heyradini qui vulgo nominatur Barbarossa, mare infestauit, & oppidū Castelnuouo firmissimo Hispanorū & Italorum pręsidio munitū, vi expugnauit mēse August. interfectis quasi oībus christianis: In qua obsidione thurci plusq̄.16000. suorum amiserunt: christianis se acerrimè & fortissimè defendentib9, qui nunq̄ fuissent victi, nisi quidā trāsfugę Dalmatę ad turcas delapsi, secreta reuelassent, & qua ꝑte bōbardis (quarum infinitā copiā turci habebāt) impetendū esset, significassent. In ea obsidione turca, à tribus partibus castra locauerat, nocte dieq; incessanter bōbardis miserū oppidum quassauit, donec muris & propugnaculis iā planatis ingress9 illi patuit, sed nō sine maxima cede suorū. Deus det fidelib9 christianis, qui ꝓ noīe suo mortui sunt, ęternā requiē. ¶ Anno.1540 Indict.13. Mens. Ianuarij principio, ingressus est cęsar vrbē Parhisiorū, ibiq; honorificentissimè est illi occursum ab oībus ordinib9, rege semp pręsente. Qui opulētissimè & sumptuosissimè ipsum cæsarē & eos qui cū ꝑsona ipsius venerāt, tractauit. Sūma aūt rerū cęsaris penes illustrē dñm de Grantuella & ipsius fratrē abbatem sancti Vincentij Bisuntini oratorē ipsius cęsaris fuit, à quibus tā prudenter oīa sunt ꝓuisa, ꝙ duæ illę aulę, vnū videretur esse sodalitiū & vnū corpus. Ibi celebratum est festū triū regū. Postea aūt rex vnà cū cęsare, ad oppidū sancti Quintini ꝑuenit, æditis p totū regnū maximis solēnitatibus. Ibiq; demisso cęsare multis cū osculis & lachrymis ex lætitia fluctibus, substitit. Cæsar aūt comitatus prędictis Delfino & duce Aurelianensi liberis regiis, vnà cū Anna montmorenciaco Frācię conestabili qui semp ad pacē hortatus est regē, & merito ꝓ autore illius haberi meretur, aliaq; infinita nobilitate Cameracū īgressus est.20. Janua. ibiq; à reuerēdiss. episcopo & duce cameracensi, Itē ab illustriss. duce de Arschot, & illustris dñis & comitibus plurib9 istarū patriarū, prout merebať summa cū reuerētia & honore except9 est. Postridie aūt Valēcianas venit, vbi regina Maria ipsum regiosq; filios expectauerat, q̄ vt Martha ꝓ honorib9 ipsis impēdēdis tā sollicita fuerat, vt multos dies & noctes duxerit insomnes. Adepta tādē quod tādiu desiderauerat, facile oīm laborū oblita est, & nullo nō genere magnificētię, & regalis opulentię eosdē tractauit. Nōnullis aūt diebus quū ibi ꝑmansissent, Cęsar principes à se humanissimè dimisit, qui in sua reuersi sunt. Certissima exinde nobis spes est & fiducia, pacē hanc & cōcordiā diuinitus datā ꝑpetuo esse ꝑmāsurā, quod faxit Christus saluator qui pręḋictos principes & populum ipsis cōmissum in sua sancta fide cōseruet & ꝓtegat, animūq; īspiret: vt ecclesiā dei reformēt, & errātes in gremiū matris reducāt: cui sit honor & gloria in secula seculorum Amen. Vigesimi & vltimi libri FINIS.

CHRONICORVM MVLTIPLICIS HISTORIAE vtriusq; testamenti, Christiano Massæo Cameracenate authore, INDEX.

Bb Beselchel

Pharamundus

FINIS.

ERRATA QVAEDAM IN chronicis commissa.

Folio primo.Linea.35.lege,facta pro facti
fo.4.li.2.le.Iared pro Irad
fo.6.li.2.le.sanctorum pro sacrorum
fo.9.li.8.le.ipso pro ipsis
fo.9.li.27.le.homines pro hominis
fo.10.li.29.le.species pro specis
fo.13.li.1.le.161.pro.61
fo.15.li.17.a tergo le.sanctum pro secundum
fo.16.li.17.a tergo le.stirps pro stirpis
fo.18.li.18.le.decimo pro decimum
fo.19.li.14.a tergo le.dimiserunt pro diuiserunt
fo.22.li.2.le.quodammodo pro quomodo
eodem li.9.a tergo le.Abram pro Alram
fo.28.li.penul.le.turbetur pro turbatur
fo.30.li.18.le.inquit pro inquam
fo.32.li.8.à tergo le.obolos pro obulos.
fo.42.li.12.à tergo.le.quandoq; pro quinq;
fo.43..li.11.à tergo le.siceram pro ciceram
fo.43.li.10.à tergo le.nouacula pro nauacula
fo.48.li.2.le.excelsis pro eccelsis
fo.53.li.4.le.adolere pro abolere
fo.57.li.7.le.in templo pro in tecto
fo.16.li.7.à tergo le.obsedit pro obsidit
fo.58.li.9.à tergo le.uerno pro uno
fo.61.li.12.à tergo le.comparauit pro comparuit
fo.62.le.exclusis pro exclusus
fo.63.li.22 le.745.pro.775.
fo.64.li.4.à tergo le.ursus pro rursus
fo.65.li.29 le.sacrificium pro sacrisium
fo.68.li.6.à tergo le.Olympiade pro Olympiadis
fo.77.li.33.le.ducere pro ducem
fo.77.li.11.à tergo le.anni pro annis
fo.78.li.8.le.philometora pro philometra
fo.80.li.9.le.hæc pro hoc
fo.81.li.20.post ante.deest,natiuitatem suam
fo.85.li.12.a tergo le.Regiam pro Regina
fo.85.li.11.a tergo le.40.pro.400
fo.91.li.7.le.illum pro ullum
fo.91.li.23.le.gratia pro gratiam
fo.97.li.1.le.septuagesima pro septuaginta
fo.97.li.7.le.neque pro ne
fo.100.li.24.le.hirtacus pro hircatus
fo.100.li.7.a tergo le.sed pro scilicet
fo.104.li.27.le.præsidem pro præsidere
fo.108.li.1.le.colligitur pro colligit
fo.112.li.28.le.uespillones pro uespilones
fo.113.li.26.le.exulantium pro exultantium
fo.114.li.6.le.sacras pro sacris
fo.118.li.4.a fine.le.sacras pro sacris
fo.121.li.15.le.credulus pro crudelus
fo.121.li.26.le.deinde pro de
fo.122.li.13.a fine.le.quidam pro quædam
fo.123.li.18.le.confunduntur pro confundantur
fo.129.li.29.le.turre pro terra
fo.130.li.7.a fine le.cum pro enim
fo.136.li.24.le.credere pro facere
fo.137.li.1.le.diui pro diu
fo.142.li.8.le.tertio pro tertius
fo.142.li.9.le.quarto pro quartus
fo.148.li.8.le.grando pro grado
fo.155.li.13.le.simulachra pro simulachro
fo.162.li.5.le.exorta pro exortu
fo.165.li.4.a fine le.iudicum pro iudicium
fo.166.li.15.le.Odoacer pro Odocer
fo.173.li.6.le.ab pro ac
fo.193.li.10.le.uniuersalis pro ultimis
fo.195 li.24.le.intra pro inter
fo.195.li.28.le.uniuersali pro ultimi
fo.200.li.26.le.29 pro.22.
fo.204.li.8.le.erutis pro exutis
fo.206.li.9.le.insulensis pro insulis
fo.212.li.3.a fine le.quam pro quod
fo.223.li.10.le.rediJt pro redeunt
fo.237.li.4.le.quos pro quod
fo.240.li.1.le.illic pro illuc
fo.249.ulti.deest,audaci,post Philippo

FINIS.

colorchecker CLASSIC

calibrite